Comentaria iuris vtriusq; censure doctoris subtilissimi Domini Francisci aretini de acoltis in primã partem codicis nouiter impressa.

Cum priuilegio.

¶ Maximi iurisconsulti Inter vtriusq̄ censure Interpretes doctoris subtilissimi. eq̄tis Aurati Comitisq̄ magnifici dñi Francisci Acolti de aretio Elegantissima ⁊ pulcherrima Cõmentaria In primã partem Codicis accurate scripta ⁊ mirum Immodum studentibus profutura Feliciter incipiunt.

¶ Rica. De edendo.

Pse, dispice. Reus non tenetur actori edere ad fundandã suam intentionẽ nisi ex cã quo casu iudicis officio compellit̃. h. d. Uel sic reus non tenetur actori edere codicem rationũ suarum nec ꝓpriũ instr̃m nisi causa sub gerente quod qñ sit ad iudicem pertinet declarare. hoc dicit.

¶ In glo. secunda ibi vel ꝯfessiones vult ergo glo. ꝙ confessio sit species probationis. vnde dicitur ꝓbatio ꝓbata sed nõ ꝓpterea est vera ꝓbatio. sꝫ potius releuatio ab onere ꝓbandi vt. d. Bal. l. in ꝯtractibus. in. §. de illo. j. de nõ nu. pe. vbi dicit ꝙ ista est rõ ꝓpter quã ꝯtra presumptõeꝫ iuris ⁊ de iure admittit̃ ꝓbatio per confessionẽ vt habet̃ per glo. in corpore vnde extracta ẽ auc. sed iam necesse. j. de donatio. ante nup. Et idem dicas esse in iuramẽto qꝛ non est propria ꝓbatio sed releuatio ab onere ꝓbandi de quo per Bal. l. fi. j. si cer. pe. ⁊ si d̄ feudo fuerit ꝯtrouersia in. c. j. in. §. sacr̃m. ⁊ si de inuestitura inter dñm ⁊ vasal. lis oriatur in. c. j. ⁊ in. d. §. de illo q̄d an sit verum vide duos tex. ad hoc nõ allegatos in. l. iij. §. dato. ff. de iureiuran. ⁊ in. l. fi. in. §. licẽtia data. j. de iure delib. Et addas ꝙ spẽs ꝓbationis nõ sunt solum tres ꝓut videtur velle hec glo. sed sunt. x. vt. d. Bal. l. j. j. de ꝓbationibus.

¶ In glo. que incipit vt faciat edi ibi me mãdante vbi ergo resultat mãdatũ compellitur mãdatarius edere actori ad fundandã intentionẽ sua. ⁊ iõ glo. l. pretor. §. j. ff. e. vult ꝙ qñ quis petit a notario ꝙ det sibi sumptũ debꝫ duo deducere. s. ꝙ sua intersit ⁊ ꝙ ipse mandauerit vel successerit mandãti. ⁊ qꝛ cum exercente artem ꝓpter quas rõnes solent ꝯfice resultat ꝓpter ꝯsuetudinẽ quoddã tantũ mãdatum per. l. titianus ꝙ cũ eo. ⁊ p. l. vel vniuersoꝝ d̄ pig. act. ⁊ dixit Ja. bu. Guil. ⁊ Bart. ꝙ in tali casu debet edi ratio ad fundamentũ intentionis actoris. Et ex hoc inferunt ꝙ mercatores ꝯpellunt̃ libros edere ad instãtia actoris q̄d tamẽ bal. h. d. non esse veꝝ ꝑ tex. in cle. j. d̄ vsu. vbi hoc ꝑmittitur odio vsurarum ergo in ꝯtrariuꝫ est ius cõe sed in. l. edita. j. eo. transit cum ista opinione cõi sꝫ tu pro ista sñia potes adducere tex. intelligendo eum ꝟm ꝙ bal. ibi sumat in. l. nõ est nouum. j. e. ti. sed intelligendo ꝙ ibi interuenit mãdatũ expressuꝫ tex. nõ facit ad ꝓpositũ ⁊ intelligendo ꝙ vera sit sñia istoꝝ doc. aduertas qꝛ ille qui petit debet esse cautus vt alleget ꝑsumptionẽ taciti mandati que non iuuat. nisi allegetur quando ꝓcedit ex facto partis vt notabilr̃ tenet in simili. d. bar. l. cũ qui. ff. si cer. pe. sed in ꝯtrariam partem. s. ꝙ non compellat̃ mercator edere facit multum. qꝛ lꝫ illud q̄d est ꝯsuetũ videat̃ tacite eẽ actuꝫ. vt. l. ꝙ si nolit. §. assidua. ff. d̄ edi. edic. ⁊. d. l. titianus. ⁊. d. l. vel vniuersoꝝ. nõ tamẽ per hoc sequit̃ ꝙ causet̃ tacitũ mandatũ. vnde si mutuo tibi vinũ nõ videor mandasse ꝙ reddas eq̄ bonũ. lꝫ hoc insit tacite ex cõsuetudĩe vt. d. l. cũ quid. ff. si cer. pe. cõcludas super ista glo. ꝙ regula que dicit ꝙ reus nõ cõpellitur edere rationes. Fallit primo vbi resultat mandatum vt. d. hic glo. Scd̄o fallit quãdo perdita ẽ copia casu vt secũdo loco dicit hec glo. ẽ tamẽ opus ꝙ ille qui allegat se casu perdidisse iuret de calumnia vt. d. bart. l. fi. de bo. auc. iu. possi. vbi ẽ singularis tex. ꝙ ⁊ si casus perditionis probet̃ bis iurare iuramento calumnie ⁊ tertio probari nõ põt. Tertio loco fallit quando reus vtebatur vel vsurus erat illis ratiõibus vt. l. i. §. edenda. ff. eo. Quarto fallit fauore fisci vt. l. nec quisq̄. ff. eo. Sexto fallit odio vsuraꝝ vt in cle. i. de vsu. nã cõpellit̃ edere per ecclesiasticã censuraꝫ vt ẽ ibi tex. sed qꝛ ebreus nõ timet illa quo remedio cõpellat̃ vide Ange. in dispo. sua astensis miles. Ultimo fallit quando petitur ad coadiuuandam, ⁊ non quo ad fundandam intentionem actoris vt dicit hic glo. in fi. ⁊. l. fi. in eo. titu.

¶ In eadem glo. ibi cũ femina nec exercet etiã iurisditionem nisi hoc habeat ꝓpter magnã dignitatẽ ⁊ successionẽ vt in. c. dilecta extra de maio. ⁊ obedi. ⁊ vide ad hoc Ang. l. fi. j. de testa. mili. vbi allegat̃ tex. in. §. sedebunt in cor. d̄ iudicibus vbi habet̃ ꝙ sibilla sedebat in lataranensi palatio ad ius redendum.

¶ In glo. fi. ibi ab initio contrahitur conclusiue dicas ꝙ edictio petit̃ semꝑ iu. offi. nisi qñ precedit cõtractus cuius occasione facta ẽ ratio vel qñ precedit mandatũ gratuitũ. Et addas vltimo quid foret qñ ẽ casus in quo facienda ẽ edictio ⁊ ita cõstat ex actis tamẽ pars nõ petit nunqd tũc iudex ex offi. possit cõpellere ꝙ edat doc. non inuestigant põt forte dicere ꝙ sic ratio ẽ qꝛ illud q̄d constat ex actis efficit̃ notoriũ vt hr̃. l. i. j. vt que desunt adduo. ⁊ iudex in notorijs supplet ex offi. vt habet̃ ꝑ glo. in. l. i. j. qui aduersus quos ⁊ ꝑsertiꝫ hoc casu ad hoc vt reus nõ efficiat̃ locupletior cũ aliena iactura nã tũc supplet vt dicit Bart. l. fi vn⁹. §. pactus super glo. in ver. in opponendo. ff. de pac.

i Apud quem. Acta publica sunt edenda taꝫ ciuilia q̄ꝫ criminalia cuilibet pretendenti interesse hoc dicit. ¶ In textu ibi iubebat ex iussu ergo iudicis edit acta notarius ex quo infert Guilel. ⁊ bal. notariũ nõ debere edere acta parti nisi ex iussu iudicis ⁊ adducũt q̄d habet̃ in simili i. l. instar. j. de iur. fi. li. x. ⁊ q̄d per glo. in. l. iubemus. j. d̄ libe. causa vbi dicit̃ ꝙ cõfessio facta notario apud tribunal nõ hꝫ effectũ iudiciarie cõfessionis nisi recipiatur iudice presente vel mandante ⁊ ad hoc etiã bene facit glo. in. l. ac cõsultissima in. §. si quis aũt. j. de testa. vbi Ange. dicit ꝙ talis cõfessio facta notario sine iudice in causa criminali solum facit indiciuꝫ propter q̄d confessus ponit̃ ad torturaꝫ ⁊ allegat Inno. in. c. sicut extra de test. ⁊ bene facit q̄d ipse notat in. c. qm̃ contra extra de proba. sed aduertas ꝙ iste tex. nõ ꝓbat istud quod dicit bal. nã nõ sequit̃ tex. dicit ꝙ iudex iubet notario ꝙ edat acta ergo notari⁹ nõ põt edere si nõ iubet vnde tex. iste loquit̃ qñ ille qui habebat acta volebat exibere quo casu qñ iudex iubet ⁊ compellit partẽ vt edat verũ tamen ẽ ꝙ nõ põt notarius recipere confessioneꝫ nisi iudice presente vel mandãte vt dicũt supradicta iura sed nõ per hoc sequit̃ ꝙ ipse nõ possit spõte tradere acta parti q̄ hꝫ.

¶ In tex. ibi acta publica ex hoc sumit̃ argumentum ꝟm bal. ꝙ inquisitiõis formate ẽ danda copia parti qꝛ vt vides cuncta edunt̃ parti cuius interest ⁊ ad hoc vide plene per bal. l. eadẽ. j. d̄ accus. ⁊ dicit hic Pau. de. cas. ꝙ nedũ inquisitionis sed etiã indicioꝝ ẽ danda parti copia cuius contrariũ dixit Ange. quẽ ipse nõ memorat. l. si vacantia de bo. vaca. li. x. in sua repeti. nã de indicijs nõ dat̃ copia sicut nõ dat̃ de interrogatorijs ⁊ allegationibus vt vult Inno. in. c. per tuas extra de te. debet tamẽ dari etiã parti copia libelli ⁊ petitionis ꝙ si nõ fieret ruit totus processus vt dixit Joan. de imo. in. l. qui bona in. §. si alieno. ff. de dam. infec. per glo. singularẽ. xvi. que. iiij. c. vxor felicis. ⁊ aduertas etiã nunquid illud q̄d dicit iste tex. ꝙ iudex debet iubere ꝙ edant̃ acta habeat locũ etiã in arbitro vt possit cõpellere partẽ vel notariũ vt edat acta coram ipso facta ⁊ dicẽdũ ẽ forte ꝙ sic qꝛ regulariter omnis

exceptio que militat cõrã iudice locũ hꝫ ⁊ coram arbitro vt dicit Bal. in conclu.spec.in tit.de arbitro ꝑ text.in.l. si de meis.in.§.si is qui.ff.de arbi. ⁊ lꝫ arbiter non possit multare partes si nõ velit parere tenebit̃ tamen pars ad interesse vt notatur.l.quedam.ff.eo.

¶ In glo.ibi.i.causa appellationis mandat ergo iudex ad quẽ iudici a quo vt edat sibi acta quod si nõ facit recurrit̃ ad superiorẽ iuxta notata ꝑ bar.in.l.si cui.§.cũ sacrilegium.ff.de accus.⁊ quod ꝑ Ange.l.ex ea.ff.de postulando ⁊ similiter iubet appellato ꝙ edat sibi sñiam ⁊ si nõ velit edere cuꝫ possit.d.Bar.ꝙ seruanda est practica posita ꝑ Inno.in.c.g.ꝑpetuus extra de fide instru.vbi dicit ꝙ iudex debet interloqui non esse fidem adhibendam illi sñie si vnq̃ꝫ ad lucem ꝑuenerit ar.idem vult Bal.hic ⁊ Ange. qui dicit ꝙ dꝫ apponi silentiũ ꝑti.sed tu aduertas qꝛ Federicus de senis de quo doc.mentionẽ nõ faciunt suo consilio centesimo nonagesimo damnat istam practicã nã.d. ꝙ si non ꝯstat de sñia lata per iudiceꝫ a quo impossibile ẽ ꝙ sit deuoluta iurisdicio ⁊ cognitio in iudicẽ appellatõis ⁊ ideo dicit ꝙ non põt iuterloqui nec mandatuꝫ facere ⁊ dicit verũ si de sñia esset dubium ꝙ nõ foret lata sed bar. p̃supponit ꝙ sñia lata erat ⁊ ꝙ appellans erat ꝯdẽnãdus ⁊ ꝓ ista practica addas in simili bonum tex.q̃ꝫ doct.non allegant in.l.huiusmodi.§.si ita de le.j.

¶ In ea.glo.ibi diu absuerat actoꝛ fuit ergo ꝯtumax qꝛ reuersus soluit expensas.⁊ acta debent sibi edi esto ꝙ cõtumax reuersus regulariter nõ opponat de ineptitudine processus facti in absentia sua vt dicit notabilr̃ Innoc.in c.statuimus extra de elec.vbi dicit ꝙ nõ potest dicere ꝙ acta facta non valeant eo qꝛ ꝓcuratoꝛ ꝑtis aduerse carebat mandato.nec põt dicere ꝙ testes recepti nõ sunt in licite recepti.nec etiam põt dicere vt vbi ceptuꝫ est iudiciũ ibi debꝫ terminari ꝑ.l.vbi ceptũ.ff.de iudi.⁊ ita notabilr̃ dicit Bar.l.hoc amplius.§.fi.ff.de dam.infec.⁊ per istaꝫ glo.dicunt doc.ꝙ ille qui fuit p̃sens in iudicio non potest petere copiam actoꝝ factoꝝ in illa lite cum termino ad oppo.contra.sed in hoc aduertas primo ꝙ etiam p̃senti sunt edenda acta in.l.ij.§.vt lite pen.sed dꝫ edi qñ fiunt.⁊ ideo pars petit copiam de singulis actibus statim cum facta sunt ⁊ si sint de facto ꝓprio non datur ad deliberate rñdenduꝫ qꝛ de facto ꝓprio certus ẽ vt dicit Bal.in.d.l.ij. qđ limita esse verũ nisi esse factũ implicitũ vel de longinquo qꝛ tunc admittit̃ tollerabilis ignorãtia sicut in facto alieno vt in simili dicit Barto.l.si res obligata.ff.de le.j.

¶ In ea.glo.ibi apud successorẽ bonum.ẽ hoc.exempluꝫ nam si successoꝛ nõ videret acta facta cum primo sñia non valeret ꝑ.l.hec auteꝫ in.§.nõ defendi.ff.quibus ex cau.in poss.eatur ⁊ qđ per bar.l.multo de condi.⁊ demon.dicit tamen bal.ꝙ lꝫ non appareat successorẽ vidisse acta p̃decessoris ꝙ ꝓpterea sñia esset nulla sed tu dicas ꝙ ista forte non ꝓcedit.qꝛ lꝫ idem sit officiũ ⁊ tribunal tñ cognitio est diuersa sicut dicimus inter defunctũ ⁊ heredẽ qꝛ non valet cõsequequẽtia defunctꝰ sciebat ergo scit heres vt.l.qui in alterius.ff.de regul.iur.⁊ quod per bar.l.cum filius de verboꝝ obliga.

¶ In glo.ij.ibi fisco instr̃a in hoc passu ꝯclusiue dicas ꝙ notarius q acta habet tenet̃ edere ei cuius interest ⁊ similiter instr̃a si ille qui petit mandauit vt.d.glo.⁊ doc.l.p̃toꝛ.§.j.ff.e.pars autẽ non tenet̃ edere instr̃m actoꝝ qđ est sibi ꝓprium ad fundandã intentionẽ actoris vt.l.fi.C.eo. ⁊.l.qui accusare.sed solum tenetur in vno casu qñ originale nõ repitur vt Innocẽ. in.c.j.de ꝓba.Hoc tñ fallit fauore fisci per.l.nec quisq̃ꝫ.ff.c.qđ verũ est si acta sint ciuilia nam si nõ edat p̃sumit̃ subtraxisse .vt dicit ita gl.sed tunc succedit vnum dubitabile qđ ꝑ doc.non.tangit̃.vꝫ. nunquid in tali casu ꝑdat qui cãm quã hꝫ cum fisco sicut reglr̃ ꝑdit ille qui subtrahit instr̃a producta in iudicio vel acta cause ꝑut dicit Inno.in.c.cõtinuauit extra de test.cuius dictum notat Ange.l.j.§.si reus.ff.de eo ꝑ quẽ factus ẽ.⁊ ꝓ quo dicto optime facit tex.in.l.si de possessione.C.de ꝓbatio.dicas ꝙ isto casu forte non perdit causam quia non vere subtrahit sed ꝑ fictionẽ vt hac glo.⁊ natura fictionis est nõ trãsgredi sꝫ solũ opari in casu specificato vt.d.bal. l.i.C.de here.instit.⁊ adducit singularẽ tex.l.fi.§.de.fi.in instr.⁊ idẽ vult Bar..l.eius qđ latorẽ in fine ꝑ tex.in.l.ij. §.diuus.ff.de iure fisci ⁊ ad vnũ aduertas ꝙ in casibus in quibus sunt edenda iudici acta de quibus glo.p̃cedens loquit̃ iudex põt ex officio mãdare ꝙ sibi edant̃ esto ꝙ istud tendat ad priuatã vtilitatẽ ⁊ ratio ẽ fundata ꝑ glo. peregrinã in.c.i.de elec.li.vi.quã notat Bal.l.lꝫ de proc.vult enim glo.ibi ꝙ iudex ex officio possit lꝫ ex ꝓcuratorio ostẽdat mandatuꝫ qꝛ nolo procedere in nanũ ⁊ sic ad hoc vt processus non fiat ludibrio.sed iudex se mouet ex officio.⁊ ita erit hoc casu quod tene menti.per doctores enim non est tactũ ⁊ facit ad hoc in simili qđ nota.dicit Inno.in.c. per tuas extra de rest.si acta sint criminalia concludas ꝙ pars nõ tenetur edere nisi fisco vbi in casu ꝙ seruus posset torqueri cõtra dñꝫ vt dicit hic Bar.

¶ In eadem ibi ad veritatẽ diñeniendã debet.n.iudex veritateꝫ habere pre oculis vt.l.ꝙ si efesi.ff.de eo qđ cer.lo.naꝫ sub nimio rigore per vitiose erat vt.l.si seruũ.§.sequit̃ de ver.ob.⁊ quid importet qñ fit cõmissio ꝙ de veritate procedat vide notata ꝑ Bar.in extraua.ad reprimendã in ver.videbit̃ ⁊ vide quod no.Bald.l.iustitia de ius.⁊ iu.⁊ ꝙ notat Ange.in.l.sequit̃.§.si viam de vsuc.⁊ aduertas qꝛ Bal. dicit hic ꝙ si testis inductꝰ pro vna parte a iudice interrogatus etiã pro alia parte vt dicit hic glo.non vult respondere nisi solum pro parte per quã inductus ẽ ꝙ dictũ suũ nõ valet qꝛ in causa suspectus sed forte ꝙ hoc nõ verum qñ iurauit solũ super illo articulo concernente fauorẽ partis pro qua depõit dicit̃.n.ꝙ articulus dicebat qualiter titius mutuauit sempronio.x.tali die ⁊ testis iurauit solũ super hoc articulo ⁊ iudex interrogabat testem nunquid sempronius rediderit sibi illa die titio pecuniã mutuataꝫ certe si hoc casu nõ respõdeat nõ ẽ culpandus nec pro suspecto habẽdus qꝛ nõ erat iuratus ⁊ sibi nõ credet̃ ex quo nõ iurauit sup tota causa vt per glo.⁊ Ang.l.si quis libertatẽ.ff.de peti.here.ita ꝙ si nõ vult respõdere sup eo qđ responsum nõ releuat dictũ bal.nõ procedit sed si iurasset super tota causa tunc potest procedere dictum suum.

¶ In glo.ibi minoꝛ iuret dubiũ videt̃ quod dicit glo.de minore attento ꝙ in iudicio esse nõ põt vt.l.cũ ⁊ minores C.si aduer.rẽ.iud.credit̃ tamen ꝙ minoꝛ nõ sit in dolo p̃sumpto ⁊ etiã in casu qñ presumitur cõtra maiorẽ ꝑ tex.l. vbi exigitur.ff.eo. vbi Ange. dixit ꝙ minoꝛ qui citatus dixit nolo venire nõ est in dolo presumpto.

¶ In ea.glo.i.f.ad p̃sumptionẽ vult ergo glo.ꝙ gesta inter te ⁊ me nõ probent quoad tertiũ lꝫ faciant p̃sumptionem.quod intelligas verũ nisi in casibus in quibus sentẽtia lata operat̃ quoad cõtra tertiũ de quibus in.l.sepe de re iu.operant̃.n.per sepe acta prout in casu in quo sentẽtia operat̃.l.sed ⁊ si possessori in.§.fi.ff.de iur.iu. Item secundo loco hoc fallit si fuisset citatus ille tertius vt.l.si suspecta de inoffi.testa. Tertio fallit vbi sententia facit ius vt.l.ingenuus quod statum ho. Quarto fallit in sententia diffinitiua si.l.posthumus.§.si quis ex his de inoffi. testa. Quinto fallit qñ tractatur de probatione ipsius facti vt dicit hic bar.ad quod vide notandũ verbũ Cy.l.si desideriuꝫ.C.depo.vbi dixit ꝙ emptio facta cũ martino probat mihi cũ sempronio sed nunqd inter easdẽ partes operent̃ acta probatoria in diuersa causa aduertas nunquid sicut publicata.⁊ nunquid tendat ad eundẽ finẽ vel diuersum. ⁊ nunquid sententia lata in vna pareret exceptionẽ rei iudicate in alia vt dicit hic Ange.⁊ vt notat̃.l.ij.iudi. sol.⁊ ꝙ per bal.in.l.litigatoꝛ de fruc.⁊ li.expens.⁊ vltima constitu.fun.in.§.in causis.Et vtrũ acta facta in vna instan-

tia

tia operentur in alia quo ad easdē partes dicas ꝙ si sint acta iudicij ordinatiua ꝙ nō operanť q: ꝑ eandē instantiā pereunt vt.l.cū lite mortua iudi.sol. sed si cōcernāt alios effectus prout occurrit in mala fide causata per contestationē litis vel i vitio litigiosi doc. dicūt ꝙ durant in alia instantia. quod limita esse veruz nisi prima instantia sit perempta per renunciationē partis nā tūc pereunt oēs effectus qui causati fuerunt in prima instantia vt ē ꝯ hoc tex. singularis.l.cōmota.ʒ.de trans. vbi non transit actio in heredē lʒ esset facta litis cōtesta. in prima instantia cuʒ defuncto quod nō est ex alio nisi q: illi prime instantie fuit per partē renunciatū vt dicit Ange.l.ex duob⁹.ff.de du. reis quod tene menti q: est vtilis limitatio. Quando aūt acta sunt probatoria dicas ꝙ si sunt publicata regulariter in alia instantia operenť vt.l.fi.ʒ.de testi.quod verum intelligas si ꝓbatio sit vera secus si ficta vt notabi. dic bar. dicta.l.eius qui delatorē.ʒ.de iur.fisci. ⁊ illud q̄d dixit ꝙ qñ nō sunt publicata nō operanť in alia instantia locum sibi vendicat qñ prima instātia est extincta secus si durat verbigratia q: probatio fuit facta in prima instātia ⁊ nō fuerunt dicta testium publicata nā in causa appellatiōis lʒ sit diuersa instantia facit fidē vt notabilr dicit bal.in.l. prolata circa fi.ʒ.de sententijs quod ꝑpetuo tene menti.

e **Dita actio.** Istam.l.habes expeditā.ʒ.in fine huius tituli.

q **Ut accusare.** Reus nō tenetur actori edere instrumenta ad fundamētū sue intentionis ⁊ actore nō probante absoluitur reus hoc dicit. In tex. ibi ⁊ equitatis cōcurrit ergo hic ius scriptuʒ ⁊ equitas ad hoc vt reus edere nō cōpellatur. sed nunquid qñ lex loquiť de equitate intelligať. s. scripta vide q̄d not. Bal.l.i.ff.de iusti.⁊ iure. ⁊ quod notať in.l.placuit.ʒ.de peda. iudicibus ⁊ addas q̄d notat Anto.de butrio in repertorio iuris ciuilis in littera.a.i ver. arbiter vbi dicit ꝙ ista equitas nō sumitur solū prout vult iusgentiū. sed intelligiť ꝫm regulas iuris ciuilis per.l.bona fides.ff.depo.⁊ dicit ꝙ tūc qñ seruať equitas iudex non debet curare de exceptionibus dilatorijs per.l.fideiussor.§.i omnibus.ff.man.ad quod vide notata ꝑ Bal.in.l.si pro ea.ʒ.man.⁊ qñ cōmissio fit de bono ⁊ equo quid importet illud verbū de bono vide notandā glo.in.l.hac.l.in ver.bonū.ʒ.de pac.conuen. Et aduertas ꝙ istud nō videť equū.s.ꝙ hoc casu nō fiat edictio q: reus hʒ lesam.l.conscientiā ex quo tenet instrumēta ex quibus scit se nō fouere iusticiaʒ ⁊ ideo qñ ista instrumenta sunt penes actoreʒ retractať sententia ex clausula si qua mihi si reus fuit diffinitiue absolutus vt dicit bar. ⁊ Ange.in.l.argentarius.§.cū aūt.ff.e.ʒ dicas ꝙ lʒ istud sit de se iniustū tollerať ad hoc vt cesset maius incōueniens.s.ꝙ actor non sumat arma de domo rei ⁊ sic notat ꝙ ex duobus incōuenientibus seruať quod est minus. ¶ In tex.ibi nō probante glo. intelligit plene vel semiplene sed ideo nō videť procedere quare qñ probatio est in cōclusione requiriť ꝙ sit ex toto perfecta ita ꝙ iuramētū nō supplet vt dicit bal.in.l.in bōe fidei.ʒ.de iu.iur.arg.l. lucius de condi.⁊ demō.sed hic sunt ablatiui absoluti qui resoluuntur in cōditionē vt.l.a testatore de cōdi.⁊ demō.ergo glo. male dicit dū dicit ꝙ sufficit semiplene probasse sed q: hoc nō tangiť ꝑ doc. pōt forte dicere ꝙ doctrina data per bal.in.d.l.in bone fidei habet locū qñ cōditio apponitur ab homie secus aucten.l.cum qua mitius agitur vt.l. celsus.ff.ꝯ arb. ¶ In tex.ibi obtieat obtinet ergo reus ꝙ ex quo absoluiť ab iudicij obseruatione sed quare nō absoluiť diffinitiue dicas ꝙ hoc ē q: iudici nō liquet de meritis cause vnde tunc fertur absolutoria ab obseruatione iudicij vt per doc.in.l.properandū.§.⁊ siquidē.ʒ.de iud. ⁊ similiter fertur qñ actor nō cōparuit i termino ⁊ reus fecit terminos assignari de qbus loquiť auctē. qui semel.ʒ. quomodo ⁊ quando iudi.nam vt dicit ibi glo. magna circa fi. fertur absolutio ab obseruať.iudicij ⁊ si consistet in ꝯtumacia postea per annū absoluiť reus diffinitiue ⁊ similiter fertur absolutoria ab obseruať.iud. qñ reus absoluitur q: instantia erat pempta. secus autem si absolueret eo q: actor cuius terminus erat assignatus a.l. vel ab homine nō ꝓbauit q: tunc absoluiť diffinitiue reus. vt dicit Bar.in.ij.colū.in.l.admonēdi.ff.de iureiu.⁊ scias ꝙ ista sñia absolutoria ab obseruatōe iudi.est interlocutoria. vt dicit glo.in.l.⁊ harū.ff.si serui.vendi.⁊ Bart.in.l.titia.ff. de accusa.⁊ ideo non parit exceptionē rei iudi.si iterū agatur debet tamen exprimi causa quia alias non valeret ꝫm Joan.an.in.c.finem litibus de do.⁊ contu. ⁊ dʒ reus tercitari sicut in diffinitiua. vt dicit bal. in.d.§.⁊ si quidem. ¶ In glo. que incipit ideʒ in accusatore ibi.l.fallaciter.regula ergo ꝙ actore nō ꝓbāte reus absoluiť. Fallit in.d.l. fallaciter. Scđo fallit ꝙ est opus ꝙ reus se purget vt.l.pñti.ꝫ.de his qui ad eccle.ꝯfugi. Tertio fallit qñ est semiplene ꝓbatum. vt dicit hic glo. Quarto fallit qñ duo concurrunt.s.dolus aduersarij ⁊ difficultas ꝓbandi. vt dicit hic Bal.⁊ glo.l.in actōibus.ff.de in liteʒ iuran.⁊ Inno.in.c. fi.ꝙ nec cause.nam licet nō sit ꝓbatio per actorē statur tñ iuramento suo.vt.l.notandū.l.si qñ.ʒ.vnde vi.q̄d limita esse verum qñ agitur ciuiliter secus autē qñ criminaliter. vt dicit bar.l.fi.ff.de in lit.iur. ¶ Scđo limita hoc eē verum qñ quis conuenit ex delicto. secus de qua in. vt dicit bal. de pac.iur.fir.in.c fi.in.§. ꝯuenticule. in vsibus feu. ⁊ hinc est ꝙ qñ quis teneť ex delic. alterius sicut occurrit in illa que vigore statuti tenetur emēdare damna facta in suo territorio. nam tunc non iurať cōtra reum si dānum non ꝓbatur. vt.d. Azo notat in summa ad.l.acqui.⁊ illud vult bart.in.l.nequid de incen.rui.⁊ nauf.⁊ in.l.j.in fi.ff. fur.aduer.nauf.cau. vbi dixit ꝙ nō iurať ꝯtra hospitē qñ tenetur ꝓ familiari suo. Tertio principaliter fallit quādo delictū ꝯsistit in omittendo.⁊ hoc per tex.nota.in.d.l.argentari⁹.§.cum aūt.ff.e. vbi Ang. limitauit hoc verū quādo duo ꝯcurrunt.s.ꝙ deliquerit omittēdo ⁊ q̄d nō sit fundata obligatio cōtra reum sed qñ reus esset obligat⁹ tunc etiā iuratur ꝯtra eum lʒ delictū sit in omittēdo ⁊ hoc per tex.in.l.qui restituere.in fi.de rei vendi.q̄d tene menti.in qua.l. Ang. allegādo Ja.de bar.l.qui bona.§.si alieno ꝯ dam.infec. dicit ꝙ iudex debebat moderare iuramētū ad hoc ꝙ actor nō iuret nimis ꝙ tene menti. Et ꝑ hec determiatur questio qñ hospes assignat hospiti valisiā signatā ⁊ redditur dissigilata an sit standū iuramēto hospitis contra hospitē. nam bar.in.d.l.in actiōibus.ff.de in lit.iurā. ⁊.l.j.§.si cista.ff.depo. simpliciter dicit ꝙ sic. sed in.l.j.furti aduers.nau.cau. restringit hoc esse verum si hospes non haberet alios familiares in domo ita ꝙ necessario ꝯuincatur ꝙ hospes fuit qui deliquit.⁊ iō bal.in rub.ʒ.depo dicit ꝙ ad hoc vt hospes ꝯuincať opus est ꝙ iudex attēdat qualis fuerit signatura.i. habuerit causalr tolli absqꝫ facto hominis vtputa q: erat sigilum cere q: dʒ attēdi an hospes fuerit bonefidei ⁊ fame approbate vel non.

n **On est nouum.** Actor edit libruʒ reo ad fundamētū sue intentōis si fuerit fiscus actor hoc dicit cuʒ.l.sequēti. ¶ In tex.ibi rationibus ex hoc no.ꝙ per ostensionē publicorum librorum fiscaliuʒ probať nunqd qs soluerit vel nō soluerit ad idē vide tex.l.illate.ʒ.de fi.⁊ instr.⁊.l.fi.C.de apo.pu.⁊.l.ne casu.ʒ.de discus.li.x. ⁊.l.fi.ʒ.si cer.pe.⁊.l.hoc iur.⁊.l.x.de verbo.obliga.

p **Rocurator.** Priuate rationis instrumenta cōia debēt esse penes digniorē ⁊ ex causa tāqꝫ originalia sunt edenda hoc dicit. ¶ In tex.ibi ꝫm morē glo.intelligit apud fiscū tanqꝫ digniorē nā dignior indubio preferendus ⁊ ideo tex.l.fi.ff.de fi.instr. prefert indu-

bio seniorē ⁊ ab eo debet incipi loquella vt dicit bal. ī ti. de contrauer. feu. inter pares in. c. i. in vsi. fe. ⁊ in tortura debet esse vltim⁹ vt. l. vnius facinoris. ff. de que. ⁊ addas ꝙ indubio semꝑ dignior est cōsiderādus in. l. si qua sunt. ff. fa. bercis. ⁊ ideo apud maiorē fratrē debet cōmitti custodia rei cōis vt. l. cū pater. §. pater pluribus. de lega. ij. nō tamē credas ꝙ minori fratri sit danda electio q꞉ illud est falsum vt dicit bal. l. si maior. ī. cōi. di. ⁊. l. iubemus. s̄. de sacrosanc. eccl'. ⁊ vide quod notat. l. iij. ī. communia de legā. ⁊ addas tex. l. cum quis. ī. de naturalibus liberi.

Si quis in aliquo.

In eo ꝙ vnum instrumentū facit mentionē de alio nō probat nisi illud ostendatur. l. aliter veritas cōprobetur hoc dicit.

¶ In tex. ibi mentionē loquit̄ ergo tex. iste qn̄ sm̄ instrumentū facit mentionē de primo ⁊ nō loquit̄ qn̄ vnū instrumentū sūmatū aut copiat̄ ex alio instrumēto nā de hoc dictum est in tex. l. procurator. s̄. e. ⁊ iō nō videt̄ ꝙ bal. hāc auctē. bene sumet dū dicit ꝙ exemplatio nō probat si exēplar non ostendit̄. Aduertas tamē ꝙ in vtroqꝫ casu ratio nō probat̄ q꞉ vt dicit hic glo. in originali posset esse vicium de quo nō cōstat in exemplato vel in eo documento quod venit relatiue ad aliud documentū ⁊ ista est prima ratio. Secūda pōt assignari quia dictū notarij nō probat nisi de eo quod gestū fuit tempore quo ipse fuit rogatus. Tertia ratio est quia de illo originali ad quod se refert ipse nō fuit rogatus vnde sibi tanqꝫ notario non credit̄ nec credit̄ tanqꝫ testi q꞉ non fuit iuratus. Quarta ratio ē qa vbi deficit exemplar deficit exemplatū vt. l. in testamēto de condi. ⁊ demon. Et ex his rationibus cōuincitur ꝙ speculator in titu. de instrumentoꝝ edict̄. §. restat nō bene dixit qn̄ affirmauit ꝙ si notarius faciendo mentionē ꝺ alio instrumento dicat ꝑ me viso ⁊ lecto ꝙ tunc plene probaret nā esto ꝙ ipse legerit nō tamē sequit̄ ꝙ fuerit rogatus de illo instrumēto quod legit ⁊ ideo sibi nō credit̄ ⁊ istud dicit hic Pau. de cast. sed nihil allegat tu autē adducas notabilia verba bal. in. l. ex his verbis. ī. ꝺ inutil. testamēto vbi dicit ꝙ si notarius dicit ꝙ fuit rogat⁹ qualiter ista die titius fuit confessus recepisse mutuo centū a gaio que sibi fuerunt numerata in presentia ipsius notarij ꝙ ꝑ ista verba nō probat̄ ver. ⁊ numeratio ⁊ addas aliud verbuꝫ suū notandū in. l. si ex precio. ī. si cer. pe. vbi dicit ꝙ si notarius. d. qualiter titius cōfessus est habuisse a gaio. x. dāte ⁊ soluente ꝙ ꝓpter hoc nō probat̄ vera solutio sed sola cōfessio de recepto sit ergo ista cōclusio ꝙ verba relatiua ad aliud instrumentū nō probant nisi originali producat̄ vel aliter probet̄ quod intelligas esse qn̄ tractatur de preiudicio tertij sed si soluꝫ de p̄iudicio tractaret̄ eius qui fecit rogatū notario cū ista relatione ad aliud instrumentuꝫ tunc p̄iudicaret sibi etiā si originale nō producatur verbi gratia si ego facio rogatū notario qualiter ego tanqꝫ cessionarius ⁊ procurator in rē meā titij cedo tibi talia iura nā tunc si ageres cōtra me tanqꝫ cōtra cessionariū nō possent dicere ꝙ sit opus producere instrumētū cessionis de quo facta est mentio de ad quod ē habita relatio quia ex quo tracto de facto meo verba ista enunciatiua probant quando tunc potuit verificari vel quādo potuit renūciari solemnitati extrinsece ar. l. optimā. ī. de cōtrahē. ⁊ cōmit. stipulatione ⁊ ꝙ per bar. in. l. sciendū de ver. ob. ⁊ ideo dixit hic notant̄ bal. ꝙ si in vno instrumēto ego suꝫ cōfessus recepisse. c. pro dote a berta cū qua ꝯxi mr̄imoniuꝫ prout apparet in tali instrumēto ꝙ lꝫ illud instrumētū nō appareat ad quod facta est relatio attamen berta habet fundatam intentionē cōtra me quia probat mr̄imo. esse contractum ꝑ ista verba. ⁊ ideo potes limitare illud quod dicit glo. in. l. cū aliquis. ī. de iur. deliber. vbi vult ꝙ ꝑ illa verba narratiua inter partes describēdo cōfines nō probent̄ fines nam illud habet locum in preiudicium tertij sed nō quo ad ipsas partes. Et intelligas istud quod dixi ꝙ in preiudicium eius qui facit rogatum notarium referendo se ad aliud instrumentum non sit opus ꝙ originale producatur locum habere qn̄ in secundo documento q̄ntitas est certa secus si incerta vtputa si dico sis rogatus ꝙ ego suꝫ debitor ꝑ te ad restituendā dotē suam de qua apparet in tali instr̄o q꞉ tunc vnū instr̄m liquidat aliud vt dicit Bal. l. fi. ī. de fal. cā adie. legato. ideo nō posset habere in executiuā sm̄ instr̄m si nō ꝓducat̄ primū de quo in. d. l. fi. de fal. cā adiec. lega. ⁊ illud tenemēti. q꞉ per doc. nō est tactum. ⁊ etiaꝫ per hoc qꝺ dictū est infertur decisio nūquid si in snīa sit dictum ꝓut moris ē viso libello ⁊ litis cōtesta. an per hec verba si aliter nō constat de actis ꝓbetur libellus ⁊ litis ꝯtestatio. ⁊ dicūt doct. ꝙ non q꞉ talis solēnitas est extrinseca ⁊ nō potuit tūc interuenire ⁊ non potuit sibi prouincia vt plene per Bar. in. d. l. sciendū. ⁊ per Innoc. in. c. qm̄ ꝯtra de ꝓba. ⁊ in. c. cum in iur̄ de offi. deleg. hoc tamen fallit si pars nō exciperet sed faceret vt. d. Io. an. in. c. cum dilectus de consuetudine vbi dicit ꝙ opus ē solemnitateꝫ extrinsecā ꝓbare qua habita est mentio in instrumēto qn̄ pars aduersa excipit ⁊ opponit. Scꝺo fallit qn̄ partes essent presentes snīe q꞉ nō cōtradiceret vt vult Inno. in. c. albericus de testi. ⁊ in. c. cum in iure. ⁊ ita tenet hic Bal. Tertio fallit ꝓpter antiquitatē ⁊ longinquitatē temporis quo casu statur snīe ēt si nō ꝯstet de actis iuxta notata ꝑ Inno. in. c. in p̄sentia de pba. ⁊ Ang. allegat ī ar. l. si filius. ī. de peti. here. ⁊. l. qui aliena. §. j. de acqui. here.

¶ Scꝺo loco principaliter est hic videndū nunqd instr̄o exemplato detur fides sicut originali ⁊ in hoc substātialr̄ loquendo sume regulaꝫ negatiuā ꝙ non datur vt. l. ꝓcurator. ī. eo. Quarto fallit qꝺ qn̄ vellet ꝓbare cōtra illum qui dedit copiā vt. l. in fraudē. §. neqꝫ de iure fi. Secūdo fallit qn̄ exemplatū fuit extractū ab originali de quo ideꝫ homo fuit rogatus vt. l. siquis ex argētarijs. §. ꝓhibet. ff. eo. Sed in hoc aduertas q꞉ ꝯtrariū videt̄ voluisse Bar. l. j. §. siquis in duobus. ff. de bo. pos. sm̄ tab. vbi dicit ꝙ si notarius exemplādo. dicit illꝺ est exemplū cuiusdā testamenti ꝺ quo fui rogatus ꝙ illi exemplato nō datur fides ⁊ tamen eadē ꝑsona est que fecit vtrunqꝫ instr̄m. vnde ad hoc vt nō videatur sibi ꝯtrarius opus est ꝙ ītelligatur ꝙ illud primum ad qꝺ se refert non erat originale quo casu non datur fides. scꝺo ꝑ tex. l. iij. s̄. de diuer. res. esto ꝙ ēt iste modus saluandi Bar. non videat̄ bonus q꞉ vt ipse dicit in. l. semproni⁹ ꝓculo ꝺ le. ij. ēt instr̄m ꝙ notarius summit imediate libro summit qꝺ dicit̄ originale qn̄ est varietas inter instr̄m ⁊ librū notarij attendat illud qꝺ ē in ꝓtocolo vt dicit Ang. l. siquis ex argentarijs in. §. j. ff. e. allegādo glo. in cor. tabellionis. §. nos autem. Tertio fallit qn̄ exemplatio fit de volūtate vtriusqꝫ ꝑtis afferendo ꝙ volunt valere ꝓut est accopiatū q꞉ tunc statur in sumpto sꝫ Bar. ⁊ Bal. quicquid dicat Inno. c. fi. extra de fi. instru. sed tunc aduertas ꝙ isto casu exemplatū nō potest dici copia sed est originale de per se sicut si de primo instr̄o non esset facta mentio ⁊ fuisset rogatus de toto illo quod continetur in exemplariuꝫ. Ex quo infertur ꝙ illud quod aliud instrumētum poterit summi ex isto scꝺo exemplato q꞉ non erit copia copie cui fides non datur ꝑ tex. in. d. l. sancimus. s̄. de diuer. res. sed copia originalis scripture erit qꝺ tene menti q꞉ per docto. nō gustatur. Quarto loco fallit qn̄ in archiuio publico apparet scriptura quo casu etiā si sit sumptū datur fides arg. aucten. ad hec. ī. de fide instru. hꝫ. n. p̄sumptionē maximaꝫ illud quod ē repertuꝫ in archiuio qn̄ ē bene custoditū vt dicit Inno. in. c. i. extra ꝺ procura. vnde bal. l. si vnus. ī. de testamentis dixit quod etiam si illud quod est scriptum in margine instrumenti non soleat facere fidem vt. d. bart l. in fraudem. ff. de mi. testamen. ⁊ in. l. canzelauerat. ff. de his que in testamento delegan. tamen si sit in archiuio facit plenam fidem.

Quinto fallit qñ est registratuz in actis ⁊ hoc p tex.l fi.j. de fi.instru. Sed nunqd tunc requiratur q occurrat q in illo exemplato ponat totus tenor de verbo ad verbũ vel sufficit q ponat effectus cũ prin.⁊ fi.instrumẽti qd exemplatur vide Inno.in.d.c.cũ in iure ⁊ Ange. qui tenet qd sufficit in.d.l.siquis exargentarijs.ff.eo. Sexto fallit quãdo aucte.est facta exemplatio vt in corpore vt fratrũ filij. §.i.sed in hoc aduertas q opus ẽ prio adire iudicez cause vbi illud instrumentũ foret producẽdũ arg.l.cuz hi. in.§. transactiones.ff.de transac quod limita eẽ verũ nisi periculum eẽt in mora vt dicit ibi Ange. in insinuatione testamenti per tex.nota.l.quotiens.C.de naufra.lib.xi. Secũdo requirit q fiat citatio partis ⁊ specialiter esto q aliqñ sufficiat proclama generale vt habet per Innoc. ⁊ habet per Anto.de butrio in.c.fi.de fidei instrumẽtoꝝ qd ẽ verum nisi eẽt piculũ in expectãdo vt ibi habet p dictos doctores ⁊ p baldũ hic qd tene menti ⁊ tandẽ debet omnia rimari legi ⁊ reuideri inter iudicez ⁊ scribã ⁊ dz de quolibet vitio fieri mentio vt.c.cũ olim papa de priui.⁊ tandẽ debet pronunciare fidẽ adhibendaz. Et addas vltimo q si instrumentũ allegat perditũ per testes peritos põt probari incõtinẽtia vt habet p Bar.hic etiã in.l.ij.§.diuus. ff.de iur.fi.vbi dicit qd contra furẽ qui subtraxit instrumentũ põt leuius probari cõtinẽtia.adeo q Cy.in.l.si de possessione.j.de proba. dixit q sufficit iuramẽtũ quod intelligas quando ille qui subtraxit pretendit interesse ex illo instrumento vt erat ibi.alias iuramentum non sufficeret vt.l.quidam tabularum.ff.de fur.

e **Et que a diuo.** Reo tenetur actor edere instrumenta ad intentionẽ sue exceptionis fundandam sed reus nõ tenet actori edere instrumenta ad fundamẽtũ sue intentionis hoc.d.sm lecturã antiquoꝝ ⁊ cõiter approbatam.

¶ In glo.prima ibi nõ põt sed vnde hoc cũ i medio cause inter actorẽ ⁊ reum nõ sit differẽtia vt dixit azo in summa de rebus dubijs ⁊ Ange. in.l.de die.ff.qui satisdare cogunt dicũt.n.q in princi.iudicij fauetur plus actorj q̃ reo ⁊ in fine plus reo q̃ actori in medio vero pariter vtrique ergo videtur q cũ ista editio que datur ꝑsepe in medio cause q nõ sit habenda differẽtia inter actorẽ ⁊ reum sed ad hoc respõdet hic bal.q hic ẽ magis fauẽduz reo q̃ actori ad hoc q si actor nõ ederet fierent illegitime extorsiones quibus obuiandũ ẽ per notata in.l.vbi pactũ.j.de trãsac.⁊ hic ẽ q Guiliel.⁊ Cy. vt notabi. refert bal.i.l.i. j.de cõdi.indeb.saluãdo glo.notabilẽ in seruo inuito.§.cũ pretor ad trebel.que.d.q cõtra iudicẽ ex proposito male iudicãtẽ datur duplex remediuz.s.appellatio ⁊ restitutio ex clausula si qua mihi nã dicũt q hoc ẽ verũ etiã si cõdẽnatus fuerit negligẽs in appellãdo nã tunc subuenit condemnato p restitutionẽ ex hoc capite ne fiant illegitime extorsiones ar.l.illicitas in prin.de offi. ꝓsidis qd tene menti q ẽ notãdũ verbũ. Sed ad propositũ ꝯsidera q ista nõ videt cõis in reo sicut in actore nã ita laborat cõtra conscientiã reus qui occultat fundamentuz quod habet actor sicut actor qui occultat defensionem q̃ pretendit reus. nisi dicas q imo plus deliquit actor qui per iniusticiam vult extorquere q̃ reus qui lesa conscientia vult se defensare in hoc tamen tu cogita quia doctores non insistunt. ¶ Et tandem q ista est vltima lex vbi de adiectione tractat imperator inclusiue post multa in hac materia sic dicas q si querat an rões sint edende ad fundamẽtũ intentionis actoris dicas q ex cã edunt in casibus notatis.l. j.s. Et si querat de actionibus dicas q regulariter eduntur per notariũ ei qui fecit eum rogatum vel alteri cuius interest vt plene dictum fuit in.l.se.s.e.reus vero regulariter nõ edit nisi fisco vel nisi in subsidiũ qñ originale est pditum vt dixi in.d.l.se. ¶ In institis summe regulã negatiuaz q regulariter nõ edunt vt.l.qui accusare.s.e.ti.qd fallit primo si petunt a notario qui fuit rogat⁹ vel ab herede suo per illum cuius interest ⁊ qui rogatur vel qui saltem habet ius rescindendi put occurrit in filio ꝓterito qui vult q notarius edat sibi testã patris vt dicit Bal. ⁊ vide qd no. Ang.in.l.ptor.§.j.ff.e. ¶ Secũdo fallit qñ reus vult q edant ab actore ꝓpter defensandã exceptões suã put est tex.in ista.l. ¶ Sed hoc limitat esse veruz in casu in quo illa exceptio non sit criminosa.nam tũc dicit Bal. q non tenetur.ad quod facit q in simili dicitur in.l.marcellus.ff.rerum ãmotaꝝ q quis nõ tenet respõdere ꝯditioni crimininose. ¶ Item limitat hoc eẽ verũ si illa exceptio nõ habet inclusam petitionẽ put occurrit si opponeret exceptõez ꝯpensationis.nam tali casu excipiens ẽ loco actoris ad qd bene facit in.l.qui de pupillo.in.§.q̃ remissionem.ff.de noui ope.nun. ¶ Tertio principaliter fallit quãdo reus vtebatur vel erat vsurus illis in instrumẽtis quod qũo intelligat vide bonaz glo.in.l.j.§.j.ff.e.⁊ in cle. j.de vsuris ⁊ Inno.in.c.j.de ꝓba.vbi dixit q si excipiendo se refert ad aliqd instrm põt actor insistere q edatur. ¶ Quarto fallit qñ petunt ad coadiuuandã intentionez iam fundatã.vt dicunt hic doctores p.l.si titius.ff.de act. empti. ¶ Quinto fallit qñ petunt ad replicationẽ q tũc replicator habet loco excipientis vt dicit hic Bar.per.l. j.§.maritus ad.l.fal. ¶ Sexto fallit in fisco vt.l.nec quisq̃.ff.e. ¶ Septio fallit qñ instrumẽta petunt tanq̃ corpa debita vel q actor vẽdicat.vt.l.iij.§.interdũ ad exhi.⁊.l. pe.§.fi.ad.l.fal. ¶ Octauo fallit qñ actor hz cãz ab illo a quo petit vt.l.i.§.i.de tabulis exhibendis. ¶ Nono ⁊ vltimo fallit in subsidiũ q originale nõ reperitur. Et addas vltimo quid fiet si reus creditor qñ tenetur edere dicit se non habere instrumentũ ⁊ ita iurat dicas q tunc in subsidium cautella est q ipse liberet debitorẽ q accepto ferat. ⁊ hoc per.l.huiusmodi.§.si ita de leg.primo.

e **Dicta actio.** Actio ꝓposita dz clare cõtinere illud quod petitur.⁊ põt emẽdari ⁊ mutari put equitati videbit iudicantis ⁊ put edicti pmittit auctoritas hoc.d. ¶ In tex.ibi actio glo.exponit:edictio actionis que fit in libello.vt in aucte.offeratur.j.de lite ꝯte.offertur ergo in iudicio primo loco libellus nisi ageret sine strepitu ⁊ figura iudicij quo casu libellus non offert vt in cle.sepe de ver.sig.⁊ per Bar.in extrauagãti ad reprimẽdum in ver.sine strepitu.dz tñ tunc loco libelli dari postulatio vt dr no.in gl.in.d.cle.sepe. Et qñ libellus datur dz hodie reduci in scriptis ⁊ sic scriptus ꝓducit coraz iudice vt in.d.auct.offerat.vnde dicit Bar.in.l.in sacris.C.de scriptis sacroꝝ scri.li.xi.q ille qui coram iudice exprimit vocet petitionẽ suaz lz notarius hoc scribat i actis nõ dr ordinarie obtulisse libellũ.⁊ istd ẽt dicit bal.in.l.i.j.vt in ꝑo. cess.leg.allãdo tex.no.in.l.sigs si iniuria.j.de accus. Et ex hoc infertur q si statutũ dicat q ꝓcedat per viam simplicis q̃rele q tũc nõ est op⁹ dare libellũ inscriptis qd no.⁊ex hoc infert q si statutũ dicat q procedat per viaz simplicis querele q tamẽ nõ ẽ opus dare libellũ i scriptis quod tene menti ⁊ postq̃ libellus dãdus ẽ procedẽdo debito ordine. Super hac.l.occurrunt hic tria principaliter querẽda. Primo q requirat ad hoc vt libellus dicatur recte conceptus. Secundo principaliter nunquid possit emendari vel mutari. Tertio nũquid in eodẽ libello plurium actionũ admittat cumulatio ⁊ per hec tria materia huius legis erit perfectissime expedita substãtialiter ergo loquẽdo dicas q in libello quattuor principaliter attenduntur. Primo q actio sit deducta vt dicit iste textus. Secundo q res petita designetur. Tertio q causa sit expressa. Quarto q apponat acta cõclusio. In primo scias q lz olim exprimeret actio in libello hodie nõ requiritur sed sufficit q taliter libelletur q reus reddat certus qua

actione moueť actor fm Inno.in.c.examinata extra de iu di.lз Bal.in.l.j.ff.e.dicat ꝙ ét hodie de iure ciuili videť ꝙ requiratur expressio actiõis in libello.⁊ ad hoc optime facit ter.l.fi.j.de forma.⁊ qñ ex facto ꝓposito per actorez possunt plures actiones resultare illa videť in dubio intẽ tata que magis ꝑtinent ꝯuenit ar.l.j.j.de fur.⁊.l.gallus. §.i.de lib.⁊ posthu.⁊ qñ vna est generalis altera specialis in dubio semꝑ spãlis est electa vt no.dixit Ange.⁊ debз remediũ qđ intentat actor esse certũ.ita ꝙ reus nõ rema neat dubius qđ est verum nisi ex dispõne legis causareť dubitatio vt dicit no.glo.multũ in.l.fine ꝯtra in princ.ff. de lib.agno.super ver.senatusꝯsultus dixi. ¶Tertio lo co ꝙ in libello est res designata intelligas ꝑ ꝯfines duoꝝ vicinoꝝ ⁊ signa ita ꝙ certa reddatur vt.l.si rem.ff.de rei ven.⁊ qđ per glo.in.l.forma.ff.de censi.⁊ accedat qđ not. Bar.in.l.demonstratio de condi.⁊ demõ.⁊ Bal.in.l.ac consultissima.j.qui te.fa.pos.hoc tamẽ nõ requiriť in iu dicio vniuersali.nam sufficit si peto diuisionẽ hereditatis cum coherede ꝙ ego petam hereditatẽ diuidi ⁊ dimidiã mihi assignari lз nõ describã corpora hereditaria.nã istđ fieri poterit pendente ꝓcessu vel in executione snie vt ha betur per glo.l.j.ff.e.Est tamen aduertendũ ꝙ tunc est iu dicium vniuersale qñ nomẽ est de se vniuersale sicut ẽ pe culiuз ⁊ hereditas.sed si ego dicerẽ peto oĩa que possides in tali villa libellus nõ ꝓcederet.si res nõ essent declarate vt dicit hic no.bal.allegãdo Inno.in.c.cuз ad sedẽ.de re sti.spol.⁊ illđ idem intelligas qñ agit generaliter.nam nõ est opus ꝙ sit facta a principio declaratio.lз põt fieri qñ cunqз ꝓcessu pendente vt.l.fi.j.de ma.excep.Quod fallit primo si pars aduersa insistat vt đclaretur.naз dicũt hic doc.ꝙ tunc vltra non ꝓcediť nisi facta declaratõe.Scđo fallit qñ iudex ex officio vult ꝙ declaretur ꝙ sibi ꝑmitti tur vt dicit Inno.in.c.cum dilectus.de ordi.cog.⁊ aduer tas ad vnuз vз nunquid dispositio.d.l.fi.vendicet sibi lo cum qñ nõ intentatur actio in libello.sed solũ iudicis offi cium.hoc nõ tangitur ꝑ doct.nisi qꝛ bal.in apostillis suis in.l.verum.§.fi.ff.de mi.videť velle ꝙ nõ habeat locum. ⁊ ideo dicit ꝙ nõ ꝓcedat iste libellus dico me minorẽ ⁊ le sum ⁊ ideo peto me restitui.naз dicit ꝙ est generalis quia non dixi ex quo capite lesus sit qđ tenemẽti.⁊ istud suffi ciat ⁊ ad scđm. ¶Dixi tertio ꝙ cã requiriť qꝛ potissima attendiť vt per Innocẽ.in.d.c.examinata.⁊ per Bar.l.⁊ an eandem.§.actiones.ff.de excep.rei iudi.ibi dicit ꝙ in personali requiriť ꝙ sit deducta cã ꝑxima.secus aũt i rea li ⁊ scias ꝙ lз hypotecaria sit mixta inter realẽ ⁊ ꝑsonalez vt habeť ꝑ bar.in.d.§.actões ⁊ ꝑ bal.i.l.ꝯsentaneũ.j.quõ ⁊ qñ iu.in hoc ꝑticipat naturaз ꝑsonalis vt no.dixit Dy. instituta de actionibus.§.actiones.⁊ ita vult hic Pau.⁊ Auge.aduertat tamẽ actor quia si in reali restringit se ad certã causam ⁊ nõ probat ꝙ ipse perditã lз secus sit quan do agit possessorio vt dicit not.Inno.in.c.querelã in fi.đ elec.itẽ in hoc scias ꝙ si copulatiue in libello due cause ex primunť si ãbe sunt finales sufficit ꝙ vna sit ꝓbata vt no. dixit de mili.⁊ vasal.ꝙ ꝯtumax in vsi.feud. quinimo ⁊ si ambe sint finales admittiť libellus alternatiu⁹.verbigrã si dico in libello ꝙ emphiteota ꝑdit ius suũ qꝛ censum nõ soluit vel qꝛ finita est generatio.nam hoc casu tз libellus licet sit alternatiuus vt.d.bal.in.l.gallus.in.§.si.eius de liber.⁊ post.⁊ per hoc sit expeditũ ꝙ̃tum ꝯuenit ad tꝛiuз. ¶Quo ad quartũ de ꝯclusione dicas ꝙ illđ ẽ potissimũ qđ attendiť in libello adeo ꝙ Inno.in.d.c.exãiata.dicit ꝯiunctũ inepte petitõis purgať qñ ꝯclusio est apte ꝯcepta nõ tamẽ se in plus extendere ꝯclusio ꝙ̃ sit facta narratio vt.d.Inno.in.c.sup litteris de rescrip.⁊ ad hoc vide not. per bal.l.ꝑscriptione.§.si ꝯ ius vel vtilitatẽ publicã i cri minali vero ista ꝯclusio ẽ necessaria ꝑ ter.in.c.lз.n.extra de simonia ⁊ vide ꝙ no.glo.in.c.in causis extra de accus. ⁊ ideo si spoliatus alleget spoliũ dicatqз in libello ꝙ con

queriť de titio qui fecit spoliũ lз vltra nõ ꝯcludat tenet iste libellus vt ẽ glo.not.j.quest.iiij.in.c.qꝛ presumatur ⁊ vide qđ not.bal.l.post sentẽtiã.j.de sentẽ.⁊ Cy.l.nec exẽ plum.j.de fal.⁊ vide per Ioan.de lignano qui restringit hoc dictum in.c.in litteris de resti.spo.⁊ idẽ dicas in rea li fm Inno.in.c.i.extra de lit.cõ. ⁊ vide bal.in.l. vtifrui. ff.si vsusfructus. petatur vbi dicit si agens reali petať se dominum declarari ꝙ istud sufficit lз non petat a parte dari vel fieri vnde si probať possessio ⁊ dñium cõdemna biť reus ex eodẽ processu ad restituendũ posses.quod tene menti ⁊ idẽ dicas qñ prociediť sine strepitu ⁊ figura iudi cij vt.d.Bar.in glo.in ver.sine strepitu.Insuper esto ꝙ qñ ciuiliter agitur nõ sit opus in libello exprimi tempus nec locus nisi qñ agiť cõtra illum qui ex ꝓposito cõmisit iniuriam vt.l.ꝑtor edixit in.§.i.ff.de iniurijs in criminali vero requiriť tempus ⁊ locus fm ꝙ disponiť in.l.libello rum.ff.de accusa. sed istud đ loco fallit qñ libellus datur suꝑ falso qꝛ tũc dixit bal.in.c.i.quibus modis feu. admit. in vsi.fe.quod nõ ẽ opus apponere locũ qꝛ falsitates clan destine cõmittunť ⁊ allegat glo.singularẽ insti.đ publicis iudi.in ꝑncipio ⁊ in libellis debз attẽdi stillus.i.cõsuetu do localis vt notanť dixit glo. in.l.ꝙ si possessor.ff.de rei ven.⁊ ad salutẽ libelloꝝ sunt adinuente clausule consuete apponi.maxime illa clausula peto iustitiaз ministrari de qua habeť in.c.ij.de ordi.cogi.cuius virtute intelligiť de ductũ omne ius qđ actori cõpetit ⁊ iđ dixit cald.in.d.c.ij. ꝙ virtute.d.clausule si libellans in reali nõ probat in peti torio sed in possessorio tantũ quod vtiqз dabiť sententia in possessorio in sui fauorẽ ⁊ de ista clausula vide qđ not. Ioan.de imo.l.si cum nulla.ff.de re iudi. solet ⁊ apponi clausula ⁊ hoc dixit oĩ nouo iure ⁊ forma quod melius po tuit de cuius importãtia vide qđ not. Anto.de butrio in repertorio iuris ciuilis in littera.b.in ver.libellus. Itẽ so let apponi clau.nõ astringens ⁊c.de cuius importãtia vi de qđ habeť in.c.licet causa extra de ꝓbat. ⁊ per Bar.⁊ Ioan.de imo.in.l.diuus.ff.de re iudi.⁊ tandẽ scias ꝙ qñ libellus ẽ ineptus semꝑ lз excipere de ineptitudine qꝛ vt dicit Bal.in.l.litigator.j.de fruc.⁊ litis expens.illud vi cium nõ purgať in aliqua parte iudicij qđ intelligas nisi aduersarius cõfiteať intentionẽ actoris eẽ verã.nã tũc nõ lз vlterius excipere de ineptitudine libelli vt dicit Bald. in.l.ij.j.de re iudi.ad quod bene facit qđ not.Inno.in.c. qualiter ⁊ qñ extra de accusať.⁊ in.c.ꝑ inquisitionẽ extra de elec.⁊ not.ꝑ bar. in.l.si cõfessus.ff.de custodia reorum ⁊ scias ꝙ qñ libellus ẽ ineptus ex offi.iudex repellit euз ꝑ tex.l.i.qđ offi.as.⁊ ideo Inno. in.c.i.extra de offi.vicarij dixit ꝙ iudex libellũ calumniosum ex officio repellit sicut repellit libellũ euidenter ineptũ ⁊ istud viciuз nõ põt ꝑ iu dicẽ reformari etiã in causa appella.fm Bal.in.l.ij.j.de rescin.ven.ꝑ tex.in.c.cum dilecti extra de emp.⁊ ven.⁊ ꝙ plus ẽ qñ libellus ẽ ineptus nulla exceptio ẽ pennalis fm Bal.hic in repe.paduana ⁊ ex sentẽtia lata super inepto libello nõ oritur actio in factũ vt dicit bal. in.l.actori.j.đ iure iu.allegãdo glo.singularẽ.j.de obl.que est quasi prin cipium ⁊ ista sufficiãt ꝙ̃tũ ad primã partẽ cõcernentẽ li belli solemnitatẽ. Quantũ vero ad secũdam partẽ princi palẽ de qua loquiť hic glo.tertia vsqз ad versiculũ cumu latio vз an ⁊ qñ liceat emendare vel mutare libellũ aduer tas prio ꝙ qñ libellus emendať addendo ⁊ diminuendo vt dicit hic glo.tertia in prin. Insuper corrigendo ⁊ refor mando nã inter ista ẽ differẽtia ⁊ ad hoc vide glo.no.ꝙ̃ doc.nõ allegãt in.l.vectigalia i ver. reformare.ff.đ publi canis.⁊ scias ꝙ qñ nõ ẽ licita mutatio nõ ẽ ⁊ licita aditio vnde dixit not.bar.in.l.fi.j.de proxi.sacroꝝ scrineoꝝ li. xi.ꝙ si statutũ vult ꝙ numerus poꝛũ nõ possit mutari ꝙ ad illũ numerũ nõ poterit fieri aditio. Et in hoc articulo emendationis snie mutationis libelli pro ꝯclusione sum me regulã negatiuã vз ꝙ post litẽ cõ.nõ lз emendare nec

mutare

mutare libellū p tex in.l.nō pōt.ff.ō iudi.⁊ ratio huius est
q2 in litis contestatione quasi contrahit vt.l.tertia.§.idē
scribit de peculio ⁊ instantia firmatur ideo nō ē licita va-
riatio si vterq3 nō cōsentit vt.l.sicut.j.de actio.⁊ obli.sed
attēta ista ratione aduertas ad vnū qō p doc.nō tāgitur
v3 qñ iudi.lis nō cōtestat prout occurrit in executiuis qñ
procedit sūmarie fm bart.in.l.litib⁹.j.de agri.⁊ cē.li.xi.⁊
in alijs no.in clementina sepe de ver.si.an.in his casibus
possit mutari ⁊ emendari libellus vsq3 ad sentētiā videt
enim q sic ex quo cessat ratio supradicta sed tamē puto
cōtrariū eē vex q2 hoc casu emendatio poterit fieri vsq3
q fiat ille actus in iudicio qui solet sequi imediate post li
tis cōtestatā ⁊ hoc p regulā datā p Cy.i.l.nihil.j.de pro
cura.⁊ p bart.in.l.defuncto.j.de publicis iudicis ⁊ illud
tene mēti. Et regula supradicta fallit pmo qñ ille qui vult
emendare vel mutare renunciat liti respectu eius qō mu
tat nā tūc hoc fieri pōt in quacūq3 parte iudicij in parte si
cut l3 in toto vt.d.hic bar.p.l.postq3 liti.j.ti.secūdo. Se-
cundo fallit fm glo.qñ sum⁹ in iudicio vniuersali p.l.iiij.
ff.de peti.here.sed certe vt dicūt doc. illud ē potius ex na
tura vniuersalis iudicij q3 ex virtute mutatiōis vel emē
dationis ⁊ intelligas q in vniuersali iudicio pōt fieri adi
tio nisi principaliter ille qui egit restrinxerit se ad certam
partē vt puta si petijt dimidiā here.nā nō l3 post litē cōte
statā mutare dicēdo q petit totā ⁊ idē si agēdo petitione
hereditatis restringeret se ad certā rē dicēdo q agit peti
tione here.ad.c.ꝯ martinū nā tūc vt dicit hic Bar.⁊ om
nes nō l3 postea addere aliā rē facta cōtestatione. Tertio
fallit in generali iudicio vt.l.fin.vt.j. de annali exceptio.
Quarto fallit i accessorijs.l.ediles.§.itē sciēdū.ff.ō edic.
edic. Quinto fallit qñ mutatio fit circa qualitatē vt i.l.in
delictis.§.si detracta.ff.de nox.⁊ hic p glo.qō intelligas
verū si nō variat in substātia ppter mutationē qualitati.
alia eēt idē de qualitate qō eēt de substātia iuxta not.per
bar.in simili in.l.denunciasse.§.qui tamē.ff. de adul. ⁊ in
telligas qñ qualitas mutata non erat contraria qualitati
apposite primo loco nā tūc nō l3 mutare post litē cōtestatā
fm bal.in.d.§.fide tracta qui allegat Inno.in.c.i.extra ō
libelli oblatiōe. Sexto fallit qñ declarat verbū ambiguū
sicut in.l.si quis.ff.de iudi. Septimo ⁊ vltimo qñ qs vult
mutare libellū qui nō erat nullus parte tacēte sicut occur
rit in.l.fi.s.de annali excep.sed qñ eēt nullus in oēm euen
tū vt puta q2 in libello criminali nō erat tempus tunc di
cit bar. q nō ē licitū post litē ɔtestatā ⁊ sic vult q libellus
criminalis sit a prin.nullus qñ tempus nō apponit vnde
iudex ex offi. repellit agētē l3 nō absoluit reū nisi reus hoc
petat a iudice vt vult tex.⁊ glo.in.d.l.libellox circa finē.
Ante litē vero cōtestatā cōcludas posse fieri mutationē3
⁊ emendationē prout dicit iste tex.quod fallit in duobus
casibus primus ē qñ tempora nō largiunt p.l.accusat.ff.
de adul.⁊ ad hoc adde notādū verbū bart.in.l.i.ff.ō glā
de legēda vbi dicit q nunq3 intelligit indubio instantiā
durare eo tempore quo piudicaret negotio ō quo agitur.
Secūdo fallit qñ ille qui vult mutare nō renūciat instan-
tie nec actioni primo intentate.nā tūc h3 opus insistere f3
q loquit auctē.qui semel.j.quomodo ⁊ qñ iudex ⁊ p hoc
sit expeditū q3tū attinet ad scōm ō quo principaliter hic
querit. Sed super tertio v3 de materia cumulationis de
qua loquit hic glo.in versi. cumulatio cōclusiue dicas cu
mulationē indubio esse permissam qñ nō reperiat a iure
prohibita qō fallit in sex casibus fm bar. Primo qñ ab-
solutoria lata in prima actione est acta parere exceptio-
nem rei iudicate in secunda vt.l.fundi ⁊ fundum.ff. de
exceptio.quod limita esse verum nisi sententia sit verisi-
militer ferenda potius super secunda actione cumulata
q3 super primo intētata vtputa quia secūda erat summa
ria ⁊ prima ordinaria ⁊ illud elleganter dicit barto.l.na-
turaliter.§.nihil cōe.ff.de acqui.pos.⁊ ista fallentia nō h3
locum in.§.sed necq3.in cor.de fideius.vnde spālē est ibi f3
bar.q2 actor nimiū grauat ex quo nō pōt agere ɔtra fide-
iussorem nisi discusso debitore ēt in hypothecaria. Quin
imo addas q ēt grauat in alio q2 h3 opus nō solū discu
tere reum principale s3 etiā correos qui interuenerūt prin
cipaliter vt dicit Bar.j.quo quis ordie con.in.l.i.li.x.⁊ ēt
h3 opus reuocare primo alienata in fraudē per debitorē
vt voluit Bar.in.l.a diuo pio in.§.si super.ff. de re iudi.
⁊ ad hoc tu allega bonū tex. iuncta gl.in.l.bona.§.fi. ff. ō
iure fis. ¶ Scōo fallit qñ est locus electioni ita q vna ele
cta altera tollit vt i.l.fi.j.de codi.⁊ ista duo hic.d. ¶ Ter
tio fallit qñ ista duo remedia cumulata ab origine sunt cō
traria vt in.l.contra maiores.j.de inoffi.testa. na3 cogit
tunc insistere super primo qō intelligas veru3 nisi itersint
aduersarij q super scōo insistat vt no.dixit Bal.in.l.cu3
precum.j.de libe.cā. ¶ Quarto fallit rōne ordinis i auc.
pſente.j.de fideius. ¶ Quinto fallit pp maioritatē ō vna
act.ad aliam nam cedit minor maiori vt.l.p minorē.ff.ō
iudi.qō tñ nō habet locum qñ ego intentarē interdictum
vti possidetis ⁊ interim respectu eiusdē rei tu intentas in
terdictū recupandi.nam l3 istud fm iudiciū sit criminale
nō ppterea supsederet in primo aliter intentato vt no. di
xit bal.in ɔclusionib⁹ in ti.de ap.vbi dicit q ista fuit opi.
Joan.l.j.j.de ap. ¶ Sexto ⁊ vltimo fallit fm Bar.quan
do lata snia ɔdēnatoria ⁊ facta exequtione ɔtra vnū libe
ratur reus ab alio vt in.l.j.§.fi.ff.si fa.fur.fecisse dicatur.
¶ Septimo potes dare nouā fallentiā.v3 q si p eodem
facto a pluribus vel ab vno ɔuenior corā diuersis iudici-
bus.nam possum petere remissionē ad primū iudicē ⁊ nō
pceditur coram scōo p tex.l.si pariter.j.de libe.cā ⁊ scias
q vbicunq3 militaret aliqua ex dictis fallentijs semp im
pediretur cumulatio ⁊ ideo in casibus notatis hic p bart.
v3 qñ ex diuersis actionibus quis ɔuenitur ex eade3 vel
ex diuersa cā ⁊ ad eandē vel ad diuersas res an hoc fieri
possit inspicias an aliqua ex supradictis rōnibus occurat
tunc nō fit cumulatio alias vero sic ⁊ est i summa sūmarū
in hac materia. ¶ Quid aute3 sit qñ sunt plura remedia
exequtiua.nunqd vnū impediat aliud cumulari.verbi-
gratia feci debitorē meū capi ex forma statuti ⁊ ipso existē
te capto volo capere tenutā de bonis suis dixit Ange.in
l.qui restituere.ff.de rei vēdi.qō istud nō est pmissum.s3
bal.i.l.ij.j.ō rest.militū dicit oppositū ⁊ ad hoc vide no.
per bar.in.l.ɔsentaneu3.j.quō ⁊ qñ iudex.⁊ qd sit qñ ego
in libello dico peto te cōdemnari fm ius commune ⁊ sta-
stuta ciuitatis ⁊ ista duo sunt ɔtraria q2 statutū prouidet
contra ius cōe an tunc libellus tolleretur vide no.per bar.
l.quicunq3.j.de ser.fugi. ⁊ qd si dico peto te ɔdēnari fm
ɔsuetudinē ⁊ statuta.⁊ ista sunt ɔtraria vide qō no.bald.
in vltima ɔstitutōe feu.in.§.finie. Et addas vltimo nun-
quid in supradictis casibus quādo impeditur cumulatio
opus sit q pars opponat bar.hic ɔcludit q sic.vnde qñ
ratione maioritatis vel electiōis vel in casu.l.fundi.§.fun
du3 vel rōne ordinis impedit cumulatio.hoc intelligitur
esse verū si pars opponat.⁊ idem dicas i casu quē posui p
l.si parit de lib.cā.nā si ps nō opponeret tenēt pcessus fa
ctus ab vtroq3 iudice vt.d.Ang.l.pe.de peti.here.allegā
do Inno.in.c.cū.M.ferrariēsis extra de rescri.⁊ p illō
qō dictū est de ordine infert q si fideiussor ɔuentus nō ex
cipiat ō discussione nō facta q pcessus nō v3.⁊ istud vult
hic bar. ⁊ in auct.ɔsente.j.de fideius.⁊ in auct.hoc si de-
bitor.j.de pigno.⁊ in.l.si mācipiū.ff.de euic.l3 bal.aliter
dicat.l.ij.j.cōi.diui.sed qñ fideiussor excipet tūc pcessus
postea factus nullus ē fm bar. sed cū hoc de facto occur
reret in ardua quest.seius opponebat qō imo processus
valeat cōsideratio q qñ reus excipit ⁊ iudex ad vlteriora
pcedit nō obstāte exceptione tacite videt interloqui ex-
ceptionē illā nō obstare vt dicūt canoniste in.c.cū.M. ⁊
bar.in.l.si queramus.ff.de testa.ergo debet valere proces

sus ex quo actor aliter nō appellauit. ¶ In tex. ibi prout de ista dictione prout que stat aliqñ similitudinarie ⁊ aliquādo limitatiue ⁊ aliqñ relatiue vide q̄d no. bar. i extrauagan. ad repri. i ver. prout ⁊ in. l. postq̄ȝ si dies. ff. qñ terminus ad quē se refert non reperitur sicut eēt si edictum de quo hic loquit̄ nō appareret dicas q̄ hoc nō obstante valet dispositio ⁊ ideo not. dixit bal. l. i. §. de epis. ⁊ cle. q̄ si iudex dicit cōdemno te in centū prout disponit antiquū statutū ⁊ nō reperit̄ statutū q̄d loquat̄ de illa materia tamen valet illa sententia ⁊ q̄d plus est in. l. iij. ꝟ. de nup. ar. vnius glo. ibi posite dixit q̄ si peto te cōdemnari ex maleficio s̄m formam statuti ⁊ non reperitur statutū q̄ tamē debȝ condēnari iudicis arbitrio ⁊ vide q̄d no. in simili. l. ij. ꝟ. de errore calculi.

¶ De in ius vocando. Rica.

¶ In glo. rubrice ibi iudicium ab hoc titulo incipit. libellus ergo non est pars iudicij quia datur ante citationem est tamen de altis vt in. c. quoniam contra falsam de probat̄. ⁊ tamen nō est de p̄cessu ⁊ citatio ē de p̄cessu ⁊ ē pars iudicij ⁊ tamē nō ē de instantia si emanat ante litē cōtestatam q̄ instantia incipit a lite cōtestatā vt. l. properandū. §. ⁊ siquidē. ꝟ. de iudi. ⁊ q̄ libellus nō sit de processu apparet q̄ datur die feriata vt. l. miles. §. sexaginta de adul. ⁊. xiiij. q. placita secularia q̄d est verum qñ libellus nō hȝ aliū effectū nisi productionis secus ē si haberet aliam vim vt puta q̄ statutū dicat q̄ habeat vim litis cōtestate. naȝ tunc non datur die feriata vt. d. Bar. l. seruus quoq̄ȝ. §. publice de procura. ⁊. l. i. ꝟ. qui admit. ad bo. pos. ⁊ idē dicas si ille ferie essent inducte a statuto q̄ tunc nō hȝ locū. §. sexaginta vt ipse notāter dixit. l. ij. ff. si qui in ius vocādo nō ie. hȝ tamē libellus q̄ꝫtū ad iudicē iniciuȝ processus q̄ perpetuat vt in. c. gratū ⁊ relatū de offi. deleg. ⁊ interrumpit p̄scriptioneȝ in criminali vt. l. mariti. §. hoc quinquēniū. ff. de adul. de quo vide p̄ Ange. in. l. denūciasse in prin. eo. titu. sed quoad partē nō ē principiū nec pars processus ⁊ ideo nō inducit̄ litis pendētia vt dicit hic Ange. ⁊ in Rica. ff. eo. ⁊ in. l. siquis postea de iudicijs ⁊ plenius i repeti. ꝟ. de iudi. ⁊ pro hoc adducas tex. i. l. edita. §. eo. dū dicit speciē future litis demonstrat. nā ex hoc infert̄ q̄ lis nō erat lȝ libellus foret datus sed incipit iudiciū a citatione vt dicit hic glo. q̄d ē verū s̄m bar. nisi pars eēt p̄sens tempore quo datur libellus nā illud operat̄ p̄sentia cogitatio per notata in aucē. si oēs si vt se ab hereditate abstineat ⁊ lȝ doc. ita pertranseant tamē istud videt̄ dubitabile per ea que dicit Bal. in. l. qui in fratrē in fi. de his quibus vt indi. vbi dixit q̄ presentia nō operat̄ effectuȝ citationis regulariter q̄ citatio fit non solum ad hoc vt pars sciat sed ad hoc vt se defendat.

Sicut boni moribus. Sicut libert⁹ nō pōt vocare patronum in iudicio sine venia ita non potest vocare vxorem patroni hoc dicit in glo. j. ibi vxori per virum ⁊ hinc est q̄ textus. l. matres. ff. de senatoribus dicit q̄ radice mariti irradiatur vxor sed non econtra ⁊ perdit paterna priuilegia quando est in matrimonio collocata vnde dixit Barto. no. in. l. iij. ꝟ. de priuile. scolarium li. xi. q̄ si p̄cessum est priuilegiū titio ⁊ suis descendētibus masculis ⁊ feminis q̄ filia femina nō gaudet illo priuilegio postq̄ȝ est alteri nupta ⁊ durat matrimoniū. naȝ tunc p̄dit priuilegia paterna ⁊ acquirit maritalia vt. l. cum quedā de iurisd. om. iu. q̄d est veruȝ si occurrat q̄ sit trāsducta ad domū mariti s̄ȝ si eēt sponsa tūc tūc hoc nō habet locum vt. l. ea que. ff. ad municipalē ⁊ iō forte q̄ lex ista non haberet locum in sponsa etiā p̄ verba de presenti esto q̄ sit vxor vt. l. fi fine. ꝟ. de bo. que lib. per tex. in. d. l. ea que lȝ istud sit satis dubitabile ⁊ p̄ doc. non tangatur. nam ita est verisimile q̄ maritus velit q̄ honoretur sponsa p̄ verba de p̄nti sicut si nuptie forēt ꝯtracte. Et addas q̄ ista petitio venie dȝ fieri vxori patroni etiaȝ post mortem patroni ipsa existēte vidua cum idē iudicet̄ sicut de maritata p̄ tex. i. l. filij liberto⁊. in. §. viduā. ff. ad muni. ⁊ q̄ p̄ bar. in. l. titia. §. vsuras de le. ij.

Venia edicti. Reuerentia in nō faciēdo que patrono debet̄ transit in heredes ēt extraneos: ⁊ erranti in iure quasi naturali nō patitur ⁊ per rescriptū nō pōt remitti pena que debetur p̄ti. h. d. ¶ In tex. ibi cum naturali rōne pondera istum tex. nam p̄ eum p̄batur q̄ lȝ rustico p̄pter suā simplicitatē lex sub facit vt subueniat nisi vbi exigit̄. ff. de edendo. nam in homine simplici ⁊ grosso lex p̄sumit q̄ illud sit bona fide factū q̄ in persona pita p̄sumit in fraudē fuisse factū vt est tex. in. l. q̄d adhibitus. ꝟ. de his que sibi ascribunt. ⁊ ideo in rustico admittit̄ iur̄ ignorantia. vt. d. l. vbi exigitur de eden. ⁊ nō p̄sumit dolū vt. l. siquis illud q̄d in versi. doli. ff. d̄ iurisdi. om. iudi. q̄d intelligas esse verum vt excuset̄ a iur̄ignorātia qñ nō potuit consulere pitiores vt dicit̄ per doc. l. iurisignorātia. ꝟ. qui admit. ad bo. pos. Item intelligas hoc verū in rustico qui raro ꝯuersat̄ in ciuitate sed alij qui sepe vadūt ad nūdinas vocat̄ rusticoni ⁊ nō gauderēt priuilegio rustico⁊ȝ vt glo. in. l. athalete. §. dat remissionē. ff. de excu. tu. Item intelligas hoc verum p̄terq̄ȝ si allegaret ignorātiā contra rōnem naturalē q̄ tunc nō excūsatur vt est hic littera valde notanda. ⁊ ex hoc inferas q̄ si rustica nō nutriret filiuȝ suum infantē nō excusaret̄ p̄pter iurisignorantiā ⁊ si esset in loco vbi nō possȝ ꝯsulere pitiores ⁊ p̄pter hoc fuit decisum florentie q̄ si rustica negligit administrare bona pupilli vel tutorem petere s̄m formam legis sc̄de in. §. si mater. ff. ad turpillianuȝ q̄ ipsa non excusatur esto q̄ nō potuerit consulere peritiores. dicit tamen Paul. de castro hic q̄ satis foret ad excusationē suaȝ si admistraret bona pupilli esto q̄ nō assumeret tutellā cū decreto iudicis. q̄ admistrādo facit q̄d est nāle s̄ȝ sumē tutelā cū decreto ē solēnitas iur̄ ciuilis ad cuius mulier excusat̄ si ē rustica ⁊ nō potuit ꝯsulere pitiores q̄d arbitratur eē iustū ⁊ equū.

¶ In tex. ibi debeat̄ ⁊ si nō seruat̄ vt q̄ venia nō petitur incurrunt̄ pena. l. aureo⁊ in. l. q̄ꝫuis. ff. eo. Sed nūq̄d processus annuletur videt̄ q̄ nō q̄ satis ē q̄ sit vna pena sed imo dicas q̄ forte cōcurrit vtraq̄ pena. s. annulatio processus p̄pter nō seruatā solemnitatē que dȝ p̄cedere sententiam iuxta doctrinā glo. in. l. rescripta. §. si cōtra ius ⁊ vtilitatē publicā ⁊ etiā incurritur pena bursalis q̄ illud sepe occurrit q̄ actio. annulatur ⁊ incurrit̄ pena in q̄ꝫtitate vt l. nemo martires ⁊ q̄d ibi p̄ bar. §. d̄ sacrosan. ec. ⁊ ad hoc facit tex. in. l. q̄ꝫuis. ff. eo. vbi dicit q̄ nō tenet̄ cōparere patronus qñ venia nō ē impetrata ex quo datur intelligi q̄ processus non valebat.

¶ In glo. in ver pena ibi nisi peniteat admittit̄ ergo penitentia q̄ hec lex disponit in. d. l. q̄ꝫuis sed alia qñ quis incurrit penā ipso iure tunc nō ē locus penitentie vt dicit bal. in aucē. habita ne filius pro patre allegādo glo. fi. in clementina ne in agro. §. q̄ vō de sentētia excōicationis.

¶ In glo. in ver. libellus ibi ex parte odiuȝ fit ergo restrictio in capite odioso ⁊ extensio in capite fauorabili ⁊ idē vult glo. in simili in. l. sed ⁊ si actor. §. fi. ff. eo. Et ideo dicit hic bal. q̄ statuto dictāte q̄ existētibus filijs masculis filie femine nō succedāt nepos ex filio masculo excludit feminā prout si filius esset sed filius natus ex filia femina nō excludet patruuȝ q̄ representat matrē ⁊ sic venit ex radice infecta. Et idē ē in filia filie sed dicas q̄ forte ista ratio de representatione iuris nō ē vera q̄ nepos vel neptis in successione aui ab intestato lȝ occupet locū filij non tamē veniūt ex p̄sona ipsius filij in cuius locum sunt repositi ⁊ ideo nō sufficit exheredare filium ⁊ p̄terire nepotē vt habetur in

betur in tota.l.gallus ⁊ hinc eſt ꝙ excluſio facta de filia ꝑ
pactum de nō ſuccedēdo nō nocet nepoti ex illa filia vt di
cit Bar.l.qui ſupſtitis.de acqui.here.de quo vide q̄d ple
ne dixi in.l.pactū.ĵ.de colla.ſʒ iō eſt qꝛ rō finalis ⁊ vnica
vt dicit Bal.in.l.maximū.ĵ.de lib.ꝑteritis iſtius ſtatuti
eſt vt agnatoꝝ ſalua ſit dignitas ⁊ ſicut diuitie remanēat
in agnatione vt dicit Cy.l.j.ĵ.de adul.per tex.l.j.de vē
tre inſpiciendo ſed nati ex femina ſunt cognati ⁊ nō agna
ti ideo nō ſuccedet. Sed tunc ſtat dubium quid dicēdum
inepte nata ex filio maſculo nam ē poſita in capite odioſo
ergo ſtatutū eam nō excludit ſm Bal.ſed tu dicas ꝙ imo
forte remanet excluſa ar.ſumpto a tantomagis ꝙ hʒ locū
in materia ēt correctiua vt per glo.in auct.ꝑterea.ĵ.vnde
vir ⁊ vxor ſi.n.ſtatutū ꝑpter maſculos filios voluit exclu
dere filius feminas ⁊ q̄zto fortius ipſas neptes. Aduertas
tamen ꝙ contra doctrinā iſtius glo.videtur tex.in.l.qui
exceptionē.ff.de condi.inde.vbi qñ ꝯcurrit fauor ⁊ odiuʒ
attendit̄ q̄d eſt principale. Item qñ concurrit duplex rō
⁊ vna ꝓdeſt altera nocet attendit̄ illa que alterā offuſcat
ſm Bar.notanter in.l.ſi vir.ff.ꝓ donato.⁊ reſcriptū ꝙ cō
tinet odium ⁊ fauorem dicit̄ odioſuʒ ſm Bal.l.j.de con
ſti.principū vbi allegat Ioā.an.in nouella.in.c.fi.de ſnīa
excōi.in.vj.quare ꝑ iſta que vident̄ varia poteſt ꝯcludere
qñ effectus qui reſultant ſunt ſepati ita ꝙ vnus ab altero
diſtingui pōt ꝓut loquit̄ hic glo.⁊.q.Baldi.⁊ tūc teneas
doctrinā iſtius gl.⁊ dicta doctoꝝ ſed qñ materia eſt indi
uiſibilis ⁊ nō pōt ſepari.tunc attēdit̄ vbi magis icaleſcit
⁊ ſic iudicat̄ a p̄dñio ar.l.cum querit̄.ff.de ſta.ho.⁊ ita in
telligit̄.d.l.qui exceptionē. ¶ In tex.ibi temere d̄ſideras
per hunc tex.dicunt doc.ꝙ princeps nō pōt remittere pe
nam priuate perſone acquiſitam.ſed hoc iſte tex.non ap-
perit.nam licet dicat ꝙ iſta ſupplicatio ſit quoadmō teme
raria iſtud ꝓcedit qꝛ nō eſt veriſimile ꝙ impator velit ter
tio p̄iudicare in iure ſibi queſito vt habet̄ in.c.ex tuarum
extra de auc̄te de vſu pari.⁊ in.l.gallus.§.quid ⁊ ſi tantū
de lib.⁊ poſthu.ſed nō dicit. Preterea ꝙ ſi princeps vel-
let non poſſet ꝯclude tñ in hoc articulo ꝙ princeps faciē-
do ꝯcordiā ⁊ remiſſiones dānoꝝ hincinde nō vꝫ per hoc
remittere damna priuataꝝ ꝑſonaꝝ vt no.Innocē.in.c.in
noſtra.extra de iniur.⁊ damno dato ⁊ in.c.ſuꝑ hoc de re
nunc̄.⁊ in.c.dilectus de ap.⁊ ſi vellet ſine cā nō poſſet eſto
ꝙ in principe ſit ſpāle q̄d nō intelligat̄ in cauſa aliquem
priuare vel tollere ius alterius de quo vide ꝑ Bar.in p̄-
ma ꝯſtitutione digeſtoꝝ.hoc tamē fallit primo qñ publi-
ca vertit̄ vtilitas vt dicit Bar.in.l.quicūqꝫ.ĵ.de fide in-
ſtru.iur.⁊ haſte fic.li.x.ꝑ tex.in.l.iteʒ ſi verberatū in.fi.ff.
de rei vendi.⁊ per.l.venditor.§.ſi conſtat cōia p̄diorū.⁊ ꝑ
l.lucius.ff.de reſcin.ven. ¶ Sc̄do fallit qñ illud q̄d ē ter
tio queſitū cauſat̄ ſolum ex priuilegio.nam tunc dicit bal.
in.l.qui ſe patris.ĵ.vnde liberi ꝙ pōt tolli nuda principis
voluntate. Sed an iſtud q̄d dicit̄ de pena vt ſi ſit queſita
priuate ꝑſone nō poſſit ꝑ reſcriptuʒ principis tolli locum
ſibi vendicet qñ eſt cōmiſſa ꝑꝑ delictū conſiſtens in omit
tendo ſicut quando conſiſtit in cōmittendo vide glo.que
forte non alibi eſt ⁊ ꝙ ibi no.Bal.in.l.diuus.ff.ad ſille.

q Ut in ptāte patris agerit

Filius lʒ emancipatus nō agit cōtra parentes
niſi venia impetrata hoc dicit. ¶ In text.ibi
experiri nō poſſunt hoc tñ nō ē ſemꝑ verū vt hꝫ in.l.impa
tore ad treb. Et qñ filius agit ꝯtra patrē ē opus modera
re verba libelli vt nō attingāt dolū cōtra patrē ꝑ.l.ſi ſup-
ſtite.ĵ.de dolo ſed nunqd poſſit filius in poteſtate ꝑ iudi
cis officiū cōuenire patrē vide glo.in.l.ſi quis a liberis in
prin.de libe.agno. Et nunqd qñ iudicis officiū implorat̄
ſit opus impetrare veniā ſicut qñ intentat̄ actio vide glo.
notatā valde in.l.cogi.§.ſi pater.ff.ad trebel. Et nūquid
prouiſio iſtius legis habeat locū in filio ſpurio ſicut in le-
gitimo videt̄ nāq̄ꝫ ꝙ nō qꝛ nō meret̄ noīari filiꝰ vt.d.tex.
in cor.quibus modis naturales effi.legi.in.§.fi.⁊ quibus
modis naturales efficiant̄ ſui in.§.fi.⁊ ideo bal.in.l.id q̄d
pauperibus.ſ̄.de epīs ⁊ cle.dicit ꝙ appella.coniunctoꝝ
nō veniūt ſpurij.ſed incōtrariū facit qꝛ iſta ꝑ veniā impe
trat̄ ex rōne naturali vt dicit tex.ſ̄.l.proxi.ſed ea que na
turalia ſunt tranſeunt in ſpuriū qꝛ omnibus natura cōis
eſt vt.l.hos accuſare.§.omnibus.ff.d̄ accu.⁊ iſtud ē forte
verius ⁊ maxime ne plus poſſit caſtitate luxuria ideſt vt
nō ſit melioris cōditionis ſpuriꝰ in hoc q̄ʒ legitime natus.
Et ſcias vltimo ꝙ etiā vaſallus qñ agit cōtra dñm tenet̄
impetrare veniam vt de milite ⁊ vaſallo qui cōtumax eſt
in.c.fi. Et idē dicūt doc.de diſcipulo ad magiſtruʒ per.l.
medicos.ĵ.de profeſ.⁊ medicis li.xij. Et idē dicas qñ con
tra fiſcū agitur vt dicit notāda glo.i.l.bene a zenone.ĵ.de
quadri.preſcri. Et idē qñ clericus agit cōtra prelatū vt in
ſpeculo in titu.de inquiſiti. Et ideʒ qñ gener cōtra ſocerū
agit vt ſingulariter dicit glo.l.generaliter.ff.eo.ſed nūqd
idē ſit qñ vxor maritū cōuenit forer cogitādū ⁊ ad hoc hñ
facit tex.ꝓ ꝑte affirmatiua.l.alia.§.elegāter ſoluto mr̄io.

De pactis. Rica.

c Conditionis.

Fideicōmiſſum ex fu-
turo euentu pendens
pōt per pactū remitti hoc dicit. ¶ In tex.ibi
cōditionis incertū exponit̄ fideicōmiſſum ſub
condi.debitū. Et per hoc dicit hic bart.ꝙ ſi teſtātor genera
uit filios inſtitutos vt ſi decederet ſine liberis vnus reſti
tueret alteri partē ſuā deinde in codicillis dixit ꝙ remo-
uebat cōditionē appoſitā in teſtamēto ꝙ in tali caſu intel
ligitur teſtator in totū remouiſſe fideicōmiſſuʒ.⁊ addit ra
tionē qꝛ ſi ſolū eſſet remota cōditio ⁊ nō cōditionatū illud
fideicōmiſſum nō afferret comodū cōſiderato ꝙ in tantū
fideicōmiſſarius ē honoratus inq̄ztū ē grauatꝰ ⁊ dicit bal.
ꝙ qñ iſta ratio nō occurreret vt quia in plus eſſʒ. Hono-
ratus q̄ʒ grauatus dictū bar.non procederet.⁊ tu addas
ꝙ ratio quare nō procedit qꝛ indubio a verbis nō eſt rece
dendū vt.l.nō aliter de lega.iij.⁊ teſtator dixit ꝙ remoue
bat cōditionē que ſe hʒ ꝑ modū qualitatis vt.l.iij.§.cōdi
tio.ff.de adimēdis legatis ergo nō debet cōprehēdē fidei
cōmiſſum ꝙ nō ē qualitas ⁊ ſubſtātia ſed ſubſtantia. Itē
qꝛ teſtator remouēdo cōditionē voluit onus remouere ⁊
ſʒ bar.remoueret etiā cōmodū qꝛ priuaret iſtitutos fidei
cōmiſſo.nec obſtat ſi tu dicas ꝙ nō ē onus ex quo hinc in
eſt reciprocū qꝛ ſi erant fratres ⁊ nō erāt gemelli neceſſe ē
ꝙ vnus eēt antiquior alio ⁊ antiquior preſumitur primo
decedere vt.l.ſi infanti.ĵ.de iure delibe.ergo minoris ſem
per intereſt ꝙ illud fideicōmiſſum non ſit remotum.
¶ In glo.fi.ibi pactū valet vt hic.⁊ ſo.cōiter approbatur
ſ.ꝙ per pactū pōt quis ſe priuare fideicōmiſſo debito ſub
ꝯditione ſed nō ꝑ renuntiaʒ de qua loquit̄ tex.in ꝯtrario
ſignato ꝑ glo.ꝙ bar.itelligit verū eē niſi renūcia ſit facta
in iudicio ꝑ text.i.l.i.ff.de cura.bo.dādo vel niſi ſit facta
parte p̄ſente qꝛ tunc renunciatio ꝯtinet in ſe pactum vt.l.
tale pactū.in prin.ff.eo.ſʒ tu i hoc paſſu elleganti ⁊ vtili di
ligenter aduertas ⁊ primo ꝙ tex.in.l.tale pactum.nō lo-
quit̄ in renūcia ſʒ loquit̄ in ꝯfeſſione vt.d.h.bal.⁊ vlt.ꝙ
ſi ꝯfiteor te nō teneri in tali ꝯfeſſione ſit incluſum pactum
de nō petendo ſed ꝙ in ſimplici renūciatione pactū inclu
datur.iſtud nō probat̄ in illa.l.imo nō videt̄ eē verū quia
pactū ē illud q̄d ſepe includit ante renunciationē vt pro
batur in.l.ſicut.ĵ.de repo.vel abſtinēda hereditate ⁊ ideo
Ange.notant̄ in.l.idē in duobus.ff.eo.dixit ꝙ pactū libe
ratoriū factū abſenti lʒ nō operetur in vim parti qꝛ inter
abſentes nō pōt fieri vt videbis in.l.prima tamē operat̄
vt proſit abſenti ꝑꝑ renūciationē incluſam in ipſo pacto.
Item ꝙ dicit ꝙ in iudicio nō requirit̄ preſentia etiā non

videtur verum q: calor iudicij nõ supplet in pacto nec fin
git presentiã partis vt videbis in.l.si apud acta.ĩ.ꝺ trãs.
nisi iudex tanq̃ publica psona recipiatur ꝑ absente vt ipe
Bar. dicit.ĩ.e.l.in postq̃ liti. Insuper aduertas ꝙ ratio
ꝑpter quã nõ tenet renũcia in fideicõmisso futuro est scri
pta in.l.scilꝫ.in.d.§.si sub cõditione.vbi tex.dicit ꝙ ideo
non valet q: ad nos non ptinet.sed ita non ptinet ad nos
qñ fit pactũ sicut qñ fit renũciatio.ergo videt̃ idem dicen
dum in pacto ꝙ in renũcia. Sed ad hoc rñdeas dicẽdo ꝙ
ideo nõ tenet renũcia q: repitur ꝯtractus sup quo se fun-
dat qñ fit sup eo ꝙ de presenti nõ debetur. vnde cum pri-
uatio p̃supponat habitũ vt.l.remittit.ff.de iureiurã.⁊ ibi
nõ sit habitus.iõ dicit in tex.ꝙ non valet quia ad nos nõ
ptinet sed qñ fit pactũ lꝫ ad nos nõ ptieat tamẽ subest ob
ligatio de p̃senti causata virtute pacti super qua obliga-
tione põt fundari renunciatio.merito ergo bene dicit glo.
ꝙ qñ per pactum quid renũciatur valet ⁊ iste ẽ verus in-
tellectus istius.l.⁊ in hoc articulo dicas ꝯclusiue aliqñ qs
renunciat iuri ꝙ nõ ptineret nec re nec spe.⁊ tunc non va
let.vt.l.nec nos allegata hic glo.aliquãdo pertinet ad re-
nunciantẽ de p̃senti totaliter.⁊ tunc si renũciatur in fauo
reꝫ certe persone cui vult acquiri ⁊ dicas ꝙ valet si psona
illa sit p̃sens ⁊ recipiat vt hic ꝫm vnum intellectũ ⁊ ideꝫ si
iudex reciperet deinde cederet ꝑut loquit̃ glo.in.l. litiga
tores.ff.de arbi.⁊ idem si reciperet notarius ꝑ absente.sꝫ
si ille cui renũciatur nõ acceptaret sꝫ repudiaret tunc renũ
cians remaneret in iure suo sicut si nõ renũciasset ar.legis
siquis iusiurandũ.ĩ.de iureiu.sed si ille qui renũciat non
curat ꝙ alteri acquiratur sed ideo renũciat q: vult se pri
uare ⁊ habere ꝑ derelicto.tunc dicas ꝙ presentia partis
non requiritur.⁊ ad hoc bene facit.l.prima.§.interduꝫ.ff.
Hic deficit finis huius.l.p̃ie ⁊ deficit.l. post vẽditionẽ.⁊
l.seruus creditoris.⁊ principiũ.l.postq̃ liti.in qua ponaꝫ
que reperi vt melius fieri poterit.

¶ In.l.postq̃ liti.finire iudiciũ ⁊ non spectare sñiam ita
poterit actor renũciare instantie q̃ꝺ tenemẽti.⁊ in hoc ca
su videtur ꝙ possit ꝑcedere opi. Bar.vꝫ ꝙ ad hoc vt re-
nunciatio aliqꝺ opetur qñ vertitur interesse ptis renũciã
do instantie videtur renunciatũ cause q: si hic nõ fieret il-
la renuncia nihil importaret sed tunc aduertas q: vĩ ꝯtra
vnam theoricaꝫ datam ꝑ bal.i.l.si ita scriptum.in.§.regu
la.ff.de lib.⁊ posthu.vbi ipse dicit ꝙ qñ sunt duo quoruꝫ
vnuꝫ sine altero esse nõ põt ꝑuisio facta de vno nihil opa
tur si de alio nihil sit dictum ⁊ sic tacitũ viciat ⁊ nõ vicia
tur.ergo ⁊ ita in casu isto vt si instantie sine causa renũcia
ri non possit exprimẽdo instantiã ⁊ tacendo causaꝫ vtriqꝫ
nihil facio.⁊ iõ si vis saluare bar.opus est ꝙ dicas ꝙ illa
theorica non est vera.sed solum hꝫ locum in casu illo pp
fauorem libertatis ⁊ vltime volũtatis. Et aduertas ꝙ ẽt
cause nõ posset actor renũciare si vertit̃ interesse rei vt ha
betur in.d.l.vtriqꝫ.⁊ in.d.l.destitisse sed ideo simpliciter
dĩ ꝙ valet q: ex quo actor non põt reddire ad cãm nunq̃
videtur interesse rei ꝙ ipse p̃sequatur. Nec obstat auct.q
semel.q: loquit̃ in differẽte nõ in renũciante ⁊ similiter.l.
edita loquit̃ in emendãte vel mutante ⁊ non in renũciãte.
⁊ ideo ꝑ opinione bar.dicta iura nihil faciunt.

¶ In glo.ij.ibi p̃sente vel absente renuncia ergo ꝫm glo
fieri põt absente pte.⁊ istud videt̃ esse verum per tex.no.l.
j.§.inter dũ.ff.de vsuf.accres.⁊ q: est actus in sola pte con
sistens sicut in.l.pompo.in negotijs.ff.de ꝑcura.⁊ ad hoc
facit lex labeo.ff.de iureiur.⁊ qꝺ dicitur de pacto libera
torio in.l.nõ solum.in.§.si liberationis ṽba per glo.⁊ bar.
ff.de libera.lega.⁊ iõ male videt̃ dicere bar.qui tenet hic
oppositũ:dum dicit ꝙ est opus vt iudex recipiat vt pu-
blica persona pro absente sed potes ista duo sic ꝯcordare
dicendo ꝙ aliqñ quis renũciat ad finem vt alteri acqrat̃
⁊ tunc requirit̃ partis p̃sentia vere vl' ficte.⁊ tunc loquat̃
dictum bar.aliquãdo quis renũciat vt se solũ qs exclu-

dat ⁊ tunc partis p̃sentia requirit̃ vt plene dixi.l.i.s̃.eo.
Aduertas tamẽ ꝙ si ista renũcia nõ sit acceptata ꝑ partẽ
⁊ sua nõ intersit ꝙ nõ ꝑpterea ille qui renũciat ad finẽ vt
se excludat potes de nouo agere si reus vult euꝫ repellere
exceptione facti ⁊ intentionis dicẽdo nõ potes agere q: re
nunciasti iuri tuo quod bene not. q: doc.non discutiunt.

¶ In ea.glo.ibi ꝑ hec verba nolo amplius inuenire vnde
ꝑ ista verba vult glo. ꝙ videat̃ tacite renũciasse litis cau
se ⁊ ad hoc bene facit qꝺ not. Inno.in.c.ex tenore extra ꝺ
rescrip.sed forte istud ẽ maledictũ q: nõ sequit̃ dixit nolo
amplius venire ad cãꝫ ergo renũciauit cause. nã si hoc fo
ret sequeret̃ ꝙ citatus qui dixit nolo venire vindicetur re
nunciasse ⁊ idẽ ẽ falsum q: solũ punit̃ de cõtumacia vt.l.
diuus.ff.de in integ.resti.põt q: ista verba habẽt tractum
de futuro ergo nõ disponunt ꝺ presenti.vt.l.in ementis ⁊
ꝙ ibi ꝑ gl.ĩ.de cõtrahen.emp.⁊ ꝙ ibi ꝑ bar.l.serui electio
ne de lega.i.⁊ ad hoc.l.filij iure.§.i.ad tertul. vnde dicas
ꝙ hic debet poni exemplum dicẽdo ꝙ dixit renuncio liti
prout dicit tex.⁊ iste intellectus ẽ amicus littere ⁊ sine du
bio trãsit. aduertas tamẽ ꝙ bal. hic dicit ꝙ in ista renun
cia facta liti nõ ẽ opus apponere causam. nã dicit ꝙ taci
te inest ex quo ille qui renunciat liti videt̃ tacite fateri ꝙ
hoc facit q: iustã cãm non p̃tendit.⁊ sic videt̃ fateri ꝫ cũ
se nõ fouere iustã cãm sed tu aduertas ꝙ iura que allegãt
nõ probãt hoc quinimo cõtra eũ adducas tex. notandum
in.l.si te.ĩ. de inge.eman.vbi etiam ipse Bal. dicit not.
istum tex.ꝙ ille qui renũciat liti nõ ꝑpterea videt̃ fateri
ꝙ iniuste litigabat ⁊ sic ratio bal.nõ est bona sed dicas ꝙ
verũ ẽ in se ꝙ in renũcia nõ requirit̃ causa q: liberatio est
pro causa ⁊ ad.l.tale pactũ in prin.ff.eo. Itẽ quia in iudi-
cio ẽ cõfessio nõ requirit cãm vt dicit Cy.notabi.i.l i.ĩ.ꝺ
cõfessis ⁊ bal.in.l.sicut.ĩ.de repu.hereditate.

c **Reditori tuo.** Obligatio põt tol
li solutione ⁊ exce-
ptione pacti de non petendo.

p **Acta que ꝯtra leges.** Non te
net pa-
ctum cõtra legẽ hoc dicit. ¶ In tex.ibi mores
sunt.n.quidã mores ciuiles quoꝝ transgressio
nõ nutrit peccatũ moribus.n.receptũ est ꝙ nõ fiat dona-
tio inter virũ ⁊ vxorẽ ⁊ tamẽ ex hoc nõ resultat peccatuꝫ.
Et ideo magna ẽ dubitatio nunqd iuramento firmetur ⁊
in hoc videt̃ ꝙ bar.variauerit q: vnũ dixit in.l.si qs pro
eo.ff.de fideiusso. ⁊ aliter dixerit in.l.seius ⁊ augerius.ff.
ad legẽ fal. de quo etiã vide ꝑ Anto. de bu.in.c.cũ contin
gat extra de iureiu. Et põt etiã poni exemplũ i pacto de
nõ succedẽdo ꝙ a lege ciuili nõ ẽ approbatũ vt.l.pactuꝫ.
ĩ.de colla.⁊ tamẽ nõ amittit̃ peccatũ ⁊ ideo iuramento fir
mat̃ vel saltẽ virtute iuramẽti seruat̃ qꝺ ꝑmittit̃ vt in.c.
ij.ꝺ pac.li.vi.vñ de istis morib⁹ ciuilib⁹ nõ intellexit tex.
in.c.nõ est obligatoriũ de regu.iur.in.vi.sed intellexit qñ
actus tendit cõtra bonos mores quoꝝ transgressio nutrit
peccatũ vt vult bal. hic ⁊ in.l.iur gentiũ.§.illud.ff.eo.⁊ iõ
glo.hic ponit exemplũ in pacto de succedẽdo qꝺ est cõtra
bonos mores q: nutrit peccatũ ꝑpter votũ captãde mor
tis vt videbis.ĩ.eo.l.fi.⁊ ideo non firmatur iuramento.

¶ In glo.ij.ibi ⁊ nõ principale ⁊ sic pactũ cõtra preceptũ
legis est nullũ sed preter legẽ seruat̃ saltẽ quo ad penã vt
probat̃.§.alteri allegato hic in glo. Sed nunquid qñ lex
prouidet ꝙ actus nõ valeat in fauorẽ partis possit per cõ
sensum partiũ fieri cõtrariuꝫ dic ꝙ sic qñ lex nõ prohibet
sed dicit ꝙ nõ valiat ⁊ de hoc vide glo.notãdã valde i.l.
diuo pio.ff.de ritu nuptiarum.

¶ In glo.fi.ibi itẽ elidunt põt poni exemplũ in pacto de
nõ petẽdo nã tollit naturalẽ.⁊ elidit ciuilẽ vt.l.si vnus.§.
si pactus.ff.eo.⁊ tale pactũ hꝫ inclusam donationẽ vt di
cit glo.in.l.si quis obligatione.ff.de regu.iur. vnde dicit
hic bal.ꝙ oritur cõditio ex lege si qs argentũ.ĩ.de dona.
quod

quod intelligas qñ causa donationis est expressa secus si sit tacita ad hoc vt duo specialia nõ cõcurrant.s.ꝙ deꝝ cõditio ex illa lege ⁊ ꝙ indubio resultet causa dona. hꝫ ꝙ dicit Ange.in.l.iurgentiũ in.§.quod fere dicẽdo ꝙ istud est dictum Guilielmi de cunio.ff.eodem.

d Ebitori tuo. Si creditor succedit debitori extingiꝝ actio. ⁊ ꝓmissa qñ aliquid tradiꝝ sunt seruãda hoc.d.

¶ In tex.ibi cõfusa est ratio cõfusionis est ad hoc ne respectu eiusdẽ debiti idẽ sit creditor ⁊ debitor vnde successio facta ꝑ creditorẽ debitori hꝫ vim cõfusionis ⁊ aliqñ vim solutõis quod ẽ ẜm bar.ĩ.ff.de fideiusso. quã per hoc heres nõ lucraꝝ nec damnificaꝝ.sed cõtra istã doctrinam suã videtur tex.in.l.que dotis.ff.de solu.matri.

¶ In glo.pria ibi nõ extinguitur actio.quin deducat ista glo.timet dicere an facto inuentario actio confundaꝝ vel nõ nã dicit ꝙ non extinguiꝝ quin deducaꝝ quasi dicat ꝙ regulariter aditio facto inuentario nõ cõfundit actionem sed bar.dicit ꝙ imo cõfundiꝝ actio ad hoc vt in eadẽ persona nõ fit actiua ⁊ passiua obligatio fundata sed dicit ꝙ ꝓpter inuentariũ põt deducere debitũ suũ sicut si nõ adisset bal. vero ꝑ tex.in.l.fi.§.in cõputatione ⁊ in.§.⁊ si prefatã.ff.de iur.deli.dicit ꝙ imo nõ est facta cõfusio q: hereditas debitoris remãet tanꝗ̃ separata a p̃rimonio ipius heredis ⁊ in ipsa hereditate stat passiua obligatio ⁊ istud est forte ď ei⁹ ꝯsideratõe ꝙ tex.supius allegat⁹ ꝯseruat heredẽ in eius statu in quo foret si nõ adisset factum tunc nõ fieret ꝯfusio si nõ adisset ergo ⁊ ita dicẽdũ est qñ.addit inuẽtario ꝯfecto ⁊ hec inuestigare ẽ magna importantia. q: si vera sit opinio bar.nõ posset repetere si soluere actione prima q: reperiꝝ extincta ꝑ cõfusionẽ sed si vera sit opinio bal.potes repetere actione illa ex cõtractu quesita q: nunꝗ̃ fuit extincta ⁊ aduertas ꝙ bal.hic not.dicit que heres qui erat creditor defuncti si adeat hereditatẽ quã grauatus ẽ restituere põt qñ restituit nõ obstante ꝯfusione ⁊ nõ obstãte ꝙ nõ fecerit inuentariũ deducere debitũ suũ. naꝫ cõfusio intelligitur facta respectu actionis sed non respectu retentionis per tex.in.l.si debitor.ff.ad trebellia. ⁊ ẜm hoc ita deducit debitum creditor qui non conficit inuentarium. sicut ille qui conficit sed non ita vtitur comodo attento ꝙ si in deductione falcidie vult ꝙ sui debiti ratio habeaꝝ opus ẽ ꝙ cõficiat inuentarium ẜm bal.in.l.in imponẽda.ĩ.ad.l.fal.vbi ita limitat illuꝫ tex.sed ꝙ istud dictũ bal.hic nõ ꝓcedat probaꝝ sic p̃sumptio iuris ⁊ ď iure est ꝙ heres qui adit incõsumpte subtraxerit ⁊ malignauerit corpora hereditatis ex quo nõ voluit ꝙ inuentariũ appareret vt dicit tex.in.§.sancimus in cor.ď here.⁊ fal. ⁊ ita intelligit eũ bar.in.l.in ratione in.§.qď vulgo.ff.ad l.fal.modo si vult deducere debitũ qď p̃tendebat anteꝗ̃ adiret poterit repelli dicendo dolo excipis vel dolo allegas deductionẽ cũ tu subtraxeris bona hereditaria q̃ cedunt loco solutionis tibi ⁊ ꝑ istum modũ excludiꝝ heres a debito quod p̃tendit ⁊ ista est vrgẽs ratio ad quã bal. nõ aduertit. Ceterum considera quod foret si in hereditate erãt trecẽta ⁊ heres erat creditor inducẽtis ⁊ inuentariuꝫ nõ cõfecit ⁊ filia testatoris instituta in.x.tantũ vult supplementũ legitime ⁊ ꝓpter hoc vult cõsequi centũ ex dicta hereditate sed heres dicit ꝙ nõ debet habere nisi tertiã partem decẽtũ q: ducẽta sunt sibi debita tãꝗ̃ es alienũ ꝙ potest deducere ꝑ tex.in.d.l.si debitor ⁊ per tex.in.l.si is qui hereditatẽ.ff.de cõdi.indeb.vbi etiã repetit ꝑ cõdi.indebiti qñ ductus iusto.errorẽ soluit sed filia dicit ꝙ de isto debito nõ est habẽda cõsideratio q: facta est cõfusio ⁊ nõ sumus i casu deductõis.sicut in.d.l.si debitor certe cũ casus iste de facto occurreret iudicatũ fuit vt filia nõ haberet ꝓ sũa legitima nisi tertiaꝫ illoꝝ centũ que supersunt in hereditate detracto debito eius ⁊ ratio huius est q: ꝗ̃ta sit legitima solũ tempus mortis defuncti inspicitur ita ꝙ expost nõ recipit augumentũ nec diminutõeꝫ ẜm ꝙ dicit bal.in.l.si quando.§.i.de inoffi.testa.ĩ.per tex.in dicta.l. in ratione in prin.ad.l.fal.sed tẽpore mortis patris istius filie certũ ẽ ꝙ in hereditate effectualiter nõ erãt nisi centũ quia debitũ heredis nõ erat cõfusum cum nõdum adisset ergo lꝫ postea confundaꝝ ꝑ hoc legitima nõ impiguaꝝ qď tene menti q: istud dubiũ est subtile ⁊ per doc.nõ tactuꝫ.

¶ In ea.glo.ibi aut fideiussor effectus est ꝙ qñ obligationes sunt pares non fit cõfusio sꝫ qñ sunt dispares vt quia vna actiua ⁊ altera passiua locum hꝫ confusio vt in hac l.vel qñ vna ẽ principalis ⁊ altera accessoria ꝓut occurrit qñ fideiussoria adiungiꝝ cum principali tunc fit confusio ⁊ tollitur accessoria ꝓpter principale per iura allegata hic in glo.quod fallit qñ interest creditoris ꝙ duret potuit fideiussoria ꝓut dicit hic gl.in fi.ꝑ tex.in.l.heres a debitore in.§.ꝙ si seruus.ff.de fideius.⁊ iõ si occurrat ꝙ ꝯtra fideiussorem sit facta lit̃ ꝯtesta.deinde lite pendente reus principalis succedit fideiussori tunc durabit fideiussoria ⁊ confundetur principalis vt dicit Ang.in.l.seruus.ff.ď his q no.infa.vbi dicit de hoc esse ibi tex.singularẽ.⁊ hinc ẽ ꝙ bal.hic dicit ꝙ si fideiussor dedisset pignora ⁊ debitor p̃ncipalis non esset soluendo ꝙ tũc fidniussoria nõ confunditur q: ꝓpter pignus interest creditoris ꝙ ꝯseruetur.sꝫ tu dicas ꝙ istud nõ est veruꝫ q: in in oẽm euentũ ꝯseruatur illud pignus lꝫ fideiussoria extinguaꝝ vt est tex.singularis queꝫ Bal.nõ ꝯsiderauit in.l.cum quis.§.fi.ff.de solutio. Item addas vnum qď est pulchruꝫ vꝫ ꝙ sicut qñ interest creditoris accessoria nõ confundiꝝ ꝓpter principalẽ ita ⁊ ecõtra qñ interest debitoris ꝙ nõ confundaꝝ fideiussoria ꝓpter suum principalẽ nõ fit ꝯfusio vt est tex.iuncta glo. in.l.cum reus.ff.de fideius.qď tene menti.

¶ In glo.fi.ibi iuꝝ cesso.ista cessio videꝝ impossibilis q: ille qui possidet nõ ẽ obligatus creditoribus vnde frustra fit contra eum cessio.cõcludas ergo sup his que dicit hic. glo.ꝙ aliqñ creditor qui adiuit tradidit hereditatẽ alteri reseruãdo ꝑ stipulationẽ ius sibi ⁊ alijs creditoribus tũc si fides non seruaꝝ agitur ex stipulatu vt dicit hic tex.aliqñ creditor qui adiuit ⁊ habuit sniam per se alteri tradidit ⁊ reseruauit ius ꝑ pactũ nudum.tunc non seruata fide agit prescriptis verbis ex pacto vestito coherentia traditionis vt.l.legem.ĩ.e.⁊ istud bene ꝓcedit ꝗ̃tum ad debitũ suuꝫ sed respectu creditoꝝ videꝝ non ꝓcedere q: pactum tẽdit in fauorem aliarũ ꝑsonaꝝ qñ ipsa traditio siue vestitũ pactum ꝓcedit quo casu vt dicam tibi in.d.l.lege pactũ nõ solet vestiri coherẽtis traditionis per tex.in.l.si tibi.ĩ.lo. ⁊ ideo hoc esset cogitandũ lꝫ ꝑ doc.nõ tangaꝝ ⁊ dicenduꝫ ꝙ ideo est qď valet q: interest eius qui tradidit ꝙ istď pactum conserueꝝ aliquãdo rõ est q: iste creditor nõ tradidit sed dimisit hereditatẽ apud debitorẽ dictum cum pacto reseruatiuo.⁊ tunc gl.vult ꝙ nõ agatur ex pacto sꝫ ex snia Sed tunc dicas ꝙ imo agitur ex pacto vestito dimissionis qď illud idem operatur qď traditio vt habeꝝ in.l.si inter.ff.e.¶ Ultimo occurrit qď dimittiꝝ per creditorẽ illi victo ⁊ nõ sit aliqua reseruatio.tũc si errasset repeteret ꝑ l.si is qui hereditatẽ.s.allegataꝫ.al's videreꝝ donasse ⁊ iõ quicquid dicat glo.nec ipse nec creditores possunt agere in dictum possidentem.

f I pascenda pecora. Pactuꝫ appositũ inter dñm ⁊ pastorẽ super fetibus pecoꝝ ẽ seruandum.h.d. ¶ In glo.ij.ibi si voluerint esse socij.doct.dñt ꝙ videnꝝ velle ꝙ pecora cõicenꝝ pastori.⁊ cõicata credunt qñ extimanꝝ.⁊ ista estimatio nõ facit emptionẽ ex quo voluerũt ꝙ pariꝝ cõicarenꝝ ⁊ ex hoc no.ꝙ illud qď facit venditionẽ de quo in.l.ex cõuentione.ĩ.eo. hꝫ locũ qñ res extimata appropriatur ei qui recepit itaꝙ fructus nõ debẽt cõicari cõcedẽti.Et de ista materia quo modo trãseat periculuꝫ pastorũ ⁊ nunquid teneaꝝ de casu

fortuito ꝛ que sit natura eius vide q̄d no. Bal. in .l.j.ÿ. ꝓ soc.ꝛ.l.j.ÿ. de fruct.ꝛ lit.ex expen. vbi.d.ꝙ intelligunt inter dn̄m ꝛ colonum.

c **Um postea quā aduersa** rius. ¶ Remittens ius q̄d hꝫ ex sn̄ia pp dolū aduersarij nō ꝑdit ius quesitum ex sn̄ia. h.d.

l **Egem quam dixisti.** Pactū appositum iuxta rei traditioneꝫ vestitur ab eo.ꝛ ideo ꝓducit actionem. hoc dicit. ¶ In tex. ibi cum pecunia datur per hanc.n. traditionē pecunie vestit᷑ pactum nudum post traditionē subsequutum. Et hoc intelligas esse veruꝫ in traditione voluntaria. secus aūt quādo traditio fit ex necessitate qꝛ nō est potens vestire pactuꝫ vt l. ex morte.ÿ. de pa. ꝯuen. ꝛ ita dixit glo. in .l. traditionib⁹. ff.e. sed contra hoc videt᷑ tex. in .l. pacta ꝯuenta. ff. de ꝯtrahen. emp. vbi pactum nudum factum qn̄ traditur res vēdita vestitur coherentia traditōis que erat necessaria. sed ad hoc rn̄det Ang. in .l. si inter. ff.e. dicendo ꝙ imo ibi fuit voluntaria traditio. qꝛ emptor nōdum soluerat precium ita ꝙ ipse venditor non erat necessitat⁹ tradere rem venditam. istud tamē est diuinare ꝛ in dubio nō credēdū cum sumat᷑ habita fides de p̄cio vt dicit glo. in .l. q̄d vendidi. ff. de contrahen. empt. ¶ Aduertas tamen qꝛ ꝓpter hoc q̄d dicitur ꝙ traditio necessaria nō vestit pactum infert᷑ ꝙ qn̄ pater dat dotem ꝓ filia cum sit obligatus lege vt .l. obligamur. §. lege. ff. de act. ꝛ ob. pactum factum in traditione dotis per patrem nō vestitur ad q̄d lex alia.ÿ. de iure do. q̄d secus esset in extraneo dotante vt habet᷑ p Ang. in .l. in traditionibus. ff.e. Et in hoc deterioris cōditionis est pater q̄ꝫ extraneus esto ꝙ in alio sit melioris cōditiōis nam si pater ꝓmittit dotem simpliciter ꝓ matrimonio cū filia contrahēdo pōt qn̄cunqꝫ ante ꝯtractas nuptias paciscisci dando sibi doteꝫ restitui in casu soluti mr̄imonij.ꝛ ratio huius ē qꝛ quo ad patrē res est quoadmodo integra ita ꝙ ius nō censetur filie quesitū ex quo si pater vult pōt impedire ꝙ mr̄imoniū nō sequat᷑ vt tex. in .l. adoptiuum. ff. de iure do. q̄d nō pōt facere extraneus.ꝛ iō Ang.ꝛ Jo. de imo. in .d.l. quotl⁹ dicūt ꝙ pater de iure canonico hoc nō possit.s. impedire matrimoniū ꝙ tūc idem iudicandū est de patre q̄d de extraneo.ꝛ ideo nō pōt hodie stipulari dotem sibi reddi nisi faciat tēpore quo tradit vel ante traditionē q̄d tene menti.

¶ In glo. fi. ibi solue vt ibi istud est forte ꝯtrarium quod glo. signat. d.l. si tibi.ꝛ ibi glo. dicit ꝙ istud est ex eo ꝙ pactuꝫ ibi nō vestitur coherētia traditōis. qꝛ ille qui ꝓmisit per pactuꝫ nuduꝫ nō fuit ille qui recepit solutionē. sꝫ istō dicere parꝫ releuat. qꝛ imo dn̄s fundi ꝓpter pactū nuduꝫ ꝓmisit dicit᷑ esse ille qui recepit solutionē ꝯsiderato ꝙ facta fuit ad sui vtilitatē arg.l. si mutuā. ff. man. Bart. aūt dicit hic ꝙ pactum nudū iuxta traditōeꝫ appositū nō vestitur nisi qn̄ fit ad comodū eius q̄d tradidit. sed certe ibi ꝛ hic pactum fuit factum ad comoduꝫ tradētis qꝛ vtroqꝫ casu ꝓuidit sibi p pactum.ꝛ ideo scias ꝙ in .l. debitori.§. eo. si nō verteret᷑ ibi comodū tradentis illud pactū nudū factum in creditorē nō valeret. vnde cum ista so. Bar. nō ponat dr̄iam inter vnum casum ꝛ alium nō videt᷑ bona sꝫ in .d.l. si tibi. dicit ꝙ quādo pactuꝫ vestitū p̄cedēs respicit vnaꝫ ꝑsonā ꝛ pactū nuduꝫ q̄d sequit᷑ respicit aliaꝫ ꝙ tūc nō vestit᷑ coherētia traditōis. sꝫ illud dicere ē q̄d dixit gl. ibi ꝛ forte nō est verū qꝛ vt dixit in vtroqꝫ casu versat᷑ comodum eiusdem persone.s. dn̄i qui promisit in cuius vtilitatem videtur facta traditio ꝛ comoduꝫ pacissentis qui sibi per pactum nudum promisit.

e **X conuentione.** Ad illos extēditur pactum ad quos extēdit᷑ illud sup quo interponit᷑. hoc dicit. ¶ In tex. ibi vt pars instrumenti significat. No. ex isto tex. ꝙ etiam ex vna particula instrumenti persepe probat᷑ intentio partis ꝛ ideo bar. in Rica de no. ope. nun. dixit ꝙ sufficit ꝙ producat᷑ particula statuti ꝛ nō totuꝫ volumen. ¶ In tex. ibi extimatus ista.n. extimatio facit emptionē vt .l. si extimati Solu. matrimōio ꝛ indubio hoc animo videt᷑ accepta res qn̄ sumitur vel extimata vel pro tanto p̄cio nā vt dicit gl. in .l.i.ÿ. d̄ predijs curia. li.x.ꝛ bal. l. fi. ne lice. poten. vbi fit mentio precij indubio resultat emptio ꝛ vēditio si illud preciū sit cōdignū pro re tradita vt dicit hic bal. allegādo .l.i.§. ꝙ ait de superfi.ꝛ vide bal. in dispu. sua publicanus in fi. Et ꝯcludas ꝙ quando res tradit᷑ extimata indubio videt᷑ tradita tāqꝫ vendita vt dicit glo. in .l. si inter.ÿ. de iu. doti. hoc tamē fallit si preciū nō sit cōdignū rei tradite nā tūc lꝫ dicat ꝙ pro precio.x. tradidit nō resultat emptio vt supradictū est. Secūdo fallit qn̄ extimatio nō fit tunc qn̄ res tradit᷑ sed ex interuallo vt dicit hic Bal. ar.l. fi.ÿ. de nouati. que tamē hoc nō probat. Naꝫ lꝫ nō resultet hodie noua. de cōtractu ad ꝯtractū ip̄o iure tamē satis ē ꝙ resultat exceptōis. ope. vt glo.l. ij. ff. de nouat. Tertio fallit qn̄ agitur ꝙ fructus rei extimate remaneāt in cōi qꝛ tūc extimatio nō facit emptionē vt .l. si pascēda. s̄ eo. Quarto fallit vbi extimatio nō ē certa vt no. dixit Bar. l. si vt certo in .§. nunc videnduꝫ in fi. ff. de eo q̄d cer. loco.§. fi. Et addas vltimo no. verbum Bal. in aucten. sed iam necesse.ÿ. de dona. ante nup. vbi dicit ꝙ fundus datus extimatur in augumento dotis nō propterea perdit priuilegia dotis quod tene menti.

p **Acta nouissima.** Ultio pacto stādum est ꝛ ꝗ promittit non vti exceptione videt᷑ se obligare ad nō petendū hoc dicit. ¶ In tex. ibi apud acta presidis glo. subaudit hic maxime ꝛ sic p̄sentia iudicis fortificat actū qui geritur. p̄sertim qꝛ tollit p̄sumptionē doli ꝛ metus i casu vbi alias presumeret᷑ vt .l.i.ÿ. de predijs curialibus li.x. vbi vide p bar.ꝛ in .l. siquos spōtaneos.ÿ. de decuri. li.x.ꝛ vide quod notat Bal. in .l. transac.ÿ. de trāsac.ꝛ vide text.ꝛ glo. in .l. omnium.ÿ. de testa. vbi propter iudicis presentiam minor solemnitas requiritur.

¶ In glo.i. ibi deroget vltimo clausula ergo derogatiua siue potestatiua que idē importat vt dicit hic Bal.ꝛ bar. in .l.i. ff. sigs in ius vocā. non ijerit vbi no. dixit ꝙ si protestor titio ꝙ nolo ip̄m in fideiussoreꝫ in casu quo velit vti priuilegijs suis ꝛ ipse alio nō dcō fideiubet ꝙ nō pōt postea vti suis p̄uilegijs. q̄d tene mēti. Ista tn̄ ꝓtestatio dꝫ regl'r fieri cū causa vt dicit Bar.l. non solum.§. morte. ff. de no. oper. nun.ꝛ in facto successiuo dꝫ fieri in principio ꝛ alias nō releuat vt dicit no. gl.i.l. fi. ff. de cōcubinis ꝛ nō videt᷑ recessum ab ea p actū cōtrariū ab ea factum qn̄ ille actus nō fuit validus vt solitus erat allegare bal. ad hoc singularē tex. in .l. nihil interest in .§. si filius. ff. de inoffi. te. quē perpetuo tene menti. Et aduertas qꝛ cōtra istā glo. q̄ vult ꝙ clausula apposita in p̄cedēti deroget facto contrario postea subsequenti limitat᷑. Primo nisi finita sit causa protestationis vt .l. si p retentionē.ÿ. de vsu. Scd̄o limitatur nisi qui ꝓtestat᷑ necessario tenet᷑ nā tunc ꝓtestatio non releuat ꝓtestantē nisi fuerit acceptata vt .l. fi. in .§. itē si p̄dixerit. ff. nau. cau. stabu. Istud tamen videt᷑ nō ꝓcedere per tex. in .l. cū in plures.§. locator horrei. ff. locati sed dicas ꝙ ibi ille locator nō erat obligatus ex necessitate contractus subire custodiā sed dūtaxat patientiā vt .l. si a colono. ff. de fideius. ille tamen tex. in .§. locator horrei videt᷑ destruere istā glo. que singulariter vult ꝙ in cōtractibus clausula derogatoria p̄cedēs operet᷑ prout in vltimis voluntatibus nā ibi sumus in cōtractibus ꝛ p̄cedebat protestatio ꝛ postea factū subsequēs tollit virtutē ꝓtestationis nec est tutuꝫ dicere ꝙ ibi fuerit facta parte absente nec ꝙ fuit ꝓpositū in mente retētū prout dicūt aliqui quare tūc tex.

tex. ille prouideret de casu indubitato. Nec ēt videtur bo
nus intellectus Jac. bu. quē sequiť hic Bar. dicēdo ꝙ ibi
factū cōtrariū ad protesta. interuenit ex interuallo quo ca
su videť tacite a protestatōe recessuz vt in. c. cū. M. fera
riensis de consti. nisi in protestatione sint apposita verba
expressiua futuri temporis quo casu siue incōtinenti siue
ex interuallo sequať factū nō videť a protestatione reces-
sum qđ notandū reputat hic Bar. sed certe iste intellect⁹
nō ꝓbatur. l. ⁊ sapit diuinationē qꝛ ibi nō diciť vtrum ex
interuallo iteruenerit vł icōtinēti. Itē qꝛ vt dicit hic bal.
ꝓtestatio vt aliquid fiat vel nō fiat de sui natura concipit
futuruz tempus ergo indistincte dz idem opari vt. l. si ita
scriptuz de leg. j. Nec etiam videť bona opi. Bal. qui sal
uando hanc glo. dicit ꝙ aliqñ derogatio siue ꝓtestatio fit
respectu actus ꝯsistētis in verbo. ⁊ aliqñ fit respectu act⁹
cōsistentis in facto. Prio casu dicit ꝙ ꝑualet cā deroga
toria vt dicit ista gl. Scđo casu vł a ꝓtestatione recessuz
vt in. d. §. locator horrei. sed certe etiaz hoc nō videť ꝓce-
dere qꝛ foret maxima restrictio ꝑcedentis ꝓtestatōis ⁊ de
rogationis. Item qꝛ cum in habentibus simbolū facilior
sit transitus vt dicit. l. j. §. veteres de acqui. pos. leuius ꝑ
actū verbi ꝯriuz deberet tolli ꝓtestatio que in solo verbo
ꝯsistit ꝙ̄ per actū facti. ⁊ ideo forte pōt taliter rñderi dicē
do ꝙ aliqñ ille cui fit ꝓtestatio ꝑrendit cām lucratiuā. etiā
tunc per actum ꝯtrariū ꝓtestationi non tollitur ꝓtestatio
vt. d. l. si ita scriptū aliqñ ꝑrendit cām onerosam. ⁊ tūc lex
nō vult ꝙ sibi fiat ꝑiudiciū factū ex ꝓtestatōe partis ad-
uerse ⁊ ideo ab ea videť recessum vt in. d. §. locator horrei
nisi fuerit acceptata vt dicit tex. in. §. item si ꝑdixerit.

f IN bonefidei ꝯtractibus

Pactum appositū iuxta ꝯtractuz parit actō
nem sed si seorsum apponať ꝓducit solam ex-
ceptionē. h. d. ¶ In tex. ibi actio competit intelligas hoc
esse verum qñ istud pactuz nudū est de depēdentib⁹ a cō
tractu vestito cui inheret ita ꝙ fit ex causa prioris ꝯtra-
ctus. Secus autem si ꝯtineret in penitus diuerso vtputa
si per stipulationē ꝓmisi tibi restituere librū ⁊ pacto nudo
ꝓmisi ire ꝓ te romā. nam tunc hoc pactū nō vestitur cohe
rentia ꝯtractus ⁊ idem foret qñ ꝯcernit substātialia ꝯtra
ctus vt. l. pacta ꝯuenta. ⁊ ꝙ ibi per glo. ff. de ꝯtrahē. em.
¶ In glo. j. ibidem dicas in stricti iuř hoc tñ fallit in vsu
ris nam odio ipsaꝝ pactuz nō vestitur si ꝯsistant in pecu
nia vt. l. quis. ꝯ. de vsu. secus si in alia re vt. l. frumēti. e. ti.
⁊ si ꝑcederet ꝯtractus bonefidei vtiqꝫ vestireť pactuz suꝑ
vsuris. ⁊ idez si ꝑcedit ꝯtractus stricti iuris si habeat naꝫ
bonefidei vt dixit singularis glo. in. l. titius. super ver. de
heri. ff. de prescrip. verbis. Secūdo fallit in pacto penali
vt. l. si seruus ea. ff. de seruis asportādis. Tertio fallit qñ
illud pactum nuduz est suꝑ principali ⁊ ꝯtractus suꝑ ac-
cessorio vt. ꝯ. l. ꝓxi.

¶ In glo. ij. ibi vetus informata. duo ergo remedia pro
ducūt pactuz nudū appositū iuxta ꝯtractū vestitur naz ꝓ
duciť noua actio ꝑscriptis verbis ⁊ informať antiqua or-
ta ex ꝯtractu vestito qꝛ extendit se ēt ad illud qđ est in pa
cto quod est verū qñ ꝯtractus ⁊ pactuz tendūt in fauorez
eiusdem ꝑsone. secus est si ꝯtractus sit ꝓ vno ⁊ pactuz sit
ꝓ alio. nam lz vestiatur pactum nō tñ informat antiquaz
actionē. nec ēt informat ꝙ nō reperit informādaz vt dicit
glo. in. d. l. pacta. vnde si iuxta ꝯtractū cōmodati appone
retur pactuz nudū ꝙ deberet scribere librum nō informa
retur actio cōmodati cum nō possit esse sine interuētu rei
⁊ istud est qđ dicunt doc. ꝙ nō informat qñ nō reperit in
formādā. aduertēduz tamē est ꝙ ista actio ꝑscriptis v̄bis
ſm vltramōtanos causatur ex contracto inominato resul
tante facta relatione pacti ad contractum quod si verum
fore non posset agi nisi primo agens impleuerit contractū
ex parte sua vt. l. ex placito. ꝯ. de rerum permuta. sed cuz
ista opinio cōmuniter damnať qꝛ non requiritur ꝙ resul
tet cōtractus inominatus vt ꝓbať in. l. ex morte. ꝯ. đ pac.
cōuen. ⁊ in. l. frumēti. ꝯ. de vsu. ⁊ ad hoc maxime facit iste
tex. dū dicit ꝙ ex pacto oritur actio. ⁊ nō dicit ex ꝯtractu
inominato dādo dicas ꝙ ex pacto nudo oritur actio pre
scrip. verbis hoc casu sicut oritur persepe ex cōtractu ino
minato. Et scias ꝙ intellecte sunt falentie date per docto
res ad regulā cōem ꝙ ex pacto nudo nō oritur actio vt. l.
legē. ꝯ. eo. interquas vna tradiť ꝑ istū tex. s. qñ pactū nu-
dum ē appositū incōtinenti iuxta vestitū. sed tu addas no
tandas ⁊ peregrinas limitationes vltra cōiter dicta per
doc. nā dicas ꝙ etiā fallit vt vbi instrumētū in quo est pa
ctum nudū cōtinet guarentigiā vt dicit bal. in. l. si cām. ꝯ.
de execu. rei iudic. ⁊ in. l. iij. de nego. gestis. lz cōtrariū di-
xerit in. l. si nō sortē in. §. indebitā. ff. de ꝯditione indebiti.
Item hoc fallit qñ illud qđ ē deductū in pacto nudo erat
primo debitū de iuř cōi vt signāter dixit gl. in. l. legitima.
ff. eo. ⁊ pro hoc vide nota. tex. in. l. inter socerū. §. cōuenit.
ff. de pac. dota. Et idē dicas qñ illud qđ est deductū in
pacto nudo erat primo debitum naturaliter vt notanter
dixit bar. in. l. fin. ꝯ. ad. l. falci. dicendo ꝙ ibi est tex. qui ta
men hoc non recte probat. Nunquid autem mandatuz sit
vestimentū ad pactū nudū doctores inuestigāt in. l. iuřgē
tium. §. quinimo. ff. eo. sed tu dicas ꝙ nō ⁊ hoc per tex. i. l.
cū antea. ꝯ. de arbitris quē ad hoc bal. ibi singulariter no.
Itez addas ꝙ de iure canonico videť ꝙ indistincte ex nu
do pacto agať ꝑ tex. in. c. i. de pac. in. vi. lz aliqui dicāt ꝙ
ibi ē speciale in pacto pacis sicut in. l. ꝯuētionū. ff. eo. Sed
Ange. no. in. l. si cer. annis. ꝯ. eo. dixit ꝙ ex pacto nudo de
iure canonico agiť qñ agētis interest alias vero non sicut
qñ quis stipulať alteri vt. l. stipło ista in. §. alteri de verb.
obli. ¶ Sed vltimo scias ꝙ sicut pactū nudū efficaciť nō
obligat nec producit actionē ita occurrit in nudo cōsen-
su. verbigratia testator legauit ticio liberū nutu me scien
te ⁊ ꝯsenciēte. certe si ille ꝯsensus nō ē deductus in stipula
tione nō poterit legatarius agere cōtra me vt tradēs sibi
liberū ⁊ istud ē qđ no. dixit bal. in. l. si rem alienā. ꝯ. de le.
¶ In glo. in ver. cōtinēti ibi vel egressu ex ista glo. no. ꝙ
illud qđ fit in ꝯtractu ⁊ in igressu diciť in cōtinenti fuisse
factū. sed tu dicas ꝙ qñ fit anteꝙ̄ contractus sit habitus
pro absoluto ꝙ est anteꝙ̄ partibus sit lectus vt. l. ꝯctus
ꝯ. de fidei instru. semper diciť fieri incontinenti. ⁊ addas
quod not. dixit Bal. l. penul. §. si mulier solu. matrimonio
vbi dixit ꝙ quādo fit eodem loco die ⁊ testibus creditur
semper incontinenti fuisse factum.

f IN pacto quo pena. Si stipula-
tio icipiat a
ꝑcedēti cōuentione nuda debeat peti pena lz
reus possit soluere qđ venit in prima cōuētio
ne ⁊ trāslatio bonoꝝ nō fuit ordine non seruato hoc dicit.
¶ In tex. ibi frustra deprecaris. nm iudex nō concedit ti
bi executionem ex arrupto sed seruato iuris ordine prout
dicit glo. fi in ꝑn. Et ex hoc dicit hic pau. de cas. istū tex.
allegari posse ꝙ instrumēta nō habēt executionē paratā.
⁊ istud ē verū in se sed nō probať in ista lege qꝛ hic nō pre
supponiť ꝙ ista stipulatio penalis fuerit reducta in istru
mento. sed ad hoc allega tex. in. l. si minor. xxv. annis cui fi
deicōmissuz. ff. de minori. ⁊ intelligas hoc esse verum nisi
illud instrꝫ sit ꝯfessionatū aut guarētigionatū vt. d. Cy. l.
j. ꝯ. de confes. ⁊ aduertas ꝙ bal. decidit ꝙ si omisso ordine
executio fcā sit ꝙ ē retractāda quia que đ fcō fcā sunt sunt
de fcō retractāda vt. d. glo. l. si minor. ff. de euic. nā ꝯ hoc
videť tex. in. l. fi. infi. ff. ꝙ metus causa vbi fcā fuit solu. vi
gore snie que nō valebat ⁊ qꝛ illud qđ erat solutū debebat
restitui. d. ibi tex. ꝙ nō retractať illa executio fcā ex inor-
dinato processu vnde opus ē ꝙ dicas ꝙ ibi interuenit snia
ita ꝙ fuit executio fcā de snia que lz nō valeret attamē so-
lutuz nō retractať sed hic non erat snia lata ⁊ si hec solu.

nō ꝓcedit tu ipse considera quia per doc. hoc non tangitur.
In glo. j. ibi tria fuerūt pacta imo dicas ꝙ fuerūt duo ꝛ primū fuit pactū nudū de ꝑmuttando ſm fuit stipulatio penalis cōmissa ꝑꝑ pactum nō seruatū. in qua qualiter sit libellandū qñ petitur ista pena vide glo. notabilē l. ij. in. §. itē si in facto de ver. ob. ꝛ aduertas ꝙ Bal. dicit ꝙ in primo pacto nō erat ꝑmutatio sꝫ erat obligatus simpliciter tradere librum actori. ꝛ hoc ideo dicit qꝛ si esset ꝑmutatio foret cōtractus inomiatus. ꝛ si ita foret actor nō posset agere nisi primo impleret ex pte sua vt. l. si pecuniā. ff. de condi. ob cām. ꝛ si impleuit ex parte sua sequitur ꝙ tradidit ꝛ in traditiōe vestitur pactū vt. l. legē. §. eo. ergo tunc pōt agi ex pacto ꝛ tex. iste vult ꝙ solū possit agi ex stipulatione penali sed si dicas ꝙ istud nō obstat lecture gl. qꝛ dato ꝙ nō impleuerit tradendo actor pōt agere ex stipulatiōe penali ex quo reus nō impleuit pactū ita ꝙ errauit Bal. qꝛ qđ dicit de impleméto haberet locū si vellet agē ex ꝯtractu inominato. Secus aūt qñ vult agere ex stipulatione. qꝛ tunc illa rō nō ꝓcedit ꝛ qꝛ substantialiter in ista. l. occurūt tria. Primū est qūo possit hic cōmitti pena cū nō sit in contracta mora. Secundū est qūo hec stipulatio penalis nō nouat ꝑcedentē obligationē. Tertiū est qūo hic fiat purgatio more. sup quolibet effectualiter sic ꝯcludas. ꝛ quo ad primū dum dicitur hic non erat nata actio ergo est contracta mora vt. l. si pupillus. ff. de noua. ꝛ si non est mora non pōt cōmitti pena vt. l. lecta. §. sed. ꝛ si sortis. ff. si cer. pe. duplex datur rñsio vna est ꝑ glo. in. l. nuda. j. de ꝯtraben. ꝛ cōmit. stip. s. ꝙ imo hic oritur actio in ipsa litis conte. facta super pacto nudo vel super stipulatiōe penali. sed tunc succedit dubiū legis nō pōt. ff. de iudi. vbi dicitur ꝙ iudex nō ꝓnunciat super his que veniunt post litē cōtestatā. ergo nō ꝓnūciat super ista actione que nō est nata ante litē ꝯte. Sed ad hoc rñdetur no. dicendo ꝙ lꝫ. rō sit nata ante litem cōte. tñ nō est nata post sed orta est in ipsa litis ꝯte. qđ tene méti qꝛ est notata limitatio ad. d. l. nō pōt vel ad ꝯtrarium formatū rñdeas vt dicit Bar. sequendo vltramōtanos ꝙ actio hic fuit nata facta iterpellatione ēt extra iudiciū ꝛ fuit cōmissa pena facta interpellatione ꝙ̃tuncūꝙ nō sit ꝯtracta mora vt ipse plene no. l. ita stipulatus de ver. ob. nec huic dicto repugnat qđ dicit Bal. qui ipugnādo hūc intellectū dicit ꝙ si actio foret nata ante litem ꝯte. nō posset mora purgari post litē ꝯte. vsꝙ ad sñiam per tex. in. l. si insulam de ver. ob. nā dicas ꝙ illud est verum qñ ante litem ꝯte. est nata actio ꝛ ꝯtracta mora. nam tunc supueniens litis ꝯtestatio ipedit purgatiōem more qꝛ est duplex mora ꝯtracta que ē fortior ꝙ̃ vna sola vt dicitur. j. in purgat. l. more sed in casu Bar. licet esset nata actio non erat contracta mora ꝛ ideo pōt purgar in. l. ista etiam lite ꝯtestata.

Traditionibus.

Dominiū non aquiritur ex soluto ꝯtractu sed demū traditiōe secuta si tradēs sit dominus secuta vsucapione hoc dicit.

In glo. i. ibi. §. interdū tex. ille vult ꝙ venditor vendēdo rē quā emptor retinet ꝙ videatur tradita possessio qđ intelligas eē verū qñ ille ēptor ꝓ prio habuerat tenutam a venditore secus aūt si ab alio qꝛ cū nō videtur quasi tradita possessio vt. d. bal. in. l. alienū. j. de fur. Item intelligas illud eē verū qđ dicit ille. §. qñ venditor sciebat emptorē nō retinere rē venditā nā tūc videtur trāsferre possessionē ꝛ si tenuta sit penes tertiū ꝛ ipse sciat ꝙ emptor apprehēdit pos. videtur cōsentire ꝛ licentiā dedisse ꝙ apprehendat ꝛ ad hoc accedāt due glo. no. vna ē in. l. quedā mulier ꝛ ē glo. prin. ff. de rei ven. quā Ang. ibi signanter notat hic alia est in. l. ij. j. de acqui. pos. est ergo opus ꝓbare de scientia venditoris qđ intelligas esse verū nisi in instro venditionis sit appositū verbū vēdidit ꝛ tradidit quo cāu vꝫ data licentia vt possit capere tenutā ꝛ possessionē a quolibet detentore ꝛ venditore vt dicit Ange. in. d. l. quedam mulier allegando spec. in ti. de emptio. ꝛ venditio. §. ij. ver. qui si in instrumento. sed Joan. calderi. in. c. ij. de consuetudine vt refert Anto. de but. in. c. cum venissent de in inte. resti. intelligit hoc verū si res vendita sit mobilis. secus autē si imobilis lꝫ glo. i. l. siue aūt. ff. de publicana inter mobilē ꝛ imobilē nō faciat differētiā addas tamē ꝙ qñ vēditor promittit nō impedire emptorē quo minus vtatur possessione ꝙ hoc ipso videtur dedisse licentiā vt aucto. ꝓpria ipsam sumat ꝛ hoc per tex. no. in. l. ꝛ hoc si res. ff. de rei vendi. per quē tex. dixit ibi Ang. no. multū ꝙ si testator legat domū vxori sue ꝛ prohibēt heredibus ne molestent ipsā in possessione dicte domus ꝙ videtur dedisse vxori licentiā vt capiat possessionē aucto. ꝓpria ꝛ đ quasi tradi. possessionis possunt dari nuda exempla de quibus vide per glo. in. d. §. interdum ꝑ Ang. in. d. l. quedā mulier ꝛ inter cetera hñ no. primo exemplū de. l. quisquis. j. de dona. vbi ſm multos ē singularis tex. ꝙ ꝑ retentionē vsusfructus videtur quasi tradita possessio fundi sed ad hoc addas alium tex. in. l. si quis argētū eo. ti. Scđm exēplū no. in. c. illud ex parte de cōsuetudie. s. ꝙ ꝑ appositionē modice terre in altari videtur quasi tradita pos. que vocatur ciuilissima ſꝫ bal. in. l. fi. §. de sacrosanc. ec. Tertiū exemplū est de. l. clauibus đ cōtrahenda emp. vbi ꝑ tradi. clauis vꝫ quasi tradita pos. domus. qđ Ange. in. d. l. quedā mulier intelligit eē verū inter tradentē ꝛ recipiētē clauē sed nō respectu tertij ꝛ ad hoc allegat no. ꝑ Inno. in. c. cū dilectus extra đ fidei instru.

In ea. glo. ibi satis fiat de ꝑcio ꝛ sic ex ista glo. sumas ad hoc vt dñiū trāseat opus ē ꝙ ꝑcedat titulus ꝛ causa iuxta ad dñij trāslatiōē ꝛ ꝙ sit tradita pos. ꝛ habita fides de ꝑcio qñ fit venditio quinimo requiritur ꝙ ille qui soluit preciū faciat ipm accipiētis ꝛ sic ē opus ꝙ fuerit dñs precij vt dixit glo. no. in. l. cū fundus in. §. seruū tuū imprudens in verbo soluto. ff. si cer. pe. ꝛ indubio ꝑsumitur habita fides de ꝑcio vt. d. glo. in. l. ꝙ vendidi. ff. de cōtrahē. emp. ꝛ in. l. ꝓcuratoris. ff. de insti. ꝛ in. l. in ciuile. j. de rei vendi. qđ intelligas eē verū nisi recipiēs dolose reciperet scilꝫ animo recedendi nō soluto ꝑcio vt. d. bal. l. si cum dotem. §. si mulier. ff. solu. matri. ꝑ tex. singularē in. l. iij. ff. đ pigno. act. ꝛ ꝙ sit habita fides de ꝑcio requiritur in quolibet bone fidei ꝯtractu vt. d. bar. in. l. si seruus. §. locaui. ff. de furtis vnde inquilinus qui nūmis collit non lucratur fructus ex fundo cōducto vbi locās habuerit fidē de mercede. in cōtractu tamē innominato. d. hic bal. notanter ꝙ ad dñij trāslationē nō requiritur ꝙ sit habita de ꝑcio fides vel de eo qđ per aliā partē ꝑstandū ē ꝛ idē dicas quo ad causandā publicianā vt ē tex. in. l. đ ꝑcio. ff. đ publiciana quod intelligas verū nisi cōtra illū intentaretur qui hꝫ causam a dño vt ē glo. valde no. in. l. si a ticio. ff. đ rei vendi.

In glo. ij. ibi in ꝑscriptiōe que requirit regulariter in re corporali titulū traditionē ꝛ bonā fidē vt habetur. l. i. j. de ꝑscri. lo. temporis ꝛ nō sufficit ꝓbare traditiōē nisi probetur apprehensio possessionis in illis casibus in qbus dominiū nō trāsit sine possessione sed vbi trāsit sine possessione sufficit probasse tradi. ꝛ. n. vt ē glo. singularis ſm bar. ibi in. l. celsus. ff. de vsuc.

In ea. glo. ibi vtile ꝑ vsucapionē queritur dñiū directū ꝛ ꝑ ꝑscri. vult gl. ꝙ queritur vtile ꝛ duplex ratio reddi pōt vna ē qꝛ ille cōtra quē ꝑscribitur nō cōsentit vt. d. hic Bal. allegādo glo. l. i. §. pen. ff. de dolo vnde directū dñiū qđ nō pōt eē penes duos in. l. si vt certo. §. si duobus vehiculū. ff. cōmo. durat semꝑ penes illū cōtra quē ꝑscribitur. alia ratio ē qꝛ sicut se hꝫ quasi possessio ad incorporalia ita se hꝫ vera possessio ad corporalia ſm Bar. sed in incorporalibus nō queritur nisi vtile vt. l. i. §. fi. de aqua plu. arcen. ergo ꝛ idē in re corporali. sed Bal. damnat hoc dictū qꝛ dicit ꝙ termini nō sunt pares qꝛ in re incorporali ꝑscribēda nō requiritur titulus vt. l. si qs diuturno. ff. si seruit vendi. vnde

vnde ē debilior virtus in vna q̄ in alia ⁊ ideo nō est bona equiperatio sed tu dicas ꝙ ista ratio nō obstat bar. q̄r vt dicit Joan. de imo. in. c. fi. de p̄scrip. etiā in re in corpora li p̄scribēda requirit̄ titulus ⁊ hoc ꝑ tex. in. c. cum ecclesia sutrina extra de cā possessionis ⁊ ꝓprietatis q̄d ē verū nisi in his que sunt modici p̄iudicij. ⁊ ita r̄ndet ad. d. l. siqs diuturno. dicit tamē hic Bal. ꝙ in duobus casibus p̄scri bitur directū dn̄ium vnum est in p̄scriptōe longissima in cuius cōtrarium memoria nō existit. sc̄d̄s ē in p̄scriptione mere fauorabili ꝫ ad hoc ꝓbādū nihil adducit. sed potes adducere tertium casum. s. qn̄ ꝑsona scribens hꝫ titulum ex sc̄d̄o decreto. nam tunc p̄scribit directū dn̄ium ⁊ hoc ꝑ tex. no. in. l. p̄toris officiū in prin. ff. de dam. infec. ⁊ illum tex. ad hoc ponderat Bal. in. l. pe. in fi. j̄. de bo. auc. iudi. pos. ista tn̄ dr̄ia quaꝫ facit hic Bar. inter p̄scriptionē fa uorabileꝫ ⁊ odiosam forte non est vera. primo q̄r nō ꝓba tur. l. sc̄d̄o ꝙ si ideo nō querit̄ directuꝫ dn̄ium ꝑ prescrip. q̄r ius ciuile nō possit transferre sine cōsensu ptis vel si sit ideo q̄r dn̄iuꝫ nō possit esse penes duos insolidū vel si sit ex eo q̄r in corporali re ita occurrer. certe oēs iste rationes ita militāt in p̄scrip. fauo. sicut odiosa ⁊ ideo forte tutius esset dicere ꝙ regulariter querat̄ directū dn̄ium ꝑ p̄scrip. sicut ꝑ vsuca. nam ius ciuile pōt ab vno auferre directuꝫ dn̄ium ⁊ alteri dare vt ꝓbat̄ in. l. cōmissa. ff. de publicia. ⁊ in dubio credit̄ istud velle cum in potētiori significatu sint verba summenda vt. l. j. §. qui in ꝑpetuuꝫ. ff. si ageret vectig. vel emphi.

¶ In glo. fi. in traditione submissuꝫ dicas ꝙ in traditiōe requirit̄ causa sicut in ꝯfessione vt. l. nunq̄ nuda de acqr. re. do. quinimo ⁊ in ꝓmissione cā requirit̄ q̄r nō est veruꝫ ꝙ in dubio donatio sit ꝓ causa vt late dicit bal. ⁊ Ange. in. l. iurgen. §. j. ff. e. ⁊ ideo Jo. de imo. in. l. si a titio d̄ ver. ob. dicit ꝙ ista stipulatio titius ꝓmisit. x. sempronio ꝑ sti pulationē nō obligat ꝓmittentē effectualiter q̄r nō habet cām ⁊ ideo p̄sumit̄ erronea nisi apponatur verbuꝫ sciens se non teneri.

¶ In. e. glo. ibi ⁊ in vltimis volūtatibus ⁊ idem dicas in alijs casibus notatis per glo. in. l. cum duobus. §. r̄ndit. ff. ꝓ so. ⁊ addas ꝙ in societate est speciale vt transeat sine possessione vt. l. ij. ff. ꝓ so. sed ex nullo alio titulo vniuersa li transit sine poss. vt dicit glo. que singularis reputat̄ in l. j. ff. de vsuca. ꝓ dote ꝑ qua tn̄ glo. vide tex. valde notā dum. l. iij. j̄. de his qui a dn̄o nō manumittunt̄.

c **Um proponas.** Ex pacto nudo transactiōis da tur possidēti exceptio sed nō possidēti nō dat̄ actio si perfecte nō impleuit ⁊ qn̄ nō seruat̄ fi des licitum ē seruanti redire ad primā actionē hoc dicit.

¶ In tex. ibi nullā super eē actionem sed quare nō super est actio p̄scriptis verbis producta virtute cōtractus ino minati resultātis ꝓpter trāsactionē factis sequuto imple mento ex parte eius qui vult agere vt. l. cōmota. j̄. ti. i. re spondeas ē ideo q̄r nō perfecte impleuit qui promisit non molestare vt dicūt hic doc. ꝙ locū sibi vendicat etiā si per acceptilatōꝫ liberaret debitorē vt videbis. j̄. ti. i. i. l. actio ne nō ergo agi pōt ex cōtractu innominato q̄r nō perfecte impleuit sed bene ageret̄ ex contractu noīato ⁊ sic ex stipu latione si eēt interposita q̄r sufficit implere quatenus pōt vt. l. quero. §. interlocatorē. ff. loca. ¶ In tex. ibi ꝯcedēdū est ex hoc no. ꝙ quis non iuuat̄ ex ꝯtractu quē impugnat quē intelligas cū bene impugnat sed postea bene iuuat̄ vt dicit Bar. in. l. qui rome. §. seia de ver. ob. ⁊ q̄r nō seruās trāsac. nō iuuat̄ ex ea vt dicit iste tex. agi dꝫ dictione pri ma ⁊ si excipiat̄ de transac. replicabitur de non seruata fi de. Et ex hoc infert̄ ad. q. ꝙ rupta pace ꝑ vnū si alter po stea offendit nō incurrat penā rupte pacis de quo ꝑ Bar. in. l. cū pater. §. libertis de lega. ij. ⁊ ꝑ bal. l. semel mora. ff. solu. matri. ⁊ etiā id vbi dixit ꝙ debēt etiā intelligi verū vbi ille qui primo rupit pacē soluerit penā ꝓ pace rupta nā tūc ē purgatū delictū suū ⁊ ideo si postea offendat̄ per inde tenet̄ offendēs prout si primus non rupisset pacē. sed tu in hoc aduertas q̄r istud videt̄ eē ꝯtra no. verbū ꝙ retu lit bal. in ꝯclusione specu. in ti. de locato in. c. si pro primo anno vbi dixit ꝙ si cōmittēs duo homicida dꝫ capite pu niri ⁊ vnius occiderat duos hoīes sed pro primo homici dio soluerat penā quā statutū regrebat attamē illud nihil releuat quo minus incurrat penam capitis ad q̄d ⁊ bene facit quod no. bar. in. l. si cui. ff. de accu. ⁊ bal. in. l. decurio nes. j̄. de infamibus. ergo ⁊ ita in casu isto vt lꝫ soluerit penā pur. tamē ē verū dicere ꝙ pacē ruperit ⁊ istud ē for te verius quicquid dicat hic bal. nā illa pax semel rupta nunq̄ ē re integrata ar. legis si res. §. areā. ff. d̄ solu. vnde lꝫ reus sit absolutus a delicto ꝓpter solu. pene nō tamē ꝑ hoc sequit̄ ꝙ pax nō sit rupta ⁊ ideo secūdus qui offendit non rūpit pacem ex quo eam ruptam reperit ar. l. filio ex heredato. §. irritum. ff. de inst. ru. tes. ⁊ hoc bene considera q̄r per doctores non discutitur.

p **Actum curatoris.** Legitim⁹ ad mistrator nō potest facere pactum de nō petendo sed bene pōt recipere solōnē ⁊ liberare debitorē hoc. d.

¶ In glo. i. ibi pupillum spoliāt ⁊ rō ē q̄r donāt cū paci scunt̄ de nō petendo ergo pactū de nō petendo hꝫ inclu sam dona. vt dicit glo. in. l. siquis obligatione de reg. iur. ⁊ idē dicas in quolibet pacto nudo si causa nō apparet ⁊ ad hoc facit lex tale pactant in prin. ff. e. ⁊ per hoc nō vr̄ bene dixisse Guil. de cunio ⁊ Ang. in. l. iurgentiū. §. illud. ff. eo. dum dicūt ꝙ in stipulatione sine causa liberalitas ē ꝓ causa sed nō ita in pacto nudo ad hoc vt duo specialia nō resultent nā etiā in pacto nudo donatio est ꝓ causa vt hic apparet sed dicas ꝙ lꝫ donatio sit ꝓ causa tamē non hꝫ locū cōditio ex. l. si quis argentū ne duo specialia simul ꝯcurrāt ⁊ iste videt̄ melior intellectus. Insuper ex hoc q̄d dicit̄ ꝙ administratores nō possunt donare infertur ꝙ ꝓcurator sine speciali mandato non potest terminuꝫ pro gare vt. l. qui rome. §. calimacus de ver. ob. nec potest re gulariter pacē facere vt dicit bal. in cōclusionibus specu. in R(ubri)ca de treuga ⁊ pace referēdo ibi Jo. an. i additōibus licet secus sit in tutore ⁊ curatore vt dicitur hic ꝑ euꝫ ⁊ vi de q̄d no. l. lucius titius. §. lucius titius damna de leg. ij. Et nunquid possit remittere exceptionē declinatoriā fori bal. simpliciter dicit hic ꝙ nō. sed bar. quē ipse nō allegat l. fi. de his que in frau. credi. dicit oppositū Ange. aut. l. i. in prin. ff. de ferijs distinguit an ꝑ hoc sit factū p̄iudicium dn̄o vel nō. Certuꝫ ex hoc quod dicit̄ ꝙ donādo spoliāt pupillū ⁊ adultū infert̄ ꝙ nō pōt dari curator ad donan dum per tex. in. l. si ab agnato. al's incipit si seruus furiosi ff. de manumis. ⁊ ideo bal. in. l. j. j̄. si aduersus donationē. dixit no. ꝙ si statutuꝫ dicit ꝙ adultus sine curatore nullo modo possit ꝯtrahere ꝙ si donat cum aucte curatoris d̄r ꝯtraxixe sine curatore ⁊ ideo nō valet ꝯtus ꝙ tene menti.

f **Ilius paciscendo.** Filius nō pōt in p̄iudiciū pa tris pacisci. ¶ In tex. ibi nihil detrahit nō er go bene soluit̄ filio debitum paternum q̄r con iuncte persone solui nō potest vt hic ⁊. l. qui hominem. §. si gener. ff. de solu.

r **I actionē legati vel fidei** cōmissi. ¶ Pactum factū heredi putatiuo ꝓ pria ipsius cōtemplatione non prodest heredi verum. vel sic pactum factū vni exheredibus nō prodest alijs hoc dicit vel sic b̄m petrum pactū factū tertio cōtē platione heredis non prodest ipsi heredi hoc dicit.

¶ In glo. ibi remisit duobus remissio ergo simpliciter fa cta aliquibus ex heredibus nō videt̄ facta alijs. nec videt̄

facta in totū sed solū per respectū ad ratā prouenientem illis cum quibus facta ē renūciatio. q̄ Jo. an. in addi. spe. in ti. de testa. in. §. in primis in aditi. magna intelligit esse verum qn̄ renūciatio est facta post aditā hereditatē. secus si ante q2 tūc portio renūciata accrescit portionibus hereditarijs ⁊ nō psonis vt. l. si totam de acqui. here. s3 in hoc foret forte dicendū oppositū q2 illud eēt verū si renunciatio videret̃ facta in totum. nam tunc accresceret heredib⁹ sm ratas hereditatis sed cū videat̃ factā solum respectu rate q̄ b3 ille cū quo renūciatur nō est curandū aliter vel post additā hereditatē. Et ideo dicas q̄ aliqn̄ quis renunciat eo q2 nō vult amplius habere bona ⁊ h3 p derelictis. ⁊ tūc videt̃ exclusus in totum ⁊ veniunt alij coheredes indistincte cum nō curetur ptis p̄sentia vt dictū est in. l. postq̄ liti. §. e. sed si renūciat ptemplatione eius cui renūciat. tūc solum querit̃ sibi quatenus ē heres ⁊ ad hoc vide quod no. Bar. in. l. pactū. ↄ. de colla. ⁊ aduertas q̄ in alio itellectu dato ad istam. l. s. q̄ renuncia facta putatiuo heredi non psit vero videt̃ obstare q̄d notanter dixit Bal. hic in co clusionibus spec. in ti. de locato. in. c. si possessor vbi dixit q̄ si possessor rei emphiteotice qui erat putatiuus emphiteota soluit canonē debitu3 dn̄o annuatim q̄ illa solutio pdest vero emphiteote qui nunq̄ soluit quod tene mēti. Item aduertas q̄ Bal. dicunt ⁊ Pau. de ca. q̄ ptra solut. datam ad ptrarium legis si post positu3 hic in glo. s. q̄ solutio facta vero heredi psit alteri heredi vero, vi3 contra tex. in. l. si heres pactu3 ff. ad treb. vbi factu3 heredis non pdest fideicōmissario s3 rn̄deas q̄ ibi erat quesitum mere ex heredis industria quo casu nō transit in fideicommissariū. Secus aūt qn̄ illud q̄d querit̃ non venit mere ex industria heredis. ⁊ ita loquit̃ cōtrariū hic in gl. signant̃.

D Ebitorum pactionibus.

Pactū inter cohēdes debitoris scm̄ q̄ alter ipsor soluat oia debita hēditaria nō nocet creditori q̄ min⁹ possit agē ↄ̄ quēq̄ p hēditaria sol. h. d. ↄ̄. l. se.

☙ In tex. ibi non pōt hoc fallit fauore dotis vt. l. cum ab vno. ff. de lega. ij. Sed quid foret si testator qui grauauit vnū ex heredibus q̄ totā dotē solueret vxori dixit q̄ legabat illi. c. in casu in quo dotē nō peteret an tum si nō velit legatū sed totā dotē ab herede grauato si illud legatū dicto. c. factū vxori debeat̃ vt p̄legatū ipsi grauato dare dotem dicas q̄ sic. ⁊ de hoc vide mirandu3 tex. in. l. i. si filia §. item papinianus. ff. fa. hercis.

☙ In glo. fi. super ver. cōuenire ibi in duobus magistralibus vbi occurrit q̄ qn̄ quis ē deputatus vnus in specie alter in genere ille primo exigendus ē cui specialis facta ē cōmissio. l. quonia3 augurio. ↄ. de cōue. fi. debi. li. x. quē ad hoc singulariter notat bal. in. l. ij. ↄ. qn̄ fiscus vel priuatus.

I I certis annis. Prestatio lōgi tēporis non firmat pactū inualidū hoc dicit. ☙ In tex. ibi non potuit sed imo videt̃ q̄ possit q2 l3 sit nudū vestitur coherētia tradi. vt. l. legē. §. de dolo sed ad hoc respōdet̃ q̄ illud ē vex qn̄ pactū fit ad cōmodū tradētis q̄ hic nō erat vel q̄ illud h3 locū qn̄ resultat cōtractus innominatus si hec nō result. bat ⁊ iste sunt due no. limitationes ad regulā dictātē q̄ pactū vestit̃ traditione rei sed q2 ista differentia an pactū sit appositū in fauorē tradentis vel nō est qō. dubia vbi dictū fuit ideo posset aliter respōderi dicēdo q̄ hic nō apparet q̄ pactū fuerit appositum iuxta rei tradi. ⁊ ideo nō facit ad propositum.

☙ In glo. i. ibi ideo secus ⁊ etiā hodie posset habere locū si donatio cōsisteret in facto ⁊ nō i datione q2 tunc nō h3 locū puisio legis si quis argen. de qua vide bar. in. l. legitima. ff. eo. ⁊ Ange. in. l. iurgentiū. §. illud. ff. eo. ⁊ ad hoc vide glo. in. l. si cum mihi. ff. de dolo.

☙ In ea. glo. ibi duplici fauore ista ē cōis snia. s. q̄ ex diutina p̄statione pacta ex dispositione inualida nō noceāt in futurū soluēti vt pbat̃ in ista. l. nisi in casu legis cū fidē. ↄ. de nō nu. pec. ⁊ hoc ex eo q2 ibi actus nō erat de se inualidus l3 obstaret exceptio vt dicit hic bar. Item nisi attingeret̃ fauor libertatis sm q̄ no. bar. in repeti. legis cū de in rē verso. ff. de vsuris p tex. in. l. post mortē. ff. de adop. functa. l. i. ↄ. de patria potestate. Item hoc verū preterq̄ in casu. d. l. i. ↄ. de fideicōmis. ⁊ hoc pter duplicē fauorem. s. vltime voluntatis ⁊ alimentoꝝ ⁊ idē dicas in omnibus casibus vbi verteret̃ fauor publicus q2 tunc idē iudicat̃ sicut de pia causa vt. l. quidā testamēto d le. ij. Et idē dicūt doc. qn̄ cōcurreret dotis fauor q2 tūc resultat fauor pie cause vt dicit glo. l. cū is. §. mulier. ff. de cōdi. indebi. ⁊ ita vult bar. in disputatione sua que incipit mulier quedam habēs amplū patrimoniū. istud tamē forte nō ē veꝝ p tex. in. l. tali in prin. ff. d iur̃ dotiū vbi appareret q̄ dos defalcat̃ q̄ nō occurrit in pia causa vt in auctē. similiter. ↄ. ad. l. falci. ⁊ istud q̄d hic d̄r de fauore alimētorū Ange. hic in repetitione intelligit eē verū qn̄ alimēta sunt relicta pauperi persone nā tunc assumunt fauorē pie cause alias vero nō ⁊ ad hoc allegat glo. no. in. l. illud. §. d sacrosanc. ec. ⁊ respōdet ad tex. in. l. cū hij in. §. nihil. ff. de trāsac. vbi videt̃ tex. in oppositū q2 nō facit differētiam an alimenta debeāt diuiti vel egeno. nā dicit q̄ illud ē ibi ex eo q2 iur̃ consultus fuit locutus extensiue solum ad impediendam transactione3 factam sine decreto super alimentis sed in alijs casibus dicit esse habendam differentiā an alimenta debeantur pauperi an vero diuiti ⁊ ad hoc accedat ratio quam ipse non ponit. nam si indistincte legatu3 alimentorum intelligeret̃ factum in piam causam sequeret̃ q̄ legatu3 annuū q̄ intelligit̃ in dubio p alimētis vt tex. ⁊ gl. in. l. si cui annuū. ff. de annu. lega. semp intelligeret̃ factu3 in pia causa q̄d dicere eēt absurdū. scias tn̄ vnum q̄ vtrū videatur factum paupi psone vel diuiti potissime attendenda est opinio relinquētis. na3 dato q̄ esset diues si putabat eum paupe3 perinde resultat sicut si re vera fuisset paup vt dicit Bar. in. l. j. ↄ. de mēdicātibus vali. li. x. Insuper ad intellectu3. d. l. i. ↄ. de fideicō. aduertas q̄ ēt alia requnt̃. nam opus est q̄ illud q̄d est p̄stitum p trienniu3 fuerit d̄bitū nālr legatario. vn̄ dicit hic Ang. in repeti. q̄ ibi testm̄ nō erat solēne ex d̄fectu solēnitatis testiū q2 forte non erant nisi duo sed si ex alio defectu nō valeret. tūc dicit q̄ si per centū annos soluisset nō cogere soluere in futuru3. sed tu bene aduertas q2 istud q̄d ipse dicit haberet locum qn̄ testm̄ nō valeret ita q̄ legatū nullo mō subsisteret vtputa q2 testator erat ipubes furiosus pdigus aut suus pene vel forte nō erat nisi vnus testis. na3 in dictis casib⁹ non est orta nālis obligatio. sed si poneret̃ casus q̄ testor fecisset testm̄. sed nō fuit lectum quo casu nō valet s3 pur ē nata nālis obligatio vt dicit Bar. in. l. fideicōmissa in pn̄. de le. iij. vel qn̄ testator patit̃ mediā capitis diminutionē quo casu morit̃ ēt nālis vt. l. fi. ff. de rebus eoꝝ. tunc illud idem foret q̄tum ad. l. i. de fideicōmis. ⁊ foret qn̄ nō valet pter defectū solēnitatis testium ⁊ ideo Ang. nō fuit hic accurate loquit̃ qn̄ restrinxit illā. l. solum ad vnum casu3. Insuper requirit̃ quartū ad hoc vt illa. l. possit hēe locū. s. scia heredis soluētis legatū. nam si ignorāter soluisset i futurū sibi nunq̄ p̄iudicasset ar. l. cū testamentū. §. de iuris. ⁊ facti ignoran. ⁊ ideo tex. in dicta. l. i. dicit q̄ mater fuit sequuta voluntatē filij ad demōstrandū q̄ scienter soluit ⁊ posset forte vnū attentari q̄d p doc. nō ponit̃. v3 q̄ fauore alimentoꝝ ⁊ vltime voluntatis qn̄ p̄statio ē p triennium facta indubio ille qui soluit p̄sumit̃ soluisse scienter ⁊ istud ē summe no. in. d. l. ⁊ forte q̄ cū illa lex prima exorbitet a iure cōi restringenda est vt minus ledat ius cōe q̄ possit ar. c. cū dilectus extra de cōsue. ⁊ ideo d3 addi quintum q̄d ibi requiritur. s. q̄ ibi heres qui soluit fuit mater testatoris vnde cum soluerit p trienniu3 cōpellit̃ in futuꝝ

eo q2

eo qꝛ materna pietas plus astringit eam q̃ʒ si foret heres
extraneus argu.l.matris pietas.ff.qui pe.tu.ꝛ ꝙ proba
tur in.l.ij.qui pe.tu.ꝛ istud videtur ponderare tex. satis
in.d.l.i.in qua etiã cõsidera vnũ qꝺ per doc.nõ gustatur
vʒ ꝙ ibi nõ fuit p̄statio triennalis pfecta nam p̄supponit
ibi tex.ꝙ aliquid sup restabat soluenduʒ pro tertio anno.
Ex quo singulariter no. ꝙ ad obligandũ in futurũ soluen
tem illud operat̃ triennalis solꝰ nõ perfecta qꝺ operat̃ si
perfecta fuisset. Et ex hoc inferas vnũ nouum ꝛ singulare
verbũ ꝙ dispositio legis cũ de in rẽ verso ex qua colligit̃
ꝙ si allegat̃ titulus ꝛ diuturna p̄statio facta per deceniuʒ
p̄iudicat solueti in futurũ vt ibi videbis locũ hʒ etiaʒ si
pro vltio ãno nõ erat fcã pfecte solutio. Et tandẽ scias ꝙ
Ricardus de saliceto vt refert dñs bar. in.d.l.i.intelligit
illum tex.ꝙ ibi nõ erat questio de substãtia legati sed solũ
de qualitate nã heres erat paratus dare in futurum sed
nõ in eadẽ qualitate prout dederat in p̄terito iste tamen
intellectus nõ cõuenit illi littere qꝛ text. dicit ibi qꝺ dare
ea alimenta in futurũ ꝛ sic erat questio de substantia non
aũt de qualitate alimentoꝝ. Tandem super hac materia
diutine p̄statõis ꝯsiderãdi sint tres casus. ¶ Et primus ẽ
qñ nõ est probatus titulus nec etiam allegatꝰ ꝛ in tali casu
ꝯcludas ꝙ diutina p̄statio ẽt longissimi tpis solueti non
preiudicat in futuꝝ.ꝛ in hoc casu põt intelligi glo.in.l.so-
lent.ff.de offi.pcõ.alle.dum dicit ꝙ rusticus qui diu pre
stitit nõ ꝓpterea cõpellit̃ in futurũ.ꝛ ẽt tunc hʒ locum qꝺ
no.Bal.in.l.j.ff.de seruit.ꝛ aqua cuʒ dicit de illo qui per
xxx.annos iuit ad certũ molendinũ vt ꝑ hoc in futuꝝ acti
ue nec passiue querit̃ obligatio ꝛ rõ est qꝛ tempus solũ nõ
est cã inducẽde obligatõ.vt.l.obligationũ.ferre.§.placet
de act.ꝛ obli.hoc tñ fallit qñ foret tñ tp̃s ꝙ in eius ꝯtriuʒ
memoria nõ existeret ꝑ tex.in.l.hoc iure.in.§. ductus aq.
ff.de aqua quot.ꝛ esti.ꝛ ꝑ.l.pe.§.fi.de aqua quot.ꝛ estiua
vt dicit hic Bal.ꝛ Ang.Esto ꝙ forte dici põt indistincte
ꝙ in futurũ nõ obligetur vt dicit Bald.in.d.l. cum de in
rem verso in apostillis suis ꝛ tũc rñdetur ad supradicta iu
ra dicendo ꝙ loquunt̃ respectu iur̃ realis non autem ꝑso
nalis. ¶ Secũdus casus principalis est qñ allegat̃ diutur
na prestatio ꝛ titulus in habilis put erat in ista.l.ꝛ tũc cõ-
cludas ꝙ si ista inhabilitas est inducta fauore eius qui sol
soluit.tunc validat̃ inualiduʒ ꝛ cõpellitur in futuꝝ vt di
cit Bar.in repetitione.l.cum de inreʒ verso ꝑ no. in.l.fi
lio p̄terito de iniusto testõ.ꝛ idem dicit qñ hoc fuit indu-
ctum in odiũ recipientis.vt.l.cum fideʒ.ff.de non nu. pe.
sed si hoc sit inductũ in fauoreʒ publicũ ꝓpter nõ seruataʒ
solẽnitatẽ sicut occurrebat in ista.l.tunc nõ p̄iudicat in fu
turum vt hic tex.Quod fallit fauore liberationis vt dicit
Bar.in.l.cum de in rem verso.allegando.l.post mortẽ de
adop. ¶ Item fallit in casu.l.j.ff.de fideicõmis. ꝯcurrenti
bus circũstantijs superius allegatis.ꝛ in illo casu nõ cre-
das ꝙ validet̃ testm̃.nam vt dicit hic Bal. notãter in fu
turuʒ ꝯpellit̃ p̄stare ꝑ iudicis offi.sicut in.l.seruos ad cu-
stodiã de adi.le.nõ aũt ꝑ actionẽ ex test. ¶ Item fallit qñ
ius cõe resistit titulo vt in.c.j. de prebẽ.li. vi. ¶ Tertius
casus p̃cipalis ẽ qñ titulus nõ ẽ ꝓbatus sed soluʒ allega
tus.nam tunc diuturna p̄statio ꝑ.x.annos ẽ loco ꝓbatio-
nis ad titulũ vt vult glo.l.ij.§.deniq̃ de aqua plu.ar.ꝛ in
d.l.cum de in rem versoꝛ Cy.ꝛ barto.hoc comprobant.
Quod limita eẽ veruʒ si iur̃ p̄sumptio nõ sit in ꝯtrarium.
verbigratia.si dicatur ꝙ titius ꝓmisit donare quolibet
anno.x.ꝛ ꝙ ita p̄stitit ꝑ deceniuʒ.naʒ lʒ sit ꝓbata diutur
na p̄statio nõ ꝓpterea cõpellitur in futurũ prestare qꝛ nõ
est verisimile ꝙ voluerit ꝑpetuo donare.ꝛ illud est quod
no.dixit bal.i.l.repetitio.ff.ne.de sta.defun.ꝛ ita vult hic
Ange.in repe.vbi ẽt dicit ꝙ sibi nõ plʒ iste intellectus qꝛ
solum est fundatus in tex.d.l.cuʒ de in rem verso.naʒ ibi
dicit ꝙ si sunt duo rñsa .ꝛ ꝙ in primo ibi non tractat̃ de
inducenda obligatõe in futurũ.ꝛ sic nõ tractat̃ de substan
tia sʒ de qualitatẽ vʒ an sit facta versio in rem dñi. vnde
diuturna p̄statio operat̃ effectum in qualitate leuius quã
in substãtia ar.legis talis scripture.d.l.j.Sed ad hoc di-
cas ꝙ imo tractat̃ ibi de substantia ꝛ nõ de qualitate.nã
esto ꝙ a principio ꝯtra filiuʒ ꝛ seruũ sit ibi ꝯtracta obliga
tio tñ est limitata.qꝛ se nõ extẽdit ad p̃eʒ nec ad dñʒ nisi
sit facta versio vt in toto ti.de in rẽ ver.ꝛ ꝑ illã v'sionẽ ob
ligat̃ p̃r qui p̃io nõ erat obligatꝰ.in scđo aũt rñso dic̃ ꝙ
illud fuit ꝑꝑ ꝯfessionẽ dotis ꝓmisse quã fecit dũ soluit sʒ si
istꝺ foret q̃ re i p̃io rñsꝺ vbi ẽ filis ꝯfessio nõ sufficit vnica
p̄statio sed requirit̃ decenniũ vnde nõ est verũ ꝙ illud sit
virtute cõfessionis.ꝛ per eundẽ modum põt reprobari qꝺ
dicit ibi Bald.in apostil.vbi dicit ꝙ in fi.responsi dicte.l.
fuit facta recognitio debiti que semꝑ preiudicat recogno
scenti respectu futuri ꝛ vt ipse no.hic ꝛ in.l.cuʒ falsa.C.de
iure ꝛ fac.igno.nã si hoc foret idẽ esset in primo responso
ꝛ sic nõ eẽt opus ꝙ per deceniũ eẽt facta p̄statio qua re di
cas ꝙ forte aliter debet intelligi dicta lex.nã in primo re-
sponso erat solũ questio de vsuris ꝛ sic de accessorio debi
to nõ aũt de principali obligatione vnde in accessorio diu
turna p̄statio facta per.x.annos operat̃ illud qꝺ nõ facit
quãdo ẽ.questio de principali debito qꝛ leuius inducitur
ꝛ tollitur accessorium q̃ʒ principale vt.l.patris ꝛ filij de
vul.ꝛ pu.in secũdo aũt responso ideo operat̃ vna sola pre
statio qꝛ cõcurrit cũ magno verisimili nã ille qui soluebat
erat pater qui.l.obligatus erat dotare filiam vt.l.obliga-
mur.§.l.de actio.ꝛ ob.si ergo soluerit vsuras genero pro
dote cõdecens ẽ ꝙ dos intelligat̃ eẽ probata sed nõ ita fo
ret in alia materia vbi nõ cõcurreret tantum verisimile.
Sed tunc succedit dubiũ nõ quid patientia cũ diuturno
vsu operet̃ illud idẽ qꝺ operat̃ diuturna p̄statio cũ ti.alle
gato ꝛ in effectu Bar. dicit ꝙ sic qñ tractat̃ de modico p̄
iudicio sicut in impositõe seruitutis realis secus si de ma-
gno sicut est in acquisitione vel dñij perditione ꝛ ita ꝯcor.
glo.in.d.§.deniq̃ cũ opinione vltramontanoꝝ.tu autẽ in
hoc qꝺ dicit Bar.de seruitute adducas no.limi.ꝑ doct.
non tactam vʒ ꝙ aliqñ seruitus habere instar dñij itaꝙ
equiparat̃ dño ꝛ tunc dicas ꝙ nõ tractat̃ de modico pre
iudicio attento ꝙ tũc in p̄scribendo requirit̃ titulus sic in
alijs rebus magni p̄iudicij vt no.dicit Bar.in.d.l.repeti
tio.ff.ne.de sta.defunc. ¶ Ultimo scias ꝙ Bal.ꝛ Ange.
inuestigãt hic nunqd possessoriuʒ recuperãde possessionis
possit habere locuʒ qñ debitor annuatus denegat soluere
in futurũ ꝛ in hoc passu post multa cõcludas ꝙ non con-
petit regulariter qꝛ nõ est possessio sup qua fundetur hoc
tamẽ fallit in tribus casibus. Primus ẽ qñ ꝑsonalis obli
gatio correspõdet iuri reali sicut occurrit i vasal.do.qui.
nõ vult soluere tributuʒ aut censum. Scđo fallit qñ quis
est in iure percipiendi vt puta qꝛ ꝑ aliquos annos iam sol
uerat ꝛ postea nõ vult soluere ꝛ in istis duobꝰ casibus põt
habere locũ.c.querelaʒ extra de elec. Tertius casus est in
annuo redditu qui habet̃ loco rei imobilis vt dicit bal.
in.l.iubemus.C.de sacrosan.ecle.ꝛ vide quod ipse no.in
conclusi.specu.de resti.spo. ꝛ vide Ange.in.l.regulariter.
ff.de petitione hereditatis.

f **J quis in conscribendo.**

Priuilegio suo cuilibet ẽ licitũ renũciare cũ
quilibet possit ius suũ remittere.h.d.moder.
ꝛ marie bar.i.l.i.ꝯuenerit.ff.de iur.om.iu. late de mã ista.
¶ In tex.ibi cõfessus fuerit ista cõfessio hʒ inclusam renũ
ciatio.sicut in.l.tale pactũ in prin.ff.eo.ꝛ ista renũcia quã
fecit.priuilegio fori operat̃ mirãdũ effectũ nã tũc hʒ locuʒ
remissio de loco ad locũ sicut hʒ in causa criminali qñ lo
ca sunt sub eodeʒ presidatu vt in corpore vt nulli iudicum
in.§.siqs vero comprehensoꝝ ꝛ ita singulariter dixit in.l.
i.siquis in ius vocatus nõ ierit ꝑ quã glo. dicit bart.in.l.
cum archimedoꝛam.ff.vt in posses. lega. ꝙ quando quis

promittit se sistere in certo loco tunc habet locuz remissio etiam in causa civili quod tene menti.

¶ In glo. in ver. antiqui ibi in quibusdā casibus tu autē conclusiue dicas cōprehendendo oēs casus quos hic glo. ponit ꝛ etiā ꝙ hic bar. latius distinguēdo cōcludit dicendo ꝙ postꝙ̄ quis renūciat hꝫ opus acquiescere renunciato vt dicit iste tex. qd̄ est verum si quattuor concurrant. Primum est ꝙ illud ius cui renunciat procedatur a iure positiuo ꝛ nō per modum solemnitatis aut forme. Secūdo ꝙ nō fiat cōtra bonos mores. Tertio ꝙ ꝑsona sit talis ꝙ̄ possit sibi p̄iudicare. Quarto ꝙ tractet solū de suo cōmodo vel incōmodo ꝛ qñ ista cōcurrūt valet renūciatio alias vero nō. Et aduertas ad illud qd̄ primo glo. op. d̄. l. si cōuenit. ff. de iurdi. om. iudic. nā ibi pactū ideo nō restringit ante litē cōtestatā qꝛ tractat de cōcedendo iurisditionem hic aūt de nō declinādā iurisditione sicut in. c. i. extra de iudi. vbi vide ꝑ Anto. de bu. plene que sit ratio ꝙ pactuz in. l. si cōuenerit nō ligat ante litis cōtestationē ꝛ vide qd̄ plene dixi in. d. l. si ꝯuenerit. Et addas ꝙ ꝑ hoc dicit bar. nō eē bonā illā praticā qñ quis promittit posse vbilibet cōueniri. nā si cōueniaꝛ poterit declinare vsqꝫ ad litis contestationē ſꝫ cautella ē ꝙ ꝓmittat soluere. nā tūc perinde sortitur forū sicut si ibi cōtraxisset per. l. cōtraxisse de actio. ꝛ ob. ꝛ ad hoc vide qd̄ no. in. l. siqs in ꝯscri. s̄. de epis ꝛ cle. ꝛ in. l. lutius. ff. depo. ꝛ ista pratica etiā parū releuat si loca nō sint designata qꝛ vt dicit bar. in. l. titiū ꝛ meuiū i. §. tutores. ff. de admini. tu. per hoc nō posset cōueniri extra loca in quibus primo sortiebaꝛ domiciliū aut forū ꝛ ideo debēt loca designari ꝛ debent apponi loca ita remota ꝙ magis distent ꝙ̄ si locus ille in quo creditor velit debitorem exigere. nā si promitteret soluere ferrarie ꝛ bononie ꝛ vbiqꝫ locoꝝ nō posset cōueniri florentie qꝛ magis distat a loco specificato vnde nō cōprehendiꝛ sub clausula generali in. l. sed ꝛ siquis. §. quesitū. ff. siquis cau. ꝛ ita signanter dixit Anto. de bu. in. c. i. extra de iudicijs. Secūdo loco aduertas dum hic glo. allegat. l. ius agnationis. ff. eo. nā pro hoc infert ꝙ iure defensionis cū sit qd naturale vt l. vt vi d̄ iusti. ꝛ iure quis nō pōt renūciare qd̄ bal. dicit eē veꝝ nisi illa defensio sit reperta a iure ciuili ꝛ ideo dicit ꝙ inquisitus causa criminali pōt renūciare declinatorie ꝛ dilatorie tu aūt in ista renuncia que fit in causa criminali qñ venit pena corporis afflictiua cōsidera ꝙ aliqñ cōstat inquisitū nullam habere defensionē ꝛ tūc valet renunciа qꝛ nō tollitur qd̄ nō hꝫ aliqñ ꝯstat de certo ꝙ hꝫ defensionem ꝛ tunc nō valet ꝛ hoc modo intelligi dꝫ glo. in. l. pactum. ff. eo. aliqñ ē dubiū ꝛ tunc si renūciat defensioni potest eā reuocare vt. l. i. §. siquis vltio. ff. de que. vnde cautella ē ꝙ primo iudex faciat ꝙ inquisitus fateatur delictū ꝛ fateaꝛ se eē publicū ꝛ famosum delinquentē. nā tunc nō ita leuiter reuocat ꝛ hoc ꝑ glo. in. l. ij. ff. de furibus bal. ne ꝙ̄ no. Ange. in. d. l. pactū ꝛ qñ facta ē talis cōfessio cautella ē ꝙ̄diu causa cōcludaꝛ ſm Ange. ibi vbi allegat Joan. an. in. c. cū Joan. heremita extra dē fidei instr. vbi dicit ꝙ in causa criminali pōt cōcludi sicut in ciuili lꝫ Bal. aliter dicat. l. i. j̄. de cōdi. indebi. sine dꝫ eē cautus vt post factā renunciaꝫ ꝛ ꝯclusionē in causa assignet sibi terminū si primo nō assignauit ad faciendā oēm suā defensionē ꝙ si nō faceret nō posset eū cōdemnare ꝛ hoc ꝑ tex. valde no. l. iij. §. si ad diem. ff. de re mili. qd̄ ē verū nisi cōtra notarium delinquerēt vt dixit not. bal. in. l. a ꝓcedente. j̄. de dilatio.

¶ In glo. in ver. suā ibi cōpromissum vult ergo hic glo. ꝙ articulus iste an causa potuerit cōpromitti vult ergo ꝙ articulus iste an poterit renūciari priuilegio fori fuit cōpromissus ꝑ hoc. n. dicit hic bar. istam glo. eē valde no. ꝙ pōt sup vno articulo incidenti peti cōpromissum sicut posset sup tota causa ꝛ ex hoc infert ꝙ si statutū vultqꝫ inter affines causa cōpromittaꝛ ꝛ illa causa agitaꝛ corā iudice ꝙ tunc si sup vno incidēti in illa cā petaꝛ cōpromissum ꝙ vtiqꝫ fieri pōt sicut si a prin. fuisset petitū cōpromissum sup tota causa ꝛ ad hoc Ang. ꝛ Rapha. ꝛ Pau. de cas. adducunt istā gl. ꝛ valde signatā. Sed tu aduertas p̄mo ꝙ ista glo. hoc nō dicit ita p̄supponit ꝙ promissum hic esset necessariū sup tota causa sed bene dicit ꝙ causa erat coram iudice ꝛ ꝑtes super vno articulo incidenti fecerunt voluntariū cōpromissum ꝛ si aliter diceret forte non bene diceret qꝛ vt dicit bal. in apos. suis in. l. si ex causa. §. nunc videndū. ff. de mi. si causa eēt corā iudicē ꝛ peteret cōpromissum necessariū sup vno articulo incidenti hoc nō posset qꝛ cōtinētia cause nō debet diuidi vt. l. nulli. j̄. de iudicijs ꝛ sic ē opus vel ꝙ sup tota causa fiat cōpromissuz vel ꝙ tota causa a iudice dirimaꝛ bene tamē no. vnū tex. in. l. cū proponas. j̄. de iureiu. per quē bal. ibi dicit ꝙ aliquando super causa nō cadit cōpromissum ꝛ tamen super vno incidenti legitime potest fieri cōpromissum.

¶ In glo. vltima ibi litē suā facit ergo arbiꝛ qñ male laudat litem suam sicut iudex qd̄ est veruz qñ non iurat. naz tunc ꝑ tex. in auꝛ. decernimus allegatū hic in glo. satis ē ꝙ adeo ꝓmittiꝛ vt dicit ibi litem ꝛ ꝑ tanto glo. ꝛ Bal. ibi dicunt ꝙ non facit liteꝫ suam. Aduertas tñ qd̄ ꝑ hoc limitatur tex. in. l. diem ꝓferre. in. §. stari. ff. de arbi. vbi diciꝛ ꝙ ē opus acquiescere. laudo etiā in iusto qꝛ illud ē veꝝ ꝙ̄tum ad hoc ꝙ laudū nō rescindaꝛ sed nō ē verū ꝙ̄tuz ad arbitriū vt faciat liteꝫ suā ꝛ idem dicas tu in arbitratore qñ sortitus legit vt dicit Ang. hic ꝛ in. l. si filius. ff. de iudi. ꝛ idem dicas in notario vt habeꝛ in. l. fi. de magistratibus ꝯuē. ꝛ idem in executore doloso per. l. si pignori. ff. de pig. Et idem in teste dolose testificante ꝑ. l. si qñ. j̄. de test. ꝛ dicit hic Bar. ꝙ hoc casu ꝯtra iudicē ꝛ contra arbitruꝫ concedeꝛ ad totale interesse ꝙ intelligas veruꝫ qñ dolose absolueret reum. secus si dolus nō interuenit sed culpa qꝛ tunc non tenetur quatenus equitati ꝛ religioni videbitur iudicantis per tex. in. l. fi. d̄ varijs extraor. cogni. ꝛ ita dꝫ dici in libello dato coram sindicatu ibi istoꝝ iudicū vt dicit Ange. in. d. l. si filius. ꝛ in. l. mancipia. j̄. de seruis fugi. ꝛ in. l. ex maleficijs. in. §. si iudex. j̄. de acti. ꝛ obl. ꝛ bal. hic ꝛ in. l. ij. j̄. de sen. que sine certa ꝙ̄titate.

Equestione.

Pactū per qd̄ hereditas viuentis certo modo disponiꝛ inter tertios nō valet nisi ille cōsenserit de cuius bonis agiꝛ. ꝛ ꝑseuerauerit in ꝯsensu vsqꝫ ad mortem. h. d. ¶ In tex. ibi spes ista non est ꝓpria spes. qꝛ nō dependet a casu ſꝫ a volūtate alteri⁹ vt dicit hic Bar. ꝛ Bal. ex quo infertur ꝙ siquis cōcedit ius qd̄ habeꝛ vel habere sperat ꝙ nō videꝛ. tunc cōcediꝛ ius succedēdi de futuro qꝛ in eo non est fundata species. nec est in bonis nr̄is vt. l. ꝓcia reruꝫ ad. l. fal. sed intelligas hoc fore veruꝫ si poterant verba verificari ꝙ̄ alio iuꝛ ꝙ pretēdebat. sed vbi nō possent ad aliud referri. tunc videtur ꝯcessum istud ius succedendi attento ꝙ ad hoc vt verba aliquid operenꝛ trahunꝛ ēt ad impropria. vt. l. liberoꝝ de leg. iij. ꝛ. l. pediculis de au. ꝛ ar. leg. ¶ In tex. ibi aliene glo. intelligit ꝛ ēt lex ista locum habeat in filijs. nam ꝛ ipsi insidianꝛ aliqñ vite paterne ſm glo. Bal. aūt tenet idem. sed dicit ꝙ in filijs cessat p̄sumptio voti captāde mortis. Et ꝑ hoc infert ꝙ ēt in parentibus paciscentibus sup hereditate filij lex ista vendicat sibi locum. Sꝫ aduertas ꝙ hoc ꝙ ipse dicit nō vꝫ posse subsistere. nam ratio legis est hic scripta in. l. ꝛ ista sola qꝛ induciꝛ votuꝫ captāde mortis modo si ista rō nō militat in filijs nec in parētibus sequiꝛ ꝙ istud pactum valet in filijs ꝛ parētibus. vnde dicas ꝙ glo. recte est loquuta dicēdo ꝙ filij ēt aliqñ affectāt mortē parentibus sed in p̄ribus non occurrit qꝛ in eis est diuersa rō vt. l. scripto. in fi. ff. vnde liber. ꝛ. l. isti quidē. ff. ꝙ me. cause. ꝛ ideo potest hic concludere ꝙ in parentibus. l. ista nō vendicat sibi locum.

¶ In glo. in ver. obseruari ibi aufer. vult ergo glo. ꝙ fiscus

ſcus auferat tanq̄ȝ ab indignis ſed cōtra hoc videtur eſſe
tex. per doc. nō allegatus. l. i. ȷ̄. de ſecūdis nup. vbi datur
regula ꝙ qñ quis nō admittiṫ ad ſuccedendū ar. foret cō
tra bonos mores. tunc nō ſuccedit fiſcus ſȝ veniūt veniē-
tes ab inteſtato. ſed iſtud videṫ idem in caſu nr̄o cuȝ tex.
iſte dicat ꝙ iſtud pactuȝ tendit contra bonos mores. ergo
nō dȝ venire fiſcus ſed veniētes ab inteſtato ſed dicas ꝙ
aliqñ quis ex tota repelliṫ ita quod nō capit nec accipit. ⁊
tunc eſt verū ꝙ nō venit fiſcus vt. l. ſi pater. ȷ̄. de here. iſti.
aliqñ vero quis ex toto nō ꝓhibetur vnde lȝ non retineat
ſaltem a prin. capit ⁊ tunc ſuccedit fiſcus ⁊ ita pōt itelligi
hec. l. In hoc tñ foret cogitandū cum ꝑ docto. nō tangaṫ.
¶ In glo. in ver. accomodauerit ibi alteri tñ ꝯſentit iſtud
eſt quaſi brocarduȝ vȝ nunqd ꝓhibitus facere intelligatur
ꝓhibitus facienti ꝯſentire. dicas tñ ꝙ nō ꝯuenit ad ꝓpoſi
tum q: eſt diuerſa rō. nam qñ paciſcitur hȝ opus acquie-
ſcere pacto qđ nō occurrit in eo qui ꝯſentit.

¶ In ſea. glo. ibi poſt mortē meam iſta ergo fuit donatio
cā mortis ⁊ vȝ lȝ diſponat ſuꝑ bonis inuentis ⁊ ratio eſt
q: eſt reuocabilis vſqȝ ad mortē ſed pactum eſt irreuoca-
bile ex quo no. vnum ꝑ doc. nō tactum vȝ ꝙ ſi pactum in
caſu iſtius. l. eſſet reuocabile. tunc valeret ſicut valet iſta
donatio cā mortis qđ ſigna ⁊ tene mēti. Et ſummam⁹ ꝑ-
mo ſuper iſta pte de hereditate certo mō diſponēda regu
lam negatiuā. ſ. pactū nō eſſe validuȝ q: cōtra bonos mo
res vt eſt hic tex. hoc autem fallit ſi fiat ſuꝑ hēditate incer
ti⁹ hominis vt dicit hic glo. in ver. paciſci ꝑ tex. i. l. iij. §. đ
illo. ff. ꝓ ſo. Secundo fallit qñ venit in ꝯſequentiā alteri⁹
ꝯtractus de iure ꝑmiſſi ſicut occurrit in. l. ij. §. illud. de he
reditate vel actione vendita ſm cōem intellectuȝ. lȝ forte
iſtud nō ſit bene dictū ꝯſiderato ꝙ pur ibi eſt votum ca-
ptande mortis. vnde forte titius eſt dicere ꝙ ibi nō tracta
tur de hēditate viuentis. q: pupillus iaȝ deceſſerat. ⁊ hoc
demonſtrat verbū hereditas ibi poſituȝ ꝙ nō adaptatur
in viuente q: viuus nō hȝ heredem. vt. l. interdū de vul. ⁊
pu. nec ob. tex. ibi dum dicit ꝙ non erat delata hereditas
q: per hoc nō inferṫ ꝙ pupillus viueret potuit. n. heredi
tas illa nōduȝ eſſe delata illi paciſcenti. ⁊ tñ pupillus erat
mortuus ſed erat alter cui primo deferebaṫ. ⁊ ideo dicit
ibi ꝙ hereditas illa nōduȝ erat delata paciſcēti. ⁊ hoc mō
intelligo tex. ille procedit ſine ſcrupulo. Tertio fallit qñ pa
ctum eſt reuocabile ꝑ rōeȝ ſuperius aſſignatam. Quarto
fallit qñ paciſcuntur parentes hereditatē filij. Quinto in
pacto neceſſario ſicut occurrit in. l. ſiquis ſeruū. ff. de acṫ.
empti. Sexto fallit qñ ꝯſentit ille de cuius hereditate agi
tur ⁊ ꝑſeuerat vſqȝ ad mortem ſicut occurrit hic. Ad vnū
tamen aduertas ꝙ ſm Bal. nō requiriṫ ꝙ iſte conſenſus
interuenerit a principio. ſed ſufficit ex poſtfacto qđ forte
non eſt verum q: qñ ꝯſenſus requiriṫ ad eſſentiā actus ꝗ
aliter nō ſubſiſtiṫ debet a principio iteruenire q: fungitur
loco auctoritatꝭ vt no. in. l. obligari. §. tutor. de auctorita
te tuto. ⁊ per Bal. l. j. ȷ̄. qui admitti ⁊ in. l. fi. §. neceſſitatē
de bo. que lib. ¶ Inſuꝑ ad illud qđ dicit hic glo. ſoluēdo
ꝯtrariuȝ in. §. de illo dicendo ꝙ ibi tractaṫ de hereditate
incerti hominis ⁊ ideo valet pactum pōt forte limitari vt
illud intelligaṫ eſſe verum niſi ad vnū tantū hominē veri
ſimiliter pactuȝ referri pōt. naȝ tunc lȝ ſubincerto ⁊ nō de
clarato homine ſit facta ꝓuiſio ꝑinde debet haberi ſicut ſi
ſpecialiter ex decerto homine ꝯueniſſent. verbigr̄a ſi ſolū
eſſet vnus ꝯiunctus ⁊ nō plures cui ab inteſtato paciſcen
tes erant ſucceſſuri. nam tunc ſi feciſſet pactuȝ de diuiden
da hereditate a quocūqȝ obueniēda ab inteſtato dicas ꝙ
nō valeret q: eſt ꝑinde ſicut ſi ſpālis mētio facta fuiſſet. ⁊
hoc ar. tex. in. l. iij. ⁊. l. noīatim. ff. de liber. ⁊ poſt. ⁊ ad hoc
bene facit qđ no. Bar. in. l. ij. ff. de ap. recipien. vbi dixit
ꝙ ſicut non valet lex facta contra ſpecialem perſonam ita
non valet qñ eſt facta in genere ⁊ non pōt referri niſi ad
vnā ꝑſonā ſpāleȝ. ⁊ iſtud tene mēti q: eſt notāda limitatio

per doctores nō tacta. Ceteꝝ aduertas ad vnū quod vi-
deṫ repugnare cōtra iſtum tex. qui vult ꝙ iſtud pactū cō
ſeruetur qñ cōſentit ille de cuius hereditate agitur. nā ra
tio ꝓpter quā iſtud pactū ſimpliciter factū ē improbatū ē
ſolum vna q: inducit votum captande mortis vt dicit hic
tex. ſed iſta ratio fortius videṫ militare qñ ille cōſentit q̄ȝ
ſi nō cōſentiret. nā ille in cuius fauorē pactū vertitur dubi
tans ne ille reuocet cōſenſuȝ ꝯtinuo affectabit mortē eius
anteq̄ȝ reuocet. ⁊ ideo foret cogitandū nā nō pōt. dici niſi
ꝙ iſte cōſenſus ſit ꝑ̄ſumptio ꝯtra ꝑ̄ſumptionē voti captan
de mortis ⁊ tamē iſtud nō applaudet intellectui ꝓpter ra
tionē ſuꝑius aſſignatā ⁊ iſta ſufficiāt ad primam partem
qñ tractaṫ de pacto diuidende hereditatis. Sed q̄ȝtū ad
ſm videlȝ qñ tractaṫ de ſucceſſione cōſeruāda ſummas
regulā affirmatiuā ꝙ iſtud pactū regulariter valet vt iſti.
de legi. agna. ſucceſſo. §. fi. pōt ergo quis reſeruare ſibi ius
ſuccedendi ab inteſtato ꝙ primo haberet qđ ē verum ſm
Bart. qñ ille de cuius bonis agiṫ poterat nō obſtante ex-
cluſione fcā a lege ꝓuidere ꝙ ille admitteretṫ ſicut occur-
rit qñ ſtatutū diſponit ꝙ exiſtente maſculo femina nō ſuc
cedat ab inteſtamēto. nā pōt teſtator obuiare huic ſtatu
to inſtituendo eā vna cū maſculo. ſed qñ nō pōt obuiare
puta q: dicit ꝙ maſculo exiſtente femina nō ſuccedat ex te
ſtamento nec ab inteſtato tūc dicit ꝙ nō pōt fieri reſerua
tio bal. aūt damnat eū in vtroqȝ dicto. nā in eo qđ dicit
ꝙ valet in primo caſu pactū dicit ꝙ hoc nō ē verū ſi ma-
ſculus nō cōſentiat. nā cū hoc ſtatutū intelligaṫ factuȝ fa
uore maſculoꝝ iuxta no. ꝑ bar. l. ij. §. vnde videndū. ff. ad
turpilli. non pōt ſolus pater obuiare. ſed dicas ꝙ iſta ra-
tio nō obſtat Bar. q: dato ꝙ illud ſtatutū intelligatur fa
ctum fauore maſculoꝝ nō ꝓpterea ē ius queſitū in maſcu
lis in re nec ad rē ꝙ apparet. q: poſſet pater nō obſtāte di
cta ſtatuta bona ſua dare cuilibȝ extraneo ⁊ ideo nō ē mi
ruȝ ſi pōt cū filia ꝓuidere reſeruādo ſibi ius ſuccedēdi. Ad
ſm vō qđ dicit bar. bal. dicit ꝙ titu. qōis nō procedit. nā
ſtatutum illud excluſiuum ex teſtamēto ⁊ ab inteſtato nō ē
validū. q: tollit libertatē arbitrij teſtatori cū nō poſſit fi-
liam habere heredē. iſtud tamē nō videṫ multum obſtare
quia in multis caſibus reperiṫ ꝙ quis non pōt heredem
quē vult. verbigr̄a ſi vellet inſtituere dānatū in metalluȝ
⁊ tamē per hoc nō tollitur ꝙ nō habeat libertatē arbitrij
ſed dicas ꝙ ex alio oſtendiṫ ꝙ iſtud ſtatutū non valet. vȝ
ex dictis ꝑ bar. in. l. ſtipulatio hoc modo. ff. đ ver. ob. vbi
ipſe vult ꝙ pactū de hereditate perdenda ex teſtamento
⁊ ab inteſtato ſicut nullum ⁊ nō firmeṫ iuramento ex eo q:
tollit libertatē teſtatori ergo ⁊ ꝑ eandē rationē hoc neceſſa
riū ē dicere i ſtatuto ⁊ ſic bar. per dicta ſua deſtruit hoc
qđ hic dicit ſuꝑ iſto paſſu. ꝯcludas ergo iſtā reſeruationē
regulariter eē de iure permiſſaȝ qđ fallit qñ nutriret do
lum vt puta. q: reſeruat ius ſuccedendi etiā ſi cōmittat in
gratitudinē vt dicit hic bar. nec huic dicto repugnat text.
in. c. fi. per quos fiat inueſti. in vſibus fe. q: ibi facta remiſ
ſione iuramenti nō ē dare fidelitatē ⁊ ſic nō ē dare ingra-
titudinē ſiue delictum ſed in caſu iſto etiaȝ poſt pactū do
natarius ē ingratus ⁊ ideo pactū nō operaṫ quod intelli-
gas veꝝ etiā ſi ſit iuratū q: ſuꝑ dolo vero vel preſumpto
nō operaṫ iuramētū vt in auctē. qđ ei s. ȷ̄. de nuꝑ. ⁊ ideo
male dixit forte Ioan. an. in adi. ſpecu. in ti. de dona. i. §.
ſed hec materia vbi dixit ꝙ ſi iſtud pactū ē iuratū nō ē re
uocabile ꝑ̄textu ingratitudinis. Ceterū ad illud qđ ſub-
dit hic bar. dū dicit ꝙ ſtatutū valet. qñ excludit ingrediē
tem monaſteriū. ſecus autē qñ loquiṫ de ingreſſo. q: tunc
nō valet q: diſponit de perſona eccleſiaſtica dicas ꝙ bal.
hic reprobat hunc dictum dicēs ꝙ in vtroqȝ caſu ſtatutū
nō valet q: nō tenet prouiſio per quā efficitur timidior ad
ingreſſum religionis per tex. in corpore de ſacris epis in
§. ſed hoc de preſenti ⁊ addas ad hoc quod dicit Bal. qđ
no. dixit Io. an. in adi. ſpecu. in tit. de ſtatu. mo. vbi dixit

q̄ si pater relinquit mille filie p̄ dote si nupserit ⁊ quingentos si intrauerit monasteriū ne tūc retrahat̄ ab ingressu. religionis habebit mille si intrabit monasteriū sicut haberet si capiet sponsuȝ quos tene menti. ⁊ ista sufficiāt q̄tum ad hunc scd̓ȝ passum de successione cōseruāda. Quo ad tertium vero. s. de successione p̄denda stat regula negatiua. s. q̄ nō valet pactū de hereditate p̄den. vt. l. pactum ĵ. de colla. Sed tūc aduertas que sit rō cum nō impediat̄ libertas arbitrij ⁊ nō captetur votum captāde mortis. nā Bar. in. l. stipulatio. hoc modo de ver. ob. dicit q̄ istud ē ex eo ne quis p̄ modico accepto de p̄nti renunciet multo sperato in futurū sicut occurrit in simili in. l. cum hi. ff. de transac. Sed certe ista rō nō astringit. q̄ si hoc attenderet̄ fideicōmissarius cui post mortē heredis restituenda est hereditas nō posset per pactū remittere heredi illud fideicōmissum q̄d est sibi debitum in euentum p̄ditionis. ⁊ tñ id est falsum vt plene habet̄ in. l. qui rome. §. duo fratres d̓ ver. ob. vnde alia rō videtur q̄ assignari possit quā vidit glosator in prin. feudo⁊ que fundata p̄ tex. in. l. si quando. §. j. ĵ. de inoffic. testa. vbi impator dicit q̄ iō non valet in casu illo pactū q̄ obsequijs astringunt̄ filij ⁊ nō pactōibus ad obseruanda paterna iudicia. Et in hoc aduertas q̄ illud non solum hȝ locum qñ filius facit pactuȝ de p̄denda hereditate cum patre sed ēt locuȝ in omnibus p̄sonis quibus datur querela inofficiosi testamēti vt dicit ille tex. circa finem cuȝ p̄uidet q̄ omnis sanctio de qua loquit̄. dicit lex vendicet sibi locuȝ in dictis p̄sonis. Sed certe licȝ ista ratio videat̄ p̄suasiua tamē non videtur p̄cludens nec necessaria p̄siderato q̄ si ille qui liberat⁹ tenetur alteri asseruire astringat se per pactū asseruiēduȝ nō minus bñ agit ⁊ hinc est q̄ p̄fessus plus meret̄ quo ad deum bene agēdo contra ille qui nō est p̄fessus. Sed si in ratione illius. l. stādum sit aduertas q̄ qñ pactum fieret de hereditate p̄denda cuȝ alijs p̄sonis attinētibus quibus nō datur querella tunc illud pactum esset a principio validuȝ ita q̄ nō foret opus q̄ iuramento firmaret̄ q̄ nō est tunc aliqua rō affirmatiua. ergo pactū q̄d est de genere p̄missoȝ nō est euitandum vt. l. j. ff. e. ⁊ iō si fieret pactum solum de p̄denda hereditate cuiusdā tertij p̄ duos attinētes quibus erat spes succedendi ab intestato. tunc istud pactū a principio foret validum nec repugnat iste tex. vbi videtur eē casus in cōtrarium q̄ hic nō solum erat pactum de p̄dendo. sed erat pactum de alteri acqrendo. nā viuus p̄tem quā spabat in hereditate viuentis alteri p̄cedebat. ⁊ istud pactū non valet q̄ nutrit votuȝ captande mortis. secus aūt si soluȝ renunciasset ⁊ alteri ius suum nō p̄cessisset q̄d signāter tene menti q̄ per doc. nō inuestigat̄ addas tñ tex. vnuȝ in hac materia valde notandū q̄ videtur assignare aliaȝ rōneȝ .s. in. l. fi. ff. de suis ⁊ legi. vbi tex. dicit q̄ ideo nō valet q̄ domestice cautiones nō habēt legis auctoritatē. sed nō declarat ille tex. quare pacto priuatoȝ non possit quis renūciare iuri suo sicut pōt in. l. ista est tamen tex. ille sūme no. contra id q̄d dicit hic Bar. s. in prin. legis vbi dixit q̄ in hereditate viuētis non est dare spē. nam tex. ille dicit oppositum vnde notat̄ per doc. ad hoc non allegat ⁊ scias q̄ qñ pactū de p̄denda hereditate nō laborat ꝯ̄ bonos mores nāles firmat̄ iuramēto saltē de iure canonico vt in. c. ij. de pac. li. vi. sed vbi eēt contra bonos mores naturales tunc nihil operat̄ vt foret in casu istius legis vbi ē ratio voti captande mortis ⁊ ideo pactuȝ q̄d fecit hesau fratri suo iacob de perdenda ⁊ cōcedenda hereditate patris hodie foret nullū ⁊ iuramento nō cōfirmaretur quicquid dicat Ange. in repeti. l. stipulatio hoc modo de ver. ob. sed quia in casu legis pactū. ĵ. de collat̄. ⁊ in casu. l. si qñ. ĵ. de inoffi. te. pactū nō ē cōtra bonos mores nāles iō iuramēto firmat̄ q̄d intelligas verū in casu in quo iuret nō succedere ab in testamēto. secus aūt si se excluderet per pactum a successione testati. ⁊ intestati q̄ tunc s̄m Bar. in. d. l. stipulatio pactū ⁊ iuramētū nihil operat̄ q̄ tendunt p̄tra libertatem arbitrij ⁊ sic contra bonos mores. Et ex hoc no. q̄ per pactū quis non pōt se excludere a successione testati ⁊ intestati ⁊ per hoc infertur q̄d male dixit Bar. s. in secundo mēbro qñ presupponit valere statutū exclusiuū filie ex testamēto ⁊ ab intestato nec eēt bona respōsio si velles dicere q̄ aliud ē in statuto ⁊ aliud i pacto q̄ vt notant̄ dixit Bar. in. l. titio. c. in fine prin. ff. de cōdi. ⁊ demon. illud q̄d nō pōt fieri p̄ pactū negatiuū qñ ē cōtra bonos mores nō pōt fieri ēt p̄ statutū ergo necessario sequit̄ q̄ ipse non bñ dixit. Tandē sup̄ hoc articulo de hereditate perdēda stat regula negatiua q̄ nō valet vt supradictū est fallit qñ perderet̄ q̄ hȝ admixtū delictū vt. l. i. §. si pares. ff. siqs a pa. fu. ma. Scd̓o fallit qñ tantūdē p̄cipit q̄tū p̄dit vt in. d. §. si parens. Tertio fallit qñ tale pactū nō fit inter patreȝ ⁊ filios nec inter illos q̄bus cōpetit querela ⁊ solū tendit ad perdendū nā tūc valet q̄ nō reperit̄ tūc a lege prohibitū. Secus aūt ē qñ nō solū perdit̄ sed alteri acquirit̄ sicut occurrebat in casu istius. l. ⁊ sicut occurrit in renūcia q̄ fecit hesau fratri suo. Quarto fallit qñ interuenit iuramētū vt in. c. ij. de pac. li. vi. q̄d verū intelligas quattuor cōcurrētibus. vnū ē q̄ si iurās sit mior. xxv. apponat duplex iuramentū ⁊ nō dicat simpliciter q̄ iurat nō venire cōtra vel seruare promissa q̄ videt̄ soluȝ iurasse respectu etatis vt Jaco. bu. ⁊ Bal. in. l. si quis maior. ĵ. titu. i. Scd̓m ē q̄ habuerit legittimā quā si nō hēret simplex renuncia etiā cum iuramēto sibi nō p̄iudicaret p̄ tex. i. l. si qñ. §. ⁊ generaliter ĵ. de inoffi. testamēto ⁊ q̄ p̄ Bal. in. l. de his. ff. de trāsac. ⁊ in. l. pactuȝ. ĵ. de collat̄. ⁊ ideo dixit Pet. de anca. in. c. ij. de pac. li. vi. q̄ iuramētū nō validasset pactū in casu dicte. l. pactuȝ si filia nō hūisset debitū bonoȝ subsidiuȝ ⁊ ideo dicit ibi imperator q̄ filia vocauit se dote cōtentam nō tamē pro hoc q̄ filia que fecit pactū de hereditate perdenda cū iuramēto posset ex toto recedere a pacto lȝ non habuerit legitimā suā ⁊ lȝ de ip̄a nō sit facta mentio. s̄ puto q̄ illud pactū iuratū p̄iudicaret iurāti quatenus ē supra legitimā ar. l. sancimus. ĵ. de dona. ⁊ p̄ tex. in. d. §. ⁊ generaliter in hoc tamē eēt cogitādū cū p̄ doc. nō aliter declaret̄. Tertiū ē q̄ iuramētū dȝ intelligi q̄ nō fuerit relatuȝ ad successionē testati ⁊ intestati sed simpliciter fuit factum pactū de nō succedēdo ⁊ ita fuit iuratū al's. n. nō valeret nec pactū nec iusiurādū cū sit p̄tra bonos mores vt dictū est quarto pactū hoc iuratū de nō succedēdo patri qñ hȝ filios masculos ⁊ filia ē que renūtiat dȝ intelligi regulatum ⁊ limitatū donec supuiuāt masculi nā si cōtingat eos mori sine filijs hoc pactū nō p̄iudicat filie femine vt cōsuluit Joan. cal. nā renuncia facta p̄ filiā patri habēti filios masculos intelligit̄ facta cōtemplatione masculoȝ ⁊ operat̄ rebus sic stantibus. i. viuentibus filijs ⁊ nō postea vt dicit Ang. l. quotiēs. §. si duo. ff. de here. insti. per tex. no. in. l. Paulo calimaco. ff. de lega. iij. Aduertas tamē nunquid si ista filia que est exclusa pacto iurato si occurrat q̄ sit p̄terita in testamēto paterno possit dicere testamentuȝ nullū ⁊ videtur q̄ non q̄ facultas rumpendi aut impugnādi regulat̄ ab ordine succedēdi vt. l. si quis filio exheredato in prin. de iniusto testamēto sed ista filia nō succedit ab intestato q̄ ē exclusa pacto ergo non pōt impugnare testm̄ sed in ꝯ̄riū facit q̄d no. bal. in. l. ij. ⁊ in. l. maximū. ĵ. de liberis p̄teritis vbi dicit q̄ lȝ filius ab intestato nō succedat p̄ hoc nō sequit̄ q̄ si sit p̄terit⁹ nō dicat testm̄ nulluȝ ⁊ dicit q̄ hic p̄tendit interesse filius q̄ interest sua hēre ius rumpendi cuȝ illud sit venale vt. l. illud. ff. cōtra ta. Subsequēter aduertas nūquid ista filia sic exclusa possit hēre legatū in codicillis sibi factū naȝ vr̄ q̄ nō possit q̄ nō succedit ab intestato ergo nec ex codicillis sed in cōtrariuȝ facit q̄ ista exclusio nō operat̄ cōtra voluntatē partis vt dicūt doc. hic ⁊ i. d. l. pactū. ⁊ istud ē forte verius. nā lȝ filia nō veniat tunc ex testamento cū ē verū dicere q̄ succedit

ex vltima

ex vltima voluntate. Tertio loco foret hic videndū an si fi
lia paciscēdo ꝛ iurando retulit se ad cām testati ꝛ intestati
quo casu doct. dicunt ꝙ nō valet ꝛ iuramentū an tunc ad
hoc vt inutile nō viciet vtile qñ vnuz pōt ab altero sepa
rari sicut notauit Bar. s. l. pri. sit dicēdū ꝙ illud pactū
vitietur respectu testamenti ꝛ nō respectu successionis ab
intestato in hoc forte est dicendū ꝯtrarium qꝛ ista duo si
mul cōcurrunt. s. caput testati ꝛ intestati ꝛ ex his duobus
simul iunctis perdit libertas arbitrij iō in toto viciat pa
ctum. ista tamen tria prime tacta p doc. nō tangunt ꝛ iō
foret cogitandū. ¶ Super est nūc vltimo videre quartaz
partem principalē. s. de pacto succedēdi in quo cōis ē ista
snīa ꝙ sit nullū ꝛ iuramēto nō firmat qꝛ tollit libertatem
arbitrij ꝛ nutrit votum captādē mortis ꝛ qꝛ ad istuz effe
ctum deuenit p indirectū qñ donātur omnia bona ꝑsen
tia ꝛ futura ti. inter viuos ideo dicit Bart. ꝙ non valet.
nam qui nō habet bona verisimiliter nō habebit heredē
hoc tamē dicit forte non habere locum fauore ecclesie per
tex. in auct. ingressi. C. de sacrosan. eccl'. sed tu dicas ꝙ in
hoc Bar. errauit qꝛ ibi nō erat opus facere testm̄ ei qui in
gressus erat religionē qꝛ erat icapax testamēti merito va
luit ꝯcessio omniū bonoꝝ presentiū ꝛ futuroꝝ sȝ qō nostra
loquitur qñ post ꝯcessionē remanet habilis ad testanduz
ꝛ ideo dicas ꝙ indistincte nō valet. sed Ang. in repe. l. sti
pulatio. hoc modo de verbo. obli. pluribus medijs conat
ostēdere ꝙ ista donatio ꝯseruetur ꝛ primo p tex. i. l. quidā
cum filium de ver. ob. vbi fuit pactuȝ ꝙ quis tractaretur
vt filius ꝛ vigore huius pacti pater tenetur eum instituere
vel exheredare vt. l. inter cetera de libe. ꝛ posthu. ergo ibi
videt tex. ꝙ nō requirat ꝙ in totum libertas arbitrij con
seruetur quē dicas ꝙ tex. ille nō obstat nam nō tenet ꝯña
ꝓmitto te tractare vt filium ergo ꝓmitto facere te heredē
qꝛ de illo iur poterat filius exhedari ex voluntate pater
na. ergo nō erat ibi necessaria institutio. ¶ Secūdo moue
tur Ang. qꝛ dicit ꝙ in ista generali donatione nō veniūt
iura sepulchroꝝ ergo super est aliquid de quo pōt testari.
Sed etiā hoc paruz releuat primo qꝛ ista sunt inextimabi
lia. Item qꝛ nō semꝑ donans hȝ iura sepulchroꝝ vnde nō
est ratio vniuersalis. ¶ Tertio dicit ꝙ hȝ reseruatuz sibi
dñium quod nō transit in donatariū vbi possessione tra
dicta vt dictum fuit in. l. traditionibus. s. e. Item qꝛ non
sequitur facta est donatio bonoꝝ ꝑsentiuȝ ꝛ futuroꝝ ergo
tradita est possessio. ꝛ sic repietur ꝙ heres donantis hēbit
ad tempus. i. ꝙꝫ donatario tradat dñium ꝛ possessionē re
rum traditaꝝ. nec repugnat dicit ipse si ꝑcariuȝ fuisset ap
positū qꝛ nō refertur ad futura cum illa sint incerta q̄ pos
sideri nō possunt vt. l. locus incertus de acqui. pos. Sed
dicas ꝙ neutrū ex istis videt obstare. ꝛ primo non obstat
ꝙ dixi in de precario qꝛ nō est veruȝ quod dicit Ang. s. ꝙ
precariū nō referatur ad futura qꝛ imo refert vt Jac. bu.
Bar. ꝛ Bal. in. l. si. ꝟ. que res pig. ob. pos. Nec ēt obstat ꝙ
dixit de dñio qꝛ cū modico duratuꝝ penes heredē ꝛ qua
si momentaneū non est in consideratione. vt. l. fi. §. fi. ꝟ. de
bo. que lib. quare si vis tenere opi. bar. ꝙ ista donatio nō
sit valida summas duas nota. limitatōes. ¶ Una est ꝙ
donatio oium bonoꝝ ꝑsentiuȝ ꝛ futuroꝝ. tunc demū nō
valet qñ donās dixit ꝙ donabat omnia bona presentia
ꝛ futura que habebat vel habebit. secus aūt si dicat ꝙ bo
na sua donat presentia ꝛ futura. quia tunc habet de quo
disponat in futurum cum non videantur donata ex quo
dixit sua nisi illa bona que erant in suo dominio argumē
to. l. quintus de auro ꝛ argē. legato ꝛ vide quod notant
dicit Bald. l. i. in princi. ff. de statu bo. ¶ Secundo limi
ta hoc verū nisi dixerint ꝙ donabāt bona mobilia ꝛ imo
bilia. nā tunc nō veniūt iura ita ꝙ nō cōprehendunt noia
debitoꝝ vt specu. de fruc. ꝛ interesse ꝛ vide no. per Bar.
in. l. si ꝯstante soluto matrimonio ꝛ ista duo tene menti qꝛ
per doc. nō tangit. Si aūt velis tenere opi. Bar. s. ꝙ do-
natio sit valida dicas ꝙ ad hoc cōcurrūt duo que p doct.
nō dicunt vnū ē ꝙ ille qui donauit anteꝙ tradat posses
sionē pōt hypothecare oia bona donata ꝛ istud idē pōt he
res suus vt bart. l. ij. ꝟ. de iure fisci li. x. istud qȝ poterit eē
magne vtilitatis heredi ꝛ ideo erit causā ꝙ adhibit here
ditatē. Scōa ratio ē qꝛ lex ꝑsumit ꝙ ꝓpter meritū quod
acqrit hēs exequēdo vota defuncti nō curat ꝙ bona non
sint i hereditate itaꝙ est verisimile ꝙ adhibit vt in simili
dixit bar. in. l. cū filio ꝺ lega. i. ꝛ in auctē. sed cū testator. ꝟ.
ad. l. fal. in qōne illa quare pōt hodie prohiberi falcidia ꝛ
non olim. Et scias vltimo ꝙ Bal. dicit hic ꝙ quis pos
set donare partē hereditatis sue qꝺ forte est veꝝ qꝛ in illa
parte nō hēbit heredē ꝛ satis ē ad hoc vt nō valeat pactū
ꝙ in minima parte impediatur libertas arbitrij vt. l. pa
ctum. s. eo.

p Etens ex. Pactum nuduz appositū iuxta cōtractū stricti iuris
veterem actionē informat ꝛ nouam parit hoc
dicit. cūcta glo. ꝟm cōem intellectū. Et ex tex.
huius legis infert primo ꝙ quēadmodū vestit coherētia
ꝯtractus noiati vt. l. in bonefidei. s. eo. ita resultat qñ ad
heret cōtractui stricti iuris. Scōo infert ꝛ lȝ stip'o nō re
cipiat interpretationē extensiuam vt. l. quicquid astringen
de de ver. ob. recipit tamē interpretationē declaratiuaz ꝛ
ampliatiuā virtute pacti nudi ad qꝺ ē facta relatio. Ter
tio infert ex tex. cū dicit ꝟm se sententiaz ferri postulat ꝙ
bona ē ista ꝯclusio in libello quare peto sniam pro inferri
qꝺ tene menti ꝛ idem si dicat quare peto cām sine debito
terminari vt dicit glo. no. i. l. libertus patrono. ff. ꝺ in ius
vocādo ꝛ idē si petat iustitiā ministrari vt in. c. cū dilec. ꝺ
ordi. cogi. ꝛ dictum fuit in. l. edita. s. de eden.
¶ In glo. i. glo. ista primo ponit tres lecturas. Et in pria
pactū nudū informat stipulatoꝫ cū stipulatio sit facta rela
tiue ad pactū. In scōa pactū nudū declarat stipulatōem
precedentē lȝ in stipulatione de tali facto nō sit facta men
tio. In tertia pactū nudū ampliat ꝛ iformat stipulatōem.
Scōo loco principaliter glo. ponit quattuor qōes quibus
declaratis materia ꝑsentis legis remanet expedita. Sed
redeundo ad primū intellectū vult glo. ꝙ primo ꝑcesserit
pactū nudū dein ad idē sequuta ē stipulatio i qua dictū ē
ꝙ illud qꝺ ē promissum p pactū nudū siue ꝙ in futurum
promittet promissor in futurū promittit soluere ꝛ ista le
ctura ē ipse vera. Ex qua collige ꝙ pactū nudū lȝ ꝺ per se
nō producat effectum attamē qñ stipulatio se refert ad ip
sum pactū vtiqȝ operat qꝛ informat stipulationē etiam si
ex interuallo fuerit appositū vt dicit hic glo. dū facit mē
tionē de nullis annis. item si eēt incōtinenti factuȝ iuxta
stipulationē vestiret coherētia stipulatiōis ꝛ oriret actio
ꝑscrip. ver. ex ipso pacto lȝ glo. hic dicat ꝙ hoc casu non
pōt agi ex pacto sed ex stipulatione ꝛ ex isto modo legendi
dicit hic Bal. in repeti. no. fore ꝙ iuri declarādi tempore
nō ꝑscribat cuȝ glo. hic dicat ꝙ istud pactū operat etiam
post mille annos ꝛ pro eo qꝺ dicit bal. facit tex. in. l. viam
publicā. ff. de via publica per quē dicit facultati nō ꝑscri
bit de quo in. l. lȝ. ꝟ. de iure delibe. sed declarata cōsistit
in facultate ergo videt ꝙ nō ꝑscribit sed cōtra eū est tex.
in. l. statu liberū. §. stichū de lega. ij. nisi respondeas ꝙ ibi
debens declarare fuit cōstitutus in negligentia ꝛ ꝟm hoc
limita. dictū bal. dū dicit ꝙ iuri declarādi non prescribit
tempore. nam istud ē verum nisi fuerit cōtracta mora vel
negligentia vel dicas ꝙ in ista prima lectura glo. pactum
nudum non erat declaratoriū sed erat pactuȝ dispositiuū
ꝛ ideo bene dicit glo. ꝙ tempore tunc non prescribit. nam
promissor obligauit se per stipulationē ad illud qꝺ postea
cōuentū erit qꝺ ē extensiuū ad omne tempus vt. l. quidaz
cum filiuȝ in fi. de ver. ob. ꝛ ideo forte nō bene dicit in ista
prima lec. ꝙ glo. intelligit de pacto declaratiuo ꝛ lȝ ipse
verū dicat tamē nō cōuenit huic legi ꝓpter verbū statim

appositū in tex. cum imperator velit ꝙ illud pactū statim sequat ⁊ in terminis glo. sufficit qn̄cunqꝫ vt supradictū ē lꝫ bal. conet substinere glo. dicendo ꝙ immo ista declaratio dꝫ fieri statim cū sit loco forme sicut in. l. obligari. §. tutor de aucto. tu. tu aūt dicas ꝙ illd̄ nō ē verū qꝛ declaratio vel certificatio nō ē de forma stipulationis sed interrogatio ⁊ in responsio vt. l. i. de ver. ob. ⁊ ideo pōt fieri ex prefacto sicut dicimus in sententia vt. l. hec sentētia. j̄. de sen. que sine certa q̄ꝫtī. Nec ēt ꝓcedit ꝙ dicit dn̄s Raph. qui volens substinere glo. dicit ꝙ hic fuit actum ꝙ pactuꝫ deberet statim fieri quod est magna diuinatio. ēt qꝛ dicit ꝙ si nō fieret statim nō valeret aliquid ex postfacto qꝛ vr̄ inducta penitētia arg. l. si ꝑ retentionē. j̄. de vsur. qd̄ non est verum vt apparet ex legibus allegatis ꝑ Bar. ⁊ p̄sertim qꝛ verbum statim requirit vt fiat eodem loco ⁊ testibꝰ ⁊ anteq̄ꝫ sit facta diuersio vt. l. ꝯtractus. j̄. de fidei instru. ergo videret inducta penitentia si ide ad duas horas pactum nō sequeret qd̄ dicere estꝫ absurdū ar. l. nō ad ea. ff. de cond. ⁊ demō. ⁊ ideo concludas hunc primū intellectū glo. non ꝯuenire huic legi. ¶ Sc̄d̄o loco ponit hic glo. casum ꝙ per stipulatōeꝫ ꝓmisisti mihi. x. simpliciter deinde pacto nudo declaratū est ꝙ intelligat de moneta impiali sed duo repugnant. Primo qꝛ hoc casu stipulatio nō fit causa seruandi placiti ꝓut requirit iste tex. Sc̄d̄o qꝛ non est opus ꝙ ista declaratio fiat statim ꝓut requirit ista lr̄a vnde dicit hic Bar. ꝙ ista monete impialis d̄claratio fit qn̄cunqꝫ ⁊ practicat in vim replicationis. nam si excipiat ꝯtra agentem ad. x. impiales ꝙ sibi debet moneta ꝑua ⁊ non imperialis vt. l. nūmis. de le. iij. ipse replicabit de pacto nudo declaratiuo que replicatio pōt fieri virtute pacti ex interuallo positi vt. l. si vnus. §. pactus. ff. e. sed bal. in repetitōe istius. l. damnat in hoc Bar. qꝛ dicit ꝙ nō est replicatio vbi nō est fundata actio. ⁊ actio ⁊ obligatio hoc casu est fundata in paruis nūmis. ergo nō potuit actor petere imperiales nūmos ⁊ illud fatet hic Paul. de cast. qn̄ declaratio est facta ex interuallo. dicit tamen ꝙ lꝫ de facto actum sit tamē ꝓpter ꝯfessionē que resultat ex illa declaratione de impialibus ꝯdemnabit reus vt soluat imperiales. ⁊ ad hoc potes adere notabile ver. spec. in ti. de acti. seu peti. in. §. restat. vbi dixit ꝙ si repeto a te. x. tanq̄ꝫ mutuata ⁊ fateris ꝙ fuerunt deposita sed nō mutuata si aliter nō apparet ex eodem ꝓcessu virtute ꝯfessionis condemnat reus sicut si fuisset actum a principio actione depositi qd̄ tene menti ⁊ vide quod no. Ang. in. l. si vancantia. j̄. de bo. vac. li. x. ⁊ forte ꝙ nō est opus dicere ꝙ in hoc casu agatur de facto ⁊ pactio sit fundata in ꝑuis nūmis. nam illud qd̄ dicitur d̄. l. nūmis de leg. iij. ꝓcedit ex p̄sumptione legis iuxta no. in. l. generaliter de le. j. ⁊ ista legalis p̄sumptio cessat qn̄ ꝯtrahentes aliter sibi ꝓuident qꝛ vbi est certum cessat ꝯiectura vt. l. ꝯtinuus. §. j. de ver. ob. cuꝫ ergo declaratio facta de impialibꝰ trahat se retro ad dieꝫ cōmissionis vt. l. heredes palam. versi. sed ⁊ si notam. ff. d̄ testa. ꝙ inde resultat effectus sicut si tp̄e ꝓmisso fuisset facta declaratio de impialibus. ⁊ ideo Bart. bene loquitur intelligas tn̄ hoc veruꝫ qn̄ illa declaratio ex interuallo facta nō p̄iudicaret tertie ꝑsone. naꝫ tunc si fieret nō valeret ar. l. priuatoꝝ. s̄. e. ⁊. j̄. res inter alios ac. l. j. ita ꝙ si moneta in dubio ꝓmissa intelligit d̄ grossis de quibus fisco debetur gabella ⁊ ꝑtes ex interuallo declarāt ꝙ intellexerūt de nūmis talis declr̄atio non oꝑaret quo ad fiscū qd̄ tene menti. ¶ Tertio loco p̄ncipalr̄ ponit hic gl. casuꝫ ꝙ tu ꝑ stipulationē ꝓmisisti mihi. x. deinde ꝓmisisti pacto nudo ire ꝓ me romā ⁊ iste itellectus est satis ꝯformis littere eo qꝛ verificat verbū statiꝫ qꝛ al's nō posset vestiri vt. l. in bone fidei. s̄. eo. nec posset informare stipula. p̄cedentē. sed repugnat sibi vnū qꝛ stipulatio nō videt hoc casu facta causa seruādi placiti. sed quicquid sit ista ē lect. quā Bar. hic approbat ex qua infert ꝙ pactū nudū interpositū statim iuxta cōtractū stricti iuris informat veterē ⁊ nouā parit ⁊ ideo dicit glo. ꝙ orit actio prescr. verbis qd̄ intelligas ex ipso pacto vt. d. l. in bone fidei. non aūt ex ꝯtractu innominato. qꝛ hoc casu nō resultat ⁊ ideo vltramōtani dicūt ꝙ ad hoc vt possit dari actio prescrip. verbis opus ē hic ponere casuꝫ ꝙ primo fuit cōuentū de permutādo librū meū cū tuo ⁊ ꝙ ego tradidi tibi librū ⁊ promisisti ire pro me romā. nam tunc mihi dat actio prescri. verbis ex contractu innoīato resultāte ⁊ verū dicūt ⁊ etiam glo. bene loquit ex quo no. ꝙ actio prescr. verbis hꝫ diuersa principia. nā aliquādo orit ex cōtractu innominato sequuto implemento vt dicūt vltramōtani ⁊ aliqn̄ orit ex ip̄o pacto vt vult ista glo. nō tamē informat pactū veterē actio. que orit ex contractu qui re ipsa resultat vt in casu nunc dicto de ꝑmutando sed solum informat qn̄ cōtractus cōsistit in verbis ⁊ ratio ē qꝛ cōtractus qui re ipsa causat nō extendit se vltra rē illā vt. l. rogasti in. §. si tibi si cer. pe. ⁊ ideo summas istam ꝯclusionē ꝙ pactū nudū iuxta vestitū lꝫ regulariter vestiat nō tamē semꝑ informat antiquā sed cū reperit informandam vt dicit glo. in. l. pacta cōuenta de cōtrahen. ēmp. ⁊ ideo a regula dictante ꝙ pactū sequens informat veterē dicas ꝙ fallit. Primo qn̄ causat ex contractu qui re ipsa interuentu resultat vt proxime dictū ē. Secūdo fallit qn̄ a principio nō erat nata actio puta qꝛ erat contractus codicillis prout loquit glo. hic in pe. q̄ōe. Tertio fallit qn̄ actō illa nō ē apta informari qꝛ nō pōt recipere illaꝫ impressionē sicut ē si erat orta certi cōdi. ⁊ postea fit pactum de eundo romā. nā istud pactū cōtinet incertuꝫ ideo certi conditio dari nō pōt vt. l. siquis certū. si certū petat. Quarto fallit qn̄ pactū nudū nō ē de accessorijs ad cōtractum sed cōtinet quid diuersum vt dicit hic bal. ⁊ ideo in casu glo. qn̄ promisisit ire romā istud pactum nō informat veterē sed dꝫ poni casus ꝙ promisisti mihi scribere librū per stipula. deinde pacto nudo stati ꝓmisisti miniare dictum librum. nam tunc informat antiqua qꝛ ē circa materiam cōtractus precedentis. Ultimo fallit qn̄ cōtractus ē pro vno ⁊ pactuꝫ ꝓ alio vt occurrit in prima q̄ōne. formata hic in glo. Ista tamē tertia lectura nō bene ꝯuenit huic littere qꝛ nō videt facta stipulatio causa seruandi placiti futuri ideo forte tex. iste pōt aliter intelligi dicendo ꝙ hic erat defectus cause nō apposite in pacto nec etiā in stipulatione quo casu videbat ꝙ nō valeret vt habet in. l. ij. §. circa de excep. do. ⁊ in. l. si a titio de ver. obl. sed ad hoc respondet imperator ꝙ imo valet qꝛ illud qd̄ nō pōt pactuꝫ de per se ⁊ stipulatio de per se poterit hoc casu cū cōcurrat ad idem pactum ⁊ stipulatio statiꝫ subsequutū. Et s̄m hoc ex isto tex. resultat singularis limitatio ad regulā dicētem ꝙ ꝓmissio sine causa nō obligat ꝓmissorē. nam illud fallit qn̄ ē facta geminata ꝓmissio. sicut occurrit ꝙ reiteratus actus plus operat q̄ꝫ si vna vice tantuꝫ emanaret vt de verbis enunciatiue ꝓlatis ⁊ de cōfessione bis facta extra iudiciū no. dixit Bart. in. l. scimus. j̄. de agri. ⁊ cen. li. xi. ⁊ bene facit qd̄ no. in. l. triticū de ver. ob. ⁊ iste intellectus dicit fuisse Ange. in antiquis suis reportatis. vl' dicas secūdo loco ꝙ iuuenis interrogauit imperatorē promissio fuit facta nudo pacto posset ne dari modus ꝑ quē debitor haberet opus seruare pactuꝫ dicit imperator ꝙ sic. s. ꝓuidendo ꝑ stipulationē de pena in casu placiti non seruati. nam tunc debitor seruabit fidem timore pene ⁊ sic stipulatio erit causa seruādi placiti prout requirit iste tex. quod ē verū si interueniat statim iuxta pactū. nā si ex interuallo nō ꝓduceret hunc effectū ⁊ ista ē no. limita. ad. l. si pacto quo penā. s̄. eo. Et his lectu. expeditis aduertas primo ad q̄ō. formatā in glo. qn̄ tu ꝓmisisti mihi. x. per stipulationē ⁊ ego statim promissi ire pro te romā. nam istd̄ pactū vltimo loco factū nō informat antiquā qꝛ ꝓpter repugnantiā non reperit eā informandā vt supradictū ē sed dubiū vertit nunquid istd̄ pactū vestiat per coherentiaꝫ

stipulationis

stipulationis itaqꝫ ex eo oriaꝛ actio prescrip. verbis ꝛ dicendum est ꝙ nõ vt dicit glo. in. l. iurisgen. in. §. quinimo ff. e. ꝛ ratio est qꝛ quando ꝯtractus vestitus est pro vno ꝛ pactuꝫ nudum stat in fauoreꝫ alterius tunc nõ vestitur coherentia ꝯtractus in. l. si tibi. ꝭ. loca. Quod fallit qñ illud pactum tendit hic circa accessoria ipsius ꝯtus precedẽtis vt. l. ex morte in fi. de pac. cõuen. ꝛ. l. j. §. accedat. ꝭ. de re. vxo. ac. esto ꝙ Bal. indistincte velit ꝙ vestiaꝛ coherẽtia ꝯtractus per tex. in. l. auia. ꝭ. ꝺ iure do. ꝛ rñdet ad. l. si tibi. dicendo ꝙ pactum non respicit eandeꝫ ꝑsonaꝫ sicut precedens contractus. ꝛ ad hoc vide qꝺ ipse no. in. l. legem. ꝭ. e. sed posita cõi opi. l. ꝙ in hoc casu nõ vestiatur coherẽtia ꝯtractus succedit dubium. nunqd oriatur actio ꝑscriptis verbis ex contractu inominato facta relatiõe pacti ad cõtractum. ꝛ certe in terminis glo. nõ põt resultare vt dicũt vltramontani qꝛ nõ põt fieri implemẽtuꝫ quod est necessarium. ad hoc vt oriatur ex contractu inominato actio. vt. l. ex placito. ꝭ. de re. ꝑmut. ꝛ ideo si fuisset prio pactuꝫ de ꝑmutãdo ꝛ postea esset facta oblatio tunc resultaret cõtractus inominatus qꝛ daretur actio ꝑscrip. ver. ſꝫ tu idẽ dicas qñ interuenit vsura. nam tunc qñ vsura ꝑstatur interuenit res. ꝛ ideo tunc causaꝛ ꝯtractus inominatus cuius virtute datur actio ꝑscrip. ver. ꝛ ad hunc finem dicit bar. ꝙ glo. hic loquitur de vsura. sed hoc debet intelligi quando ista vsura gratis ꝑstabatur. Secus aũt si ex necessitate nam tunc non esset potens ad ꝑductionẽ actionis in pacto nudo vt in glo. in. l. traditi. ff. eo. ꝛ hoc tene menti cum per doc. non tangatur.

C In scꝺa autem qõe glo. qñ a principio nõ oritur actio ex contractu solẽniter facto sed ex post facto autẽ. nũquid tunc validetur pactũ nudum appositũ iuxta dictum contractum ꝯclusio doctoꝝ est ꝙ nõ vnde pactũ nuduꝫ appositum iuxta pactũ de ꝑmutando facta postea oblatione ꝑ vnum nõ informaꝛ nec noua ꝑducitur actio quod est veꝝ nisi per fictionẽ trahatur retro illa actio supueniẽs ad tẽps ꝯtractus celebrati ꝑut occurrit sibi ꝑ stipulationẽ ꝑmisi tibi. x. sub ꝯditione ꝛ iuxta istum ꝯtractũ appositũ fuit pactum nudum. deinde conditio fuit purificata. nam hoc casu dicit Bar. ꝙ pactum nuduꝫ vestitur ita ꝙ ex eo oritur actio ꝑscrip. ver. dicit ꝙ nõ informat vetereꝫ qꝺ forte nõ est verum. qꝛ si trahiꝛ retro ꝑfici. l. iuxta. l. potior. ꝛ. l. q bal neum qui poti. in pig. ha. sequiꝛ necessario ꝙ ꝑinde ẽ sicut si a principio stipulatio fuisset pure concepta. vt. l. cũ testõ ꝭ. de manumissis vindicta. sed certum est ꝙ pactũ nuduꝫ iuxta stipulationẽ puram informat eam vt ẽ tex. hic ꝛ idẽ ergo in casu glo. sed qñ conditio deficeret tunc habeas ꝑ constanti ꝙ nec informat nec nouã parit sed dubium tũc succedit an saltim resultet ꝯtractus inominatus facta relati. pacti ad ꝯtractuꝫ. verbigrã. ꝑmitto ꝑ stipulationem tibi. x. si ascẽdes hodie capitoliũ. ꝛ hoc ideo ꝑmitto vt vadas ꝑ me romaꝫ Bar. dicit ꝙ sic ꝛ ponit exemplũ in pacto de ꝑmutando sub cõditiõe vt vadas ꝑ me romam ꝛ dicit ꝙ ipsum ꝑmittere est loco traditionis. hoc casu ꝗ̃tuꝫ ad causandũ ꝑ. l. si in vendi. l. de pic. ꝛ co. rei ven. vnde si vendo tibi librũ sub condi. pacto apposito vt vadas ꝑ me romã ꝛ conditio deficit attñ resultat contractus inominatus. qꝛ ipsum vendere lꝫ non sit facta traditio est loco implementi ex parte vnius quod est verum in vẽditione. qꝛ verificaꝛ verbuꝫ vendere ẽt vbi nõ est facta traditio ſꝫ in pacto de ꝑmutando. hoc est valde dubiuꝫ qꝛ nõ est ꝑmutatio nisi cũ sit traditio vel oblatio vt. l. j. de reꝝ ꝑmu. ergo nõ põt dici ꝙ illud pactũ sit impletũ nisi vbi est facta traditio vel oblatio. ꝛ hoc sufficiat ꝗ̃tum ad istud dubiũ.

C Super tertio aũt vꝫ qñ pactũ nudũ est delictũ sup eo quod ẽ principale ꝛ stipulatio ẽ sup accessorio nunqd tunc vestiaꝛ ipm pactuꝫ calore ꝛ coherentia stipulationis glo. tenet hic ꝙ nõ qꝛ accessoriũ non vestit hic principale ꝛ maxime in vsu per. l. ꝗ̃uis. ꝭ. de vsu. sed in pena prout loquiꝛ glo. hoc videꝛ dubium per tex. in. l. seruus ea. ff. de seruis aspor. ad hoc ergo vt intelligas qꝺ vult glo. pone exẽplũ per pactũ nudũ ꝑmissi tibi. c. ꝛ statim facta ẽ stipulatio ꝙ si nõ dedero tibi dicta. c. ꝑmitto tibi noĩe pene certe non vestiꝛ pactũ nudũ ẽm glo. sed vltramontani cõtradicunt nã cõmissa pena succedit ipsa loco rei vt. l. plene de actio. ergo resultat cõtractus innominatus ꝛ sic dari põt actio prescrip. verbis certe verũ dicũt ꝙ aliqñ ex cõmissione pene sequiꝛ implementũ sicut ex interuentu rei vnde debet sic poni casus ꝙ per pactũ nudum promissi permutare librũ meũ cũ tuo ꝛ per stipula. ꝑmissi penã si nõ permutarẽ certe cõmissa pena causaꝛ contractus innominatus cuius respectu ergo qui penã teneor soluere possum agere cõtra te actio. prescrip. verbis vt permutes qꝺ permisisti quod est verũ ẽm Bal. hic in repeti. qñ ẽ pena cõuentionalis. secus si sit pena maleficij vel pena destructionis actus quia nõ succedit tunc loco rei qꝺ tene menti qꝛ ẽ singulare vbũ.

C Addas vltimo ꝙ Bald. subtiliter dicit ꝙ ista questio est inutilis. nam ille qui soluit penaꝫ nõ cõpelliꝛ olium dare ꝗ̃ penã ꝛ ad hoc nõ ẽ opus recurrere ad cõtractuꝫ innominatũ. qꝛ erat obligatus ꝑ stipula. aduersarius vero si vult cõsequi illã penã opus hꝫ ex parte sua implere contractũ vt. l. si pecuniã de condi. ob causam modo si impleuit ille qui incurrit penã. iam cõsequutus ẽ illud qꝺ venit in pactuꝫ ergo frustra vult habere actio. ꝑscrip. verbis ex cõtractu innominato. sed dicas ꝙ istud nõ ẽ frustra qꝛ forte soluit penã ꝛ nõ excepit de pacto nõ seruato itaqꝫ nunc post solutam penam vult ꝙ promissa seruentur ꝛ illud nõ potest si non habet actio. prescriptis verbis.

De transactionibus. Rica.

11 **Eque pactio.** Liberatio facta ꝑ pactum gratuituꝫ vel ꝑ transactione vni ex tutoribus vel curatoribus prodest alteri quatenus põt cõueniri ꝑ mala administratione hoc dicit.

C In glo. fi. ibi diuisa ẽ administratio quãdo. n. ẽ diuisa administratio a testatore vel a iudice cõcludas ꝙ facta ẽ omnimoda separatio ita ꝙ factuꝫ cum vno nõ operaꝛ in alio vt. l. i. ꝛ. ij. de admi. tu. ꝛ in hoc casu de plano ꝑcedit decisio huius legis. ꝛ idẽ dicas qñ nõ ẽ facta diuisio quo casu oẽs teneñꝛ insolidum gesserint vel nõ gesserint vt dicta. l. i. ꝛ. l. diui. eo. ti. si per eos sit renunciatũ beneficio ordinis diuisionis ꝛ cessionis. ꝛ ideo cautella ẽ ꝙ renunciãt omnibus beneficijs sibi competentibus. ꝛ idem dicas si nõ sit facta renuncia sed sint talis conditionis ꝙ aliquod ex dictis beneficijs nõ cõpetat eis. nam vt dicit hic glo. ꝛ in. l. i. §. nunc tractemus. ff. ꝺ tu. ꝛ ra. di. liberatio vel transactio facta cũ vno alteri prodesse non põt ꝛ ista sit prima conclusio sumenda in ista materia.

C Secũda autẽ per cõtrariũ summi debet. vꝫ ꝙ vbicũqꝫ aliquod ex dictis beneficijs põt cõpetere alteri tutori non liberato tunc liberatio vel transactio facta cũ vno ꝑ indirectum erit proficua sibi qꝛ cũ non cadat tunc diuisio nec possit fieri discussio nec cadat cessio necessario conuentus repellit agentẽ per. l. stichum. §. placet. ff. de solu. ꝛ. l. si pupillus eo. ti. ꝛ dicto. §. nunc tractemus ꝛ ista ẽ secũda ꝯclusio principalis. sed qꝛ ad intellectũ dictaꝝ ꝯclusionũ opus est inuestigare qñ ꝛ quomodo competant dicta beneficia ideo substantialiter considera primo de beneficio ordinis ꝛ super hoc considera duos casus. nam aliqñ vnus gessit male ꝛ alter nõ gessit. aliqñ oẽs gesserunt vel vnus gessit.

Primo casu si sit transactũ cũ illo qui nõ gessit talis transactio alteri nõ prodest nec nocet cõsiderato ꝙ ipse nõ hꝫ aliquod ex dictis beneficijs ex quo solus ipse male gessit ꝛ liberatus nihil mali fecit. sed si econtra liberatus subgerens vtiqꝫ illa liberatio ẽ proficua alteri nõ gerenti vt

C

vult hec glo. ⁊ plenius in.d.§.nunc tractemus ⁊ ratio huius est q: ille erat p̄rio executiendus q̄ est liberatus ⁊ cōtra eum erat cedenda actio vt.l.tres tutores de admi.tu.que cum nō possit cedi necessario reperit̄ actor vt.l.mulier.ff. qui poti.in pigno.habe. In secūdo aūt casu qñ omnes gesserunt vel vnus gessit regulariter nō cadit beneficiū ordinis.q: sunt paris ↄditionis quod fallit qñ cōditiões eēnt dispares vt puta q: tutor liberatus erat datiuus ⁊ cōuētus est testamētarius.nam hoc casu est locus beneficio ordinis vt primo executiat̄ datiuus ſm tex.singularē in.l.lucius.§.cum testō de admini.tu.⁊ ideꝫ dicas qñ ꝑpter dolum cōmissum ab illo liberato ↄuenirent̄.ceteri.nam tunc esset primo facienda discussio de illo qui doluꝫ cōmisit vt dicunt hic doc.per tex.in.d.§.nūc tractemus.ad quod dicas i simili tex.valde no.in.l.vnde querit̄.ff.eo. vbi ꝓbatur ꝙ.qñ duo sunt principaliter obligati ille primo ē executiendus apud quē res ipsa deuenit qd̄ multum no.Bar. in.l.iij.ff.de duo.re.Et ad hoc ēt addas tex.quē Bar.nō allegat in.l.cum in plures.§.vestimēta.ff.lo.vbi duo p̄ncipaliter tenebant̄.sꝫ q: fullo vnus ex eis principaliter deliquit ⁊ reꝫ habuit iō primus excluditur qd̄ bene no.⁊ ad ideꝫ bene facit tex.in.l.quoniā augurio.ꝟ.de ↄue.fi.debi. li.x.vbi est tex.singularis ſm Bal.in.l.ij.l.qñ fi.l.j.ꝙ qñ duo sunt holigati principaliter ꝓ mala administratiōe. ille primo executitur cui in spē erat facta cōmissio.Sed nunquid in hoc casu qñ oēs gesserunt vel nullus gessit habeat locum lex nostra ↄcludas regulariter ꝙ nō.q: dato ꝙ nō sit locus beneficio ordinis aut diuisionis est tñ locus beneficio cessionis ꝙ cōpetit inter tutores vel nō inter fideiussores vt dicit hec glo.circa finem.⁊ ideo cum nō possit cedere ꝑpter liberationē quā fecit ope exceptōis.tutus erit ille conuentus ⁊ iō cauere dꝫ omnis ille qui tenetur cedere vt nō dissoluat obligat̄l.contra illum contra queꝫ fienda est cessio si vult alium ↄuenire ad qd̄ vltra doc.vide.l.iubemus.ꝟ.ad vell.⁊ ꝙ ibi p Bal.⁊ addas qd̄ singulariter ipse nō.in cōclusionibus specu.in ti.de cessione.⁊ in ti.de renūciat̄l.vbi ponit casum in muliere que habebat maritū obligatū ꝓ resti.dotis ⁊ habebat fideiussorē datum a marito mō ista vxor liberauit ꝓ parte maritū ab act̄l.ꝑsonali ⁊ ꝓmisit sibi renūciaret hypotece ꝙ alienaret quedā bona prima solu.matri.ↄuenit fideiussorē.ꝓ dote restituēda fideiussor repellit eam q: dicit ꝙ nō pōt cedere iura cōtra maritūꝫ ꝑfecte. Item q: nō pōt cedere hypothecariā cōtra bona alienata dicit bal.ꝙ fideiussor bene excipit quoad personalē act̄l.per tex.in.d.l. mulier vbi est tex.valde no.ꝙ exceptio cedēdaꝝ cōpetit cuilibet iusto possessori qñ debitum soluit vel restituit.sed nō competit extraneo soluenti vt.l.nulla.ꝟ.de sol.Sꝫ in hypotecaria dicit ꝙ̄ꝫ non bene excipit q: nō tenet̄ cedere nisi quatenus hꝫ p dictam l.iubemus quod tene menti.⁊ tandem ↄcludas ꝙ per trāsact̄l.est facta solutio p auūꝫ ex tutoribus alter p illa rata soluta ēt liberatur.vt.l.si ex duobus.in fi.ff.de tu.⁊ rō di. ⁊ ideo si pupillus erat dānificatus in.c.⁊ ille qui transegit soluit.xx.alter nō pōt ↄueniri ad.c.sed solum ad octuaginta.⁊ in hoc soluꝫ plus pōt vera solutio ꝙ i maginaria s.ꝙ aliqñ sit ↄtra.vt.l.ij.§.si tñ hominē de ver.ob. Insup aduertas ad ↄtrariuꝫ quod fit de.l.fi.ꝟ.de duo.re.vbi factum ex duobus reis debendi vel credendi opatur.pinde sicut si cum omnibus fuisset factum.nam isti tutores lꝫ sint insoliduꝫ obligati nō ꝑpterea sequit̄ ꝙ sint duo rei debēdi vt Ang.in.d.§.si tñ hominē allegādo tex.in.l.si rem hereditariā.ff.de euic.⁊ postremo ꝓ ↄclusiōe māe summe regulam negatiuā ꝙ liberatio facta vni ex tutoribus alteri nō ꝓdest vt dicit iste tex.Qd̄ fallit primo quādo liberat̄ pro solut̄l.q: tunc quatenus soluit liberat se ⁊ aliuꝫ tutorē per tex.in.d.l.si ex duobus superius allegata.Secūdo fallit quādo ille qui liberat̄ male gessit ⁊ nō alter qui ↄuenit̄ nam tunc ↄuentus repellit agentē p recept̄l.ordinis ⁊ cessionis que fieri nō potest vt.s̄.dictuꝫ est. Tertio fallit qñ ille qui conuenit̄ esto ꝙ gesserit tñ nō fuit in dolo sed dolum cōmisit alter ꝓ quo cōuenit̄ vt habet̄ in tex.⁊ in glo. in.d.§.nūc tractemus. Quarto fallit qñ inter plures gerētes nō est equalitas.q: aliqui sunt testamētarij ⁊ aliq datiui.nam tali casu seruatur ordo ⁊ prius exigat̄ datiuus ꝙ̄ꝫ testamētarius vt.l.lucius.§.cum testō.ff.de admi.tut. Quinto fallit quotienscūqꝫ pōt apparere ꝙ ille ↄuent⁹ haberet aliquod ex dictis bñficijs ⁊ nō posset exercere ꝑpter liberationē quam facit actor.lꝫ hoc nō sit semp verum vt s̄.latius dictum est.

c **Am te proponas.** Propter litem de facto motam vel que sperat̄ pōt fieri trāsanctio hoc dicit. Et ex isto tex.primo nota ꝙ trāsactio cadit super re dubia ⁊ efficit̄ dubia p solam partis negationem si negatio nō sit facta in fraudē vt dicit Angel.l.i.ff.⁊ sufficit ꝙ si dubitatio lꝫ nō sit iusta ⁊ ꝙ sit de facto motalis vel de iure moueri non possit ⁊ sufficit ꝙ sit specu. respectu futuri nō p̄sentis vt probat iste tex.qui ad hoc semp allegat̄ ⁊ q: cōpromissum in arbitratorē hꝫ spē transactionis ꝙ qñ fit cōpromissum notarius dicit ꝙ cū sit lis vel eē speret̄ ideo partes cōpromittunt ⁊ ad maiorez cautellā dicunt ꝙ volunt ꝙ intelligat̄ eē lis ⁊ questio super causa eo qd̄ extiterit arbitratū.⁊ istā praticā cōmēdat Ange.l.i. ff.eo.licet cōtrariū dicat.l.cū hi.§.transactiones eo.titu.

a **He cum geminiano.** Si petitur pars pecunie debite ⁊ super ipsa transigit̄ nō extenditur transactio ad aliam parteꝫ.h.d.ſm vnū intellectū quod vide in glo.super in verbo noiatim.vel sic qñ petitio ē generalis ⁊ transactio specialis nō operat̄ trāsactio nisi super eo quod de qua transactū ē.Et ex primo modo legendi non ꝙ si ego deposui penes te.c.simul ⁊ semel ꝙ possum qñ repeto possum repetere solam partē de illis.c.dicendo peto solu.deposita pro parte maioris summe quod qualiter intelligatur vide qd̄ plene dixi in.l.quidam.ff.si cer.pe.⁊ no.per Ange. in.l.i.ff.de acq.here.⁊ dicit hic Ange.ꝙ hoc casu dꝫ illa petere vt debita. nō autē vt promissa ⁊ hoc p glo.no.in.l.scire debemus in prin. de verbo.obli.admittit̄ ergo diuisio q̄ꝫtitatis indebite. hoc si nō appareat de fraude p tex.no.in.l.i rebus.ff.de arbi.

¶Sed secundū aliam lec.no.ꝙ specialis trāsactio restringit generalem petitionē adeo ꝙ glo. hic in verbo iubebit non ē opus ꝙ fiat replicatio sed sufficit ꝙ producat̄ ipsa transactio. lꝫ secus sit qñ ē petitio generalis prosequutio specialis ⁊ sententia generalis.nā tunc vult glo.ꝙ reo sit opus replicare alia sententia nō restringeret̄ ad ꝓsequuta vt.l.licet.ꝟ.de iudi.

¶In glo.in verbo iudi. ibi vt iudici supplet ergo hic iudex ex officio ad priuatā vtilitateꝫ partis q: cōstat sibi.ex actis ⁊ ad hoc allegat̄ ista lex ⁊ lex ampliorē.ꝟ.de appella. ⁊ ꝑpter hoc pōt limitari qd̄ dicit Bar.in.l.cū quid si.cer. pe.vbi allegādo.l.si adulteriū cū incestu in.§.idem pollioni.ff.de adul.dicit ꝙ error non releuat errantē nisi fuerit allegatus a parte. nam si de illo errore cōstet ex actis pōt iudex supplere etiā si nō fuerit allegatus a parte ar.istius glo.quod tene menti. Item illud quod dicit glo.in clemē. appellanti de appel. ⁊ Anto.de but. plene in.c.nostra de cohabitatione clericoꝝ ⁊ mulierū ⁊ Bal. in.l.cū frater.ꝟ. de his quibus vt indi.dicit ꝙ lꝫ notoriū excuset approbādo nō excusat a proponendo qd̄ non releuat nisi alleget̄ a parte.nā istud ē nisi cōstet exactis q: tunc pōt p iudicem suppleri sicut occurrit in casu isto ⁊ ista tene menti. q: per doc.nō tangunt̄. Aduertas tamē ad vnum q: Bar.dicit hic ꝙ iudex supplet ex officio ad vtilitatē partis circa ea que facti sunt in casu isto q: in iudicio fuit producta transactio ex cuius ispetiōe iudex mouit se ad partis vtilitatē ex offi.

ex offi. sed istud quod dicit implicat contraditionē. nam si apparebat ex inspectione traditionis ad q̄d erat opus interrogare partē de q̄ntitate debiti vel ad q̄ntum se extenderet transactio quoꝝ forte dʒ extendi ista lex dicendo ꝙ aliq̄ñ nullo modo cōstat iudici vt iudici ⁊ tunc nō supplet etiā in contractu bone fidei vel super materia bone fidei ⁊ hoc modo intelligat̄ hic glo. aliq̄ñ vero ex facto producto corā iudice ⁊ sic ex actis factis causat̄ iudici dubitatio circa ea que per partē nō allegant̄ ⁊ tunc si duo cōcurrūt. s. ꝙ si materia bone fidei ⁊ ꝙ si non suppleret aduersarius posset lucrari cū aliena iactura tunc ex officio iudex pōt se mouere ⁊ interrogare partē ⁊ super eo q̄d facti est ad hoc vt possit percipere veritatē ⁊ iste ē casus istius legis. ⁊ ad hoc bene facit quod no. Bart. in. l. si vnus. §. pactus sup glo. in verbo in apponēdo. ff. d̄ pactis vbi dixit illlud no. verbum ꝙ ad hoc vt quis non fiat locupletior ex aliena iactura iudex supplet ex officio.

a **Ctione.** Actor seu creditor dolo inductus ad transigendū ꝑ debitorem ad actionē primitus extinctam redire nō pōt succurrit̄ tamē sibi per actio. de dolo nisi sup illa fuerit transactuʒ hoc dicit ẜm Bar. Azo. approbatā ab accursio ⁊ a Bal. vel sic si reus nō seruat transactionē actori qui ex parte sua perfecte non impleuit eo q̄ nō pōt nō dat̄ regressus ad actio. extinctā sed subsidiū datur actio de dolo hoc dicit ẜm lec. pillei placentini ⁊ bar. vel sic q̄ñ actio totaliter ē extincta ⁊ reus qui trāsegit premissa nō seruat tunc actori ex cōtractu innominato facio vt des dat̄ actio de dolo q̄ñ nō constat ꝙ ex implemento actoris aliquid adsit ipsi reo hoc dicit ẜʒ nouū modū legēdi hanc legē. Et pro intellectu eius cōsidera ꝙ dolus potuit tripliciter interuenire. primo ante transactionem in gestione tutelle. sc̄do in transigendo. ⁊ tertio in nō seruando promissa post factā trāsactionē. De primo loquit̄ hic glo. fi. que notanter vult ꝙ si quis simpliciter liberat debitorē ꝙ videt̄ eum liberare etiā a dolo gestis. lʒ secus sit q̄ñ est legata liberatio. l. siquis rationes. ff. de libe. le. ⁊ in hoc plenius prouidet̄ per contractū q̄ʒ per vltimā voluntatē. Addas tamē ꝙ lʒ quis nō teneat̄ rationes reddere non propterea videt̄ liberatus ꝙ reliqua non restituat vnde dixit no. Bar. in. l. dn̄s sticho. §. fi. ff. de pec. le. q̄d lʒ statutū velit ꝙ officialis nō possit sindicari nō tamē pro hoc tollitur ꝙ nō teneat̄ restituere ea que penes eum reperiuntur ad alios ꝑtinētia ⁊ nō insistūt hic doc. sup isto primo mō sed super alijs duobus. tu autē aduertas q̄ tex. iste videt̄ solum loqui de isto dolo cōmisso ante transactionē cū dicat ꝙ si fuit remissus ꝑ transactionē lex ista nō pōt habere locū ergo necessario loquit̄ de dolo preterito q̄ in dolo futuro nō cadit trāsactō cū nō possit remitti vt. l. si seruus vetitus de lega. i. Et ideo secūdus modus legēdi ẜm lec. pilei lʒ possit in se eē verus tamē nō videt̄ conuenire huic legi cū presupponat dolum fuisse cōmissum post transactionē finitā. Super secūdo aūt dolo cōmisso in trāsigendo loquit̄ ista lex ẜm ꝙ tʒ hic azo ⁊ accur. vt dicit hic gl. que incipit hec dictio sed cōtra istum moduʒ legendi duo repugnāt. primum est q̄ videtur posse agi actione prima attento ꝙ dolus dedit causam transactioni interposite super actu bone fidei vnde transactio videtur esse nulla argumento. l. elleganter. ff. de dolo. Secundum est q̄ videtur posse intentari conditio ob causam vt se deponat in pristinaʒ obligationē ꝑ. l. siquis accepto. ff. condi. ob cām ergo nō dʒ dari actio de dolo cum alia dari pōt vt. l. ij. j̄. de dolo. Sʒ ad primā r̄ñdetur ꝙ lʒ transactio sit nulla tñ acceptilatio ⁊ liberatio remanet in esse suo ꝓpter factam executionē q̄d dicere videt̄ satis absurduʒ primo q̄ transactio facta cum creditor hʒ inclusaʒ liberatōeʒ debitoris vt. j̄. e. in. l. cuʒ mota. ergo si nō tenet transactio non tenet liberatio q̄ ad destructionē cause sequit̄ destructio cāti.

Item q̄ ista liberatio venit accessorie ad transac. ergo sequitur nām sui principalis ar. l. p̄ris ⁊ filij de vulg. ⁊ pup. ⁊ ideo debet forte aliter r̄ñderi dicendo ꝙ lʒ dolus q̄ dat cām ꝯtractui bonefidei faciat ꝯtractum non valere. istud fallit fauore liberationis que in transactōe resultat. sicut ē speciale vt nō sit locus penitētie in tali casu vt. l. q̄ñuis. j̄. e. vel dicas ꝙ hoc casu ista liberatio nō assumit nām bonefidei q̄ acceptilatio interuenit sup ꝯtractu stricti iuris q̄ super acquiliana stipulatione vt dicit hic tex. ⁊ istud bñ cōsidera cum ꝑ doc. non tangat̄. Ad sc̄dm autem de. l. sigs accepto. leuiter r̄ñdetur dicendo ꝙ ibi stabat ꝑ reum qui non volebat seruare ꝓmissa. vnde cōpellitur iterum se obligare ad illud ad quod primo tenebat̄. sed in casu isto nō stabat ꝓ reum quin seruaret transactionē sʒ stabat ꝑ actorem qui dicebat sʒ dolo deceptū in trāsigēdo. ⁊ iō iste modus legendi est ꝯueniēs lr̄e ⁊ cōiter approbatus. sed alius modus lec. qui dicit̄ in glo. s. ꝙ dolus interuenerit ex ꝑte rei in nō seruando ꝓmissa est dubins valde principaliter ꝓpter duo. Pr̄io q̄ si reus nō vult seruare transactionē creditor qui remisit actionē videt̄ ꝙ possit agere actionē p̄scrip. ver. ex contractu innominato do vt des ꝑ. l. nālis. §. at cum do. ff. de p̄scrip. ver. Sc̄do q̄ pōt agi condit̄. ob cām vt se reponat in pristinā obligationē vt. d. l. siquis accepto de condi. ob cāʒ plene habetur. ergo nō datur actio de dolo cuʒ sit subsidiaria vt. d. l. ij. j̄. de dolo ⁊ ꝑ istud vltimum glosator nō tenet istā lec. lʒ Bar. conet̄ eam defensare dicendo ꝙ hoc casu nō pōt aliud remediuʒ intentari nisi sola actio de dolo. nam agi non pōt ex stipulatu pactum. n. fuit nudum. nec actione primo q̄ illa est extincta ⁊ extinctum non reuiuiscit vt. l. si res. §. aream. ff. de solu. nec agi pōt p̄scrip. ver. quia actor ex ꝑte sua nō ꝑfecte impleuit ꝓut requirit̄ ad hoc vt possit agi ex ꝯtractu inoiato vt. l. dedi. ⁊. l. si pecuniā. §. j. ff. de condi. ob cām. ⁊ ꝙ nō ꝑfecte impleuerit creditor ꝓbat q̄ transigendo nō soluʒ vʒ liberare. sed ēt in futuꝝ ꝓmittere nō molestat̄. sʒ istud vltimuʒ nō implet̄ nisi ꝑ morteʒ. ergo interim nō datur actio prescrip. ver. nec ēt dari pōt condi. ob cām q̄ illa cōpetit ex duplici capite. Vnuʒ est ꝓpter pn̄iam ⁊ illud nō hʒ locum in transactione. vt. l. q̄ñuis. j̄. e. Sc̄dm est ꝓpter morā debitoris vt. d. l. dedi. ⁊ in casu isto debitor nō est in mora q̄ creditor ex ꝑte sua nō plene impleuit vt. s̄. dictū est ergo conditio ob cām nō cōpetit merito. hoc casu dat̄ actio de dolo sed dn̄s Raph. damnat hanc lecturā ⁊ dicta per Bar. q̄ dicit ꝙ ꝯditio ob cām dari pōt ⁊ vbi nō est pn̄ia nec mora sed defectus cause nō implete. verbigr̄a. si dedi tibi. x. vt infra mensem vadas ꝓ me romam ⁊ tu impeditus casu accedere non posses. nam hoc casu tu non es in mora. ⁊ tamen teneris per conditionē ob causam vt. l. iij. §. i. de condi. ob causam ⁊ dicit in hoc verū. sed nō ꝓpterea damnat̄ ista lec. q̄ siue sit mora cōtracta siue sit defectus cause nō implete attamē nō dat̄ conditio ob causaʒ ex quo ille qui vult agere nō impleuit ꝑfecte ex parte sua prout requirit̄ ad hoc vt ex cōtractu innominato oriatur actio vt supradictū ē ꝙ sic in effectu cōtrariū de. l. siquis accepto soluit̄ sic ꝙ hic nō fuit sequutū implementū perfecte ex parte agentis ⁊ ideo nō dat̄ prescrip. verbis actio nisi cōdi. ob causam sed in subsidiū dat̄ actio de dolo que orit̄ ex equitate cōsiderato ꝙ nihil pōt imputari agenti ꝙ ꝑfecte nō impleuerit istud tamē hʒ in se dubiū primo q̄ opus ē intelligē legē siquis accepto ꝙ ibi nō fuit facta trāsactio. nā si ibi fuisset liberatus debitor ꝑ transac. eēt ideʒ casus sicut in. l. ista ⁊ ideo nō cōpeteret nisi actio de dolo. Sc̄do q̄ dicere ꝙ ille qui ꝑ transac. ꝓmittit liberare debitorē ⁊ liberat eū per acceptilationē interueniente acql. stipulatione ꝙ non dicat̄ perfecte ipleuisse ex eo q̄ pōt de facto molestare videt̄ absurdū ⁊ nō p̄sumendū ar. l. merito. ff. pro so. Item q̄ q̄ñ facit quis quod pōt habetur pro perfecte implente vt. l. iure ciuili de condi. ⁊ demon. ergo

dz dici q in casu isto fuerit implementū perfecte sequutū ex parte actoris ⁊ ad hoc adduci pōt tex. i. l. cōmota. ꝯ. eo. titu. vbi hec sola renuncia quā fecit actor reo ex parte sua dicit̄ pfecte ipleuisse. insuper qr retenta ista lectura sequit̄ necessario ista ꝯclusio q si ego loco tibi hanc domū per. x. annos cū hoc vt tu scribas mihi librū q ego non possum agere pscrip. verbis vel cōditione ob causam ad implemē tuz pacti. s. q vadas romā nisi elapso decēnio. ⁊ ratio huius qr locans tenet̄ ad patientiā vt. l. si a colono. ff. de fide iusso. ⁊ ista patientia nō pōt dici pstita nisi post finitū decennium ergo interim ex illo pacto nudo vestito per coherentiā ꝯtractus nō causat̄ actio quod dicere videt̄ absurdum ⁊ ideo forte vt in istis incōuenientibus non incurras tucius ē tenere q ideo datur actio de dolo qr debitū non erat certum itaq remittere nō ē dare sz facere ⁊ sic sumus in cōtractu innominato facio vt des quo casu orit̄ actio de dolo nec repugnat illud qd dicit Bar. duz damnādo hunc intellectū dicit q nō hz locū quādo ꝑpter istud facere parti aliquid adest sicut occurrebat hic qr propter liberationez acquirebat̄ sibi liberato. nam distinguendi sunt tres casus qr aliqñ cōstat q nihil adest aduersario ⁊ tunc ex facio vt des oritur actio de dolo aliqñ constat q adest ⁊ tunc nō orit̄ actio de dolo sed pscriptis verbis aliqñ sumus indubio absit vel nō absit ⁊ tūc orit̄ etiā actio de dolo vt in ista. l. ⁊ p hunc modū saluat̄ Bar. qui. l. i. ff. de dolo simpliciter tenet q detur actio de dolo ⁊ hic dicit q nō dat̄. nam cum ista distinctione cōcurrit ad cōcordiā ⁊ ista tene menti qr per doc. nō discutiunt̄. Uel dicas vltimo q in. l. siquis accepto obligatio prima nō erat funditus extincta qr nō interuenit acquiliana stipulatio vnde lex ꝑmittit actori vt agat contra reum vt se reponat in prima obligatione. sed hic erat funditus extincta pma obligatio vnde lex nō ꝑmittit illud de nouo inducendo q in antiquo reformando iuxta not. l. si vnus. §. pactus. ff. de pac. ⁊ ista est no. differentia inter istā legē illam per doc. nō gustatā.

c **Am te transegisse.** Transactō ēt sine scriptura valet hoc dicit. ¶ In textu ibi ꝓbationem solet cōtinere imo plus operat̄ cōfessio q̄ ꝓbatio. nam si ago cōtra te comodati ad librū ⁊ probo q deposui absoluet̄ ꝑpter ineptā petitionē. secus aūt si confiteret̄ eē depositū. nam tunc ex eodē ꝓcessu cōdemnat̄ vt no. specu. in titu. de actio. seu pe. §. restat ⁊ Ange. in repetione. l. si in vacantia. C. de bonis vacantibus lib. x.

c **Ommota.** Ad querellaz extincta nō dat̄ regressus sed si ꝓmissa non seruent̄ succurrit̄ per actionē ex stipulatu vel per actionē pscrip. verbis hoc dicit.

¶ In glo. i. ibi hodie vero ⁊ ideo hodie sm Bar. lex ista remanet correpta qr in istos filios transit querella ad quā ꝑpter nō seruatā fidem possent redire sicut posset defunctus si viueret per. l. si instituta in prin. ff. de inoffi. testa. sed Bal. dicit q istud nō ē verū ex quo fuit renunciatum instantie. nam queādmodū in tali casu querela etiā preparata nō transmittit̄ in extraneos qd ē de iure cōi ita non transmittit̄ in filios quod est de iure speciali. sed tu dicas q istud nō obstat Bar. qr p renunciationē factā instantie tollunt̄ ea que sunt causa transmissionis. s. preparamenta vnde nō ē mirū si postea nō fit transmissio. sed in filijs preparamenta nō sunt necessaria ⁊ ideo ipsa querela que remanet ē transmissibilis in filios q̄tūcūq sit facta renunciā de qua loquit̄ ista lex. Ad vnū tamē aduertas q si presupponatur in casu istius legis renunciatū fuisse liti prout videtur velle iste tex. ⁊ prout communiter dicitur tunc non est tractandum de transmissione. qr ipso facto videtur renūciatū fuisse cause vt dictum fuit in. l. post q̄ liti. §. de pac. ergo querela fuit extincta. ⁊ ista est rō ꝑpter quā nō pōt haberi regressus ad querelā. ⁊ tunc sumas istas ꝯclusiones q facta renūciatōe liti motē sup querela nō est differentia inter heredes extraneos ⁊ ipsos filios qr neuter ex eis posset ad querelaz habere rrcursum cum ipsa nō sit amplius in rerum natura.

¶ Secūda ꝯclusio est q in casu legis istituta in prin. superius allegata nō fuit renūciatū liti sz fuit pacto ꝯuentuz vt nō inquietaret. nam si fuisset liti renunciatū non posset ille cui facta est cōmissio habere regressuz ad querelā cuius contrariū vult ille tex.

¶ Tertia ꝯclusio est q in casu istius. l. debz intelligi q renunciatū fuit instantie ⁊ q promisit discedere ab illa lite. Ex isto tñ qd dictū est q qñ renūciat̄ instātie mote querela non transmittit̄ in extraneū. ⁊ sic nō habet locuz. l. non queādmodū. ff. de inoffi. testō que vult q querella ꝑparata transmittat̄ in extraneos sumūt doc. istaz ꝯclusionem q si sit facta litis cōtestatio sup actione als nō transitoria in heredes quo casu efficitur transitoria p. l. si eum hoiem ff. de fideius. vt plene habetur p Bar. l. j. ff. de priua. dlic. istud intelligit̄ eē veruz nisi postea sit renūciatū ipsi instātie. nam in tali casu illa litis ꝯtestatio habet̄ ꝓ infecta sicut hic ꝑparamēta habent̄ ꝓ infectis. ⁊ ex hoc ēt Bald. hic ⁊ Ang. in. l. ex duobus. ff. de duo. reis. limitauit regulam illam datam p doc. ⁊ maxime p Bar. l. ij. ff. iudicatū sol. vz q qñ perit instantia actus qui ꝯcernūt cām ꝯseruant̄ put est mala fides ꝑpetuatio actionis ⁊ vitiuz litigiosi. naz dicit q illud est verum si instantia perit p. l. lapsum fataliū secus si p renunciatōem. nam tunc dicūt q sicut ꝑeunt ꝑparamēta ⁊ impedit̄ transmissio ita occurrit q pereunt indistincte tūc omnes dicti actus qd est notandū qr est magni effectus. ⁊ ad hoc tu adducas tex. iuncta glo. l. j. ꝯ. de prescrip. longi tpis de vitio litigiosi q nō curat post renūciam. sed aduertas qr contra illud facit primo cōis regula dictans q illud qd tacite agitur habetur ꝓ expresse vt. l. cum qd si cer. peta. Sed qñ instantia perit p lapsum fatalium tacite videt̄ renūciatū ipsi instantie ⁊ vt. l. eos. ꝯ. de ap. ⁊ tñ isti effectus ꝯseruant̄ ergo ⁊ idem dz esse qñ expsse renūciatur instātie. ⁊ istud est forte verius. Nec ob. istd quod est dictū de ꝑparamētis qr ꝑparamēta sunt quoamodo pars instātie ⁊ ꝯcernūt ipsam instantiā. nō aūt cām merito ꝑeunt ꝑeunte instātia sed nō ita occurit in istis effectibus supius declaratis qr nō sunt pars instātie ⁊ concernunt cām potius q̄ instantiaz. ⁊ iō ex quocunq capite pereat instantia tales effectus conseruant̄. cautius ergo ē forte si dicat̄ q hic ideo q habet̄ regressus ad querelā qr fuit transigēdo renūciat̄ liti ⁊ per ꝯñs ipsi cause vt. l. post q̄ litis. §. ti. j. vnde non pōt rediri ad querelaz qr nō ē amplius in rex natura sed in. l. si instituta fuit renūciatio scā instantie vel fuit facta ꝓmissio de amplius nō agēdo quo casu querela nō extinguit̄. Et sm hūc modū legendi infertur q in casu isto ꝯditio heredis nihil opatur. nam illud idez seruaretur in matre defuncta si viueret qd seruatur in istis filijs. ⁊ in. l. si istituta. si essent heredes ageret querella sicut agit ipse principalis cui fides nō seruatur.

¶ In glo. in verbo damna ibi lz ipsa preuenerit ⁊ sic vult ista glo. q cōtractus innominatus agnoscat̄ a cōuentione nō aūt ab implemēto sed Bar. dicit q nec ab implemento nec a ꝯuentione dignoscit̄ sed prout agit̄ ita baptizat̄ ⁊ qr hic faciens agit vt detur orit̄ actio de dolo nisi qr parti aduerse adest per te tex. in. l. actiones. §. eo. per tex. in. l. naturalis. §. si illud. ꝯ. de prescrip. verbis ⁊ q agat vt detur apparet. qr debebat incipere partem bonoꝝ quod sonat in datione ⁊ in dñij translatione vt dicit hic Bar. per. d. l. naturalis. §. primo vbi vide per eū ⁊ vide quod no. l. i. de rerū permu. Sed tunc aduertas diligenter. nā si agebat̄ ad dādū nō videt̄ q succedat obligatio ad iterēē vt. l. si seruū. §. fi. ⁊. l. vbi aūt non apparet. ff. de ver. ob. Sed respondas vt plene not. bar. in. l. stipulationes nō diuidunt̄. §. celsus de ver. ob. dicendo q istud fallit in ꝯtctu innominato

innominato itaq; regula dictans q in obligatione dandi nō pōt agi ad intereē locū h3 in cōtractu nominato nō aūt innominato quod tene menti ⁊ per hoc forte dici pōt q si vxor pmisit marito dare dotē ad hoc vt maritus caperet eam in vxorē quo casu resultat contractus innominatus fm no. per bal. qui successores teneant in. c. cum in vsibus feu. q tunc maritus poterit agere ad intereē l3 datio eēt in dotē pmissa q̄d tene menti. q2 est nouū verbū in ista materia. ⁊ addas q hoc casu etiā si stipulatio sit interposi ta super cōtractu innominato attamē agi pōt ad intereē actione ex stipulatu l3 promissio cōsistat in tanto vt pbat iste tex. cu3 loquit etiā qñ interuenit stipulatio. videtur q iste tex. hoc non pbet q2 nō dicit qñ ē stipulatio deē actio pscriptis verbis imo dicit cōtrariu3. ex quo nota q stipu latio apposita super cōtractu innominato perdit naturā nominati ⁊ assumit naturā ptractus innominati ad quod facit quod habet in simili in. l. siquis cū aliter de ver. obli. qñ stipulatio que ē stricti iuris interuenit super cōtractu bonefidei vtrū assumat naturā cōtractus super quo inter ponit ad quod vide quod no. bar. in. l. singularia. ff. si cer. pe. Et aduertas ad vnū quod satis repugnat notatu3 per doc. in. l. actiōes. §. eo. v3 q qñ stipulatio ē interposita su per contractu innominato. nō lic3 penitere re integra si cut licet in contractu innominato.

¶ In ea. glo. ibi nō seruat fides hoc ē verum sed ibi actio prima nō erat extincta hic vero sic vnde ad eā non potuit haberi recursus ⁊ ideo fuit opus recurrere ad actionē pre scriptis verbis. sed tunc succedit magna dubitatio q2 illa nō orit nisi implemento perfecte sequuto ex parte agentis vt dictū fuit in. l. actiones. §. eo. sed in casu isto l3 fuerit re nunciatū liti ⁊ decesserit ille qui denūciauit attamē q2 he res qui ē eadē persona cū defuncto pōt molestare d facto ⁊ istud sufficit vt nō dicat ipleuisse vt dictu3 ibi fuit ⁊ no. in. l. si pro fundo. j. eo. titu. ergo nō videt q oriat actio p scriptis verbis. sed ad hoc respōdet dupliciter. primo q hic nō curat de herede ex quo querela nō ē transitoria in heredē ⁊ sic per mortē renunciantis implementū fuit per fecte sequutū. vel dicas ⁊ istud ē forte verius q hic nō ori tur actio. prescriptis verbis ex cōtractu innominato pro pter rationē supradictā sed orit queda3 actio prescriptis verbis ex equitate ⁊ in subsidiu3 que ē vtilis ⁊ nō directa vt dicit hic tex. qui nominat ea3 vtile3 ⁊ datur a lege tan q̄ datiua vt dicit hec glo. in prin. ex quo inferas q actio prescriptis verbis nō semper orit ex potētia ⁊ materia cō tractus inominatim sed aliqñ dat a lege in subsidiū sicut dat actio de dolo in. l. actiones. §. eo. ⁊ q hoc casu sit in subsidiu3 danda ex equitate legis apparet q2 ista mater ⁊ isti filij ex parte sua fecerūt quod potuerunt vt seruarēt fi dem ⁊ cōtra nō seruantē nō habēt aliud remedium. nā nō habēt actio. ex stipulatu si pactū ⁊ cōuentio fuit nuda nec possunt venire ad veterem quia est extincta. nec possunt agere ex contractu innominato quia re vera implemen tum nō fuit perfecte sequutū. nec agi pōt condi. ob causa3 vt se reponat in pristinā obligationē per. l. siquis recepto. ff. de condi. ob causam. nā cōsensu partiū querela nō pro ducit vt. l. si vnus. §. pactus. ff. de pac. nec pōt dici q deē actio de dolo sicut dat in. l. actionū. §. eo. q2 vt dicunt hic doc. illa actio nō conuenit hic sicut ibi imo forte dicas q hic lex plus vult fauere actori q̄ tibi q2 renunciauit reme dio odioso dñi prouidit de actione plus fauorabili. nam ista ē perpetua ⁊ illa temporalis vel dicas q dato q da ret actio de dolo tamē nō tollit quin detur ista actio pre scriptis verbis que est subsidiaria ⁊ datiua sicut illa vnde vna non implet in alia sicut dicitur de condi. incerti que compatitur cum actione de dolo vt dicta. l. si accepto fm vnum intellectum.

t **Ransactionis.** Procurator ad lites nō pōt tran sigere h. d. ¶ In tex. ibi cause actionū vñ fuit datus ad lites ⁊ cās pcurator ⁊ ide3 si curator ad lites ⁊ cās q tñ in absentia dari nō pōt ⁊ in hoc differt a pcuratore vt. l. qui h3. §. si pupillus. ff. de tutellis vbi Bar. etiam hoc dicit ⁊ ideo nec cōpromittit pcurator ad causas vt dicit hic bar. quod ē forte limitandū nisi psuetudo localis aliter se ha beret. q2 ea videnē mandata que in loco illo sunt mādata vt bart. l. fi. ff. de his q̄ in frau. cre. ⁊ ad hoc benefacit tex. quē non allegat in. l. bene a zenone. j. de quadri. pre. ⁊ ad hoc Ange. singulariter no. in. l. ij. ff. de iurisdi. om. iudi.

¶ In glo. ibi vel libera vult ergo hec glo. q qñ h3 liberā possit transigere q̄d intelligas verū qñ h3 libera3 admi nistrationē omniū bonoz. secus si haberet liberā respectu illius instantie q2 nō transigeret respectu cāe vt dicit bar. l. qui rome. §. calimacus de verbo. ob. ⁊ notat in. c. qui ad agēdum de pcur. in. vj.

d **E alimentis.** Super alimētis pteri tis pōt transigi super futuris vero nō nisi interueniat auctoritas iu dicis hoc dicit.

f **I super possessione.** Val3 trā sactio ēt si nihil ad partē puenerit. si tamen potuit pue nire. h. d. ¶ In tex. ibi vt si itra certū tps fuit ergo transactio hic facta sub pditione ⁊ nō sub modo. Ex quo infert ptractu3 innomiatu3 fieri posse nedum moda liter s3 pditōaliter. ⁊ q2 tex. iste dicit q elapso tpe assigna to actori ad soluendū reos est liberatus. ⁊ actor nō pōt cō uenire. dicit Bal. ⁊ Ang. q tex. iste pbat q sicut debitor non purgat morā qñ est dies ⁊ pena. vt. l. traiectitie. §. de illo. ff. de acti. ⁊ ob. Ita occurrit ex parte actoris qñ est ap posita dies ⁊ pena p istum tex. qui tñ hoc non pbat. nam hic nō dicit de purgatione more sed psupponit hic tex. q actor soluere nō volebat. ¶ In tex. ibi fieri phibebit q̄tū cunq; ergo reus est securus opem exceptionis attamē pōt a iudice petere vt phibeat vim inferri q̄d hñ facit ad nō. per Bal. in. l. sancrum. ff. de re. diui. ⁊ virtute hoz verbo rum qñ iudex phibet vim inferri cātur fm Ang. in. l. q re stituere. ff. de rei vendi. notādus effectus nā vbi alias gra uatus p sniam rem restituere sufficit q semel restituerit. ad hoc vt ppetuo sit a snia liberatus de quo per Bart. in l. si fideiussor. §. fi. ff. d le. j. ⁊ in. l. sicut. §. supuacuū quibus mo. pi. vel hypo. sol. tamen si sit apposita ista clausula. q2 iudex dicat ⁊ vi3 fieri vero nō sufficit vnica restō imo sem per tenetur. ⁊ ad hoc allegat glo. no. in. l. pmisceri. §. spēs ff. de acqui. pos.

f **Ratris tui filiis.** Exceptio trāsa ctōis impedit li tis ingressum. hoc. d. ¶ Et ex isto tex. notatur q ista est exceptio litis finite ⁊ q opponi pōt ad pcessum. l3 ēt opponat ad merita cause vt. l. elegāter. §. siquis post. ff. de condi. inde. ⁊ quod plene habet in. c. j. extra de liti pteſtatōe. vnde exceptio rei iudi. transactōis ⁊ iurisiurādi quo. ad hoc sunt eiusdē nature q2 opponunt ante ⁊ post litem ptestatā. ⁊ idem occurrit in exceptōe pre scriptionis vt Bar. in. l. si emptor. j. de pſ. lon. tpis ⁊ bal. in. l. edicto. j. de euic. diui ⁊ in. l. exceptōe3. j. de pba. ⁊ di cit hic Bal. q cum iste tex. velit q̄d illud q̄d est finitū trā sactione de certo non suscitet vlterius infertur q si statu tu3 dicit q inter affines cā cōpromittat q si vnus affinis competit cōpromissum ⁊ alter contradicit ⁊ pducit iudici instrm transactōis q tūc iudex nō d3 cām cōpromittere q2 iam est finita vnde nō d3 indubio reuocari per istū tex. quod tene menti. ⁊ hoc q̄d dicit bal. pcedit sine dubio qñ statutum loquit de cā quia nō pōt esse causa q2 non potest fieri iudicium. ex quo opponat exceptio transactōis vt. l. lites ⁊ cās. j. e. sed si statutū diceret q de omni ptrouersia fiat cōpromissum. tunc est maius dubiū ⁊ pur foret dicen-

dum q si illud instrm est ligdu & indubitatu. tunc fiet cōpromissum vt dicit bar. q nō est sniatuz sup eo de quo petitur cōpromissum vt. l. post rem. ff. e. ti. & sicut ipse & bal. in. j. constōne. C. §. quibus dicit quādo appet instrm gua rentigie & nō est q: vbi res est omnino certa frustra de noua fit cōpromissuz. & ad hoc vide qd no. bal. in. l. ij. j. qn̄ puo. nō est necesse. & vide qd no. bar. l. j. j. de relatiōibus vbi dicit q sup articulo iur nō cadit cōpromissum q: ius est omnino certum. ¶ In tex. ibi contra fidem sanguinis erant. n. isti fratres ex eodem sanguine vnde inter eos exuberantior bona fides requirit & debēt eoꝝ differētie & q̄stiones nō in iudicijs s; domi amicabilr terminari. & hoc per tex. no. in. l. iiij. j. de patria ptāte. Et tandē ex isto tex. no. q qn̄ ɔtractus inomiatus ē deductus in trāsactōez q nō est locus penitētia ad qd lex ɔtra ius. j. e. ti.

o **E fideicommisso.** Reciprocum fidecōmissuz spe pendente remissum postea peti nō pōt etiā a minore. h. d. ¶ In tex. ibi circūuentus si vnde nō pōt dici q minor iste sit lesus ex quo actus erat reciprocus & iō bar. & bal. s. in prima ɔstōne. C. §. quib⁹ dicunt q si statutū dat arbitriū vt possit ɋuideri sup bono statu ciuitatis & fit ɋuisio q ois cā cōpromittat q in tali non poterit dici aliquis sit lesus cum actus sit hic inde reciprocus & ad hoc bene facit. l. si paterpuelle. j. de inof. te. & bm hoc non videt posse ɋcedere illa glo. in. l. si minor. xxv. annis filiofa. ff. de mino. que dicit q minor eo ipso q cōpromittit dicit ledi. sed saluando eam dicas q pōt hēe locum qn̄ compromittit cum maiore. secus si cum minore q: tunc ɋpter equalitatē ɔditionis haberet locum iste tex. qui vult q non dicat circuuētus. Et ex hoc inferas q si in termis istius. l. inter istos fratres qui fideicōmissum cōmiserunt ɔclusio non eēt equalis. puta quia vnus nō esset aptus habere liberos. alter vero sic q tunc iste qui aptus erat ad ɋcurationē liberoꝝ si erat minor dicitur circūuentus & non haberet locum ista. l. quod bene notaret ꝑ doc. non tangitur.

p **Res es prouincie.** Administrator ciuitatis pōt bona fide transigere sed nō gratiaz de lite facere seu gratis remittere. h. d. ¶ In tex. ibi ratam manere transactionē pōt ergo administrator ciuitatis transigere eo q: videt habere liberaz. nam alias nō posset vt. l. transactōis. s. e. vnde Bal. in. l. vna. j. & ꝑ ɋcuratorē in integrū restitutionē peti posse dixit q omnis administrator qui hꝫ officiuz ex publico intelligit habere libertam per. l. munerū. §. defensores. ff. de mu. & hono. sec⁹ autem dicit iste in administratoribus ɋuataꝝ vniuersitatuz puta in sindico deputato ab arte certoꝝ ad qd vide quod no. glo. in. l. itez magistri. ff. de pactis. & ibi allego ēt de potestate quam habēt priores & anciani qui non possunt illud qd pōt dn̄s ciuitatis & ideo non alienant nisi habeāt auctoritatē ab oportuno consilio in quo representat tota ciuitas vt Bar. in. l. ɋhibere. §. plane. ff. q vi aut clam. & vide quod no. Bal. & Cy. in Rica que sit longa ɔsuetudo & vide glo. in. l. s; & si sine. §. sed an in municipes. ff. de dolo & in. l. aliud. §. aliud. §. refert. ff. de reg. iur. & de potestate q: l habꝫ iurisditionē in ciuitatē cui ɋmittit in subsidiū agere ɋ re. p. vide glo. & quod ibi no. l. nulli. ff. q cuiusq; vniuersitatis noie. Et aduertas q isti administratores non videntur habere liberā per tex. in. l. ciuitas. ff. si cer. peta. vbi administrator ciuitatis recipiēdo mutuū ɋ ciuitate non obligat ciuitatē ergo nō habet liberā. quare forte dicēduz est q ista libera videtur concessa administratori qn̄ se ingerit circa ea que pertinēt ad administrationē sicut occurre bat hic q: exercebat actum gestionis cum ageret vel defenderet & transegit sup re dubia quod in dubio creditur bn̄ factuz vt. l. contra iur. §. si filius. ff. de pac. sed in. l. ciuitas nō ingerebat se circa actum administrationis sue. sed circa mutuū recipiēduz qd est extra administratōez. in hoc tn̄ eēt cogitandum cum per doc. non tangatur. nunquid autem isti administratores possint agnoscere bonā fidez. vide bal. in. l. quotiens. §. sicut de admi. tu. vbi tex. ille bene facit. & vide. l. fistulas. §. fundum. ff. de contrahen. emptio. & vide quod no. Joan. and. in regula damnuz de reg. iur. in. vi. & addas q illud qd hic dicit. s. q administrator ciuitatis pōt transigere super dubio ē verū si res illa super qua trāsigit poterat alienari sine decreto. als nō valeret si auctoritas iudicis nō interuenisset vt dicit hic bald. & not. l. i. j. si ad versuetransactionem. & benefacit quod notatur. in. l. si ad resoluenda. j. de predijs mili. quod ē verū alio administratore q̄3 in pr̄e. nam lex in tantū de pr̄e cōfidit q etiaz pōt hoc casu trāsigē in facto filij sine iudicis auctoritate & sic hoc casu plus pōt pater q̄3 tutor bm q nor. dixit Azo in summa de bo. que libe. quod ē intelligendū verū qn̄ pater ingerit se pro filio tanq̄3 legittimus administrator ratione vsusfructus sibi debiti iuxta. l. i. C. de bonis mater. secus aūt qn̄ ingerit se tāq̄3 tutor vel curator filij sui quia tunc nō plus potest q̄3 possit aliter tutor vt not. dixit bal. l. i. in prin. ff. de re. e. per legē pupilloꝝ. §. si tutor co. ti. & ad intellectuz huius legis vide quod dixi. l. pactū. s. de pac.

i **Nterpositas.** Trāsactio facta metu non habet rata & inter dn̄z & seruū nō valet trāsactio hoc dicit. ¶ In tex. ibi vel dolum equiperat ergo dolū & metum vnde Inno. in fine extra q metus cause dixit q quēadmodū metus nō attendit nisi si cadat in cōstantem virū ita nō releuat deducere vel ɋbare dolum nisi fuerit tantus qui decepisset probū virū qd singulariter ponderat Bal. in Rica. j. de rescin. vendi. ¶ In tex. ibi alia ratio & ista ē illa ratio que iuuat proponentē. non aūt priuat & ex hoc dicit hic Bal. q qn̄ quis ɋponit duas rationes finales sufficit q vna sit vera ad qd lex si scio de ap. & vide quod no. Cy. in. l. cum te. j. de proba. & per bald. in. l. gallus. §. si eius de libe. & posthumis.

¶ In glo. i. ibi quādoq; officio iudicis & sic i effectu vult hec glo. q in casibus in quibus cōcurrunt verba pretoris rescisio fit remedio actionis q metus causa alias itentat iudicis offi. vt. l. fi. §. i. ff. q metus causa sicut in sili dicit q aliqn̄ ɋpter ignorantiā ꝑsci nō incurrit delictū. & tunc ipso iure excusat aliqn̄ incurrit sed dat sibi reparatiuum remediū mediāte ꝑtore & tūc ē opus q det primo in integrum resti. aliqn̄ sine pretore & tunc dat exceptio vt dicit glo. in. l. de pupillo in. §. hꝫ aūt. ff. de no. ope. nū. quā glo. singulariter no. Bal. si de feudo fuerit cōtrouersia in. c. i. in. §. si vasallus.

¶ In glo. ij. ibi generaliter de metu vnde nota q nō sufficit probare metuz in genere sed ē opus q sint designate qualitates & modi ꝑ quos metus fuit illatus ad qd benefacit quod no. bal. in. l. fi. ff. si quis aliquē tex. probi. & not. per Bal. in. l. iij. in fi. principij. ff. d lib. & post. vbi dicit q non sufficit ad repellendum testem deducere q est homicida in genere sed quē occidit per no. in. l. presentiuz. j. de tes. & simile dicit quando intentat interdictum vti possidetis vt. l. ordinari. j. de rei vendi.

¶ In glo. in verbo cruciatu ibi discernit arbitrio ex hoc nota nunquid metus fuerit iustus vel tantus q sufficiat ad rescindendū actus iudicis arbitrio cōmittit qui iudex dꝫ attendere qualitates eius qui dicit intulisse vt Bart. in. l. de pupillo in. §. siquis ipsi de no. ope. nun. & in tractatu suo de tyramno vbi allegat. l. i. §. quēadmodū. ff. q ius sn̄ sed tu allega bonā glo. in. l. i. j. si rec. prouin. ex qua colligitur q verba deprecatiua tyramni equiperant verbis minatorijs aliaꝝ ꝑsonaꝝ & addas quod no. Bal. de pace iuramento firmanda in. c. i. §. iniurie vbi dixit q aliquando ex solo aspectu causat iustus metus.

In glo.

¶ In glo. in verbo qualitas ibi nō sit verisimile Bar. dicit q istā glo. vult q iste qui allegabat metuz. intendebat probare metum eo q3 p modica re transegerat de magna q̄titate. sed ista glo. vult aliud. s. q iste deducebat metum inducendo ego habebam instrumentū liquiduz ergo transigere non erat opus et per hoc volebat deducere metum.

r **I diuersa pars.** Ex consensu partium pōt a transactione recedi, et pōt ad veterē actionē reddi. ¶ In tex. ibi ex integro agit videt ergo q sit opus incohare nouā instantiā ad qd facit tex. in l. cōmota. §. eo. bart. autē relinquit hoc sub dubio hic l3 in l. si minor. xxv. annis transegerit. j. eo. et in l. pe. j. eo. ti. videt decidere oppositū q fiat prosequutio super instātia incohoata per legē siue apud acta. j. eo. ti. et ad istum tex. dum dicit ex integro agi subaudias. s. psequēdo nō aūt incohoando nouam instantiam.

¶ In glo. fi. ibi fit ex ɔsensu cōsidera bene super hac glo. nam vult q sententia contra sententiā nō sit valida etiā si interueniat cōsensus partiū et ita itelligit. l. i. §. qñ puo. nō est necesse i qua lege hoc nō dicit nec indubio d3 p̄summi q cōsensus vtriusq3 partis interuenerit cū iudiciū fiat in inuitū vt. l. inter stipulātē. §. i. de ver. obli. Quinimo si cōsensus vtriusq3 partis interueniret in secūda sentētia dicendū ē forte q tollit prima et valet secunda cōsiderato q per hoc videt prime sententie tacite renunciatū ex natura necessarij cōsequētis cū scriptū sit q ille qui vult consequens videt velle necessariū antecedens vt. l. ad rem et. l. ad legatū. ff. de procura. et. l. illud de acqui. here. et plene p bar. in. l. ambitiosa. ff. de acti. ab ordi. fa. vnde ex quo partes volunt secundā valere sentētiā et illa nō pōt subsistere durante prima necessariū ē dicere q videt renūciasse prime et ad hoc optime facit quod no. bar. in. l. post sniam. j. de sententijs vbi referēdo Inno. in. c. cū inter monasteriū de re iudi. dicit q si actor qui habuit sententiā cōtra reuz iterū egit ad idē ɔ reū et reus fuit absolutus p diffinitiuā q ista secūda sentētia p̄ualet q3 agendo secūdo loco videt tacite renunciasse prime snie et simile occurrit si reus fuit diffinitiue absolutus et postea iterū ad idem cōuenit et nō opponit exceptionē rei iudicate quā fit se posse opponere et condemnat in secunda certe tunc nō prodest sibi prima snia q3 credit tacite renunciasset vt ipe dicit ibi et in. d. l. i. j. qñ prouo. nō ē necesse ergo sequit q idez ē in casu istius glo. qñ due snie ferunt ex eadē instantia ad idē q3 valet. secunda si vtraq3 pars cōsensit. nec obstat si diceres q non pōt valere pter defectū instantie q3 imo ista secunda reperit instantiā pcedētez l3 sup ea fuerit alias iudicatū. q3 remota illa prima snia instantia et acta facta remanet vt Bar. in. l. cōquerebat. ff. de re iudi. et sic cōcludas q qñ interuenit partiū cōsensus tollit prima et valet secūda. et hoc modo limitat lex prima. j. qñ prouo. nō est necesse esto q Bal. hic dicat q secūda nō pōt valere vt snia sed ɔseruat vt pactum prout in simili dicit illa glo. not. in. l. ij. j. cōia vtriusq3 iudi. bald. hic dicit q si fiat cōpromissum sup eo qd iudicatū ē dicendo nō obstantibus snijs q p hoc renūciat snijs et c. Sed q3 iste passus vtruz secunda tollat primaz ē frequēs et vtilis et nō plene discussus ideo aduertas et primo ɔsidera que ē ratio quare secūda nō tollit primaz vt dicit. l. i. et ad hoc triplex rō reddi pōt. Prima ē q3 iudex erat funct⁹ officio suo vt. l. iudex postq̄. j. de re iudi. Scdā ē q3 illa scdā nō ē fundata sup instātia et istā rōnem ponderat bar. in. l. duob⁹ ff. de ex excep. rei iu. et bal. in. d. l. i. Tertia ē q3 pria snia trāsiuit in notariū iuris ex q̄ transiuit in rē iudicatā et snia lata cōtra notariū ē ipso iure nulla vt plene p Anto. de bu. i. c. nostra de cohabi. cle. et mul. et per bal. in. l. cū fratrē. j. de his qbus vt indignis. modo si tu inuestigas casum in quo iudex nō sit functus officio et q secūda reperiat habere instātiā et q iudex nō iudicet cōtra notariū vtiq3 valebit snia contra sniam sicut valet hic pactū cōtra trāsac. primo loco facta. vnde pone casuz titius egit cōtra me actione depositi ad reperendū codicē et ego fui diffinitiue absolutus tādē corā alio iudice iteruz cōuenit heredē meū et q3 ignorabat sniam eē lataz et alias defensiones nō habebat fuit cōdemnatus ad codicē restituendū certe ista snia secūda l3 sit cōtraria prime ē valida et tollit primā vt dicit Inno. in. d. c. cū inter et in. c. cū bertoldus co. ti. et in. c. fraternitatis extra de frigidis et nō cōsulit heredi nisi ope restitutionis fm bal. in. l. sub specie. j. de re iudica. nam hic fuerunt diuersi iudices et hic fuit diuersa instātia et iudex qui secūdo loco iudicauit ignorauit primā sniaz et sicut nō dedit scienter sciētiā cōtra notariū vnde valet ista secunda qd tene menti. Et addas vltimo vnū tex. no. in. l. cū in vna. ff. de ap. per quē tex. probat q respectu diuersaz rerū etiā ex eadē instātia possunt ferri diuerse snie ad qd vide Ange. i. l. paulus. j. d re iudicata.

v **Et responsum.** Transactio fcā per acquilianā stipulatione et acceptilat. tollit ex toto primā actionē et realez. h. d. ¶ In tex. ibi infere pacti exēplū vrbane loquit impator naz impliciter interrogāti est explicite rñdenduz qñ interrogans supplicat. secus aūt si litigat vt dixit Bal. in. l. pcibus in prin. j. de impu. vbi allegat no. in. c. ij. de ɔsel. lib. vj.

Causas vel lites. Prescriptū pncipis ñ rescidit trāsactō. h. d. ¶ In tex. ibi nō op3 si ergo pnceps cōmittit delegando cām transactōe decisaz nā p̄iudicat trāsactioni q3 rescriptū videt subrectitiū ex quo de transactione non est facta mentio cum non sit verisīle principē voluisse suscitare cām transactōe decisam. et ideo dixit hic Bar. q qñ statutū dicit q habeat locum in p̄teritis et futuris d3 intelligi nisi transactio interuenerit q3 q̄ sunt transactione finita nō debēt amplius in dubio reuocari. sed tu in hoc aduertas q3 l3 lex possit se trahere retro ad lites pendentes. tamen secus est in statuto. nam nō trahitur ad pendentiā fm Bar. in. l. sancimus in fi. §. de sac. san. eccle. p tex. in cor. vt in medio litis. modo si nō trahit ad pendentia multominus videt q nō trahat ad p̄terita que sunt in totum terminata.

¶ In glo. j. ibi añ litem ɔtestatā. ista differētia quā ponit glo. non est bona. vnde dicas q si loquimur de instantia p prie cursus suus incipit a lite conte. vt. l. pperandū. j. d iudi. et q per bar. in. l. litibus. j. de agri. et censi. li. xi. si loquimur de lite dicas q similiter a litis ɔtestatiōe incipit esse lis vt in. c. ex pte de ver. sig. et no. in. l. postq̄ liti. §. de pac. causa aūt que comprehēdit iudiciū et negociuz principale similiter pprie dicitur post litē ɔtestatā vt. l. fi. §. illud. j. de tempo. ap. ɔtrouersia. vero sumit magis large et resultat statim q per actum facti vel verbi oritur dña. vt. l. lucius. §. tres heredes et q ibi per glo. ff. ad trebel. et vide. l. pater dotem de do. pre.

¶ In glo. in verbo nō op3 ibi nō obstante hac. l. et sic no. q qñ in rescripto eēt apposita ista clausula. tūc itelligeret p̄iudicatū transactioni et qñ contrahētes cōpromittūt sup eo quod est sniatum et dicūt nō obstante snia virtus istius clausule operat q3 videt renunciatū ipsi snie vt dicit bal. in. l. si diuersa. §. c. ¶ Sed nūquid sufficeret si diceret nō obstante transactōe Pau. de ca. dicit q putat q non sed forte contrariū est verum q3 si princeps. dicit nō obstante transac. verisimiliter sciuit transactōez esse factaz et longe magis puidet ɔtra transac. qñ ita loquitur q̄ sit in genere diceret nō obstante. l. causas vel lites put in simili p bar. in. l. siquis in prin. ff. de lega. iij. Et nunquid. sufficiat si dicat nō obstāte aliqua. l. l3 de ista mentione nō faciat sing. Jo. an. in. c. i. d exces. prela. lib. vi. dicit q sufficit ad quod vide no. in auct. hoc inter liberos. j. de testa. et in. l. quoni.

ff. de pci. imp. of. ⁊ vide no. p Anto. de bu. in. c. sepe. extra de resti. spol. vbi refert Jaco. bu. tenere q per rescriptum nõ videt derogatum. l. meminerim. C. vnde vi nisi de illa lege sit facta mentio specialis.

c **Am proponas.** Quod datum ē repeti põt ⁊ etiã opponi potest exceptio si promissa nõ seruentur ⁊ apposita sit clausula rato manẽte pacto alias sola producitur exceptio hoc dicit. ¶ In tex. ibi manẽte trãsactiõis placito istud nõ ē aliud dicere nisi q fuit apposita clausula rato manẽte pacto cuius virtute quattuor causant principaliter effectus primus est q põt excipere ⁊ data repetere ꝑut iste tex. ¶ Secũdus q totiēs pena cõmittit quotiens ɔtra fit vt. l. siquis stipulatus sit ⁊ q ibi per Bar. de ver. ob. ¶ Tertio q pena non nouat vbi alias nouaret ⁊ ideo põt peti pena ⁊ illud qd venit in pn̄cipali obligatione vt Bar. in. l. ita stipulatus de ver. ob. ¶ Quarto q: impedit purgatio more vt plene habetur p Ange. in. l. ⁊ si post tres. ff. siquis cau. Et tandez ɔcludas super ista. l. q illud quod dicit q si reo nõ seruat fides altero debet esse ɔtẽtus. s. excipere vel data repetere. Istd fallit primo qñ est apposita dicta clausula. Secundo qñ actio prima erat extincta ipso iure p acceptilationẽ vt videbis. C. e. in. l. vbi pactũ. Tertio fallit qñ pena est loco particularis interesse vt. l. traiectitie. §. de illo. ff. de acti. ⁊ obli. Quarto qñ pena est loco ɔtemptus ⁊ sors debita petitur ex diuersa obligatione primo ɔtracta vt dicit hic Pau. de cas. p. l. siquis rem. ff. de arbi. allegãdo Bar. in. d. l. ita stipulatus. Quinto qñ interuenit iuramentũ vt dicit hic glo. ex quo no. q hz in clausule rato manente pacto vt. l. si quis maior. C. eo. ti.

t **Ransigere.** Qñ ex crimine publico venit imponenda pena sanguinis lz transigere nisi in crimine adulterij. sed vbi non venit pena sanguinis nõ lz preter q̃z in accusatione falsi. h. d.

¶ In glo. ibi eo q ingerit penam sanguinis. ⁊ sic lz crimẽ capitale sumatur tribus modis. hoc casu verificat solum qñ imponitur pena sanguinis. ¶ Sed nũquid ille qui est bannitus in ere ⁊ in ꝑsona dicatur cõdemnatus crimie capitali vide qd no. Jac. but. in auct. item nulla cõmunitas C. de epis. ⁊ cle. ⁊ q p Bar. in. q. que incipit statutũ ciuitatis lucane. Et quid sit dicendũ qñ quis ponit extra ꝓtectiõnẽ ciuitatis an illa sit pena capitalis vide qd no. Cy. in. l. j. C. de natura. ⁊ bal. in. l. quid ergo. in. §. pena grauior ff. de his qui no. infa. ⁊ per Ja. bu. in. l. assiduis. C. qui po. in pigno. ha.

¶ In glo. in verbo nõ ꝓhibet ibi, incidit in turpillianum glo. ista dicit verum sed ꝑ eius itellectu ɔsidera duos casus. Primus qñ reo lz transigẽ cum accusatore qd est regulariter qñ pena sanguinis venit imponẽda non curato an crimẽ sit publicũ vel priuatũ ⁊ in tali casu si loquimur respectu rei transactio valet q: corruptela nõ inducit nec causat ficta confessio sup crimine nec vlterius sup instantia incepta p accusatorẽ põt p iudicem inquirentẽ summi fundamentũ vel sup ea ꝓcedere. sed bene põt ꝑ eodem delicto de nouo ab alio accusari ⁊ p iudicem inquirri p tex. in. l. qui cetu. §. fi. allegata hic in glo. sed ex pte accusatoris causat iste effectus qd nõ põt ɔdemnari pena ordinaria quam subit accusator qui se inscribit ad penam tallionis vt. l. iij. C. qui accu. nõ pos. sed incurrit penam pecuniariam p senatuscõsultũ turpillianũ vt dicit ista glo. ⁊ etiaz tanq̃z corruptus infamatur. ⁊ ideo si de nouo velit accusare repellitur. ⁊ ista est cõmunis snia doc. ⁊ est prima cõclusio que poni debet in ista mã. ¶ Scda aũt est q qñ trãsigit super crimine super quo trãsactio est ꝓhibita, tũc illa transactio reo nõ ꝓdest nisi q: repellit actorẽ tãq̃z infamatum ꝓpter dictã trãsactionẽ. sed instãtia inchoata durat ita q iudex põt ea prosequi prout poterat accusator ⁊ hoc p tex. in. l. ij. C. de aboli. ⁊ hoc casu hr reus pro tacite cõfessor lz nõ sit habitus pro cõdemnato nisi sequuta snia vt. l. eius qui delatorẽ. ff. de iure fi. ⁊ ista ficta cõfessio ante cõdemnatoriaz nõ nocet heredi. tex. ē singularis in. d. l. eius qui delatorẽ adeo q bar. ibi dicit q illa fuit prima lex que sibi honorez faceret in ciuitate perusij ⁊ ista talis ficta cõfessio nõ ē potẽs vt quis criminaliter cõdemnet ſm q tenuit Jaco. de bel. in ti. de requirẽ. reis ⁊ speculator in ti. de cõtuma. ⁊ Anto. de bu. i. c. at si clerici extra de iudicijs lz bar. nõ videat sentire in. l. absentẽ. ff. de penis ⁊ scias q ista cõfessio vera vel ficta facta extra iudiciũ de causa criminali solum facit indiciũ ꝓpter qd ponit ad torturã vt glo. in. l. capite quinto. ff. de adul. quod ē forte limitando verum qñ facta ē absente parte cuius interest vnde dixit Jaco. bu. in. l. qñ de his qui notã. infa. q si quis cõfiteret se fecisse delictũ in preiudiciũ rei publice pñte sindico illius cõitatis q illa cõfessio preiudicat sibi sicut si cõfiteret aliquod debitum parte pñte ⁊ vide no. p bar. in. l. athletas ⁊. §. calumniator ⁊. §. fi. ff. de his qui notã. infa. ⁊ ista sit secũda principalis cõclusio in ista materia.

¶ Tertia cõclusio ē q lz trãsactio facta per reum in casu quo sit valida nõ hz obesse tertio volẽti age per. d. l. qui cetu. §. fi. tamen secus est in snia q: si sit absolutoria parit excep. rei iudi reo respectu cuiuscũqz volẽtis agere ex illa cã vt dicit hic glo. per. l. ꝑuaricationes. ff. de ꝑuaricatoribus ⁊ hoc ē ex eo q: de delicto eiusdez ois nõ ē sepius q̃rẽdũ qñ ɔstat seml' fuisse absolutũ vt. l. lz. §. fi. ff. na. cau. sta.

¶ Quarta principalis ɔclusio ē ſm Bar. q accusator qñ lz trãsigere euitat penã ordinariã ad quã tunc inscribẽs se ad penã talionis sed nõ euitat penã turpilliani ⁊ ita intelligit. l. ab accusatiõe allegata hic in glo. sed Bal. cuius forte snia verior ē dicit q tũc accusator nõ incurrit turpillianũ q: si trãsactio ē licita nullã penã meret ar. l. merito. ff. pro soc. ⁊ ille tex. in. l. ab exequutiõe duz dicit q existẽs incurrit penã turpilliani dz limitari nisi qñ ē pena sanguinis quo casu tenet pactio ⁊ trãsactio vt in hac. l. ꝓbat.

¶ Quinta ɔclusio deriuat ex glo. ista ibi dũ dicit idez statuit in raptu ⁊ ex ista. vz q qñ lex prouidet in casu vno ēt in materia odiosa si in alio sit maioritas rationis vel similitudo hz locũ extẽsio de casu ad casum nã tex. iste excipit solum casum adulterij ⁊ tamẽ glo. ſm hũc moduz legendi idem intelligit eẽ in raptu vnde dicit hic Bal. q statutũ prohibẽs nõ possit fieri cõcordia sup furto fortius videt hoc prohibere sup rapina ⁊ ad hoc bene facit tex. quẽ ipe nõ allegat i. l. si te expilasse. C. de his qui no. infa. dũ dicit q raptor ē iprobrior fure. Itẽ ad hoc facit quod ipse no. in. l. si nondũ. C. de fur. vbi dixit q si dz amputari caput cõmittẽti adulteriuz in ecclesia fortius amputabit si cõmittit incestum lz deficiãt verba statuti q: satis ē q cõcurrat ratio equalis vel maior sed in cõtrariuz facit tex. in. l. duobus. §. si quis iurauerit. ff. de iureiurã. ⁊ vide qd no. Bal. in. l. oẽs populi. ff. de iusti. ⁊ iur in questi. statuti prouidentis q percutienti cũ maza ferrata amputet manus an debeat amputari si percussit cũ capite securis ⁊ in effectu vult q qñ crimina sunt penitus separata lz vnum sit maius altero tamẽ pena apposita in minori nõ videt repetita in maiori nec hz locuz regula de quo minus videt eẽ ⁊ inest ergo d quo magis. Unde si statutũ vult q ludẽti cũ taxillis in ecclesia amputet manus nõ ꝓpterea videt velle q si in ecclesia vulneret hoiem lz illud sit maius delictũ amputet sibi manus sed qñ cõcurreret eadẽ materia ⁊ eẽt idẽtitas vel maioritas ratiõis tũc hz locũ quod hic dicit glo. ⁊ ea que. s. allegata sunt pro ista parte. nã si punit adulteriũ lex vtiqz etiã vult punire raptuz virginis ⁊ incestũ q: tẽdũt ad in efrenatã libidinẽ plus q̃z adulteriũ ⁊ ideo nõ ē miruz si prohibitio facta in vno includit alium casum ⁊ ista tene menti.

Sexta

¶ Sexta tamen conclusio oritur ex quadaz solutione data ad textum in corpore vt liceat matri ⁊ auie in.§. penultimo allegato hic in glo. nam dicit Baldus ꝙ ibi loquitur in adulterio nõ vero sed ficto vel presumpto ex quo ipse infert ꝙ statutũ loquẽs de hõicida nõ verificat in eo q nõ ẽ cõiunctus per testes vel instrũa aut p cõfessionem sed solum ex cõtumacia ex dispositione statuti volentis ꝙ cõtumax habeat pro cõfesso ⁊ ad hoc vide ꝙ ipse no.l.i.C.ne filius pro patre ⁊ vide qđ no.bar.in.l.cum filius de ver. obli.⁊ vide per Cy.in Rica.C.de crimi.steli.

¶ Septima ꝯclusio orit ex glo. dũ soluit cõtrariuz legis si maritus in.§.si negabit.ff.de adul.nã dicit ꝙ anteꝗ̃ iudiciũ motũ sit licitũ ẽ pacisci de nõ agẽdo vel accusando. Nam ex hoc infert ista cõclusio ꝙ licitũ ẽ marito pacisci cũ adultero quod ipse nõ accusabit cuz de adulterio iam cõmisso vel ꝙ super adulterio põt fieri pax ꝗ̃tũcũꝗ̃ pax deriuet a pacto vt tex.l.i.ff.de pactl.⁊ ista littera dicit ꝙ nõ lz pacisci sup adulterio ergo videt ꝙ nõ liceat de adulterio pacem facere ⁊ tamen bal.consuluit oppositum per tex.in.d.§.si negauerit.

¶ Octaua ⁊ vltima cõclusio est ꝙ qñ pena sanguinis nõ imponit tunc trãsactio nõ permittit etiã in priuatis delictis vt volũt hic doc.a paritate rationis ⁊ dicunt priuata oia que nõ apparẽt declarata ꝙ sint publica vnde dixit bal.in.l.secunda in fi.C.qui testa. facere pos. ꝙ dispositiones statutoruz ⁊ sic pene inuente a statuto dicuntur eẽ priuate ⁊ non ex publico crimine.

f **Ab pretextu.** Transactio non rescindit pretextu instrumentoꝝ de nouo repertoꝝ si fuit facta bona fide. sed si reus per dolũ extorsit ipsa rescinditur per replicationẽ doli si actio nõ erat ipso iure sublata alia subuenit per actionẽ de dolo hoc dicit. ¶ In tex. ibi bona quidez a cõtrario ergo sensu sequit ꝙ si sciret se debitorẽ ⁊ sic eẽt cõstitutus in mala fide ꝙ tunc trãsactio retractaret p instrumẽta de nouo reperte ẽm ꝙ tenet hic dñs Rapha.pro quo facit quod no.Bal.in.l.sub spẽ.C.đ re.iudi. ⁊ Ange. in repeti.l.qui rome.§.duo fratres.ff.de verbo.obli.vbi allegãdo Inno. in.c.grauis extra đ deposito dicit ꝙ si reus dolose obtinet absolutoriã actor debet iterũ agere actiõe prima ⁊ si excipiat de re iudi.replicabit de dolo cõmisso ad quod optime facit iste tex.in secũdo responso.nam nõ ẽ cõdecens ꝙ reus ex sui dolo vel fraude cõmoduz cõsequat.nec repugnat ad tex. in.l.argentarius in.§.cũ aũt.ff.de eden.p quẽ tex. Pau.de cas.dicit oppositũ sed certe tex.nõ facit q: ibi dolus fuit cõmissus a tertio nõ aũt a parte.sed cõtra opinionẽ Rapha.facit q: sola sciẽtia debitoris vel dolus absq; alio delicto subsequuto nõ ẽ potens ad rescissionẽ trãsactionis vt.l.ij.⁊.l.nec intentio.C.eodem.

¶ Sit ergo in hac.l.primo ista ꝯclusio ꝙ p p solam sciẽtiã debitoris scientis ⁊ negãtis debitũ trãsactio nõ rescindit.

¶ Secunda ꝯclusio ẽ ꝙ sicut snia nõ retractat propter instrumenta de nouo reperta vt dicit.l.sub spẽ ita nõ retractat trãsactio ⁊ ideo glo.i.hic posita vult ꝙ i illis casibus in quibus retractat snia per instrumẽta de nouo reperta sicut occurrit in.l.admonendi.ff.de iureiu. ⁊.l.imperatores.ff.de re iudi.⁊ qñ snia est lata ⁊ priuilegiatis probationis vt habet per Inno. in.c.tua nos extra de cohabi.cle. ⁊ mu.illud idem sit in transactione. ⁊ in vno solum differunt. q: in snia opus ẽ ꝙ precedat restitutio quod nõ ẽ in transactione.nam tex.iste in secundo respõso qñ rescindit trãsactio ꝑpter instrumẽta reperta nõ curat ꝙ sit facta restitutio ⁊ sic debilior ẽ trãsactio ꝗ̃ snia quod forte nõ ẽ verum q: tex.in.l.ij.de iureiu. etiã equiperat similiter iuramentũ ⁊ snia ⁊ doc.addũt etiã trãsactionẽ. ⁊ ad hoc bene facit tex.in.l. ⁊ post rem.ff.eo. quinimo fortior debet esse trãsactio q: in ea cõcurrit cõsensus partiuz fauor liberationis ⁊ litiuz finis vt.l.fratris.C.eo.nec obstat iste tex.q: loquit qñ in occultatione instrumẽtoꝝ interuenit dolus ⁊ delictũ partis quo casu nõ ẽ necessaria restitutio sed vbi hoc nõ foret illud idem dz dici de trãsactione quod dictũ est de snia. Et ex hoc summas vnũ corrolariũ.vz ꝙ qñ instrumenta sunt occultata dolo partis sententia lata in fauorem rei occultantis retractatur ipso iure per instrumenta de nouo reperta si actio non erat funditus extincta.

¶ Tertia principalis ꝯclusio que orit ex isto tex.ẽ ꝙ ꝗ̃tũcunꝗ̃ actor transigendo graue damnũ paciat ⁊ re ipsa reperiat se deceptũ ⁊ reus lucrat cũ aliena iactura attamen ipsa trãsactio nõ venit retractãda si reus fuit in bona fide ⁊ pro hoc videtur ꝙ non procedat illud quod dicit Bal. l.i.C.de cõdi inde.vbi dixit ꝙ qñ nõ eẽt dare aliud remedium ad hoc vt actor indebite nõ perdat ⁊ reus nõ lucrat cuz aliena iactura subuenit actori ex clausula si qua mihi ex eo capite ne fiant illegittime extorsiones.nã ista omnia cõcurrunt in primo responso istius legis ⁊ tamẽ hic nõ fit retractatio nisi dicas ꝙ speciale est in trãsactione fauore liberationis ⁊ q: est litium finis ⁊ istud tene menti.q: per doc.non tangitur.

¶ Quarta aũt ꝯclusio ẽ ista ꝙ illud quod dicit ꝙ snia ⁊ transactio nõ retractent p instrũa de nouo repta fallit qñ illa instrũa etiam habita diligenti inquisitione impossibile nõ fuisset reperire.nam in tali casu dicit Bart.notanter in.l.j.C.de sen.aduersus fis.la.li.x.ꝙ fieret retractatio finẽ ex clausula siqua mihi ⁊ allegat Innoc.in.c.vltra tertiam extra de test.vnde ꝑpter equiparationẽ quam facit hic glo. j.inter sniam ⁊ transactõez dicas ꝙ sicut hoc casu retractatur snia ita retractat transactio qđ similr tene menti q: est singulare verbum per doc.nõ dictuz.

¶ Quinta cõclusio est ꝙ transactio nõ retractat p p magnam lesionẽ si dolus nõ interueniat ex quo inferri potest ꝙ nõ retractat trãsactio beneficio legis.ij.C.de rescin.vẽ. lz sit facta lesio vltra dimidiã de quo dubio vide glo.in.l. lucius.in fi.ff.ad treb.⁊ vide quod no. Joã.an.in.c.pe.de acti.⁊ vendi.⁊ Bar.in.l.si societatẽ.§.arbitroꝝ.ff.p soc. ⁊ Bal.in.d.l.ij.⁊ vide quod no.in.l.siquis cuz aliter de v̄bo.obliga.Et ad partẽ negatiuã ꝙ lex illa non habeat locum facit primo iste tex.Scđo facit bene tex.in.l.fi.citra. C.de condi.inde.⁊ tex.in.l.nec intentio.C.e.in quibus habetur ꝙ facta transactione nõ competit conditio indebiti vnde si indebite solutio nõ põt repeti vbi ẽ trãsactio ⁊ longe fortius nõ dz rescindi ipsa transactio. Tertio ad hoc bene facit lex si supstite.C.de dolo.vbi qñ quis est grauiter deceptus in transigẽdo datur in subsidiũ actio de dolo. ergo non datur cõdi.ex illa le.q: si illa daret cum veniat ex natura contractus vt habetur in glo. in.d.l.ij.nõ daretur actio de dolo que est mere subsidiaria.Quarto ad hoc bene facit tex.in.l.qđ si deferente.ff.de do.

¶ Sexta conclusio est ꝙ siquis subtrahit vel occultat instrumẽta parti aduerse ꝙ tunc actus rescindit in sui p̄iudiciũ quinimo hoc ipso ꝙ reus subtrahit instrũa actori vel econtra subtrahens pdit causam ẽm Ang.in.l.i.§.si reus ff.de eo per quem factũ est vbi allegat Inno.in.c.intimauit.extra de testi.⁊ ad hoc vide bonũ tex.in.l.si de possessione.C.de ꝑba.

¶ Septima conclusio est ꝙ dolus dans cãm transactiõi non facit eam nullam eo q: reperit executionẽ fuisse factã vt dicit hic glo.fi.secus est qñ ante factã executionẽ dolus dat causam ꝯtractui bonefidei vt.l.⁊ eleganter in princi. ff.de dolo.

¶ Octaua ⁊ vltima ꝯclusio est que fundat ex vltima circa prin.vz ꝙ lz ex parte actoris dolus dans causam transactioni adhibitus in litigãdo faciat transactionẽ esse nullam.secus tamẽ est qñ interuenit ex pte rei q: tunc transactio non est nulla vt ꝑbatur in isto tex.⁊ hoc modo rñdet glo.ad.l.in summa.ff.de condi.inde.sed dicas ꝙ ista ẽ val

de dubia sol. primo q2 inter actorez ⁊ reuz. quo ad hoc dz equalitas esse. Scḋo q2 vt dicit Bal. nō dz plus operari dolus adhibitus in litigando q̄3 in trāsigēdo. ⁊ ideo dicas tu ꝙ nec in reo nec in actore dolus reddit trāsactionē nullam nisi quādo de calūnia ꝯstaret euidenter. ⁊ isto mō loquitur tex. in. d. l. in summa. dum dicit ꝙ erat euidens calumnia que longe plus opatur q̄3 si nō sit euidens ⁊ manifesta. vt habetur in. l. nec intentio. ſ. eo.

n **On minorem.** Transactio ⁊ quibz cōtractus pōt fieri de nocte sicut ḋ die. ¶ In tex. ibi secūda hora noctis qualiter autem summat nox vide quod habet. l. more romano. ff. de ferijs. nam mos romanus induxit vt dies sit. xxiiij. horarū ⁊ sic includit lucem ⁊ tenebras. sed aliquādo sumit ꝓprie vt sit dies durante luce ⁊ nox cum supueniunt tenebre ad qḋ no. in. l. aut facta §. tempus. ff. de penis ⁊ vide qḋ no. Inno. in. c. consuluit de offi. dele. vbi dicit ꝙ de nocte snia ferri nō debz qn̄ est diffinitiua ⁊ quid sit in laudo an ḋ nocte ferri possit vide bal. in. l. eos de ap. ⁊ vide glo. in. d. l. more que vult ꝙ act⁹ voluntarij quādo nō vertitur interesse ptis. ita possit explicari de nocte sicut de die. Secus aūt qn̄ posset fieri deceptio q2 tunc nō posset fieri de nocte in preiudiciū ptis ⁊ ibi glo. ⁊ vtrum absente sero de quo loquit tex. singula. in l. titius. §. lucius. ff. de lib. ⁊ post. attribuat diei vel nocti vide qḋ no. bar. in. l. si duos. ff. de manumis. testō ꝑ illum tex. dum dicit ꝙ viuens. morit. ⁊ ad hoc bene facit tex. in l. qm̄ indignū. ſ. de testa.

c **Tam ea que.** Simulata ēptio ex cā transactionis facta nō obligat emptorē ad precium soluendum. h. d. Et intelligas ꝙ ꝓprie nō cadit simulatio vtriq3 cōtractus. s. ille qui in vero agitur ⁊ ille qui simulate cōcipitur, est de iur ꝑmissus, sed tunc demū dicit simulatus ꝯtractus qn̄ ille qui re vera gerit est ꝓhibitus. ⁊ ille qui simulate concipit est ꝑmissus vt dicit Bal. in rub. ſ. depo. allegando tex. no. in. l. lucius titius cum haberet. ff. depo. Et vtrū ex cōtractu simulato transferat possessio vel dñium vide qḋ no. Bar. in. l. emptor. ff. de aqua plu. ar.

s **Si maior. xxv.** ¶ Precedens ꝓtestatio non rescindit transactionē. h. d.

n **Nec intentio.** Solutum ex causa nāli de transac. non repetit l3 nullum debitū ꝓcessit. h. d. ¶ In tex. ibi obligatus ꝑ eo nō fuisti soluisti ergo indebitū respectu tui soluentis. ⁊ tn̄ cessat repetitio pp transactōez facti. ¶ Ex quo no. ꝙ transactio de indebito facit debituz ⁊ impedit repetitōez soluti dato ꝙ soluens ꝓtendat iustā ignorantiā ⁊ cām onerosam ⁊ ꝙ plus est videt ꝙ in casu isto actor transigēdo cōmisserit calūniaz q2 sciebat ꝙ conuentus nō erat heres ⁊ tn̄ valida est trāsactio quod videt contra tex. in. l. in summā. in prin. ff. de condi. inde. s3 rñdeas ꝙ ibi erat euidens calūnia vt dicit hic Paul. de cast. quod bene no. q2 istud est qḋ ponderaui in. l. sub pretextu. §. e. ti. l3 possit solui aliter dicēdo ꝙ isti creditores nō cōmiserunt hic aliquā calūniā q2 nō apparet ꝙ ipsi sciuerint ꝯuentū non esse heredez. ¶ In tex. ibi defendi nō posses nota ꝭm Bal. ꝙ a quo tollit defensio sublata intelligitur omnis actio qḋ bene facit ad nō. per ipsum in. l. cum mulier solu. matrimonio.

r **Si quidem ex cā.** Solutio partis ex causa trāsactionis facta inducit liberationē ad totū. secus autē in cōfessione partis debiti a reo facta hoc dicit. ¶ In tex. ibi quasi sola cōfessio ergo fuit taxata nam dixit ꝙ solum ad illam q̄titatē tenebat ⁊ tamen creditor recipit pecuniā cōfessatā ⁊ per illā taxationē sibi nō preiudicat in residuo ⁊ sic ꝯfessionē rei pro parte acceptat ⁊ pro parte repellit iuxta no. in. l. publia in fi. ff. deposi. Et nota ꝙ l3 si expresse acceptasset ꝯfessionē rei preiudicasset sibi in residuo vt. l. rōnes. ſ. de proba. tamē ex quo nihil dixit creditor sed solum recepit illud quod debitor soluit sibi nō preiudicat ⁊ hoc facit cōtra dicta per bar. in. l. i. ff. si quis in ius vocādo nō ie. vbi dicit ꝙ si ego qui intendo mutuare titio dato fideiussore protestor primo illi fideiussori ꝙ ego nō intendo euz recipere cū beneficio discussionis sed ꝙ ego intendo ꝙ sit principaliter obligatus ⁊ postea in cōtractu simpliciter recipit alio nō declarato ꝙ ipse nō vtit beneficio discussionis q2 simpliciter intercedendo videt velle acqescere voluntati creditoris l3 nō appareat ꝙ aliter acceptauerint. Et addas ꝙ ad hoc vt quis preiudicet sibi in residuo cautella ē ꝙ tu facias apponi taxatiuā. q2 ñ sequit dico ꝙ tu debes mihi. x. occasiōe mutui ergo videor fateri ꝙ nō debes mihi vltra. x. occasione mutui nisi sit taxatiua tantū vel dictuz sit pro residuo vt dicit hic Bal. q2 residuū cōprehendit totū vt. l. ij. ſ. de here. insti. Et addas ꝙ si ego pero a te centū ⁊ fateris te tantum. l. debere non possuz te compellere vt soluas illa. l. cōfessata pendēte iudicio super centum ⁊ ideo opus est ꝙ liberet a residuo vel appareat q̄tum debet vt dicit Ioan. and. in. c. cum inter. R. extra de elec. ⁊ ad hoc vide qḋ plene dixi in. l. quidam extimauerunt. ff. si certuz petatur.

s **Si maiores.** Transactio non rescinditur propter defectū cause in mente retente hoc dicit.

t **Transactione.** Trāsactio matris non nocet filijs super statu hoc dicit.

s **Sanum mente.** Infirmitas corporis nō corrumpit trāsactionem.

s **Que apud acta.** Tantū valet trāsactio sine actis ⁊ scriptura q̄tuz cū actis ⁊ scriptura ⁊ ex nudo pacto transactionis nō orit actio. sed nō seruatis promissis reddit ad primaz transactionem hoc dicit. ¶ In tex. ibi sine actis ad hoc. n. vt sit de actis opus ē ꝙ corā iudice sedente pro tribunali actus gerat ita ꝙ nō sufficit ꝙ instrumētū sit productū notario qn̄ iudex nō sedet pro tribunali vt ē bona glo. in. l. iubemus. ſ. de liberali cā ⁊ vide quod no. Inno. in. c. i. extra de proba. dicit ꝙ ipsa productio ē de actis ⁊ vide quod no. Bal. in. l. edito diui. ¶ Et ex isto tex. no. dum dicit siue sine actis infert ꝙ trāsactio non plus roboris acquirit qn̄ fit in iudicio q̄3 si facta fuerit extra iudiciū ⁊ sic videt iste tex. probare ꝙ pactum nudū factū in iudiciū nō vestit calore iudicij ꝙ bal. in repeti. l. tale pactū in. §. qui prouocauit. ff. de pac. intelligit verū nisi sit depreterito vel futuro iudicato soluendo nec obstat huic dicto tex. ille notādus in. l. cū ostendimus in fi. ff. de fideiusso. tu. vbi ꝓpter acta in quibus apparet scripta intercessio fideiussoris resultat effectus stipulationis ficte vel ꝓsumpte que alias nō resultaret. nā quicquid dicat hic Bal. illud. ē ex eo q2 ibi cōcurrūt plura specialia ⁊ maxime fauor pupilli vt dicit ibi Bar. qui in intellectu dicte legis variat. nā ibi vult ꝙ sint duo specialia ⁊ i. l. cū quis decedēs in prin. de lega. iij. aliter est loquutus ⁊ inde no. ver. qḋ dixit Bal. in. l. statutis in fi. ſ. de sentē. ⁊ interloqu. om. iu. per glo. d. legis ꝙ si acta dicunt ꝙ illud fuit actū parte ꝓsente intelligit monita vel citata. ¶ Insuper ex isto tex. no. ꝙ l3 ista transactio dicat in se valida itaꝙ causat exceptio tamē si nō interuenit stipulatio nō producitur actio ex ipso pacto q2 nudū ē ⁊ hic dicit bal. ꝙ etiam de iure cano. ꝭm ꝙ cōiter tenet ꝙ ex nudo pacto oriatur actio per tex. in. c. i. de pac. ista lex per hoc nō ē correpta. nam dicit ꝙ illud habet locū qn̄ pactū ē nudū ꝓpter de-

fectum

fectum solemnitatis verbor. secus aũt si ppter defectum nõ secuti impleméti. qr tũc dicit q equitas canonica non prouidet vltra q̃ ius ciuile. Sed tu aduertas qr iste articu lus nõ tangit p alios doc. legistas vel canonistas ꝛ aduer tas qr istud quod dicit bal. nõ videt habere saporé cõside rato q impleméntũ filio requirit in trãsactione facta p pa ctum nudũ qr succedit loco vestiméti vnde sicut pactũ nu dum de se sumit robur ppter stipulationez vt hic tex. vel per coherentiã ꝯtractus vestiti vt. l. legẽ ꝛ. l. in bonefidei. §. ti. proximo ita ẽ qñ sequit impleméntũ tradi. vt dictum fuit in. l. i traditionibus. §. ti. i. e. cũ ius canonicũ nõ curet de vestimento partis ꝛ sic nõ curat de stipulatione nec de coherentia contractus ita non deberet curare de isto iple mẽto q̃ requirit ad hoc vt possit agi ex ista trãsactione deducta in pacto nudo. vnde aliter dz solui istud obstacu lum dicendo q aliqñ resultat pactũ nudũ ex quo imedia te nata est obligatio naturalis ppter cõsensum qui resul tat ex pacto vt. l. i. ff. de pactis. ꝛ hoc casu equitas cano nica que vult pacta seruari ppter obligationẽ ꝛ cõsensuz qui p̃supponit in ipso pacto aliter prouidet q̃ ius ciuile ꝛ in tali casu hz locũ istud q̃ dicit q de iure canonico pa ctum nudũ producit actionẽ sed aliqñ occurrit q pactuz nudũ nullã p̃supponit obligationẽ sicut occurrit in cõtra ctu inominato ex quo nõ orit aliqua obligatio re integra ꝛ sic ante impleméntũ ex parte eius qui vult agere vt pba tur in ista lege ꝛ tũc ius canonicũ nõ prouidet sup ista nu ditate qr nõ reperit fundaméntũ obligationis ꝛ istud tene menti. qr p alios nõ dr. Et aduertas qr qñ quis implet p fecte ex parte sua nõ ẽ opus inuestigare an tũc de iure ca nonico ex ipso pacto producat actio. qr tũc ex ipso cõtra ctu innominato sequuto impleméto orit impleméti actio p̃scriptis verbis vel actio de dolo natiua ex ipso ꝯtractu ꝛ qñ aliqualiter nõ impleuit facto suo tũc nõ ẽ opus inue stigare q̃tum ad effectũ exactionis qr nõ agit ex ꝯtractu qui nõ seruat eũ ex parte sua vt. l. iulianus. §. offerri. ff. de actio. emp. sed respondeas q pur est vtile inuestigare an isto casu possit oriri actio de iure canonico qr eẽt opus q exciperetur contra agentem ꝛ si non exciperet succumbe ret sicut occurrit in contractu nominato in. d. §. offerri.

¶ Nunquid aũt de iure canonico in cõtractibus innomi natis re integra sit locus penitentia prout ẽ de iure ciuili angelus in. l. in traditionibus. ff. de pactis dixit q de iure canonico non lz penitere ꝛ ad hoc vide quod no. bal. in. l. mandatum. ꝯ. manda.

¶ In glo. in ver. ex pacto ibi sicut reo ista differẽtia cete ris paribus inter actorẽ ꝛ reum nõ ẽ bona. vnde dicas q cõditio ob cãm nõ orit ex pacto sed venit ab extra vt ha bet in glo. fi. ꝛ ideo imperator nõ intellexit de ipsa qñ di xit q ex pacto orit actio vnde cõcludas q qñ reus soluit quod promisit ꝛ actor nõ seruat pmissa sibi cõpetere pos sunt tria remedia. s. exceptio cõditio ob causaz ꝛ p̃scriptis verbis actio. ꝛ idez dicendũ foret in actore si ex parte sua impleméntuz foret pfecte sequutũ vt habet in. l. actione. §. eo. quod ẽ intelligendũ verũ qñ cõsensu partiũz põt actio restaurari al's vero nõ cõpeteret cõditio ob causam vt. l. cõmota. §. eo. ꝛ ideo si prima actio fuit extincta non cõpe tit cõditio ob causam vt se reponat in prima obligatione iuxta legẽ siquis accepto. ff. de cõdi. ob causam sed daret p̃scriptis verbis actio vbi pfecte impleméntuz factum fuit vt. l. si profundo. ꝯ. eo. alias qñ nõ impleuit pfecte sed fecit quod potuit daret sibi p̃scriptis verbis actio vtilis ꝛ da tiua ꝛ ex equitate legis vt ẽ tex. in. l. cõmota. §. eo. fm vnũ intellectũ. nec dari põt cõditio ob causam qñ fit trãsactio ex capite penitentie. qr penitere nõ lz vt. l. q̃uis. ꝯ. ꝛ ista sit prima conclusio super hac glo.

¶ Secunda ẽ q lz in cõtractu facio vt des qñ propter fa ctum meũ adest aliqd reo soleat oriri actio p̃scriptis ver bis ꝛ in casu istius legis ex parte actoris versat factũ qr re misit incertũ ꝛ per hoc acquirit aduersario attamẽ p̃scri ptis verbis actio nõ orit qr pmisit nõ agere nec vlterius molestare ꝛ sic ex parte sua impleméntũ nõ ẽ perfecte sequu tum ꝛ ista ẽ secũda ratio fm bar. ppter quã hic nõ datur p̃scriptis verbis actio ꝛ ista sit secũda ꝯclusio sup ista glo.

¶ Tertio est q si actor transigẽdo implet ex pte sua per fecte quod promisit puta qr solum promisit liberare reum ꝛ liberauit tunc nõ esset opus recurrere ad antiquã actio nem sed daretur sibi prescriptis verbis actio vt. l. natura lis. §. q si facio de prescriptis verbis ꝛ idez dicas vbi eẽt interposita stipulatio. nam tunc lz promiserit nõ agere ꝛ sic pfecte nõ iplet attñ cõpetit actio ex stipulatu qr satis ẽ quod fecit quod potuit. l. cũ pponas. §. eo. ꝛ in hoc differt contractus nomiatus ab innoiato. ꝛ lz hoc casu det actio tñ qr nõ pfecte impleuit ex parte sua reo paratur exceptio vt. l. iulianus. §. offerri. ff. de acti. emp. ꝛ idẽ dicas fm istã glo. qñ actor pmisit nõ agere p̃stitit cautionẽ de nõ agen do. qr tunc sequit q tale implementũ opatur q bar. itel ligit esse verum qñ transactio fit super ꝯtractu bonefidei vt. l. insulaz. §. fi. ff. lo. secus aũt si stricti iuris vide tamen eum in. l. quib' diebus. in. §. termilius. ff. de ꝯdi. ꝛ demõ. vbi aliter loquit ꝛ forte melius nam. l. insulam. §. fi. loquit in ꝯtractu noiato vbi cautio habet p pfecto impleméto. s̃z nõ ita dicendo in ꝯtractu inomiato qui est debilior ꝛ nul lam pducit obligationẽ ante eius impleméntũ vt habetur in. l. si inter. ff. de pac.

¶ Quarta ꝯclusio est q ẽt in ꝯtractibus fm istaz glo. est locus cautõi mutiane de quo vide plene p bar. i. l. si ita sti pulatus. ff. de ver. ob. ꝛ male dicit ista glo. dum adducit cautõez mutianã in materia ꝯtractuũ inomiator quia in eis versat modus ꝛ nõ ꝯditio ꝛ ideo in dispõnibus moda libus ꝯcernẽtibus vltimã volũtatez solet p̃stari cautio de nõ implendo ꝛ ista est bona practica fm bar. i ꝯtractibus bonefidei sed aliter dixit in. d. §. termilius.

¶ In glo. in ver. pendente ibi desinit esse dñs ex ista glo. no. q si agens rei vendi. remittit reo actionẽ q pp hoc nõ desinit esse dñs vnde si rem meaz quã tu tenes. ego dimit to esse an võ pp hoc videor in te transferre dñium. Et ad hoc vide q̃ plene habet in. l. stipulatio ista in prin. super glo. in ver. quatenus. ff. de ver. ob. ꝛ vide q̃ no. Bar. i. l. naturaliter. §. nihil cõe de acqui. pos. ꝛ cũ in hoc casu dñs nõ transferat dñium sequit q nõ dñs nõ transfert vsuca piendi ꝯditionẽ iuxta doctrinã glo. in. l. ij. ꝯ. p emptore ꝛ addas q siquis renũciat iuri q̃ hz in re nõ pptera est li citum aduersario auctoritate ppria capere illam rem. qr per hoc nõ videt sibi data licentia q auctoritate propria summat vt dicit Ang. in. l. destitisse. in fi. ff. de iudi. all'an do in. c. excepta. extra de resti. spol. ꝛ q̃ no. glo. in. l. scien dum. §. qui fundũ. ff. qui satisda. cog. Quid autẽ sit qñ fa teor rem meam esse tuam. an per hoc tibi querat dñiuz. di cas q nõ vt. l. tres fratres. ꝛ q̃ ibi per Ange. ff. de pac. ꝛ vide q̃ no. Bar. in. l. rura. C. de agric. ꝛ cen. li. xj. ꝛ quod no. bal. in. l. cum falsa. §. de iuris ꝛ facti igno. ꝛ. l. si solemni bus. ꝯ. de rei ven. ꝛ in. l. censualis. ꝯ. de dona.

r **Si pro fundo.** Si res data ex cã trã sactionis euincat agit de emptione. sed si nõ erat tradita s̃z dimissa ex causa transactionis nõ agitur de euictione. h. d. istam. l. habes expeditã. ꝯ. post. l. si cã cognita.

r **Sub pretextu.** Generalis transa ctio refertur ad oia que possunt includi sub petitione sed nõ ab ea que includi nõ possunt. lz transigẽs p errorem includi putasset. h. d. vel sic. Generalis transactio ꝯprehẽ dit oia que sub actione pposita icludunt nisi postea emer gat vel ex alia cã petant. h. d.

¶ Nota primo ex isto tex. q sicut transactio non reuocat per instra de nouo reperta vt. l. sub pretextu. §. e. ita nõ re

tractaṫ ꝓpter debituʒ de nouo repertū ꝙ actor qui trā-
ſegit ſubſiſtere ignorabat ⁊ ſic trāſactio ꝓcludit viam ⁊ po
tentiam retractādi ēt ignorāti ⁊ erranti vt in hac.l. in ꝟ.
error ⁊ videṫ hoc magnā iniuſtitiā ꝑere ꝯſiderato ꝙ igno
rans nō ꝯſentit.l.ſi ꝑ errorē.ff.de iuriſdi.om.iu.⁊ ſi non
conſenſit nō remiſit.ergo ſibi nō ꝑiudicat ⁊ maxime q2 re⁹
efficiṫ hoc caſu locupletior cum aliena iactura ꝙ lex nō ꝑ
mittit vt.l.ſi me ⁊ titium.ff.ſi cer.pe.⁊.l.ſi eum ſuum.ff.e.
⁊ ꝙ ꝑ Bal.l.i.ſ.de condi.inde.ſed ad hoc rñdeas dicen
do ꝙ iſtud tolleraṫ ꝓpter implicitā ſciam quaʒ pretendit
actor ꝓpter generaleʒ remiſſionē quā fecit.nam hoc ipſo
ꝙ liberauit generaliter reum ab omni debito videṫ cogi-
taſſe implicite de qualibet ſpē debiti ad quam foret obli-
gatus lʒ actor ſpāliter ignoraret. Et ad hoc vide qđ not.
Ang.in repe.legis qui rome.§.duo fratres.ff.de ver.ob.
⁊ ex hoc inferas ꝙ implicita ſcientia operaṫ ꝓut explicita
ad quod vide bonū tex.qui inſ.ff.đ mili.te.⁊ vide qđ no.
Bal.in.l.i.ſ.de inoffic.dona.⁊.l.ſicut certi.⁊.l.ſi eum vel
inutero.ſ.de mili.te.

¶ In glo.i.ibi generalis fuit petitio ſuper hoc articulo ad
quid ſe extendat tranſactio.ſummas breuiter hāc regulā
ꝙ regulariter opatur in omnibus ad que debitor erat ob
ligatus vt ꝓbatur in hac.l. ¶ Hoc tamen fallit primo qñ
petitio fuit ſpālis.q2 tunc generalis tranſactio nō attendi
tur niſi ſolum circa ea que ſunt ſpāliter petita vt.l.ſi đ cer
ta.ſ.e. ¶ Scđo fallit qñ ꝓſequutio eſt ſpālis.naʒ tunc ge
neralis petitio vel generalis tranſactio nō attendiṫ ſʒ ſo-
lum attendiṫ illud in quo facta eſt ꝓſequutio.vt.l.iij.ſ.e.
ſm vnum intellectū.⁊ ad hoc vide ꝙ habeṫ in.l.licʒ.ſ.de
iudi. ¶ Tertio fallit qñ aliqua debita eſſent dolo rei oc-
cultata.q2 tunc per generalē tranſactionē nō ꝑiudicat ſibi
actor vt.l.tres fratres.ff.de pac.qđ intelligas eſſe verum
quādo ex illo dolo reus eſt effectus locupletior. alias non
curatur vt dixit notanē glo.in.l.actione.ſ.e.ti.lʒ ſecus ſit
in vltima voluntate ꝑ.l.aurelius.§.gaius.ff.de libertis.
lega. ¶ Quarto fallit qñ ſuperuenit debituʒ poſt tranſa-
ctionē vel obuenit res actoris ad manus rei poſt factā trā
ſactionē.q2 tunc nō ꝑiudicat actori cuʒ tranſactio referaṫ
ad debitū quod erat tpe tranſactōis.⁊ iſtud ē qđ vult hic
tex.in verbo error ſm primum intellectū glo.ibi poſite in
ver.putabat quod tene mēti. ¶ Quinto fallit qñ actor cū
eſſet dñs rei quā reus poſſidebat credebat ſe nō eſſe dñm
nam in tali caſu generalis trāſactio ſibi nō ꝑiudicat vnde
ſi agat mutata cā.q2 primo egit actionē tutelle ⁊ nūc facta
tranſactione agit rei ven.ad rem illam quā prio ſuaʒ eſſe
nō putabat.certe tunc tranſactio ſibi nō preiudicat.⁊ hoc
modo intelligit glo.ſi.poſſe ꝓcedere hic tex.in verſi.error
⁊ iſte eſt no. intellectus.exquo ſume qđ illud qđ dicit iſta
lex in prin.ſ.ꝙ trāſactio includit ēt ignorata ſpāliter locū
habet qñ debitor ꝯueniṫ pſonali.ſecus auteʒ ſi reali.⁊ ad
hoc vide qđ no.Bar.in.l.aurelius.§.meuia.ff.de libe.le.

t **Ranſactione.** Nō pōt quis dolū ꝓprium ad ſui co-
modū allegare.h.d. ¶ In tex.ibi magis dolū
interceſſiſſe iſta dictio magis pōt itelligi electi
ue ſm ꝙ vult hic gl.⁊ tūc eſt ſenſus ꝙ iſte ſolus qui nō vo
lebat ſeruare tranſactōeʒ fuit ille qui doluʒ cōmiſit.⁊ tūc
eſt certum ⁊ indubitatū illud qđ hic diciṫ.ſ.ꝙ nō pōt alle
gare dolum ad ſui cōmodū ⁊ ꝙ nō lʒ ꝓpriam turpitudi-
nem allegare.ſicut nō lʒ excipere nec ſe tueri ex ſnīa lata ꝯ
ſe vt dicit no.glo.in.l.euidenter.ff.de excep.rei iudi.⁊ ad
ducas qđ dicit no.glo.in.l.qui iuraſſe.§.ſi pater.ff.de iur
iurā.duʒ dicit ꝙ ꝓſumptio legis merito.ſ.ꝙ nemo creda
tur indubio delinquere locum habet qñ hoc eſt vtile pri
ſecus ſit dānoſum. ¶ Sʒ ſi tu intelligas ꝙ iſta dictio ma
gis ſtet hic cōparatiue.tunc reſultat intellectus notabilior
qui ꝑ doc.non guſtaṫ vʒ ꝙ hic dolus fuit ab vtroqʒ com
miſſus.nam forte reus dolo aliquid occultauit ⁊ actor do
lo induxit ad tranſigēduʒ ⁊ nolebat actor ꝓpter dolum a
reo cōmiſſum reſcindere tranſactionē.certe non pōt cum
ipſe fuerit magis dolo verſatus regula ergo que dicit ꝙ
actor nō compelliṫ ſtare tranſactioni qñ reus dolum com
miſit vt.l.tres fratres.ff.de pac.limitaṫ niſi actor đ dolo
plus participauerit vt in hac.l.quod tene menti.

f **I de certare.** Generalia verba trā
ſactionis reſtringunṫ
ad cauſam de qua litiganṫ ⁊ vltra nō extendū
tur hoc dicit. Et hoc verbum intelligas niſi ra
tione cōnexitatis vt in.c.accuſatus habeṫ de hereticis li-
bro.vi.in glo. ſuper ver.iudicij vel niſi forēt acceſſoria vt
notaṫ.l.ij.ff.ſiquis cau.Et cōcludas ſuper glo.ij.ꝙ verba
generaliter probata operanṫ generaliter.l.i.§.⁊ generali-
ter.ff.de lega.preſtan.niſi qñ ratio ſuadet in oppoſituʒ ſi
cut occurrit in iſto tex. in quo ſpecialis petitio reſtringit
generaliter tranſactionē ⁊ ideʒ dicas qñ ratio recti ſermo
nis aliquid induceret q2 tunc verba aſſumunṫ large ⁊ ſtri
cte prout ratio recti ſermonis inducit vt.l.ex pluribus.
ff.de accep. Et ratio quare plus attēdiṫ petitio ſpecialis
ꝗ̄ generalis trāſactio ē q2 nō lʒ etiā ꝑ ſnīam excedere ter-
minos petitionis vt.l.ſi.C.deʒ fideicō.libe. ⁊ ideo arbiter
nō pōt excedere cōmiſſionē vnde ſi cōpromiſſum ſit inter
te ⁊ me an debeā dare tibi codicē meū arbiter nō pōt cō-
demnare me ad codicē ſi ſoluas mihi.v.in illis.v.nō fuit
ſibi facta cōmiſſio.quod ſecus eēt in arbitratore ſʒ Ange.
in.l.non poſſumus .ff.ſi pars heredi.pet.⁊ vide quod no.
bar.in.l.meuius.§.fundo.ff.de lega.ij.⁊ aduertas ꝙ etiā
in arbitratore videṫ eē idē quod in arbitro attento ꝙ eſt
ſpecies trāſac.vt in cor.vt differētes iudi.in.§.ſi vero cōti
gerit ſed in tranſactione ē hoc ꝙ nō operanṫ vltra petita
vt probaṫ hic ergo ideʒ videṫ in arbitramēto ⁊ ideo ſi ſit
factū cōpromiſſum an debeā tibi equū ⁊ arbitrator cōdē-
nat me ad dādum tibi equū ⁊ condemnat te ꝙ tu des mi
hi.v.illud arbitramentuʒ non valebit ⁊ ſuper hoc eſſet co
gitandum cum ſit caſus valde occurrens ⁊ de materia hu
ius legis vide quod dictum eſt in.d.l.ſupra tex.ſ.eo.

f **I cauſa cognita.** Poſt rem iudi
catā nō eſt per-
miſſa tranſactio ſi ſententia trāſiuit in rem iudi
catā hoc dicit. ¶ Et ex iſto tex.in verbo ſuſpē
ſa inferṫ primo ꝙ per appellationē ſuſpendiṫ per pronun
ciatorē.Sed tex.in.l.i.in fi.ad turpillianuʒ videṫ velle ꝙ
extinguaṫ lʒ dicas ꝙ hoc dignoſciṫ ab effectu.nam ſi pri
ma ſnīa cōfirmeṫ tunc pronunciatū nō ceſeṫ extinctum
ſed ſuſpenſum. Secus aūt eſt ſi per ſecūdā ſnīam pronun
cieṫ bene appellamus ⁊ male iudicatū de quo vide quod
plene no.in.l.furti in prin.ff.de his qui no.infa.⁊ per iſtā
ſuſpenſionē que reſultat ex appellatione inferṫ notāda li
mitatio ad illud quod dicit tex.in.l.herēnius.§.gaia.ff.đ
euic.vbi habeṫ ꝙ ꝓſumiṫ pro ſnīa. nam illud notandū eſt
verū qñ eſt ſuſpenſa per appella.vt dicit no.glo.in.l.i.ſ.ſi
aduerſus credi.⁊ ſcias ꝙ eundem operaṫ effectū quo ad
ſuſpendendā vim ſnīe tempus.x.dierū datū ad appellan
dum quod operaṫ qñ appellatio eſt interpoſita per hoies
ita ꝙ ſicut nō lʒ aliquid innouare appellatione pendente
ita nō lʒ.ſ.illos.x.dies datos ad appellandū vt in aucte.
hodie.C.de ap.eſto ꝙ appellatio nō fuerit interpoſita vt
no.dixit glo.in.l.ex iudicior.ff.đ accuſa. ¶ Inſuper tex.
iſte dum loquiṫ de in integrū reſtitutione videṫ probare
ꝙ in integrū reſtitutio poſtulata ſuſpendat exequutioneʒ
iudicati ſicut facit ipſa appellatio. ¶ Sed in hoc articulo
ellegāti ⁊ virili cōſidera duos caſus.nam aliqñ eſt primo
petita exequutio ꝗ̄ in integruʒ reſtitutio ⁊ tunc dicas ꝙ
nō impedit exequutionē ſnīe niſi foret irretractabilis exe-
quutio ſicut in ſimili dixit Paulus de liazarijs limitan
do tex.in clemētina.i.de re iudi.vbi tex. vult ꝙ qñ ad idē
ſunt late tres ſnīe diffinitiue exceptio nullitatis nō habet
impedire

impedire executionē snie.naʒ istud est verum qñ executio est irretractabilis.secus irretractabilis vt pfactus doctor dixit in.d.clemē.Et ad hoc vide quod no.bal.ꝛ imo in.l. qui a latronibus.ff.de testa. ¶ Secūdus casus est qñ primo est petita in integrū restitutio q̄ȝ exequutio ꝛ tūc regulariter exequutio impedit q2 pronunciatū suspendit vt in hac.l.quod ē veꝝ nisi snia sit lata per principē vt i caplo suscitata extra de in integ.resti. fm vnū intellectū vel nisi iudici cōstet ꝙ in fraudē sit petita restitutio vt in.d.c.suscitata fm alium intellectū ꝛ vide ad hoc quod plene habet in.l.vna.§.etiam per procura.in integ.resti.agi.posse. ¶ Ultimo ex isto tex. colligas ꝙ super certo nō cadit trāsactio ꝛ ad hoc.l.post rem.ff.eo.nam nō dȝ illud quod est liquidū vlterius ventilari ꝛ ideo dixit Bal. in.l.ij.§.quādo prouo.nō est necesse ꝙ qñ est factū generale cōpromissum arbiter nō pōt retractare ea que sunt decisa p instrumenta valida q2 nō censent venisse in cōpromissuȝ vt.l.i. §.de legibus ista ratione motus dicit ꝙ statutū dictans ꝙ pars possit petere consilium sapientis nō vendicat sibi locū in casu certo ꝛ indubitato. ꝛ in prima cōsti.c.§.qbus dicit ꝙ similiter si inter affines dȝ fieri cōpromissum semper intelligit vbi de hoc apparet publicū instrumētū sup quo petit cōpromissum ꝛ ad hoc vide Bar.in.d.l.post rē ꝛ quod in.l.elegāter in prin.ff.de cdi.indebi.Et aduertas ad vnū ꝙ istud quod dicit ꝙ nō lȝ trāsigere post rem iudicatā locū sibi vendicat nisi sit snie renūciatū vt.l.si diuersa.§.eo.ꝛ indubio ex quo partes sciunt quid est iudicatuȝ transigēdo videat tacite renūciasse ꝛ ideo cū istud debeat intelligi ꝙ tunc simpliciter dicit nō valere p trāsactioneȝ post rem iudicatam vide quod dixi in.d.l.si diuersa.

I pro fundo. Si res data ex causa transactionis ꝛ euincat agit de emptione sed si nō erat tradita sed dimissa ex causa transactionis nō agit de euictione hoc dicit. ¶ In tex.ibi prohiben.iura nō ergo pōt agi per cōdi.ob causam vt se reponat in pristinam obligationeȝ sicut loquit tex.in.l.siquis accepto.ff.de condi. ob causam quod Bar.intelligit eē verū qñ reus fecit qd potuit ꝛ ideo intelligit hūc tex.secus aūt si per reum stetisset vt ipse dicit hic ꝛ in.l.actionē.§.eo.Sed istud nō videtur inferri ex isto tex. nam lȝ hic reus traderet hic rem tamen nō cōstat ꝙ fecerit quod potuit nam tex.iste dicit ꝙ tradidit partē ꝛ obligatus erat ad totū ꝛ nō dicit ꝙ totuȝ fundum nō haberet.Item q2 si ab alio tenebat adhuc non fecit quod potuit q2 debebat requirere dn̄m fundi vt ipm venderet sibi pro iusto precio arg.l.si heres iussus.ff.de legatis primo est ergo opus intelligere istum textū ꝙ reus non potuit dare totum ꝛ ꝙ fecit omnem diligentiā vt promissa seruaret alias dictuȝ bar.nō procederet quod nota q2 per doc.non aliter inuestigat. ¶ In tex.ibi ex stipulatione sed qua re nō agit actione prima ex quo fides non seruat actori.l.cū pponas.§.ti.i.ad quod respondet bar. ꝙ istud est ex eo q2 reus impleuit q̄ȝtum potuit ex quo no. ꝙ pter nō seruatā fidem in trāsac.actor nō reuertit ad veterē actionē qñ reo nō pōt imputari culpa sed bal. non placet ista solu.q2 dicit ꝙ postq̄ȝ facta est euictio haberetur perinde sicut si traditio facta nō eēt vt.l.fi.§.i.ff.de cōdi.ob cām ꝛ ideo dicit ꝙ istud est ex eo q2 ex facto rei aliquid adest actori.nam fundus iste fuit pro parte traditus ꝛ in alio casu qñ facta euictio fuit p ypothecariā auocata possessio ꝛ nō dn̄m vnde actori semper aliquid remanet. vnde nō est cōueniens ꝙ redeat ad antiquā actioneȝ.Ex quo no.singularē limitationē ad.l.cū pponas ꝛ ad regulam ꝙ nō seruanti fidem fides ei nō seruat ꝙ tunc reuertit ad antiquā actionē.nam illud est veruȝ qñ parti nihil interest.secus aūt si quid acquireret q2 tūc antiqua actio nunq̄ȝ intentat quod tene mēti. ¶ In tex.ibi prescriptis verbis.sed quomodo datur prescriptis verbis actio cuȝ actor in transigēdo videat promittere de agendo ꝛ istud nō implet nisi per mortē vt dictū est in.l.siue apud acta ꝛ ꝛ in.l.actione ꝛ.l.cōmota.§.eo. sed ad hoc respondet hic bar.ꝙ istud est ex eo q2 hic actor nō promisit actuȝ successiuum q2 nō promisit agere vel nō petere.sed soluȝ liberare reum ꝛ istud fecit ergo ex parte sua perfecte impleuit q2 remisit ius suū ista tamē solu.sapit diuinationē q2 nō apparet quid promiserit actor qñ transegit ꝛ forte est tucius tenere ꝙ iste tex.nō loquat de actione pscriptis verbis ē ex natura cōtractus nominati. sed ꝙ loquat de actio prescriptis verbis inducta exequitate ad hoc vt reus nō efficiat locupletior cū iactura actoris prout dixi in.l.cōmota §.eo. ¶ In tex.ibi nisi petere pōt ex quo tex.signant nota ꝙ cōtractus trāsactionis nō cōcedit tituluȝ in re dimissa.sed solum in re tradita fm bart. sed hoc ita simpliciter intelligendū forte nō procedit q2 ille dimittit vel remittit ius quod hȝ videt tradere vt.l.si donate.ff.d dona.inter virū ꝛ vxo. ergo sicut in traditiōe vera causat titulus ita dȝ intelligi in ficta.ꝛ ideo dicas ꝙ in casu isto nō resultat titulus ipsi reo q2 nō fuit actum vt transactum fuit nec dimittat nec vt remittat ius suū. sed solum ꝙ recedat a lite merito p hoc reus non acquirit de nouo rem quā possidebat.Addas tamē ꝙ ille qui renunciat iuri suo ppter hoc nō videt trāsferri dn̄ium rei in possessorē vt vult hic bar. ad quod vide glo.ꝛ quod dixi in.l.siue apud acta.§.eo.

c **Cum donationis.** Scienti nō infertur dolus ꝛ pollicitatio hereditatis nō arctat pollicentem ad hoc allegatur.

¶ In glo.ij.ibi nulla est remissio hanc opi.Hugo.approbat hic Bar.p tex.in.l.ille aūt instōnes.ff.de heredi insti. sed Bal.dicit ꝙ tex.ille nō meruit allegari q2 ibi fuit inicium captatorie qd forte nō est verū q2 tunc dicit institutio captatoria qñ ipsius essentia cōmittit in voluntatē alterius.vt.l.captatorias.§.de mil.te.sed ibi nō fuit ita sed fuit institutio cōditionalis.ꝛ ideo noon vitiatur p vitium notatoriū sed vitiatur q2 instō dȝ esse libera ita ꝙ nec spe premij nec metu pene inuitet quis ad alium instituenduȝ heredeȝ lȝ aliud sit in matrimonio in quo spe pmij quis inuitare pōt vt.l.titio centum.§.j.ff.de condi.ꝛ demon.sed q2 in casu glo.p indirectū impedit ista libertas ideo vera videtur opi.Hugo.

¶ In.e.glo.ibi vt me facias heredeȝ videt ergo ista glo. facere driam inter moduȝ ꝛ cditionē.Et ex aliquo dicūt aliqui hanc glo.singularē ꝙ lȝ quis nō possit inuitari sub cditione vt aliū faciat heredem tn̄ sub mō inuitari potest. sed si tu bene csideres istud nō videtur in se verū q2 plus offendit libertatē arbitrij modus quaȝ cditio q2 illud qd est in cditione nō est in obligatōe.vt.l.interdū de ver.ob. ꝛ secus in modo vnde fortius astringit ille qui grauat sub modo quā ille cui apponit cditio. Item ista glo.nō dicit ꝙ dispositio modalis sit valida hoc casu imo videt sentire cōtrariū q2 dicit ꝙ erat turpis ꝛ per cns impossibilis. ergo viciat sicut dixit in cōditione.sed bene dixit ista glo. ꝙ nō pōt repetere q2 in pari causa turpitudinis potior est conditio possidentis.ꝛ per hoc nō refert ꝙ contractus vel transactio tenuerit.

Ransactioneȝ. Presentia amicorū facit cessare psumptiōem metus.h.d. ¶ In tex.ibi amicis interueniētibus interuentus ergo amicoꝝ purgat psumptionē metus que alias occurreret si amici non interuenissent.ꝛ illud idem facit iudicis presentia vt dicit Bar.l.j.§.de pdijs curialiū lib.x.ꝛ ad hoc vide qd dictū fuit in.l.interpositas.§.e.ꝛ ideo illud qd dicit Bar. in.l. j.§.que honorande.ff.quarum re.ac.nō datur.s.ꝙ qñ precedunt signa metus puta vxor plorabat qñ ctrahebat cū marito vel filia cum pre ꝙ ex hoc ctractus indicat gestus

per metuȝ.nam hoc fallit si interuenissent amici vel consanguinei ipsius mulieris quod tene menti ⁊ hac de re dicit hic Bar.ꝙ rō statuti dicentis ꝙ mulier nō possit contrahere in presentia ꝯsanguineoꝝ videt̃ esse ꝑpter dolū remouēduȝ vel metuȝ nisi diceret ꝙ debeant interuenire ꝓximiores ꝯsanguinei.nam tunc dicit ꝙ videt̃ habere respectuȝ ad eos nō ꝑpter ꝑ̄sumptū vel dolum vel metuȝ ſȝ ꝑpter interesse ipsoꝝ.ſed hoc dicere parū videt̃ releuare qꝛ tacite inest ēt si statutū non explicat.s.ꝙ si statutū reqrit ꝑ̄sentiaȝ ꝯsanguineoꝝ intelligat̃ de ꝓximioribus ꝯsanguineis vt dicit Bal.l.j.de ver.sig.⁊ in.l.j.ꝭ.qui admit.⁊ no.in.l.vidue.ꝭ.de nup.Et addas ꝙ iste tex.qui vult ꝙ interuent⁹ amicoꝝ cōfundat ꝑ̄sumptionē metus facit optime pro illa glo.singulari.in.l.fi.ff.ꝙ metus cau.vbi dicit ꝙ nō defertur iuramentū in defectū ꝓbationis qn̄ quis ꝓbat per vnum testem ꝙ interuenit metus si que presumptio sit ꝑ parte ꝯtraria.ſȝ ista est magna ꝑ̄sumptio ꝑpter interuentū amicoꝝ ergo hic est tex ꝓ illa glo. ¶ Addas vltimo ꝙ ad tollendaȝ ꝑ̄sumptionē doli ⁊ fraudis bonuȝ consiliū capit tutor si primo ꝯsulit mentē pupilli vel suos ꝯsanguineos.⁊ hoc ꝑ tex.no.in.l.tutorē.ff.ꝺ his qui. vt indig.quem tex.no.bal.in.l.polla.ꝭ.de his qui.vt indig.

f **J maior annis.XXV.** Exceptō trāsactionis opponit̃ etiaȝ ante impleta ꝓmissa si adhuc termius implendi nō venit.h.d.vel sic. Etiam post terminū reus offerēdo ꝓmissa implet trāsactionē ⁊ parat sibi efficacē exceptōem.h.d.

¶ In glo.ibi postea in lite vult ergo gl.ꝙ ista oblatio possit fieri lite pendente ⁊ sic vsqȝ ad sniam ſȝ in.l.siue apud acta.ꝭ.e.dixit ꝙ pōt fieri vsqȝ ad executōȝ in cā iudicati. ista tn̄ glo.cōiter tenetur ex quo vnum est in obligatione ⁊ aliud in solutione ex dispōne hominis Bal.tn̄ in.l.elleganter.§.siquis post.ff.de condi.inde.in apostillis suis dicit ꝙ imo dȝ purgare ꝗ̃primū potest ar.legis fi.in.§.sin autem cause.ꝭ.de iura. calum.⁊ purgatur hoc casu mora post litem ꝯte.eo qꝛ post litis ꝯtesta.nata est ſȝ vbi hoc nō foret nō posset purgari lite ꝯtestata.⁊ ista est nō.limitatio ad.l.si insulam de ver.ob.ſȝ ꝙ hic esset facta litis contes. necessario nō infert̃ vnde Bal.dicit aliter vȝ ꝙ post liteȝ conte.non purgat̃ mora qn̄ actor aliud ꝓsequit̃ ⁊ cōsequitur post litem ꝯte.quā fuerit petitum a principio.nam ibi petitum fuit factū ⁊ purgatio fit in interesse sed hic actor ꝓsequit̃ illud post litē cōte.quod a ꝑ̄cipio petijt qꝛ redit ad antiquā actionē.⁊ istud est qꝺ multū pōderat hic pau. de ca.Sed aduertas qꝛ nō videt̃ verum.naȝ hic reus offerendo nō prestat illud in quo facta est petitio ſȝ illud qꝺ in transactione deuenit.Item qꝛ nō dȝ esse deterioris cōditionis ille qui soluere vult interesse qꝺ est subrogatū a.l. in locuȝ facti cum qua benignius agitur ꝗ̃ cuȝ hoie vt.l. celsus.ff.de arbi.⁊ ideo ista so.nō videtur bona.

p **Romissis transactionis.** Si nō implent̃ ꝓmissa ex cā transactōis pena cōmittit̃ cum effectu.h.d. ¶ In tex.ibi exigi pōt sed cui dicit ꝙ pōt ista pena cōmitti sed Bald.r̄ndet quare videtur apposita in fraudem vsuraꝝ ex quo est apposita dationi.hoc tn̄ tolitur ſm eum qꝛ cōmittit̃ per nō seruatam transactionē ⁊ illud ꝯsistit in factuȝ.ſȝ tu dicas ꝙ istud non videt̃ bene dictū qꝛ debȝ attendi filius ꝑ quē explicat̃ transactio vȝ vtrum teneat̃ reus dare vel facere sicut doc.in.l.iiij.§.si sortem de ver.ob.in.q.nunqd pena que cōmittit̃ ꝑpter laudum nō seruatū dicatur consistere in dando vel faciendo.nam attendit̃ nunquid arbiter cōdemnauerit vt detur vel vt fiat.⁊ hoc per glo.ibi positaȝ quod tene menti.

r **Ransactio.** Ista lex non sumatur. quia breuis.

q **Uamuis eum qui.** In contractu transactionis non est locus penitentie.h.d.

v **Si pactum vel trāsactio.** Si transactio sit stipulatione ⁊ acceptilatione vallata actor ꝯtrauenieus repellit̃ ⁊ illata repetuntur vt pena per reum petitur.h.d.

¶ In gl.fi.ibi triplex comodū vel ergo ago ꝙ i hoc casu istius.l.actor repellat̃ data repetant̃ ⁊ ꝙ pena cōmittat̃ ⁊ ita intelligēdo ē opus ꝙ alternatiua aut posita hic in tex. ponat̃ pro idest sicut occurrit qn̄ ponit̃ inter genus ⁊ speciē vt.l.ij.ꝭ.eo.ad.l.acquil.sed ꝙ exequutiue ista nō ꝯcurrāt.s.ꝙ actor repellat̃ ⁊ pēa cōmittat̃ vt tex.i.l.cū ꝓpōas ꝭ.e.sed ad hoc r̄ndetur ꝙ illud est veꝝ qn̄ actor repellitur virtute exceptionis quo casu reus nō pōt vtrūqȝ cōsequi sed in casu isto actor nō repellit̃ ꝑpter virtutē ⁊ potentiā exceptionis sed ꝑpter defectū carentē iuris sui ꝯsiderato ꝙ sine actiōe nulliter agit.ita ꝙ ibi ista fuit exceptio intētionis ⁊ facti nō autē prima ⁊ vera exceptio ex quo nota ꝙ per hoc pōt dici eē probatū illud qꝺ no.dicit bal.in.l.i. ꝭ.de iur ⁊ fac.igno.vbi dicit ꝙ si statutū vult ꝙ cōtra instrumentū confessionatū nulla possit opponi exceptio attamē poterit excipi de nullitate.qꝛ exceptio nullitatis est potius defectū carentie iuris quā sit exceptio quod no.qꝛ notabile verbum.

¶ In ea.glo.ibi maluerit vult ergo glo. ꝙ de facto possit actor agere reo ꝯsenciēte ꝑ tex.que allat̃ i.l.iulian⁹.§. ꝗ̃tū.ff.ad exhibē.hoc tamen intelligas eē veꝝ qn̄ ille qui agit sine actione semel habuit ipsam actionē itaꝙ est veꝝ dicere ꝙ actio illa semel fuit in rerū natura ꝓducta.secus si nō in reꝝ natura qꝛ tunc nō tenet processus esto ꝙ reus tacuerit vel ꝯsenserit vt no.dixit bar.in.l.ij.ff.de do.pre. que tene menti qꝛ est notā.limitatio ad hec dicta.Et sup hoc passu cōsidera quomodo sit possibile ꝙ ista cōcurrāt scilȝ ꝙ reus cōsentiat ꝙ actor agat de facto ⁊ ꝙ pena cōmittat̃.nā si reus cōsensit videt̃ ꝙ nō possit petere penaȝ qꝛ nō dȝ reprobare quod approbauit ar.l.iij.§.falsus.ff. rem rataȝ habe.⁊ si nō cōsensit pena nō dȝ cōmitti qꝛ nulliter actū est ⁊ ex actu nullo non producit̃ aliquis effectus vt.l.nō putauit.§.nō ꝗ̃uis.ff.de contra ta. sed ad hoc respondeas dicēdo ꝙ lȝ nō approbet nec cōsentiat attamen pena cōmittit̃ qꝛ ita fuit cōuentū per partes qn̄ trāsigerūt nam voluit reus ꝙ actor teneret̃ ad penam si cōueniret ⁊ tamē cōstabat ꝙ cum ipse reus eēt liberatus ipso iure ab omni obligatione ꝙ actor non poterat ꝯuenire nisi de facto. Item qꝛ illud quod dicit̃ ꝙ sine actione quis non est peritus illud ē verū ad hoc vt causet̃ effectus circa id qꝺ petit̃ sed ꝗ̃tū ad effectū qui resultat ab extra etiā ex acto nullo causati vt in.l.ea quideȝ.ꝭ.si manci.ita fue.ali.⁊ ad id quod dixi ꝙ nō reprobat illud quod approbat dicas ꝙ imo pōt petere penā esto ꝙ consentiat ꝙ ille agat.nam iste cōsensus fit vt reprobet quod approbat sicut occurrit in.d.§.falsus iuxta no.in simili per bar.in.l.ij.ꝭ.ꝺ contra ta.⁊ ideo si actor agit actione prima ⁊ reus nō cōtradicit ꝓcessus valet prout si actio non foret extincta ⁊ cōmittit̃ pena cū effectu sed per hoc nō preiudicat̃ reo ꝙ nō possit opponere exceptione trāsactionis ante litem contestatā ⁊ etiā post litem cōtestatā ad merita cause vt dicit hic bal. sed si occurrat ꝙ nunqȝ de trāsactiōe excipiat reus ⁊ snia det̃ pro actore an tunc poterit reus iuuari trāsactione dicendū ē ꝙ nō qꝛ post sniam diffinitiuā peremptoria exceptio nō opponit̃ vt.l.perēptorias.ꝭ.snias rescin.nō pos. ⁊ hoc tene mēti qꝛ ꝑ doc.aliter nō discutit̃ ⁊ dicit hic dn̄s Rapha.ꝙ si occurrat casus ꝙ actor egerit ⁊ reus tacuerit ⁊ fuerit ꝑpter hoc cōsequutus penā ⁊ rehabuerit data ꝙ si postea vult repellere actoreȝ ꝙ non pōt ar.l.incōmodato.§.sicut.ff.como.sed certe illud non ꝓbat ille tex.⁊ ideo forte

forte q in tali casu eēt dicēdū q quatenus ē pcessus i cau
sa ante obiectum exceptionis pcessus ille valet ⁊ tenet sed
quatenus fit post obiectū processionis pcessus ē nullus si
cut in simili ē tex. singularis i. l. q̃uis. §. de adul. vbi tenet
pcessus cum pcuratore qui de facto agit quatenus non ē
exceptū sed post quā excipit pcessus irritat̃ ⁊ sic in effectu
habenda ē ista ꝯclusio q sine actione agi pōt reo cōsentiē
te sed p hoc non tollit̃ quo minus opponi possit exceptio
transactionis pendente lite sed nō pōt opponi post latam
sniam vt supradictū ē pōt remouere quo minus ꝯsequat̃
si reus fuit cōsequutus ẜm dñm Rapha. nisi propter hoc
tollit̃ quo minus ex officio possit actorē agētē repeller̃ vt
j. in hac glo. pxime dicet̃. ¶ Item aduertas ad illud qđ
dixi. §. allegādo Bar. in. l. ij. de dote prele. vbi vult q qñ
actio nunq̃ fuit in rerū natura pducta agēs sine actione
obtinere nō possit etiā reo cōsentiente. naz ꝯtra hoc videt̃
tex. quē Bar. nō ponderat ⁊ doc. nō allegāt in. l. posthu-
mus. §. siquis ex his đ inoffi. testa. vbi agit querela ille ad
quē nō pertinet ⁊ q: nō fuit exceptū cōtra ipm agentē snia
valet lz nō prosit agenti sed prodest alijs quibus querela
cōpetebat sed ad illum tex. pōt forte respōderi dicendo q
ibi actio erat in rerū natura pducta q: istud testamētum
poterat querelari sed non per illū qui intentauit querelā
illud ergo qđ dicit Bar. in. l. ij. de dot. prele. dz intelligi
quando actio nullatenus erat pducta ita q nunq̃ potuit
per aliquem intentari. secus aūt quando actio eēt nata lz
nō cōpeteret agēti sed alteri vt ē tex. in. d. §. ex his q̃ signā
ter tene menti ⁊ addas q iste actor qui incurrit penam ⁊
restituit data si postq̃ venit cōtra transactionē velit desi
stere bar. vult q nō possit purgare morā q: mora purgat̃
per negligentē nō aūt per illuz qui male gerit. sz certe etiā
qñ mora cōmittit̃ in male faciendo purgat̃ qñ non inter
est aduersario. j. modicuz tempus vt. l. si in. l. §. colonus.
ff. loca. de quo vide plene per Angelū. in. l. ⁊ si post tres in
sua repe. ff. siquis cau. ⁊ vide ad hoc legē q̃uis ⁊ quod ibi
no. ff. de in ius vocando.

¶ In ea. glo. ibi iudex interrogabit intelligas ex officio
etiam sine partis instantia esto q regulariter ex officio iu
dex se nō moueat ad priuatam partis vtilitatē vt. l. iiij. §.
hoc aūt iudiciū de damno infec. Sed hoc pmissum ē iudi
ci in casu de quo loquit̃ glo. ad hoc vt iudicium nō fiat in
vanū ⁊ ideo hec glo. semp allegat̃ q qñ quis nulliter agit
iudex ex officio repellit agentē ⁊ idem ē qñ iudex ex actis
cōprehēdit notoriā defensionez rei vt dixit illa glo. no. i. l
si vnus. §. pactus que incipit in opponēdo. ff. de pactis ⁊
ideo Bar. in. l. qui ita. §. eū qui ita. ff. de verbo. obli. dixit
q qñ ex instrumēto pducto p actorē apparet defensio rei
vt q: ē ibi pactū de nō petendo tunc ex officio repellit agē
tem. vnde dixit Inno. q queadmodū ex officio iudex la-
cerat ⁊ repellit libellū ineptū vt. l. i. de officio assessorū ita
pariformiter facit qñ vidit euz calumniosum ad quod be
ne facit tex. in. l. qui cū maior. §. accusasse. ff. de bo. lib. ⁊ vi
de ad hoc quod dictū fuit in. l. iij. §. eo. ti. si tamē iudex nō
vellet ex officio suo repellere non pter hoc eēt culpandū
nec tenet̃ partis ad interesse ⁊ istud dicit hic Pau. de ca.
ar. l. vñ q̄cqd. ff. de iudicijs sed tu vltra dicta per euz alle
ga dictū speculatoris in titu. de officio iudicis in. §. impe-
dit in versiculo quid si iudex ⁊ illud dictuz allegat Ange.
in. d. l. vnde quicquid ⁊ ponit notabile exemplū allegādo
glo. in cor. de test. §. quoniā vbi glo. vult q lz iudex ex offi
cio post cōclusum in causa possit repetere testes vt decla-
rent dictum suum attamen si non facit pars aduersa con-
queri non pōt quod tene menti ⁊ per istud quod dicit hic
glo. q iudex supplet ex officio partis defectum q: si reus
non repellit agentem iudex ex officio repellit euz quādo
agebat sine actione dicit Jaco. bu. q si pars non pōt au-
diri q: forte nō soluit collectas prout requirit statutum. ⁊
ideo nō pōt excipere contra agētem de facto q tūc iudex
ex officio repellit agentem put fecisset pars si collectas se
cisset. ⁊ hinc est q Bar. supplet exemplūz đ bānito occiso
qui poterat in puuz occidi ⁊ officialis formauit inquisitio
nem ꝯtra occidentē qui nolebat comparere ⁊ se excusare.
nam dicit q cautella ē q cōpareat vnus de populo ⁊ ostē
dat iudici qualiter occisus erat bānitus. nam tūc iudex de
sistet ex quo ei cōstat q delictū nō erat punibile pter pu-
blicam vtilitatē. nam ipse Bar. fundat hoc dictū q: dicit
q interest rei publice q hoc casu audiatur ille qui conue-
nit ad defendendū. ista tñ rō nō videt̃ bona q: si hoc foret
sequeret̃ q ad đfensionē testamēti siue dotis in qua verti
tur publica vtilitas vt habet̃ in. l. j. so. ma. amitteret̃ pcu-
rator ⁊ defensor in cā criminali qđ tñ nō est verum esto q
ad allegandā nullitatē admittat̃ pcurator in criminali ēt
a relegatione. §. vt est glo. no. iij. q. vi. in. c. hoc quippe. sed
melior ratio est illa quam assignat Bar. in. l. pe. §. ad cri-
men. ff. de pub. iudi. vbi dixit q iō admittit̃. hoc casu iste
tertius defensor q: defensio ꝯstabat ex instrō publico pro
ducto iudici vel ex libris positis in archiuio ⁊ sic ex noto-
ria supplet iudex sicut in simili. dicit glo. in. l. fi. j. q ⁊ ad-
uersus quos ⁊ ideo Anto. de hut. in. c. vestra đ cohabita.
clericor ⁊ mu. dicit q nō? quare iudex supplet ex officio in
casu istius glo. fuit virtute notorij. nam sibi notorie ꝯsta-
bat q actio erat ipso iure extincta. Et subdit tandem hic
Bar. ar. huius glo. q si tu liberasti me ab actōe iniuriar̃.
deinde ego feci pactū q tu nō obstante liberatione facta
possis agere actione illa iniuriarū q̃ reintegrari nō pōt ⁊
iuraui nō apponere contra te agentē q si tu agis. ⁊ ego ex
cipio de defectu actionis cautella est q tu insistas sup re-
plicatione dicendo q nō debeo audiri excipiēdo q: venio
cōtra iuramentū. ⁊ sic vult q iuramētos claudat hoc illi
excipienti esto q agens nō habeat actionē qđ tene mēti.
Ad vnum tñ aduertas q iste qui replicat dz esse solicitus
in pbando replicationē. ⁊ sic iuramentū anteq̃ reus pro
bet actionē q: alias sibi nō pdesset vt nota. dixit Bar.
in. l. fi. §. j. ff. de eo per quem factum est.

f **Siquis maior. xxv.** Actor ve-
niens ꝯtra
transactionē iuratā z. si erat maior. xxv. incur
rit infamiā. data restituit. penaz soluit appli-
candaz pti ⁊ suam perdit actionē. h. d. ¶ In tex. ibi ma-
ior nō ergo hz locum ista. l. in minore iurante nec sufficit
q minor simpliciter iuret super ꝯtractu. q: tunc videt̃ ha
bere respectū pter rōnem minoris etatis vñ illud iura-
mentū soluz representāt eum esse maiorē vt in auc. sacra
puberū. j. si aduer. vendi. sed nō p hoc videt̃ interpositūz
iuramentū sup obseruat̃ ꝯtus. Unde dicit hic no. Jac.
bu. q iuramentū dz esse duplex qñ ꝑstatur per maiorem
vz vnum sup etate ⁊ alterū super obseruantia transactio
nis ⁊ sic dz iurare de nō veniēdo ꝯtra rōnem minoris eta
tis nec ex alia cā quod no. Et per hoc infert̃ ēt q iuramen
tum de nō succedēdo de quo loquit̃ glo. in. l. pactum. j. đ
colla. nō resultat q minor simpliciter iurat in pacto đ nō
succedendo. sed dz esse duplex iuramentū put occurrit in
casu istius. l. qđ tene menti. q: non dicit̃ per doc. Sed ad
uertas q: imo videt̃ q vnum tñ sufficiat iuramentū attē
to q si iurando representat̃ maior imediate sequit̃ q illđ
quod in maiore repitur esse inductū vtiq locū habebit in
minore postq̃ ingredit̃ locū maioris vnde bal. in. l. cū le-
ge. ff. de arbi. referēdo Jaco. de bel. dicit q si ex forma sta
tuti maior. x. ⁊. viij. ann. pōt cōtrahere sicut maior. xxv. q
tunc ille maior. x. ⁊. viij. nō poterit restitui in integrū quē
admodū nō pōt maior. xxv. quod no. verbū ē. Sed dicas
q nō obstat q: ad tollendā in integrū restitutionē sufficit
solum eē maiorē sed ad hoc vt habeat locum ista lex duo
accidentia requirunt̃. s. q sit maior ⁊ quod iurauerit ⁊ nō
seruauerit vnde iuramentū prestitū a minore representet
eum tanq̃ maiorē nō tamē operat̃ in alio. s. q fuerit ma

ior ꝛ iurans. ¶ In tex. ibi nullo cogente imperio ꝛ ex hoc dicit hic bar. ꝙ si transactio vel cõpromissum in quo interponitur istud iuramentũ esset necessariũ ex forma statuti ꝙ tũc. l. ista nõ vendicaret sibi locum. sed dñs Rapha. dicit ꝙ solum est attẽdendũ ad iuramentũ sic voluntarie ꝓstitum quo casu habet locum ista. l. ꝛ alias nõ põt habere locum ꝛ nõ curat an transactio vel cõpromissuz fuerit necessariũ. sed certe hoc videtur ꝯtra mentez istius tex. quia cum loquiẽ de libero arbitrio habz respectũ ad pacta ad transactiones ꝛ ad iuramentũ. nam de omnibus istis loqtur iste tex. ¶ In tex. ibi notaẽ infamia intelligas a. l. naz hic infamia imprimiẽ ipso iure quod intelligas esse veruz ſm Bal. ꝑcedente tñ declaratoria. nam esto ꝙ lex imprimat ipso iure tñ ꝓ infame nõ habetur nisi post factam declarationẽ a iudice qualiter ꝑ ipsum nõ fuit seruata transactio iurata. ꝛ hoc ꝑ tex. in. c. cum ſm de hereti. li. vi. ꝛ ꝑ l. eius qui delatorẽ. ff. de iure fisci. Insurgit ergo infamia contra nõ seruantẽ iuramentũ qđ intelligas qñ iuramentum de futuro interpositũ sup cõtractu nam alš piurus nõ infamaẽ vt plene habeẽ in. l. lucius. ff. de his qui no. in fa. ꝛ iste effectus infamie nõ nocet tertio qñ infamia est occulta inde dixit bal. in. l. j. š. de iuř ꝛ fac. igno. ꝙ sñia lata per iudicẽ infamẽ non põt ex hoc capite impugnari qñ de illa infamia nõ liquebat qđ tenementi. ꝛ dicũt hic doc. ꝙ in casu istius. l. cum facta sit executio per legez qꝛ priuatur ꝛ infamaẽ ipso iure ꝙ nõ est locus purgationi more iuxta l. si is cui de le. ij. ꝛ qđ habetur in. c. cõmissa de elec. li. vj. sed tu hic bene aduertas nã hic executio facta est respectu infamie sed nõ respectu alioꝝ damnoꝝ siue penarũ quas incurrit actoꝛ ꝑpter nõ seruatũ iuramẽtuz qꝛ nõ dicit tex. ꝙ statim excludaẽ a iure suo nec ꝙ ipso iure incurrat penam vel ꝙ ipso iure data intelliganẽ retranslata. ꝛ iõ absonum videtur esse ꝙ ꝑpter factam executionẽ dicatur ꝙ hic impediaẽ more purgatio nec operaẽ tex. hic duz dicit moꝛ qꝛ referẽ ad verbũ deputabunẽ ꝛ ẽ sensus ꝙ comoda debent statim deputari pti seruanti. sed nõ ꝑ hoc sequitur ꝙ ipso iure sit facta executio ꝛ ideo cum ex sepatis nõ fiat illatio. vt. j. l. prima dicendũ foret ꝙ q̃tum ad euitandã penam infamie in casu istius. l. mora est inpurgabilis ꝑꝑ factam executionẽ a. l. sed quo ad alia tria in quibus ꝑiudicatur actori mora sit purgabilis. nisi dicatur ꝙ iuramẽtum impedit more purgatioez vt notaẽ in. l. si maioꝛ. š. e. quod forte non est verum qꝛ iuramentũ sequiẽ. nãz actus super quo interponiẽ ar. l. fi. qui satisda. cog. ꝛ. l. fi. j. đ nõ nu. pe. vel dicas vt notanẽ dicit Saly. ꝙ hic mora nõ põt in aliquo purgari qꝛ qñ quis ex eodem facto incurrit plures penas ꝛ in vna est facta executio per. l. vel hominẽ añ purgationẽ more ꝙ tunc in oibus impediẽ more purgatio quod esset valde singulare verbuz si. l. ꝓbareẽ. sed hoc non ꝓbat iste tex. qꝛ de purgatione more nõ loquiẽ ꝛ stat regula in ꝯtrium ꝙ qñ capitula sunt sepata. vnũ nõ attrahit ad naturã alterius. imo iudicanẽ tanq̃ penitus separata vt est tex. j. l. pri. ¶ In tex. ibi đputabunẽ datur ergo pena q̃ incurrit actoꝛ in dubio ipsi reo ꝛ sic pena ꝯtract⁹ indubio danda est parti seruanti ꝯtractum a pte nõ seruante. ꝛ ad hoc vide bonũ tex. in. l. fi. in fi. ff. de litig. ꝛ intelligas hoc verum in pena ꝯuentionali. secus aũt in pena legali vt in. l. iubemus. §. sane. š. de sacrosan. ec.

r **Lex falsis.** Transactio eatenus rescindiẽ quatenus reperiẽ facta ꝑtextu falsoꝝ instrumẽtoꝝ etiã si fuerit iurata nisi fuerit sup falso trãsactũ hoc dicit. ¶ In tex. ibi interpositũ sit retractaẽ ergo trãsactio hoc casu cum sit facta pretextu falsoꝝ instrumẽtoꝝ q̃tuncũq̃ sit iurata opus tamẽ est ꝙ primo petaẽ absolutio a iuramento iuxta no. per Inno. in. c. venerabilez extra de elec. ꝛ in. c. ad aures extra ꝙ metus causa ꝛ põt hoc casu imperatoꝛ disponere cõtra iuramẽtũ ex quo tendit ista prouisio ad exclusionem fraudis ꝛ peccati prout in simili no. dixit bar. in. l. oẽs populi. ff. de iusti. ꝛ iure vbi firmat ꝙ statutum disponens ꝙ cõtractus a minore factus non valeat etiã cũ iuramento si curatoꝛ nõ interueniat adiecta causa i statuto vz ꝙ istud sit ꝑpter fraudes ꝛ dolosas exceptiones que cõtra minores sepissime cõmittunẽ. Sed vbi ista ratio exclusiua peccati non foret apposita tunc fateẽ bar. ꝙ nõ valeret statutũ qꝛ nõ põt laicus statuere contra iuramentũ quod est de iure diuino ꝛ ad hoc vide quod no. in aucten. sacramẽta puberũ. j. si aduersus vendi. ꝛ qđ dicit Bal. in auct. decernimus. j. de arbi. ꝛ vide qđ no. Joan. de imol. in. l. si filius. ff. de dona. ꝛ vide quod no. bal. in. l. paulus. ff. de sta. ho. vbi queriẽ an valeat exceptio imponens penã filie qñ nubit sine licentia patris ꝛ vide qđ ipe no. in. l. oẽm ꝛ. l. matres. j. ad tur. vbi etiã inuestigat an valeat statutũ disponens ꝙ filia perdat dotem si nubat sine presentia ꝛ cõsensu cõsanguineoꝝ ꝛ ad hoc vide quod no. Ange. qui dicit hoc statutũ nõ valere in. l. cõsumpta. j. de testa. ꝛ. l. i. j. de interdic. ꝛ vide plene quod no. pe. đ anca. in sua disputatiõe canonũ statuta ꝛ vide quod habeẽ per abba. siculum in. c. cũ ecclesia extra de consti. ꝛ ꝑ Anto. de bu. in repertorio iuris ciuilis i verbo statutũ. ¶ In tex. ibi falso reuelato in casu istius legis transactio fuit facta metu falsoꝝ instrumẽtoꝝ sed nõ presupponiẽ ꝙ dolo fuerit producta per partẽ est. n. contingens ꝙ quis vtaẽ falso instrumẽto ꝛ tamẽ de falso non teneẽ vt dicit glo. in. §. qꝛ vero leonis in coꝛ. de nõ eligen. ſm rubẽtes. Et ideo cautella ẽ ꝙ fiat protestatio parti ꝙ non vtaẽ vlterius illo instrumẽto cum sit falsum vt habeẽ in. l. veteris. j. de fidei instru. ꝛ vide quod no. Bar. in. l. diuus. ff. de fal. ꝛ ista reuelatio falsi de qua loquiẽ hic tex. potest fieri ciuiliter ꝛ ista ꝓbatio in ciuili operaẽ iter easdẽ partes etiã in falso etiã criminaliter intentate de quo falso ſm glo. hic in ver. ciuiliter põt quattuoꝛ modis questio refricari. vz si agaẽ criminaliter accusando ꝑ caput cornelie de falsis ꝛ etiam si agaẽ actione in factum ad interesse. Quia ex eo delicto ex quo ad publicã vindictã dari solet actio criminalis ex eodem pro interesse priuati cõpetit ciuilis ad interesse vt. l. qui noie. ff. de fal. ꝛ põt etiã i modũ exceptionis ꝛ replicationis cognosci de ista falsitate ꝛ ad hoc facit lex nulluz. j. de testa. ꝛ istud ẽ quod vult hic glo. dz tñ premitti in integrũ restitutio qñ remediũ ꝑ quod cõsuliẽ parti reperitur extinctũ. verbigratia qꝛ actoꝛ qñ ꝑpter falsa instrumẽta per acceptilationez liberauit reum trãsigendo. nam in tali casu cum sua actio sit extincta opus est ꝙ precedat restitutio sed vbi hoc nõ foret tũc dicit hic Bar. ꝙ iuuari põt pars excipiẽdo ꝛ replicando etiam si nõ ꝓcedat restitutio ꝛ ad hoc quod ipse no. in. l. naz postea. §. si minoꝛ. ff. de iu. iurã. ꝛ bene facit quod habeẽ in. l. nec nõ. §. exẽplo. ff. qui. ex ca. maio. ꝛ per hunc modũ põt forte cõcordari quod dicit Bar. in. l. admonendi. ff. de iureiurã. cũ eo quod dicit Anto. de bu. i. c. pastoralis extra de exce. nam Barr. dixit in. d. l. admonendi ꝙ illa sñia que retractaẽ ibi ꝑpter instrumẽta de nouo reperta retractaẽ sine restitutiõe quod intelligas eẽ veꝝ qñ ius partis nõ erat funditus extinctũ ꝛ illud quod dicit Anto. de bu. per tex. in. c. auditis de in integrũ resti. intelligas habere locũ qñ ius partis erat sublatũ ita ꝙ opoꝛtebat ꝙ per iudicẽ fieret restitutio. ꝛ nunquid pendente restitutione debeat supersederi in executione transactionis vide quod not. bal. in. l. si causa cognita. š. eo. ꝛ. j. q̃tum tempus debeat peti ista in integrum restitutio sunt varie sententie. nam aliqui volunt ꝙ olim. j. annum hodie. j. quadriennium sicut in restitutione danda minori. sed quia istud est beneficium iuris ciuilis dominus Rapha. dicit ꝙ ꝑpetuo datur sed forte cuz sit fundatus super falsitate que est causa retractatiõis ꝛ de ipsa nõ queriẽ nisi vsq̃ ad. xx. annos vt. l. querelaz. j. de falsis. iõ forte tutius est tenere ꝙ vltra. xx. annos peti non possit.

¶ In tex.

¶ In tex. ibi quicta fuerit ergo cõnexitas. ⁊ ideo no. ꝙ il
lud iudicat de connexis qđ iudicat de ipso principali cui
adheret. Et ad hoc vide qđ no. bal. in. l. generaliter. §. de
episc. ⁊ cle. ⁊ l. ij. ĵ. de indicta viduitate ⁊ vide qđ no. bart.
in. l. solent. ff. de alimen. ⁊ cy. leg. vbi nota. dixit ꝙ sicut in
cã alimentoꝝ ꝓcedit summarie ita fiet in omni eo qđ est
connexum illi cause.
¶ In glo. in verbo ibi firmis ibi ꝓ precio rerum istã glo.
signat hic Bart. ꝙ qñ plures res ⁊ sic plura corpora sunt
simul vno ꝑcio estimata. tunc est opus ꝙ in ꝯsideratione
qͣtum sit extimatio ꝓ quolibet corpore ⁊ sic qͣtum de illa
summa ꝯueniat corpori estimato hoc ꝑ iudicẽ consideret
non habito respectu ad mensurã sed ad valorem rei arg.
legis qui solidum. §. ij. ff. de le. ij. Et ad hoc vide quod no.
Ange. in. l. debitoribus. ff. de re iu. vbi dicit ꝙ ille qui dʒ
habere tertiam ꝑtem fundi qñ capit suam tertiã non põt
dicere ꝙ vult ḃm mensurã vnde si sunt tria integra terre
nõ posset dicere ꝙ vult tertiam partẽ mensure in eo loco
vbi eligit qꝛ posset esse deceptio. naʒ tertia pars fundi ab
oriente longe plus valebit qͣ tertia pars eius fundi ab oc
cidente ⁊ ideo dʒ fortius extimari fundus ⁊ si valet pone
xxx. cuʒ debeat habere tertiã dabitur sibi tm̃ de terra fun
di ꝙ extimetur valere. x. ⁊ ad hoc allegat istam glo. quod
tene menti. Et ad hoc addas notabile ver. Bal. in. l. me-
uius. §. fundo. ff. de le. ij. vbi dicit ꝙ quanta sit extimatio
partis quaʒ ꝑtendit ꝓ indiuiso nõ debet attendi qͣtuʒ va
leret facta diuisione ⁊ sic sepata parte a quolibet corpore
sed qͣtum valet vnita cum suo toto. ⁊ ad hoc bñ facit tex.
quẽ ipe nõ allegat in. l. fi. ĵ. de iure do. Et addas tãdeʒ in
ista consideratõe estimatõis vnũ tex. no. in. l. si fundum. §.
fi. cum. l. se. ff. mã. vbi est iste tex. ꝙ ego dicebam mensura
illius fundi valere. x. ⁊ hoc ꝓbabam qꝛ alia mensura vẽ
dita fuit. x. ⁊ aduersarius probat ꝙ vna mensura vendita
fuit octo certe iudex dʒ capere mediam viaʒ vt intelliga
tur valere nouẽ qđ tene menti. qꝛ forte nõ alibi reperies.
Et postremo scias ꝙ glo. hic vltimo loco querit nunquid
falsitas cõmissa in quo capitulo habeat viciare totum in-
strm̃ de quo dic vt hic ꝑ Bar. ⁊ l. aurelius. §. ideʒ que sit
ff. de lib. leg. ⁊ vide qđ no. Bar. in. l. ij. ĵ. de fideicõ. liber.
vbi nõ. dicit ꝙ lʒ falsum ꝓprie sumptũ cõmissum ꝑ nota
rium in vno capitulo tollat fidem in toto instrõ attamen
si falsum nõ sit ꝓprie sumptũ ita ꝙ sit q̃si falsuʒ ⁊ nõ vere
falsum tunc nec tollit alia capitula nec debilitat virtuteʒ
eorum. ⁊ hoc per tex. singularẽ in. l. filiussa. §. sequẽs. ff. đ
fal. ⁊ vide qđ ipse no. de cõtrouersia inuestiture i. c. i. vbi ẽt
dixit singulare verbũ vʒ ꝙ si testis iurauerit dicere verũ
super omni eo qđ interrogabit ⁊ dixit falsum sup vno qđ
non est de substãtialibus cause sed de accidentalibus ⁊ di
xit istam falsitatem. primo qͣ sup alijs sit examinatus ꝙ
tunc nõ adhibet fides in alijs q̃ postea dicunt per reuʒ ꝙ
perpetuo tene menti. cum regula sit in oppositũ vt habet
in. d. c. ⁊ in. c. fraternitatis extra de testa. ⁊ per Ange. in. l.
siquis libertate. ff. de peti. here.

i **Habemus in oibus.** Transa-
ctio facta
super causa status valet ⁊ tenet.

De errore calculi. Rubrica.

e **Rrorem.** Si in calculo sit erratũ põt
sepius retractari nisi super
eo sit iudicatũ vel transactũ ⁊ indebite ꝓmis-
sum cũ dicit hoc dicit. ¶ Et ex hoc tex. no. pri
mo ꝙ lʒ ratio sit reuisa per hoc nõ tollit quo minus iteꝝ
petat reuideri si allegetur error non ergo ꝓpter gemina
tã reuisionẽ calculus vel ipsa ratio magis fortificat imo
qualiter petit reuideri prout vna vice tantũ calculus eẽt
factus. Et ex hoc dicit hic bal. ꝙ falsa cõfessio pluries re-
plicata nõ plus nocet qͣ si vna vice tantuʒ emanasset qđ
est ponderãduʒ cõtra no. per bar. in. l. scimus. ĵ. de agri. ⁊
censi. li. xi. vbi dixit ꝙ geminata confessio plus operat qͣ
vnica cõfessio qꝛ qñ bis emanat extra iudiciũ absente par
te ꝑiudicate cõfitenti lʒ vna sola cõfessio nõ ꝑiudicaret ⁊
ideo ẽ opus dicere ꝙ dictũ Bar. hʒ locũ qñ confessio nõ
dicit facta per erroreʒ qꝛ tunc nõ hʒ locum quod dicit hic
Bal. vel ẽ opus dicere ꝙ Bald. hic non bene loquitur qꝛ
tex. iste per quẽ se mouet loquitur in errãte nõ aũt in con-
fitente. vel dicas ꝙ dictũ Bar. ꝓcedit qñ erat defectus ꝑ
sentie partis. secus aũt qñ cõfessio ẽ erronea qꝛ tũc deficit
cõsensus ex parte cõfitentis ⁊ ideo nõ ꝑiudicat qͣtũcũqꝫ
sit pluries replicata quod tene menti. Et qꝛ possʒ semper
dici ꝙ fuit erratũ in calculo ⁊ ideo resultaret absurduʒ qꝛ
nunquã foret finis in reuisione rõnis ideo dicas ꝙ iudex
adhibet calculatores de nouo ⁊ cõfirmat sicut ẽ calculatũ
in. l. instar per Bar. ĵ. de iure fi. li. x. ⁊ ad hoc facit qđ ha-
betur in. l. ij. ĵ. de sump. ⁊ litis expensis postqͣ eniʒ sñia in
teruenit retractatio nõ permittit vt ẽ hic textus ⁊ ad hoc
facit quod no. Inno. in. c. i. de cõfirma. vtili vel inutili vbi
dixit ꝙ postqͣ sñia ẽ a iudice cõfirmata nõ põt retractari
ꝑtextu nullitatis ⁊ dicit Bar. in. d. l. instar ꝙ de isto erro
re calculi põt perpetuo pars interponere querelam ⁊ pete
re reuisionẽ. Scdm̃ scias ꝙ cõtra agrimensores vel mesu
ratores iugerũ ex publico deputatos nõ põt dici nec con
queri vltra annuʒ ⁊ hoc per tex. in. l. qui se grauatos. ĵ. de
discussoribus quẽ tex. allegat bar. in. l. si societate in. §. ar
bitroꝝ. ff. pro so. quod tene menti.
¶ In glo. in ver. vel trãsactio ibi fuit expressa causa quã
do ergo falsa causa ẽ expressa in sñia. sentẽtia nulla redit
ad quod vide glo. in. l. si is aliqueʒ. ff. de acqui. here. ⁊ qđ
ibi per bar. ⁊ per bal. in. l. i. ĵ. de cõdi. inde. ⁊ per Ang. ple
ne in repe. l. qui rome. §. duo fratres de verbo. obli. ⁊ vtꝝ
habeat locum qñ est falsa causa respectu facti sicut qñ est
respectu iuris vide bonũ tex. in. l. qui testamẽto. ff. de excu
sa. tu. ⁊ cõcludas ḃm bar. hic ꝙ si falsa causa nõ sit in sñia
expressa lata ꝯ presentẽ ꝙ regulariter sñia valet ⁊ in cau-
sa appellationis põt reformari ex vera causa per. l. ticia-
nus. ff. ꝙ cum eo lʒ bal. in. l. i. ĵ. de ꝯdi. inde. dicat ꝙ istud
nõ ẽ verũ ⁊ respõdit ad. l. ticianus ꝙ ibi nõ erat falsa cau
sa sʒ incõgrua sed si cõcurrat ꝙ sit appellatũ vel dictũ de
nullitate principaliter an possit reformari per iudicẽ ap-
pellationis bar. nõ. ꝙ sic in. l. si vt ꝓponis. ĵ. quõ ⁊ qñ iu-
dex. ⁊ vide etiã ꝙ ipse. no. in. l. si expressim. ff. de appella-
tionibus sed qñ falsa causa est expressa regulariter i sñia.
sñia non valet vt. l. i. ff. que sñie sine appella. rescin. ⁊ l. ij.
ĵ. qñ prouo. nõ est necesse ⁊ sufficit ḃm bar. ad faciendum
ꝙ sñia nulla sit ꝙ iudex se referat ad acta. nam vult ꝙ il
lud dicat expressum alias dicit valere sñia nisi error vel
falsitas cause eẽt in substãtialibus in qbꝰ iudex se fundat
vt puta in libello dato in prima cã. qꝛ tũc dicit ꝙ falsitas
cause etiã nõ expressa reddit sñiam nullam. ⁊ ad hoc vide
quod no. bal. in. l. ij. ĵ. de re iudi. vbi allegando. l. ait. ꝑ. §.
ꝑmittit. ff. de mino. dixit ꝙ istud est verum. s. ꝙ error ex-
pressus in libello reddit sñiam nullam. nisi post latã sñiaʒ
vel ante pars fuerit confessa illud esse verũ. nam tunc de
ineptitudine libelli vlterius queri non põt. ad qđ bene fa
cit ꝙ no. Inno. in. c. pisanis de resti. spo. ⁊ rñdet ad tex. in
l. posthumus. §. siquis exhis. ff. de inoffi. testa. dicendo ꝙ
ibi lʒ ꝑsona que egit nõ haberet querelaʒ. tamen error nõ
fuit expressus in libello. Et addas ẽt quod no. dixit i. l. ij.
ĵ. de rescin. ven. vbi dixit ꝙ iudex appellatõis non põt re
formare sñiam que est fundata super inepto libello ⁊ allat
c. cum dilecti. extra de emp. ⁊ ven. ⁊ tene menti qꝛ est no.
limitatio ad. d. l. ticianus. Et aduertas vltimo qꝛ bal. hic
⁊ in. l. ij. ĵ. de manumissis vindicta contrariat bar. in hoc
quod dicit bar. sñiam latã ex falsa causa nõ valere quan
do iudex nõ exprimit falsitatem cause in sñia sed per rela

tionẽ ad acta. nam dicit bal. ꝙ ꝓpter hoc sñia nõ ẽ nulla qꝛ nõ est peccatum in forma sed in materia ⁊ ideo allegat Inno. in. c. qui contra falsam de ꝓba. ⁊ in. c. prudentiaꝫ de offi. dele. ⁊ in. c. in ꝑñtia de renũ. ⁊ in. c. cum bertoldus de re iudi. in quibus locis Inno. dicit ꝙ si iudex dicat cõdemno te ad. x. que debes reddere titio ꝓut apparet eẽ ꝓbatum per. A. ⁊. B. ⁊ in actis nõ apparet ꝙ. A. ⁊. B. aliquid dixerit. tñ dicit ꝙ ista sñia nõ est nulla. sed tu posses forte dicere ꝙ istud est verum in hoc casu qꝛ ex defectu ꝓbationũ sñia non reddit̃ nulla vt habetur in. d. l. i. §. i. ff. q̃ sñie sine ap. resin. esto ꝙ si nulla penitus facta sit probatio ꝯtra reum condẽnatũ Inno. in. c. cum ecclesia sancte marie de constõnibus velit ꝙ sñia nulla sit sed vbi esset defectus in alijs que habẽt reddere sñiam nullam. tũc falsitas cause que ex actis resultat ad que acta iudex retulit se sententiando ꝓcedit opio Bar. ⁊ non ꝯdicunt. Inno. dicta.

De postulando. Rũca.

c **Am a prefecto.** Qui non appellat a sñia videt̃ illi consentire: ⁊ parere necesse hꝫ. h. d. Cõcordat cuꝫ hoc summario. l. ab eo. ꝭ. qũo ⁊ qñ iu. ⁊. l. qui ad ciuilia. ꝭ. ꝺ ap. ¶ Nõ. ꝙ ille qui nõ appellat vi̅ sñie cõsentire quod tamen est verum qñ appellare posset. secus si nõ posset vt sciꝫ qñ late eẽnt due sñie quo casu appellari nõ licet. l. vnica. ꝭ. ne. li. iij. ꝓuo. ⁊ hac rõne dixerũt multi ꝙ ex sñia ꝯdẽnatoria. tunc demuꝫ oritur naturalis obligatio quãdo pars ꝯdemnata potuit appellare ex quo visa est illi ꝯsentire: qui consensus nõ oritur qñ appellare nõ posset iõ tunc nõ obligat naturaliter ꝯdẽnatoria bar. tamen quẽ cõiter sequũtur doc. tenẽt idem hoc scꝺo casu qꝛ etiaꝫ nãlis obligatio ex alijs principijs oritur q̃ꝫ ex cõsensu ex equitate. n. iurgentiuꝫ preter ꝯsensum cãtur qñqꝫ naturalis. l. amplius. §. natura debet. de re. iu. ſꝫ equitas iurisgẽtiũ dictat vt magistratibus pareamus. l. veluti. ff. de iusti. ⁊ iu. ergo ex hoc capite resultat naturalis ita dicit bar. in. l. iulianus. ff. de condi. inde. posset tñ dici ꝙ hec. l. allegata per bar. ibi nihil facit ad ꝓpositũ qꝛ inq̃tum tex. noster dicit placitis intelligẽdus est de placitis iudicis nõ autem de placitis cõsensu partis ideo nihil ad ꝓposituꝫ. ¶ Ultimo collige in ver. nõ appellas ꝙ sñia i casu huius l. fuit diffinitiua qꝛ regulariter ab interloquutoria nõ appellatur ⁊ ideo effectus sñie potuit eẽ ꝑpetuus de quo tñ in glo. dicetur in voce.

n **Ec ceterorum.** Liberti aduocare possunt si sunt literis eruditi. h. d.

f **Ab specie.** Si occasiõe salarij ex cã mutui ꝓmittat̃ põt infra tp̃s legitimũ exceptio obici ⁊ liberatio ꝯsequi h. d. ſm bart. dic plenius. confessio de recepto ⁊ ẽt ꝓmissio facta cõtemplatõe alicuius cause sequuture licet nõ spe future numerationis si illa cã nõ sequat̃ potest infringi ꝑ exceptionẽ numerate pecunie ⁊ ꝑ ꝯditionẽ sine causa sicut si esset facta spe future numeratõis qꝛ non fuit sequuta. ⁊ hoc. ꝭ. tempora debita idest ante bienniũ. h. d. ¶ Nota primo tex. qui semp allegatur ꝙ ille qui patitur prescriptionẽ contra se cõpleri videtur ꝯsensum obligatõi accomodare ita ꝓbatur hic in ver. ꝯsensu. Ex quo videt̃ inferri ꝙ prescriptio tollat naturalem obligationẽ argu. l. eas de cap. di. coniuncta. l. nihil tam naturale de regul. iuris contrarium tamen videtur notare in. l. fi. vbi glo. ff. rem ra. ha. ꝙ tollatur dumtaxat ciuilis non nãlis de quo vide ibi plene per bar. ⁊ ꝑ eundẽ in extrauagãti ad repri. ⁊ plene ꝑ bal. in. l. cuꝫ quis in. vij. columna. ꝟ. de iu. ⁊ fac. igno. quibus adde qꝺ singulariter dixit Ang. in. l. i. ꝭ. de iudi. vbi firmat ꝙ lꝫ in ciuilibus nõ tollat̃ per prescriptionem naturalis obligatio vt in. d. l. fi. ff. rem ra. ha. secus. tamẽ est in criminalibus quod dictũ no. ¶ Allegat̃ etiaꝫ iste tex. ꝙ ante bienniũ in cõtractu mutui nõ orit̃ naturalis obligatio de quo late per doc. in. l. i. ff. de condi. inde. ⁊ in. d. l. cũ quis. ꝟ. de iu. ⁊ fac. igno. dic vt ibi. ¶ Allegat̃ ⁊ tertio ꝙ lꝫ omnis exceptio regulariter sit perpetua. l. pure in fi. ff. de do. excu. tamẽ fallit in exceptione nõ numerate pecunie que temporalis ẽ ⁊ nõ perpetua vt hic ⁊. l. in cõtractibus. ꝭ. de nõ nu. pec. ¶ Ultimo nota aliud singulare ex hoc tex. ꝙ lꝫ cõditio ob causam ⁊ cõditio sine causa que sunt personales actiones ⁊ durare soleãt spacio. xxx. an. vt. l. ij. ꝭ. de cõsti. pe. ⁊. l. siquis emptiõis. ꝭ. de pre. xxx. an. hic tamẽ nõ durãt nisi biennio ⁊ ex hac vltima doc. inferunt ꝙ vbicũqꝫ exceptio cõcurrit cuꝫ actione ita ꝙ exceptio sit causa dande actionis ꝙ regulat̃ actio a natura exceptiõis ⁊ ideo si exceptio est temporalis similiter actio est temporalis ita probat̃ in hoc tex. Et his que dixit hic Bar. in materia cõtractuũ simulatoꝝ adde omnio cõsiliũ eiusdẽ Bar. qꝺ incipit petrus nicole vbi elegãter loquit̃ vltra oẽs de quo ⁊ per Cy. ⁊ doc. in. l. i. ꝭ. plus va. qꝺ ag. ⁊ per bal. in. l. per diuersas. ꝭ. man. Sequitur. l. vellamento secundum dñm Hugonem trotum.

v **Ellamento.** Propter absentiaꝫ aduocati nõ annullat̃ sñia hoc dicit fallit in aduocato fisci vt. ꝭ. de sen. ad fis. la. li. x. Fallit etiam in aduocato ecclesie vt in glo. d. l. i. Quod aũt i aduocato minore cogita ⁊ videt̃ ꝙ idẽ qꝛ ꝑdictis equiperat̃. l. res publica. ꝭ. ex qui. ca. ma.

f **Si quis aduocatorum.** Paciscẽs de quota litis remouet̃ ab aduocatiõe hoc dicit. Et canonizata est. iij. q. vij. infames. Est autẽ pacisci de quota litis si dicat̃ sicut in casu quo vinces volo tantũ ⁊ si perdes volo te gratis iuuare quod peccatum est improbatuꝫ ne per fas ⁊ nephas inuitet̃ aduocatus ad litigandũ in causa vt victoriã cause calumniose cõsequat̃ ⁊ hac ratione impugnãt moderni bal. hic qui voluit ꝙ si peccatũ aduersaret̃ circa aliaꝫ rem que nõ fuerat in ꝯtrouersia neqꝫ in lite nõ improbaret̃ pactũ quod tamẽ est falsum cũ ea ratio calumnie cõmittende etiã versetur hoc casu ergo idẽ ius. quod aũt illa sit ratio ꝺ qua supra probat tex. in. l. si vero remunerãdi. ff. man. Tunc aũt licitũ est pactum qñ nõ pacisceret̃ in causa victorie qꝛ dicat̃ siue vincas siue perdas volo tantũ vnde si vltra hãc q̃titatẽ etiã ad plus in casu victorie pacisceret̃ nec hoc pactũ est licitũ l. i. §. si palmarij noĩe. ff. de var. ⁊ extra cri. allegat̃ moraliter ꝙ fama preferẽda est lucro facit. ff. siquis ob. cã. te. l. iulianus vnde salomon. Melior est fama bona q̃ꝫ diuitie multe ideo dixit canon. xij. q. i. crudelis est qui negligit famã suã. c. i. ¶ Nota scꝺo ꝙ pactũ de quota litis dicit̃ depredatio cõtra clientulum litigantẽ facta quod no. qꝛ vltra penas huius legis poterit aduocatus forte i duplo vel quadruplo cõueniri. ¶ Nunquid aũt ex solo pacto de quota litis irroget̃ aduocato huius. l. pena cõis est oium doc. sñia quod sic sed in contrariũ facit iste tex. ꝙ imo per seuerãtia requirat̃ in hmõi pacto qꝺ probat verbũ ꝑmãserit in tex. quod exponit̃ ibi perfecte manserit vsqꝫ ad exactionẽ ar. l. vrbana predia. §. pernoctare. ff. ꝺ ver. si. facit qꝺ habet̃ in simili in. l. i. ꝭ. de plus peti. ⁊ hoc sensit. d. Rapha. hic lꝫ nõ tã clare. tu aduerte qꝛ iste intellectus videt̃ cõtra tex. ꝭ. eo. l. proxima ibi nullã pactionẽ ineat. Ex quo tex. patet ꝙ etiã lex ab initio reprobat cõuentionem igit̃ cõtrafaciẽs incidit in penã quẽ tex. no. nõ ob. iste tex. qꝛ satis dicit̃ perseuerare seu permanere in pacto quãdo ab illo nõ recedit dato ꝙ nõdum fecerit exactiõnẽ vt patet de se. ¶ Ultimo nota cõiuncta. l. i. §. sicut. ff. de var. ⁊ extra cri. ꝙ salariũ aduocatoꝝ dꝫ eẽ limitatũ nec põt excedere summã centũ aureoꝝ. vt ibi habere. fallit in causa criminali

criminali q: pōt excedere dictā summā ita dicit bal.i apo stilis per illum tex.in.l.fi.ff.de dona.

q **Quisquis.** Nemo in eadē causa sit aduocatus & iudex. nō etiā cō uicietur aduocatus nisi quatenus cause necessitas desiderat ↄcertent legibus & nō oprobriis nō cōtrabat cuz cliente.xennia moderata nō spernat sibi debitū recipiat litem ex industria nō protrabat sit in eius arbitrio allegare ꝓfuso ᵬmone dūmō ñ faciat vt maiorez pecuniā a clientulo cōsequat̄ quibus si cōtrafecerit vilissi mus reputabit̄ & dz stare & non sedere hoc.d. dñs Hugo trotus. ¶ An aūt aduocatus possit eē iudex & quomō su mite tres breues ↄclusiones ex mente doc.in hoc articu lo aliqualiter variātium.

¶ Prima conclusio semel aduocatus in eadem causa nō potest neqꝫ eo tempore neqꝫ diuerso esse iudex vt hic qđ singulariter intelligit Specu.in titulo de iudi. de lega.§. restat versi item tamen scilicet delegatus sed ordinarius sic verū est tamē ᵬm eum ꝙ tāqꝫ suspectus poterit recusa ri alias ipso iure valeret sñia nisi suspectus allegaret̄ tex. in.l.pretor.ff.de iur.om.iudi.

¶ Secunda conclusio qui extitit in vna causa iudex etiaz in ea.potest ex interuallo temporis eē aduocatus ᵬm Cy. hic & Bar. q: non tanta affectione ducitur iudex quanta ipse aduocatus Rapha. tamē in hoc contra per istuz tex. equum tamen esset secundum doc. vt se abstineret ita di cit hic Alberi.& bene.

¶ Tertia ↄclusio nō pōt hic aliquo casu quis & semel in eadem cā & tempore eē iudex & aduocatus.i.fungi officio aduocationis & iudicis ita probat etiā iste tex.ᵬm aliuz in tell ectū. ¶ Nota scđo ꝙ cum clientulo nō pōt ꝯhere ad uocatus quē in fidem suā assumpsit qñ aūt dicat̄ in suam fidem assumptus dicunt aliqui ꝙ eo ipso ꝙ clientulus re uelauit secreta sue cause alij dicunt statim recepto salario de quo articulo dicatis vt.ff.eo.l.fi. ¶ Ultimo in fi.in qꝫ tuz dicit̄ ꝙ aduocatus dz stare & nō sedere dicatis ꝙ iste tex.est intelligendus in aduocato nōdum doctore.secus si eēt doctor ita vltra alios dicit hic Alberi.& seruat̄ de con suetudine allegat tex.in.l.fi.ā.de offi.iudi.& ꝯ.vbi sen.vel claris.l.fi.§.fi.lz glo.ibi sentiant cōtrariū quibus tu etiā adde tex.in.l.i.ā.de offi.ci.iudi.arguendo a speciali.

p **Prouidendum.** Ad officiuz iudi cis pertinet de q̄ fiat distributio aduocatoꝝ.& aduocatus nō pa rens iudici distribuenti priuat̄ aduocatione perpetuo sine spe restitutionis hoc dicit.& ratiōe primi di cti vide glo. in.l.quod si nolit.§. si mancipium.ff.de edi. edic. ¶ Allegatur ꝙ scientia nobilitat hoiem alibi dicitur ꝙ scientia inflat hoiem.c.cū pridem extra de renun. Fa cit etiā iste tex.ꝙ doctor antiquus ꝑferat̄ iuniori. ¶ No ta ex secundo dicto ꝙ aduocati nō parentes iudici pos sunt ab officio aduocationis perpetuo remoueri quod est bene nota. quinimo non possunt aduocationi restitui qđ tamen limitat singulariter Archi.iij.q.vij.in.c.lz vero.ꝙ restitui non possit ab eodē ar.ff.de questione.l.i.§.fi.nisi forte eēt ꝑnceps vł sił'is ꝑn.ff.đ mi.l.ꝑfecti facit.l.i.§.đ q̄. ff.eo.ab alio aūt successore vł supiore posset allat.xi.q.iij. c.si epūs añqꝫ nat⁹ qđ no. q: ē pegria limitatio ad hūc tex. ¶ Ultimo semp allegat̄ ꝙ ille q subtrahit alteri suas de fensiōes vel ꝓbatōes q: occultat instrā vel corrūpit testes quominus testificent̄ si đ his ↄuincatur dz in causa succū bere & ꝓ ↄuicto reputari ad qđ vide bar.& legistas in.l. si de possessione.ꝯ.de ꝓba.&.l.ij.§.j.ff.de iure fis.& ibi bart. quod tene menti q: multotiens ↄtingit in practica.& lz gl. hic teneat ꝙ qꝫ sit contra partem sic facientē ꝑsumptio nō tamen dz ꝑdere cām.tamē hanc glo. Cy.Albe. & cōi ter doc.repugnant quibus adde quod no.cano.in.c.inti mauit.&.c.cāqꝫ &.c.ↄstitutus extra de testi.& in.c.perue nit de testi.co.vbi ꝑ Imo.& ꝑ Ant.de bu. Postremo im pugnatur glo.a doc.cui est similis in.c.siquis.iij.q.vij.in quantum voluit penam huius.l.hodie nō se extendere ad aduocatos nostri tpis q: nō sunt de publico salariati.sed doc.ↄtra ar.l.j.§.ait ꝑtor.ff.eo. Scđo q: salariū qđ dat̄ a priuato successit loco publici.l.fori.& ibi no.in.ti.j. Ter tio dicit Rapha.q: v: etiaz codicis nō meminit se legisse & aduocati nisi essent fisci ꝑciperēt salariuz de publico qn imo a priuatis ꝓ aduocatōe ꝑstatur salarium tex.est.ā.e. l.si sub specie tu dic idem de iure.ffoꝝ erat tex.est in.l.j. §.sicut & ꝑ totam illam.l.ff.de var.& extra cogni.

De aduocatis diuerso.iudicioꝝ. Rīca.

r **Ipatronum cause.** Preuari catio aduo cati prestat cause reintegrationē & aduocato penam ingerit falso tñ illum deferens calūnia ri videt̄.h.d. ¶ Et premitte ꝙ ille dicit̄ ꝑuaricator q ac cusat aliquē de crimine publico & postea patitur eum ab solui forte corruptus ab eo quo casu ꝓditor est rei publice cuius interest crimina puniri & habent̄ in.l.j.ff.de preua. Ideo infero ex mente Rapha.hic ꝙ qui nō rem publicaz prodit sed priuatam ꝑsonaz vt in casu huius.l. nō ꝓprie dicitur ꝑuaricator sz improprie ideo infert ipse ꝙ lz pena infamie irrogetur ipso iure ꝑuaricanti in crimē publico.l. athletas.§.j.ff.de infa.tñ preuaricāti in causam priuataz nō irrogabit̄ infamia.sed alia calūnia notabit̄ extra ordi nem ꝙ punit̄.l.i.ff.de extra.cri. Et ratio est ᵬm eum qm̄ pene nō sunt extra casus suos extendende maxime qñ mi nus in casu sub pena nō cōprehenso delinquit̄ ↄtrariuz. tamen hic tenuit glo.& doc.omnes.& ideo forte posset dici vt defendet̄ cōis opi.& ēt rei publice interest nulli hoium ius suum detrahi.ff.de his qui su.vel ali.iur.l.ij.& insti.e. ti.§.sed hoc tpe. Sed aduocatus tollit ius parti.ergo con tra rem publicā satis delinquere videt̄ & per ↄsequēs de crimine publico ↄuinci:nisi forte diceres ꝙ ex hac solutōe sequeret̄ ꝙ omne crimē qđ tendit ad diminutionē pximo nij ex quo ius parti detrahit publicū diceret̄ qđ tamē est falsum & cōtra.l.i.ff.de pu.iudi.iō cogita de alia solutiōe q: hec non videt̄ tuta. ¶ Nota scđm casum in quo nō re tractatur sñia a qua nō est appellatuz qñ scilz aduocatus preuaricatus est. Nunquid aūt ipso iure ante restōnez sñia retractetur dicetur.ꝯ. ¶ Unū tñ notabitis ad intellectū l.si pretor.in.§.marcellus.in gl.allegata ꝙ tria debēt ᵬm doc.ↄcurrere vt sñia lata ꝑ falsas allegatōes sit ipso iure nulla scilicz.dolus aduersarij.& ꝙ aduersarius falsa alle get.& ꝙ talis sñia sit lata ꝑ falsas allegatiōes est tñ vnus singularis casus in quo ꝓbatis tribus omnibus de qbus ā.nō audietur is qui cōtra se sñiam reportauit qñ vz tres sñie emanassent in ea.cā cōformes quo casu de nullitate sñie aliquo casu dici nō poterit casus est singularis in cle. vt calūnijs de re iudi.

q **Ui necessario.** Aduocatus qui i patria sua ad ma gistratū assumit̄ extra eam vagari nō pōt nec in ea officiū aduocationis cōtra rem publicā exercere hoc dicit. ¶ Nota casum in quo in eadē persona possunt cōcurrere tria officia. Nam & quis pōt eē decurio qui decuriones hodiernis tēporibus vocant̄ anciani vel sapientes ciuitatis. Potest etiā habere officium aduoca tionis. Item & alium magistratū vt pactū ex hoc tex. ᵬm cōem sñiam dixit tamē hic Rapha. ꝙ cum iure caueatur aduocatū nō posse eligi in assessorē.l.fi.ā.de assesso. ꝙ nō putat similiter posse eligi ad magistratū nō ob.iste tex. q: hoc nō probat sed loquit̄ de aduocato qui eligit̄ ad decu rionatū idest ad cōsilium ciuitatis qui quidē decuriona tus nō est magistratus.l.item eoꝝ.§.decuriones.ff.quod

cuius vniuer.nam aduocatus ſm eum pōt eligi ad conſi-
lium.nō aūt ad magiſtratū ita probat iſte tex. ¶ Ultimo
allegatur iſte tex.in fi.ꝙ doctores legentes nō poſſunt eē
aduocati ↄtram rem publicam a qua ſalarium recipiunt
fallit tñ in caſibus no.ff.e.l.pe.ſic ēt clericus cōtra eccleſiā
ſuam in qua eſt beneficiatus aduocare nō pōt tex.eſt in.c.
fi.extra de poſ.ꝛ ibi notaꝛ ꝛ in ſpec.de aduo.in.§.obiciꝛ.
verſi.item ꝙ aduocatus. Sic nec etiā milites quibus ad-
uocati equiperantur.ꝭ.titulo primo.l.aduocati.ꝛ ex tex.
ꝭ.de aduoca.l.milites. Qua autem pena puniantur pre-
dicti contra facientes videtur dicendū ꝙ cum officio ꝛ
beneficio priuabunꝛ quod cōſequebanꝛ ante aduocationē
preſtitā ideo doctor priuabiꝛ lectura miles militia cleri-
cus beneficio ad qđ videatis bonā glo.xcvi.diſtinc.in.c.
ſi imperator.ꝛ.i.q.vltima.c.i.vbi concordantes. Quod ſi
doctor ſuſcipiat ſalariū a duabus ciuitatibus inuicē liti
gantibus an cōtra alterā poſſit eē aduocatus citra penā
huius.l.puto ꝙ nō.ar.no.i.q.vij.c.i.ꝛ in ſpecu.de aduo.
in dicto.§.diciꝛ verſic.quid ſi habet vbi queſtio formaꝛ
in clerico habente beneficium a duabus eccleſijs ꝛ decidi
tur ꝙ non poteſt vt ibi.

B **Et quis ex corpore.** Aduocatus ēt ſi nō ſit curialis non poteſt eſſe exactor colle-
ctarū hoc dicit. Et probat notabi.iſte tex.ꝙ
aduocatus collegiatus ꝛ in matricula aduocatoꝝ deſcri-
ptus nō pōt etiā volens ville officiū exercere patet hic qꝛ
nō pōt eſſe exactor collectarū. Ex hoc inferꝛ ꝙ ille qui eſt
collectarius diciꝛ ville officiū exercere ita probaꝛ coniun
cta ratione glo.ij.Ex hoc etiā inferꝛ lincentiatus qui gau
det regulariter priuilegio doc.l.i.vbi tex.ſingularis infra
de cōſuli.li.xij.ſi officiū procure exerceat nō gaudeat pri
uilegijs doctoꝝ iuris quo ad habitū nō quo ad exercitiū
Nota ſingulariter illum tex.in.d.l.i.qui allegaꝛ ꝙ lincen
tiatus hodie ſi ſit doctoratus poſt menſem prefertur alij
qui ante menſem lincentiatus ꝛ doctoratus ſimul qđ no.
qꝛ vidi de facto. Sequitur.l.fori.

f **Ori tui.** Queſita ex aduocatiōe vniuerſorum iudicioꝝ ſunt ad inſtar
caſtrenſis peculij hoc dicit. Et collige primo.
ꝙ aliud eſt querere aliquid ex re ꝛ aliqd ex cā
rei.nā p̄io caſu denotaꝛ acqſitio imediata ſcđo mediata
de quo ēt no.ꝭ.de tranſa.l.ex falſis in glo.i.ꝛ in.l.i.§.ex in
cendio.ff.de incen.rui.ꝛ exemplifica in filio fa.aduocato
qui allegauit pro quadā vidua a qua ſalarium accepit a
qua etiam allegationis heres fuit inſtitutus. Collige vl-
timo ꝙ ſalariū quod percipit aduocatus ēt de priuato di
citur quaſi caſtrenſe ꝛ ideo nō cōferꝛ illud ꝛ de illo libere
teſtaꝛ vt hic. ¶ Idem ſm glo.in quocūqꝫ iudice ratio eſt
ſm Bal.qꝛ gerit iudex officiū publicū ideo q̄ꝫtum ad pa
triā poteſtatē attinet habeꝛ pro patrefa.ar.ff.ad trebel.l.
nam quod.ꝛ.l.ante pe.ff.de his qui ſunt ſu.vel ali.iuris.
¶ Idem in notario ſm Bal.hic qꝛ gerit officiū publicū
ſaltem auctoritate maxime ſi ſit notarius cū dignitate ſi-
cut ſunt notarij principis de quibus vide tex.nota.ꝭ.de
man.prin.l.i.in fi. Quid aūt in ſalario ꝓcuratoris cōclu
de ꝙ ſecus eſt qꝛ eius officiū eſt viliſſimū vt dicit hic bal.
tum etiā qꝛ nō eſt publicū ſed priuatum inſti.de exce.§.fi.
Et circa ſalariū aduocati vide quod dixi in.l.prouiden-
dum.ꝭ.ti.i.Sequitur.l.quicquid.

q **Alicquid.** Priuilegia conceſſa olim aduocatis prefecti pretorio
orientis extendiꝛ ad aduocatos p̄fecti vrbis
hoc dicit. Eſt aūt p̄fectura q̄ꝫtum ex legibus
colligi pōt quadruplex harum prima ꝛ eminentiſſima di-
gnior illa eſt cui p̄eſt p̄fectus p̄torio principis.qui p̄fectus.
principi equiperaꝛ.l.i.ff.de offi.p̄fec.p̄.alteri p̄eſt p̄fectus
vrbis qui p̄fecturā habebat in vrbe. alij p̄eſt extra vrbē
prefectis orientis eſt vltima prefectura prefecti illirici ꝛ
de iſtis prefecturis habetur hic ꝛ in.l.ſe.quarum prefectu
rarum dignior eſt prefectura prefecti pretori principis.
Auctoritate igitur huius.l.ↄcedunꝛ omnia priuilegia ad
uocatoꝝ p̄fecti p̄torio principis aduocatis p̄fecti vrbis.ꝛ
hoc eſt quod intēdit iſta.l.ꝛ ſemp allegaꝛ ꝙ priuilegia da
to ꝙ cenſeanꝛ priuata lex reſpectu priuilegiati tñ poſſunt
ad aliū extendi ꝑ quecunqꝫ verba ēt generalia caſus eſt
hic ꝛ ita ſm Bart.fecit Bonifacius papa qui priuilegia
fratrum minoꝝ ↄceſſit fratribus p̄dicatoribus nihil allaꝛ
ſed tu allega tex.in.c.cōſtitutū de reg.iu.lib.vi. Ideo infe
runt Moderni ꝙ priuilegia ↄceſſa ſtudio boñ.ꝛ parien.
ſi poſſunt auctē impatoris extendi ad alia ſtudia ideo do
ctoratus hic ferrarie gaudebit priuilegio quo gaudent bo
nonie doctores ↄtra vulgarē opi.ſed occurrit dubitatio
an reuocato priuilegio in ſtudio bononiēſi cenſeatur reuo
catum eſſe priuilegiū ad illius ſimilitudinē preſtitū ꝛ con-
ceſſum in qua qōe Bal.hic ↄcludit ꝙ nō duabus rōnibꝰ.
Prima qꝛ ex quo priuilegiū redactum eſt ad.l.ſicuti.l.eſt
ꝑpterea ita ꝛ priuilegiū ſe.hec rō ↄcludit qñ đ priuilegio
fuiſſet facta.l. Secūda rō ꝛ melior qꝛ meritū vnius nō dꝫ
ad alterius odiū ↄuerti.l.iij.§.ſi emācipatis.ff.đ ↄtra ta.
ꝛ de hac.q.vide Bal.ꝛ Guil.ꝭ.de epi.ꝛ cle.l.priuilegia.

r **Ancimus vt aduocatis.** Aduocatis nullum munus pſonale debet in
iungi niſi neceſſitas iudicandi vel arbitrium
ſuſcipiendi. ¶ Et allegaꝛ ꝙ aduocati nō teneñꝛ ad cuſto
dias faciēdas ciuitati qđ eſt magnū priuilegiū ſm Bald.
Qđ tñ limita vltra eum niſi in ſubſidiū ita ꝓbat glo. hic
per quam limitatur hec.l.cum alijs ſimilibus. ¶ Nō etiā
ſm Bal.ꝙ exequatio collectaꝝ ſm qualitates ita ꝓbatur
in ver.ꝑequatio. ¶ Ultimo nota in ver. arbitrio ꝙ ad-
uocatus pōt cogi arbitrari ꝛ conſulere glo.eſt ſingularis
ſm Bal.ꝭ.de pri.ſacro.ſcri.li.x.in.l.ij. quod tñ puto li-
mitandū niſi ↄditio pſonarū aliud ſuaderet qꝛ vaſallus
ↄtra dñm nō compelleretꝛ aduocare nec conſulere qꝛ nec
militare ar.l.aduocati.ꝭ.e.vel ſi qualitas cauſe nō patere
tur qꝛ clientulus faueret malam cām ar.l.rem nō nouam
§.fi.ꝭ.de iudi. ¶ Ultimo ēt per aliam cām vt ſi affinitatē
ↄtraxiſſet aduocatus cum aliquo qm̄ contra illum nō co-
gereꝛ patrociniū p̄ſtare arg.l.humanitatis.ꝭ.de admi.
tu.ꝛ.ff.de ꝓcu.l.affinitatis.

i **Idem.** Priuilegia ↄceſſa aduocatis orientalibus extēdunꝛ ad ad-
uocatos egipti.h.d.Et allegat Bald.hanc.l.
ꝙ veſtis ꝛ toga accipiꝛ ꝑ homine ideo tu po-
teris inferre ꝙ inferens vim in veſtem videtur intuliſſe
in hominē iō qui lacerat veſtem clerici videꝛ incidere in
canonē ſiquis ſuadente diabolo.xvij.q.iiij.

c **Tam aduocatio.** In foro prefecti p̄toriū taxaꝛ
numerus aduocatoꝝ qui ſunt centū quinqua
ginta.ꝛ qui ex his elligitur aduocatus fiſci exi
mitur cum liberis a ↄditione curiali vel coartali ꝛ efficiꝛ
comes palatinus poſt officiū depoſitum ꝛ qđ inde querit
eſt quaſi caſtrenſe.h.d.Et format hic Rapha.vnicū du
bium inſolutū qꝛ diciꝛ in tex.ꝙ qui elligiꝛ aduocatus fiſci
ex numero aliorum prefecti p̄torio eximitur a ↄditōe cu-
riali.ſed ↄtra quia eoipſo ꝙ aſſumptus eſt ad collegiū ad
uocatoꝝ p̄fecti p̄torio eximiꝛ a ↄditōe curiali ipſo iuꝛ tex.
eſt.ꝭ.e.l.nemini.vos poteſtis ſoluere ꝙ ante illā.l.nemini
forte nō erat ſtatutū ꝙ aduocatus eximereꝛ a curiali con
ditione dato ꝙ cēt datus ꝛ eēt aſſumptus in collegium
aduocatoꝝ p̄fecti p̄torio ſed iſtud nouiter ſtatuiꝛ per.d.l.
nemini quod patet qꝛ eſt ſtatuta poſt iſtam.l.ar.§.in pri-
ma conſti.§.quibus.

Siquis

f **Si quis derogatis.** Aduocatus si ad vnum officiũ assumiť pōt eo finito ad aduocati officium redire.h.d. Et qñ in officio preesse vnus ↄsueuit plures assumunť quilibȝ eoꝝ illis ꝑuilegijs vtitur quibus solus ille gaudebat.h.d.cum.l.se. ¶ Allegatur.l. siquis ꝙ abbas antea monachus postea depositus remanet monachus ⁊ pristino monasterio est restituendus. ¶ Nota scd'o in versi. vite subsidia ꝙ doctor dicitur sibi vite subsidia pícia legũ cõparere. Ex quo inferť ꝙ doctor dicitur artem habere cõcor.ff.de iusti.⁊ iu.l.i.ideo forte non est vera glo.que allegať ꝑ singulari in.l.miles.ff.de re iud.que dicit doctorẽ nõ esse ↄueniendũ vltra ꝗ̃ facere pōt per ea que notat glo.que nõ est alibi ẜm aliquos in.l. si maritus.in id quod.ff.soluto matri.cui est similis in.l.si quis argẽ.§.sȝ ⁊ sigs.ĩ.de dona. Cõcludens ꝙ tale ꝑuilegium ne quis ↄueniať vltra ꝗ̃ facere pōt nõ competit alicui habenti aliquã artem ex qua alere possit se non ob.ꝙ miles ⁊ aduocatus equiperenť.l.aduocati.ĩ.e.qr ꝓhibitus reperiť miles ne artem exerceat.ĩ.nego.ne.mi.ꝑ totũ ꝙ tñ in aduocato nõ ꝓhibeť ⁊ hunc tex.ad hoc singulariť pondera vltra doc.hic. ¶ Ultimo semp allegať.l.binos. ẜm sumariũ eius ⁊ est no. casus ⁊ adde ꝙ qñ plures officiales subroganť loco vnius nõ tñ quilibet hȝ tm̃ salariũ ꝗ̃tum solus primus.sed solum totũ diuidiť inter oẽs casus est in.l.restituẽde.ĩ.ti.i.cetera vide hic ꝑ Bal.

n **Nemini licere sancimus.** Ultra numerũ.c.quinquaginta aduocatoꝝ taxatoꝝ in foro ꝑfecti ꝑtorio nullus collegio eoꝝ aggregeť sub colore assidendi nec ẽt pōt associari infra numeruȝ predictũ nisi ↄditionibus hic positis. Et filij aduocatoꝝ anteponunť alijs supnumerarijs qñ tractatur de substituẽdo aliquo numerario qui defecerit. Item aduocati supnumerarij possunt excedere ꝑdictũ numerũ ⁊ post sunt hi supnumerarij tũc aduocare in curijs alioꝝ iudicũ de quibus hic ⁊ officium aduocati durat biẽnio.h.d.cum l.seq. ¶ No.tex.ẜm Bar.ꝓbantẽ ꝙ si statuto ciuitatis ꝓhibetur ne ille qui fuit assessor hoc ãno nõ possit amplius vsqȝ ad quinquẽniũ assidere ꝙ si assumať idem ante quinquẽnium transactũ tanqȝ ↄsultor vel ↄsiliarius diciť color questitus ⁊ fraus fieri statuto. ¶ Allegať.ij.tex.hic per quem ꝓbatur modus ꝓbandi negatiuã que regulariter ẽ improbabilis.s.ꝑ exhibitionẽ ꝑsonaꝝ deponent ũ ꝑ negatiua ⁊ idem si ostẽdereť liber vt.ĩ.in.l.petitionẽ. ¶ No. tex.ꝙ statur assertioni doctoris ꝺ pitia scolaris sui quod no.ꝓpter statutum nostruȝ quo cauetur vt nemo debeat ad exam̃ ꝓbari nisi de illius sufficientia iureť de qua sufficientia stabitur dicto doctoris sui. Et facit ẜm Bal.ꝙ doctor in causa sui scolaris nõ debeat posse allegari suspect⁹ ⁊ adde ꝙ filij doctoꝝ anteponunť ceteris pibus quinimo nõ debent aliquid soluere qñ doctorantur imo doctorari gratis ita ꝓbat tex.in.l.iubemus.ĩ.ti.i. Facit ẽt iste tex.ↄ glo.que est in.l.i.ff.de ven.inspici.ꝙ deponens de pitia possit nõ iuratus deponere. ¶ Ultimo allegať ꝙ natus de meliori stirpe ⁊ ꝓgenie indubio ꝑfertur illi qui natus ẽ de villi ⁊ abiecta.

p **Petitionem virum.** Nota primo ꝙ noia eoꝝ qui sunt de collegio debent in matricula describi.⁊ ꝙ matricula ꝓbat aliquẽ eẽ de collegio quod intelligit si ea exercet que sunt de collegio ideo si scolaris eẽt in matricula positus ⁊ dormiret de mane neqȝ intraret scolas nõ gaudet priuilegio scolariũ ita dicunt doc.per illum tex.in.l.sub ꝑtextu.s̃.de sacrosanc.ec. ¶ Scd'o nota ꝙ si aduocatus vel iudex moriť ante finitum officiũ debet eius heres integrũ huius anni salariuȝ percipere. ¶ Tertio allegať ẜm bal.ꝙ appellatione propinquoꝝ nõ ↄtinẽtur collaterales nisi vsqȝ ad quartũ gradum. ¶ Ultimo no.ꝙ qñ aduocat⁹ decedit nihil ad eius heredeȝ transmittit intellige.s.de salario alioꝝ annoꝝ.secus de salario anni in quo mortuus est de quo supradiximus ⁊ qñ salariũ transmittať ad heredes vide in.l.i.ff.de asses. Sequitur.l.aduocati que ẽt non sumatur.

a **Aduocati.** Ista lex semper allegať ꝑ equiperationẽ quã facit de milite ad aduocatũ. Notabilis etiã tex.super ver.vitã ꝙ pecunia ⁊ patrimoniuȝ diciť vita hoĩs concor.l.illicitas in ver.ne tenuis vite.ff.de offi. ꝑsi. ideo qui perdit patrimoniũ diciť perdere vitã quod intelligo quãdo eẽt questio totius patrimonij ar.l.⁊ post liteȝ. ff.de excu.tu.⁊ ibi per Bar.

p **Post duos.** Istum tex.allegãt doc.ꝙ aduocati olim ꝑcipiebant salarium de publico dicas ꝙ tamẽ loquiť in aduocatis fisci secus in aduocatis priuatoruȝ de quo vide quod dixi.s̃.titu.primo in.l.prouidendum.

a **Ad similitudinem.** Allegať ꝙ paria sunt finiri officium morte vel tempore ideo siquis est cõfinatus ad bene placitũ ita expirãt confinia si reuoceť ⁊ alijs substituať sicut si moriretur de quo per Bar.ff.de ver.si.l.centesimis ⁊ per cano.in.c.si motu proprio de preben.li.vi.

De aduocatis diuersorum iudicum. Rubrica.

f **Suggestionem.** Qui deposuit officium aduocatiõis laudabiliter gestum efficiť comes auctoritate legali hoc dicit. ¶ Nota casuȝ in quo quis ipso iure comes efficiť similiter doctor legens cõtinue ꝑ.xx. annos efficiť comes tex.est ⁊ ibi Bar.in.l.i.ĩ.de profes.in vr.cõstanti.li.x. Quod intelligo si vtiliter legãt alias si legant ad pompam vel volent per aera sicut faciunt multi nec se vtiles studentibus prebeãt priuãdi sunt lectura nec eis debeť salariũ ita singulariter ꝓbat tex.in.l.ij.ĩ.ꝺ profes.⁊ me.li.x. Quinimo dixit notãter Bal.in.l.ij.ĩ.de libe.⁊ eo.li.ꝙ sicut clericus ꝓpter delictũ pōt degradari.c. cum nõ ab hoĩe extra de iudi.⁊ de penis in.c.degradatio ita degradandus est doctor ⁊ dignitate nudandus qui in officio doctoratus delinquit ⁊ vide bar.in.l.i.ĩ.de athle. li.x.vbi ar.illius tex.dicit ꝙ doctor nõ pōt cõduci ad legendum nisi ter fuerit approbatus ⁊ ideȝ Bar.in.l.athlethe.ff.de excu.tu.dicit ꝙ doctor approbatus ꝑ corruptelam nõ dȝ gaudere priuilegio doctoris. ¶ Notabilis etiã ꝙ aduocatus iteȝ ⁊ doctor iuris canonici ceteris paribus ꝑferendus ẽ doctori iuris ciuilis tex.est.c.ij.ꝺ priui.li.vi. ¶ Itẽ no.hic i tex.ꝙ aduocat⁹ numerat⁹ inť clarissimos ideo nõ pōt ẜm bar.torqueri tanqȝ in dignitate positus. Item debebit ei iuramentũ deferri domi tanqȝ persone egregie.l.ad egregias.ff.de iureiu. Sequiť.l.aduocatos ẜm dominum Hugonem trotum.

a **Aduocatos.** Aduocati qui efficiunť patroni fisci sunt exempti ab omni onere personali cũ filijs suis sicuti aduocati ꝑtoriane sedis hoc dicit. ¶ Nota casum vbi priuilegium patris extendiť ad filios etiã natos anteqȝ patri fuisset collatũ priuilegiuȝ regulariter est cõtra qr lex nõ se extẽdit ad ꝑterita sed futura.s̃.de legi. l.leges ergo multominus priuilegiũ quod est stricte interpretanduȝ vt no.in.l.i.ff.de cõsti.prin. Ad quod vide q ꝺ diximus in.l.sancimus in fi.s̃.de sacrosanc.eccle.

i **Habemus.** In foro ꝑfecti ꝑtorio oriẽtis.sint aduocati.xl.nõ vltra ⁊ nullus sup addať donec ad dictũ nume

rum perueniat̃ ⁊ primus eoꝝ eligit̃ aduocatus fisci cuius officiū durat biennio cum emolumēto cōsueto ⁊ deposito officio pōt aduocare pro personis hic descriptis ⁊ vnam ex suis domibus hꝫ exemptā ab onere imponendoꝝ stipē dioꝝ nec soluūt sportulas in causis suis vel suoꝝ vltra taxam hic. nec associant̃ collegio nisi debito tempore studuerint ⁊ filij sui ad collegium admittunt̃ sine sumptu ⁊ preferunt̃ alijs super numerarijs trāsmittunt salarios ad heredes ⁊ aduocatus fisci hꝫ imunitatē ab oneribus pub licis ⁊ nō pōt in ꝓuincia agere vel cōueniri nisi corā pre side orientis hoc dicit cū.l.petitiones.ī.co. que nihil dif fert ab ista qꝛ ista loquit̃ de aduocatis p̄fecti p̄torio orien tis illa de aduocatis p̄sidis. ¶ Et allegat̃ ꝙ filij doctoꝝ debēt ceteris p̄ferri si cōtendit̃ de lectura. ꝓpterea dicit tex.in.l.ij.§.que omnia.ſ̄.de veteri iure enuc. quod bene p̄sumit̃ de eo qui ex bona stirpe natus est ideo in simili il lum tex.allegaui ꝙ qñ quis vult ꝓbare aliqueꝫ esse bone opinionis ⁊ fame fiat caplm ꝙ natus ē de bonis parenti bus facit.l.ꝙ si nolit.§.mancipia.ff.de edi.edic.

l **Audabile.** Lex ista dat priuilegia ad uocatis p̄fecti orientis ⁊ fi lijs eoꝝ pro tempore quo sunt aduocati fisci. ¶ Nota ibi oportet anumerare argu. ꝙ bene facientibus benefacere debemus ne dum de cōsilio sed de necessitate ⁊ sic facit ꝙ obligatio ad antidora ne dum pro ducat naturalem sed ciuilem obligationē ꝯtra no.in.l.sed ⁊ si lege.§.cōsuluit.ff.de peti.here.⁊ in.l.si nō sorteꝫ in.§. libertas.ff.de cōdi. inde. ⁊ cōtra glo. in.l.ex hoc iuregen. ff.de iuſ.⁊ iu.⁊ in.l.si testamēto.§.i.ff.de fideiuſ.Sed sol uas ꝙ tunc demū antidora inducūt naturalem ⁊ ciuilem quādo ad remunerandū cōpellit̃ quis ex necessitate legis vel p̄cepti sicut dicimus in liberto qui ex legis necessitate cōpellitur operas p̄stare patrono vt ꝓbatur in.d.§.liber tus ⁊ ita intelligat̃ iste tex. ¶ Nota scḋo ibi si alter adesse nō possit qui allegat̃ per Alberi.hic ꝙ si sunt plures iudi ces vel executores dati vnus poterit ceteris absentibus vel negligentibus exequi de quo hodie est casus in.c.vlti mo extra de testamētis quod no.⁊ vide Dy.⁊ q̄ḋ ibi no. ff.de solu.l.quod si forte.§.i.⁊.ſ̄.de epis ⁊ cle.l.nulli hoc tamē nō procedit in pluribus iudicibus delegatis tex.est in.c.cōplures.de offi.de lega.li.vi. ¶ Nota ibi clarissimo rum notarioꝝ in tex. ꝙ notariatus facit quē clarissimum quod forte est intelligendū de notarijs principis vel pape qui protonotarij hodie nuncupant̃ qui sunt in dignitate vt est tex.in.l.i.ſ̄.de cōsti.prin.in fi. Et signa glo.ij.que fa cit mentionē de dono.s.la bona man quod sic vulgariter appellamus litteral'r aūt strena que dat̃ primo die anni de qua habet̃.xxxvij.distin.i.c.legāt lꝫ glo. alleget.xxvij. Et singulariter notabitis tex.in.c.non obseruetis in glo. allata q ꝓhibet sub pena peccati talē obseruātiā donādi.

p **Etitiones.** Hec lex fuit sumata in.l. petitione. ¶ Nota ꝙ nul lus pōt assummi ad officiū aduocationis nisi tempore debito studuerit tempus autē a iure statutum de iure antiquo erat quadriennū tex.est in pri ma cōsti.ff.§.is igit̃ hodie est quinquenniuꝫ vt habet̃ ea cōstitutione.§.quibus ⁊ ita habet̃ in priuilegijs studiorū vt nemo possit doctorari nisi per quinquenniuꝫ studuerit quod etiā procedit in doctore iuris canonici ſm Bar.hic ⁊ idem dicit tex. in.c.fi.extra de magistris ꝙ doctorādus in theologia dꝫ ad minus studuisse per quinquennium.

r **Estituende.** Allegat̃ ꝙ vbi plures sūt subrogati loco vni us omnes illi debēt habere tantū salariū q̄tū ille solus ⁊ sic erit inter oēs equaliter diuiden dum. ¶ Allegat scḋo cōuncta glo.in ver.ꝓuocato ꝙ pri uilegium cōcessum principi seu rectori intelligit̃ esse con cessum subditis eoꝝ ad q̄ḋ vide glo.xvi.q.i.in.c.hinc est.

¶ Vltimo no.glo.fi.ex qua haberis ꝙ p̄ferendus est co mes ⁊ miles factus ab imperatore illi qui ē factus ab infe riore. Ad q̄ḋ vide.xciij.distin.in.c.dñs noster.

p **Ex hanc.** Notabitis ibi nouerint ꝙ aduocatus qui fuit absens a ciuitate per triennium perdit priuilegium sui collegij i alijs vero collegiatis requirit̃ absen tia collegij.l.ij.ī.de princi.agen.in rebus. ¶ Allegat̃ vl timo ꝙ salariuꝫ debet̃ aduocato in medio tempore anni qñ nulla alia cōuentione apparet quod tamē hic dicit̃ de aduocatis hodie forte nō seruaret̃ qꝛ aduocati nō perci piunt salarium de publico ⁊ ita sentit hic Alberi.

n **Emo.** Allegat̃ sepius per bart.ꝙ ille q cōmouet̃ ad dignitatē vel gradū per saltum nō dꝫ gaudere priuilegio nec debet percipere salarium.

De aduocatis fisci. Rica.

c **Am te fisci.** In causa in qua quis ē aduocatus fisci pretextu nō salarij soluti non pōt esse contra fiscum pōt tamen in vna causa ꝓ fisco p̄stari patrociniū. In alia ꝯtra fiscū postulari.⁊ dꝫ aduocatus fisci cām fide liter agere ⁊ calūnians ꝯtra priuatos nō excitari hoc.iij. Nec valet sñia in cā fiscali late absente fisci aduocato.h. d.totus titulus. ¶ Et lꝫ glo.⁊ cōis opi.se habeat ꝙ aduo catus in cā priuati p̄textu salarij nō soluti possit in eadeꝫ causa ꝯtra priuatū aduocare tñ dicit hic Albe.ꝙ lꝫ possit tñ de honestate non pōt.tu dicas ex mente Rapha.hic ꝙ imo ēt de iure nō pōt ꝑ tex.in.§.in honorarijs in glo.alle gatum qui vult ꝙ aduocatus cogat̃ patrocinari priuato in ea cā in qua cepit aduocare ⁊ similiter priuatū cogendū aduocatos soluere quo priuato cessante soluere compellit̃ ad solutionē ne fiat cause dilatio quinimo subdit hic tex. ꝙ non est in ptāte aduocati cām ceptaꝫ derelinquere sed bene in ptāte partis est aliuꝫ ꝓ alio aduocatū querere vñ vos ꝯcludatis ꝯtra coēm sñiam ꝙ p̄textu salarij nō soluti nō pōt iam cā cepta ꝯtra eam idem aduocatus in cā p̄ua ti aduocare sed bene pōt pars cōpelli vt salariuꝫ soluat ꝑ tex.p̄allegatū plus sentit hic Rapha.ꝙ in hac cā fiscali cō pellatur aduocatus patrocinari nisi sibi soluat̃ salarium cum hoc nō reperiat iur̃ cautū. Et si dicas ergo erit sp̄ali tas in fisco quā iste titulus videt̃ inducere rñdet ꝙ q fuit ꝓ fisco nō pōt ꝯtra fiscuꝫ in eadem cā esse contra fiscuꝫ ēt in eadeꝫ instātia. Pro quo vltra Raph.inferas tu tex.in hac.l.ibi in ver.egisse quod est verbū p̄teriti plusq̄ꝫ pfecti ⁊ sic denotat cām ꝯsumataꝫ.l.i.in.fi.ff.ꝙ quisqꝫ iur̃ facit etiam idem tex.in.l.ij.§.tractasti.secus esset in aduocato priuati qꝛ lꝫ nō posset in eadem instātia ⁊ in eadeꝫ cā ꝯtra priuatū postulare tñ posset ꝯtra eundeꝫ in diuersa instan tia.⁊ hec erit sp̄alitas inter fiscum ⁊ priuatū inducta.

De errore aduocatoꝝ vel libelloꝝ seu p̄ces ꝯcipientiuꝫ.

e **A que aduocati p̄ñtibus.** Id q̄ḋ p̄ñte parte dicit aduocatus ipsa pars dixisse videt̃. ¶ Ex hoc tex.no.ꝙ aduocatus nō dicit̃ dñs litis per ipsum tñ aduocatū inducit̃ litis cō testatio:per eius interrogationē de rñsione factaꝫ p̄sente parte quo casu ſm Bal.hic nō aduocatus sed pars dña litis efficit̃. ¶ Nota scḋo ꝙ error aduocati p̄iudicat par ti p̄ñti pōt tamē talis error per parteꝫ reuocari.ī.eo.l.fi. Plus dicunt hic doc.ꝙ ēt tribus casibus nō nocet error aduocati ēt parte p̄ñte imo qñ pars esset impita litteraꝝ vt rusticus vel mulier. Et aduocatus qꝛ sola p̄ñtia ptis non preiudicat nisi ꝯcurrat intelligentia vt hic sentit glo.

Secundus

Secūdus casus est si pars ꝓtestetur ꝙ inq̄tum aduocatus suus errauerit nō intendit ꝯsentire que ꝓtestatio nō seruabit̄ in futuꝝ ar.l.sed ⁊ siquis in.§.pleriq̃ꝫ.ff.de reli. Est ⁊ tertius casus qn̄ erraret aduocatus pn̄te parte sua sed absente aduersaria qm̄ ꝯfessio facta in iudicio abn̄te parte nō p̄iudicat ergo cōis error.l.certuꝫ.§.siquis abn̄te ff.de confes. ¶ Ultimo no.ꝙ ꝓ limitatōe eoꝝ que habentur in.l.cum p̄cium.ꝯ.de lib.cā vbi habetur ꝙ narratio facta in libello hꝫ vim ꝯfessionis qꝛ intelligit̄ hoc verum si aduersarius illius libelli copiam habuerit alias nō preiudicaret ēt si tradit̄ fuisse iudici dūmodo non pti.ad quod vide Bal.oio in.l.gallus.in.§.idem credendū.ff.de lib.⁊ posthu.⁊.ꝯ.de his qui vt indig.in.l.aliam.⁊ Imo.in.c.si caueto de fide instru.

e **Rrores.** Error scribentis libellū supplicatoriū vel ꝗuentionalem nō nocet parti ꝓbato errore.h.d. ¶ Nota ibi manifeste tex.ꝙ ꝯtra ꝯfessionē ꝓpriaꝫ negatiua nō recipit in ꝯtrariuꝫ ꝓbationē p̄sumptiue sed reqrit manifestā ꝓbationē ita dicit hic Bal.inferens ꝙ negatiua cohartata loco ⁊ tp̄e si fuit ꝯfessata nō poterit retractari ēt per testes vel instr̄a quod forte non est veruꝫ qm̄ ꝓbatio que fit per instr̄a vel testes dicit̄ manifesta ꝓbatio tex.est in.l.optimam in fi.ibi dum dicit liquidis ac manifestissimis ꝓbatōibus ꝑ scripturā vel saltem ꝑ testes.ꝯ.de ꝯtrahen.vel cōmit.stip.sed contra confessionē ꝓpriaꝫ admittitur manifesta ꝓbatio vt ꝓbat̄ in hoc tex.⁊ in.l.generaliter.ꝯ.de nō nu.pe.⁊ Bal.cuꝫ reuerētia nō bn̄ dicit. ¶ Nota scd̄o ꝙ ꝯfessus appellat.Fallit tn̄ nisi fuisset cōfessus ⁊ ꝯuictus ꝑ testes.ꝯ.quoꝝ ap.nō reci.l.ij. Secundo nisi quis fuisset ꝯdemnatus ex p̄sumptione iuris ⁊ de iure ita singulariter dicit Bal.in.l.antepe.ꝯ.d̄ adul.ꝑ illū tex. ¶ Nota ēt hunc tex.tertio fm̄ Bal.excusantē sindicos q tenent̄ ex necessitate statuti maleficia denūciare vt si ipsi nescientes litteras faciunt sibi scribi nomen delinquētis ⁊ erratuꝫ sit in noie ꝯferto.docto.de errore nō dꝫ denūciatus puniri ar.huius tex.nec ēt denūcians qꝛ fraude caret quinimo nec scribēs qꝛ magis p̄sumitur error in scribente q̄ꝫ malitia tex.est no.in.l.antepen.ff.de his qui.sibi ascri. ¶ Ultimo no.bonam glo.per quaꝫ datur modus ꝓbādi negatiuaꝫ cui adde oio Bar.in.l.demōstratio falsa.ff.de condi.⁊ demon.qui singulariter dixit ꝙ qn̄ ꝓducitur vna sn̄ia que conuenit in omnibus narratis in libello preterq̄ꝫ in quātitate ꝙ ꝑ ostensionē ipsius siue ꝓbabit̄ negatiuaꝫ vꝫ sn̄iam nō esse conformē libello ideo in illa esse erratuꝫ. Nec ob.si dicatur ꝙ potuit esse alia sn̄ia qꝛ rn̄detur bar. ex quo omnia alia cōueniunt p̄terq̄ꝫ quātitas p̄sumit̄ illa sn̄ia de qua fit mentio in libello allegat.l.i.de dot.ꝑallega ꝓ quo vltra Bar.facit ꝙ pluralitas factoꝝ reglr̄ nō p̄sumitur ar.l.pōpo.scribit si frumētū.§.si plures.ff.d̄ rei vē.

f **Ententiis.** Error aduocati potest retractari si probetur ⁊ hoc vsq̃ꝫ ad sn̄iam vel in cā appellatōis hoc dicit. ¶ Nota ꝙ error adhibitus in causa principali poterit retractari in causa appellationis. ¶ Nota scd̄o ⁊ ad hoc semper allegat̄ ꝙ id dicit̄ incontinenti fieri qd̄ fit.ꝯ.triduū cōcor.ff.ad.l.fal.l.i.in.§.itē si ita ideo ingressus religionē post professionē tacitā.ꝯ.triduū pōt religionem exire nō post triduum tex.est no. extra de regu.c.ad nostrā ⁊.c.cōstitutus eo.ti.li.vi. Quādoq̃ꝫ verbū incōtinēti intelligit̄ habere anteq̄ꝫ diuertat actus extraneos.l.titia.§.idem.⁊ in.l.ꝯtinuus.in prin.de ver.ob. Quandoq̃ꝫ intelligit̄ qn̄ actus nondū habetur ꝓ absoluto.ꝰ.de pac. l.in bonefi dei aliqn̄ requirit idem momētuꝫ tp̄is ⁊ continuatum impetū.ff.de alimē.lega. Quandoq̃ꝫ dicitur incōtinenti anteq̄ꝫ loquatur partibus vt contingit in teste extra de testa.c.preterea vbi glo. Quandoq̃ꝫ incontinenti idem est quod simul.ff.de fideicōmis.liber.l.antonius.

Ultimo quādoq̃ꝫ incontinenti idem est quod simul.ff.de fide libe.l.Antonius. ¶ Postremo inq̄tum glo.intelligit istum tex.in ver.triduū ꝙ denotet accidentiā facti.vꝫ ꝙ ita de facto cōtigerat ꝙ causa per tres dies tāq̄ꝫ durauerat lꝫ hanc glo.sequant̄ cōtra doc.tamē Rapha. dicit ꝙ hic intellectus sibi videt̄ diuinatiuus ⁊ nimiū litteris restrictiuus imo dicit hāc.l.aliter intelligendā vt hic sit casus ꝙ licet error partis non possit reuocari nisi docto.de errore que facultas reuocandi conceditur vsq̃ꝫ ad sententiam.l.i.ꝰ.eo.⁊.ꝰ.de er.iur.vel fac.vel error tamen si aduocatus errat parte presente.licet non aliter doceat de errore sufficit ꝙ pars infra triduum de errore contradicat confessioni facte per aduocatum ⁊ sibi nō preiudicabit lꝫ aliter non doceat de errore ⁊ dicit ipsum hunc esse suū verissimū intellectū ad hunc tex.quē etiā refert dn̄s paulus ⁊ sibi appropriat sed tu dicas ꝙ iste itellectus fuit bernardi glosatoris in.c.olim extra de censi.vbi vide.

Ut que desunt aduocatis partiū iudex suppleat. Rica.

d **Ubitandum.** Iudex pōt supplere de iure in his in quibus aduocati partiū deficiunt nō aūt de facto hoc dicit coniuncta glo.⁊ de materia huius legis vide late per Bar.⁊ scribētes in.l.iiij.§.hoc aūt iudicium de dam.infec.⁊ aliquid per eundē in.l.lecta.ff.si cer. pe.⁊ per canonistas.c.bone el primo extra de postula.prela.⁊ de elec.c.cū nobis olim per glo.in.c.cupientes in.§. ceterum.in versi.cōtumacia de elec.li.vi.⁊ per Ioan.an. extra de elec.c.qꝛ ⁊ late per specu.in ti.de dispu.⁊ alleg. aduo.§.satis clare ver.⁊ breuiter cū sequēti ⁊ tangūt etiā glo.decreti.xxx.q.quinta.c.iudicantē.scd̄a qōe septima alieni.tertia qōe septima iudicēt ⁊.xxviij.distin.c.priusq̄ꝫ vbi per Archi.si videbitis oēs istas remissiones vos nō parum facietis. ¶ Nota ꝙ iudex supplet in his que iuris sunt secus in his que sunt facti ⁊ illa forte est ratio qꝛ ea q̄ sunt de iure p̄sumptione iuris omnibus sunt nota.ꝰ.de iur.⁊ fac.igno.per totū ⁊ maxime iudici in quo iuris imperitia nullo modo p̄sumit̄.ff.ꝙ quis iuris.l.ij. nimiruꝫ ergo si iudici permittit̄ ius suū in quo versat̄ allegare facit.l.ij.§.mutij auditores.ff.de origi.iur.secus est in facto cuius ignorātia cadit in quocūq̃ꝫ etiā sit fit publica persona.ꝰ.de transac.l.vt responsum ideo qꝛ in iudice presumitur facti ignorātia tum etiā qꝛ si etiā p̄sumeret̄ scientia nō decet ⁊ iudicis ⁊ partis vicē gerere.ꝰ.de pist.l.quisq̃s idcirco in his que facti sunt nō supplet iudex. Potest ēē ⁊ secunda ratio quē si a se ipso moueret̄ iudex videretur in causa priuata quodāmodo inquirere que inquisitio nō cadit regulariter in causis priuatis sed solum in criminalibus publicā vtilitatē cōcernentibus.l.si vacantia cū ibi no.ꝯ.de bo.vac.li.x. ¶ Ultimo pro intelligentia materie ex dictis omniū hic ⁊ in locis p̄allegatis colligite regulaꝫ negatiuā cū.xxxv.fallentijs ⁊ regula sumit̄ hic ⁊ in.l.iiij. §.hoc aūt iudiciuꝫ p̄allegata ꝙ officiū suū nō interponit iudex reglr̄ nisi petitus. Fallit primo qn̄ iudicis officiuꝫ cōcernit id in quo versat̄ publica vtilitas.ff.de offi.presi. l.congruit in aucten.vt nul.iu.§.i.⁊.§.quē ⁊.ꝰ.de epis ⁊ cleri.l.siquis in hoc genus. Fallit scd̄o in casibus in qbus lꝫ vertat̄ priuata vtilitas tamen cōcernit honorē iudicis ita intelligat̄ tex.ꝯ.d̄ ap.in.l.eos.§.fi.⁊.l.iudicibus eo.ti. ⁊ bar.sequit̄ in.d.§.hoc autē in tertia oppositiōe. Tertio vbi iudicis officiū cōcerneret miserabiles personas.l.nec quicq̄ꝫ.§.aduocatos.ff.de offi.procō.⁊ de admi.tu.l.sancimus in.§.i.⁊ tenet Bar. vbi.ꝰ.in quarta oppositione. Quarto fallit in his que cōcernunt principaliter personā iudicis ⁊ iuꝛ publici obseruātiā vt dicit hic Bar.de quo dic vt hic per eum. Quinto fallit in emergentibus post litis con.etiā si partis vtilitatē cōcernant.ff.de edi.edic.l.

ediles.§.item sciendū.ex quo inferas q in expensis poterit iudex ferre sniam etiā si per partes nō fuerit petitum lz partim nō teneret si nō petitus nō cōdemnasset ꝛ ita intelligat gl.in.l.fi.ꝭ.qn ap.nō est necesse deqquo p Bar.in.d.§.hoc aūt in.v.qōe.ꝛ idem forte dicendū de fructibus de quo tamē vide in specu.in ti.de allega.§.fi.ver. fructus. Sexto fallit in his que cōcernūt decus ptoris.l.quos prohibet.ff.de post.de quo etiā vide quod tetigit Bar.in.l.i.ff.de iur.om.iu. Septimo fallit vbi iudex ad sui informationē repeteret testes quod pōt etiā primo dicicita testificata.l.vbicūqz.ff.de interro.ac.ꝛ in aucten.de testi.§.illud ꝛ extra de testi.c.cū clamor ꝛ de fide instru.c.cū Joā. heremita ꝛ per Bar. in.d.§.hoc aūt in tertia questione. Octauo vbi suppleret partis defectū absentis inducēdo instrumēta ꝛ alias ꝓbationes de quo in aucten.qui semel ꝭ.quomodo ꝛ qn iu.ꝛ.l.ampliorē.§.1.ꝭ.de ap. de quo per Bar.hic ꝛ per eundē in.d.§.hoc aūt in quarta questiōe. Nono fallit vbi iudex vellet inquirere ad reperiendā veritatē instrumēti in iudiciū producti in aucten.de tabel.in prin.cum ibi notat. Decimo vbi iudex vellet inquirere testium cōditionē productoꝝ glo.est notat in.l.iij.š.ver.inimicitie.ff.de testi. ꝛ de magistra. conue.l.i.§.curatores. Undecimo fallit in causa criminali i qua pōt querere defensiōes accusati ꝛ indefensi.ff.de penis.l.si nō defendant ꝛ de ap.l.nō tantū vbi p Ange. Duodecimo in omnibus que iuris sunt vt hac.l.ꝛ in specu. de allega. ꝛ dispu.§.fi. Tertiodecimo fallit in eis que sunt ei cognita iudici vt iudici etiā si in facto cōsistant vt dicit glo. in.l.vbi pactū.š. de trans.ꝛ Gui.in.d.§.fi.ver.item hic ꝛ probat in.l.si raptionē.ff.fi.regū. Quartodecimo fallit in his que veniūt ex natura actionis proposite.l.bone.§.fi.ff.de edi. edic. ꝛ Gui.in.d.§.fi.ver.si creditor. Quintodecimo in electione in qua iudex dz supplere ea que illius substantiā concernunt.lxvij.distin.in.c.de petro ꝛ.lxix.prima dist.c.papiēsis ꝛ de elec.c.qḋ nobis ꝛ specu.in.d.§.fi.ꝛ est nota.archidiaconi in.d.c.qz. Sextodecimo ꝛ hec est singularis vbicunqz verteret anime periculū puta cōtrahere matrimonium cū consanguinea qz tunc iudex ne talia fiat interponit officiū tex.est de clanden.despo.in.c.cum in iudicio ꝛ Guiliel.in.d.§.fi.ꝛ archi.in.d.c.qz. Septimodecimo vbi cognoscit partez sine actione experiri vt dixit glo. in.d.l. vbi pactū ad quod tamē vide quod notat Bar.in.l.si ticius aut seius.ff.ḋ verbo.obli. Octauodecimo fallit vbi actio ꝓposita fuisset nepta.l.i.ff.si agrimens.fal.mo.di.de quo vide omnino Bal.l.i.de iuris.om.iu. Nonodecimo fallit in notorijs de quo per Bal.hic ꝛ per glo.infra qui ꝛ aduer. quos.l.i.ꝛ per bal.ff.de peti. heredi.l.i. Uigesimo in causa criminali in eo qui ꝓmisit sistere sub pena ꝛ non stetit ꝭm bar.in.l.siquis in fi.ff.de custo.reo.ꝛ est casus extra de iureiu.c. ad nostrā el secundo. Uigesimoprimo fallit vbi iudex procederet per inquisitionē notabilē ē dictū Jnno.in.c.i.extra de post.prela.ḋ quo vide bar.in.l.ij.§. si publico.ff. de adul. Uigesimosecundo fallit vbi fuisset ꝓposita inepta exceptio.l.labeo ꝛ ibi per bar.ff.de flumi. Uigesimotertio fallit ꝭz odofre. ꝛ bal.hic in actis exibendis.l.ij.š.de edēdo de quo dicēdū vt ibi. Uigesimoquarto in casu.l.item apud labeonē in.§.quod ait.ff.de iniur. Uigesimoquinto ꝭm quosdaz in oibus cōtractibus bone fidei quod tamē nō est simpliciter verū vt diximus.š.de trāsac.l.age cū gemi.de quo dicēdū vt ibi. Uigesimosexto fallit in quocūqz incidēti vel emergēti corā iudice ꝭz glo. nota. in.l.filiussa.in.§. veterani.ff.de procura. Uigesimo septimo fallit in quocūqz casu ex gestis coram se supplere poterit.ꝭ.de iudicis.l.properādū.§.fin autē. Uigesimo octauo in allegando consuetudinem si est notoria qz dicitur eē iuris ꝛ nō facti ita dicit bal.i.d.§.veterani lz aliter sentiat hic lz ꝓ prio deō vr.casus i.c.ad audiētiā extra ḋ simōia vbi iudex se mouet ad faciēdū ꝭuari laudabilē cōsuetudinē. Uigesimonono i casu mirabili.l.fi.ff.ḋ per.h[illegible] quē allat Jnno.i.c.raynucius de testa.in vltia glo. in fi.ꝛ archidiaconus.i.q.vij.i.c.adierit facit.l.que pater.ff. faber. Trigesimo fallit in casu quo iurisdictio iudicis eēt offensa.l.ij.ꝭ.de spoꝛ.ꝛ.ꝭ.de testi.l.nullaz. Trigesimoprimo fallit in arbitrarijs per ea que habent i.l.quid ergo.§.pena grauior ꝛ.l.ꝛ si seuerior.ꝭ.titu.ꝓxi. Fallit ēt in casu cui tua de consangui.ꝛ affi.ꝛ in.c.fin.de offi.ordi. Fallit etiā qz inquirit epūs vel papa de iuribus ecclesie.c.cū venissent de insti. Jnquirit ēt iudex ex officio in cā principis.l.si vacantia.l.pe.ꝛ fi.ꝭ.de bo.vac. ¶ Jnterponit vltimo officium nō petit ad ꝯcordiā partiū inducendū.l. equissimū. ff.de vsuf.ꝛ.l.j.§.ꝛ post operis.ff.ḋ noui op.nū. Reliquas fallentias inuenies studendo. Adde tamen glo.singularē. xxviij.q.fi.in.c.iudicandū quam refert ꝛ sequitur Bal.in §.pena grauior in.ij.op.pric ptis pncipalis q omnibus illis casibus quibus pōt iudex officiū suuz interponere nō petitum eidem iudici semp incūbit onus ꝓbandi causam ꝓpter quā se mouet ad officiū interponēduz iō dixit no. Bal.in.l.vbi pactū.ꝭ.de transa.q iudex pōt supplere defectum persone sed nō cause.

Ex quibus causis infamia irrogat. Rica.

i Nfamie. Missus in carcerē cā maleficij inquirendi non est infamis.h.d.vel sic inquisitio pendens nō irrogat infamiā.h.d. Et iō inquisitus vel ꝓpter inquisitionē in vincula ꝯiectus nō pōt agere iniuriaꝝ cōtra illum cuius gratia facta est inqsitio qḋ no.qz his dieb⁹ fuit de facto ꝛ testis ex eo nō pōt repelli qz ob suspicionē cris fuerit detentus si modo nulla est secuta sniā.ꝭ.e.l. nullaz. puto tn̄ si hō grauis ꝛ honeste vite ꝯiceret in carceres ꝛ nulla vel minus idonea pcederet cōiectura vel indicio ad crimen q poterit ꝯtra magistratū agere iniuriaꝝ ar.ꝭ.de decur.l.infamia.li.x.quod secus esset in ignobili ꝛ vili persona ar.l.vetere.vt.ꝭ.certum tem.ciui.actl.doc.hic nō dicunt facit tex.optim⁹ in.l.j.ꝛ.l.iij.ff.de custl.re.ꝛ adde ꝭm bal.pro intellectu glo.q duplex est fama.s.hominis ꝛ de homine.hominis est illa que est in se ipso.ꝛ ista hic diffinitur in glo.qz est illese dignitatis status ꝛ alia de homine.ꝛ hec est extra ipsum hominē.ꝛ de ista loquit tex.in.l. ḋ minore.§.tormēta.ff.de qō.que est opi.maioris ptis gentiū sic ꝛ aliud est ꝯdemnari de homicidio ꝛ aliud ꝓ homicidio de quo vide quod singulariter dicit bal.ad materiaz statutoꝝ in.l.auxiliū.§.indelictis.ff. de mi.nihil omnino vide. Sequitur.l.neqz.

n Eqz. Damnatus actione in factū ex edicto de publicanis nō efficit iufamis ꝛ.h.d. Et pmitte ꝓ intelligētia ter.ꝛ glo.q cōdemnatus de crimine publico efficit infamis ff.de pu.iu.l.infamē.sed dānatus de crimine priuato nō infamatur nisi in tribus casib⁹.s.actl.furti iniuriarū ꝛ vi bonoꝝ rap.d.l.infamē.in fi. Premitte etiā q contra publicanos emanauit edictū illud de publicanis vt teneantur in dupluz actione in factū si exigant a transeuntibus vltra q̄z debeant tenent ēt publicani qnqz furti qḋ est qn ꝯtra voluntatē transeuntiū eoꝝ res indebite arripiūtur ꝛ iste est tex.in.l.ēt allegatus in glo.pro ꝯtrario. Dubitatur ergo si actum est ꝯtra publicanū ad duplum ꝛ sic condemnatus an sequat infamia ꝛ hic decidit q nō.qz nō est condēnatus de crimine publico peculato qḋ est qn officialis extorquet pecuniā publicā.nec ēt de crimie famoso ꝛ priuato qz nō actl.furti nō vi bo.rap.neqz iniuriarū sed actl.in factū descendente ex edicto ḋ publicanis nō ob.l. etiā qz ibi qn parte inuita per publicanum res aufert hic autez a volente que voluntas lz coacta sit tamē voluntas est.l.mulier.§.si metū.ff.qḋ me.causa eo tamen casu quo furtum

furtum etiā cōmisisset si ɔueniret publicanus nō actione furti sed in factuȝ nō infamaret. ⁊ iste tex.no.ſm vnaȝ lecturaȝ.sic ēt vidimus in ɔditione ex.l.que lȝ ex famosa cā oriatur tamen non irrogat infamiā.l.cessat ignominia de acti.⁊ ob.

e **Et si severior.** Ubi iudex ex cā minuit penam irrogādaȝ ex famoso crimine videt iudex sup infamia dispensasse.h.d. vel sic ſȝ bal.pena accessoria diminuitur ex diminutōe cause principalis ⁊ pōt iudex alterare penaȝ delicti cā cognita.h.d. Et qr tex.i se ipso difficilis ē dicatis in tex.ibi certis rōnibus dicatis que rōnes delictū minuebāt vt in exemplis positis in glo.iij.si auteȝ iudex nulla rōne fuisset motus ad diminuendā penaȝ non tamē diminuta pena diminuet infamia qm̄ gratia facta in vno casu nō se extendit ad alium.l.fi.C.de generali abolitione quam glo.allegat p contraria. ¶ In tex.ibi transactio tempore ergo durante illo bene est infamis.secus si fuisset pena aucta qr tunc censeret quo ad infamiā despēsatuȝ quo ad omne tp̄s.l.ordine.§.durioribus.ff.ad mu. vbi tex.dicit ꝙ isto casu videt sup negocio q̃ȝtum ad ignominiā transactū. ¶ Nota primo ꝙ in ptāte iudicis est diminuere penam a.l.taxataȝ.vt hic pȝ ⁊ ecōuerso augere l.quid ergo.§.pena grauior.ff.e.⁊.C.l.pri.⁊ tm̄ pene alteratio fieri dȝ cum cause cognitione vt est tex.hic q ad hoc semper allegatur ideo caueant iudices maleficioꝝ ne recedant a penis legalibus qm̄ si hoc facerint sine cause cognitione eisdem penis subijcient ipsi quibus delinquēres veniebant plectēdi tex.est q forte nō est alibi.š. ne sanc.ba.reit.l.fi. Quinimo dicit alibi ꝙ iudex qui crimen apud se pbatum distulerit omiserit vel sub ipunitate reliquerit aut minorē q̃ȝ debuerit penam irrogauerit graui infamia ipso iure notatus est.tex.est no.⁊ legistis cōiter icognitus in.l.seruos qui.C.ad.l.iul.de vi.pu.seu.priua. queȝ tex.ppetuo notabitis ¶ Scd̄o no.ꝙ lȝ reo de crimine cōdēnato non sit in ptāte iudicis post condēnationē penaȝ alterare.sed ex iuris dispōne pena irroget.l.j.⁊ ibi bonus tex.ff. ad turpil.quod adeo est verum vt ēt si post latam sniam constet iudici de innocētia,ɔdēnati nō possit sniam iaȝ latam reuocare sȝ dȝ iudex ad supioreȝ recurrere.l.moris, §.iste.ferre.ff.de pen.⁊.l.i.§.fi.⁊ ibi Bar.ff.de qō.tamen pōt iudex ante sniam latam cā tm̄ cognita a pena legis recedere. Quandoqȝ ēt tm̄ post sniam iudici licitū est pter impossibileȝ solutionē rei vnaȝ penaȝ in aliaȝ transmutare.l.quicunqȝ.C.de ser.fugi.⁊.l.siquis id qd̄.ff.de iurisd.o.iudi. Itē qn̄qȝ post sniam lȝ nō minuat penā.minuit tm̄ p multaȝ.tex.est in.l.illicitas.§.fi.ff.de offi.psi. Que autem sint cause minuēdi penas dicatis plenius p glo. ⁊ doc. ꝙ sunt.v. Prima est psone ɔditio ⁊ hec dupliciter ɔsideratur vno modo rōne minoris etatis.l.auxiliū.§. in delictis .ff. de mino. Itē ⁊ rōne maioris etatis si delinquēs sit decrepite vel senilis etatis.l.agraria.ff.de termi. moto. Alio modo ɔsideratur ɔditio psone respectu dignitatis.ff. de incen.rui.⁊ nau.l.pedius.⁊.l.fi.ff.de iniur.⁊.l.aūt damnuȝ §.psona.ff.de penis. Scd̄o minuit pena pter ignorantiaȝ delinquētis.l.j.C.ad.l.cor.de sic.⁊.l.respiciendū.§.fi. ⁊.l.semper.§.fina.ff.de penis. Tertia ratio minuendi penas est inconsulta delicti ppetratio.l.gracus.C.de adul. ⁊.ff.d pe.l.absentē.§.fi. Quarta cā est publica vtilitas vt qr homo puniēdus est ingeniosus vel fortis miles.l.qnqȝ fumātes.C.d decu.li.x.facit.l.nō omnis.§.a barbaris.ff. de re mi. Ultima causa minuēdi delictuȝ est casus fortuitus.l.pe.⁊ ibi bonus tex.ff.de incē.ru.⁊ nau.facit.d.l.respiciendū in.§.fi.quibus adde.l.qui edes.ff.de incē.queȝ tex. singulariter nota ex quo probat ꝙ pena corporalis etiā nullo pcedente dolo pōt delinquēti infringi ɔtra glo. que reputat singularis in.l.ossa.§.pe.vel fi.ff.de relig. ⁊ cōtra notat per Cy. in.l.siquis nō dicā rapere.š.de epis ⁊ cle.ɔtra quos facit tex.in.d.§.fi.vbi etiā vide per Bar. cause aūt aggrauādi penā sūt due dūtaxat.vȝ dlicti atrocitas.ff.de penis.l.quidā ⁊.š.de epis ⁊ cle.l.presbiteri ⁊ delicti frequētia.l.aut facta.§.fi.ff.de penis. ¶ Notabilis etiā singulare dictū Bal.hic de quo etiā memini in.l. data opera.C.qui.ac.non pos.ꝙ adeo dolus in capitalibus delictis de necessitate requirit vt etiā stante statuto ꝙ qui occidit occidat tamē nō occidet ille qui proijciens lapidē neminē existimās trāseuntē incōsulte occidit ⁊ istū casum refert hic.d.pau.de facto se habuisse dicens ꝙ nisi fuisset auctoritas Bal. hic ⁊ in.l.vbi.š.iudex illuȝ delinquentē decapitasset ⁊ idē etiā in facto ɔsuluit Ange.in minore.xxv.annis aliquē occidente vt nō veniat decapitandus ⁊ excuset ratione minoris etatis lȝ pena veniat alias cunctāda lȝ cōtra hanc sniam faciat tex.in.l.excipiunt.ff. ad sil.⁊.l.si arrogati.ff.de tutel. in quibus iuribus habet ꝙ etiā impubes vel pubertati proximus pter delictum venit capitaliter puniendus. Subdit ⁊ eleganter hic bal.ꝙ nō dicet iudex periurus si nō seruat ad vnguē penā legis vel statuti quā etiā iurarunt seruare qn̄.s.moueret ad minuendā illam cū cause cognitione ⁊ ratio est qr alterando penā statuti vel legis hoc facit ex potestate sibi ɔcessa ar. huius.l.⁊.l.hodie.ff.de penis facit vltra ipsum qr in iuramento semp intelligit excepta auctoritas legis ⁊ supioris l.fi.ff.qui.sa.da.co.quibus addite singulare verbū Inno. in.c.i.extra de cōsti.vbi dixit ꝙ ratione casuum emergētiū licitū ē iudici leges trāsgredi.⁊ hec omnia bn̄ notate.

f **In possidonium.** Si causa cognita fuit imposita maior pena quā debuerit vel etiā minor censetur cū infamia dispensatū hoc dicit ſm bar. Addit bal.vnū ⁊ nō durat infamia post snie tēpus hoc.d. Principalis aūt difficultas causat in hac.l.circa intellectum tex.qui legit in glo.duobus modis. Et tertiū addit hic bal. Rapha.aūt quartū ⁊ quintū. Primus itellectus est vt lex pcedēs loquat qn̄ pena fuit diminuta cū cāe cognitōe. sed hec.l.loquit qn̄ pena fuit aucta silr cuȝ cāe cognitione qr vtroqȝ casu videt cū infamia dispensatū pro quo intellectu facit tex.in ver.seueritas ſm tamē istuȝ intellectū impropriant verba tex.qr verbū relegatū exponitur idest relegandū ⁊ verbū damnādū exponit.i.damnatum. Ideo scd̄o modo legit in glo.vt lex pcedens loquat in eo qui ē remotus ab ordine hec aūt in relegato vtraqȝ tamē lex loquit qn̄ pena est diminuta cū cause cognitione sed cōtra hunc intellectuȝ manifeste repugnat littera snie seueritas. Ideo tertio modo extra glo.legit bal. vt hec.l. in prima sui parte loquat qn̄ pena fuit diminuta ⁊ hoc ne verba tex. improprient sed in ver. qn̄ qn̄ fuit aucta pena vt verbū seueritas stet pprie ⁊ sic hec lectura cōplectitur vtrūqȝ caput quasi sit sensus ꝙ sicut pena mitigatur infamia ita ⁊ illa augumētata ita dicit Bal.hic sed iste intellectus aliqualiter repugnat textui qui videt solūmodo voluisse cōplecti casum qn̄ iudex aggrauat penaȝ ⁊ hoc qr in fine.l.s.pmi dicti ponit ratio decisionis nō aūt nouus casus. Ideo quarto modo itelligit hic Rapha.vt loquatur hec lex quādo iudex auxit penam ⁊ non apparebat ꝙ hoc fecisset cum cause cognitione vt tunc presumatur precessisse cause cognitio sicut regulariter pro sententia presumitur.l.herēnius.§.gaia.ff.d euictiōibꝰ.⁊ hoc casu voluerit cum infamia dispensare dispensatio autē psumit eo ipso ꝙ duriorē sniam ptulit. ¶ Quinto mō legitur p eundeȝ in iudice qui auxit penam nō in tpe sed in genere pene vt sit sensus ꝙ possidoneus debebat p quinquēniū in exiliuȝ poni iudex aūt relegauit eum p annuȝ fuit ergo aucta in hoc pena qr durius est relegari per annū q̃ȝ exulare quinquēnio.nam ille qui exul efficitur solum priuat loco a quo expellitur ⁊ ceteris locis libere vtitur.l.capitaliū.ff.d pe. ac relegatus ⁊ repellit a loco ⁊ priuat oībus locis ɔsigna

to sibi certo loco vt p3 in toto tit.ff.de interdic.⁊ relegat Est ⁊ scda principalis difficultas q: vult tex. q qñ est aucta vel diminuta pena videt̃ esse cum infamia dispẽsatũ qũo intelligẽda sit ista dispẽsatio ⁊ claruz est q qñ minuitur pena cum cause cognitione ⁊ pena est tpalis durat infamia eo tpe quo durat pena ⁊ finito tpe finitur infamia ita ꝯclusum est ẜm cõem opi.š.e.l.ꝑma.sed qñ augetur pena ꝑut loquit̃ iste tex.ẜm cõem sniam cõclusio cõis ẽ vt nullo tpe dicatur infamis.⁊ in hoc differt augmentũ a diminutõe q: augmẽtũ totaliter tollit ifamiã.l.ordie.ff. ad mu.diminutio vo nõ tollit nisi finito tpe bal.tñ ⁊ rapb. alit̃ dñt v3 q dispẽsatio sit i hoc vt l3 illa maior pena iposita soleat inferre ꝑpetuã infamiã tñ ꝑ impositionẽ maioris pene videt̃ dispensatuz sup illa perpetuitate infamie ⁊ non durabit infamia nisi eo tẽpore quo durabit illa maior pena sed p̃cedens opinio est cõis ⁊ illam sequamini. ¶ Ultimo tenẽdo lecturã primã que cõis est limitabitis eam dupl'r. Primo tunc demũ augmentũ pene inducat diminutionẽ infamie qñ augmẽtuz pene cõcernebat penã corporalẽ.secus si pecuniariã que l3 minor deberet imponi si tamẽ maior imponat̃ nõ videt̃ ꝑpria tolli infamia.l.quid ergo.§.pena gravior.ff.eo. ¶ Secũda limitatio q: tunc demũ ꝑ impositionẽ maioris pene tollitur infamia qñ augmẽtũ procedit extrinsecus vt multis crassantibus locos sit exemplo ⁊ sic aggrauatio pene procedit preter imediatã culpã delinquentis.secus si qualitas delicti ex culpa delinquẽtis prestaret causam vt maior veniret pena imponẽda vt q: cõmisit maleficiũ in ecclesia vel platea que qualitates ex natura loci augẽt delictũ.l.aut facta.§.tempus.ff.de penis. nam hoc casu nõ videt̃ cum infamia dispensatum. nam nõ dicitur sententia severior imo commensurata delicto ita dicit hic petrus ⁊ sequitur Bar.in.d.§.pena gravior.

d **Ecuriones.** Decuriones ⁊ eoꝝ filij l3 fustibus cedi non debeant dãnati aũt ex iustis causis infames sunt h.d. vel sic ẜm Bal. Decuriones nõ sunt infames ex genere pene sed ex genere delicti ex snia irrogati. ¶ Nõ.in dignitate ꝯstitutũ non debere fustigari. ¶ Nõ. etiam istud.priuilegiũ ad filios extendi an autem fustigati de facto incurrant infamiaz videtur q sic ex genere pene irrogantis infamiã.j.e.l.fustibus.⁊.ff.e.l.ictus fustiũ.maxime subsistente cã famosa vt dictis.ll.notatur contrariũ puto verius q:.l.ꝓhibente fustigat̃ ergo nullus d3 sequi iuris effectus.š.de leg.l.non dubiũ cum similibus.l3 forte nõ euitaret infamiã facti.j.e.l.nullam. Item q: factũ pro infecto haberi non põt.l.in bello.§.autem facta.ff. de captl. ¶ Ultimo nõ.⁊ ad hoc semper allegat̃ q sentẽtia declaratoria criminis tacitam habet condẽnationẽ ⁊ impositionẽ pene ãnexaz.nam hic nõ fuit de iniuria ꝯdemnatus decurio sed solum fuit ꝓnũciatũ cum intulisse iniuriam ⁊ tñ infamia notatus est.⁊ hoc est regulare in criminalibus in quibus ꝓnunciato sup facto sequit̃ imediate pena a iure statuta.l.j.§.j.ff.ad turpil. ¶ Sed tunc occurrit nota. dubitatio quid sit dicendũ eo casu quo certa pena nõ statuitur a iure.sed illa est arbitraria.puta quia crimen est extraordinariũ.ff.d extraordi.l.j.an sufficiat iudicem ferre sniam sup facto nulla pena certa statuta per iudicem.cogitabitis quia forte hoc casu nõ sufficeret ex quo cessat ratio.d.l.j.§.j.ad turpil.tamen etiam q: incerta dicitur esse snia eo quia pena incerta insti. de acti.in.§.curare. In contrariũ facit iste tex.imo quasi videtur decidere quia hic dicitur q valuit snia super crimine iniuriarũ nulla habita mentione de pena ⁊ tamẽ in actione iniuriaruz non est certa pena a lege statuta sed ẽ arbitraria facta extimatione iniurie cum taxatione iudicis vt notat̃.ff. de iniur.l.iniuriarũ.nisi forte dicamus q in executione sententie poterit fieri declaratio pene.⁊ hoc videt̃ verius iuxta no.in simili.l.j.in prin.ff.de eden.⁊ in.l.j.ff.de le.ij.vbi ꝑ Bar.iuxta fi.⁊ ꝑ no.in.d.§.curare.⁊ hoc nõ q: nõ est per doc.discussum. ¶ Quod aũt hic dicitur dãnatuz ꝑpter iniuriã effici infamen intelligatis de iniuria atroci nõ minima.tex est per doct.non allegatus in.c.cum te.extra de re iudi.⁊ notabitis hic glo.ij.q per Bal.⁊ Ange. singulariter allegatur q stant ista simul vt dicat̃ quis crimẽ cõmittere ⁊ possit iudex ꝑ tali crimine penaz imponere ⁊ nihilominus ꝓhibeatur iudex super illa penã executionẽ facere ideo Ange.consueuit istam glo.coniuncto tex.allegare q vbi iudex impedit solam executionẽ pene delicti cõmissi non tamen delictuz desinit esse delictũ. inferens ad statutũ quod ꝑmittit bannitũ occidi vt occidens bãnitũ dicatur maleficiũ cõmittere vel ẽt homicidiũ incurrere d qua.q.tetigit bar.l.vbi pactũ.š.d.trãs. l3 dicat l vt h3 hic plenius ꝑ Bal.⁊ Ang.tenẽtes ꝯtra Bar. volẽtes in effectu verba statuti esse cõsideranda quoniã aut statutũ dicit q bannitus possit offendi sine pena ⁊ tunc forte dicet̃ homicida ẜm eos sed nõ poterit cõtra occidentem inquiri neq3 executio pene fieri.aut dicit statutũ nullam penã soluere teneatur erit homicida ⁊ poterit cõtra eum inquiri ⁊ sententia ferri sed nõ executio aut tertio casu statutũ dicit licite possit offendi ⁊ tũc iste dicet̃ homicida nec poterit de crimine inquiri nec puniri allegant in ar.l.iij §.trãsfugas. ff.ad.l.cor. de sicc.⁊.l.i.⁊.ij.j.quãdo liceat sine iudice vendicare facit tex.in.l.si agrimensorẽ in ver. nullam calumniam.ff.de sicc.⁊.j. quod me.causa.l.accusationis.subdit tamẽ Bal.q de iuregentium omni casu erit maleficium. Nunquid aũt minister legis vel executor mandãs aliquẽ occidi dicatur homicida dicatis q nõ q: lege mandante ideo dicunt doc.q nec barbitonsor faciens flobotomiam in palatio patietur penam statuti punientis aliquẽ facientẽ sanguinẽ in palatio iuxta no.in.l.q̃uis.ff.de in ius vo.

Etempus. Legitur duob' modis ⁊ ẜm primã lecturã que colligitur ex glo.prima ⁊ fi.hoc dicit. Si pena fuerit minorata sine cause cognitione seu sine iusta causa ⁊ finito tempore pene remanet infamia si crimen erat famosum ⁊ sic suplet.l.⁊ si severior.š.eo.que loquitur quãdo suberat iusta causa minuendi hic non suberat secundũ aliã secundã lecturã hoc dicit. Quãdo pena nõ alteratur sed imponitur illa que a lege statuta est licet finitum sit tempus pene durat tamẽ infamia perpetua si crimen erat famosum hoc dicit.

De procuratoribus. Rica.

c **Atiorati.** Procurator actoris cauet quod rato cum est dubium de mandato. ¶ In tex.ibi ratihabitionis ista ratihabitio postq̃ est posita cautio ꝑ ꝓcuratorẽ q dñs habebit ratum causatur notabilez effectum. q: non l3 postea opponere vel probare de defectu mandati itaq nõ auditur reus si velit ostendere q procurator actoris caret mandato vt est tex.not. ẜm Angel.ibi in.l.inter quos.§.alieno.ff.de dam.infec.l3 aliqui intelligant hoc esse verũ si velit probare ex interuallo de carentia mandati.secus si statim de quo dic vt hr̃ in.l.l3.j.eo. ¶ In glo.i.ibi distingue capit ergo hec glo. tria membra vnũ est quãdo est certũ de mandato quo casu nõ est opus cauere vt.l.nec satisdatio.ff.rẽ ra.ha. Quod fallit in procuratore ex parte rei qñ peteretur cautio iudicatum solui vt.l.i.j.de satisda.nam illam cautionẽ nõ euit..t procurator l3 sit certũ de mandato. Scdo fallit quãdo mandatũ est certuz sed est dubium an sit legittimũ vt.l.igitur.§.fi. cum.l.se.ff.de mi.⁊ voluit glo.q ista traditio deberet fieri per instrumentũ ⁊ nõ per testes solum ad hoc ⁊ illud q d geritur inter procuratorẽ ⁊ partẽ nõ habeat preiudicare dño

dño sed glo. et Bar. in. l. maritus. C. eo. voluit q etiaz per testes possit probari mãdatū ⁊ idem dicit glo. in. c. i. extra eo. istud tamē quod dicitur q nõ debet dño preiudicare esse semper verū ⁊ ideo si iudex irrequisito dño pronūciet mandata esse legitima illud dño nõ preiudicat vt habetur in. l. licet. C. eo. ⁊ per Inno. in. c. super litteris de rescrip. ⁊ hoc plene discutit Pau. de ca. in sua repeti. l. si procuratori falso. ff. de condi. ob causam secus tamē est quãdo processus fit in tutore vel in curatore ⁊ iudex pronūciet se ratumhabiturū. nam tunc processus ille preiudicat pupillo ⁊ adulto lz tutor ⁊ curator careat mandato vt. l. i. §. idez pompo. ff. q fal. tu. auct. vbi Bal. dicit esse nota. q mandatuz falsi procuratoris per interloquutoriã iuris pnūciati se ratumhabiturū nõ legitimant. secus aūt est in tutore ⁊ curatore q dicit esse no. cautus ergo debet esse procurator si vult nõ cõpelli ad cauendum. s. q vadat instructus ⁊ producat statim mãdatū in publicã formã iuxta. l. siquis inficiatur. ff. depo. vē. dicit Ang. l. ij. §. siquis cau. q cautus debet esse qui cõstituit procuratorē in duobus primo vt faciat eum portare mandatū ad hoc vt si opponitur de mandato processus nõ impediatur cuz illa sit prima exceptio que meruit legitimationē persone que nõ inducit prorogationē tacitaz prout faciunt alie exceptiones ſm q no. dicit Bal. in. l. exceptionē. C. de proba. posset. n. reus dicere q nõ vult respõdere nisi primo agens producat mandatū cuius ex nūc petit copiam sumptibus ipsius procuratoris vt dicit hic Bart. per. l. ij. §. defendi. ff. qui ex causa in pos. ea. ⁊ ad pdicta vide. l. sed si vnus. §. si procurator. ff. de iniurijs ſm est q debet in dicto mandato apponi clausula ad substinēdū pter casus qui possunt occurrere iuxta. l. cum a matribus. C. qui pe. tu. ⁊ hoc mõ debet intelligi istud quod dicit hic glo. In secundo vero casu qñ nõ est verū q habeat mandatū sed est certū q tūc regulariter nõ admittitur etiã si velit cauere vt hic a contrario sensu patet vt. l. si pupilli. §. videamus de neg. ges. Quod fallit primo in coniuncta persona vt. l. sed. ⁊ he. ff. como. ⁊ videbis. C. cum. l. exigemus. Scdo fallit in causa emomentance possessiõis vt. l. i. si per vim vel alio modo Tertio fallit in causis capitalibus in quibus defensor sine mandato vt. l. nõ tantū. ff. de ap. qd intelligas ad interponendam appellationē ⁊ etiã ad prosequendū si principalis sit detentus itaq in eū possit fieri exequutio iuxta. l. in eos. §. super his ⁊. l. minime. C. de ap. ⁊ quod ibi p Bal. ⁊ hinc est q lz consanguineis quãdo iudex nõ putat mittere appellationē in causa capitali sed vult spreta appellatione facere exequutionē de facto resistere vt dicit bal. in. l. arbitor. C. de epis. audiē. allegando Inno. in. c. si qñ extra de offi. dele. Super tertio vero casu quē tangit glo. sed qñ est dubium de mandato dicas q regulariter admittitur cū cautione rati ⁊ est hic casus. Scias tandē q si iudex pnunciasset mandata nõ esse legittima q tunc superueniēs ratihabitio nihil operatur vt dicit notabiliter Baldus in aucten. ibi de temporibus ap. hoc tamē quod dicit glo. fallit in casu legis qui ita. §. i. C. ad vele. Scdo fallit qñ est pcurator cõstitutus ad recipiendã solutionē vt. l. nõ solū. §. qui alieno. ff. co. per quē dicit ibi Ange. q singulariter limitat ista lex. Quarto fallit vbi mandatū redarguit de falso vt dicit specu. in titu. i. de procura. in ratione aūt forme versi. vbi auctoritate. Ultimo fallit qñ lex vel statutū pro forma requirit mandatum. nam tunc nõ sufficit tantū cautio rati vt dicit Bal. in. l. si vxorem de condi. inser.

c **Tam rē pecuniariã.** Maritus dfensorio nomine vxoris sue admittitur in prima ⁊ secunda causa hoc dicit.

e **Tam quires.** Propter contumatiã administratoris põt ipse administrator remoueri ab administratione vel contra principalem deueniri admissionem in possessionē hoc dicit. ¶ In tex. ibi rñdere cogenti. d. glo. s. soluendo vel litigãdo ex quo no. q obligatus in certo loco alteri respõdere videt pmittere in loco illo litigare cui solueret ⁊ sic tenetur opere in loco ad defensionē faciēdã. Et quia tex. iste dicit q iudiciū fuit motū contra defensores heredum infert q cã potest incohoari cum pcuratore vnde nõ est opus primo loco citare dñum ad quod vide glo. in. c. cãm extra de do. ⁊ ptu. Item q hic tex. intelligit neduz in tutore ⁊ curatore sz ēt in pcuratore ad negocia. Infert q sicut pter negligētiã remouet tutor ab administratõe vt in. §. suspectus. insti. de suspec. tu. ita ēt remouet pcurator ⁊ sic tenet diligentiã adhibere pcurator ad negocia in factis dñi prout tutor in facto pupilli de quo in. l. quicquid. C. arbitriū tutelle ⁊ vide ad hoc qd no. Bal. i. l. que fortuitus. C. de pignora. acti. ⁊ põt iudex qñ videt administratorē esse negligentē ⁊ ptumacē denegare sibi audientiam p. l. sz ⁊ si per pretorē in. §. si dum decreto. ff. ex qui. cau. ma. ¶ Et nõ. tandem ex isto tex. q ex ptumatia pcuratoris piudicat dño q fit missio in possessionē ex primo decreto in bonis dñi pter ptumatiã pcuratoris esto q nõ possit pter factum pcuratoris ad negocia vel ad litē constituti imponi pena ipsi dño vt. l. j. §. si pcurator. ff. si quis iusdicendi nõ obtempe. Ita q penas extrinsecus venientes nõ patitur dñs ex pacto pcuratoris non habentis ad hoc speciale mandatuz vt. l. quotiens. C. de digni. li. xij. nec etiã patitur ſm decretū dñs pter pcuratoris cõtumaciam vt dicit hic Bar. per. l. hoc amplius in fi. ff. de dam. infec. sed tu in hoc bene aduertas q istud nõ videt esse verū cõsiderato q ratio pter quã cõtumacia pcuratoris nocet dño in pmo decreto est q ptinet ad ea que cõcernunt processum vt dicit hic Bar. ⁊ in. d. §. si pcurator sed ista ratio militat in secūdo sicut in pmo decreto ergo debet in vtroqz pariter operari nec obstat si dicat q ſm decretū est magni piudicij. nam in his que cõcernūt pcessum pcurator piudicat dño etiã si sint maximi piudicij vt apparet q si nõ appellat piudicat dño ⁊ trãsit sentētia in rem iudicatam vt plene tractat bar. in. l. i. ff. quis ⁊ a quo app. Item ad hoc pbanduz. s. in his que sunt magni preiudicij cõtumacia pcuratoris ⁊ cõfessio sua possit dño piudicare si cõcernat pcessum est tex. no. in. c. si post pstituz de cõfes. li. vi. ⁊ ideo venias q sicut piudicat in primo decreto pcurator dño ita preiudicat in secūdo nec obstat. l. hoc amplius. §. fi. quã bar. ad hoc adducit q tex. ille loquitur in pcuratore legis. nõ aūt in pcuratore ab hoie cõstituto ⁊ inter vnū ⁊ reliquū est magna differētia. naz in procuratore legis nõ põt dño aliquid imputari quare talem pcuratorē fecerit. Item q benignius agit cuz lege q̃z cum homine vt. l. celsus. ff. de arbi. ⁊ ista tene menti quia sunt vtilia ⁊ vrgent valde cõtra bar. Quid aūt sit in defensore non habente mandatū dicit hic bar. q sua contumacia nõ põt preiudicare dño etiaz in primo decreto ar. l. i. si p vim vel alio modo qd est forte intelligenduz cē verū ante litem cõtestatã sed post litem cõtestatã quãdo defensor siue administrator hz potentiã cõtestandi tunc dicendū foret q posset preiudicare attento q post litem contestatã etiã negotiorum gestor efficitur dñs litis ⁊ ad hoc vide bal. in. l. dñs. C. de ap. ⁊ tene menti q hoc nõ dicitur per doc. ⁊ est vtilis limitatio ad glo. hic primã dū loqt de gestore. ¶ In glo. in ver. in possessionem ibi secus si hypotecaria nõ ergo solemniter ex ista glo. q lz quãdo agitur ex personali pter cõtumaciã debitoris fiat hodie missio in tenutaz pter mensurã debiti declarati vt in cor. de exi. re. secus quãdo agitur ex hypotecaria q tunc fit missio in omnibus bonis debitoris ⁊ ideo dicit Ang. in. d. §. si vero q autē facit creditor si vult q debitor hypotecet bona sua. nam tunc habebit regressum in omnibus bonis vbi alias nõ tenetur quod tene menti ⁊ in hoc hypotecaria assumit

naturā realis ad quod vide no. p Bal. in l. cōsentaneū. C. quomodo ⁊ qñ iu. ⁊ scias ꝙ qñ debitor ⁊ est obligatus ad factum ⁊ est contumax in faciendo tunc cōtra debitorem fit missio in tenutam in omnibus bonis suis vt Bald. in auctentica ei qui iura. C. de bo. auc. iu. pos.

q **Uia absente.** Absens ex causa necessaria ⁊ ꝓbabili restituitur ad ꝓcessum ⁊ factū vxoris non nocet marito hoc dicit. ¶ In tex. ibi restitui s3 quomodo datur restitutio qr videt snia nulla ꝓpter iustam absentiā respondet ꝙ hic erat iam facta litis contestatio sm Bar. ⁊ ad hoc vide quod habetur in l. ea que. C. quo modo ⁊ quādo iu. vl' dicas ꝙ snia potuit ferri etiā lite nō cōtestata qr sum super materia per quā nō pōt cōsuli actori per missionē in possessionē ex primo vel secundo decreto. nā tunc succedit theorica Jaco. bu. in auctentica si omnes. C. si vt se ab habere absti. ꝙ valet snia etiā lite nō contestata quod Bal. intelligit eē verū quādo ꝓcedit extra ordinarie. secus autē si ordinarie vt ipse notat in aucten. ei qui iura. C. de bo. auctoritate iudi. pos. sed Anto. de bu. in c. vt lite nō cōtestata per illu3 tex. dicit hāc theoricam Jaco. bu. nō eē verā sed dato ꝙ ꝓcedat tunc posset iste tex. intelligi supradicto modo. nam si vis intelligere ꝙ fuerit absens lite conte. succedit aliud dubium qr nō videtur restituendus cū imputandū sit sibi quare non dimisit ꝓcuratorē ar. l. eundem. §. i. ff. de de lega. sed ad hoc respondet ꝙ dimisit sed ꝓcuratori casus occurrit qui h3 excusare dñm vt. l. cum a matribus. C. qui pet. tu. sed certe etiā per hoc nō videt excusandus qr dñs debet eē cautus vt debet arbitrium ꝓcuratori ad substituendu3 ad hoc vt si ipse sit impeditus possit alteri cōmittere vt dixit nota. Ang. in l. ij. §. siquis in iudicio. ff. siquis cau. vl' si vis a cōtrario pōt aliter respōderi dicēdo ꝙ casus ille super quo erat questio nō reperiebat ꝓcuratorē in loco per quē posset apte defensari quo casu videt excusandus si non dimisit ar. l. idem qui. ff. pro so. vel dicas ꝙ causa erat tantum ardua ꝙ excusat si ꝓcuratorē nō dimittit iuxta. c. querelam extra de procura. Et restitutio que datur absenti ex causa rei publice vel ex alia causa necessaria non cōpetit aduersus penā quam incurrit absens ex contractu innito per se licet competat ad penam legalem sed non ad conuentionalem vt est glo. in l. si cum militaribus. C. de resti. mili. Quam glo. ibi Bal. signanter notat ⁊ allegat.

s **Ctionem ei qui.** Nō admittitur quis ad agēdu3 nisi velit se defensare ex cā restitutionis.

r **Eum criminis constitutu3.** Accusans de crimine accusatiōe pendente d3 se defendere. nō autē alienū ꝓcuratorē suscipe hoc dicit. ¶ Et per istū tex. dicit hic Bal. ꝙ si mouetur qō plato ꝙ ipse dilapidat bona ecclie ꝙ inter ṗfectus ecclesie nō conuenit nec conuenit ⁊ tu dicas idem fore in patre qui administrat tanq̄ legitimus administrator ⁊ dicitur ꝙ ipse est dilapidator iuxta. l. imperator. ff. ad treb. vt donec istud discutit nō pōt administrare bona filij vñ non est hec ratio ꝓpter timorē infamie. nam infamia non remouet ꝓcuratorē a ꝓcurando vt insti de excep. §. fi. nisi foret damnatus de crimine capitali qr tunc habetur pro mortuo vt. l. j. in fi. ff. de contrata. vel ꝓ nisi velet ꝓcurare in curia principis vbi persone abiecte ⁊ non clare fame repellunt vt. l. s3 ⁊ milites. in §. ignominia. ff. de excu. tu.

m **Illitem nec.** Miles ēt ꝓ coniuncta persona nō pōt exercere officiū ꝓcuratoris qr publica vtilitas ṗfertur priuate. h. d. ¶ In tex. ibi defensionē alienam pondera istud verbū alienā. nam respectu patris nō videtur aliena defensio cum reputet eadem ꝑsona filius cum patre vt. l. fi. C. de impu. ⁊ alijs substi. ⁊ ideo tex. in l. i suis de libe. ⁊ posthu. vult ꝙ in filiū dicatur ꝯtinuatio nō aūt noua acquisitio ⁊ hinc est ꝙ glo. in l. ij. C. qua etate lib. x. dicit ꝙ estimū sine libra p̄ris dicitur esse estimū ⁊ libra filij quod Bal. in l. siquis in graui. §. dñi. ff. ad silleianū. dicit esse verum in filio legitimo ⁊ naturali nō autē in naturali tantū. ⁊ iste tex. videtur facere contra illam glo. qr si estimu3 patris dicitur esse estimū filij sequit ꝙ filius defensando patrem respectu bonoꝝ nō dicit facere alienā defensionē sed ꝓpriā ꝓpter interesse ꝓprium quod resultat vt. d. l. j. §. propria. ff. qñ ap. sit. ¶ In tex. ibi ob vtilitatē publicam ratio ergo ꝓpter quā miles non ꝓcurat est ꝓ publicā vtilitatē sed si sic est quō ṗcluditur sibi via ꝑ litis contesta. vt. l. ita demū. C. e. ti. considerato ꝙ non pōt ꝓuideri ēt per expressum pactum nec per iuramentū contra illud quod vertitur in ṗiudiciū rei publice vt habetur ꝑ bar. l. nemo pōt dele. j. ⁊ in l. siquis ꝓ eo. ff. de fideius. In hoc cogita ⁊ vide ꝙ dicetur in d. l. ita demū.

q **Uod quis sibi.** Procurator ad iudicia aliu3 substituere nō pōt ante litē ꝯtestatā postea sic. h. d. ¶ In glo. ibi s3 ad negocia sic summas hic ergo regula3 negatiuā. s. ꝙ ꝓcurator nō potest substituere. Hoc fallit primo in ꝓcuratore in rem suam qr propriū negocium vt. l. illam. C. de dona. ⁊ ideo dicit tex. in l. qui absente. s. e. ꝙ procurator in rem suam exerceret actionē ad ꝓpriū lucru3. Secūdo fallit qñ h3 hoc in mandatis vt in c. j. de procu. lib. vj. Tertio fallit si sit facta litis ꝯtestatio vt dicit iste tex. Quarto fallit si sit ꝓcurator ad negocia vt l. si procuratorē. §. j. ff. man. quod intelligas veru3 nisi specialis cōmissio facta sibi foret in negocio regrēte industriā ꝑsonale3 vt dicūt hic doc. p. l. ij. §. j. de diuer. ⁊ tēpo. p̄sc. istud autem quod dicit ista lex. s. ꝙ procurator substituit post litem contestatā locum habet in causis ciuilibus non autem in criminalibus vnde dixit Ange. in l. i. ff. e. ꝙ bal. disputando tenuit ꝙ l3 aliq̄ñ in causa criminali admittat procurator vt tamē nō pōt substituere in aliq̄ ꝑte iudicij ⁊ ratio est sm eum qr ipse nō efficitur dñs litis ergo non substituit ⁊ ꝙ nō sit dñs litis ꝓbat per tex. valde no. in l. fi. C. de iniurijs vbi est tex. ꝙ tunc. s. in causa criminali snia nō pōt ferri in ꝓcuratorē ⁊ istud dictū limitat nō. ista3. l. ⁊ etiā limitāt quod habet in l. fi. C. eo. vbi tenet ꝙ necesse est ꝙ snia feratur in ꝓcuratore3 qr istud fallit in causa criminali. sed tu aduertas qr ista consequentia nō videt vera. s. ꝙ ex eo qr snia nō fertur in ꝓcuratorē sit necessariū dicere ꝙ ipse nō sit effectus dñs litis vt videbis. C. eo. l. nihil sed ratio est qr in ꝓcuratore nō pōt fieri exequutio vt habet. l. pe. §. ad crimen. ff. de pu. iu. ideo nō est cōdemnādus quinimo aduertas qr si istud dictū foret verū. s. ꝙ in causa criminali per litis cōtestationē nō efficiatur dñs litis sequit ꝙ ipse pōt substituere etiā ante litem cōtestatā sicut pōt ꝓcurator ad negotia cōsiderato ꝙ ideo ꝓcurator ad iudicia nō substituit ante litem cōtestatā est qr conditio sua auget per litis ꝯtestationē qr efficit dñs vt dicit hic Bal. in prima ratione quā assignat qui. d. ꝙ ideo substituit ad negotia semper qr sua cōditio nō augetur ex p̄facto ergo idē dicas in isto casu attenta ista ratione. Scdo aduertas hic ꝙ ille qui substituit regulariter postq̄ substituit nō est amplius ꝓcurator ex quo alteri cōmisit vices suas vt habet in c. si is qui de procura. in vi. quod intelligas eē verum nisi in mandato sit apposita illa clausula ꝙ possit substituere semel ⁊ pluries vt nō. dixit bart. in l. q̄ si forte. §. quid ergo. ff. de so. ⁊ debet cauere ⁊ curare que3 substituat quia si male gerit substitutus tenet pro ipo ille qui substituit vt dicit Inno. in c. i. vt lite nō contestata. ⁊ ad hoc bene facit lex cu3 in plures. §. seruū in fi. ff. lo. ⁊ idē dicas i tutore qui ꝯstituit actorē. nā in subsidiū habet regressus ꝯ ipm tutorē tex. est nō. i. l. ꝓperādū. §. fi. C. de iu.

Qui stipendia

q **Distipendia.** Procurator in rez suam potest eē.b.d. ¶ Et aduertas qꝛ ex quo gerit negociū nō videtur fungi ꝓcuratōis officio ⁊ ideo dicit bal. in.l.j.ͅ.de acti.⁊ ob.ꝙ statutū loquēs de procuratore nō cōprehēdit procuratorē in rem suam:⁊ dicitur in procuratore in rem suam varijs respectibus negocium eē suum vel nō suum.nam si causa ꝯsiderēt illa dscendit ab alio si considerēt vtilitas illa ē eius qui procurat ,vt ē hic tex. si considerēt actio debet intendi an intentet vtilem vel directaz.naz si se infundet in cessione.ṡ.facta ꝯcludendo ad sui vtilitatē dari vel fieri.tunc dicitur negociuz esse suum si non fundet se in directa negociuz dicitur esse cedentis. Et dicit hic Bar.ꝙ qñ agit directa opus est ꝙ de mādato fidez faciat ante litis ꝯtestationē quod secus est inutili. ¶ In tex.ibi ex ꝑsona alterius qñ eniz cessionarius exprimit in libello qualiter ipse agit ex persona alterius.s. cedētis vidēt intentare directā sed qñ agit ex ꝑsona ꝓpria videtur intentasse vtiles ⁊ ꝑ hunc modū cognoscit an ꝓcurator in rem suaz agat ex vtili vel directa. Et vide de mō libellandi qñ quis agit ex iure cesso quod habēt in.l.plane sa.her.⁊ vide quod no. Bal.in.l.j.ff.de eden.⁊ vtruz agatur vtili vel directa est pōderandū ꝓ decisione querit an exceptio que pōt opponi contra cedentē intelligat̄ ꝑmissa contra cessionariū.ad quod vide nō.per Bar.in.§.ap̄d celsum.§.auctoris de excep.do.⁊ scias ꝙ si ꝯstituens aliū ꝓcuratorē.hoc facit ex mandato speciali tunc est faciēda cessio sumptibus dñi alias sumptibus ipsius substituētis vel cedentis vt dicit Inno.c.i.extra vt lite nō conte.

r **Iprocurator.** Procur̄ ad vnum articulum ꝯstitutuz non pōt eggredi fines mandati nec preiudicat dño in alio articulo sed ꝯstitutus ad totā cām preiudicat dño lz si fuerit de dolo teneatur dño pro dolo cōmisso.b.d. ¶ In tex.ibi plenaz ꝑtātē istud verbū plenam importat idem q̄d liberam ſm doc. ⁊ de ver. libera vide ꝙ habēt in.l.si ꝓcurator cui libera.ff.e.⁊ in.l.ꝗ tuberonis.§.alia.ff.de pec.vbi est tex.⁊ lz ꝓcurator qui habet liberā intelligat̄ posse illud q̄d requirit spāle mandatuz vt in.d.l.ꝓcurator cui libera.⁊ ad hoc vide quod no. Bar.in.l.si filius.ff.de dona. Et sic pōt alienare ,put pōt ipse dñs intelligas istud verū quādo ꝓcurator habz liberam ab homine.secus autē si habēt solum a.l.qꝛ tunc non pōt alienare.tex.est nō.ſm Bal.in.l.i.ff.de offi.ꝓcu.ces. ⁊ ex hoc summas ꝙ ꝓcurator legis minus pōt ꝗ ꝓcurator hoīs quod facit oprie ad id q̄d dixi in.l.iij.ṡ.e. Itez virtus istius verbi libera opera̅t notat effectuz qñ cōmissio est facta pluribus cum libera vtputa si delegando dicatur cōmittimus titio ⁊ martino dando ipsis liberā cōmissionē.naz tunc videtur cuilibet insolidū facta cōmissio vt dicit Bal.no.in rubrica.ͅ.de execu.⁊ istud idem q̄d opera̅t verbuz libera operatur si sit dictū ꝙ possit quicquid pōt ipse dñs vt dicit hic Bal.⁊ ideo notāter in.l. fi. ͅ.quod cum eo dixit bal.per illum tex.quē signāter notat ꝙ si apparet vna cōmissio in qua dicatur volumus ꝙ titius intelligatur posse illud quod nos possumus ꝙ propter hoc videtur habere potentiam obligandi dominum quod non est ex alio nisi quia vide̅t habere spāle mādatū. ⁊ idem si dicat̄ ꝙ habeat totalez ꝑtātez vt dicit ang.in.l. si illud.§.si tales.ff.eo.sed si dicat faciet te procuratorem ⁊ volo ꝙ possis illud quod requirit speciale mandatū dicas ꝙ nō sufficit vt dicit Ange. in.d.§.si talis per.l.pompo.in ꝑnci.eo.ti. ⁊ idem si dicat promitto habere ratum quicquid per te gestum erit.nam per hoc nō amplia̅t mādatū ſm bal.hic. ¶ In tex.ibi nullum dño ꝑiudiciuz nō ergo ꝑiudicat ꝓcurator dño vltra sibi cōmissa ⁊ indubio lz cōmissio sit generalis vide̅t habere in mādatis vt illud possit quod dñs erat facere cōsuetus vt.l.vel vniuersorū ff.de pignorati act.quod ē verū si ordinarie ⁊ non extra ordinarie erat ꝯsuetus vt dicit bar.in.l.scio.§.medico.ff. de an.le.⁊ intelligas etiā hoc eē veruz in negligendo sicut in faciendo ita ꝙ pōt se excusare procurator dicendo volui istud facere quia dñs meus nō ē facere ꝯsuetus etiā si hoc tēdat i dānū dñi tex.ē nō.i.l.q semisses.§.i.ff.de vsu.

u **Eque tutores.** Tutor ⁊ curator ex persona sua ante litem cōtestatā procuratorē nō cōstituit sed pupillo cōstituenti auctoriza̅t post litem vero cōtestatā ex persona propria possunt procuratorē cōstituē.hoc dicit. ¶ Ex isto tex.sūmas primo conclusionez hanc.s.ꝙ ad hoc vt quis possit ꝯstituere procuratorē ad iudicia opus ē ꝙ cōstituēs fuerit dñs.nam ista ratio propter quā tutor ⁊ curator ⁊ procurator ante litez cōtestatā nō cōstituūt. Et ex hoc inferas ꝙ tutor ante litis cōtestatam nō dici̅t dñs infantie ⁊ illud intelligas qñ ius erat fundatū in pupillo sed qñ eēt acquisitū per tutorē ⁊ pupillo nōdum quesitū vide quod nō. Bar.in.l.ij.ff.de curatore bo.dan.⁊ nō requiri̅t ꝙ sit dñs direc. sed sufficit ꝙ vtiliter spectet ad eum ita ꝙ ꝑlatus ab ipso ꝑncipio ꝯstituit ꝓcuratorē in causa ecclesie ex quo sibi queri̅t vsufructus iuxta nō.in.c.doceri extra de rescrip.⁊ vide q̄d nō. Ange. in.l.i.in ꝑnci.ff.eo.⁊ Bal.in.l.i.ͅ.de bo.mater.⁊ istud idē dicas in patre qñ ē legitimus administrator vt dicūt hic doc. quod ē intelligendū eē verū si filius cōsentiat quādo excessit infantiā.nam alias pr̄ nō pōt vt dicit Bal.i.d.l.i. de bo.mater.allegādo Inno. in.c.accedens extra eo. ⁊ sic nota ꝙ añ litem contestatā pupillus debet creare ꝓcuratorez ⁊ tutor tene̅t auctoritatē ꝑstarē vt est hic tex.sed pater plus pōt qꝛ ipse ē qui cōstituit sed cum cōsensu filij vt supradictū est. Quid aūt sit in rectoribus hospitalium qñ ad eos pertinet fructus vide̅t dicendū illud quod supra dictū ē de ꝑlato.s.ꝙ possit etiā ante litem cōtestatā sed in cōtrariuz facit tex.in.l.orphanatrophos.ṡ.de epis ⁊ cle. liberator ⁊ qui imperat eos tutoribus sed pōt respondere ꝙ illud hz locū quādo administrāt ⁊ fructus nō lucrant̄. ¶ In glo.ij.ibi differt hic actor a ꝓcuratore nō ergo hāc gl.declarātem primo quemō cōstituat̄ actor. nam fit per sepe a tutore in casu necessitatis vt.l.solent.ff.de tutel. Interueniendo tñ decretū iudicis ⁊ similiter aliquādo fit ab ipō iudice absqꝫ interuētu tutoris ad quod vide.l.actor. ff.rem ra.ha.sed an hoc. Scd̄o casu sunt obligata bōa tutoris sicut sunt in primo vt est tex.in.l.ꝑperandū.§.fi.de iudi.foret cogitandū ⁊ forte dicendū ꝙ nō qꝛ tunc tutori non pōt impingi de mala electione ⁊ scias ꝙ vtilis ē ista ꝓuisio actoris imo ē necessaria in vno casu.s.quādo tutor vult se excusare a tutella quā sumpsit.nam tunc ē opus ꝙ ꝓuideat primo d̄ actore iuxta nō.per glo.in.l.i.ͅ.si ex fal. allegationibus ⁊ vide insti. quod atili.tu.§.fi. Itez ē hoc expediens quādo datur vult tutor ꝙ adea̅t vtilitas de lata pupilli qꝛ ad illum attamen solum nō constituit ꝓcuratorem sed actorē vt ē tex.no.in.l.cum in vna.ff.de ap.aduerte tantuz ꝙ tex.in.l.certarū.ff.de testa.tu. vide̅t velle ꝙ tutor nō possit dari ad vnā rem ⁊ in cōtra.videtur tex. in.l.impuberi de tu.⁊ cura.dā.ab his sed dicas cōcordando ꝙ imo loqui̅t quādo tutor datur a testatore ⁊ alia loquitur quādo datur a iudice ꝓuide̅t ergo tribus modis qñ tutor ipse supplere nō pōt vnus modus ē ꝙ constituat ꝓcuratorē sed quia iudicia ante litem cōtestatā ad iudicia nō pōt vt dicit hic tex.solet dari actor ⁊ iste ē scd̄us casus vt dicit hic tex. Tertio solet ꝓuideri de procuratore vt.d.l.cum in vna ⁊ iste curator qui datur pupillo in defectum tutoris nō datur inuito sed petenti vt insti. de curatore.§.inuiti sed nō ē ita in tutore qꝛ datur etiā nō petenti vt habe̅t in.l.i.ff.de iuredic.om.iudi.⁊ insti.de cura.§. interdū ⁊ iste curator da̅t bonis ven.dicit Ange.in.l.non solent.ff.de tu.ꝙ ex eius auctoritate vel cōsensu pupillus

nō obligat personaliter pro quo ē tex. quez ipse nō allegat in. d. l. cum in vna ꝛ pōt ipse ꝓcurator dari in absentia vt dicit Ange. ff. de tu. quod secus ē quando datur curator ad lites ꝛ causas q2 absens dari non potest vt bar. i. l. qui habet. §. si pupillus. ff. de tutellis.

e **Exigendi.** Quilibet maior ēt sine mandato adducit ad dfendēdū absente ꝛ ad agendū pro ꝯiuncta psona. Itē minor ad defendendū patrez absentē cum possit deueniri ad diffinitiuā snīc. h. d. ¶ In tex. ibi iustius fuit retractat ergo illud qđ est iustū propter aliud qđ est iustius ex quo infert hic bal. vnum quod est singulariter no. vz q in cā appellatōis sicut reformat snīa iniusta ꝛ ēt nulla vt plene habet p bar. in. l. si expressim. ff. de appel. ꝛ l. si vt ꝓponis. C. quō ꝛ qñ iudex ita reformat ꝛ snīa iusta si potuit esse iustior illud tñ videt esse impossibile q2 nō videtur q sit iusta qñ iustior esse potuerit. ¶ Scđo principaliter ex isto tex. no. q ad dfendendū admittit quis sine mandato ꝛ ideo glo. in. l. in eo. §. nemo. ff. de reg. iur. dixit q quilibet admittit ad allegādas causas absentie etiam sine mandato ꝛ q nō habet opus satisdare sz Inno. in. c. veniens extra de accu. dicit q istud est verum qñ allegat causas ꝯsistētes in iure. secus aūt si in facto ꝛ sic talis allegans causas absentie in casu ꝓmisso nō sit auditus a iudice vel admissus tunc bald. in. l. neqꝫ impuberes. ff. de in ius vo. in apostilis suis dixit q ꝓcessus postea factus erit nullus. ¶ Tertio ex isto tex. no. q qñ ꝯiuncta psona vult admitti ad defendendū habet locum satisdatio vnde tenetur cauere de iudicato soluēdo vt dicit hic gl. iij. ¶ Quarto ex isto tex. no. q filius ē ita ꝯiuncta psona patri q possit agere sine mandato qđ est verum regulariter sz quādo causa requirit spāle mandatū tunc non admittit vt dicit hic glo. in ver. nō cogitur p tex. in. l. patri. in prin. ff. đ mi. ex quo nota. qđ generale mandatū legis nō pōt illud qđ spāle hominis. ꝛ ideo tex. no. in. l. qui hominez. §. si gener. ff. de solu. vult q nec pater ꝓ filio nec filius ꝓ patre possit recipere solutī. sed in ꝯtrariū facit. c. non nulli extra de rescrip. ꝛ intelligas istū tex. in filio legitimo ꝛ naturali. nā non habet locuz ista. l. in filio spurio ꝫm Inno. in. c. ex litteris extra de rescrip. vbi habet locū quādo quis dimittit ꝓcuratorē. nam tunc nō admittit defensor etiam cum cautione ꝫmꝰ q dicit Bal. in. l. cum pretor. ff. de iudi. allegando specu. de ꝯiuncta persona. §. item agit. ¶ Quinto ex isto tex. no. q ēt minor filius est habilis in iudicio qñ vult defensare patrem ꝛ dicitur esse minor ꝓut exigit ius cōe nam ꝫm cōe iudiciū in iudicijs minor etas ē vsqꝫ ad. xxv. ꝛ in negocijs vsqꝫ ad. xxv. de quo vide qđ dicitur hic in glo. in ver. nō iuste. ꝛ vide hodie tex. in. c. si duo de ꝓcu. in vj. lz ad negocia regulariter etas nō sit descripta. nam sufficit q excesserit annos pupillares. ad hoc vt possit ꝯstitui ꝓcurator vt dicūt hic doc. sed tunc succedit dubium an cōpetat in integrū restitutio. ꝛ dicas q nō pōt restitui quando lex legitimat minorē in cā alterius. secus autem si ligitimaret eum in cā ꝓpria puta q2 admitteret minorez in iudicio. nam tunc si legatur restituit vt in. c. si annū de iudi. li. vj. Sed qñ lex legitimaret cōfirmaret actum vtputa q2 diceret q ꝓcessus valeat sicut si esset factus a maiore. tunc nō cōpeteret restitutio q2 videtur reductus p oīa ad instar maioris. ꝛ ad hoc vide no. bal. in. l. i. §. de mon. pos. ꝛ in. l. cum legis. ff. de arbi. ꝛ dicit Bal. ꝛ ista exceptio minoris etatis quādo obstat dz opponi ante litem cōtes. sicut exceptio militie vt. l. ita demū. C. e. sed post litem ꝯte. dicit q opponi nō potest vnde rogat q exceptio minoritatis que repellit agentē opponi potest solus ad litis contestationē postea vero nō. sed aduertas q2 Bart. in. l. non eo minus. C. e. facit dñaz an iste mior interueniat ad sui cōmodum vel ad alienū. nam datum vult q tunc possit excipi qñ sua interest ꝛ nō aliter qđ tene menti. Itez vide q2 istud videtur contra nō. per Innocē. in. c. si citatus. extra de rescrip. vbi de defectu persone agentis dicit q potest opponi i quacūqꝫ pte ꝓcessus q2 reddit iudiciū retro nullum iusta nō. in. l. lz. C. e. Tandez q̄rit an qñ admittit ꝓcurator in cā crimiali amittat. tūc defensor in casu istius. l. ꝛ dicitur q sic ꝛ ad hoc vide bonū tex. l. si longius. ff. de iudicijs. Et nunquid si persona sit minor que abest admittatur tunc cōiuncta persona ad agendū ꝓstita cautione vide glo. in. l. tutores qui post. ff. de admi. tu. ꝛ cōcludas esse ctualiter q ad agendū pro absente admittit cōiuncta persona ꝓstita cautione vt dicit hic tex. in ꝓncipio quod intelligas si sit maior q2 minor nō admittit nisi velit defendere patrē vt hic in secūdo respōso sed mater tanqꝫ cōiuncta persona nō admitteret vt duo specialia ad idem concurrant vt dicūt hic doc. ꝛ ad istam defensionez admittitur minor filius in casu qñ est facta litis ꝯtestatio cum patre ꝛ sic nō admitteret in ꝓparatorijs iudicior ꝛ hoc aperit iste tex. in fi. tunc ꝓsupponit q si nō defensaret cōdemnaret pater diffinitiue q eē nō pōt si nō ꝓsupponat litem fuisse cōtestatā vt. l. ꝓperandū. §. ꝛ siquidē. §. de iudicijs.

i **Ea demum super.** Exceptio đclinatoria militie non opposita in causa principali nō pōt opponi in causa appellatiōis hoc dicit. Et ex hoc tex. colligit hic Bal. istud notabile q legittimatus in prima causa legitimatus videt in secunda ven. exceptio dilatoria vel declinatoria q2 miles si non sit opposita ante litem cōtestatā in prima causa opponi non pōt in causa appellationis in qua etiā lis cōtestat quādo iudiciuz agitur inter presentes vt. l. i. C. ne lice. in vna. e. q̄ causa ꝛ nō. in. c. per venerabilē extra qui filij sint legitimi vnde dicit hic bal. q per litis contestationē factā in prima causa res desijt eē integra q2 ille miles ē effectus dñs litis respectu prime ꝛ secūde cause. sed tu in hoc aduertas ne erres quia Bal. videt velle vnū q penitus nō ꝓcedit. vz q si miles egit in prima causa ꝛ nō fuit opposita exceptio militie q tunc in secūda causa. s. qñ appellat non possit repelli ante litem cōtestatā in secūda per ea que supradicta sunt quia dicit q legitimatus in prima videt legitimatus in secūda ꝛ illud nō est verū ꝛ ꝓbat in. l. ij. §. eo. vbi habet q cautio que nō fuit postulata in prima causa tamē in causa appellationis pōt peti vnde aduertas q si in causa appellationis quis velit infringere ꝓcessum factum in prima ꝓpter defectū militie ꝛ dicendū est q nō pōt q2 exceptio que nō fuit opposita ante litem cōtestatā in prima causa nō pōt opponi in reliquo ꝓcessu nec etiā in causa appellationis ꝛ hoc modo intelligit iste tex. sed si velit eum repellere in secunda causa nō ꝓpter defectum cōmissum in prima sed ꝓpter qualitatē militie dicendo nō potes agere q2 miles tunc vtiqꝫ pōt opponi ante litem cōtestataz in causa appellationis quia in ea tanqꝫ in noua causa oportet de nouo legitimare personā ꝛ pōt opponi in secunda qđ oppositū nō fuit in prima vt. d. l. ij. §. eo. ꝛ ad hoc accedat qđ notat Ange. l. i. ff. đ ferijs regula ergo illa que dicit q exceptio declinatoria que non est opposita in causa prima nō pōt apponi in causa appellationis vera est assumēdo relatiuū que ꝓ relatiuo substantie sed non est vera si assumatur ꝓ relatiuo qualitatis vel faciētis relationem in genere sicut habet qñ dicit mulier damnauit que saluauit ꝛ istud tene menti. q2 per doc. nō discutitur ꝛ est necessariū hic dicere. ¶ Insuper aduertas q hic tex. vult q post litem ꝯtestatā exceptio declinatoria militie nō possit opponi vnde tacitus rei cōsensus vsqꝫ ad litem cōtestatā ꝓiudicat ei vt de cetero nō possit opponere ꝛ istud videt esse iniustum valde cōsiderato q tendit cōtra publicā vtilitatē vt. l. militē. §. eo. vbi etiā hoc tetigi vel respōdendo dicas q etiā est cōtra publicā vtilitatē q lites nō dirimant vnde vt ꝓcludat via huic exceptioni tu nō potuisti agere q2 miles.

miles lex artauit terminū vt post litem cōtestatā nō oppo nerek. vel dicas ꝙ istud nō ꝓcedit ex tacito ꝯsensu partis sed ꝓcessit ex ꝓpulsione legis vt dicit Bal. in. l. pōponius. §. rati. ff. eo. ⁊ aduertas quia bar. s. l. ꝓxima cum dixit ꝙ exceptio minoris etatis debebat opponi ante litem conte statā solum adduxit istum tex. a simili dicēdo ꝙ idem est in milite sed certe hoc nō ē bonū simile q: miles nō ē ex to to semper inhabilis ad iudiciū imo ē habilis ꝑ facto suo vt. l. militē. s. eo. sed minor est simpliciter ꝓhibitus eē in iudicio vt. l. cum ⁊ minores. ꝭ. si aduersus rem iudi. ⁊ ideo forte ꝙ illa exceptio minoris etatis cum retrahat iudiciū retro nullū pōt opponi in quacūqꝫ parte iudicij sicut ex ceptio excōicationis vel alterius incapacitatis de quo ꝑ Inno. in. c. sisscitatus extra de rescrip. vel sicut qñ excipit ꝙ nō fuit legitime ꝯstitutus vt est glo. no. in. l. ij. ꝭ. de eo q ꝑ tutore est. ¶ Insuper ex hoc tex. sumit nō. limitatio ad regulā dictā. l. ꝑ hanc. ꝭ. de tpi. ap. in qua dicit ꝙ non allegatū vel ꝓbatum in cā principali pōt allegari ⁊ ꝓbari in cā appellatōis nō recupatur quod singulariter teneme ti. Et tandem conclusiue summas hic regulā ꝙ exceptio dilatoria non opposita in prima causa ante litem conte- statam non recuperatur in secunda. Quod fallit primo quando secunda. esset penitus separata a prima vt dicit Baldus. l. in pomponius. §. rati. ff. eodē. habet ergo hoc locum in causa appellationis vbi instantia licet sit diuer- sa tamen est de appendicijs prime cause ⁊ ideo per cōtesta tionē factā in prima causa ꝓcurator efficit dñs in vtraqꝫ causa si sit legitima ꝑsona vt. l. ab exequutore. ff. de app. In secūdo fallit quādo per errorem nō fuit opposita ista exceptio ante litem cōtestatā in prima causa. nam tunc li tis contestatio nō impedit quo minus postea opponat vt in. c. pastoralis extra de excep. esto ꝙ Ange. in. l. de die in §. si seruus. ff. qui satisdare cogunt per glo. i. positā dicat cōtrariū ⁊ velit ꝙ etiā si ignoret opponi nō possit q̄ð for te pōt saluari dicendo ꝙ non pōt nisi petita in integrū re stitutione ex clausula si qua in que sibi hoc casu cōcedēda est prout in simili dictū ē in. l. sub ꝓtextu. s. de trāsac. ⁊ in telligas semper qñ nō pōt parti aliquid imputari. nā tunc si eēt in aliqua culpa vel negligētia ꝓpter errorē nō pos- set dicere ꝙ daret exceptio vt dicit hic Bal. ⁊ ad hoc bñ facit quod nō. Anto. de bu. in. c. ad audientiā extra de re- scrip. vbi dixit ꝙ qñ parti appellanti pōt imputari culpa quare nō ꝓduxit vel ꝓbauit in prima causa tunc non hꝫ locū. l. per hanc. ꝭ. de tempori. ap. Tertio fallit qñ ista ex- ceptio dilatoria nata ē post litem cōtestatā. nam tūc oppo nitur etiam lite cōtestata vt dicit glo. in. d. §. rati ⁊ est tex. in. l. ij. ꝭ. de cōsor. eiusdē litis debet tamē tunc opponi q̄ꝫ primū pōt postq̄ꝫ supuenit ⁊ opponi potuit itaqꝫ nō pōt semper opponere vsqꝫ ad sñiam lꝫ superuenerit lite conte stata ꝯm quod nō. dixit Bal. in. l. elegāter. §. siquis post. ff. de cōdi. indebi. in apostillis suis per tex. in. l. fi. §. sin au- tem. ꝭ. de iuramēto calum. Item hoc quod dicit ꝙ exce- ptio dilatoria superueniēs lite cōtestata opponi pōt pen- dente ꝓcessu locū sibi vendicat si nō pōt reparari ꝑ viam actionis in alio iudicio. nā si posset nō opponit exceptio ꝯm quod nō. dixit Inno. in. c. ij. de ordi. cogni. qñ penden te ꝓcessu superuenit spoliatio q: vult ꝙ tunc nō apponat in vi exceptionis si sit facta contestatio cum possit repara ri in alio iudicio agēdo interdicto recuperāte ⁊ idē dicas quādo eēt conclusum in omni tempore quo superuenit di cta exceptio. nam tunc opponi nō pōt vt dicit Joan. an. in. d. c. cum dilectus. Quarto fallit in actu successiuo per respectū ad futuros actus qui causant lite ꝯtestata. verbi gratia si actū fuit tempore feriato ⁊ nō fuit exceptū ante litem cōtestatā ⁊ q: actor perseuerat ꝓsequēdo tempore feriato reus vult excipere certe pōt quo ad actus qui fiūt post contestationem vt vult glo. ⁊ Ange. l. i. ff. de ferijs. Quinto ⁊ vltimo hoc fallit quādo reus reseruauit sibi ex ceptionem itaqꝫ non opposuit sed protestatus ē exceptio nem sibi saluam fore ad quod vide nō. in. l. si fideiussor in prin. ff. qui satisdare coguntur.

n **Non eo minus.** Sentētia lata pro ꝓcuratore minoris nō legitime cōstituto valet ⁊ tenet. ¶ In tex. ibi subsistit tenet ergo ꝓcessus factus cū mino re qñ tendit in fauorē suū. Sed nunquid tūc possit excipi ꝯtra minorē qñ agit dic vt dixi i. l. exigēdi. s. l. ꝓxima. ⁊ scias ꝙ contra minorē indefensum ꝓcedit iudicialiter qñ actus nō solet geri in presentē. nam bannitur minor sicut maior dato ꝙ curator nō interuenerit ꝯm Bal. l. cū ⁊ mi nores. ꝭ. si aduersus rem iudi. ⁊ hinc est ꝙ patitur ꝯm de cretum vt dicit nō. glo. in. l. si minor. ff. de bonis auctori- tate iudicis possidentis. ¶ In tex. ibi consueuit nota ꝙ inducta ad vnum finem non operatur contrariū itaqꝫ in ducta ad augumētū nō operant diminutōes vt. l. ex facto etiam de vulgari ⁊ pupillari ⁊. l. legata inutiliter de lega. primo. ⁊ per hoc videt ꝙ si ecclesia ꝯtraxit nō seruata so- lemnitate de qua in auctē. hoc ius porrectū. s. de sac. san. eccle. ꝙ nō possit allegari ꝑ partem aduersam ꝙ solēnia nō interuenerūt in ꝯtractu qñ interest ecclesie ꝙ cōtract⁹ ille seruetur ⁊ tñ contrariū dicunt doc. ⁊ ꝓsertim Ange. in l. cum hic. in. §. eā transactionē. ff. de transac.

l **Item te redemisse.** Pactū de quota litis in ꝓcuratore est reprobatum. h. d.

p **Rocuratorem.** Procurator ⁊ actor non potest alienare nisi spāliter hoc sit sibi mādatū. h. d. ¶ In tex. ibi auctorem glo. intelligit. i. castal- dum vnde si ego constituo ꝓcuratorē factorē siue castal- dum ad negocia non videor dare mandatū ꝙ alienet ⁊ si addiceret ꝙ ꝯstituo ꝓcuratorē factorē ⁊ nūcium spālem respectu nuncij nihil operatur q: vt dicit Bal. in. l. multū ꝭ. siquis alteri vel sibi opus est ꝙ spāliter designet ad qd sit deputatus vt. l. qui autem. §. fi. ff. de consti. pec. ⁊ dicit plus ꝙ si sit falsus nuncius nō pōt ratificari dic vt dicā ꝭ. eodem. l. licet.

i **Nuitus procuratorem.** Nō tenetur quis inuitus suscipere ꝓcuratoris officiū. sed si suscepit tenetur appellare sed nō ꝓsequi. h. d. ¶ In tex. ibi offendere tenetur ergo ꝓcura- tor interponere appellationē sed nō tenetur eam prosequi quod valuit si appellauit ab interloquutoria vt. l. ad rem ⁊. l. legatum. ff. e. tenetur enim tunc verum appellare sꝫ ꝓ- sequi illam appellationē. Scd̄o fallit in ꝓcuratore habē te mandatum generale. nā tunc cōprehēditur tota causa vt. l. i. ff. an pen. ap. Tertio fallit qñ ad sui cōmodū inter ponit appellatōem vt. l. siquis libellos. ꝭ. de app. Quarto fallit qñ petit se restitui vt. l. qui proprio. §. item quare. ff. manda. Quinto fallit in defensorē vt. l. liberto. §. fi. ff. de nego. gest. excusatur tñ in duobus casibus ꝓcurator si nō ꝓsequitur: vnus est qñ vult agnoscere bonam fidem vt q: ideo nō appellat q: dñs nō fouet iustam causam quo casu excusat argumēto. l. si fideiussor in. §. quedā. ff. mā. Et est ꝓsumpto pro ꝓcuratore qñ hꝫ sñiam cōtra se ꝙ ideo non appellat q: iniustam causam fouet attento ꝙ ē ꝓsumptio pro sñia vt dicit Bal. per textū in. l. herēnius. §. gaia. ff. de euict. Sed hoc dꝫ intelligi esse verum qñ sñia fuit data ab ordinario. secus autem si a delegato ꝓut Innoc. in. c. cum in iure. de offi. delegati. Item aliud hꝫ locū qñ sñia transiuit in rem iudi. sed nō primo vt ibi ēt dicit Inno. ⁊ in. c. bone extra de elect. ⁊ ideo notanda glo. in. l. i. ꝭ. si ad- uersus creditorē vult ꝙ pendente appellatōe nō sit ꝓsum ptio ꝑ sñia q̄ð tene menti. ¶ In istis ergo duobus casi- bus nō ꝓcedit quod dicit bal. ꝙ sit ꝓsumptio ꝑ sñia quod

bene nō. cum per voc. nō dicatur. ¶ Scḋs casus est qn̄ iō non ꝓsequit̄ qꝛ laborat inopia. ⁊ hoc per tex. nō. in. l. si ꝓcuratorē. §. si ignorantes. ff. man. ⁊ per illum tex. dixit Jn no. in. c. ex rōne extra de ap. ꝙ fatalia data ad ꝓsequēdā appellatōem nō p̄iudicat illi qui ꝓpter paupratez nō potuit ꝓsequi appellationē ⁊ adeo excusat̄ paupertas ꝙ vbi cessio alias p̄sumit̄ suspecta ⁊ simulata vt. l. ꝓ diuersas. ꝯ. man. tn̄ ꝓpter paupratē tollit̄ ista p̄sumptio vt notabi. dixit Spe. in ti. de cessione actionis. §. i. in ver. sed opponit̄ debet tn̄ ꝓcurator qui tenetur prosequi regulariter si non vult vel nō pōt. Notū facere dn̄o alias nō excusaret̄ si potuit dn̄o notum facere vt est tex. no. in. d. §. si ignorantes ⁊ idem dicas in gestore bonoꝝ minoris. nam qn̄ vult desistere a gestione tenet̄ hoc notuz facere ipsi minori alias nō excusaret̄ vt est tex. valde no. l. i. §. fi. ff. de eo qui pro tut. ¶ Aduertas tn̄ ꝙ hic Bal. dicit gestorē ⁊ defensorē debere semper. interponere appellatōem nō curatur an iuste vel iniuste fuerit lata sn̄ia. ⁊ hoc p. d. l. liberto. §. fi. ꝙ forte nō est verum qꝛ ceteris paribus non est dare viam imo mitius agitur cum administratore legis ⁊ sic cuz gestore ⁊ leuius excusatur q̄ꝫ ꝓcurator qui hꝫ mandatū ab homine ar. l. celsus. ff. de arbi. nec ob. tex. in. d. l. liberto. §. fi. qꝛ ibi non constat vere nec p̄sumptiue ꝙ iustaz cām nō haberet. ¶ Jn glo. fi. ibi in ꝓcuratore actoris imo dicas ꝙ ꝓcurator pōt repelli si nō velit defensare dn̄m in cā recōuentōis vt. l. actionē. ꝯ. e. ti. sed ꝓpter hoc ꝙ dꝫ se vele defensare in alia cā non tenet̄ dn̄o mandari qꝛ nō tenet̄ vltra q̄ꝫ velit. ⁊ hoc modo intelligit̄ iste tex. ¶ Et super vltimo quod hic queritur nunquid ꝓcurator cōstitutus ad vnam cām possit ꝓsequi in cā appellatiōis ꝯclusiue dicas ꝙ sic si est interloquutoria qꝛ inest cause p̄ncipali vt. l. i. in fi. ꝯ. vt vbi ⁊ apud quē. alias vero si fit appellatio a diffinitiua cū sit sp̄aliter constitutus pōt solum appellare sed nō ꝓsequi ꝑ l. si actor. ff. de ap. Et addas vltimo ꝙ Bald. hic dicit ꝙ si constituo ꝓcuratorē lꝫ p̄sentem. ⁊ ita dicamus instr̄m. s. ꝙ ego ꝯstitui titium p̄sentez ꝓcuratorē meum nō sufficit ad obligandū eum mihi vbi dicat ⁊ acceptārē qꝛ dicit ꝙ p̄sentia nō habet̄ ꝓ consensu nisi appareat ꝯstitutus ap ḋ acta per tex. in. l. cum ostendimus. in fi. de fideiuss. tu. ⁊ ad hoc addas quod ipse no. in. l. ne in arbitriis in fi. ꝯ. de arb. ⁊. l. omnium. ꝯ. de testa. ⁊ in conclu. spec. in ti. de arbi. in. c. emologato vbi querit an laudū latum ꝑtibus p̄ntibus ⁊ nō cōdecētibus intelligat̄ ip̄o facto emologatū ⁊ vide qḋ no. Ange. in. l. p̄tor ait. §. si filius. ff. de eden. Et vltio addas vnū qḋ notabi. dixit Bar. in. l. lucius. ff. ḋ admi. tu. vbi dicit ꝙ pater nō obligat̄ ꝓ dote filij lꝫ instr̄m dicat ꝙ fuit soluta patre p̄sente ⁊ ꝯsentiente nisi dicat ⁊ se obligāte ꝙ tene menti ad no. in. l. si cum dotem. §. transgrediamur. ff. solu. matri.

a **Lienam suscipere.** Mater n̄ pōt filium pupillum defendere sed tenetur sibi tutorem petere. hoc dicit.

¶ Jn glo. fi. ibi ⁊ cum effectu non potest ergo mater de per se sumere defensionē qꝛ nō ē legitia admistratio vt. l. filia. ff. de so. ⁊ nō pōt de iure ffoꝝ eē tutrix. ⁊ ideo si pater disat in testamēto dimitto filium meū pupillūz sub custodia matris sue nō ꝓpterea videt̄ matrē relinquere tutricem testamentariā vt. l. qui in aliena. §. q̄ꝫ q̄ꝫ ꝑm vltimā lecturā ibi positā. ff. de neg. ges. ⁊ qꝛ glo. dicit hic ꝙ tenetur petere tutorē cum effectu dicas ꝙ nō ē veruz ⁊ si nō facit priuat̄ hereditate pupilli vt. l. sciam. ꝯ. de legi. here. quod intelligas eē verū nisi nubat ⁊ sic trāseat ad secūda vota sub p̄stite aliquo legitimo successore an̄q̄ꝫ sit cōstituta in mora. nam tunc Ange. in. l. matres. ꝯ. ad tertul. per illum tex. iuncta glo. dicit ꝙ tunc nō priuaret̄ successione ꝓpter nō peritū tutorē qḋ singulariter tene menti. ¶ Jn eadem ibi pōt cōsuli vbi ergo nō posset consuli sed tractaret̄ de magno p̄iudicio filij admitteret̄ mater ad defensionez ex quo sūmas ꝙ admissionē ad ꝑm decretū ꝓcederet̄ cōtra filium minorem quod fieri pōt vt dicit glo. nō. in. l. si minor. ff. de bo. auc. iu. pos. tunc admitteretur mater ad defensionem mulieris q̄ꝫ tene menti.

f **J precium.** Venditio facta ꝑ gestorez nō nocet dn̄o qui debet restituere precium versum in sui vtilitatē hoc dicit. ¶ Jn tex. ibi restitui velit quid aūt qn̄ bona alienant̄ in fraudē creditoris an possit actor contra agentē reuocatoriā opponere exceptionē dicēdo ꝙ sibi preciū restituat̄ cum ipse emerit bona fide vide bonuz tex. in. l. si debitor. ꝯ. de his que in frau. creditorum.

n **Jhil arbitramur.** Nō refert an an̄ litez contestatā vel possit ꝓcuratore ꝯstitutus hoc dicit. ¶ Et glo. i. exemplificat varijs modis. naz dicit ꝙ istud verbū nō interest pōt itelligi respectu ꝯstituentis vt ille possit cōstituere ꝓcuratorem post litem qui pōt ante ⁊ ecōtra. Scḋo pōt intelligi respectu cōstituti vt ille possit restitui qui poterat ante. Tertio respectu satisdationis vt sicut satisdat in causa recōuentionis ante litem contestatā in. l. actionē supra eodē. ita fit qn̄ est ꝯstitutus post litem contestatā. Quarto pōt intelligi vt sicut in ꝓcuratorem cōstitutū ante litem cōtestatā ferenda est sn̄ia itaꝙ nō sufficit ꝙ sit lata in dn̄m vt. l. i. ꝯ. de sentētijs titulo generali ⁊ qḋ per Bar. in. l. si a furioso. ff. ḋ re iudicata ⁊ bal. in. l. fi. ꝯ. de sententijs ex periculo recitandis. Jtem nō sufficit qn̄ post litem cōtestatā cōstitutus est. s. ꝙ sit lata sn̄ia in dn̄m solum quod ē veruz ꝑm glosam nisi in casibus in quibus sententia nō pōt fundari nisi in dn̄z sicut occurrit in causa matrimoniali ⁊ in iniuria vt. l. fi. ꝯ. de iniur. vnde in dictis duobus casibus sn̄ia ferēda est in dn̄um dūtaxat. nō aūt in ꝓcuratorē ⁊ in. d. casibus cōclusit Bal. disputāduz ꝑm ꝙ refert Ang. l. i. ff. eo. ꝙ dn̄s nō pōt etiam lite cōtestata substituere ꝓcuratorē de quo dic vt dictuz fuit in. l. quod quis. ꝯ. eo. Quinto etiā pōt poni exempluz respectu infamie ꝑm glo. vt sicut nō infamat̄ dn̄s ex sententia lata in ꝓcuratorē cōstituta ante litem cōtestatā ita fit qn̄ post litem cōtestatam ⁊ sic alieno noīe cōdemnatus nō infamat̄ siue sit cōdemnatus qn̄ ꝓcurator ē cōstitutus ante litem cōtestatā siue qn̄ post vt. l. furti. §. qui aliena. ff. qui nō. infa. ⁊ ideo solet dari cautela vt timens damnari per sn̄iam litis ⁊ per ꝓcuratorē. Sexto pōt poni exemplū in substituēdo vt sicut ꝓcurator cōstitutus ante litez possit post factā litis ꝯtestationē substituere vt. l. quod quis. ꝯ. eo. ita fit qn̄ ꝓcurator ē cōstitutus post litem cōtestatā quod Bar. intelligit esse verū qn̄ dn̄s transtulit in euz totale ius instantie vt quia sibi cessit iura sua ⁊ fecit euz ꝓcuratorē in rem suam vt. l. qui stipendia. ꝯ. eo. nam in tali casu dicit ꝙ iste ꝓcurator tanq̄ꝫ vere dn̄s substituit. secus autē esse in simplici ꝓcuratore cōstituto post litem contestatā. nam dicit ꝙ tunc nō efficit̄ dn̄s instantie qꝛ duo in solidum dn̄i esse nō possunt ⁊ ideo dn̄s qui cōstituit ē solus ille qui substituit. nō autē ꝓcurator sed Bal. dicit ꝙ imo efficit̄ dn̄s instantie. naz sicut illi duo possunt ꝓcuratores cōstitui ita ⁊ hoc casu insolidum possunt habere ius instantie dn̄s ⁊ procurator ⁊ hoc casu cum ip̄e procurator nō fuerit cōtestatus litem efficit̄ dn̄s instantie per actum proximū qui solet cōstitui post litis cōtes. nam in illis casibus in quibus nō fit litis cōtes. actus primus qui sequitur ex natura cause post litis cōtes. inducit effectū litis cōtes. vt vult hic Cy. Bar. ⁊ Bal. ⁊. l. nulla. ꝯ. e. ⁊ ad hoc vide nō. per Bar. in. l. ex iudicioꝝ. ff. de accusa. ⁊ vide bal. in. l. cum mulier. ff. so. matri. vbi dixit ꝙ qn̄ iudex ꝓcedit per inquisitionē itaꝙ nō cōtestat̄ lis tunc inducit̄ perpetuatio ⁊ alij effectus qui causantur in litis cōtes. qn̄ iudex processit ad actum qui solet sequi lite contes. ⁊ ad hoc vide qḋ

de quod nō.glo.c.i.de elec.li.vi. Insuper ad istud q̄d dicit hic bar.s.q̄ procurator simpliciter ɔstitutus post litis contes.nō substituit vide quod ipse nōt.in.l.ab exequuto re.ff.de ap.vbi aliter videt̄ loqui. Scias vltimo q̄ istud quod dictū ē regulariter nō valere sn̄iam si nō sit lata in procuratorē cum quo ē fundatus processus locum habere nisi in casibus in quibus solemnitas iure nō seruat̄ ,put ē quādo procedit̄ sine strepitu ⁊ figura iudicij vt nō. dixit bar. in extrauagāti ad reprimenda in versi. sine figura ⁊ vide quod nō.bar.in.d.l.si a furioso dum querit nūquid si facta ē litis contes.cum procuratore sufficiat citare dominum in prolatione sn̄ie ad quod vide nō.per bal.in.l. fi.j.de sentētijs ex peric.recit.⁊.l.i.de sn̄ijs titu. generali.

m **Aritus.** Maritus nomie vxoris potest experiri sine mandato sed nō vltra mandatum hoc dicit.

¶ In gl.ij.ibi ⁊ in alijs rebus mulieris nota ex ista glo.q̄ mulier h₃ tres species bonoꝝ. nam quedam sunt dotalia q̄daz parafrenalia quod resultat qn̄ nō sunt in dotē data sed requirit̄ q̄ instrumēta sint marito tradita ita q̄ videat̄ sibi cōmissa cura ⁊ administratio sicut occurrit in.l.fi.j.de pac.cōuen. Tertia vero species ē qn̄ nō sunt dotalia nec instrumenta sunt tradita marito sed vxor reseruauit sibi nullā cōmittendo curā marito ⁊ tunc illa bona nō dicunt̄ parafrenalia ⁊ in eis maritus nō pōt plusq̄ extraneus ex quo nō pōt ferri q̄ l₃ in parafrenalibus cōsumptis maritus faciat fructus suos vt per Bar. in.l.si maritus.ff.si cui plusq̄ per.l.fal.secus erit i ista tertia specie bonoꝝ quod signāter tene menti.q₂ ē dubiu₃ dictum per doc.non tactum.

¶ In gl.fi.ibi sine scriptura vl'r ergo gl.q̄ n̄ sit necessariū mandatū ꝓbare per scripturā ad quod vide nō.l.i.§.eo. Scias tamē q̄ ille qui portat instrumentū mandati indubio p̄sumit̄ eē ille homo de quo loquit̄ instrumentum fm q̄ dixit Bal.in.l.si ,pcuratorē absentem.ff.eo.qui allegat Archidiaconū.xi.q.i.in.c.put ⁊ bene facit quod no.Cy. ⁊ ipse in.l.si qua per calumniam.C.de episcopis ⁊ cle.

p **Rocuratoribus.** Procurator per cōtestationem litis efficit̄ dn̄s instantie ⁊ ideo nō pōt reuocari sine causa hoc dicit. ¶ In tex.ibi cōtestatā litem idem dicas si lis nō sit contestata pur q̄ sit de uentu₃ ad merita cause vt dictum fuit in.l.nihil.§.eo.ad hoc vide bonū tex.in.l.se ibi dum dicit causam in iudicio agitatā ⁊ nō dicit litem cōtestatā. ¶ In tex.ibi dn̄s effectis efficit̄ ergo ,pcurator dn̄s instantie per cōtestatione₃ litis ⁊ ista ē ratio ,pter quā nō sufficit citare dn̄m ad audiendā sn̄ia sed opus ē citare ,pcuratorē cum quo facta est cōtestatio vt dicit Bar. in.l.si a furioso de re iudi.⁊ bal. l.fi.j.de sen.ex.pi.reci.⁊ i.l.i.j.de sen.ti.gnāli. ¶ In tex. ibi inuitis aɖrio ergo sensu coll'r q̄ pōt reuocari ,pcur̄ lite contes.si cōsentiat ipse ,pcurator quod intelligas esse verū si aduersarius nō cōtradicat.secus aūt si cōtradiceret.q₂ tunc etiam vtroq₃ consentiente.s.domino ⁊ procuratore reuocatio fieri non pōt vt ē tex. iuncta glo.in.l.que omnia.ff.eo.que tene menti.

n **Ulla dubitatio.** Mandatū ,pcuratoris effi do mini litis nō reuocat̄ absentia vel morte mandantis hoc dicit. ¶ In tex.ibi causa₃ in iudicio agitatā nō dicit cōtestatā ⁊ ex hoc infert̄ q̄ nō ē necessaria ɔtestatio litis ad hoc vt ,pcurator efficiat̄ dn̄s instātie vnde sufficit q̄ attigat merita cause pur q̄ actus n̄ fiat p̄postere.nam si faceret examinare testes ante litem cōtes. tunc dicit bal.q̄ per hoc nō eēt dn̄s instantie quod tene menti. Et istud quod hic dicit̄ q̄ re integra in mandatu₃ reuocat̄ per mortē mandantis intelligas eē verum qn̄ de morte habet̄ certitudo ⁊ ide₃ qn̄ de vita dubitat̄. nā stante tali dubio mandatarius nō pōt exercere mandatū tex. est singularis in.l.libera.ff.de peculio. ⁊ ad hoc vt morte mandantis nō reuocet̄ mandatū re integra cautela est vt fiat mandatū duraturum post mortē quod fieri pōt fm Ange.in disputatiōe sua que incipit astensis miles in p̄n. vbi ad hoc allegat tex.fm vnū intellectū.l.i.j.de actio.⁊ ob.⁊ vide ad hoc quod nō.bal.in.l.id quod pauperibus. §.de ep̄is ⁊ cle.vbi ponit quid fiendū tunc si dn̄s decessit ⁊ hereditas nō ē adita an interim ,pcurator possit exercere mandatum. Et aduertas q̄ hic bar.dimisit sub dubio casum qn̄ dn̄s decessit lite contes.cū procuratore in quā sit ferenda sn̄ia ⁊ ad hoc vide bal.qui tenet hic q̄ ista sn̄ia possit fundari in procuratorē hereditario noīe.nam sicut primo representabat dominu₃ viuente ita nunc representat hereditatem iacentem. ⁊ tu ad hoc allega bonum tex. in.l.eius qui in prouinciam.ff.si cer.pe.

l **Icet in principio.** Exceptio ,pcuratoria q̄ reddit iudiciū retro nullum pōt opponi in quacū q₃ parte iudicij.h.d. ¶ In tex.ibi p̄sona deb₃ inquiri ⁊ ideo de p̄sonis primo ē habenda questio vt.l. liber nec ne.j.de peri.here.scias tn̄ q̄ si simul opponit̄ exceptio concernens p̄sona₃ ,pcuratoris ⁊ exceptio cōcernēs personaz iudicis q̄ semp primo videt̄ opposita exceptio declinatoria fori. Sc'd₃ q̄ nota. dicit Bar.in.l.exceptio nem.j.de ,pba.vbi dicit q̄ nō pōt intelligi q̄ sit facta prorogatio iudicis ,p obiectū exceptionis ɔcernentis p̄sona₃ ,pcuratoris qn̄ simul iste exceptōes opponunt̄. nam ordo intellectus semper preponit exceptionē declinatoria₃ fori vt ipse ibi dicit ⁊ idem est qn̄ exceptio ɔcernentis p̄sonam agentis opponit̄ cum alijs exceptionibus.nam l₃ non sit prima in ordinē scripture intelligit̄ tn̄ esse prima in ordine intellectus fm Bar.in.l.quidā consulebant de re iudi.

¶ In tex.ibi falsus q̄d est qn̄ nullum mandatū habebat verum ⁊ quo ad ipotentiā agendi illud idem foret si re vera esset ,pcurator.⁊ tn̄ hoc ipse decideret q₂ igerrere se nō pōt si ignorat se ,pcuratorē ɔstitutū l₃ re vera sit ,pcurator fm Jo.an.⁊ archidiaconū in.c.si is cui de ,pcu. in.vi. ⁊ istud ēt vult Bal.hic ⁊ bene facit quod de iudice.dixit bar.in.l.multum.ff.de condi.⁊ demon.

¶ In glo. in ver.inueniat̄ ibi si scio repello iste intellectꝰ non est verus.nam l₃ ego conuentus sciam ,pcuratorē eē falsum nō ,ppterea iustificat̄ mandatū suu₃ esto q̄ ego nihil opponā vsq₃ ad ɔtestationē litis.q₂ hoc nō dependet a voluntate mea vt dicunt hic doc.noceret tn̄ mihi scientia ⁊ patientia.in hoc q₂ vbi alias contra falsum ,pcuratorē qui mentitus est de mandato fit exequutio vt dicit glo.in l.plautius.ff.e.⁊ tenet̄ ad damna ⁊ interesse parti vt dicit Inno.in.c.,pmutas extra de arbi.hoc casu ex quo iudiciū istud non valet habebitur regressus contra ipsum qui falso asserit se ,pcuratorē ad damna ⁊ iteresse q̄d tene mēti. Et tandem ,p conclusione eorum que hic dicūtur in glo. Aduertas q̄ aliqn̄ excipit̄ q̄ non pōt esse ,pcurator.aliqn̄ q̄ mandans nō poterat constituere ,pcuratorē.aliqn̄ q̄ ex natura cause nō admittit̄ ,pcurator aliqn̄ opponit̄ q̄ nō cauit.⁊ aliqn̄ dicitur q̄ ipse nō ē ,pcurator. ¶ In p̄io casu si sit penitus in habilis vt q₂ nō pōt nec ,p se nec ,p alio ,pcurare prout est seruus ⁊ furiosus.⁊ tūc potest repelli in quacūq₃ parte iudicij ⁊ opponi pōt vsq₃ ad executōe₃ sn̄ie quinimo retractabit̄ executio qn̄ ,pbat̄ de tali vicio ad q̄d vide no.per Inno.in.c.sciscitatus.extra de rescrip. secus autem si ex toto nō erat in habilis prout occurrit in milite femina ⁊ minore.q₂ tunc nō opponitur post litem ɔtes. nisi talis exceptio postea supuenerit vt dictu₃ fuit in.l.ita demum.§.e. ¶ In sc'do casu q₂ reddit iudiciū retro nullū similiter opponi pōt vt notat̄ in.l.nō eo minus.§.eodem. ¶ In tertio aūt casu qn̄ causa non patit̄ procuratorē vt q₂ criminalis ad relegationē supra succedit.tunc doctria

glo.in.l.q̄uis.ȷ̄.de adul.que vult q gesta ꝯseruetur sȝ gerenda corrumpant. ¶ In quarto casu de cautione hȝ locum lex pomponius.§.rati.ff.e.vbi oportet vsqȝ ad litem cont. ¶ In vltimo aūt dicas fuit admissus cuȝ cautione rati postea nō admittit ille qui dicit tu non es procurator vt.l.inter quos.§.alieno.ff.de dam.infec.⁊ ideȝ si sit facta legitima mandatori ⁊ iudex sit interloquutus mandatuȝ esse legitimū.nam dicunt hic doc.q postea nō lȝ excipere ista tn̄ iterloquutoria nō hȝ nocere dn̄o q: nō tenet habere ratum q p talem pcuratorē gestuȝ est.vt dicit hic bar. ⁊ bal.plene.l.i.§.idem pomponius.ff.q̄d falso tu.auc.vbi est tex.qui nō vult hoc seruari in tutore imo vult indistincte q si iudex pnūciat tutoreȝ esse legitimū q illa renūcia p̄iudicet ēt pupillo sed vbi nō est facta legitimatio mandati nec ex actis ꝯstat madatū fuisse pductū nec cautio rati p̄stita tunc opponi pōt in quacunqȝ pte iudicij.q: reddit iudiciū retro nulluȝ vt dicit hic glo.scias tn̄ q lȝ admissus sit pcurator cum cautione rati vel sit pnūciatum mandatū esse legitimū.si tn̄ pars aduersa velit statim pbare istud nō esse verum dicit Bart. q admitteret quod tene menti. Item scias q lȝ pars nō opponat de defectu mandati cōtra pcuratorē agentē pōt tn̄ iudex ex officio. ad hoc vt pcessus nō fiat in manū insistere vt mandatuȝ pducat vt est glo.no.in.c.i.de elec.lib.vi.

q **Ubicunqȝ.** Persone illustres non dicunt per se litigare sȝ compellunt ordinare pcuratores.h.d. ¶ In tex. ibi illustres qui autem sunt illustres vel p illustres vide q̄d habet in.l.raptores.s̄.de epi.⁊ cle.Et que dicatur p̄sona egregia vide q̄d habet in.l.ad p̄sonas.ff.de iureiurando.

i **In pecuniarijs.** Citatus nō compellit comparere p̄sonaliter sed ex cā sed sufficit q ꝯstituat pcuratorem.h.d.

¶ In glo.in ver.iustiores ibi q: dn̄s melius scit veritatē pōt ergo iudex dicere cōpareat principalis tanq̄ melius informatus vel cōpareat p̄ncipalis q: nō est p̄sona rixosa put est pcurator f̄m q vult hic glo.fi. Item pōt dicere cōpareat principalis q: volo videre quo colore ⁊ quo pallore loquatur ar.l.de questione.§.tormēta.ff.de questi.Sȝ nunquid hoc habeat locū ēt in pcuratorē in rem suā.⁊ nūquid qn̄ cōparet ad instantiaȝ ptis pars illa teneat reficere sumptus quos facit in cōparendo vide per Bal.in.l.si actor malit.ff.eodem.

¶ Ne liceat potentioribus patrocinia litigātib⁹ p̄stare.

d **Diuine admodum.** Qui patrocinium potentis rōe officij pcurauit priuant causa ⁊ ille potentior punit ⁊ rector puincie iudex erit.h.d.

¶ Et ex isto tex.no.q quis nō dȝ p interpositā p̄sonam potentis in officio acquirere sibi fauorē ⁊ incuteret aduersario terrorem.⁊ addas q̄d notanter dixit Bart.in.l.i.ȷ̄.de nauibus nō excusandis.lib.x.vbi dixit q grauiter punitur rusticus qui ponit fundum suuȝ in extimo siue catrasco ciuis.ad hoc vt minus soluat in cōmuni.

¶ In glo.in ver. afficerent p s̄niam verum dicit ex qua no.q qn̄ lex loquit per verbū futuri tpis quis nō incurrit penam per s̄niam hois. secus autem qn̄ loquit p verbum p̄teriti pfecti q: tunc pena imprimit ipso iure.⁊ ideȝ glo.in.l.in criminali.ȷ̄.de iurisdit.om.iu.⁊ in.l.iubemus. §.sane de sacrosan.eccl.requiritur tn̄ declaratoria facti.⁊ ad hoc vt possit fieri executio.vt in.c.cum f̄m extra de hereti.⁊.l.eius qui delatoreȝ ⁊ quod ibi per Bar.ff.de iure fis.⁊ vide quod dictum fuit in.l.siquis maior.s̄.de trans. ¶ In glo.in versi.afficerent ibi ⁊ nō dicit sunt affecti vbi ergo lex imponendo penā. ¶ In tex.ibi specialiter p hoc quod dicit specialiter gl.hic infert q alij delegari nō possunt ex quo nota.summas q vide qui ē super vna causa specialiter deputatus solus ē ipse qui cognoscit ⁊ non hȝ locum delegatio.⁊ ideo si super certa materia specialiter iudici ē facta cōmissio tunc alter iudex nec delegādo nec progādo adhiberi pōt vt dicit bal.i.l.repetita.C.d̄ epis ⁊ cle.per illum tex.⁊ ad hoc vide bonū tex. in.l.testamenta.ȷ̄.de testa. ⁊ illud est quod facit ꝯtra nō. per bal.in.l.i. ȷ̄.de iuris.om.iudi.vbi dixit q super assumēda tutella iudicis officiū erat prorogabile.nam hoc nō videt verū cuȝ in datiōe iudicis sint duo iudices specialiter assignati i.l. i.ȷ̄.vt pe.tu.⁊.l.i.de tu.⁊ cura.dandis ab his.

¶ In glo.fi.ibi vel a principe vnde vult glo. q iste iudex datus a p̄ncipe vel a lege censeat indubio ordinarius q̄d intelligas verū qn̄ iudex reperit datus a iure ciuili.secus aūt cū p̄toria.q: tūc iudex nō ē ordinarius sed potius delegatus vt nō.dixit bar.l.iiij.§.duas.ff.de dam.infec.

f **Cuiuscunqȝ.** Potentiori ratiōe officij nō potest fieri cessio actionis ⁊ priuandus ē cedens iure suo hoc dicit. Et in ista materia cessionis d̄ qua loquit glo.fi.in.l.p̄cedēti vtrū p̄sumat in fraudē facta summas regulā q cessio ē de genere permissoꝝ itaq indubio valet vt in toto titulo de here.actio.⁊.l.ex legato.ȷ̄.de legatis.Quod fallit qn̄ cedit potentiori ratione officij put occurrit in ista lege.Sc̄do fallit qn̄ cedit eē litigiosa vt.ȷ̄. de litig.per totū purgat tamē illud viciū litigiosa quādo lis ē finita vel appellatio ē extincta per lapsum fataliū vt dicit glo. ⁊ Bar.l.fi.ȷ̄.de liti. ⁊ idem dicas qn̄ renunciat liti vt dicit Bar.l.i.ȷ̄.de p̄scriptione longi temporis. Tertio fallit qn̄ fit alienatio causa amputādi iudicij vt.l.i.d̄ aliena.iudicij.Quarto fallit qn̄ actio illa pro parte venditur ⁊ pro parte donat vt.l.per diuersas ⁊.l.ab anastasio. ȷ̄.man. Quinto fallit qn̄ de p̄cio pro quo cedit nō apparet numeratio sed solum cōfessio de recepto vt vult glo. in.d.l.per diuersas ⁊ Bal. hic lȝ bar.dicat q cōfessio de recepto nō inducit hanc p̄sumptionē nisi in casu qn̄ p parte vendit ⁊ pro parte donat. Sexto fallit qn̄ nō venditur pro nō digno precio sed pro minori vt in.d.l.per diuersas Septimo fallit qn̄ tit.cessionis nō ē cōprehēsus in instrumento vt dicit hic Bal. vnde si diceret cedo tibi actionē per centū dicit q tūc nō resultat emptio nec venditio sed cōtractus inoiatus ⁊ hoc per.l.fi.ff.de cōdi.ob causam. secus si diceret cedo pro p̄cio centū.q: tunc succedit glo.l.i. de pec. q vbi ē facta mentio p̄cij ibi resultat emptio ⁊ vēditio ad quod.l.i.⁊ quod ibi per bar.ȷ̄.de predi.curi.li.x. Sed certe istaȝ differentiā nō arbitror eē verā q: vbi pro re ab vno cōcessa alter pmittit pecuniā que ē iustū p̄ciuȝ rei semper resultat emptio ⁊ venditio lȝ aliud nō sit dictū vt bar.in sua disputatione.l.publicanus circa fi.⁊.l.iij.§. fi.de condi.ob causam.

De his qui potentiorum nomine. Rica.

a **Animaduertimus.** Qui titulos potentioꝝ suis p̄dijs affigunt vel ipsoꝝ noia in lite pretēdunt suo iure priuant ⁊ metallo damnātur ⁊ potentior qui ꝯsensit infamat hoc dicit. ¶ In tex.ibi in fraudē detur ē ergo in tertio legis obuiare fraudibus homini vt tex.in.l.in fundo.ff.de rei vendicatōe ⁊ presertim fraudes cōmittunt per sepe in iudicio q: qn̄ quis nō vult inquietari corā iudice de quo timet cautella ē q faciat inchoari pcessum ab alio iudice ⁊ tunc ille de quo timet vt p̄uentus nō poterit cognoscere vt.l.si pariter.ȷ̄.d̄ libera. causa. Itē si timet de aduersario qui vult eum cōuenire pro re quaȝ possidet cautela ē q rem illam vendat amico

suo

suo poteti ante motã litẽ vt dicit Ange.l.pe.ff.de rei vẽ. vbi per illum tex.ponit istas duas cautellas dicit tamen Bal.l.si seruus pluriũ.§.siquis de lega.i.q sic faciẽs punitur adeo q2 grauiter peccat. ¶ In tex.ibi contradictorijs libellis exponit respectu actoris z rei z sic q etiã reus dicit libellari z ideo obscura exceptio reicietur sicut obscura petitio vt.l.titie textores.ff.de lega.i.

¶ In glo.in ver.mulctetur ibi ergo aduersario nõ. q in dubio mulcta applicatur parti z nõ fisco d quo dic vt habetur in.l.multaz.j.d modo multa. Et quid in dubio sit dicendũ de pena vide optimũ tex.in.l.fi.in fi.ff.de litigi.

Ut nemo priuat9 titulos pdijs suis vel alienis imponat.

r Egie maiestatis. Qui titulũ pncipis rei sue imponit perdit rem. hoc dicit. ¶ In tex.ibi legantur alieni ergo tituli nõ debẽt rebus suis apponi sed debet quis pprijs signis fungi z nõ ẽ licitum vti alienis signis vnde dicit Bal.in disputatione sua que incipit accusat9 q in turbatiua q notarius qui ponit certum signũ in instrumẽtis suis si videt q alter vult vti suo signo põt tãq turbatus querelã facere. z ad hoc vide qd etiã ipse nõt in.l.cõparationes.j.de fidei instrumentorũ. Et quid de armis qñ vnus vult portare arma alterius vide qd nõ.Bar.in.l.ij.de dignitatib9.j.li.xij.in sua repe. z per arma z signa cognoscimur vt.l.signata.j.de fabricẽsibus li.xi.z ideo qui lacerat arma nostra iniuriã nobis facit z ideo qui offendit imaginẽ beate virginis capite punitur vt in.c.si canonici de offi. ordinarij li.vi.z qñ aliqd relinquit alicui maiestati posite in pdio alieno nõ applicatur dño pdij q2 illa maiestas representat sanctũ illum pro quo facta ẽ z ideo querit deo imortali ad quod vide nõ.per Ange.in dispu.sua que incipit in refulgẽti. z vide ad hoc bonũ tex.in argumẽtũ in.l.lege iulia.ff.ad.l.iuliaz repetundarũ z.l.statuas de vsufructu.ff.z vide quod nõ. Bal.in.l.siquis ad deputandam de episcopis z cle.

n E quis vela. Rebus alienis nõ potest quis titulum vel arma alterius iponere z si facit punit z apposita debẽt euelli sine pena h.d. ¶ In tex.ibi inuasor q possidet nõ ergo curat qualis sit qui possidet. naz inter iustum psidentẽ z inuasorẽ quo ad istum effectũ non habet differẽtia z idem dicas in possessorio recuperande. nam restituendus est ante omnia iniustus possessor z ideo Inno.in.c.z in tua quattuor extra d maio.z obe.dicit q etiam pdo citandus est z alias nõ est afferenda possessio. ad qd vide no.per Bal.in.l.si deserta.j.si pter publica pensit. ¶ In tex.ibi si plebeius est sed an aliena qui moratur in loco dicatur de plebe vel de populo illius loci vide bonum tex.in corpore de questore.§.j.z vide qd not.bal. de forma fidelitatis.c.j.in vsibus feud.z aduertas q iste tex.in eadẽ specie delicti grauius punit plebeiũ q hoiem vel curialem ad qd vide.l.pedius.ff.de incen.rui.z nauf.

¶ Ut nemini liceat sine iudicis auctẽ signa imprimere.

r Epe rescriptum est. Lite pendente nõ põt quis ponere signuz suum rei quam dedit petit nec ẽt rebus suis que p alium possident. h.d.cum.l.sequẽ. ¶ In tex.ibi fructibus ex hoc nõ.q lite pendente fructus debent assignari possidenti q2 interiz nisi debet innouari z si innouat de facto illud inuocatum de facto remoueri põt vt dicit hic tex.qñ dicit licite detrahere.z ad hoc bene facit qd dicit gl. in.l.si minor.d euic. z Bal.l.si pacto quo penam.s.de pac.z iõ.dicit hic bal. q si donec pendet questio super finibus agroz alter erigat ibi furcas q tunc aduersarius si de facto ipsas destruit penam non meretur.

¶ Ne fiscus vel respub.pcuratoz alicui patrocinij causa in litis prestet. Rica.

r Eipublice iuribus. Nõ debet aliqd fieri sub nomine fisci qd sit dignum nota reprehẽsionis.h.d.totus titulus. ¶ Ex isto tex. iũcta rubrica vides q est dña inter fiscum z rem publicaz.z sic aliud est fiscus z aliud est respublica.z ad hoc vide qd no. Cy.in prima ꝯsti.digestoz.z vide qd no.gl.in.l. in puincialijs.j.de puincialijs z actual.li.xij.z vide qd no. bar. l.i.j.de iure fisci.li.x. Et vide omnino quod no.Bal.l.i. j.de here.actl.vbi dicit q nulla bursa dicitur fiscalis nisi pape z imperatoris vnde alie ciuitates que sibi vendicãt iura fiscalia hoc habẽt ex pace ꝯstantie z ex largitione pncipis vel q2 pscripserunt vt dicit bar.in.l.cunctos populos. circa fi.de summa trini.z si aliter faciunt d iure nõ fit esto q alique ciuitates de facto vsurpauerint vt dicit Bar.l. item veniunt.§.petitã.ff.de peti.here.vbi loquit de florẽtia z tunc excusat iudex.q2 satis est q de facto seruet ibi z bene facit q ipse no.in.l.hostes.ff.de captiuis. Est tamẽ aduertenduz q si ciuitas sit partita puta q2 guelfi expellant gebelinos q tunc nõ hz illa ciuitas ius ꝯfiscandi contra illos expulsos vt dicit bal.l.omnes populi.ff.de iust.z iure z de pace tenenda.in.c.i.z in vltima ꝯsti.feu.§.fnie.

De negocijs gestis. Rica.

c Am tutores. Expense facte pietate mrña vel affectõe domestica. ñ repellũt ar.h.d. ¶ In tex.ibi munere pietatis tenet.n.mr tutorez petẽ duplici respectu.s.pp speratã successionẽ sicut ceteri ad quos spectat vt.l. sciant.j.de legiti.here. Itez q2 pietas nãlis mouet eam.vt.l.matris pietas.j.qui pe.tu.z ideo dixit bart. in.l.ij.§.confestim.ff.ad ter.cuz mater est in mora si infra quinquaginta dies nõ petijt tutorez filio dari esto q possit eam purgare.j.annũ.vt insti.ad ter.§.fi.z in hoc est deterioris ꝯditõis mater q extraneus lz ista opi. bar. forte nõ sit vera de quo dic vt dixi in.d.l.sciat.

¶ In glo.que incipit.i.officio ibi nõ ẽ semper veruz bene dicit glo.q nõ ẽ semp verũ vt pbat in.l.patrẽ.j.de ipu. z.l.fi.in prin.ff.d petit.here.vbi pater deducit sumptus quos fecerat in honorẽ filij sed respõdeas altero d tribus modis dicẽdo q illi erant magni sumptus ex quo limita hanc legẽ locũ nõ habere si sumptus eẽt magni. vel dicas q ibi filius erat diues.vel dicas z istud ẽ forte verius q ibi cõsequit excipiendo z retinendo sed hic loquit an det actio negotioz gestoz z dicendũ ẽ q nõ z addas aliuz casum in quo fit repetitio qñ necessario tunc mater non tenetur.naz tunc repetit fructus etiã paruos si fuit protestata q faciebat aio repetendi vt.l.nesciuius.ff.de neg.ges.vbi bar. nota. dicit q qñ ponit z facit mẽtionẽ in suo memoriali q videt fecisse aio repetendi z sic operat sicut ptestatio quod tene menti q2 vtile.z ad hoc quod no.bal.i.l. si patruus.j.cõia vtriusq iudicij vbi ipse dicit q quãdo mercator in pncipio libri intitulat sibi z alteri q ex hoc solo ꝯuincit q ille alter ẽ socius p dimidia qd tene mẽti.

c Ontra impuberes. Minores tenẽt actõe negotioz i eo qd sũt locupletiores z ex pẽse facte i petẽdis tutorib9 repetunt nisi gratis per aliuz facte fuissent hoc dicit. ¶ In tex.ibi locupletiores facti sunt sed quis hz probare q sit factus locupletior.dic q indubio ẽ psumptio legis q locupletior factus

sit vt dicit glo. ꝛ Ange. in. l. vtrū. ff. de peti. here. quod tamen nō ē verū in mutuo facto minori vt nōt Bar. ꝛ bal. in. l. i. ꝯ. si aduersus credi. ¶ In tex. ibi ex vtilitate vñ non nascit̄ hoc casu obligatio nec actio ex cōsensu sed ex equitate ꝛ hinc ē ꝙ etiā furiosus obligat̄ ratione negotioꝝ gestorū qñ negotiū suū vtiliter gestum ē vt. l. iij. §. si furiosi ꝛ quod ibi per glo. ff. eo. ¶ In tex. ibi diuisisti hoc tamen nō est necessariū in datione tutoris. s. ꝙ ipse ducat̄ coram iudice nec voluntas sua ē attendenda vt ē tex. singularis ꝺm bal. ibi in. l. fi. ff. de manu. vindic. ¶ In tex. ibi matertera sed quomō potuit ista matertera cum sit femina esse in iudicio ꝛ cōparere pro ꝺfensione tertij qñ sua nō interest vt. l. a diuo pio. §. si super. ff. de re iudi. ꝛ per nōt. in. l. si suspecta. ff. de inofficioso testamento sed ad vtrūqꝫ obstaculū respondet̄ dicendo ꝙ est ꝓpter fauorē pupilli ex quo nota quod pro defensiōe pupilli admittit̄ tertius qñ etiā si sua nō intersit lꝫ etiā sit ꝑsona que alias ad iudiciū venire nō possit quod perpetuo tene menti. ¶ Et vltimo ex isto tex. nō. ꝙ quis nō pōt repetere tanꝙ vtiliter gestū qñ alius gratis erat idem facturus. sed onus probandi ꝙ iste sciuerit hanc matertera gratis fuisse facturā incumbit pupillo vel matertere. nō autem ipsi gerenti qui indubio presumitur ignorasse ar. l. ꝛ verius. ff. de proba.

f **Jue pro fratre.** Quod coheres expendit pro coherede venit in actione negotioꝝ gestorū nisi sit factū ex necessitate cōionis. nam tunc venit in actionē fa. her. hoc dicit. ¶ Ex isto tex. primo nō. ꝙ obligatio ꝑsonalis diuidit̄ inter heredes pro hereditaria portione. nam hic alter ex heredibus nō poterat cōueniri nisi pro rata sua ꝛ ideo si vltra soluit repetit pro actio. nego. ges. qꝛ voluntarie dicit̄ soluisse. sed secus est respectu realis. nam pro re hypotecata per defunctum ad hoc vt fiat luitio pignoris opus est ꝙ in totū soluat̄ debitū. ꝛ ad hoc vide quod nō. bar. in. l. si legatarius in prin. ff. de lega. ij. Et addas ꝙ si heres debitoris qui obligatus erat eqꝫ ꝑncipaliter ꝯueniat̄ hypotecaria a creditore nō pōt opponere exceptionē ordinis dicēdo ꝙ prio dꝫ fieri discussioni ꝑsonali cōtra alios debitores nisi auctoritate in hoc si debitor. ꝯ. de pigno. ꝛ istud voluit singularis glo. in. l. mulier. ff. quibus mo. pig. vel hypo. tacite contrahatur.

q **Ui pupille negotia.** Mādatum gestoris non impedit hanc actionem oriri inter dominum ꝛ gerentem hoc dicit.

o **Fficio nec.** Obsequij prestandi necessitas tollit actionem negotiorum gestorum hoc dicit.

c **Uratorem.** Curator non pōt dari in testamēto ꝛ iō opus est ꝙ prouideat̄ per actionē negotioꝝ gestoꝝ hoc dicit. ¶ In tex. ibi nō pōt videri iure factū. secus aūt erat de iure digestoꝝ vt. l. pater seuerinā. §. cognitionū de condit. ꝛ de. ꝛ. l. codicillis in. §. fi. ff. de vsufruc. le. ꝛ ratio quare dari nō pōt est qꝛ curator dat̄ petenti ꝛ volenti vt in. §. inuiti insti. de cura. vnde nō debet dari a testāte. ꝛ hinc est ꝙ etiā nulla cura ē legitima nisi prodigi vel furiosi vt. l. de creationibus. ꝯ. de epis. au. ꝛ idē dicas in quolibet demente vt dicit Bal. in. l. sed ꝛ milites in. §. iam autē. ff. de excusa. tu. vbi allegat tex. singularem in corpo. vt hij qui obligatas circa medium ista ergo lex locū sibi vendicat in adulto sed nō in ꝓdigo vel furioso aut in alio de mente ꝛ de equitate canonica Archidiaconus ꝛ Pau. de eliazarijs. xxiiij. qōe tertia. in. c. ciprianus volunt ꝙ etiā in testamēto dari possint. ꝛ aduertas qꝛ per tex. istum ꝓbat̄ ꝙ glo. in. l. i. de excusa. tu. dū dixit ꝙ ibi fuit curator datus in testamēto male loquuta est qꝛ in testamēto dari nō pōt vt est hic tex. Sed an curator generalis possit dari pupillo dicas ꝙ sic sed nō pōt cū eius auctoritate adiri hereditas vt. l. cum in vna. §. i. ff. de ap. Nec etiā dari pōt in testamēto curator bonis vt ē tex. iuncta glo. in. l. lucius. §. meuia. ff. ad trebel. Nec etiā dat̄ ventri vt dicit glo. in. l. si mulier. ff. quēadmo. testa. ape.

¶ In glo. in ver. heredes ibi vel certioratis cognitis signanter nō. hanc glo. ex qua collige ꝙ lꝫ a principio sit gestio est voluntatis tamen postꝙ incepit ē necessitatis. naꝫ non potest deserere negotiuꝫ quod incepit nisi seruata solemnitate de qua hic dicit̄ in glo. quod ē summe notādū.

J ab eo qui negotia. Pro ea rata pro qua debitori succedit creditori extinguit̄ actio ꝛ non vltra hoc dicit.

a **Aduersus eos.** Actio negocioꝝ gestoꝝ nō tollitur prescriptione longi temporis. h. d.

f **J pecuniam.** In negocio quod est necessariū ratihabitō ne orit̄ actio ratihabitiōe sequuta. h. d. Et i ista materia ratihabitiōis sūmas primo hoc fundamentū qꝺ nō operat̄ qñ meo noīe gestum nō est vt. l. si ꝑncipali. §. si ego. ff. e. nisi in subsidiū vt. l. mater. ꝯ. ꝺ rei vē. ¶ Scḋm est ꝙ ratihabitio dꝫ fieri infra id tꝑs intra qꝺ actus geri poterat vt. l. bonoꝝ. ff. rem ra. ha. Quod intelligas esse verū qñ ad validandū ꝙ est gestū ꝛ ꝗtum ad ꝓducendā actī. ꝓpter ratihabitōem sꝫ ꝗtum ad effectū ꝑiudicandi ratūhabenti. ꝛ ad hoc vt nō possit venire ꝯtra dicas ꝙ illa regula non ꝓcedit imo ꝑiudicat vt no. dixit Ja. bu. l. j. ꝯ. qui admit. ad bo. pos. quod no. ibi bal. ꝛ tene menti. ¶ Tertium fundamentū est ꝙ in duobus casibus habet locum illa regula que dicit ꝙ ratihabitio i mādato operatur plus est qñ actus est gestus ꝑsente illo qui ratuꝫ habet. qꝛ tunc mandare videt̄ per. l. qui patitur. ff. mand. Alius casus est qñ mandatū ꝑcessit ꝛ nō fuit acceptatum deinde occurrit ꝙ illud quod est gestum habetur ratum. nam tunc trahitur retro. ꝛ habꝫ vim mandati. l. semper. sed de reg. iur. in alijs autem casibus ratihabitio nō sequtur naturā mandati imo hꝫ ꝯtrariā naturā. nam ratihabitio trahit se retro ad ꝑterita vt ꝓbat̄ in ista. l. ꝛ mandatum extendit se solum ad futura vt. l. j. ꝛ. ij. ff. man. nisi in vno casu singulari. s. qñ actus erat in fieri tꝑe quo madat̄ verbigratia si tu inceperas gerere negocia mea. ꝛ ego mādo vt geras. nam tunc illud mandatū non solum respicit futura sed ꝑterita vt est tex. valde no. ꝺm vnam lecturā in l. iulianus. ff. qui satisda. cog. ¶ Quartuꝫ fundamentū est ꝙ ratihabitio nō opatur vltra ꝗ verbum sonet. i. ꝯ. id qꝺ expressum est. verbigratia. tu vēdidisti nomine meo librū meuꝫ ꝛ tradidisti ꝛ ego ratifico venditōeꝫ factā ꝑ hoc eniꝫ non transit dñiuꝫ in emptore qꝛ nō videor ratificasse traditioni sed soluꝫ ipsam venditionē vt est tex. singularis ꝺꝫ dñm Raph. ibi in. l. si quis ꝓhibuerit. ff. ꝺ publi. ¶ Quintum fundamētū ꝙ aliqñ voluntas est cā gestionis. ꝛ tunc oritur regulariter actio mandati. ꝛ aliqñ gestio est cā voluntatis. ꝛ tunc oritur actio neg. ges. ꝓpter ratihabitionē vt magistraliter loquit̄ hic Bal. allegando no. in simili ꝑ bar. in. l. post dotē. so. ma. ¶ Sextū fundamētū est ꝙ ꝗttuor modis negociū dici potest ad nos spectare ipso gestu ꝺm rem ipsam. Tertio ꝺm curam ꝛ solicitudinē ꝛ de his tribus vide quod plene habetur ꝑ Cy. ꝛ Bal. l. mater. ꝯ. de rei ven. Quarto modo dicit̄ esse necessariū ꝓpter ratihabitionē sicut occurrit in hac lege. ꝛ hoc casu concludas ꝙ actio ꝓducit̄ ex ipo negotio gesto ꝓpter ratihabitionē sed nō ante ꝓducit̄ ꝗ sit facta ratihabitio ꝛ ista ē ꝯclusio bar. Ex qua inferunt̄ duo. primū ē ꝙ quis videt̄ cōtraxisse in loco vbi actus gestus fuit. nō autē in loco vbi ratus habet̄ sicut in simili nō. dixit Bar. l. si vt ꝓponit̄. ff. de fideiusso. ꝛ bal. in. l. fi. ꝯ. de bo. auctoritate iudi. pos. vbi volunt

lunt ꝙ si ego existēs ferarie mādaui titio existēti bononie ꝙ ibi hoiem interficiat ꝙ ego videor bononie delinquisse nō autē ferarie ⁊ ideo ibi punior de occiso ⁊ quod operet ratihabitio facta super delicto vide bonā glo.l.i.§.deiecisse de vi ⁊ vi arma.

r **I servum.** Qui curat alienū huuz hʒ actiōeʒ negocioꝝ gestoruʒ contra dn̄m nisi fuerit inutilis dn̄o.h.d.

a **Limenta.** Mater nō repetit alimēta data filio.sed bn̄ repetit expensas factas circa rem ipsius filij.

¶ In glo.i.ibi ⁊ hoc ēt si fuerit ꝓtestata ⁊ rō huius est qꝛ cum ex necessitate mater.hoc casu p̄stet alimēta ꝓtestatio in ꝯtrariū facta nihil releuat vnde Bart. in l.nō solum.§.mortem.de no.ope.nun.⁊ ēt Cy.no.istā gl. ꝙ in actu necessario ꝓtestatio nō attendit sed solum opatur in actu qui dependet soluʒ ex voluntate gerentis ⁊ necessario dicitur mater gerē qn̄ p̄stat lac.filio infra terminū qꝛ vt dicit hic glo.hoc incūbit sibi quod intelligas veruʒ nisi conditio matris aliquid induceret.vt qꝛ sibi ꝓpter nobilitatem nō ꝯuenit ⁊ egritudinē vel pauptatē vt hic bal. referendo Azo.in summa de patria ptāte.⁊ ideʒ foret qn̄ filius nō haberet.vn̄ alias viueret quo casu mater nō solum alimentare sed ēt dotare tenet vt habet in.l.siquis a liberis.§.sed si mater.ff.de lib.agno. ¶ Et ideʒ forte tūc dicendū esset in fratre.qꝛ tenet in subsidiuʒ dotare ad q̄d vide glo.in.l.nō omni.ʃ.de admi.tu.Et nunqd dicat necessaria expensa qn̄ exponit vt liberet a captiuitate vide l.si pater captus ⁊ q̄d ibi per Bal.ʃ.de cap.Et in dubio pater tenet alimentare filium nisi filius haberet arteʒ ⁊ moduʒ viuendi.ad quod vide no.per Bar.l.i.ʃ.d̄ mēdi. validis li.xi.censetur.n.soluendo cum artem habʒ vt glo. paruula.l.ēt sol.ma.⁊ in.l.siquis argē.ʃ.de dona.⁊ qn̄ filius habʒ de ꝓpria substātia vnde se alimentet similiter pater nō cōpellit.sed vtrum cōpellat dotare d̄ ꝓprio.vide quod notat Bal.ʃ.de do.pmis.scias ꝙ vtrum tantuʒ habeat ꝙ possit se de ꝓprio alimentare nō dʒ attendi q̄ntum res valeat qꝛ ꝓpter hoc nō dʒ vendi.sed dʒ attendi q̄ntum est in fructu vt notat Bal.l.fi.§.qui sunt.ʃ.de bo. que lib.lʒ tex.ille nō ꝓbet sed bene facit tex.ille singularis l.antepe.ff.de cessi.bonoꝝ.

¶ In glo.fi.ibi ꝓtestata dicas ꝙ qn̄ exponit in re filij si quarta sit pua indistincte nō repetit vt vult glo.l.nesciu⁹ ff.e.quam ad hoc vt no.ponderat hic bal.sed si sit magna repetit ⁊ maxime si sit facta ꝓtestatio ⁊ in dubio quādo de expensa fit mentio i memoriali.dicit bart.in.d.l.nesciuius p tex.⁊gl.ibi positā ꝙ videt habuisse animū repetendi.

r **I filius pro.** Si filius soluit ꝓ parte aio repetendi potest repetere hoc dicit.

q **Uod in uxorem.** Expēse facte in curādo vxorem nō repetuntur.secus in expensis funeris hoc.d.

¶ In tex.ibi debes impendere hoc itelligas verum qn̄ ꝓpter egritudinē non diuertit a seruitio viri. nam tunc cum vxor teneat opari pro viro vt.l.sicut.⁊ q̄d ibi per glo.de ope.lib.tunc condecens est ꝙ maritus indistincte teneat.alias vero dic vt habet ꝓbare sicū dotē §.finaūt cum in sceuissimo.ff.solu.mat.⁊ addas si nō facit sumptus debitos in curādo vxorē ꝙ ipse pdit dotem.l.si ab hostib⁹.§.si vir.ff.sol.ma. ¶ In tex.ibi ad q̄z dos reddit tenet ergo hoc casu p̄t qꝛ expēsa fuit facta post solutuʒ matrimoniū ⁊ eo tpe quo dos n̄ erat remāsura penes maritum ⁊ ideo quaten⁹ dos remaneret marito onus sepulture ꝯcerneret maritū vt.l.q̄d si nulla.ff.de relig.⁊ ex hoc potes sumere ar.efficax ꝙ si dos tota sit restituēda patri vxoris ꝙ tūc in morte mariti vestes lugubres nō sunt fiē de vxori per heredes mariti.lʒ aliter dicat glo.⁊ Ang.l.si ex re.§.fi.ff.de stip.seruoꝝ.

r **I mandatum.** Mandatū mariti non impedit hanc actionē oriri inter generū ⁊ mulierē hoc dicit.

¶ In tex.ibi cōpetit cōtrariū videbat ex quo mandatuʒ pcedat. Item qꝛ nō cōtemplatione vxoris negotium gestum videt.sed ad primū respondet ꝙ mandatum se nō extendit respectu mulieris.sed solum respectu mariti. Ad secūdū vero respondet ꝙ imo gessit ꝯtemplatione etiā vxoris.nam qn̄ quis gereret soluʒ cōtemplatione ꝓpria credens negotiū alienū spectare solum ad gerentem. tunc nō cōpetit actio sed hʒ locum retentio vt.l.si in area.ff.de condi.inde. Sed quādo quis gerit contemplatione vnius ⁊ negotium spectat ad alterum quod tunc remedio consulatur vide quod habetur.l.si pupilli.ff.eo.

r **I paterno affectu.** Uitricus in priuignū expendens affectu paterno non repetit sed si gestorio noie repetit hoc dicit. ¶ In tex.ibi magistris expendisti ē ergo expensa mariti amittenda tanq̄ȝ vtilis imo equiperāda alimētis imo laudandus tutor qui puidet de magistro.nam datur moribus pupilli tutor vt dicit tex.nōt.l.cōplures.§.cum tutor de admi.tu.ff. debet tamē dare magistrū secundum artem pupillo conuenientem inspecta conditione ⁊ natura pupilli ſm Bal.qui tamen nihil allegat sed tu allega tex.in.l.sticus.ff.de leg.iij.

r **I negotium.** Soluens tributa pro vxore actio.negotioꝝ gestoꝝ repetit ab eodem hoc dicit. ¶ In tex. ibi tributa ideʒ resultat in collecta.vnde dicit hic Bal.ꝙ soluens collectā rei ad alterū pertinētis lʒ sit posita in suo estimo. attamen repetit per actio. nego.ges. quod tene menti. ¶ In tex.ibi vel rogāte differt tamen rogatus a mandata quasi aliud sit mandare ⁊ aliud rogare sed in tyrāno vel in alio qui p̄est verba deprecatiua inducunt mandatum vt glo. in.l.i.C.si rector prouin. quaʒ nō.Bal.in tractatu de tyrāno.

c **Uratoris.** Obligatio cōtracta ratione administrationis transit ad heredē sed ip̄m officiū nō transit ⁊ ideo nō trāsit potestas alienādi. ¶ In tex.ibi vtili cōuentus differt vtilis a directa hoc casu eo qꝛ directa nō cōpetit qꝛ nō cōueniunt neq̄ȝ verba nec mens ei qui hanc actionē introduxit sed soluʒ fuit hoc introductū p̄ter mentem eius qui a principio introduxit negotioꝝ gestoꝝ.⁊ ex hoc nō.ꝙ qn̄ aliquid itroducit vltra verba ⁊ vltra mentē statuentiū tunc nō cōpetit directū sed vtile remediū.⁊ ad hoc adduci pōt tex.l.cum mota.s̄.de trāsactioni.sed si cū veniret mens sed verba deficerēt tunc dicūt doc.reprobata glo. hic posita ꝙ cōpeteret actio directa ex quo nō. ꝙ illud quod venit ex mente legis habet perinde sicut si ex verbis appareret ad quod.l.i.ʃ.vti posside.est.n.mēs anima legis vt Bal.l.nō dubiū.s̄.de legibus ⁊.l.nois.§.verbum.ff.de ver.si. Et vide qn̄ mens ⁊ ratio impugnat verbis q̄d sit tenēdū vide quod nōt Bal. in prima cōsti.feu. ⁊ vide quod nōt in.l.oēs populi de iusti.⁊ iur. dum ponit questionē d̄ statuto dictāte ꝙ siquis vulnerauerit cū claua ferrea amputet sibi manus.an si cuʒ ense veniāt amputanda. ⁊ vide quod nōt.l.de quibus.ff.de legi. ⁊ dicit ex mente tunc apparere qn̄ per oia ē eadē ratio sicut ē in casu expresso p verba vt dicit hic bal. Insuper cognoscitur vtilis a directa ex alijs principijs ꝓut occurrit in emphiteota qui hʒ vtile remedium. Item in eo qui hʒ causaʒ ab illo qui tātū vtilia iura pretendebat sicut occurrit in fideicōmissario facta sibi restitutiōe per bonoꝝ possessorē vt.l. ex asse ⁊ quod ibi per Bar.ff.ad trebel. nam nō pōt habere directas ex quo restituēs nō habebat. Item incedente nomē debitoris. naʒ cessionarius vt ꝓcurator in rem suā

p̄rendit iura vtilia vt.l.qui stipēdia.§.de pecu.dicit ta men hic bar.ꝙ in hoc casu hꝫ locū.l.iij.C.de noua.sꝫ nō habet locū i superioribus casibus ⁊ sic vult ꝙ nō habeat locū in eo cui ē restituta bonoꝝ possessio q̄ꝺ nō.ad limi.l. iij.Et aduertas qꝛ istud videꝛ ꝙ sit nimis importātie qn̄ loquimur in restituēte hereditatē vel bonoꝝ possessionez cōsiderato ꝙ illa.l.iij.de noua.in fideicōmissarium nullo modo pōt habere locū cōsiderato ꝙ ipse ē positus in locū heredis vt.l.qui quandringēte.ff.ad trebel. ⁊ per hoc sequitur ꝙ directa que remanet heredi post restitutā hereditate ē sine effectu alio vnde tunc nō hꝫ locuꝫ.l.iij.C.de noua.vt singulariter dixit glo.l.si cuꝫ emptorē.ff.de pac. ⁊ ideo hoc quod dicit bar.d.l.iij.locū sibi vendicat per rationē positā in.d.glo.lꝫ etiā adduci possit ratio assignata per bal.l.si pecunia de lega.i.vbi dixit ꝙ.l.iij.C.ꝺ noua. nō hꝫ locū in vltimis voluntatibus esto forte ꝙ hoc nō sit verū imo videꝛ cōtra tex.l.fi.C.de trāsactionibus insup diciꝛ directa ad differētiā cōtrarie de qua habeꝛ tex.in.l. si mandatū.§.eo.⁊ in hoc cōclude prout volunt hic doc.⁊ glo.in.l.cōsensu.ff.de actio.⁊ ob.qꝛ aliqn̄ nō variaꝛ cōtractus nec nomē ꝯtrahentiū prout occurrit in societatem ⁊ aliqn̄ occurrit ꝙ variaꝛ vtrūqꝫ sicut occurrit in emptiōe ⁊ vendicatiōe.⁊ in istis casibus nō ē reperire cōtrariā sed solum directā que cōpetit vtriqꝫ ꝯtrahenti.sed aliquādo occurrit ꝙ cōtractus nō variaꝛ sed varianꝛ noīa contrahentiuꝫ qꝛ vnū ē simplex alterū vero cōpositū sicut occurrit in deponēte ⁊ depositario comodante ⁊ cōmodatario ⁊ tunc oritur directa ⁊ cōtraria directa cōpetit habēti simplex nomē vt comodati cōtraria nō.habenti nomē cōpositum vt cōmodatario quod fallit in donatione secundum Bal.hic qꝛ donatario datur directa.nō aūt contraria ⁊ idem dicas qn̄ resultāt noīa in quibus nō fit cōpositio sed vt penitus diuersa prout occurrit in pignore in quo vnus vocaꝛ creditor alter ꝺo debitor ⁊ vni datur directa alteri vero ꝯtraria. ¶ Et vltimo ex isto tex.colligas ꝙ heredes tenentur pro delicto cōmisso per defunctum quando purgatur per actionem descendentē ex contractu qꝛ alias de iure ciuili non teneꝛ regulariter vt.l.i.ff.de priua.delic.

o **S negocium.** Hec actio est bonefidei ⁊ ex mora veniūt vsure ⁊ etiā pro cōi negotio hꝫ locuꝫ hec actio hoc dicit cum.l.sequenti.

t **vtori vel curatori.** Tutō ⁊ curator diffe runt a gestore.naꝫ tutoris ⁊ curatoris officiū est necessariū ⁊ nō possunt desistere ab incepto ⁊ agunt sine alio mādato quod nō occurrit in gestore oēs tamē de leui culpa teneꝛ hoc dicit. ¶ In tex.ibi necessitas administrationis ⁊ sic nō.ꝙ officium curatoris ⁊ tutoris diciꝛ necessariū quod ē forte limitādū nisi recusetur ex iuxta causa puta ꝓpter etatē vt dicit tex.l.ij.de excusa.tutoꝝ vel ꝓpter damnū quod posset incurrere curator in facto ꝓprio si alienā sumeret gestionez.nam tunc qꝛ ꝓpria vtilitas p̄feꝛ aliene dicēdū ē ꝙ nō cōpellaꝛ etiā si lex vel statutū diceret ꝙ nulla exceptio admittaꝛ vt dicit Ange. in statuto perusino dictāte ꝙ arbiter electus necessario cōpellaꝛ sub pena.c.acceptare ⁊ laudare ⁊ ꝙ nulla exceptio admittaꝛ.nam si euidenꝛ ostēdit ꝙ ꝓpter hoc graue dānum incurreret excusaꝛ ⁊ hoc per tex.l.apud iuli.in prin. ad trebel. ¶ In tex.ibi labore cōsulaꝛ nō ergo moralem litteram ꝙ sufficit ꝙ amico in paucis cōsulaꝛ ⁊ negotioꝝ gestoꝝ nō est inculpandus si noluit ꝓsequi sed desistere ab incepto.quod intelligas verū si incepit ꝙ ꝓpter imperfectionē nocet dn̄o circa inceptū vt.l.incomodato.§.sicut. ff.como.⁊ sic dicas quando a prin.veniunt omnia gestum vt.l.pompo.in negotijs.ff.de procu.⁊ ideꝫ dicas si alius erat qui offerebat se singula gerere.l.si pupilli.videamus ff.eodem.

r **I cognati.** Obligatio personalis nō impedit libertatez serui ⁊ liber factus nō tenetur de ante gesto ⁊ in hac actōe nō venit casus fortuitus.h.d.sequenti.

r **I quis nolente.** Prohibitio tollit actionem negotioꝝ gestoꝝ in his que post ꝓhibitionez occurrūt.secus aūt est in his que p̄cessunt hoc dicit. ¶ In tex.ibi vel sine scriptis nō ergo requiriꝛ ad validitatē ꝓtestationis ꝙ facta fuerit cū scriptura hoc verū intelligas nisi habeat effectū libelli ⁊ petitionis sicut in.l.vt perfectius.ꝭ.de annali excep.sed opus ē ꝙ ꝓtesteꝛ parti cui ꝓtestatio fit ⁊ alias non releuat vt vult hic tex.i ver. trāsmitteꝛ sed nunquid innotescitur eo ipso ꝙ ꝓtestatio facta ē domi tex.in.l.scire oportet.§.cōsequēs.de excusa. tu.videꝛ velle ꝙ sic dum dicit ad faciem vel ad domuꝫ.⁊ ad hoc etiā benefacit tex.in.l.p̄tor ⁊.l.aut qui aliter in pn̄. ff.ꝙ vi aut clam ⁊ in cōtrariuꝫ decidit bar.l.nō solum.§. morte.ff.de no.oper.nū.vbi vult ꝙ debeat fieri protestatio in personā nisi sit absens ille cui debet ꝓstari ⁊ ideꝫ vult.l.ij.§.nunciare.ff.de liber.agno.⁊ benefacit q̄ꝺ nōt. de citatione.l.iiij.§.p̄tor de dam.infe.⁊ quod fuerit absens nō sufficit per testes probare.sed opus est ꝙ sit facta interloquutio ⁊ sic ꝙ sit facta discussio ad quod vide nō. per bar.l.cum quidā de lega.ij.⁊ pōt in ꝓstatione apponi expresse vnde specifice debet fieri declaratio iuxta nō. l.p̄tor edixit.ff.de iniurijs ⁊ ideo dicit hic bal.ꝙ nō sufficit dicere sindico ꝓtestor tibi ꝙ ego sum iniuriatus in iudicio vbi declaret modos per quos iniuriā passus ē ⁊ ꝙ in protestatione requiraꝛ causa bal.in.l.edicto diui.ꝭ.de edicto diui allegat tex.l.i.ꝭ.de predi.cum li.xi.Et in actu successiuo ꝓstatio dꝫ fieri in principio vt dixit gl.ꝭ valde nō.in.l.in concubinatu in ver.contestatione.ff.de concubinatu.nec repugnat iste tex.qui videtur velle quod releuet ꝙ etiam si fiat in medio quia iste tex.habet respectuꝫ respectu futuri non autem respectu preteriti itaꝙ hic operatur per respectum ad futura nō autem operatur in preteritis factis ante ꝓstationē.vel dicas ꝙ illa glo.loquitur qn̄ ea que geruntꝛ sine ꝓstatōe nō sunt iura ꝑmissa.sꝫ hic loquiꝛ tex.in his rebus q̄ sunt ꝺ genere permissoꝝ.Et addas vltimo ꝙ quis ꝓhibere pōt etiam re nō integra ꝙ negotiū suum nō geratur ita ꝙ de cetero si geratur nō repetitur ꝙ intelligas esse verum nisi per hoc gerens esset in damno si desisteret puta qꝛ primo se obligauerat sicut occurrit in tex.no.in.l.siqs ꝓhibuerit.ff.de pu.nisi hoc verum sit in casum in quo vertaꝛ fauor libertatis vel ciuitatis conseruande vnde si ꝓ me capto ab hostibꝰ vnus vult soluere ⁊ me liberare cogere habere ratuꝫ nec iuuat me si sit ꝓstatus ꝙ nō soluat ad q̄ꝺ vide q̄ꝺ no.Io.An.in.c. cum.c.laicus.de foro cōpe.⁊ vide Bald.hic ⁊ Bar.in.l. stichus.ff.de pec.leg.

De his que metus causa. Rica.

¶ In rubro ibi gesta sunt ⁊ ista gesta a principio regulariter valent.nam ex cōtractu meticuloso oritur obligatio ⁊ actio ⁊ ꝓuidetur metū passo per actionē ꝑsonalez ēt vtilem in rem.Et ēt remedio exceptōis vt insti.de excepē.in prin.licet in dote sit speciale vt metus redat ꝯtctuꝫ nulluꝫ a principio.vt tex.singularis.in.l.si mulier.§.si dos.ff.eo. Et idem qn̄ interuenit sup pacto nudo vestito legis auxilium.vt dicit hic Bar.Et idem qn̄ metus infert a principe vt dicit Bar.in prima ꝯsti.se.§.pactiones.ꝑ illuꝫ tex. quid autez sit in testimonio meticuloso vide.l.qui testō.§. fi.ff.de testamentis.

p **Exsecutionem.** Ad furem vel ad inferentē metum spectat ꝑiculuꝫ interitus.h.d. ¶ In tex.ibi integrā

tegram esse casus ergo mortis non liberat debitorez eo q̄ꝛ
mora precessit vnde fur semper censetur fuisse ī mora.l. in
re furtiua.ff.de condic.furti.⁊ potest hoc casu agi contra
eum ad extimatiōez ⁊ ēt ad rem restituēdaz ⁊ q̄ꝛ non pōt
restitui iudex ꝯdemnabit in extimatōe iuxta plene no.per
Bar.l.stipulatōes.§.celsus.de ver.sig.⁊.l.si seruum.§.fi.
eodem ti.⁊ hoc casu in odium inferentis metū vel furātis
nō habetur distinctio an res fuisset eodez modo peritura
penes actorem.

c **Um te non solum.** Si promittens ꝑ metum soluat voluntarie purgat metū p̄cedentē
h.d. ¶ Nota primo ex isto tex.ꝙ ꝑ actum po
stea subsequentē purgatur vitiū metus primo loco ꝯctum
quod intelligas veruz si primo actu fuit seruata alias ista
secūda nō ꝓcederet. Et per hoc fuit decisum ꝙ coronatio
facta sponte de papa vrbano non purgabat vitiū metus
quod dicebat̄ interuenisse tpe facte electionis.⁊ ad hoc fa
cit glo.in.c.ne romani de elec.li.vi.⁊ q̄d no.in.c.lz eli.ex-
tra de simo.⁊ vide quod ad hoc no.Bal.ī ꝯsilio de sisma
te quod recitat in.l.j.ī.si qd quem testa.ꝓhi.⁊ iste metus
qui interuenit tpe ꝓmissionis in dubio credit̄ interuenisse
ēt tempore solutōis ex ꝯuicinitate actus.l.si statiz post ꝓ
missionē sit facta solutio ar.l.j.§.que honerāde.ff.quarū
reruz actio nō datur ⁊.l.fulcinius.§.i.ff.ex qui.cau.ī pos.
eatur sed si ex interuallo fiat nō ꝙ metus fuerit cōtinuat⁹
vt habetur hic in glo.magna quod est intelligēduz verū
nisi tpe solutōis fuerit eadem potentia oppressionis vt di
cunt hic doc.⁊ Bar.in.l.si ob turpem.ff.de condi.ob tur.
cau.⁊ in suo tractatu de tiranno.Et hinc est ꝙ cōfessio fa
cta in tormentis nō videt̄ purgari ꝑ ratificationē factā co
ram tribunali.q̄ꝛ tunc inest idem metus ꝓpter eandez po
tentiam officialis.ad quod bene facit tex.in.l. nouissime.
ff.quod fal.tu.auct.⁊ ideo dicit hic Bal. ꝙ talis confes-
sio nō meret̄ exequutionē nisi sit facta p̄cedentib⁹ iudicijs.
¶ In glo.magna ibi ignorātia iur̄ ex ista gl.summas ꝙ
supina ignorātia habet̄ ꝓ vera scientia q̄ꝫtum ad effectū
impediēde repetitōis esto ꝙ q̄ꝫtum ad ꝯditionē indebiti
ignorātia iuris ēt crassa soleat ꝓdesse soluenti.l.sꝫ ⁊ si me
putem.ff.de condi.inde.⁊ ista est. ¶ Scđa ꝯclusio q̄ sum
mi pōt no.ex ista glo.⁊ ex dictis hic ꝑ doc. ¶ Tertia ē ꝙ
ista exceptio que oritur hoc casu ꝓpter metum nō dicitur
mere odiosa.⁊ ideo in ea non hꝫ locum regula.l.qui exce-
ptionē.ff.de condi.inde. ¶ Quarta ꝯclusio est ꝙ illđ q̄đ
dicitur ꝙ eadem solutio nō dꝫ esse cā obligationis ⁊ libe
rationis vt.l.qui hominē.§.fi.ff.de solu.vēdicat sibi locū
q̄ñ obligatio prima erat valida ⁊ irreuocabilis ꝑ metuz.
nam tunc pōt dissoluere obligationē ⁊ nouam cōtrahere.
¶ Quinta ⁊ vltima ꝯclusio est ꝙ q̄ñ ꝓmittens per metuz
iurat soluere deinde sponte soluat ꝙ tunc nō tollit̄ repe-
titio de iure canonico ſm ꝙ dicit hic glo.licz aliter dicat
l.isti quidem.ff.e.⁊ rō est q̄ꝛ lꝫ tpe solutōis nō iussit cā me-
tus.i.impressionis facte ꝑ hominē inest tñ alia cā.s.timor
piurij ex quo innuunt doc.hanc ꝯclusionē ꝙ vbi tpe solu
tionis pōt mouere soluentē alia rō q̄ꝫ libera voluntas tūc
nō hꝫ locū hec.l.quinimo cōpetit repetitio q̄đ tene menti.

r **In vi vel metu.** Coactus fundū vendere pōt illum repe-
tere a quolibet possessore si p̄ciuz restituit ⁊ p̄-
scriptio nō currit.h.d. ¶ Ex isto tex.vna cum
glosis hic positis resultant plures nō.ꝯclusiones quarum
prima est ꝙ lꝫ rei furtiue vel vi possesse regulariter nō sit
p̄scriptio nec vsucapio vt.§.furtiue.insti.de vsuc.hoc nō
hꝫ locū in vi cōpulsiua sꝫ ꝓcedit solū in vi ablatiua.naz in
casu isto ius fuit cōmissa.⁊ tñ tex.dic̄ ꝙ locū hꝫ p̄scriptio.
¶ Scđa ꝯclusio est ꝙ lꝫ actioni ꝑsonali non p̄scribit̄ mi
nori tempore.xxx.annoꝝ.vt.l.sicut.ī.đ p̄scrip.xxx.an.at
tamen hoc casu prescribitur contra actionem quod met⁹
causa spacio longi temporis vt dicit hic tex.⁊ ratio legis
est ſm glo.quia hec actio excedit suos terminos vnde ex-
ceditur a non suis terminis quod tene menti.
¶ Tertia cōclusio est ꝙ lꝫ de iure ciuili ex voluntate co-
acta sicut ex voluntate libera dñium transferat̄.l.si mu-
lier.§.fi.ff.eo.tñ ex benignitate p̄toris habet̄ ꝙ nō transla
tio.⁊ ideo est ꝙ hoc casu cōpetit rei vēdicatio metū passo
ꝙ de iure ciuili transtulit dñium ⁊ tamē post vendicare.
¶ Quarta ꝯclusio est ꝙ lꝫ personali actione nō soleat cō
ueniri nisi ille qui ē obligatus cum personalis actio nō se
quatur fundū.l.i.§.si heres ad trebel.attamē hoc casu da
tur cōtra illum qui possidet ⁊ ignorāter rem in q̄ua actor
passus est metum ita ꝙ non obligatus conuenitur hoc ca
su remedio personali.⁊ hec ratio est ſm glo.q̄ꝛ ista actio
intentatur contra possidentem propter conuentionem.nō
autem ꝓpter obligationē.⁊ ideo dicitur ꝙ hoc casu actio
quod metus causa oritur ex varijs figuris causarum.
¶ Quinta ꝯclusio ē ꝙ lꝫ regulariter dñs nō p̄scribat.l.se
quitur.§.lana glo.vsuc.tamen in casu isto resultat opposi
tum.nā dñium fuit trāslatū de iure ciuili ⁊ tamē dicit hic
tex.ꝙ hꝫ locū prescriptio. Sed respōdeas ꝙ istud dñium
nō stat irreuocabile imo reuocabiliter stabat penes possi
dentē vnde vtilis ē p̄scriptio ad hoc vt nō possit auocari
dñium vel possessio sicut occurrit in simili.l.iij.§.fructus
de vsuc.vbi glo.notāter dicit ꝙ lꝫ bonefidei possessor ac
quirat dñium fructuū industrialiū ꝓpter bonā fidē atta
men q̄ꝛ quatenus ē locupletior tenetur reddere vel quate
nus nō reperiunt̄ eē cōsumpti hꝫ locum vsucapio vnde si
bona fide possidet per quadrienniū p̄scribit nō dñium q̄ꝛ
habet sed aduersus illam potentiā reuocādi quod est sin
gulariter notādū. ¶ Sexta ⁊ vltima cōcluso ē ꝙ esto quā
do agitur cōditione ex lege si per impressionē.ī.eo.nō fuit
p̄cij restitutio ⁊ idem q̄ñ creditor agit cōtra emptorem qui
emit in fraudē creditoris.q̄ꝛ tūc preciū nō reddit̄ empto
ri vt est textus valde notandus.l.si debitor.ff.de his que
in fraudē creditoꝝ attamen hoc casu cōtra agentē actiōe
quod metus causa obstat exceptio si p̄cium nō reddat̄ vt
vult iste tex.quod tene menti.Et sic in effectu resultāt hic
sex cōclusiones notande que exorbitant a cōi regula.

r **In per vim vel.** Hec actio.ī.annū datur ad quadru
plum postea v̄o ad simplum hoc dicit. ¶ In
tex.ibi si alia accusatio nō sit intelligas maiori
vel minori sed cuz pari bene cōpatitur vt dicit glo.l.si cū
exceptionem.§.eum qui.ff.eo.

n **On interest.** Actio quod metus cā cōpetit ei qui coactus
est vendere vel viliori p̄cio vendere q̄ꝫ res va
leat hoc dicit. ¶ In tex.sciēte emptore ad hoc
ergo datur actio quod metus causa nō curat̄ vtrū posses
sor sciuerit vel ignorauerit metū fuisse illatū sed soluz hoc
attendit̄ respectu interitus rei q̄ꝛ si fuit sciens periculum
interitus cōcernit euz.secus aūt si ignorat dicit hic glo.i.
in fi.allegando.l.si cum exceptionem.§.in hac.ff.eo.

a **D inuidiam.** Ex dignitate sola cōtrahentis violētia so
lum non probatur hoc dicit.

r **In donationis.** Quilibet ꝯtractus celebratus iusto me
tu scinditur hac actiōe hoc dicit. ¶ In tex.ibi
alterius cōtractus ex hoc nō.ꝙ lꝫ contractus
nō sit vltro citroqꝫ obligatorius per hoc tamē nō tollitur
quin dicat̄ eē cōtractus ꝙ ē ponderādū ad nō.in aucten.
sacramēta.ī.si aduer.vēdi. ¶ In tex.ibi capitales minas
nō ergo sufficiunt mine nisi sint capitales ⁊ supple facte a
persona que verisimile possit exequi ꝙ minatur iuxta ple
ne nō.per Bar.in suo tractatu de tyrāno.⁊ bñ facit tex.
l.i.§.que honorāde.ff.quaꝝ re.actio nō da.⁊.l.de pupil-

lo.§.siquis.ff.de no.oper.nun. dum loquit de eo qui soli tus e inferre metu.ꝛ sicut nõ releuat nisi mine sint capitales ita nõ excusat inimicitia nisi fuerit capitalis ad quod vide nõ.per Bal.l.hereditas.ʒ.de his.qui.vt indi.ꝛ inter cõtendentes de statu.dicit Bal.l.scire oportet.§.i.de excusa.tu.ꝙ dicit eẽ capitalis inimicitia que tam purgatur qñ adinuicẽ cõuersant vt Bal. in auctẽtica si dicat.ʒ.de testi.vbi allegat nõ.per Inno.c.cum oporteat de accu.ad quod bene facit quod dicit glo.insti.ꝺ iniur.§.fi.ꝛ fortius purgat qñ inimicus legat vel relinquit inimico. nam hoc ipso videt facta recõciliatio ẜm Bal.l.athalete.§.dat remissionẽ.ff.de excusa.tu.per illum tex.quod tene menti.ꝛ econtra si solitus conuersari ꝛ salutare non salutat nec cõuersatur amicus vlterius eẽ non censetur ꝛ hoc per glo. lx.q.iij.c.ciprianus.

c **Um te domus.** Factum ex iniusto metu non rescinditur hac actione hoc dicit.

m **Etum nõ iactationibus.** Ex solis minis nõ inducitur metus hoc dicit.

¶ In tex.ibi iactationibus nõ ergo causatur iustus metus ex verbis nec ex rumore partiũ verbali nisi probent alie circũstantie.ꝛ ideo dixit spec.in ti.de pigno. §.vt videndũ in versi.ꝛ nõt quod nõ ꝓbat violentia licet probet ꝙ aliquis clamãdo de nocte dicebat succurrite qꝛ ticius mihi aufert librũ per vim.ꝛ ad hoc etiã vide quod ipse nõ.in ti.de furtis.s.ꝙ ꝛ circũstantie que requirunt vltra verba sunt respectu eius qui cõminat ꝛ respectu loci in quo fit cõminatio habeat tunc potentiã imprimẽdi ꝛ exequendi prout occurrit in tyrãno tunc verba etiã deprecatiua inducũt iustum metuʒ vt dicit illa glo.nõ.C.si rector ꝓuincie ꝛ bene facit quod nõ.bar.in.l.de pupillo.§.siquis ipsi de no.oper.nun.ꝛ in effectu metus debet eẽ tantus ꝙ cadat in cõstantẽ virũ ꝛ idem dicas in dolo.nam nõ releuat illum qui dicit se dolo deceptum nisi fuerit tãtus ꝙ etiam probum virum decepisset vt dicit bal. in Rica.ʒ. de rescin.vẽdi. allegãdo Inno.c.fi.extra ꝙ metus causa.

a **Ecusationis.** Metus accusatiõis instituende nõ ẽ sufficiens ad ꝓducendũ actionẽ quod metus causa hoc dicit.

¶ In glo.i.ibi in adulterio deprehensus iste.n.deprehensus in adulterio iuste timet priuataʒ personã sed nõ ita iudiceʒ.nam cum sit legis minister vt dicit hic glo. in fi.vel nõ ꝑsumit ꝙ metuʒ inferẽs ꝛ si infert nõ retractat tanꝗ̃ ex metu factũ vnde dicit Bal.l.si qui in hoc genus.š.de epis ꝛ cle.ꝙ ille qui est in carcere respectu iudicis nõ dicitur metũ pati ꝛ allegat Archidia.xv.q.vi.c.sacerdotuʒ.ꝛ ad hoc bene facit tex.l.ij.de offi.ciuiliuʒ iudicũ ꝛ ista ẽ bona limitatio ad.l.qui incarcerem.ff.eo.ꝛ subdit ibi bal.ꝙ qñ actus ꝑsumit a lege meticulosus ꝓpter accidentia que interuenerũt causantia iustum metũ ꝙ nõ põt tunc ꝓbari per partẽ aduersam ꝙ actus ille fuerit factus voluntarie ꝛ allegat Inno.c.super hoc extra de renuncia. Insuper ex ista gl.nõ. ꝙ quando lex aliquid permittit priuato sic permittit marito vt possit adulterum occidere ista tamen permissio non causat preceptum. quod secus est in iudice ẜm glo.ꝛ istud tene menti. Et ex hoc infert Bal.ꝙ lʒ bannitus possit impune occidi tamen potest secum fieri pax a priuata persona licet non sit seruanda vt.habetur.l.i.§. fuit.ff.de dolo.

r **I per impressionem.** Venditio fcã p ipressionẽ officialis rescindit ipo iure vbi pciũ restituat.h.d. ¶ In tex.ibi ꝯiugis vel amici ex hoc nõ.ꝙ illud qꝺ nõ põt fieri directe nõ põt fieri p iterpositã ꝑsonã qꝺ facit ad.q.de pꝛe q relingt amico filij spurij de quo confidit iuxta nõ.l.fi.ff.de his qui.vt indi.ꝛ facit ꝙ si forensis non potest acquirere in locum bona stabilia non poterit etiam vxor sua licet ipsa nõ sit forensis.

De in integrũ restõnibus. Rica.

i **Llud inspiciendum.** Minore lesus in renũciando facit vel expresse restituit.h.d.

¶ In glo.in verbo dissimulationẽ ibi accipiẽdo de testamẽto.certe hic nõ apparet ꝙ aliquid accipet ꝛ idem dicas ẜm Bar ꝙ hodie ipso iure seruaert illesus bene verum est ꝙ si exheredatus acceptat legatũ ꝙ videt renũciasse querele quod intelligas eẽ verum si illud legatum erat validum alias nõ inducitur renunciatio.ꝛ hoc p.tex.l.nihil interest.§.fi. de inofficio.testamen. per quem tex.dicebat bal.ꝙ regula data per.l.cuʒ in plures.§. locator horrei.ff.loca.s.ꝙ per actuʒ ꝯtrariũ ꝓstationi videt a ꝓstatõe recessum illud intelligit esse veruʒ quãdo ille actus fuit validus ꝛ irreuocabilis.alias vero secus p tex. nihil interest.§.fi.quod tene mẽti. ¶ Et aduertas ꝙ hic datur restitutio ad querelaʒ que est odiosa sed si foret penalis nõ daret.l.auxilium.ff.de mino.vnde dixit Jo.an. in.c.quod sicut de elec.li.vj.in nouella quod nunꝗ̃ datur in integrũ restitutio minori quando vult restitui solum vt detegat alterius crimina vel defectus.

e **D tempore.** Numerus liberorũ nõ impedit in integrũ restitutionem hoc dicit.

r **I curatorem.** Si minor habẽs curatorẽ cõtrahat sine curatore ꝯtractus est nullus sed si non habeat curatorẽ valet cõtractus sed datur restitutio si ledatur. Et intelligas hunc tex.dum equiperat adultũ habentẽ curatorẽ ꝓdigo habere locum qñ contrahit ꝛ nõ iurat.nam si iuraret nõ esse similis ꝓdigo qꝛ fingit maior xxv.vt in auc.sacramenta.ʒ.si aduer.ven. ¶ Item intelligas hunc tex.in ꝓdigo post factam interdictõeʒ alias cõtratus factus valet irreuocabiliter nisi foret notorie ꝓdigus iuxta no.l.is cui bonis.de ver.ob. ¶ Iteʒ hoc qꝺ dixit tex.ꝙ sufficit ꝙ interueniat auctoritas curatoris intelligas esse verum qñ alienant ꝑpe pitura qꝛ si essent dura tura oporteret interuenire decretũ.l.lex que tutores.ʒ.de admi.tu. Insuper ex hoc tex.nõ ꝓdigum ꝛ minoreʒ eẽ eqperatos.ꝛ ideo no.glo.in.l.ij.ʒ.de curato.furi.

¶ In secũda glo.dixit ꝙ omnia beneficia que reꝑiuntur concessa minoribus intelligunt ẽt nuper ita ꝓdigis ꝛ furiosis sed nõ hʒ locum econuerso.s.vt ea que sunt inducta contra minores intelligant etiã inducta cõtra ꝓdigos vel furiosos.ꝛ hoc est qꝺ no.sensit glo.in.l.hec aũt.ff. ex qui. cau.in pos.ea.ꝛ dicit hĩ Bald.ꝙ ista equiperatio ꝓcedit quatenus cura minoris se extendit ʒ nõ hʒ locũ vltra ꝗ̃ se extendat iuxta no.l.j.§.fuit quesitum.ff.ad treb. Sʒ tu in hoc aduertas qꝛ aliqñ querit nunqd officiuʒ curatoris dati in vno loco p iudiceʒ cõpetentẽ extendat se vbiqʒ locor.ꝛ de hoc vide quod no.glo.l.nõ solum.§.qui testõ.ff. de excu.tu.ꝛ quod habet per Bar.l.legitimos.de legit. tuto.ꝛ plene hunc articuluʒ disputaui in disputatõe que incipit pãtonius curator. Aliquãdo querit nunqd interdictio qua interdicit facta miori qñ sibi datur curator vt nõ alienet sine curatore nec aliter se obliget ꝓut occurrit in ista.l.extẽdat se si minor ꝯtraheret i alio loco dicas breuiter ꝙ sic qꝛ qñ relegatio vel interdictio fit in fauore eius cui interdicit insequit interdictũ quocunqʒ valeat vt no. bar.l.delegator.§.interdicere.ff.de interdic.ꝛ releg.ꝛ iõ in casu istius.l.nõ põt alienare in alijs locis sicut non põt in loco vbi fuit datus curator qꝺ tene menti. Aliquando querit nũquid si est datus curator ꝛ tñ in certo casu cura

se non

se non extendit. verbigratia. datus est curator simpliciter adulto ꝛ adultus donat ꝛ curator nõ interuenit an donatio sit nulla per regulã istius.l.que dictat ꝙ ꝯtractus factus a minore sine curatore quã hꝫ curatorẽ est nullus. hoc casu ꝓcedat dicas ꝙ nõ. nam ad donandũ dari nõ põt curator vt dictũ fuit.l.si pactũ curatoris.C.de pac.ꝛ not. bal.l.ij.j.si aduer.ven.cum ad hunc casuꝫ cura se nõ extendat pñ de resultat si curatorẽ nõ haberet ꝛ ista tene menti q꞉ sunt vtilia ꝛ ꝑ doc.nõ inuestigata. Et addas tandeꝫ ꝙ ex isto tex.ꝯiuncta gl.sumunẽ tria pncipaliter. Primũ ẽ ꝙ adultus habens curatorẽ similis est ꝓdigo ꝛ hoc ꝓbatur in isto tex. Scdm est ꝙ ꝓdigus assimilaẽ pupillo.l.certi codi.§.quoniã.ff.si cer.pe. Tertiũ ẽ ꝙ ex his duobus infertur vꝫ ꝙ adultus est similis pupillo quod an sit veruꝫ.ꝛ quã vide quod no.glo.d.§.fuit quesituꝫ.iste tñ equiperatiões ꝓcedunt simpliciter in ꝯtractibus nõ aũt in delictis.nam in delinquẽdo differt adultus a ꝓdigo ꝛ pupillo vt habetur per glo.l.siquis in tantaꝫ.j.vnde vi. Item in vltima voluntate longe differunt.naꝫ ꝓdigus nõ testatur nec pupillus.l.is cui.ꝛ.l.qua etate.ff.de testa. Sed adultus lꝫ hẽat curatorẽ põt liberare testari.l.aurelio.§.gaius.ff.de libe.lega. Et ex hoc infert hic Bal.ꝙ ipse putat ꝙ possit donare cã mortis absq꞉ ꝯsensu curatoris. ¶ Scdo cõsidera q꞉ passus iste est valde no.ꝛ est dubiũ valde vtile ꝛ occurrens ꝙ istud forte nõ est verum qđ Bal.dicit.nam nõ reperitur.l.cautũ ꝙ adultus possit donare cã mortis ſꝫ solum reperiẽ ꝙ possit testari.ꝛ istud est ex eo q꞉ cum testm̃ non possit dependere a voluntate alterius.l.captatorias j.de vili.te.ꝛ quod habetur.l.tam is.ff.de dona.cã mor. fuit necesse concedere licentiaꝫ adulto ꝙ ipse solus posset testari.sed donatio cã mortis põt fieri cum consensu alterius.d.l.tam his.§.j.merito dꝫ dici illud de dona.causa mor.quod dicĩ de ꝯtractu.nam lꝫ nõ sit ꝓprie cõtractus tñ in multis pticipat de natura ꝯtractus vt habeẽ ꝑ bar.l.ij.ff.de le.j. Item q꞉ lex ꝑmisit in testando adulto libertatem q꞉ tractat de actu fauorabili ad finem vt possit habere heredeꝫ queꝫ vult ꝛ istud nõ fit in donatõe cã mortis ꝛ ideo forte est verior ꝯtraria opi.bal. Et aduertas ad id quod inuestigat glo.magna in fine nunqd in casu quã reqritur auctoritas curatoris sufficiat interuenire auctoritatem iudicis ꝛ decretũ.nam glo.vult hic ꝙ sic sed aliter dixit.l.fi.j.e. Sed ꝯcludas ꝙ in his que sunt iurisditõis cõtentiose defectũ curatoris iudex nõ supplet.ꝛ ad hoc vid qđ plene no.bal.l.fi.§.necessitatẽ.j.de bo.q̃ lib.secus aũt est in his que voluntarie fiunt ad qđ.l.si infanti.j.de iure delib.ꝛ bonus tex.l.bonoꝝ.j.qui admitti.ꝛ bene facit qđ dicit Bal.l.vidue.j.de nup. Et per.l.si furiosi in prin.eo.ti.per bal.ꝛ ange.l.si cum dotem.§.eo autem tpe sol.ma. quod est verũ nisi lex vel statutũ cumularet ista duo vt q꞉ diceret ꝙ adultus debeat facere cum decreto iudicis.nã tunc iudex nõ põt supplere defectum vtriusq꞉ ꝑsone vt dicit hic bar.ꝛ bal. Sed contra hoc videẽ tex.si recte ponderetur.d.l.bonoꝝ vbi requirebaẽ decretuꝫ iudicis ꝛ tñ ibi iudex supplet defectũ curatoris in tutore vero regulariter iudex nõ supplet eius defectũ nisi ex cã vt dicit hic bar.

r **J minorem te.** Ille dicit probare etatem qui allegat ipsam siue curator fuerit actor vel reus.ꝛ probatio etatis nõ semper ꝓbaẽ directo sed per indicia vt habeẽ per Bar.in repe.l.de etate.ff.de minore ꝛ nõ.in clemẽ.litteris de rescriptis ꝛ admittiẽ etiã mater in testeꝫ.l.etiã matris đ ꝓba.ꝛ quod habeẽ.c.super eo extra de test.ꝛ in ꝓbatione etatis vt dicit hic bal.potissime attendendũ ẽ hic principiũ ꝛ sic tempus natiuitatis ꝛ sententia que aliqñ fertur ex ꝑsumptione ꝓpter aspectũ vt.l.minor.xxv.annis ex aspectu nunq̃ trãsit in rem iudicatã vt habeẽ in.d.l.minor.xxv.ꝙ bal.hic itelligit eẽ verũ nisi sit fundata super notoria puta q꞉ erat dubiũ an eẽt maior.xxv.ꝛ ex aspectũ apparebat minor.vij.annis.nã tunc notorie dicẽ constare ꝙ nõ erat maior.xxv. ¶ Et ex isto tex.nõ.ꝙ eo ipso ꝙ ꝓbaẽ ꝙ tempore cõtractus cõtrahẽs erat minor obtinet in resolutione ꝓpter etateꝫ lꝫ nõ ꝓbet ꝙ tempore quo petit se restitui sit infra tempora a iure ꝑmissa vt vult iste tex.quod tene menti. Et addas ßm glo. ꝙ indubio si aliud nõ ostendiẽ ꝑsumptio legis ẽ ꝙ cõtrahens fuerit maior vnde si allegat se minorem ipse est qui probare teneẽ nec releuat si dicat ꝙ qualitas non ꝑsumiẽ imitata vt dicit hic glo.in possessione quia hoc non est rerum in his rebus que ex tempore variantur.l.qui spadonem.§.absolutus.ff.de excusa.tutorum.

m **Inoribus in integruꝫ.** Ubi reperitur minoritas vel minor etas ꝛ lesio ibi cõpetit restitutio hoc dicit. ¶ In tex.ibi tact os ꝓbare possunt debẽt ergo ꝓbare se eẽ miores ꝛ deceptos saltẽ sui facilitate vnde nõ sufficit ꝓbare simpliciter lesionem vt plene habeẽ.l.i.j.qui ꝛ aduer.quos vnde bar. dicit ꝙ postq̃ quis est approbatus in arte minor etas circa factum illius etatis non impartitur sibi in integrum restitutio esto ꝙ sit lesus. Et de modo libellandi quãdo petitur restitutio vide quod nõ.Bal.l.fi.j.eo.

s **J intra etatem.** Mors nõ impedit causam restitutionis incboatã hoc dicit. ¶ In tex.ibi incboata est lis ergo incboata cum defuncto transit in heredem licꝫ non sit fundata super actione sed dũtaxat super iudicis officio quod tene menti.

o **Etutela.** Non dicẽ decipi qui credit assertioni si sit ipsam eẽ falsaꝫ ꝛ ideo lꝫ minor in liberatione tutoris ꝛ auũculi se maiorem asserat ista assentio auũcalo ꝛ tutori nõ patrocinaẽ nec impedit in integrum restitutio hoc dicit in terminis ꝛ in sũma. ¶ In tex.ibi falso etate ꝓbata minor ergo assentit quod erat falsum q꞉ dixit se maiorẽ cum nõ foret ꝛ tamẽ sibi cõpetit restitutio. sed succedit tũc dubiũ quod ponit glo.hic in prin.ꝙ nõ debeat audiri qui allegat ꝓpriã turpitudinẽ vnde nõ lꝫ eam ꝛ allegare ẽt si ille cõtra quẽ allegat participauit fraudẽ per.l.trãsactionem supra de trãsac.lꝫ glo.dicat hic cõtra. vnde dicas ꝙ hic excusaẽ minor q꞉ credebat illud eẽ veruꝫ quod primo dixit ꝛ sic nõ allegat ꝓpriã turpitudinẽ. Ex quo notat hic Bar.ꝙ licitũ est tutori si variat in credendo in consilijs suis q꞉ vnũ alias credidit ꝛ nũc aliter credendo ꝯsulit sed lꝫ hoc sit cõtingẽs est tamẽ detestabile. vnde dicit hic bal. ꝙ cõfessio facta per verbũ credidit nõ põt retractari nisi appareat de iusta causa iuxta nõ.l.ij.in.§.sed q꞉ veremur de iuramẽto calumnie.ꝛ tu addas ꝙ retractari nõ potest postq̃ ẽ acceptata per partẽ vt nõt bal.l.gallus.§.quidã recte de liber.ꝛ postu.ꝛ in repet.l.edita.C.de eden.vel intelligas istum tex.ꝙ hic auditur minor q꞉ fuit dolo inductus per tutorẽ.ꝛ lꝫ distractus sit eius nature cuius est cõtractus.l.exigere.ff.de iudi.ꝛ cõtractus bonefidei sit nullus quã dolus dat causam contractui.l.eleganter.ff.de dolo. attamen q꞉ in hoc casu facta ẽ exequutio liberationis necessaria est restitutio ex quo nõ.ꝙ si liberatio nõ eẽt hic sortita effectũ eẽt actꝰ nullus.ꝛ nõ eẽt necessaria restitutio. ¶ In tex.ibi q̃ sanguinis ꝓximitas nõ.ꝙ cõsanguineus ꝑsumiẽ scire etatẽ cõsanguinei vnde cõiunctus ꝑsumiẽ scire facta cõiuncti.l.octaui.ff.vnde cognati quod intelligas verũ nisi remotus eẽt a cõiuncto vt bar.l.is põt de acq.here.ꝛ intelligas etiã hoc verũ in cõuicinis sicut in cõiunctis vt plene habeẽ.l.i.ff.si cer.pe.vbi vide ꝙ plene scripsi super hoc passu.ꝛ intelligas hoc verũ in his q̃ vicinis cõsueuerunt eẽ nota.nam in his que secreto domi fiunt ista ꝑsumptio nõ laborat vt dicit bal.l.i.j.de asser.tollenda.

m Inoribus. In ignoratis et neglectis competit restitutio hoc.d.

n Non videtur. Nō sumat qr breuis. ¶ In tex.ibi iure cōi vsus est qñ eiz vtitur iure cōi facit illud quod diligens paterfa. fecisset vnde nō cōpetit restitutio. Ex quo infert hic bal.limitationē ad.l.si dictuz.§.si cōpromissum.ff.de euict.vbi ē tex.q cōpromittēs perdit remediū euictionis.naz intelligit hoc eē verū in cōpromisso voluntario. secus sūt in necessario puta si statutū cogit ad cōpromissum partes dicit tamē nō. bar.l.libera.ſ. de sententijs q lz cōpromittēs nō agat de euictiōe ad duplam put dicit tex. in.d.§.si cōpromissero tamē nō p hoc perdit quin possit precium recuperare quod tene menti. Item in alio casu limitat tex. in.d.§.si cōpromissero. vz qñ est cōpromissa euictio cum vniuersali clausula vt qr sit dictū quocūq modo euinceret voluit vēditor teneri pro euictione.nam in tali casu etiā cōpromittēs hz beneficiuz euictionis. et hoc singularit dixit glo.l.cum pena.ff.de arbitris non ergo pōt dici lesus minor ex cōpromisso qñ sibi necessariuz erat cōpromittere. nam tunc videt vsus iure cōi.et per hoc limitat glo.l.qui minor .xxv. annis filiosa. ff.de mi.dum dicit q minor dicitur ledi eo ipso q comparuit. ¶ Insuper ex isto tex. iuncta glo.infert q nō tenet cōsequētia dico me minorē et lesum ergo mihi cōpetit restitutio.qr multi leduntur etiaz si iure cōi vtant et tamen ipsis nō dat restitutio vt est hic tex.Sed si diceret dico me minorē et circūscriptū vel captuz tunc cōpeteret restitutio. qr infertur q fuit lesus dolo aduersarij.et idem si diceret se fuisse lesum sui facilitate quod indubio p̄sumit cum sit minor.et ad hoc vide.l.veruz in versi.sciendū.et quod ibi per glo.et bal.ff.de mi.sed tunc aduertas quid foret si dicat se minorē et lesum et vlterius nō declarat et pars aduersa nō excipit.an tunc pcedat iudiciū videt nāq q nō qr snia lata super inepto libello est nulla ipō iure.vt dicit glo.insti. de ob.in principio quaz singulariter nō. bal.l.actori.ſ.de iureiuran. Sed dicas q istud ē verū nisi ex pcessu possit apparere q minor iustificauerit lesionē pter dolum aduersarij vel propter sui facilitatē.nam persepe ex processu suppletur defectus libelli vt.l.ij.ſ.de iudicijs.

De filiofamilias minore. Rica.

f Filiusfamilias si minor. Minor fideiubens etiā pro parte restituit nisi sibi successerit tituli hereditario hoc dicit. ¶ In tex. ibi fideiussor extitit auctoritas ergo patris non tollit filio beneficiū restitutionis in integrū.et ad hoc vide quod nō. glo.l.iij.§.sed vtrum.ff.de mi.et addas q qñ fideiubet ad hoc vt pater liberet a carcere cum sit officium pietatis vt in auctentica si captiuis.ſ.de epis et cle. vel qñ cauet ad hoc vt vsurarius possit sepeliri iuxta.c.quicq de vsu.li. vi.tunc doc.volūt q nō detur restitutio.sed tu addas alium casuz valde nō.in quo minori nō cōpetit restitutio.vz qñ fideiubet pro suo pcuratore releuando euz ab onere satisdandi vt tex.in.l.de die.§.i.ff.qui satisda.co.quem tex. ad hoc Ange.ibi singulariter notat. ¶ In tex.ibi nō successerit.nam qñ succedit extinguit fideiussoria pter obuentū principalis quod limita eē verū nisi intersit creditoris q nō fiat ɔfusio.nam tunc est tex.in.l.heres a debitore.§.quod si seruus.ff.de fideius.q nō extinguit fideiussoria propter principalem.et ad hoc bene facit.l.seruus et quod ibi per Ange.ff.de his qui nō.infa.et istud idem dicas quando vertitur intereē debitoris.naz tunc in sui preiudicium non fit confusio vt vult glo.parua in.l.sicut reus.ff.de fideius.quod tene menti.

f Si frater tuus. Filiusfa.minor restituit in mutuo cōtracto nisi receperit ex voluntate patris vel nisi possit se tueri macedoniano hoc dicit. ¶ In tex.ibi potuit postulare vnde qñ est tutus exceptione minor sibi nō cōpetit restitutio quod videt eē cōtra glo.l.ij. ſ.ti.i.sed dicas q aliqñ pter obiectū exceptionis minori pōt eē plene cōstitutū et tūc tollit restitutio hoc casu et plene sibi cōsulit p excep. et ita vult Dy. in.l.in puinciali de no.oper.nun.et Cy.l.fi.ſ.si tuto.vel cura.gesserit.

De fideiussoribus minorum. Rica.

p Postquā in integrum. Restituto minore aduersus vēditionē lz ipse nō teneat d euictōe tenet tñ fideiussor eius qui soluens repetit a minore nisi ēt ɔtra fideiussorē minor restituat et restituti minoris nō pdest fideiussori nec pōt restitui fideiussor minoris.h.d.totus ti. ¶ Ex istis duabus.ll. ɔclusiue vna cum glosis substātialiter summas infrascriptas ɔclu. ¶ Prima est q lz restō in integrū nō sit psonalis q̄tum ad effectū trāsmissionis in heredes.non tñ est personalis hoc respectu qr nō transit in fideiussorē vt ē hic. ¶ Scḋa ɔclusio q lz p restōnem in integrū rescindat ɔtractus fundatus nō pmittitur fideiussoria obligatio. ¶ Tertia ɔclusio est q fideiussor hz regressum contra principalez statiz cum est ɔdemnatus vt dicit hic tex.in ver.aut cōdemnati fuerint et nō est opus expectare q diu steterit in obligatōe sed cum instrumentū quarentigiatū habeat in executione eandem virtutē quam habz snia diffinitiua vt dicit Cy. l.j.ſ.de confes.p hoc sequit q fideiussor obligatus per instrumentū guarātigiatū agere statim ɔtra principalez vt eum exigat ab obligatōe.et istud voluit Cy.no.in.l.certū ſ.si cer.pe. sed cōtrarium tenuit tractatus de quarētigia. In secūda pte principali. ¶ Et aduertas q lz fideiussor non sit tutus ex psona principalis qr beneficiū restōnis nō trāsit in eum attñ Bar.in.l.generaliter.ff.man.dixit q per indirectū consulit fideiussori.s.si principalis apponat se. nam fideiussor qui nō tenetur pter se tenetur ex persona sui pncipalis p istum tex.q est intelligendū eē verum qñ vertitur intereē ipsius pncipalis alias illud nō pcedit.vt dicit Pau.de ca.q cum in casu isto nō vertat intereē minoris eo quia pōt restitui contra fideiussorez vt dicit hic tex.certe ista practica nō foret hic bona sm eum sz tu posses forte dicere q imo hoc pcedit q lz minori cōpetat restitutio ɔtra fideiussorē istud nō attendit.nam vbi dz qs posse q d extraordiario remedio p iudicis officiū vt dicit Inno.in.c.pastoralis.d causa pos.et ppriee.sto q contra illud dictum videatur tex.l.j.§.idem pompo.ff.de dolo. Quarta principalis ɔclusio ē q lz dolus dans causaz cōtractui bonefidei reddat cōtractū nullum tamen in casu isto qr fuit incidens vt dicit hic glo. in verbo dolū cōtractus nō fuit nullus sed venit rescindendus et operatur dolus vt faciat illud transitorium quod alias non transiret. ¶ Quinta et vltima ē q cōtractus etiā cuz iudicis decreto pōt rescindi ope restitutionis vt ē tex. hic in.l.ij.sed secus foret qñ interueniret p̄ceptum iudicis.l.ait pretor.§. permittitur.ff.de minore quod tene menti.

Si tutor vel curator interuenerit. Rica.

f Si iam impubes. Minor aduersus aditionē potest restitui infra tempus legittimum quo clapso succurrit cōtra curatorē et tutoris auctoritas nō impedit restitutionē minoris. Item auxiliuz extra ordinariū cum ordinariū cum ordinario cōcurrit contra

diuersos

diuersos ꝛ non restituit minor qn̄ administrator in se tā tuȝ suscipit obligationē.ꝛ lȝ minor possit restitui attamē pōt experiri cōtra administratorē ꝛ vna via electa altera tollit hoc dicit totus titulus. ¶ Primo no. ꝙ pupillo le so ex mala administratione in actu in quo tutoris aucto ritas interuenit datur duplex remediū. ¶ Scd̄o nota ꝙ lȝ ꝓpter negligētiā minor perdat in integrū resti.per hoc sibi nō p̄iudicat ꝙ nō possit habere regressum cōtra tuto rem ex cuius tutoris culpa si quid obuenit pupillo tenet quatenus perdit sed liberatur cedendo actioneȝ vt.l.fi.ꝛ quod ibi per Bar.ff.d̄ admini.tu. ¶ Tertio nota ex tex. hic in.l.ij.ibi dum dicit p̄sentibus tutoribus. nam ex hoc infert ꝙ interuenit auctoritas tutoꝝ lȝ in tex. hoc non ex primat vnde verbū p̄sentibus importat sicut si diceret ꝛ auctorizantibus quod facit ad nō.per glo.ꝛ per Bar.i.l. i.ff.de auctoritate tu.vbi glo.querit qn̄ dicit talibus p̄sen tibus intelligatur ꝛ intelligētibus. ¶ Quarto nōt ex tex. hic in.l.iij.ꝙ remediū extraordinariū cuȝ extraordinario cōpetit qn̄ intentant cōtra diuersas personas ꝛ idem qn̄ plus cōsequit per extraordinariū cum ordinario vt.l.in cause ꝛ.l.auxiliū.ff.de mi.ꝛ idem dicas qn̄ remediū ordi nariū nō est directū sed vtile. quia tunc nō tollitur extra ordinariuȝ vt dicit nō.glo.l.cum filius.ff.si cer.pe. ¶ Et vltimo hic glo.fi. posita in.l.fi. Colligas primo ꝙ qn̄ vni cōpetūt plura remedia ex eadē causa cōtra diuersos vno electo nō p̄iudicat in alio vel vno incepto nō videt facta electio.qd̄ secus eēt si tenderēt cōtra vnū vt.l.fi.ꝟ. de co dicil. Scd̄o ex ista glo.nō.ꝙ instantia q̄tūcūꝗ perempta cōseruat hunc effectū ꝙ actio que erat primo temporalis fortificat ꝛ perpetuat.ꝛ intelligas verū qn̄ per negligētiā perit instantia. secus aūt qn̄ perit per renunciationem. qꝛ tunc nullus effectus conseruatur vt singulariter vult dn̄s Bar.ꝛ Ange.l.cum mota.ꝟ.de transac.

Si in cōi eadē que cā in integrū restō postulet. Rica.

n **Et si maior.** Pactum sororis non prodest nec nocet fieri. ¶ Ex isto tex.nō ꝙ in re cōi factuȝ vnius alij nō nocet vel ꝓdest quod ē verum p̄terq̄ quo ad p̄sumptionē vt dicit nō.glo.l.si duo patroni in princi pio de iureiurā. ¶ Scd̄o nō.ex tex.ibi dum dicit cogni tis ꝙ ratihabitio nō cadit sup incognito ꝛ qꝛ futura sunt incognita ꝛ incerta ideo dicit Bal.in.l.fi.ꝟ.d̄ contrahen. emp.ꝙ ego nō possum laudare anteq̄ sit latuȝ. ¶ Tertio nota hic ex glo.in versi.gesserat ꝙ illud quod nō ē meo no mine gestum lȝ nō possit ratūhaberi q̄tum ad effectū pro ducende actionis pōt tamē ratūhaberi q̄tū ad hunc effe ctum vt ratūhabēs nō possit venire ꝯtra quod tene men ti.qꝛ ē nō.limitatio ad regulā capituli ratihabitio d̄ reg. iur.in.vi.sicut in simili dat alia ratio p Iaco.bu.vt bal. l.i.ꝟ.qui admitti ad regulā datā in.l.bonoꝝ.ff.rem ra.ha. per quā legē datur regula ꝙ ratihabitio debet fieri.ꝟ.idē tempus.ꝟ.quod actus geri pōt.nam hoc ē verū quātū ad effectū ꝓducende actionis ꝛ validandi cōtractū sed quan tum ad preiudicandum ratumhabenti vt non possit veni re contra iste regule non habent locum qꝛ semper pōt fie ri quod tene menti.

Si aduersus rem iudicatam. Rica.

m **Inuisex tutele.** Contra sniam ꝓ parte ꝯdēnatoria etiam ꝓ parte absolutoria pōt minor restitui quatenus reperitur minor esse lesus hoc dicit. ¶ In tex.ibi beneficiū habet ergo minor in integrū resti. lȝ possit ēt appellare ꝛ iō glo.no.l.seruo inuito.ꝟ.cum p̄ toꝝ.ff.ad treb.dicit ꝙ pōt deduci in eodem libello appel latio ꝛ restitutio sicut nullitas in defectu appellatōis. Et aduertas ꝙ facta restōne in isto casu necessario sequit ꝙ exceptio facti snia pōt ꝓ parte valere ꝛ ꝓ parte nō vale ret sed non pōt a p̄n.si ex eadem cā ad idem lata sit.vnde dicit hic Bal.ꝙ si statutū vult ꝙ snia nō valeat si non sit soluta gabella ad rōnem sex denarioꝝ ꝓ libra ꝛ lata fuit in centuȝ gabella bene soluta ꝓ.l.ꝙ ēt in illis .l.non valet snia quod est bene notandū ad decisionē q̄ōnis formate p Bar.l.fi.ꝟ.de pac.qōe qn̄ sunt danata bona p̄sentia ꝛ fu tura an valeat saltē qūo ad presentia. ¶ In tex.ibi si tpe iudicij inspicit ergo tpis snie ad videnduȝ nunqd sit mi nor ille qui vult restitui. nam opus est ꝙ minoritas fuerit tempore quo ille actus resultat in esse quod intelligas esse verum si soluȝ ex illo actu sindat lesio.secus autē si cātur ex actu gesto in minori etate itaꝗ respiciat retro.naȝ tūc ꝯsideratur p̄ncipiū ꝛ nō tp̄s snie vt volunt hic doc.p no.l. iij.ꝟ.scio.ff.de mino.ꝛ.l.minoribus.ꝟ.de his qui vt indi. ¶ In tex.ibi itterato ex hoc no.ꝙ lȝ restō aduersus sniaȝ tollat grauamē snie actionē tn̄ prima in suo eē conseruat itaꝗ aditus iudex qui primo poterat d̄ cā cognoscere vn̄ dicit Bal.ꝙ restō nō deuoluit cām ad supioreȝ.licȝ secus sit in appellatōe.ad qd̄ vide no.per Cy.l.j.ꝟ.si aduersus libertatē. Et aduertas hic vltimo iuncta glo.i.ꝙ si iudex coram quo.x.sunt petita ꝯdēnat reū in qnꝗ ꝛ de residuo nihil dicit ꝙ snia illa nō valet qꝛ instantia remanet in p̄ denti ex quo no.ꝙ residuo nō intelligit assumptus qd̄ fal lit si cause sint diuerse vt.l.ēt.ff.de mi. Iteȝ fallit vbi instā tia nō durabat nisi in pte illa de qua fuit iudicatuȝ vt.l.si constante.ꝟ.fi.ff.so.ma.

f **I cum pater tuus.** In eā status filiꝰ restituit contra patrē in snia ꝯtra ip̄m filiū lata.h.d. ¶ In glo.ibi ꝛ longū tp̄s hoc solum nō suffi ceret sed ad prescribenduȝ requiruntur.xx.anni.vt.l.post mortem allegata hic in glo.sed vbi apparet emācipatio. lȝ dicatur nō solemniter facta tūc decenīū iustificat emā cipationē sed qn̄ quis gerit se ꝓ patrefamilias patre scien te ꝛ patiente q̄tum tempus requirat.vide quod not.hic Bal.ꝛ.l.iiij.ad macedo.

a **Duersus sententiam.** Ad uer sus sniam vicarij vel delegati principis solus princips est qui restituit.

c **Tam et minores.** Sentētia diffi nitiua lata cō tra minorē indefensum est nulla sed si fuit legi time defensus valet ꝛ iō est necessaria restō.h. dicit. ¶ In tex.ibi nulluȝ vobis p̄iudiciū imo sit p̄iudiciū respectu primi decreti.nam minor patit interloquutoriā vt.l.apud iulia.ff.ex qui.cau.in pos.eatur qd̄ itelligas eē verum si sit mere interloquutoria.secus aūt qn̄ hȝ indiffi nitiue.vt.l.si p̄ses q̄ deserta.ꝟ.qūo ꝛ qn̄ iu.etiā tūc assu mit nām mere diffinitiue vt no.l.inter vtile.ff.de mino.ꝛ per Bal.l.minoribus.ff.de his qui vt indig.nam sicut di cit hic glo.non patitur diffinitiuam.vt in hoc tex.apparet ita non patitur interloquatoriā talem quod intelligas ve rum nisi sit talis nature ꝙ ferri soleat contra absentes ꝛ indefensos ꝛ ideo est quod notāda glo.l.si minor.ff.de bo. auctoritate iudi. pos. dicit ꝙ minor patit ſm decretum.ꝛ hinc ē ꝙ patit sniam bāni vt dicit hic bal.ꝛ istud qd̄ di cit hec littera.f.ꝙ ꝓcessus factus ꝯtra minorē indefensuȝ nō tenet locū sibi vendicat ne dum in ciuili sed etiā in cri minali causat ſm bal. qꝛ videt eē cōtra nōt.per Cy.l.cla rum.ꝟ.de auctoritate pre.vbi vult ꝙ minor possit cōfiteri criminaliter in iudicio etiā sine auctoritate curatoris. sed tu dicas ꝙ quātū ad rigorē iudicij nō est differentia inter causam ciuilem ꝛ criminalē.nec etiā illa ꝯfessio de qua lo quit Cy.pōt dici ꝯfessio iudicialis cum ipse minor in iu

dicio nō sit habitus sed ꝯdemnabitur ex ea sicut ex cōfessione extra iudiciū facta que lz qñ facta ē aliquo non recipiente ꝓ re publica faciat solum iudiciū ad torturā vt dicit glo. l. capite quinto. ff. de adul. attamen si sit facta p̄sente fisco vel aliquo recipiente ꝓ re publica vtiqz obligat ⁊ probat sicut si facta fuisset in causa ciuili parte p̄sente ſm Jaco. butri. in. l. qm̄. ff. de his qui nō. infa. sit ergo hic ista ꝯclusio ꝙ minor indefensus in iudicio eē nō pōt ⁊ requiritur ſm glo. ꝙ nō solum sit defensus in principio. sed etiaz in toto ꝓcessu p̄terq̄ȝ respectu sn̄ie ſm ꝙ tenet hic Bar. ⁊ per cōtrariū aliqñ excusat quis respectu sn̄ie ⁊ nō respectu reliqui ꝓcessus prout dixit singularis glo. qñ citatus vult excusari ꝙ nō cōparuit ꝓpter egritudinē. nam nō excusat si potuit mittere ꝓcuratorez p̄terq̄ȝ respectu sn̄ie ⁊ cōtestationis sn̄ie vt Bal. in. l. siquis instituat in fi. glo. lz hoc nō sit verū sed tene menti. ¶ Ista tamen ꝯclusio hic data limitat vt fallat in interloquutoria vt supradictū ē. Secūdo fallit in causa momentanee possessionis. Tertio fallit quādo hz viz diffinitiue sed ferri solet in ambitionē vt. d. l. si minor. Quarto fallit qñ ꝓcedit sine strepitu ⁊ figura iudicij lz hoc ꝑ doc. nō tangat sed ratio ē in promptu cōsiderato ꝙ ista ē solemnitas iuris ciuilis q̄ virtute dicte clausule intelligit eē remissa vt in clemē. sepe de verbi. ⁊ hinc est ꝙ Bar. in extrauagāti ad reprimēdā in ver. sine figura dicit ꝙ tunc nō est opus ꝙ sn̄ia ferat in ꝓcuratorē ſm ꝙ requirit. l. i. j. de sententijs. nam attendit iusgentiū ⁊ nō solemnitas iudicij que ē de iure ciuili ⁊ illud idem quod dictū est in hac lege de adulto habēte curatorem ꝙ nō valet ꝓcessus si nō sit ab eo defensus istud idez est forte dicendū in filiofa. qñ est sub patria potestate lz sit maior. xxv. annis qꝛ si pater nō defendit iudiciū nō ꝓcedet etiā ante litem cōtes. ⁊ ad hoc facit quod nō. specu. in ti. d̓ actore. §. i. ver. sed nunqd vbi dixit ꝙ in illis casibus in quibus adultus pōt sine curatore eē in iudicio in eisdez casibus pōt filius sine patre. Et scias vltimo ꝙ citatio facta de minore lz nō sit facta mentio curatoris est valida ⁊ si nō cōparet punit de cōtentu. qꝛ videt requisitus vt legitime compareat ⁊ idem in pupillo dixit barto. l. i. §. sufficit. ff. de admi. tu. lz hoc dictū de pupillo forte nō sit verū ad quod vide nō. ꝑ ipm̄. l. sed si ex stipulatu. ff. de ver. ob.

i **N rem pupilli.** Minor restituitur aduersus sententiam contra defensorez eius sicut si contra ipsum lata fuisset hoc dicit.

¶ In glo. fi. ibi tantū plus ex ista glo. nō. ꝙ qñ quis plus cōsequit per extraordinariū q̄ȝ per ordinariū remedium. tunc nō hz locū regula que dicit ꝙ extraordinariuz cedit ordinario vt. l. in cause. ff. de mi. ⁊ plus cōsequit per restitutionē. qꝛ nō est opus adire superiorē ⁊ recuperat omne grauamē illatū in quacūqz ꝑte iudicij sed appellando nō recuꝑat grauamē illatū ante litez cōtes. vt. l. ita demuz. s̄. de ꝓcura. item tempus appellādi ē breuius qꝛ opus ē. j. x. dies interponere appellationē vt in auctētica hodie. j. de ap. ⁊ dicit hic glo. ꝙ istud tempus currit etiaz minori. qd̓ Bar. intelligit eē verū si habebat curatorē alias dicit ꝙ non currunt tempora qꝛ cedunt alie scientie ⁊ iste p̄sumit ignorare quod est forte male dictum in maiori pupillo qꝛ licet non restituatur ignorare non presumit iuxta nōt per ipsum. l. qui duos. §. cum in bello. ff. de rebus dubijs.

Si aduersus venditionem. Rica.

ſ **I minor.** Juramentū minoris de non veniendo contra contractuz tollit beneficiū restitutionis in integrū hoc. d.

ſ **Acramenta.** Contractus puberum iuramento firmati nequeunt impugnari nisi interueniat vis vel metus vel nisi iuret de non exequendo querelaz maleficioꝝ. ¶ Quia suꝑ materia p̄sentis auc̄. glose ⁊ doc. satis iplicite ⁊ inordinate ꝓcesserunt. ad hoc vt res clarius inotescat ponā quasi testualiter vnā cōclusionē siue breue epiloguz sub quo tota vis ⁊ intellectus q̄ȝtum attinet ad materiaz ꝑfecte ⁊ sub debito ordine cōprehendet ⁊ ideo breuiter sic dicas sacramēta puberū aut pubertati ꝓximoꝝ per deū p̄stita sponte ⁊ dolo cessante manu tactis scripturis d̓ seruando actum a iure permissum etiā si ex interuallo sit gestum ⁊ parte absente retractare nō lz. nam actus ille virtute iuramēti ꝯfirmatus irreuocabiliter obseruat. ⁊ hoc est ꝙ requirit ⁊ effectus qui importat super quo cōsistit virtus p̄sentis aucten. Et si bene percunctes sunt in supradictā ꝯclusionē. xiiij. ponderāda. ¶ Nā primo dixi puberū per quod infert ꝙ nō sufficit eē pupillū qꝛ nō est habilis ad iurandū vt. l. qui iurasse. ff. de iureiurā. ¶ Scd̓o dixi ꝙ idem est de ꝓximo pubertati ꝙ est indubitate verū de iure canonico vt habet in. c. i, de delic. pue. ⁊ per glo. i. c. ex litteris extra de sponsalibus sufficit. n. ꝙ sit doli capax ⁊ ꝙ iuramētū nō sit cōtra publicā vtilitatē nec contra bonos mores nec ꝙ nō nutriat peccatū ⁊ istis cōcurrētibus de iure canonico inuiolabiliter obseruat vt in. c. cum cōtingat de iureiurā. ⁊. c. ij. de pac. li. vi. ⁊ hoc ius canonicū attendit hoc casu etiā in terminis imperij cōtractet de vinculo spirituali vt. c. i. de noui oper. nun. ⁊ notatur. l. priuilegia. s̄. de sacrosanc. eccle. ꝙ etiam locum habet in declarando an sit spirituale vel non quia vt dicit bal. in. l. j. j. de oper. lib. in casibus dubijs ⁊ ecclesia cāz ad molendinum suum ēt in declarando. sed si attenderet ius ciuile forte ista auc̄. nō haberet locū in ꝓximo pubertati qꝛ dicit puberū vnde reqrit ꝙ pubertas aduenerit sicut in. l. qua etate. ff. de test. ⁊ maxime si teneat ꝙ ista sit materia odiosa qꝛ tunc ꝓ cinto nō habet qui ꝓximus est cingi vtino. dixit Bal. in. l. j. ff. sol. ma. ⁊ ꝓximus pubertati sumitur ſm doc. vt insti. de inutil. stip. in. §. pupillus. ⁊. l. j. ff. de noua. vbi dixit ꝙ qñ appropinquat ad pubertatē ꝑ sex menses dicitur ꝓximus pubertati ad qd̓ vide bonū tex. in. l. non tantū in princ. ff. de excu. tu. esto ꝙ qñ tractat de incursu pene licz Bal. in. l. excipiunt. ff. ad sil. dicat aliter vz ꝙ ille est ꝓximus pubertati qui ꝑ modicos dies appropinq̄t ad termios pubertatis. ¶ Tertio dixi per dn̄z ⁊ hoc ad denotandū ꝙ nō sufficit ꝙ iuret ꝑ creaturā sicut oliz iurabatur. l. nō erit. ⁊. l. si duo patroni. §. fi. ff. d̓ iureiu. ⁊ ita volunt cano. c. ⁊ si christus de iureiu. ⁊. c. cum contingat. ⁊ bal. hic ⁊ vide qd̓ no. gl. i. c. circa de elec. li. vj. ¶ Quarto dixi manu tactis ad denotandū ꝙ nō sufficit verbaliter interuenire iuramentū vt glo. s̄. l. ꝓxi. in verbo corporalium. ⁊ ad hoc. l. si alterius ⁊ ꝙ ibi habet. j. si minor se ma. di. ¶ Quinto dixi scripturis ad denotandū ꝙ nō est necessariū ꝙ iuret suꝑ euangelio sed sufficit quelibz scriptura vt volunt hic doc. ¶ Sexto dixi sponte ad denotādum ꝙ vbi interuenit vis vel metus ista auct. nō vēdicat sibi locum. nō tn̄ credas ꝙ lz iudiciū redatur in inuitū vt l. inter stipulantē. §. j. de ver. ob. ꝙ si in iudicio iuramētuz interueniat ꝙ nō habeat locū ista auc̄. qꝛ imo vt dicit bal. ⁊ bar. hic in. l. j. de ꝯfes. qñ iudicio metus nō interuenit representat minor maior per iuramētū sic qñ iurat extra iudiciū. Est tn̄ aduertendū ꝙ lz tex. iste dicat ꝙ si interuenit metus iuramentū nō operat sit tn̄ opus ꝙ primo petatur absolutio a iuramento. nam quādo lex vult ꝙ iuramētuz nō seruetur in odiuz iurātis tūc actus est nullus ⁊ iō nō est necessaria absolutio a iuramēto sed qñ fit in dicta ꝑsona cui iuratur tunc petit absolutio sicut occurrit in eo qui ꝓmittit vsuras ⁊ ita iurat vt habet in. c. debitores. ⁊. c. ij. ⁊ c. cum ꝯtingat de iureiurā. ⁊ ideo cum hoc casu nō sit vicium in iurante ꝑ metū sed in ꝑsona cui iurat videt ꝙ sit necesse petere ꝙ absoluat. ⁊ ad hoc bene facit tex. i. c. verū de iureiurā. sed in ꝯ̄riū facit qꝛ vbi nō est habitus ibi nō est necessaria

est necessaria absolutio qꝛ vbi nõ est habitus nõ est priua-
tio vt.l.x.de ver.ob.sed cano.volunt ꝙ ꝓmissio facta per
metum nullaꝫ ꝓducat obligatõeꝫ vt Inno.c.fi.extra q̃ꝺ
metus cã.ergo videt̃ ꝙ nõ sit opus petere absolutionẽ a
iuramento.¶Septimo dixi dolo cessantẽ ⁊ hoc ꝑ istum
tex.exquo no.ꝙ qñ quis nõ est lesus sui facilitate sꝫ dolo
aduersarij cõpetit restõ etiã si iurauerit ẜm formã huius
auctẽ.q̃ꝺ tene menti.Requirit̃ tñ ꝙ dolus fuerit tantus
qui ꝓbum virũ decepisset vt in glo.in.d.c.fi.qꝫ metus cã
⁊ Bal.in rubrica.j̃.de rescin.ven.Sed nuqd hoc casu sit
opus ꝙ primo petat̃ absolutio a iuramento doc.nõ de-
clarant cogitabã si dici põt ꝙ si interuenit suꝑ ꝯctu bone
fidei tunc nõ est necessaria absolutio qꝛ ꝯtractus suꝑ quo
interponit̃ est nullus.secus autẽ si interueniat super ꝯctu
stricti iuris quo casu ꝯtractus a principio tꝫ.l.elegãter ꝺ
dolo.⁊.l.si quis cum aliter de ver.¶Octauo dixi ẜuare
vnde sufficit ꝙ minor qñ ꝯtrahit iuret seruare ꝓmissa ad
hoc vt locum sibi vendicet dispositio istius auc.ẜm ꝙ vo
lunt hic doc.Ex quo inferas ꝙ istud verbũ appositũ hic
in tex.dum dicit de nõ retractãdis ⁊c.nõ est hic ꝓ forma
qꝛ si foret deberet ẜuari ad vnguẽ ⁊ nõ sufficeret in equipo
lenti vt in simili dicit glo.in cle.j.de hereticis ⁊ Bal.quo
tempore miles in.c.fi.⁊.l.j.ff.de lib.⁊ post.¶In nono di
xi actũ ad denotandũ ꝙ simile sit ꝯtractus vltro citroqꝫ
obligatorius siue ex vna parte tantũ ꝓut ẽ donatio vt.l.
si donationis.j̃.q̃ꝺ metus cã siue sit quasi ꝯtractus qui re
sultat in aditione hereditatis siue qñ agit̃ in iudicio.l.iij.
§.idem scribit.ff.de pec.siue simus in deffectu ꝓut loquit̃
glo.l.ij.§.ij.ff.de ꝯtrahen.emp.⁊ habetur in.l.iij.§.i.ff.ꝺ
tutel.⁊ rõ dist.siue simus in pacto in quo quis dicitur con
trahere vt per Bal.in rub.s̃.ꝺ pac.semꝑ qñ minor iurat
locum hꝫ p̃sens dispõ vt ꝯtractus ẜuet̃ ⁊ restõ impediat̃.
¶Decimo dixi ꝑmissum qꝛ si ꝯtractus fuerit reprobatꝰ
vel inhonestus locum sibi vẽdicat ista dispõ vt dicit hic
tex.in fi.¶Undecimo dixi ẽt ex interuallo.nam nõ req-
ritur necessario ꝙ iuret̃ qñ ꝯtrahit̃ sed cum sit actus in so
la parte ꝯsistens põt interuenire ẽt ex interuallo ar.l.põ-
ponius.scribit si negociũ.ff.de neg.gel.⁊ ideo dixit Bal.
l.pactum.j̃.de colla.ꝙ ex iuramento querit̃ ius absenti ꝑ
tex.iuncta glo.j.q.vij.quotiens cordis oculus.¶Duode
cimo dixi nõ est licita retractatio.nam virtus istius iura
menti impedit restõneꝫ q̃ꝺ apparet ex isto tex.cum dicit
inuiolabiliter custodiat̃.sed si hoc verbũ nõ esset apposi-
tum ⁊ lex habilitat minoreꝫ sicut maioreꝫ an videat̃ tunc
velle ꝙ nõ restituat̃ vide bal.q allegat disputationẽ Ja.
de bel.in.l.cum lege.ff.de arb.¶Tertiodecimo dixi loco
confirmatus ad denotãduꝫ ꝙ istud iuramentũ nõ solum
claudit os iuranti vt nõ possit venire ꝯtra.sed ẽt hꝫ ꝯfir-
mare ꝯtractũ suꝑ quo interponit̃ ⁊ sic habet locum opi.
Martini de qua.s̃.in glo.in.l.j.s̃.eo.ẜm cõeꝫ opi.Et ex
hoc infert̃ limitatio ad.l.nõ dubiuꝫ.s̃.de legi.vbi habet̃
ꝙ actus prohibitus a.l.non firmatur iuramento.vt.l.si-
quis inquilinos.§.fin.de legatis primo.nam illud est ve-
rum in prohibitis perpetuo ⁊ indistincte ꝙ non occurrit
semper in minore alienante vt nõ.dixit glo.circa fi.Item
infert̃ alia limitatio ad regulã dicẽtẽ ꝙ nullũ nõ ꝯfirma-
tur.l.siquis filio.§.irritũ.ff.de iniusto testamẽto.qꝛ illud
ꝓcedit de rigore.nõ aũt de equitate prout in simili occur
rit.l.filio p̃terito de iniusto testa.⁊ ex hoc fundamẽto cuꝫ
dicit̃ ꝙ iuramẽtũ cõfirmat actũ ⁊ impedit restitutionẽ in
fert̃ ꝙ parti ꝯsulit̃ ad obseruãtiã ꝓmissoꝝ remedio actio
nis.nam poterit agere actione ex eo cõtractu sed vbi non
ꝯfirmaret cẽt opus recurrere ad iudicis officiũ vel agere
cõdictiõe ex ista auctentica ex quo aliud remediũ nõ appa
ret eẽ cõcessum ar.l.statuas.ff.de acquir.re.do.⁊ q̃ꝺ ha-
bet̃.l.i.C.de condi.ex le.⁊ quod per bar.l.non satis.j̃.de
agrico.⁊ censi.li.xi.Insuper infert̃ ꝙ lꝫ ad obseruãtia iu
ramẽti heres ex facto defuncti nõ astringat̃ est ꝑsonale ex
parte iurãtis vt in.c.veritatis extra de iureiurã.⁊ quod
per bar.l.qui supstitis.ff.de acqui.here.⁊ ꝑ bal.in.l.gene
raliter.j̃.de iureiurã.⁊ in.l.pactũ.j̃.de colla.attamen in
casu isto cum cõtractus sit semel firmatus iuramẽto tran
sit cõfirmatus perpetuo in heredeꝫ vt dicit hic bal.in fi.⁊
istud est nõ.ad limi.d.c.veritatis ⁊ ista q̃ supradicta sunt
inferunt̃ ex illa prima regula quam assumpsi ⁊ his omni
bus obseruatis resultat vera ⁊ ꝑfecta cõclusio quid ⁊ qñ
iuramẽtũ a minore p̃stituꝫ operet̃.Nec addas q̃ꝺ foret si
cõtrahẽdo iurat minor.sed iurat sindicus cõstitutus a re
publica dicas ꝙ illud iuramẽtum operat̃ nũc effectum qꝛ
firmat ꝯtractũ ⁊ impedit restitutionẽ ꝓut dictũ est de mi
nore ita ꝙ de cetero res publica nõ restituet̃ esto ꝙ si non
seruant̃ oẽs de populo nõ sint periuri sꝫ solum illi sint qui
sindicũ ꝯstituerũt vt nõ.retulit bal.in.l.generaliter i p̃n.j̃.
de iureiurã.allegãdo hoc tenere Raymũduꝫ in sua sũma.
Item quid resultet qñ minor lesus vltra dimidiã iusti p̃-
cij simpliciter iurat nõ venire ꝯtra an tũc possit intentare
remediũ.l.ij.j̃.de rescin.vendi.glo.tangit hic ⁊ in.d.l.ij.⁊
veritas ẽ ꝙ põt qꝛ nõ videt̃ indubio iurasse nisi respectu
etatis ⁊ ideo ẽ opus ꝙ interueniat duplex iuramẽtuꝫ vel
ꝙ sit apposita clausula ex quacunqꝫ causa.⁊ ad hoc vide
quod in simili dixit Jaco.bu.⁊ Bal.l.siquis maior.s̃.de
trãsac.¶Aduertas vltimo ꝙ hic Bar.dicit ꝙ qñ statu
tũ loquit̃ in ꝑsonã ꝓhibẽdo ne iuret̃ vel ꝯtrahat̃ ꝙ tunc
iuramẽtũ nõ ligat iurãtẽ.⁊ ita etiã dixit.l.si q̃uis ꝓ co.ff.
de fideiusso.sed Anto.de bu.⁊ cõiter omnes in.d.c.cum
contingat damnant opi.Bar.⁊ cõtra eum adduci potest
bonus tex.l.i.ff.de rebus eorum.⁊ per hoc sit expeditum
q̃tum attinet ad hanc notabilem auctenticam.

(i)N integrum. Minor restituit̃ ex facilitate sua siue sui administratoris hoc dicit.

Si aduersus venditionẽ pignoris. Rica.

(e)Tiã aduersus vẽditionẽ

Minor aduersus vẽditionẽ pignoris p̃torij
restituit̃ si patit̃ magnũ detrimẽtũ vel imode
ratã lesionẽ.⁊ minor aduersus venditionẽ pignoris quod
habuit a maiore cui ipse successit restituit̃ si cũ eo nihil ge-
stum sit sed bene succurrit̃ ꝯtra creditorẽ vel administra-
torẽ si interuenit dolus vł culpa hoc dicit cũ.l.se.¶Pri
mo ex isto tex.collige ꝙ aduersus vẽditionẽ pignoris nõ
cõpetit restitutio minori nisi ꝓ magna lesione ⁊ istud ẽ ex
eo ẜm glo.qꝛ pignus fuit p̃toriũ vel iudiciale vnde aucto
ritas iudicis fortificat actũ ⁊ impedit restitutionẽ nisi oc-
currat graue damnũ.Et aduertas qꝛ qñ interuenit decre
tũ iudicis actus ita fortificat̃ ꝙ p̃textu lesionis nõ solet re
scindi vt nõ.Bar.l.i.j̃.p̃di.curi.ꝑ illũ tex.nisi aũt vende
ret̃ pignus siue permissio iudicis ꝓut occurrit in pignore
ꝯuẽtionali tũc dat̃ restitutio ꝓ modica lesione vt vult hic
glo.dum soluit ꝯtrariũ glo.l.seio.ff.de mi.lꝫ etiã ẜm Cy.
dici possit aliter nõ faciẽdo differẽtiã inter pignus ꝯuen
tionale ⁊ iudiciale sed dicẽdo ꝙ regulariter ꝓ modica le
sione dat̃ restitutio vt.d.l.seio q̃ꝺ fallit in vẽditiõe pigno
ris.nã tũc ad hoc vt minor reperiat creditorẽ qui sibi sub
ueniat lex voluit ꝙ nõ detur restitutio nisi ꝓ graui dãno
⁊ ita intelligat̃ iste tex.vel in subsidiũ qñ aliter sibi nõ põt
eẽ ꝯsultũ vt habet̃.l.i.j̃.si ꝺ vẽdi.pig.aga.Et scias ꝙ vbi
nõ ẽ apposita dies pignus ꝯuẽtionale nõ vẽditur nisi ela
pso biẽnio vt.l.fi.j̃.de iure dñij impe.lꝫ possit dici ꝙ ibi
tex.ille loquat̃ in feneratore sed vbi nõ eẽt fenerator vi-
det̃ sufficere ꝙ p̃cedat triplex interpellatio.l.si ꝯuenerit.
ff.ꝺ pigno.actio.⁊ in istis pignoribus vltra doc.põderat
duos tex.vnus.l.fi.j̃.de remis.pigno.ꝑ quẽ ꝓbatur singu
lariter ꝙ si debitor hypotecat bona sua p̃sentia ⁊ futura

deinde creditor liberat vnā rem ab hypoteca quā debitor vēdebat q si illa iterū reddit ad manus debitoris nō ptē rea non videtur eē pignori ꝯcessa nec hypoteca alius ē.l. creditor.§.qui post.ff.qui poti.in pigno.ha.quem allegat bal.l.iij.ī.de pigno. singulariter q si ego debitor dico q me nō soluente debitū sit tibi creditori licitū auctoritate ꝓpria intrare tenutā bonoꝝ qd tacite videtur eē ꝯuentū q illa bona sint tibi pignori cum intraueris tenutā quod tene menti. ¶ Scdo ex tex.in ista.l.ij.colligas q qn lesio causatur ex facto minoris nō cōpetit restitutio p ti. de mi nore sed si fuisset iniusta ignorātia constitutus volunt hic doc.q sibi cōpetat restitutio ex clausula si qua mihi iusta nō.in.l.cū filius.§.in hac.ff.de ver.ob.ad hoc vide qd in simili dixit bar.l.i.§.sigs aūt.ff.d itinere actuqꝫ priuato.

Si aduersus donationem. Rica.

I que res ante nuptias. Non restituitur minor aduersus donationem ꝓpter nuptias moderatā sꝫ bene restituitur aduersus donationē simplicē etiā facta illi qui primo do nauit sibi hoc dicit cū.l.se. ¶ Primo ex isto tex.nō.q do natio facta a sponso spōse si sit moderata ē irretractabilis ꝛ sic nō indiget ꝯfirmatiōe p mortē donatio sicut ē opus qn donatio fit inter cōiugatos.l.donationes.ī.de dona. inter vi.ꝛ vxo.ꝛ ista talis donatio q dicit sponsalicia lar gitas irreuocabiliter querit sponse esto q donationis fa cte p ꝯsanguineos vxori qn vadit ad domū mariti solent aliqn restitui vt habet plene p Bal.in.l.cōtes.simplicē.ī. de dona.ante nup.ꝛ facit quod nō.Bar.l.cum in plures §.in arrogato de vul.ꝛ pu. ꝛ ad hoc vide bonū tex.in.l.si seruus.ff.de dona.inter vi.ꝛ vxo.ꝛ ista nō est donatio pp nup.qꝛ illa resoluit so.ma.sic occurrit i dote vt.ī.de do. an nup.p totū. ¶ Scdo no.ex isto tex.q ēt sine auctē cu ratoris potuit etiā hoc casu adultus donare. sed in alia dona.ꝯsensus curatoris nihil opat qꝛ vt dicit bal.hic ꝛ.l. pactū curatoris.§.d pac.ad donādū nō pōt dari curator l.si seruus ab agnato.ff.de manu. ¶ Tertio nota ex.l.ij. hic apposita q donatio facta a filio emancipato ē valida vt hic secus in ptāte de quo vide plene qd dixi.l.si dona tione.ī.de colla.vbi tetigi plene an firmetur iuramentū. ¶ Quarto ex eadē lege nō.q lꝫ obligatio ad antidoica operet plures effectus vt habet.l.si testamēto.§.i.ff.de fi deiuss.ꝛ.l.sed ꝛ si lege.§.cōsului de peti.here.attamē nō est potēs impedire in itegrū restitutionē vt ē hic tex.quē tene menti. ¶ Quinto nota q qn donatarius cōsentit donan ti q vēdat rem donatā q ille ꝯsensus pjudicat in tātum donatario q nō pōt recupare etiā p̄ciū rei vēdite ad qd vide nō p Bar.l.q dotis so.matri.ꝛ p bal.l.si liqueat.ī. de inoffi.dona. ¶ Ultimo nota q tātū est alienāti cōsen tire q̄tum si ipse consentiens directo alienasset.

Si aduersus libertatē. Rica.

I post decretum. Aduersus li bertatē dandam competit restō sed aduersus datam resti tui nō pōt ꝛ qn in fraudē fuit minor inductus habet regressum ꝯtra inducētē ꝛ vbi actus nō tenet non competit restō.h.d.totus tit. ¶ Primo ex tex.in hac.l.i. ibi dum dicit decretū iuncta glo.que exponit.ī.snia.No. q decretū ꝛ snia sunt aliqn vnū ꝛ idem ꝛ est hoc casu snia diffinitiua licꝫ regulare decretū sit snia interloquutoria in.l.si debitori.ff.de iudi.ꝛ.l.qd iussit de re iu.ꝛ per bal. in.l.hi q ad ciuilia.ī.de ap.quod est verū nisi decretū in terponat qn dat sniam diffinitiuā iudex.nam tūc est snia diffinitiua vt signāter.l.qui agnitis.ff.de excep. ¶ Scdo no.ex tex.ibi dum dicit litis instaurationē q p restōnē in integrū factā aduersus sniam vel decretū nō alterat mā in aliquo sed instaurat lis.i.reponitur instantia in eo sta tu quo erat in oibus ꝛ p oīa. Ex quo infert q lꝫ appella tio deuoluat totā cām ad supiorē.l.eos.ī.de ap.secus ē in integrū resti.qꝛ ipsa concessa superior nō cognoscit vl terius de cā.sed ille ꝓsequit qui primo incepit.

¶ In glo.in.d.l.i.sup v.admittit ibi hic nolebat.imo di cas q lꝫ iudex ꝓnūciaret simpliciter libertatē deberi huic seruo non videt ꝓpterea ꝓnūciasse ꝺm formā testamenti in quo erat apposita conditio si decem solueret ita q nō videtur sub intellecta illa conditio si.x.dabit ꝛ ideo snia fuit iniusta.ꝛ ad hoc bene facit.l.cum qui.§.si mulier.ff.de iureiur.Et ex hoc inferas q qn quis est creditor in diē vel sub ꝯditione ꝛ iudex simpliciter ꝓnunciat sibi deberi q non videt sub intellecta dies vel ꝯditio qd tene menti. ¶ In ea.ibi hic liberandus aliud est ergo ꝓnūciare q̄ li berum ꝛ aliud ꝓnūciare liberandū ad qd.l.iij.§.depor tatos.ff.de le.iij.nam qn iudex loquit de p̄terito iā ap paret q facta est executio vnde non cōpetit restō sicut non purgat mora post factā purgationē vt.l.is cui.de lega.ij. ¶ Et ex hoc no.q idem esset in declaratoria executōis vt post eā nō possit mora purgari sicut occurrit i ipsa actua li executione. ¶ Et per istā glo.dicit Bar.hic ꝛ in l.solet ff.de offi.pcō.ꝛ hoc ēt vult Bal.ꝛ Ange.q si iudex vltio mense nō pōt absoluere nec condēnare cautella est q ipse nō absoluat sed ꝓnūciet absoluendū ꝛ subdunt hic doc.q si consultor in suo ꝯsilio ꝯclusit titium absoluendū fore ꝛ iudex sniando dixit ꝓnuncio ꝺm ꝯsiliū sapiētis q per hic iudex nō videt absoluere de p̄senti qꝛ in ꝯsilio ꝛ sic in ter mino ad quē fit relatio nō sunt verba disponētia de p̄sen ti sed solum verba futuri tēporis.ꝛ istud ē q vult hic bar. sed bal.oppositū.nam ꝯsultor nō poterat loqui ibi de fu turo ꝛ iudex poterat ꝛ debebat dispone de p̄nti.ꝛ ad hoc aducit.l.fundus qui.ff.de rescin.ven.ꝛ istud idem tꝫ An ge.l.j.§.siquis ita d ver.ob.ꝛ vide qd no.Jo.an.in addi. spec.in ti.de excep.ꝛ replica.§.viso vbi dicit q ista snia nō valet qꝛ in ea nō est verbū cōdēno vel absoluo sꝫ istud videt modicū obstare qꝛ sufficit q insit virtualiter p re lationē ad aliud sicut in simili dixit Bart.l.i.ff.de here. insti.ꝛ bal.in.l.actori.ff.de iureiu. ¶ In.l.p.in tex.ibi dū dicit si ipso iure percipi potestis.nam hoc casu cum sit tu tus exceptōe nullitatis nō datur restō.ista tn̄ exceptio nō est ꝓpria exceptio.vnde dixit bal no.in.l.i.§.d iur ꝛ fac. igno.q lꝫ statutū velit q ꝯtra executionē instri guarenti gie nulla exceptio possit opponi attn̄ pōt de nullitate di ci.ꝛ addas q ipse bal.no.dixit in.l.antiqꝫ.ī.ad velle.vbi dixit q nisi expsse fiat mētio de nullitate p verba gnālia nunq̄ vr derogatū nullitati qnimo dixit q nō pōt p pa ctū renunciari nisi sit appositū iuramentū qd tene menti. ¶ In ea.l.ibi puniendū ex hoc tex.nō q rōne incidētie iu dex cause ciuilis fuit aliqn de crimine ꝛ si intelligat crimi naliter resultat q sicut iudex cause criminalis rōne inci dentie vel accessorie cognoscit etiā de ciuili vt.l.solemus. §.latrunculator.ff.de iudi.ꝛ.l.interdū.§.qui furē.ff.de fur tis ꝛ p Inno.in.c.cū oporteat extra de accusa.ita ē ecōtra qꝛ punit iudex ciuilis ēt criminalr sicut occurrit.l.nullū. ī.de testi. Quinimo dicit hic bal.referendo Jacobinū de rauēna q qn statutū dicit q de dāno dato stari dꝫ dicto saltuarij q tunc nō pōt ꝓbari aliter q̄ saltuarij virtutē qꝛ opus ē acquiescere dicto suo.ꝛ ad hoc vide qd nō.bal.ī. de re iudi.§.Rica ꝛ.l.ꝛ si cōtra infra ad.l.acquil.ꝛ in.l.i. §.de iureiurā.vbi dicit q illud statutū dꝫ intelligi in sub sidiū.s.qn aliter de dāno nō ꝯstat ꝛ ad hoc allegat glo.i.c. statutū in.§.cū vero de rescrip.li.vi.vn̄ si pars q passa ē dānū posset ꝓbare p testes vel p ꝯfessionē dantis dānū nō admitteret dictū saltuarij.sꝫ vbi aliter doceri nō pōt tunc statur dicto suo ꝛ illud nō pōt reprobari.qd intelli gas verū

gas verũ nisi cõstet de fraude. ⁊ ad hoc vide q̃d nõ. An ge. l. qui restituere. ff. de rei vẽ. ⁊ adde q̃d ipse nõ. l. qui bona. §. qui damni. ff. de dam. infec. ⁊ pleni⁹. j. si vacãtia de bo. vacã. li. x. ⁊ in cor. de exi. re. §. i. Et idẽ dicas qñ ex inspectione oculo⁊ appareret ɔtrariũ eius q̃d retulit saltuarius vt refert hic bal. referẽdo dictum azo. in sũma ad. l. acquil. ⁊ bene facit q̃d ipse nõ. l. siquis testibus in fi. j. d testa. vbi dixit q̃ etiã post sñiam admittit̃ ꝓbatio ɔtra sententiã qñ cõstat ex inspectione oculo⁊. ⁊ ideo dicit q̃ ad demonstrãdũ q̃ quis nõ fuerat interfectus gladio prout dictabat sñia fuit exumatum corpus quod tene menti.

Si aduersus trãsactionẽ mino⁊ restitui velit. Rica.

c **Tam in integrum.** Restituto minore reitegratus videt̃ aduersarius quatenus ex illo cõtractu lesus remaneret hoc. d. ¶ In tex. ibi actionibus sed qñ restituit̃ ad actionẽ cũ aliẽatio ⁊ ꝑ ɔñs trãsactio fuerit nulla ad hoc respõdit hic glo. nõ. dicendo q̃ actio ista dabat̃ ad rez mobilẽ ita q̃ alienatio nõ fuit nulla. sed si cõpeteret ad rem imobilẽ vel ad ea que non sunt tempore priuata tũc dicit glo. q̃ nõ valeret. Unde ex sua doctrina infert̃ q̃ ad iudicãduz actio assimilet̃ rei mobili vel imobili attendi debet natura rei ad q̃ꝫ dirigitur illa actio ⁊ ideo dixit bar. l. si sit legatũ in fi. de lega. i. q̃ si minor alienauit vel cessit alteri iura legati sibi facti ⁊ legatũ erat alternatiuũ ad fundũ vel ad decẽ q̃ adiudicãdũ nunquid illa cessio valuerit attẽdi dꝫ q̃d debito⁊ elegerit soluere ꝓ legato. nã si vult dare fundũ cessio iudicabitur nulla alias vero valet. Et illud q̃d dictũ est q̃ actio iudicat̃ ꝓut ẽ res ad quã dirigit̃ de quo hic ꝑ glo. ꝑ nõ. in. l. iubemus. j. de sacrosanc. ec. nõ est verũ in se. naz in substãtia actio nõ est res mobilis vel imobilis sed ẽ spẽs de ꝑ se vt ꝓbat̃. l. q̃ꝫ tuberonis. §. pe. ff. d peculio ⁊ in. l. ij. j. de quadri. p̃scrip. ⁊ q̃d ꝑ bar. l. a diuo pio. §. in vẽditione. ff. de re iu. Sed assimilat̃ rei mobili vel imobili ꝫm doctrinam istius glo. Et ex his infert̃ q̃ siquis cõcedit bona mobilia aut imobilia nõ cõprehendunt̃ iura nec noĩa debito⁊ sed si diceres simpliciter bona dicas q̃ tunc iura cõprehendunt̃ vt nõ. dixit Bal. in. l. si ɔstãte in fi. so. matri. vbi allegat speculatorẽ in ti. de fruc. ⁊ interesse q̃d dꝫ intelligi eẽ verũ nisi testato⁊ referat se ad certũ locũ puta q⁊ dicat lego bõa q̃ hẽo ferarie. nã tũc nõ veniũt iura q⁊ nõ circũscribũt̃ loco. l. gai⁹. ff. d le. ij. ⁊ ita nõ. dix̃ bal. i. l. i. s. d sta. bo.

f **Jex persona.** Restituto minore restituitur aduersarius vt habeat replicationem contra actionem restitutam hoc dicit.

Si aduersus solutionem. Rica.

e **Xemplo.** Licite soluit̃ curatoribus lꝫ minores aduersus illaz solutionẽ possit restitui hoc dicit. ¶ In tex. ibi implorari dat̃ ergo in integruz restitutio minori ɔtra tutorẽ qui reddidit rõnẽ ⁊ reliqua restituit curatori. nã reditione rõnis versant̃ quattuo⁊ ꝓut dicit tex. l. cum seruus de ɔdi. ⁊ demõ. inter q̃ vnũ ẽ q̃ reliqua restituant̃ ⁊ q̃ reddat̃ ex bono ⁊ equo ꝓut dicit ibi tex. ⁊ si semel rõ est reuisa nõ põt peti q̃ iterũ reuideat̃ ꝫm Joan. an. i. c. i. de cleri. egro. li. vi. Ita q̃ oĩa ista fecit hic tuto⁊ ⁊ tñ cõpetit restitutio q̃d ex alio nõ ꝓcedit nisi q⁊ nõ adhibuit p̃fectã diligentiã. s. q̃ iudex etiã ɔsentiret ⁊ ex ista rõne nõ ad excusationẽ tutoris ⁊ debitoris q̃ si possent ꝓbare qualiter copiã iudicis hr̃e nõ potuerũt q̃ tunc illa solutio facta curatori diceret̃ ꝓducere p̃fecrissimã liberationẽ itaq̃ nõ daret̃ restitutio ex quo nõ põt imputari ipsi soluenti ar. l. grac⁹. j. de adul. ⁊ ista ẽ nõ. limitatio ad istã. l. ꝑ doc. nõ tactam. Et intelligas istuz tex. dũ dicit q̃ dat̃ restitutio qñ illa pecũia soluta curatori fuit ꝑdita facilitate minoris. secus aũt si a casu vt dicit glo. nõ. l. verũ. §. sciẽdũ. ff. de mi. ¶ In glo. fi. ibi plenissimã ista est notanda glo. ⁊ idez dicit alia glo. in. d. l. ait p̃. §. ꝑmittit̃. ff. de mi. ⁊ ex hoc no. q̃ tunc debito⁊ ɔsequitur plenissimã securitatẽ qñ nõ ɔfidit solum de curatore sꝫ soluit cũ cõsensu iudicis q̃d facit ad no. per bar. l. j. j. d predi. curi. li. xi. Et ex predictis infert̃ q̃ ille dicit̃ esse securus ɔtra quẽ nõ põt haberi regressus ad q̃d vide. l. fi. ⁊ ibi no. ff. si cer. pe. Et addas q̃ ẽt dꝫ esse cautus ille q̃ soluit vt nõ soluat verisimiliter cõsumpturo in malos vsus. nam tunc si solueret recipientẽ nõ obligaret. l. siquis cum sciret. ff. de vsuc. bene tñ se liberaret si eẽt debito⁊ ⁊ recipiens esset maio⁊ an. xxv. nam illa. l. siq̃s cuz sciret hꝫ locũ in soluente. nõ aũt in reperẽte vt dicit Ang. l. si cum dotem. §. eo. aũt tp̃e. ff. so. ma. per illum tex. quod tene menti.

¶ In ea. glo. ibi. l. pe. ⁊ rõ illius. l. est ꝫm dñm Rapha. q⁊ ibi restõ fuit verbalis ⁊ sic modici p̃iudicij vnde soluens. tunc curatori plenissimã ɔsequit̃ liberationẽ sed tu dicas primo q̃ illa est diuinatio cum tex. dicat q̃ simpliciter restituit. Itez q⁊ ẽt ꝓ modica lesione datur restõ pur q̃ non sit minima. l. scio. ff. de mi. ⁊ iõ scias q̃ illud est iõ inductũ q⁊ si expectaret̃ iudex ꝑsepe incureret̃ graue pupilli damnum. nam iuterim moreret̃ heres ⁊ fideicõmissum incideret in p̃iudiciũ pupilli. ⁊ istud est q̃d ponderat ibi tex. ⁊ similiter no. q̃ vbi piculuz est in mora nõ est opus expectare iudicem quod est summe no.

i **N debito.** Minor restituit̃ ɔtra solutionẽ debiti nãlis. h. d. ¶ Sup hac. l. iuncta glo. sume infrascriptas ɔclusiones. ¶ Prima est q̃ iudex coram quo petitur restõ in casu istius. l. nõ solum ꝓnũciat minorẽ debere restitui sed mandat q̃ sibi restituat̃ q̃d indebite solutum est ita q̃ nõ ẽ opus q̃ fiant duo iudicia sicut occurrit in rescindente ⁊ rescissoria ita q̃ nõ est opus minori restituto intentare ɔditionẽ indebiti q̃ iudex qui restituit cõpellit debitorẽ ad restituendũ. ¶ Scd̃a ɔclusio est q̃ minor hic nõ retractabat de damno vitando. nam tũc absq̃ restõne cõpeteret ɔditio indebiti ẽt maiori vt. l. sꝫ ⁊ si me putem. ff. de condi. inde. ¶ Tertia conclusio est q̃ in casu istius. l. minor regulariter tenebat̃ ꝓut qñ minus ẽ qñ ex minus solutione voluntati erat obligatus. nam si nulla p̃cederet obligatio cõpeteret ɔditio indebiti absq̃ restõne. ¶ Quarta ɔclusio est q̃ hic fuit erro⁊ iuris ⁊ nõ facti q̃ si erro⁊ eẽt i facta oportuna nõ foret restõ vt. d. l. sꝫ ⁊ si me putem. ¶ Quinta ɔclusio est q̃ mino⁊ hic soluat sine curatore. ⁊ ita dicit hic glo. rñdendo ad. l. interdũ. ff. de cõdi. inde. iste tñ intellectus sapit diuinatiõeꝫ q⁊ nõ apparet q̃ curato⁊ interuenerit ⁊ ideo forte tutius est dicere q̃ hic mino⁊ erat pubes. Et in. l. interdũ erat infans ⁊ q̃ ibi eẽt infans satis ꝓbat ibi tex. cum equipat pupilluz ⁊ furiosuz attento q̃ furiosus est similis infanti. l. ꝫuo iuito. in prin. ff. ad treb. ¶ Sexta ⁊ vltima ɔclusio est q̃ in casu isto non põt poni cõpensatio esto q̃ naturale debitũ possit cõpensari. l. ⁊ de cõpensa. ⁊ ratio est ꝫm q̃ dicit glo. l. cum is. §. j. ff. de condit. indebi. q⁊ cõpensatio opponit̃ petenti non autem repetenti.

Si aduersus dotem. Rica.

q **Uoniam.** Aduersus imoderatã dotẽ restituit̃ mino⁊ ⁊ ipsius heres hoc dicit. ¶ In tex. ibi oĩa bona non per hoc dedit oĩa sequit̃ q̃ fuerit lesio sed lesio cãtur q⁊ dedit nõ merẽti vt vult hic glo. ⁊ doc. Et addas q̃ qñ imoderatũ dote promitteret ita q̃ excederet patrimo

nlū pmissio foret nulla.l.siue generalis.ff.de iure do.⁊ qñ dos nō ē specificata verū indubio oīa bona vxor is intelligant in dotē ↄstituta vide quod nō.glo.l.mulier bona de iure dotium.⁊ vide quod notat Barto.in dispu.sua que incipit mulier hñs amplū mrīmoniū.⁊ vide q̄d nō.Bal.l.nullā.ſ.de iure do.⁊ in vsibus feudoꝝ an maritus succedat vxori in.c.i.vbi dixit ꝙ nō videntur oīa bona in dotē data qñ p vxorē nō fuit facta traditio. ¶ In tex.ibi pertinuit sed nō videt necessaria restitutio vt dicit hic glo.ij. ↄsiderato ꝙ mrīmoniū erat sepatū ⁊ dos erat restituēda sed respōdet ꝙ nō erat restituēda dos pp pactū factū cōtra cōiugatos cōpetit ergo minori restitutio ↄtra pactū q̄d fecit de dote perdēda sed ↄtra statutū q̄d cōiter vult ꝙ maritus lucret partē dotis nō cōpetit restitutio.l.si fine.§.lutius.de admini.tu.ff.Et aduertas ꝙ lz minor aduersus mriuz nō restituat restituit tñ aduersus dotē dos non sequitur in hoc naturā mrīmonij q̄d facit ↄ Anto.⁊ Imo.i.l.i.ff.so.matri. in cā dotis pcedit sine strepitu ⁊ figura iudicij q̄r sequitur natura matrimoniū quod ē suū principale per.c.prudentiam de dona.inter virū ⁊ vxo.⁊ per nō.in clemen.dispendiosa de iudicis.

¶ In glo.pria ibi speciale in dote no.singulariter ex ista glo.ꝙ licet minor sine decreto stabilia bona alienare non possit tamē in dote ē speciale quod nō.ad.l.i.ff.so.matri. cum ponuntur priuilegia dotis.

Si aduersus delictum. Rica.

i **N criminibus.** Aduersus dictuz dolo cōmissuz minoribus non dat in integ. restitutio sed aduersus culpā bene cōpetit hoc dicit. ¶ In tex.ibi nō excusat ⁊ ïō ñ excusat a dlicto ille q calore iracūdie aliquē pcutit ad q̄d.l.ij.ff.de repudijs recusat tñ qui nō ē proximus pubertati.l.siquis i graui.§.si pupillus.ff.ad sil. ⁊ intelligas ꝙ nō excusaret q̄r nō subit penā quā subiret maior q̄r nō excusat in totū.l.i.§.i.ff.ad sil.dicit ꝙ leuius torquet.nā ferula cedit infans qñ delinquit pterq̄ i duobus casib⁹.s.i.l.si arrogata.ff.d tut.⁊.l.excipiūt.ff.ad sil. ¶ In glo.in verbo delictū ibi genus generalissimū vnde resultat verbū delictū etiā vbi dolus nō cōmittit contumax etiā sine dolo dicit delinquere de quo vide Bar.l. omne delictū.ff.de re mili.lz secus in crimine. nam nō est crimē vbi nō ē delictū.l.i.§.i.ff.d his q diecerint vel esu. Sz vtz resultet maleficiū vbi nō ē dolus vide.l.i.§.i.ff. de tu.⁊ ratio di.⁊ vide q̄d nō.Bal.l.decuriōes.s.d infamibus ⁊ plenius in repeti.l.cum mulier.ff.so.matri.

i **Icet in delictis.** Minor non petens tutorē filio ipso iure seruat illesus ⁊ ideo nō venit successione priuādus hoc dicit. ¶ In tex.ibi excusari vnde pter etatē excusat mulier si nō petijt tutorē filio dari.nam aduersus negligētiā cōpetit restitutio.Item excusat mulier pter iuris ignorātiā si nō potuit ↄsulere parititione de quo dic vt dixi plene in.l.iuris ignorātia.ſ.qui admit.ad bo.pos.po.⁊ si maior sit mater ⁊ negligat tutorem petere priuat successione vt insti.ad tertul.§.fi.quin imo ⁊ si eēt sub patria ptāte priuaret etiā pater suus qui est auus respectu pupilli decedētis eodē tempore quo priuat filia ⁊ sic negligētia filie ascribit ipsi patri vt notāter dicit Bar.in.l.quid ergo.ff.de his qui nō.infa.⁊ nūquid iuri detur annus ad petēdū tutorē sicut dat extraneo successori p.l.sciant.ſ.de legi.here.multi tenēt ꝙ sic per tex. in.d.§.fi.insti.ad tertul.sed Bar.per tex.in.l.ij.§.confestim.ff.ad tertul.dic ꝙ mora contrahitur breuiori tempore.l.presbiteros.s.de epīs ⁊ cle.⁊ sic in effectu vult ꝙ mater nō habeat annū ad morā causandā sed attendatur in matre q̄ntuz ad potentiā purgationis more. Ex quo infertur ꝙ mater subit moraz ante lapsum anni sed pōt ipsam purgare vsq̄ ad annuz postea vero non. Et quomodo in minore attendatur principiū an vero finis vide quod plene nō.Bal.l.minoribus.ſ.de his qui.vt indignis.

Si aduersus vsucapionem. Rica.

c **Ontra eos.** Cōtra cursuz vsucapionis restituit minor.h.d. ¶ In glo.ibi locum habere dubiū ergo resultat q̄r p̄scriptio non videt fundata ↄtra minorem. sed ad hoc rñdetur ꝙ imo p̄scriptio currit hoc casu q̄r fuit incohoata cum maiore.nec repugnat si dicat ꝙ tūc non cōpetit restō.l.emilius largianus.ff.de mi.nam illud habz locū qñ lesio causat ex ↄuentione hoīs.secus si ex facto legis quod signanter tene menti.

¶ In ea.glo.ibi retineri nō pōt supple seruata sui bonitate put erat a principio.⁊ ex ista glo.diligēter no.ꝙ illa que seruando seruari nō possunt nō dicunt durare in eadem bonitate vltra tempus triennij.⁊ ad hoc ista glo.singulariter allegatur ⁊ iter illas res gl. nō.in.l.i.§.fuit questitum.ff.ad trebel. etiā ascribit etiā numeratā pecuniaz ⁊ pro illa glo.vide tex.in.l.igitur continuando cum p̄cedenti.ff.de iure deli.⁊.l.ij.ff.como.

Si aduersus fiscum. Rica.

f **I probus.** Etiam aduersus fiscum cōpetit minori in integruz restitutio ⁊ inter priuatū ⁊ fiscum cognoscit procurator cesaris ⁊ si res sit vēdita fisco iur creditoris minus solemniter etiā post quinquēniuz pōt ope restitutionis retractari. hoc dicit totus titulus. ¶ In tex.ibi fiscus noster.fiscus.n.difert a re publica de q̄ vide Bal.in.l.fi.ſ.de pena iudic. Et camera fiscalis dicit vbi ponunt itroitus ⁊ exitus pertinētes ad rem publicā.⁊ p hoc vide Bal. in.l.i.ſ.de here.actio. ⁊ scias ꝙ nō omnis ciuitas hz fiscū.l.eum qui vectigal.ff.de verbo.signi.⁊ in cor.de defensore ciuitatū in.§.non habētes sed ē opus ꝙ ciuitates excepta roma hoc habeant ex priuilegio vel ex largitione principū vel ꝙ quesiuerit p̄scriptione vt Bar. l.i.de aqua plu.ar.⁊ in.l.cūctos populos.s.de sum.trini. ⁊ si aliter faciūt de facto nō de iure seruant vt Bar.l.hostes.de cap.⁊ ita ponit Bar.de florētia.l.item veniūt.§. petitā.ff.de peti.here.⁊ hz inter cetera hoc fiscus p̄cipuū q̄r hz viā exequutiuā ↄtra debitorē suū p legē sacrilegis in.§.fi.ff.ad.l.iul. peculiatus ⁊ ideo bal.in.l.i.ſ.de fruc.⁊ litis expen.dixit ꝙ fiscus p colectis nō solutis habet contra debitorē viam exequutiuā quā similiter habet cessionarius.⁊ vide bonum tex.l.si creditor.ff.de actio.emp.

¶ In glo.posita in.l.j.ibi si vltra dimidiā doc.nolunt ꝙ ēt in tali casu cōpetat restō cuz intersit minoris ex quo nō habet pbare de tanta lesione.Et scias ꝙ remediū.d.l.ij. de rescin.ven.nō habet locum in preiudiciū dotis vt no. dicit Bal.l.si circūscripta.ſ.so.ma.

Si aduersus creditorem. Rica.

c **Um et ipse.** Minor in mutuo presumitur lesu in odium feneratoris ⁊ ideo mutuās fenerator hz opus probare mutuū fuisse versuz in vtilitatē minoris h.d cum.l.se. ¶ In tex.ibi versa est ⁊ istud pbare incumbit aduersario nō aūt minori.⁊ hoc est ex eo q̄r erat fenerator vnde lz alias in dubio quis credat effectus locupletior ex pecunia quam recepit.vt.d.glo.in.l.vtruz.ff.d petitī.here.tñ istud nō est veruz qñ recipit a feneratore ⁊ īō competit restitutio hoc casu minori qui mutuū recepit.

¶ In glo.

¶ In glo.fi ibi appellatū ista glo.no.vult q̄ ꝓpter pendentiā appellatōis nō causetur p̄sumptio ex snia q̄d ē nō. limitatio ad.l.herēnius.§.gaia de euic.ꝛ rō huius ē q: appellatio aut extinguit aut suspendit virtutē snie vt habeẗ in.l.furti in princi.ff.de his qui no.infa.ꝛ iō Hostien.in.c. in p̄sentia de renū.dixit q̄ snia nō est p̄sumptio vbi postq̄ transiuit in rem iudicatā.Item adde aliam limitationē.nam illud q̄d diciẗ de p̄sumptōe ꝓpter sniam locū sibi vendicat qñ snia est lata a iudice ordinario.secus aūt si a delegato vt dicit Inno.in.c.cum in plures.de offi.deleg. s.q̄ pendente appellatōe nō est p̄sumptio pro snia intelligas q̄ idem est.j.tp̄s.x.dierū datum ad appellandū.naꝫ est eiusdem vere cuius pendet qñ est appellatio vnde est glo.no.in.l.ex iudicioꝝ.ff.de ac.ꝛ ad hoc vide q̄d no.bal. l.qui a latronibus.ff.de testa.

Si tutor se ab hereditate abstineat. Rica.

r **I vos paterne.** Filius qui nō ꝓbaẗ imixtus non indiget restōne alias opus est q̄ restituatur aduersus imixtionē.h.d. ¶ In tex.ibi necessaria nō fuit.ꝛ ex hoc inferẗ q̄ nō est fundata itentio creditoꝝ ꝯtra filiuꝫ in ꝑtāte si nō ꝓbaẗ imixtio.ad q̄d etiaꝫ vide tex.in.l.j.j̄.de repu.vel abstin.heredi. nec repugnat tex.in.l.j.§.sunt qui in ꝑtāte.ff.si quis onus cāte.vbi tex. dicit q̄ habeẗ ꝓ herede suo q̄d ē quo ad ea que filio sunt fauorabilia ꝓut transmissio ꝛ ꝯfirmatio tutelle de quo vide in.l.si filius qui patri de vulga.per Bar.Sed quid foret qñ nō vertitur interesse nec dānū filij sed solum tractatur de fauore tertij an tūc opereẗ suitas lꝫ nō sit ꝓbata imixtio tex.no.valde.l.ita tñ.§.si pater.ff.ad treb.vult q̄ sic ꝛ addas q̄ ēt operaẗ hodie suitas vt nō habeat locum titulus ꝓ herede in suo vt singulariter dixit glo.l.nihil.j̄. ꝓ herede ꝛ istud beneficiū abstinēdi a pretore ꝯcessum ħꝫ bal.l.si paterna.j̄.de his qui in frau.cre.est hodie ēt de iure ciuili per tex.l.fi.§.sed ꝛ q:.j̄.de iure delib.

r **I omnes.** Quādo filius restituit aduersus imixtionē citanẗ oēs creditores hereditarij p̄ntes. sed si sint absentes sunt a iudice solemniter citāndi vt compareat quibus non competentibus restituitur minor aduersus aditionem hereditatis.h.d. ¶ In tex.ibi p̄ntia ergo supplet defectū citationis vbi nō ē opus citare p̄sentem ꝛ sic monitio sic facta p̄senti a iudice hꝫ vim peremptorie vt glo.nō.in.l.ij.j̄.q̄ūo ꝛ qñ iu.Intelligas tamē hoc eē verū sed q̄ nō requiriẗ citatio vbi ē p̄sentia partis locū habere nisi citatio eēt de forma.nam tunc dꝫ seruari ꝛ nō sufficit in equipolenti adimplere vt dicit glo.nō.in.c.i.quo tempore miles in vsi.fe. Et hinc ē q̄ glo.in clemē.i.de vita ꝛ hone.cle.vult q̄ vbi requirunẗ tres citationes pro forma tūc peremptoriū nō assumit viz triū citationū.Et hinc etiā est q̄ bal.in.l.i.de liber. ꝛ post.dixit q̄ si citatorio ē datū ꝓ forma q̄ apponaẗ nomē patris ꝛ aui tunc nō sufficeret citare galopressum ꝟm q̄ dicit glo.l.ac ꝯsultissima.j̄.qui testamēta vbi dicit q̄ ꝓpter singularitatē nois nō ē opus alia demōstratione. ¶ In tex.ibi quidā aduertas.nam si quidā creditores sūt citati ꝛ quidā nō tūc quo ad citatos valebit restitutio ꝛ sic non erit heres respectu eoꝝ sed respectu eoꝝ q̄ non sunt citati remanebit heres. sicut occurrit in simili qñ quis fateẗ se heredē corā vno creditore. nā tunc quo ad eum solum censeẗ heres vt dicit bar.l.is pōt de acqui.here.per.l.fi.ff.de interro.actio.ē tamē hoc in se valde dubiū q: si iste minor fuit heres institutus facit testatorē ꝓ parte testatū ꝛ ꝓ parte intestatū. nisi respōdeas q̄ istud ē tollerabile ex post facto vt habeẗ in.l.ius nr̄uꝫ. ff.de reg.iur.ꝛ ista citatio creditoꝝ fit aliqñ pro ꝓclama. vt.l.eo tempore.j̄.de permis.pigno.ꝛ ideo Angel.si ꝑ luxurio.ff.de ap.dixit q̄ ille qui querebat testamentuꝫ per ꝓclama citat illos quoꝝ interest. ꝛ vide q̄d nō.bal.in.l.si quis instituaẗ.ff.de here.insti.vbi dixit q̄ etiā qñ requiritur specialis citatio sufficit ꝓclama.si probeẗ q̄ citandus habuit scientiā ꝓclamātis ꝛ allegat Inno.i.c.humilis de maio. ꝛ obe. ꝛ illud proclama non ligat absentes a loco vt.l.fi.de decre.ab ordi.faci.ꝛ qñ minor qui vult restitui nō hꝫ noticiā creditoꝝ cautela ē q̄ requiranẗ ꝑ ꝓclama. de quo in.l.si a tempore.j̄.de remis.pigno.de quo vide ꝑ bal.in.l.siquis instituatur de here.insti.Et addas q̄ pro clama non p̄iudicat absentibus a loco vt.l.fi.de decre.ab ordi.faci.ꝛ ligat oēs q̄ habuerūt scientiā vt Inno.in.d.c. humilis d̄ maio.ꝛ obe.Sed aduertas q̄ si creditores sint absentes ꝛ citati nō cōpareāt ꝛ lis nō fuerat ꝯtes.q̄ūo potuit ferri snia in causa restōnis in integrū ad q̄d respōdet Cy.q̄ hoc casu nihil petiẗ a parte dari vel fieri sed soluꝫ petiẗ a iudice vt rescindat q̄d factū ē ex quo nō.limitationē ad auctētica offeraẗ.j̄.de litis ꝯte.vbi dicit q̄ nō tenet snia si nō ꝓcedit litis ꝯtes. nam illud ē verū qñ a parte petitur aliquid dari vel fieri alias nō valet quod tene mēti. Vel dicas ꝟm bal.q̄ hic valet in odiū creditoꝝ qui citati voluerūt cōparere sed certe iste intellectus nō videtur bonus.q: si hoc foret.primū ꝛ ꝟm decretū nō eēt necessariuꝫ q: vt dicit Bal.l.si finita.§.iuli.de damno infec.decreta sunt reperta in defectū snie diffinitiue que nō pōt ferri.lite nō cōtes.esto q̄ pars requisita contumaciter se absentet vnde relecta opi.Bal.dicas tertio loco ꝓut dicit hic Jaco.bu.ꝛ in.l.consentaneū.j̄.q̄ūo ꝛ qñ iudex q̄ ideo valuit hoc casu snia lꝫ nō p̄cedat litis ꝯtes.q: ꝑmissionē in possessionē ex primo vel sc̄do decreto nō pōt eē ꝑmissum parti vnde ista theorica semper allegaẗ.s.q̄ vbi permissionē in possessionē actioni cōtra cōtumacē nō pōt eē consultū ibi pōt ferri snia etiā lite nō cōtes.q̄d tene menti. Quod ē intelligendū verū qñ ꝓcediẗ extraordinarie.secus aūt si est causa ordinaria vt dicit nō.bal.in.l.fi.§.illud.j̄.d̄ tempo. ap. per illum tex. vbi erat questio de nullitate ꝛ agebatur ordinarie ꝛ nō poterat parti eē cōsultū ꝑmissionē in tenutam ꝛ tamē snia nō valet lite nō ꝯtestata. imo forte dicendum ē q̄ ex toto ista theorica Jaco. bu. nō sit vera lꝫ per bar.approbeẗ q: videẗ cōtra tex. in.c.tue extra vt lite nō cōtes.ꝛ ita ibi Anto.de bu.adducit illum tex.cōtra istam opi.Et tandē scias q̄ hic bal.ꝛ in auctētica qua in ꝓuincia.j̄.vbi de crimine agi.op.dicit q̄ lꝫ qñ agiẗ in causa in qua ꝓcediẗ sine strepitu ꝛ figura iudicij partibus p̄sentibus opus ē q̄ fiat litis cōtes. ꝛ aliter dicit q̄ nō valet sententia.ꝛ ad hoc allegat Inno.in.c.per venerabilē qui filij sint legi.ꝛ hoc ē singulariter pōderādū.nam lꝫ solemnitate a iure ciuili inducta intelliganẗ eē remote qñ dicta clausula ē opposita attamē. hoc fallit qñ partes sunt p̄sentes q̄ opus ē cōtestari litem. quod tene menti lꝫ hoc forte nō sit verū primo q: si nō dꝫ fieri strepitus iudicialis.q: oēs solemnitates ꝑter citationē videẗ sua natura remote.naꝫ reduciẗ causa ad iusgentiū quo tempore vt dicit tex.in.l. ij.de origi.iuris soluꝫ manu regia fiebat executio ꝛ cessabant solemnia iudicioꝝ vt habeẗ ꝑ bar. in extrauagāti in verbo sine figura.item ꝑ nō.in auctentica offerraẗ vbi habetur q̄ ista tela iudicij.s.q̄ detur libellus fiat ꝯtestatio ꝛ alia de quibus loquiẗ glo.in.l.ꝓbata vendicāt sibi locuꝫ ꝟm ius ciuile.q̄ in hoc casu videẗ eē remotum nec obstat dictum.c.per venerabileꝫ q: ibi procedebatur per rescriptuꝫ q̄d est cōtra ius cōe vn̄ adhibeẗ illa distinctio inter presentem vel absentem ad hoc vt minus ledat ius cōe.

De receptis arbitris Rica.

e **X sententia.** A snia arbitri non appellaẗ ꝛ non ꝓducitur actio sed metu pene paretur eidem ꝛ ex snia ar

bitri vltra diez cōpromissi lata pena cōmitti nō pōt.h.d. ¶ In tex.ibi quia nec iudicati actio.ista rō lz sit scripta i l.tñ nō est sola nec finalis attento q ex interloquutoria nō oritur actio vt habet p glo.l.fi.§. necessitate.ĵ.de bo.que lib.ꝛ tñ psepe appellat vt habet intra vtile.ff.de mio.Vñ assignat alia rō ẟm bal.hic qui dicit q ex cōpromisso non pōt appellari qꝛ est ꝯtractus ꝛ a laudo nō appellat qꝛ non ꝑducit obligationē nec actionē nisi post emologationē.sz etiaz ista rō nō videtur bona qꝛ ēt a grauamie extra iudiciarij solet appellari vt habet per bar.l.fi.ff. de ap.reci. Tertia assignat rō qꝛ appellatio est inuenta ad rescindendas iniquitates iudicū vt dicit Ang.in.l.arbitro.ff. q sa.da.cog.per tex.in.l.j.ff.de ap.sz arbiter nō est iudex ergo ꝛc.sed ista rō nō ꝯcludit qꝛ laborat eodem morbo sicut p̄cedens. ¶ Quarto loco dicitur q rō esse pōt qꝛ arbitria sunt inducta vt sit litiuz finis ꝛ ꝑpter lesionē nō rescindun tur vt.l.diem ꝓferre.§.stari.ff.e.sed ēt ista rō est valde dubia cum arbitramēta rescindant ꝑpter lesionē enormem vt.l.vnde si nerue.ff.depo.quare etiā lauda efficatius seruari debent vnde vltimo dicitur q nō appellat qꝛ appellatio debet fieri gradatim vt.l.j.ff.quis ꝛ a quo.ꝛ iste gradus non reperitur in arbitro sed quicquid sit cōclusio est ista q a snia laudi regulariter nō appellat vt hic ꝑ Bar. licet detur exceptio.l.nō distinguemus.§.tamen quidaz. ff.eo.Quod fallit in arbitro assumpto ex delegatōe facta per iudicem ꝓut occurrit in.d.l.arbitro.ff.qui satisda.co. Secundo fallit in arbitro legali de quo in.l.cum speciali. ĵ.de iudi.Tertio fallit de iure canonico ꝛ sic in terris ecclesie vt dicit hic Bal.allegando.c.statuendū.ij.q.vj.sed illud canon hoc nō ꝓbat sed melius ad hoc tex.in.c.si eps in ea.q.ꝛ illum tex.Bal.non allegat.Quarto fallit in arbitratore a cuius ꝓnūcia nō solum incurrit sed appellat vt no.dicit Bar.in.l.fi.de ap.reci.cuius tamē contrariū tenuit Bal.l.hi qui ad ciuilia.ĵ.de ap.quod aūt sit in iudice recursus varie sunt sententie nam Bar.l.j.de lega. ij.dicit q non appellatur q allegat Innoc.in.c. presenti de rescriptis.ꝛ ad hoc bene facit glo.in.c. super his extra de actioni. Et pro ista parte facit ratio quia non est gradus in arbitratore sicut in arbitro ꝛ iudex recursus subrogatur in locum arbitratoris ergo eandem naturā assumit ꝛ procedit ista ratio si teneatur q ab arbitratore non appelletur alias nihil valet. Item qꝛ negari potest q iudex hoc casu subrogetur loco arbitratoris ẟm quod dixit Ant.de bu.c.quintauallis de iureiu. ꝛ vide de isto articulo quod no. Jo.an.in addi.Spec.in ti.de appel.§.in quibus.vbi allegat disputationē rusticani.ꝛ vide quod not. bal.in rubrica.ĵ.de app.ꝛ.l.eos.§.temere.eo.ti.ꝛ.l.i.ĵ.de sen.ex pi.reci.ꝛ.l.i.ĵ.de his que pene nomie.ꝛ.l.fi.ĵ.de cōtrahen.emp.ꝛ in repetit.l.tale pactum.§.qui ꝓuocauerit.ff.de pac.ꝛ quo tempore miles in.c.i.in vsi.feu. Et addas q cum sit differentia magna inter arbitrū ꝛ arbitratorem quādo concurrit vtraqz potentia an videatur ꝓnūciasse vt arbiter an vt arbitrator vide quod no.glo.l.i.de iudi.ꝛ vide quod no.l.si dñium.ff.de fur.ꝛ bar.l.si seruus plurium.§.fi.de lega.primo.ꝛ.l.ij.ff.de mili.testa.ꝛ.l.falsis.ĵ.de fur. Et qñ in cōmissione nō exprimit puta qꝛ dicitur qui ꝓmiserūt in titium.ꝛ vnde dicit in arbitrū vel in arbitratorē ex quo capite videatur facta commissio dic in dubio q in arbitruz.ꝛ ad hoc.c.veniēs.ꝛ quod ibi no.de iureiu.Et addas vltimo q bar.dixit hic q hodie appellatur ab arbitri snia ꝯsiderato q per emologationē inducitur actio ꝛ appellando approbat vt reprobus arg.l.iij. §.fi.rē ra.ha.ꝛ ita ēt dicit in.l.filio de inius.te.ꝛ eius opinio est reprobata ꝛ de hoc vide p Anto.de bu.in.c.quintauallis.ꝛ per Ang.l.posthumo.ĵ.de cōtrata.ꝛ p bal.hic. nam qui appellat soluz reprobat.vbi obstat tex.§.falsas. qꝛ sunt ibi diuerse persone quarum vna videt approbata ꝛ reliqua reprobata vnde bene concurrit q approbat vt reprobet sed istud nō potest verificari respectu vnius persone tantum a cuius sententia appellatur.

f **I contra compromissuz.** Qui est cōtumax in nō cōparendo coram arbitro incidit i penā cōpromissi hoc dicit. ¶ In tex.ibi pene videt obnoxius.videt ergo obligatus ad penam cōpromissum ꝑpter p̄ceptū nō seruatū in nō cōparendo sicut cōmittit pena qñ ipm laudū nō seruat qd locuz habet qñ etiā qñ simpliciter est ꝓmissum parere arbitrio nam intelligit ne dū respectu laudi sed respectu p̄cepti vñ dicit hic bal.q in illis casibus in quibus ꝑpter nō seruatum p̄ceptū iudicis pōt iudex mutare in eisdē si nō seruet p̄ceptū arbitri cōmittit pena cōpromissi quod tene mēti. sed si eēt limitata pena respectu certe cause vt puta.qꝛ foret dictū in casu in quo nō pareat snie arbitri tunc nō hz locum ista lex qꝛ intelligitur de sententia diffinitiua.non aūt de p̄cepto vt dicit hic bal. p.l.i.§.qd in sententijs.ff. quādo ap.sit ꝛ vide qd ipse nōt in.l.i.ff.de offi.p̄.ꝑtorio.

a **Rbitrorum.** Aduersus petitionez pene cōpetit exceptio dolo si per dolum vel sordes fuerit arbitratuz hoc dicit. ¶ Ex isto tex.nō. primo q tenet laudum ꝛ cōpromissum inter patrez ꝛ filium. ¶ Scdo nota q lz sentētia lata per sordes reddatur nulla ipso iure vt.l. venales.ĵ.sententias rescin.nō pos.attamen non est ita in laudo qꝛ valet sed datū exceptio. ¶ Tertio nota qd illud q dicit.l.diē.§.stari.ff.de arbi.s.q opus est laudo parere iusto vel iniusto locum habet q̄ztum ad hoc non possit appellari vel recursus haberi sed non q̄tuz ad tollendā virtutem exceptionis. qꝛ conseruatur exceptio doli si occurrat q dolo latum sit vt probatur hic quod tene menti.

n **E in arbitris.** Si cōpromisso fuerit iuratū ab arbitris vl ab arbitro tantū vel a partibus tantum vel in actis fuerit assertū fuisse iuratū ex arbitri snia cōdemnatoria orit actio ex absolutoria parat exceptio. secus si iuramētum nō apparet ex actis lz altera pars vel arbiter asserat fuisse iuratū item si arbiter snia emologet orit actio ꝛ exceptio ꝛ dī emologari siqs dicat approbo ꝛ idē si dicat nō iprobo .h.d. ¶ Ex tex.isto colligunt infrascripte ꝯclu.q̄z pria ē q ex laudo virtute iuramēti orit actio que alias ex laudo nō ꝑducit.l.i.ĵ.eo. qd hodie est correctum auctentica decernimus.ĵ.co. ¶ Scda est q tantuz operat iuramentū q constat exactum q̄tum operat confessio facta per partes de pstito iuramento ꝛ sic tantuz reducit iurasse quotam notario q̄z si notarius attestetur q partes dixerūt se iurasse.ꝛ ad hoc vide in vltimis voluntatibus tex. valde nō.l.cum quis decedens.§.codicill. de lega.iij.vbi tantuz reducit q testator asserat se iurasse q̄tum valet si confessus iuramentuz apposuisset ideo dicit Bal.nō.in.l.rationes.ĵ.de proba.q sicut heres non pōt venire cōtra confessionē confessatā iuratā per testantē ita nō pōt qñ testator asseruit se iurasse. ¶ Tertia conclusio est q qñ ex laudo producit actio aliqñ dat actio in factū aliqñ cōditio ex hac lege.ꝛ aliqñ actio in rem q qñ nō sit vide hic glo.in ver.in factuz. ¶ Quarta ꝯclusio est q arbiter nō videt bonus testis super materia in qua habuit ferre laudu quod intelligas ẟm Bar. pendente processu vel qñ deponeret an snia sua sit iusta vel iniusta.naz tunc reddit suspectus qꝛ vt dicit Joan.an.in adi.spec.in ti.de testibus semper testis reddit inhabilis qñ deponit super eo de quo spectat ad ipsum comodū vel incomodū laus aut vituperiū nunquid aūt credat arbitro qñ data ē sibi potestas vt possit laudare cum scriptura vel sine an tunc credat sibi si dicat sibi fuisse probatū. ꝛ aliter hoc nō constat ex actis vide quod nōt Bar.ꝛ Bal.in auctentica nisi breuiores.ĵ.de sententijs. ¶ Quinta cōclusio est q acta

que

que requirunt scripturā testibus nō probant lz alias pos-
sunt acta probare p testes.l.scire oportet.§. oportet ⁊ qđ
ibi per Bal.de excusa.tu. ¶ Sexta est ꝙ priuata scriptu
ra i actis publicis redactis hʒ vim publice scripture. Ex
quo infert ꝙ hoc casu pōt fieri cōparatio litterarū ſm ꝙ
dicit tex.in.l.cōparationes.ꝟ.de fidei instrumēto.vnde lz
regulariter qñ est priuata scriptura testibus nō subscripta
si negetur cōparatio non est facienda vt habet.l.scriptu-
ras.ꝟ.qui po.in pig.ha.⁊ nō.Ange.auctētica siquis dicat
eo.ti.tamē hoc casu cū ista priuata scriptura habeat vim
publice faciat indubitatā fidem ⁊ si erit opus fiet cōpara
tio litterarum quod tene menti. qꝛ per doc.non tactum.
¶ Septima ⁊ vltima est ꝙ ad emologationē laudi non
operat si pars dicat nō improbo ꝗ̄tum si dicat approbo
itaqꝫ nō improbare est approbare quod tene menti. lz nō
ita sit in adi.hereditatis qꝛ ille qui dicit nō adeo nō ꝑpte
rea nō repudiat iuxta nōt p bar.l.gerit.ff.de acquir.here.

d **Decernimus.** Iuramentū ē prohibi-
tum apponi in laudo
⁊ ideo nō dat robur laudo ⁊ si aliter deierat
dictuʒ habet vltoꝛ hoc dicit. ¶ Nota ex tex.
ibi dum dicit qui male iudicat ꝙ lz iudex qui dolo male
iudicat faciat regulariter litem suā tamē secus in arbitro
quod tene menti. de quo tamē dic vt dixi.l.pe.s.de pac.
¶ Sed aduertas nunquid ista prouisio facta contra iura
menta.⁊ sic ad correctionē legis ꝑcedentis sit valida iure
canonico bar. hic dicit ꝙ sic qꝛ hic est factū ꝑceptū perso-
ne vnde mortaliter peccat qui venit cōtra per tex. in.c.ij.
de maio.⁊ ob.sed certe illud dictum est reprobatū vt dixi
in auctentica sacramēta.s.si aduer.vend.⁊ ideo illud qđ
hic dicit caret fundamēto vnde dicas prout nōt. voluit
hic Bal.videlicet ꝙ si tu petis nunquid iuramentum sit
seruandum ita ꝙ virtute iuramenti per ecclesiasticā cen-
suram cōpellatur iurans seruare promissa ⁊ dic ꝙ hoc ser
uatur nō obstante ista auctentica considerato ꝙ potest ser
uari sine interitu salutis eterne ergo seruari debet.c.cum
contingat de iureiuran.nō curato quid imperatoꝛ dispo-
nat cum non possit in spiritualibus aliter disponere ꝗ̄ pa
pa velit vt habet.l.priuilegia de sacrosanc.ec.⁊.c.per ve-
nerabilem qui filij sint legit.qūcquid dicat glo.l.adigere.
§.ꝗ̄uis.ff.de iure pat.sed si queris an virtute istius iura
menti producatur actio sicut producebatur per.l.in arbi-
tris.s.eo.⁊ dicendum est ꝙ nō qꝛ tunc imperatoꝛ pōt pro
uidere considerato ꝙ illa prouisio fuerat facta ab impera
tore vnde suum potest auxiliuʒ denegare iuxta nō.in simi
li per Bal.l.ij.ꝟ.de contra.emp.⁊.l.ꝯsulta.ꝟ.de testamen
ta.⁊ de isto passu nunquid prouisio imperatoris extēdat
se in preiudicium ecclesiastice persone vide quod plene di
xi in tractatu de guarentigia in prima parte.

c **Dum antea.** Ex sententia arbitri pa-
cto nudo ⁊ sine pena as-
sumptio sequuta emologatione tacite vel ex-
presse oritur actio ⁊ exceptio ⁊ corā arbitro fit
interruptio prescriptionis ⁊ ex actis factis coram ipso in
ter easdē partes resultat probatio in alio iudicio hoc.d.
¶ Ex isto tex. resultant notabilia infrascripta primum
est ꝙ sicut sententia diffinitiua postꝗ̄ transiuit in rem iu-
dicatam habet paratam executionem.l.si causam ⁊ quod
ibi per bal.ꝟ.de execu.rei iu.⁊ quod habetur.l.i.⁊.ii.ff.de
iureiuran.ita est in laudo facta emologatione tacite vel ex
presse cum tex.iste dicat ꝙ post emologationē laudum est
sequendum. ¶ Secundo sciendum est ꝙ quando petitur
executio laudi actoꝛ sequitur forum rei vt dicit hic tex.in
ver.huius forum ⁊c. ⁊ per hoc dicit bal. hic eē textum per
quem deciditur illa questio de qua in.l.i.vbi ⁊ apud quē
⁊ per bal.in cōclusionibus spec.in ti. de arbitro videlicet
ad quem iudicem sit habendus recursus sed tu dicas ꝙ
tex.iste hoc non probat sed loquitur quando quis vult pe
tere executionē ipsius laudi quem iudicem teneat adire.
¶ Tertio notandum est ꝙ emologatio est fienda post la
tum laudum ex quo infertur ꝙ laudum non potest emolo
gari anteꝗ̄ latum sit ad quod facit ꝙ in simili notat bal.
de ratihabitione que fieri non potest nisi postquam actus
gestus est vt dicit.l.fi.ꝟ.de contra emptio. ⁊ ratio quare
emologatio non potest precedere laudo est quia nutriret
dolum qui de futuro remitti non potest.l.si seruus veti-
tus.de legatis primo. Sed aduertas quia licet dolus fu-
turus remitti nō possit.attamen enormis lesio que aliquā
do re ipsa cōmittit circūscripto dolo vtiqꝫ remitti potest
⁊ ideo dixit Anto.de bu.in.c.quintaualis.extra de iure
iuran.ꝙ quando fit pactum de non reducendo arbitra-
mentum ad arbitriū boni viri illud pactum operabitur.
circa lesionem que resultat re ipsa. nam vbi si non foret
illud pactuʒ posset haberi recursus iuxta plene no. p bar.
§.arbitroꝝ.p socio.l.nerua.ff.depo.nunc haberi non pōt
virtute pacti ⁊ ideo nō ē tutum dicere ꝙ pactum de non
reducendo laudū ad arbitriū boni viri sit nullius effectus
cū sit illa clausula si eqꝫ arbitratus fuerit vt hic per Bal.
⁊ Bar.l.quidam cum filium.de ver.ob.Et ad vnuʒ ad-
uertas videlicet an isto casu de ista enormi lesione sit ha-
benda fides coram iudice ad quem recurritur an vero co-
ram ipso arbitro ex cuius laudo resultat lesio.naʒ quo ad
sortienduʒ forum videtur ꝙ sufficiat allegare illud quod
si verum esset daretur accessus ad iudicem iuxta no.c.cuʒ
sit generale de foro compe.⁊.l.cum quedam puella.ff.de
iurisdi.omniū iudicum.⁊ per bal.l.ij.ꝟ.cōmuni diui.sed in
contrariuʒ scilicet ꝙ sit opus probare de ista lesione corā
illo ad quem pertinet executio facit quod no.bart.l.nam
postea.§.si minoꝝ.ff.de iureiuran.⁊ in hoc foret cogitan-
dum cuʒ per doc.non dicitur. ¶ Quartū qđ no.venit ꝙ
in casu istius.l.attendit approbatio vel improbatio eius
cuius conditio non est potius ad rescisionē actus.nam di
cit hic tex.si per.x.dies tacet vel si dicat nō reprobo vide
tur tacite emologare vt dicit tex.in.l. precedenti.⁊ tamen
obstat ꝙ non potest appellare nec rescisuʒ habere.l.diem
ꝓferre.§.stari.ff.e. ¶ Quintū no.est illud quod dicit hic
glo.in verbo comercium dum dicit hic esse tex.ꝙ libellus
in scriptis debet dari coram arbitro sicut coram iudice
ordinario.Et ex hoc infertur ꝙ ipse arbiter licet non ha-
beat iurisditionē habet notionē similē iudici ordinario
vnde solennia iudicioꝝ de quibus loquit glo. prolatam.
ꝟ.de sen.seruant etiam coram arbitro ⁊ ideo volentes ob
uiare apponunt clausulas remotiuas.puta qꝛ dicunt ꝙ
possit ꝓuidere ⁊ terminare sine strepitu ⁊ figura iudicij.
⁊ aliquando dicunt ꝙ possit alte ⁊ basse ꝓut videtur sibi
laudare quod quid importet vide per bald.de.l.coradi.c.
inter pares in vsibus feu.Et quando partes dicunt ꝙ se
remittunt in manibus titij quam potestate tūc titio dare
videantur vide bal.c.i.de inuestitura in maritum facta in
vsi.feu.⁊ quando dicunt ꝙ possit laudare de iure ⁊ de fa-
cto dicit hic bal.ꝙ itelligitur remota iuris solemnitas.⁊
ad hoc vide quod ipse no.l.solam.ꝟ.de testi.⁊.l.iustitia.ff.
de iusti.⁊ iure.⁊ vide quod no.bal.in extraua.ad repri.in
ver.videbitur ⁊ cōclusio in effectu est ꝙ intelligitur remo
ta cause cognitio iuxta no.l.ictus fustiuʒ de his qui no.in
fa. ⁊ bene facit glo.l.i.ff.de ferijs.⁊ ex hoc potest inferri ꝙ
in tali casu arbitri poterit laudare etiā non citatis ex quo
est remota cause cognitio iuxta glo.l.iij.§.si cognita.ff. de
bonoꝝ posses. ¶ Sexto no.est ꝙ iuramentum interposi-
tum super compromisso ſm quod loquitur tex.in.l. prece
denti operatur effectum vt ex laudo oriatur actio sicut ori
tur quando sequitur emologatio. Ex quo infert Bald.
hic eē.tex.no. per quē decidit illud dubiū đ quo habet.l.
iurisgentiuʒ.§.quinimo.ff.de pac.videlicet nunquid iura
mentum vestiat pactum nudum.nam dicit ꝙ probat per
istum tex.ꝙ non facit. nam ista lex presupponit ꝙ pactuʒ

erat nudum ꝛ ꝙ si interuenit iuramentum scilicet a parti bus vel ab arbitro interpositū ꝙ tunc actio oritur ex laudo. nam si pactū vestiretur tunc ex ipso pacto orireť actio ꝛ ideo tunc ex laudo non orireť qꝛ emologatio non ē causa producende actionis ex laudo nisi quando compromissum ē nudo pacto factum ergo necessario est dicere ꝙ pactum non est vestitum calore iuramenti. Sed potes dicere ꝙ tex. iste hoc non probat. nam non ē bona consequentia ꝙ pactum fuerit iuramento vestitum ꝛ ꝙ tunc ex laudo non producatur actio esto ꝙ vera sit consequentia ꝙ quando ex compromisso oritur actio emologatio non producat actionem ex laudo qꝛ fortius operatur iuramentuȝ ꝙ̄ ipsa emologatio ꝛ ideo ista illatio quam facit bal. non videtur vera. ¶ Septimū quod oritur ex ista lege ē quia ex actibus factis coraȝ arbitro interrumpitur prescriptio sicut interrumpitur quando fiunt corā iudice ordinario. ¶ Octauū est ꝙ acta facta coram arbitro inter easdem partes fidem faciunt etiam coram iudice. ¶ Nonū ꝛ vltimum est ꝙ emologatio tacita vel expressa infundit virtutem laudo qꝛ ex eo producitur actio sicut oritur ex sententia diffinitiua quod est veruȝ quādo compromissum erat factum pacto nudo alias vō non ꝛ ideo dicunt hic doc. ꝙ iste effectus vt perducatur actio ex laudo propter emologationem causatur in subsidium scilicet quando parti de actione non potest aliter esse consultum ꝛ ex hoc inferunt doc. ꝙ quando est apposita pena in compromisso non habet locum ista lex. qꝛ tunc actio non oritur ex laudo quod dicunt non esse verum nisi sit apposita clausula rato manento pacto de hic per Bar. l. ait pretor de re iudi. ꝛ plene per Anto. de bu. in. d. c. quintauallis ꝛ per Joan. an. in adi. spec. in ti. de arbi. §. i. ꝛ vide etiaȝ per Anto. de bu. c. per tuas extra de arbi. ꝛ per Bal. in conclusionibus spec. in ti. de arbitro. Et aduertas in hoc articulo fundamentali super hac materia laudi ꝛ considera primo ꝙ ista est vera conclusio ꝙ emologatio non operatur virtutem suā nisi in subsidium. Et ex hoc infertur ꝙ si compromissum sit factuȝ cum stipulatione tunc ex laudo licet emologato non producitur quod intelligo verum siue sit apposita pena siue non apposita. nam vtroqȝ casu consultum ē victori per actio. ex stipulatu que oritur ex compromisso. naȝ si est pena agetur ad penam ꝛ si pena non sit apposita agetur ad interesse vt dicit glo. l. cum pena. ff. eo. Et si non cadat interesse puta qꝛ reus est condemnatus ad pecuniaȝ dandaȝ tunc virtute stipulationis compelletur ad dandū ꝛ si res desit extare puta. qꝛ species danda erat succedit extimatio loco rei. l. si seruum. §. fi. ꝛ quod ibi per Bar. de verbo. obli. ita ꝙ in effectu conclusio est ista ꝙ nisi interuenit stipulatio nunꝗ̄ emologatio operatur illud qꝺ dicit ista lex vbi autem stipulatio non interuenit ita ꝙ pactum est nudum tunc dicunt doc. ꝙ si non est apposita pena emologatio operatur ꝛ habet locum ista. l. ꝛ in hoc bene dicunt. sed si pena sit apposita tunc communiter dicunt ꝙ non habet locum sed non video quare tunc locum non habeat isto casu sicut in precedenti. qꝛ licet sit apposita pena cōmitti non posset cum effectu si ex laudo non oriatur actio ergo non posset obtinere victo cū deficiat tūc actio victori ex laudo ꝛ etiam ex compromisso qꝛ nudo facto ꝛ ideo forte tenenda est ista conclusio ꝙ vbi non interuenit stipulatio in compromisso emologatio operetur ita quando est apposita pena sicut quādo nō foret apposita. Item in eo quod dicit Bar. de clausula rato manente pacto similiter aduertas qꝛ videtur primo ꝙ illud dictum nō possit procedere. nam videtur ponere oppositum in obiecto considerato ꝙ ad penā non agitur nisi qꝛ contradixit laudo ꝛ actio non producitur nisi quādo quis acquiescit laudo emologando tacite vel expresse ergo impossibile videtur ꝙ actio producať ꝛ pena petatur. Sed dicas ꝙ illud non obstat opi. Bar. qꝛ potuit approbare laudum ex isto respectu ē nata actio ꝛ qꝛ postea nō seruauit laudata fuit commissa pena. sed ex alio videtur dicendum ꝙ dictum Bar. non possit procedere attento ꝙ aut ipse loquiť quādo compromissum fuit factum cum stipulatione ꝛ tunc ē certum ꝙ ex laudo non oritur actio propter emologationem. qꝛ illa non operatur nisi in subsidium vt dictum est si vero compromissum fuit per pactum nudum ꝛ tunc sine dubio emologatio operatur ita respectu pene sicut operatur per respectum ad interesse ergo virtus istius clausule rato manente pacto ꝗ̄tum ad producendam actionem penitus nihil operatur sed solum est vtilis ista clausula qꝛ operatur totiens committitur pena quotiens contrauentum est vt dictum est in. l. qui fidem. ff. de transac.

f **Ancimus.** Mulier nō potest esse arbiter. hoc dicit.

¶ In glo. fi. ibi cōmitissa campanee ꝛ ideȝ dicas de sibilla vt habetur in. c. dilecta de ma. ꝛ obe. vbi Inno. querit an abatissa habeat iurisditioneȝ in suas moniales ꝛ vide Ange. in. l. fi. ff. de testā mili. vbi loquendo de sibilla allegat in cor. de iudicibus. §. sedebunt. ꝛ dicit ꝙ sibilla ius reddebat rome apud lateranense palatium. Et an mulier possit esse cōmissaria in testamento. vide glo. l. pe. ff. de tutellis.

De satisdando. Rica.

n **On est iuris.** Procurator actoris factus apud acta dꝫ rato satisdareť nō teneť sed de dfendendo. Iteȝ reuocatio mandati que in notitiaȝ iudicis aut aduersarij non peruenit non impedit iudicium ꝓcurator vero rei indistincte cauet de iudicato soluendo. hoc dicit. Et super hac. l. iunctis glo. in occurrenti materia hec breuiloquio summas infrascriptas conclusiones quaruȝ prima ꝙ cum de mandato ꝓcuratoris constituti apud acta nō possit dubitari opus non est cauere de rato ꝛ sic a sensu contrario ꝙ in dubium est de mādato ꝓcurator admittitur cum cautione rati quod intelligas verum nisi mandatum allegetur falsum. naȝ tunc cautio rati nō admittiť vt no. dixit Specu. in ti. de procura. §. ratione autem forme. Et ex hoc tex. etiam inferas ꝙ vbi de mandato est certum etiam per alios modos. puta per instra vel ꝯfessionē partis ibi non est opus cauere de rato sicut non est opus quando est constitus apud acta ꝛ istud est qꝺ vult hic gl. ꝛ no. l. si per procuratoreȝ. ff. man. ꝛ dicit Bart. per istum tex. ꝙ quando ꝓcurator est constitutus apud acta debet de reuocatione etiam apud acta apparere. ꝛ sic vult ꝙ nō credatur nisi constet ex actis de reuocatōe. hoc tamen non probat iste tex. quinimo cum possit de reuocatione apparere per instrumenta ꝛ per confessionem partis sicut dictū est de constitutione ꝓcuratoris idem videtur dicendum in hoc casu quando tractatur de reuocatōe. ꝛ ad hoc bene facit quod dici solet ꝙ non refert per quem moduȝ quis redatur certo vt habetur. l. i. ff. de in integ. resti. mi. Et ſȝ ex predicta conclusione infertur ꝙ sicut cautio rati ē oportuna quando est dubium de mandato ita dubia est quando est dubium de reuocati. mandati. ¶ Secunda conclusio principalis est ꝙ ꝓcurator actoris. ꝛ apud acta constitutus cauent defendendo in causa recōuentionis vt dicit iste tex. quod intelligas verum nisi sit releuatus ꝑ principale ab onere satisdandi insti. de satisda. §. si vō aliquis ꝛ ideo solet in mandatis dn̄s fideiubendo ꝑ ꝓcuratorem ipsum releuare ab onere satisdandi. sed istud non vendicat sibi locum quando dominus non possidet bona imobilia vel quando est de longinquo itaqꝫ contra ipsum non posset fieri executio ꝛ ita Ange. qui fuit solemnis aduocatus dicit se practicasse pluries. l. si filius. ff. qui satisda. co. quod perpetuo tene menti. ¶ Tertia conclusio sit ꝙ reuocatio

catio non notificata iudici vel parti non ꝓdest reuocanti nec habet impedire iudicium quod intelligas quãtum ad preiudicium alterius partis sed in preiudicium ipsius reuocantis videtur esse dubium considerato ꝙ ipse contra dixit mãdato ergo non potest mitti ex actum quem impugnauit bal. tamen tenet hic oppositum. ⁊ dicit ꝙ ista reuocatio venit notificata non nocet etiam ipsi reuocanti. ⁊ ad hoc tu posses in simili adducere bonuz tex. l. nihil interest §. si filius. ff. de inoffi. testa. vbi ꝓtestatio ex actu inualido nullum ꝓducit effectum. istud tamen quod hic dicitur ꝙ si non sit reuocatio notificata nihil operatur. Fallit quando requirit hos casus verus consensus ⁊ nõ sufficit fictus sicut est in constitucione matrimonij itaq̄ si reuoco mandatum datum ꝓcuratori vt contraheret matrimoniũ tollit potentiaz cõtrahendi matrimoniũ etiam si non sit notificata. c. fi. de ꝓcurato. libro. vi. Secundo fallit in repudio. l. sed ⁊ si non penituerit. ff. de adulte. Tertio fallit in addit. l. hereditatis. l. siquis mihi bona. §. penul. ff. de acq ren. here. Quarto fallit quo ad translationẽ dominij vbi sola penitentia operatur ⁊ impedit mandatuz licet nõ sit notificata vt dicit singularis tex. l. siquis ꝓhibuerit. ff. de publi. Quinto fallit in nuncio quando tractatur de causa lucra. vt notat̃. l. si mandasse. ff. manda. ⁊ ad hoc facit. l. si mater. ff. de ma. vendi. in gestore scias ꝙ ipse etiaz tenetur notificare quando vult desistere a gestione vt tex. not. l. i. §. fi. ff. de eo qui pro tu. Et a contrario sensu infertur hic ex isto tex. ꝙ reuocatio notificata iudici vel parti tollit mãdatum ꝓcuratori quod intelligas esse verum quando fit ante litem cõtestatã. nam si fieret postea nõ valeret ꝓcuratore non consentiente nisi iusta causa superuenisset. l. post litem. ff. de ꝓcurato. Item intelligas hoc verum quando reuocatio est facta ante si est ꝯclusum in causa si autem in causa sit cõclusum. q̄ tunc etiam si sit notificata non operatur. vt in. c. auditis. extra de ꝓcurato. quod per doc. nõ allegatur ⁊ signanter tene menti. ¶ Quarta conclusio principalis est iuncta glo. ꝙ quando reuocatio est intimata iudici actus postea gestus ipso iure nullus est sed quãdo notificatio est facta parti ⁊ nõ iudici actus tenet sed ope reuocationis preiudicat reuocanti vbi vero facta est solum ꝓcuratori nihil operat in partis preiudiciuz. sed bene nocet ipsi reuocanti vt vult hic glo. ⁊ Bal. Et istud quod dicitur in isto tex. scilicet ꝙ reuocatio nõ operatur nisi sit notificata habet locum vbi reuocanti potest imputari negligentia si potuit ⁊ nõ fecit sed vbi hoc ascribi nõ posset. puta quia constituit ꝓcuratorez ad lites ⁊ causas ⁊ non poterat cognoscere aduersarios nec iudicem corã quo haberet litigare nec locum vbi causa erat agitanda. vel si constituit ꝓcuratorez ad negocia vel ad exigẽdum debitores quos ipse non cognoscit tunc excusaretur si non notificasset. l. sed si pupillus. §. proscribere. ff. de institoria. sed forte ꝙ in hoc casu ꝓpter habundantẽ cautelam opus foret ꝙ faceret fieri vnum ꝓclama generale notificando qualiter reuocauit suum procuratorẽ q̄ ita in subsidiaz fienduz est vt notatur. l. siquis instituatur de hered. insti. ⁊. l. si eo tempore. ȷ̈. de remissione pignoꝝ. ⁊ auctẽ. si omnes. §. si se ab here. abstineat.

De formulis ⁊ in petitione actionũ sublatis. Rica.

i **Varis formule.** Superuacue formule sunt sublate ⁊ non oportet actionem a principibus implorare sed sufficit eas actiones ꝓponere. hoc dicit cum. l. sequẽ. ¶ In tex. ibi competentez eam. s. actionem. ergo opus est ꝓponere congruentẽ actionez in libello de qua canoniste non curant. vt. c. dilecti extra de iudi. quinimo videtur ꝙ nõ sit curanduz de ineptitudine actionis q̄ Inno. in. c. examinata extra de iudi. dixit ꝙ inepta actio non habet viciare libellum quod intelligas verum quando ex naratis comprehẽditur per iudicem competẽs ⁊ vera actio sm quam intendit obtinere. nam tunc actio inepte expressa vitiatur ⁊ non vitiat q̄ sufficit ꝙ ex facto ꝓposito comprehendat̃ intentio litigantis lz nomen actionis expressum nõ fuerit in libello ⁊ quando factum inepte proponit ⁊ apte concluditur attenditur cõclusio ⁊ nõ narratio vt dictum fuit. l. edita. s. de eden.

De iuramento calumnie. Rica.

i **Nomnibus.** Siue quis petat ab alio probari siue ipse asserat se probaturuz ante omnia tenetur prestare iuramẽtũ calumnie. hoc dicit. ¶ Ex isto tex. resultant conclu. ⁊ nota. infrascripta. Et primo ꝙ non solum iurat de calumnia actor quando in se suscipit onus probandi. sed etiam quando aduersariũ fatigat onere ꝓbationis. ¶ Secundo ex isto tex. no. ꝙ tunc verum deuenitur ad iuramentuz calumnie quando aliquid est probandum licet causa nõ sit grauis vnde dixit Bal. in auctẽtica ei qui iurat. ȷ̈. de bo. aucten. in pos. quod quando petitur tenuta ex primo decreto quod est modici preiudicij opus est iurare de calumnia. Item ex hoc quod dicitur ꝙ tunc iuratur de calumnia quando aliquid est ꝓbandum infert spec. in ti. de iuramento calum. §. fi. ver. quid si emptor ꝙ in notorijs iuramentuz calumnie nõ prestatur. ⁊ idem dixit Bald. quando esset articulus iuris considerato ꝙ ius certum est. l. ornamentorũ de auro ⁊ argento legato. Et hinc est ꝙ positioni iuris non solet responderi quod intelligas esse verum quando illud est insertuz in ipso iure cõi. secus si extrauagans vel ius consuetudinis. nam tunc est respõdendum vt Bar. notanter. l. nõ fatetur. ff. de confes. ⁊ ideo forte ꝙ in tali casu eẽt prestandum iuramentuz de calumnia ⁊ nõ procederet quod dicit Bal. ⁊ hoc tene menti. q̄ per doc. non tangitur. Et addas ꝙ quando aliquid venit ex iure presumpto perinde est sicut si cõstaret expresse promissum ⁊ declaratum de iure cõi vt nota. Bald. l. cum virum. ȷ̈. de fideicommis. ¶ Tertio ex isto tex. duz dicit ꝯtẽtiosa infert̃ ꝙ in cã volũtarie iurisditõis puta qñ qs peteret ꝑuilegium suũ declari nõ iuraret de calumnia q̃d tene mẽti. ⁊ ad hoc vide q̃d nõ. spe. d iur. cal. §. sequet̃. ¶ Quarto propter istum tex. dum dicit litigantiuz infertur ꝙ quando proceditur ex officio iuramentum calumnie nõ prestatur. ⁊ ad hoc vide spec. in. d. §. sequitur in versu qd sicam fuerit. ¶ Quinto ẽ tex. qui dicit instãtia ⁊ loquitur ante litem contestatã infertur ꝙ etiam ante litem contestatam est dare instantiam licet tex. in. l. properandum. §. siquidez. ȷ̈. de iudicis videatur velle ꝙ incohoetur a lite contestata ⁊ per illum tex. bar. l. litis. ȷ̈. de agri. ⁊ censi. li. xi. dixerit ꝙ quando nõ cõtestatur lis prout occurrit in executiuis tunc nõ ẽ dare instantiam ⁊ ideo põt iudex dare sententiam quandocũq̄z itaq̄ per trienniũ nõ cõtrahitur hermodicium sed aliter sensit nõ. d. §. ⁊ siquidez ⁊. l. ab executore in fi. ff. de ap. ⁊ veritas est ꝙ imo incipit instantia vbicunque incipit tractare de meritis cause ⁊ ad hoc vide quod no. bar. in repetit. l. tale pactuz. §. qui prouocauit de pac. ff. ⁊. l. si causam. ȷ̈. de re iudi. ⁊ vide quod no. Ange. l. si seruus de his qui no. infa. Et vide quod dicit hic bal. ꝙ quilibet articulus super quo sepatiz cognoscimus dicitur habere differentiaz de per se. sed tunc diligenter aduertas q̄ si ille articulus sit emergens instantia erit perempta quia vt dicit bal. l. post. edictum. in fi. ff. de iudi. per glo. ibi positam super emergentibus instantia est perpetua. Ex quo infert ꝙ si super legitimatione mandatorum que duraret per. xx. annos instantia nunq̄z finiret̃

quod tene menti. Et tunc aduertas quid foret de cã prin cipali videlz nunquid per lapsum triennij pereat instantia in causa principali quãdo super legitimatione mandatorum questio durauit per.x.annos ⁊ dicendum ẽ forte ꝙ nõ perit q꞉ sicut donec discutitur super iuramento calumnie nõ currit terminus datus ad probanduz vt probatur in isto tex.⁊ sicut quando discutitur super exceptione non currit terminus assignatus actori ad probanduz vt spec. in ti.de dila.§.i.ver. sed nunquid item nõ currit hoc casu instantia super causa principali donec discutitur ille articulus emerges cuius cognitio erat necessaria anteꝗ̃ tractaretur de meritis cause sed si ille articulus emergẽs posset discuti separatim a causa principali itaꝙ nõ eẽt opus supersedere interim in causa principali tunc res esset magis dubia ⁊ forte ꝙ tunc elapso triennio periret instantia ne dum in principali causa sed etiam in hoc articulo ⁊ ratio est q꞉ destructo principali perit quod ẽ necessarium cõsequens vel necessarium antecedens.l.patris ⁊ filij.ff.de vulga. ⁊ pupil. ista tamen nõ affirmo q꞉ dubia ⁊ per doc. non tacta. ℭ Tandem nota ex tex. ibi dum dicit propter litteras siue propter instrumenta hic ex tex.propter quez probatur ꝙ littere siue scripture non dicuntur esse instrumenta. ⁊ ad hoc vide quod notat Bart.l.in fraudem.§.neqꝫ.ff.de iure fi.§.in computatione.ꝟ.de iure delib.⁊ vide bonam glo.in.c.audientiam de prescrip.vbi glo. dicit ꝙ instrumentum debet habere signa ⁊ cõsuetas solemnitates attributa scripture publice vide.l.notionẽ.§.instrumentorum de verbo.signi.per quem tex.argumento sumpto ab etimologia vocabuli infertur ꝙ si ex istis litteris priuatus probatur prout ẽ publica scriptura prout occurrit quando sunt subscripte trino teste.l. scripturas.ꝟ.qui po.in pig.ha.tunc veniunt appellatione instrumentorum sed comunis vsus loquendi qui attenditur etiam in statutis vt dicit Bar.l.quod labeo.ff.de supplec.lega.per tex. in.l.cum delanionis.§.asinam. de fundo instructo.epistole apoce. ⁊ priuate scripte non dicuntur esse instrumenta ẽm Bar.⁊ per bal. ℭ Et addas vltimo per istum tex.ꝙ quando quis torquetur ad finem probationis sicut occurrit in auctentica apud eloquentissimos.ꝟ.de fidei instrumentorum nõ debet ad ea deueniri nisi in subsidium. Et addas ꝙ quando in criminali causa iuratur de calumnia doc.volunt ꝙ iurans debeat iurare de veritate ⁊ non de credulitate ar.l.fi.de expilata hereditate ⁊ vide quod notat bar.in.l.inter omnes.§.recte.ff.de furtis.

b **Hoc sacramentum.** Iuramentum generaliter prestitum videtur in quolibet articulo repetitum hoc dicit. ℭ In tex.ibi cum in initio iuretur sufficit ergo ꝙ a prin. aliquid agatur generaliter licet non sit postea in processu in aliquo articulo repetitum ⁊ istud optime pro eo facit quod dicit bal.l.i.ꝟ.que de.aduo.vbi dicit ꝙ licꝫ quando sententia datur in fauorem rei si non apparet ꝙ lata fuerit ad instantiam partis talis sententia valere non possit. Tamen si sit lata in fauorem actoris dicit ꝙ valet q꞉ licet non appareat ꝙ tempore sententie requisiuerit iudicem quod condemnaret re vera satis est,ꝙ istud in prin.quando dedit libellum.nam illa generalis petitio a prin. facta operatur in tota causa sicut occurrit hic in iuramento quod tene menti. q꞉ est nota verbum. Et aduertas ꝙ bal. argumento istius littere dicit hic ꝙ quando testis declarat dictum suum non est opus ꝙ de nouo iuret itaꝙ licet testi non iurato non credatur auctentica si quando.ꝟ.de test.tamen hoc casu intelligitur iuratus propter iuramẽtuꝫ quod processit a prin. quando deposuit ⁊ ꝙ plus est ꝙ nec etiam tunc requiritur partis citatio sed contra hoc licet ipse non alleget videtur esse auctoritas bar.l.ab exequutore.ff.de ap. vbi dixit ꝙ quando iudex declarat verbum dubium quod posuit in sententia habet opus citare partem ⁊ alias declaratio non valeret.

c **Iam et iudices.** Litigantes ⁊ patroni causarũ debent iurare de calumnia. ⁊ si debentes iurare ad iudiciũ venire nõ possunt ad ipsoꝝ domuz mittitur iuramentũ ipsis.h.d. ℭ Ex isto tex.no.primo ꝙ positionibus siue articulis respondenduz est per verbum credidit.nam vt dicit hic glo.⁊ doc.ille qui iurat de calũnia loquitur per verbum credidit non tamẽ põt aliud postea dicere ꝗ̃ crediderit nisi iusta causa eum mouerit de quo vide per Bal.l.de tutella.ꝟ.de in integ.resti.mino.⁊ ille qui loquitur per verbum credidit nõ debꝫ loqui suspẽ siue nec cõditõaliter dicendo ꝙ credit sciret in quã dicendo debet absolute respõdere ⁊ si pur vult verificare debet dicere ꝙ nõ credit nisi legitime hoc constet vt.l.de etate de interroga.act.l.ibi Bal. ℭ Secundo nõ.ex isto tex.ibi dum dicit incohoate.nam tunc ꝙ legalis cõstitutio ad futura solum se extendat.lꝫ possit etiam trahi ad preterita ⁊ pendentia vt per Bar.l.omnes populi.de iusti.⁊ iure. hoc tamen nõ potest facere statutũ.s.ꝙ trahatur ad lites pendentes etiam si expresse diceret vt Bar.l. sancimus. in fi.ꝟ.de sacrosan.ec.⁊ notauit.d.l.omnes populi.⁊ mouetur per tex.i cor.vt in medio litis circa prin.quod limita esse verum nisi verteret fauor liberationis vt bal.l.siquis quedam.ff.siquis caut.l.allegando cõpostulanũ.c.i. de consti.li.vi. Item fallit vbi ꝑcedit declarando q꞉ tunc etiam põt trahi ad pendentia vt bal.l.non dubium.ꝟ.de leg.allegando Jo.an.in.c.fi.de ver.signi.

ℭ In glo.que incipit per hoc apparet ibi interrogationibus vel respõsionibus nõ.ergo ꝙ nõ debꝫ iudex instruere partem quãdo respõdet positionibus ⁊ articulis.dicit tñ hic bal.ꝙ quãdo clientulus est ꝑsona simplex ꝙ potest instruere vt apte loquatur ⁊ per verba iuris ⁊ allegat Gofredũ in summa ad senatuscõsul.limbonianũ. ℭ In tex. ibi p̃ntem excusat p̃sente excusat ergo illas sexus vt ad iuramentuꝫ in iudicio cõparere nõ teneatur.⁊ ideo iusiurãdum de calumnia mittit̃ ad domuꝫ.⁊ idem occurrit in iuramento veritatis.l.ad eggregios.ff.de iureiurã.⁊ opus est ꝙ quando testes examinant̃ cum iurant ꝙ pars requiratur ad videndũ testiuꝫ iuramẽta vt in auctẽ. si quãdo. ꝟ.de testi.qꝺ tamẽ fallit quãdo ꝑceditur per inquisitionẽ vt norma Jo.an.c.qualiter ⁊ qñ extra de accu. Et idem quando fit examinatio ad perpetuã rei memoriã ⁊ timet̃ de potentia aduersarij vt no.Hostiẽ.c. qm̃ repente extra lite nõ cõtestata.⁊ ideo quãdo iudex ꝑcedit super notorio vel ad sui informationẽ vt no. Inno.c.bone.extra de elec. ⁊ idem qñ periculuꝫ est in mora vt not. Inno.c.albericus extra de testi. Et istud quod dicitur de citatione partis quãdo mittit̃ iuramentũ ad domum ẽm bar.d.l. ad egregias fallit quando defertur iuramentũ mulieri.sꝫ ad hoc vr̃ repugnare iste tex.qui.loquitur etiam quando ꝑpter sexum iuramentũ defert̃ domi etiã istud est forte verum de iure codicis.ita ꝙ de isto iure dictum bart.non ꝑcederet sꝫ de iure auc.habet locũ quod debet vt probatur in auctẽ.ꝑncipales.ꝟ.e.ti. Et addas ꝙ etiam examinatio põt cõmitti notario in istis casibus vt domi examiet mulierẽ ⁊ aliã ꝑsonã i dignitate positã vt auc.apꝺ eloquẽtissimũ ꝟ.de fidei instrumentorum quod est verum in causa ciuili non autem in criminali vt habetur per glo.⁊ doc.c.primo de test.co.⁊ licet hoc iuramentum calumnie possit per procuratorem prestari vt.ꝟ.proximo.§.tamen iuramentũ veritatis quando debet examinari testis videtur ꝙ nõ possit prestari per procuratorem ẽm bal.in Rica.ꝟ.de iureiuran.ad idem videtur facere tex.c.licet ex quadaꝫ extra de test.sed contrariuꝫ consuluerunt domini de roma vt dicetur

cetur in.§.sequenti. ¶ Et addas vltimo quod huic beneficio concesso propter dignitatez vel sexum renunciari nõ potest vt notat Cy.l.nec honorem.C.de episcopis ⁊ cleri. ⁊ pro illo dicto videtur tex.quem ipse non vidit.c.ij.§.ceterum de iureiu.li.vi.

i **N isto iuramento.** In principio debz iurari ꝙ pars non exiget probationē quam non putet esse veruz hoc dicit. ¶ In tex.ibi pro veritate putauit illud ergo iuramētū ꝙ putat eē verū. ⁊ hoc casu prestatur iuramentuz ad finem vt releuetur actor ab onere ꝓbandi sicut dicit̃ de pōnibus que in hoc differunt ab articulis. q̄ articuli fiunt vt probetur positiones vero ad finem vt per confessionez aduerse partis releuetur actor ab onere probandi ⁊ hinc est ꝙ ex confessione facta in positionibus forte non oritur actio q̄ non fit ad finem obligādi sed ad finem ab onere releuādi.c.cum ad sedem. ff.de resti.spoli.

p **Rincipales.** Principales persone ⁊ alie ad quas transit ius instantie debet iurare de calumnia coram iudice competente vel coram officialibus quibus est facta cōmissio ⁊ si actor se nō exibet ad iurandum cum areo requiritur absoluitur reus ⁊ si reus nolit iurare cōdemnabitur ⁊ legitimi administratores iurāt etiam de calumnia hoc dicit. ¶ In tex.ibi sacramentum prestitum prestat ergo de nouo sacramentum calumnie heres ⁊ procurator licet in eum trāsiuerit instantia incohoata cum defuncto. nam quādo iuramētuz solum considerat conscientiam ⁊ peccatuz factum defuncti est diuersum a facto heredis sicut ē diuersa anima inter defunctum ⁊ heredem.⁊ ad hoc.c.veritatis de iureiuran.

q **Uod obseruari.** Tutores ⁊ curatores ⁊ alie legitime persone habent iurare de calumnia ⁊ leges de iuramento loquētes remanēt in suo robore hoc dicit. ¶ Nota ex isto tex.ꝙ tutor iurat s̄m ꝙ ipse putat ⁊ habet respectuz.nō autē ad pupillum.⁊ ideo iurat in animā suam licet secus sit in procuratore quādo habet speciale mandatū in.c.fi.de iuramento li.vi. Et quia hoc iuramentū habet necessitatē q̄ cogitur per iudicez iurare confessio habet preiudicare ipsi pupillo vt dicūt hic doc. illud ergo quod dicit.l.certum.§.sed amissos.s.ꝙ cōfessio tutoris nō ē nociua pupillo debet intelligi in voluntaria confessione. nō autē quādo fit per modum cōtentiose iurisdictionis super actu necessario quicquid dicat hic glo.nō recte soluit istud cōtrariuz dicit tamen Ange. referendo Iaco.bu.l.si debitorē.ff.de noua.ꝙ illud debet intelligi eē verū.s.ꝙ confessio tutoris nō nocet pupillo quādo emanat sup eo quod alienari nō pōt sine decreto alias dicit ꝙ p̄iudicat ⁊ hoc p.l.si ab resoluendā.C.de predi.mi. ¶ In tex.ibi existimat prestatur ergo iuramētū s̄m ꝙ credit vnde iuramentū calumnie ⁊ etiā responsio que fit positionibus ⁊ articulis fit per verbū credit ⁊ indubio incurritur dubium sicut quādo assertiue loquitur vt dicit spec. in titu.deposi.in.§.vi.⁊ vide ad hoc quod notat Anto.de bu.c.at si clerici de iudi.⁊ quod nō.bal.l.i.in fi.C.de causa adiec.lega.vbi dixit ꝙ ita videtur adire heres qui interrogatus an sit heres respondet ꝙ credit sicut quādo assertiue loqueret̃ ⁊ ideo in.l.de tutella.C.de in integ.resti.mi. dixit ꝙ pretextu erroris ista confessio reuocatur per verbum credit in illis casibus in quibus tantū reuocaretur si fuisset assertiue loquutus hoc tamen nō habet locuz in teste q̄ nō probat si loquitur per verbum creditur quod est verum nisi quādo non ē determinata veritas sicut loquitur glo.in obstetrice.l.i.ff.de ventre inspi.nam tunc loquitur p verbuz credidit ⁊ similiter iuratur.l.ac edictali.§.is illud.C.de secundis nuptis ⁊.l.neminē de aduo.diuer.iu. ⁊ debet iuramentuz eē credulitatis vt Bal.in prin.digestor ⁊ Ange.l.si vacantia.C.de bo.vacan.li.x. ¶ Et scias ꝙ ē diffrentia inter credere opinari titubare ⁊ scire vt habetur per glo.l.fi.C.de condi.inde.ille eiz qui vehementer opinatur videtur esse certus .l.ij.§.idem labeo de aqua plu.ar.⁊.l.cum quidam.§.quod dicit de ac.here.⁊ ad hoc addas tex.l.si ita.§.fi.de testa.tu.vbi Bal. dixit ꝙ nō est bona ratio in dicto testis quādo dixerit scio. q̄ sum certus ⁊ per illum dicit Bar. fuisse decisum ꝙ licet testator dicat instituo omnes filios meos filius quē de certo credebat mortuū nō videt̃ institutus. Et addas ꝙ istud quod est dictum de teste vt non loquatur per verbum credidit limitatur vbi nisi iustificet ipm credere ꝓpter ꝯclusionez reclusiuā quā reperit vt dixit notāter bar. in tractatu de teste.c.ix. Et scias ꝙ illi qui respondet per verbū credidit non ē danda dilatio ad respondendum vnde si iudex dicat respondit quid credis nō ē danda dilatio vt glo.nō.c. quosdam de presumptionibus.

¶ In glo.super ver.ponit in adultus vel curator.in hoc articulo qs iuret an minor an vero curator.an vterqꝫ cōcludas ꝙ si loquit̃ in iuramento calūnie administrator est ille qui iurat vt vult iste tex.⁊ non est ratio quaz ponit gl. q̄ sit de forma vel de substātia.naz si foret nō posset omitti sed re vera est q̄ presumitur ꝙ curator sciat melius iustitiam cause lz adultus melius sciuerit veritatez facti nec repugnat ꝙ filiusfa.possit esse maior. ⁊ tū pater iurat de calumnia.q̄ per hoc nō tollitur quin iuret etiā ipse filius ⁊ sic vterqꝫ ꝯcurrit vt dicit hic Bar.qui concludit in hoc passu ꝙ aliquādo quis administrat q̄ est tutor pupilli.⁊ tunc si pupillus careat intellectu solus tutor est qui iurat. sed si nō caret vt puta q̄ est ꝓximus pubertati.⁊ tunc iuramentū veritatis p̄stat ipse pupillus cū auctoritate ipsius tutoris vt dictū fuit in auct.sacra puberuz.§.si aduersus vendi.⁊ fortius hoc dictuz est in adulto si sit iuramentuz veritatis.nam dz interuenire auctoritas curatoris sz ipse adultus est qui iurat. Et in criminali dicit Barto.ꝙ si est questio an debeat interrogari.⁊ tunc opus est ꝙ curator interponat auctoritatē. Item dz cum sua auctoritate rn̄dere sed quid rn̄deat in hoc nō curatur curatoris auctoritas. Et ideo est ꝙ ꝯfessio adulti in cā criminali nocet ipsi adulto lz curatoris auctoritas nō interuenit sed Iac.but. in.l.clarum.C.de aucte paterna dixit ꝙ curatoris auctoritas dz interuenire qn̄ adultus ꝯfitere̅t in iudicio nisi quādo fiat per modum qui nō cadit in curatorē sicut est quādo confitetur per torturā quo casu illa ꝯfessio nocet adulto ēt si curator nō interuenerit.sed certe illud quod dicit Iac.bu.⁊ etiam illud qd̄ dicit Bar.nō videtur ꝓcedere per tex.in.d.l.clarum vbi impator disponit simpliciter ꝙ confessio nō valeat in criminali si curator non interuenit ⁊ apponit rōnem cōem que verificat̃ in omni casu q̄ forte in hoc articulo quottidiano ⁊ vtili dz sic cōcludi dicendo ꝙ aliquādo tractat̃ de facto tertie ꝑsone vtputa q̄ adultus examinat̃ vt testis sup facto tertij.⁊ tunc teneas ꝙ nō est opus interuenire curatorē qn̄ iurat vt habet̃ in.l.fi.C. ad sile.nec etiā opus est curatore qn̄ tractatur de actu qui solet experiri in ꝯtumacē ⁊ in abs̄tia partis ꝓut occurrit in primo ⁊ scd̄o decreto.nam tūc de curatore nō curatur vt dicit glo.in.l.si minor.ff.de bo.auc.iu.pos.iō dixit bal. in.l.cum ⁊ minores.C.si aduer.rem iudi.ꝙ minor patitur sn̄iam bāni. Idem dicas qn̄ adultus gerit actū vltime voluntatis q̄ tunc nō indiget curatore vt.l. aurelio.§. gaia. ff.de libe.leg.alias vero dicas ꝙ si nō habet curam actus qui geritur per cuz regulariter valet licet detur restitutio vt.l.certuz.§.minorē.ff.de confes. quod est verū nisi geratur in iudicio cōtra ipsum adultuz indefensum.q̄ tunc nō valet vt.d.l.cum ⁊ minores sz ipse curatorē tūc inclusiue

sumas conclusionē q si causa criminalis sit vel ciuilis cō fessio illa nō preiudicat adulto si curator nō interuenit per tex.d.l.grauis.nisi qr facit iudiciū.l.j.§.impuberes.ff.ad sil.7 ideo bz opus se purgare sicut dicitur de cōfessione facta coram iudice incōpetenti.c.at si clerici extra de iudic. vnde si occurrat q adultus habēs curatorē cōfiteatur maleficium executio ꝯtra eum fieri non poterit.hoc aūt casu retinebit captus vsqz quo se purget 7 si maior factus se nō purgat tūc iudex ꝯpellet ad ratificandū vel q de nouo cō fiteatur.7 tunc faciet executionē put in simili glo.no.§.sz vtrum.ff.de mi.7 ista tene menti.

¶ In glo.magna in ver.causa ꝓ expeditione huius glo. inquantū attigit materiā positionū conclusiue teneas ſm Bar.q in.vi.casibus quoꝝ quinqz ponunt in hac glo.nō tenetur aduersarius rn̄dere positiōib᷒. ¶ Primus ē vbi vertit incertitudo que si occurrat ex parte eius qui ponit non est opus rn̄dere.l.de etate.§.nihil.ff.de interro.actl. sed si est ex parte respōdentis cautela est vt respōdeat per verbum si puto.l.debitor de peti.here.vel q incipiat a negatiua dicendo nō credit vbi appareat.Et idez dicas qñ positio vagat arg.pretor edixit.ff.de iniur.dum dicit q nō est opus in tanto crimine vagare 7 subdit Bar. q hoc casu dubitanti danda est dilatio quod est verum in facto alieno vel in ꝓprio sed de longinquo vel si sit implicituz. nam in his casibus est tollerabilis ignorantia vt Bar.l.si res obligata de leg.i.7 ad hoc vide qd no.Bal.l.ij.ð.vt litis pen.vbi dixit q qñ interrogatus super facto ꝓprio non vult respondere q tunc pōt iudex nō dare sibi copiaz positionū ar.l.sed 7 si per ꝑtorem.§.si dum decreto.ff.de mino.sed certe istud videtur contra glo.superius allegatā c.quosdaz.de ꝑsump.vbi glo.dicit q nō est danda dilatio quādo quis non interrogatur vt respōdeat assertiue. sed dicat quid putat.sed forte debet distingui q aliquando iudex vult q respōdeat per verbuz credidi in casu quo illud credere ꝑiudicat sicut vera scientia prout occurrit in ista materia vbi dictum est q tantū releuat dicere credidi q̄tum si assertiue respondeat.7 tunc qr tractat de magno preiudicio est danda dilatio.7 ita intelligant que supradicta sunt.aliquādo vero iudex vult solum scire quid putet nō autem quid in veritate factū fuerit.7 tunc qr nō tractatur de magno ꝑiudicio statim respōdere tenetur qr lz dicat q putat vel nō putat per hoc res aliter se nō habz.

¶ Secundus casus est qñ positio foret impertinens.nam super impertinētibus nō est danda responsio.l.siquis libertatem.§.fi.ff.de peti.here.7 ideo solet apponi clausula reseruatiua impertinentiū non amittendoꝝ vt dicit glo.c. cum contingat extra de offi.delega. ¶ Tertius casus est quādo ꝓpter positionē respōdens incurreret ꝑrietatez.qr tūc nō debet respōderi ar.l.j.ð.de fur. ¶ Quartus casus est quādo positio est iuris cōis puta si ponatur q maior xiiij.pōt facere testamentū.nam tunc nō est opus respondere qr iūs certum.l.ornamentoꝝ de au.7 ar.le.quod intelligas verum si illud est ius cōe.secus si est statutū locale vel extrauagans non inserta in corpore iuris cōis vt nō. hic bar.7.l.nō fatereur.ff.de confes. ¶ Quintus casus ð negatiua positione que si nō sit coarctata videt inprobabilis 7 ideo nō ponenda sed tamen cōtrariuz obseruat vt habetur.c.i.de litis contes.7.c.i.de cōfes.li.vi. ¶ Sextus casus est quādo positio est criminosa qr nō est respondendum vt late per bart.l.marcellus rerum amo.7 hic casus additur a bar. ¶ Addas septimū casuz vz quādo positio est implicita vel obscura qr implicite ponēti nō est rn̄dendum quādo ponens litigat.secus autem si simpliciter vt pulchre loquitur bal.l.precibus in prin.de impu.7 alī. substi. ¶ Et addas vltimo q Joā.de imo.l.ꝓxime.ff.de his que in testō delentur dicit q quādo pars interrogat partem in iudicio debz semp primo iurare de calumnia.7 ad hoc allegat vnam glo.singularē.xxx.distinctiōe.c.iudicante.Sed certe istud videt superuacuū qr vt dictum est in auct.hoc sacramentū.ð.c.iuramentū calumnie a prin. prestitū operat super tota causa 7 sup omnibus postea occurentibus dixit tamē bal.in apostilis suis.l.quotiens.ff. de interro.actio.q si ante litem ꝯtestatā interrogat dicit q credit vel nō credit dz iurare anteq̄ rn̄deat.7 alias sibi nō creditur ar.l.tesaurus ad exhibendum.

r **Inautem.** Non admittitur procurator nisi dn̄s primo iurauerit de calumnia nec etiaz defensor admittitur si dn̄s de calumnia non iurauerit hoc dicit. Et ratio huius est qr ꝓpter periuriuz incurritur delictū 7 procurator nō pōt facere dn̄m incurrere penā sine speciali mandato.l.si procurator.ff.de cond.inde.ita q est q quādo ꝓcurator iurat de calumnia debet habere speciale mandatū 7 debet iurare in animā dn̄i.c.i.de iura.calū. li.vi.7 ideo dicit bar.q non sufficit ꝓcurator sit constitutus ad lites 7 causas in potētia iurandi de calumnia qr requiritur q sit facta mentio specialis in qua causa iurare debet de calumnia nec repugnat huic dicto illud quod ipse notat.l.accipientis.ff.ð auctoritate tu.vbi dixit q clausula generalis operatur in quolibet particulari prout si facta fuisset mentio specialis 7 ideo dicit q si procurator dicat represento me in oībus causis in quibus ego sum procurator q̄tum si illas causas expresse 7 sigillatim demonstrasset. nam Bar. ibi nota. loquit quādo nō tractat de incursu pene vel de cōmissione.nam tunc non sufficit clausula generalis quod tene menti.addas q Bar.hic 7.l.qui bona.§.qui alieno de dam.infec.limitat istuz tex.nam dicit q si dn̄s eēt absens tunc ꝓcurator constitutus ad lites 7 causas pōt iurare de calumnia 7 si non habeat speciale mandatuz qr in casu necessitatis permittit illud qð alias est prohibitū 7 illud est q iurat q aliquādo trāsit sine cessione vt.l.damni de dam.infec.7.l.sancimus.ſ.ad trebel. Sed hoc dictū nō placet Bal.qui dicit q ratio istius.§. est fundata ad hoc vt procurator nō faciat dn̄m incurrere periuriū 7 ista ratio debet militare ita dn̄o absente sicut si ꝑsente.Ceterū vltra dicta per bal.dicas q si hoc quod dicit Bar.ꝓcederet sequeret alia cōclusio vz q ꝓcurator generalis quando dn̄s abesset posset gerere ea que requirunt speciale 7 sic posset petere in integrū restitutionē qð iure cautum nō reperit sed hoc non obstante saluari pōt dicendo q aliquādo dn̄s abest 7 procurator vult gerere illud quod virtualiter in mandato cōprenditur saltim natura ex suo cōsequenti.nam qui vult consequens vult necessario antecedens.l.seruū filij.§.cum qui de lega.i.7 ita in casu isto quādo dn̄s mandat ꝓcuratori q agat 7 terminet causaz vult q iudicium agitet 7 perficiat ergo tacite vult istud antecedens.ſ.q est necessarium.i.q iuret de calumnia sed qr est magni ꝑiudicij lex accurate ꝓcessit 7 voluit q non possit sine speciali cōmissione modo si occurrat q dn̄s absit permittit iurare de calumnia qr nō venit cōtra vel vltra mādatū sed quādo ꝓpter absentiā dn̄i vult gerere vnum quod in mandato comprehendi nō pōt tunc illud nō incurritur 7 eo casu hz locū quod supradictū est.

r **Ed quia veremur.** Iuramentum calumnie nō pōt a partibus remitti qr est inductum ꝓ publica vtilitate hoc dicit. ¶ Nota ex isto tex.q iuramentū calumnie est repertū ꝓpter publicā vtilitatem ad hoc vt fraudes nō cōtramittant sed intelligaz secūdario q principaliter est hoc repertū ad comodū priuatarū personaꝝ. Et si non foret prouisum per istum tex. posset pacto remitti vt volūt hic doc. Et aduertas qr propter nō ꝑstitum iuramentū calumnie irritatur processus solum in vno casu.ſ.quādo a parte apparet eē petitum.7 postea

postea nõ est p̃stitum q2 solum in hoc casu loquit᷑ iste tex. ⁊ ideo dicit hic glo. ꝙ licet non possit remitti potest tacite omitti quinimo q2 tex. iste loquit᷑ soluȝ de parte petente si iudex qui ex officio põt petere ꝙ prestet᷑ ex quo venit ad remouendas fraudes ⁊ calumnias ꝭm dictum Inno. c. i. de offi. vicarij vbi dicit ꝙ ꝯtra calumniã iudex ex officio se mouet, etiã ad priuatã vtilitatẽ vnde lacerat libelluȝ calumniosum sicut ineptũ. ⁊ ad hoc vide bal. l. i. ꝟ. quomodo ⁊ quãdo iu. attamen si pars nõ velit iurare quãdo iudex postulat ꝓcessus nõ irritatur quod tene menti. ¶ Secundo ex tex. ibi cõpromissione nota ꝙ coram arbitro sicut coram iudice iuratur de calumnia.

Hoc etiam huic legi. Qui admittit᷑ cuȝ cautione rati non põt in causa ꝓcedere nisi faciat de calumnia iurare dñm. ¶ In tex. ibi predationẽ fideiussoris videt᷑ impleta vt est hic tex. ¶ In tex. ibi defensoreȝ locoȝ est ergo illud idem quãdo dubitatur de mandato in defensore vniuersitatis quod dictum ẽ de ꝓcuratore in. l. i. ꝟ. de ꝓcura. ⁊ dubiũ eẽ poterat quia vniuersitates nõ dicunt᷑ eẽ persone animate vt ꝓbat hic ⁊ in. l. ita tamen in princi. ff. ad trebel. ⁊ facit. l. metum. §. animaduertendum. ff. quod metus causa ⁊ quod per bal. in. l. i. ad tertul. Unde procurator constitutus cõtra personas nõ videt᷑ cõstitutus cõtra collegia ⁊ vniuersitates. Quinimo ꝓcurator ꝯstitut⁹ ad lites ⁊ causas generaliter cõtra quoscũq3 nõ videt᷑ habere mandatũ cõtra clericũ nisi ex hoc expresse dicat᷑ vt ẽ glo. valde nõ. in clemen. ij. de ꝓcuratore in ver. grauiora. Et si occurrat ꝙ isti administratores vniuersitatũ periurẽt de periurio nõ tenet᷑ tota vniuersitas sed solũ constituentes. i. anciani vel alij in quos representat᷑ vniuersitas vt dicit Inno. c. grauem extra de sñia excõicationis. sequit᷑. §. qꝺ si actor.

Quod si actor. Actor nolens iurare cadit ab actione reus vꝺ habetur pro confesso ⁊ lex noua que loquit᷑ de processu cause locum habet etiam in lite pendente q̃tum ad futurũ ꝓcessum. h. d. vsq3 ad fi. l. ¶ Ex isto tex. iuncta gl. i. no. ꝙ quãdo lex statutum vel sñiam: dicit ꝙ quis habeat᷑ ꝓ ꝯdemnato vel ꝓ cõfesso nõ intelligit᷑ ipso iure ideo anteq̃3 causetur effectus opus est expectare ꝙ sequatur ꝯdemnatio. ⁊ sic in casu istius. §. si iudex. ꝑcipiat ꝙ iuret de calumnia ⁊ recuset iurare valet ꝓcessus postea factus q2 non habet᷑ nec pro confesso nec pro cõdemnato anteq̃3 sñia lata sit. ⁊ ad hoc facit tex. in. l. eius qui delatorẽ. ff. de iure fi. secus auteȝ eẽt quando lex priuando vel penã imponendo loquit᷑ per verba p̃teriti perfecti. q2 dicit sit priuatus vel excõicatus. nam intelligitur ipso iure vt dicit glo. in. l. in criminali. ꝟ. de iur. om. iudi. ⁊ vide quod notat Bal. in. l. iubemus. §. iconomus in ver. is. ꝟ. de sacrosanc. eccl. ⁊ ideȝ forte vbi lex diceret ꝙ habeat᷑ mox pro cõdemnato vel statim. nam intelligit᷑ ipso iure vt vult glo. in cor. ꝺ incest. nupt. circa prin. ⁊ dicas quãdo est appositũ verbũ omnino vt. l. si pecuniã in saculo. ff. depo. in ver. omnino. Et idem dicas si sit dictio fundinis vt glo. l. decernimus. ꝟ. de sacrosanc. ec. ⁊ illam glo. ad hoc nõ. Bar. in tractatu de tiram in. vi. q. ⁊ ideȝ dicas quãdo ad idem concurrit duplex verbum priuatiuũ puta q2 dicit cassetur ⁊ irritetur. nam intelligit᷑ tunc ipso iure vt nõ. dixit Bal. de pace cõstãtie. c. i. super ver. priuilegia per illum tex. quod tene menti. ⁊ scias ꝙ quãdo quis ipso iure incurrit penã etiam si sit priuatiua dici solet ꝙ requiritur saltim declaratoria sñie ⁊ sic euitatur sñia dispositiua sed nõ declaratiua ⁊ hoc per tex. c. pro humani de homici. li. vi. ⁊ habet᷑. c. cum ꝭm de hereti. in. vi. ⁊ allegatur etiã. l. eius qui delatorem que tamẽ hoc nõ dicit vnde nõ. Bal. in. d. §. iconomus dicit ꝙ istud qꝺ dicit de declaratoria que requirit᷑ etiã vbi lex ipse iure disponit vendicat sibi locum quãdo factũ fuit indubio reuocatũ alias dicit ꝙ nulla requiritur declaratio quinimo in. c. i. de feu. sine cul. non amit. dixit ꝙ executio facta qñ lex ipso iure imponit penam nõ venit retractanda ꝓpter nõ factã declarationeȝ a iudice quod tene menti. ¶ Secũdo principaliter ex isto tex. dum dicit super illis capitulis ⁊c. colligas ꝙ quando. l. vel statutum prouidet ꝙ quis habeat᷑ pro conuicto vel confesso intelligitur dũtaxat respectu illius articuli in quo fuit contumax sed per respectũ ad totaȝ cãm que nõ. ¶ Tertio princi. ex isto tex. nõ ꝙ ꝯtumax in nõ obtemperando iudici habet᷑ pro confesso ꝭm intentioneȝ actoris ⁊ hoc intelligas verum quando iste contumax erat p̃sens. ⁊ ad hoc vide quod no. bal. l. i. ꝟ. quõ ⁊ qñ iu. Et addas qꝺ hic no. nam dicit ꝙ ad hoc nõ respõdẽs positionibus habeatur ꝓ confesso requirit᷑ ꝙ tria ꝯcurrant. s. ꝙ positio sit sibi lecta ⁊ ꝙ iudex ꝑceperit ipsi p̃senti ꝙ respõdeat quasi maior ⁊ grauior sit cõtumatia p̃sentis ⁊ absentis. ⁊ ad hoc facit quod dicit illa glo. singularis. l. ij. ꝟ. quõ ⁊ quãdo iu. dum dicit ꝙ monitio facta in p̃senteȝ habet vim pemptorie. Iteȝ requirit᷑ ꝙ positio illa sit talis nature ꝙ si fuisset ꝓbata vel vere ꝯfessata actor obtinuisset in cã sed vbi hoc nõ foret tunc contumax in nõ iurando vel nõ rñdendo nõ habetur ꝓ confesso. ⁊ istud ꝓbatur in hoc tex. Et ex hoc signãter inferas ꝙ in illis casibus in quibus vera confessio nõ obstaret ibi ficta nõ preiudicat q2 nõ plus potest fictio q̃ veritas nisi q2 vbi lex fingit non admittitur probatio in contrariũ vt illa singularis glo. l. si duo de acqui. here. Et ex hoc inferas ꝙ si in articulo dicit᷑ qualiter titius vulnerauit bannitũ vel excõicatuȝ ⁊ ille non respondet. certe tacita cõtumacia nõ preiudicat qꝺ bene no. Insup istud quod dicitur quod contumax in nõ respõdendo positionibus habetur pro confesso locum sibi vendicat in causis ciuilibus nõ autem in criminali. nam dicit bal. in. l. i. ꝟ. quõ ⁊ quãdo in criminali nõ debet puniri nisi ꝓpter delictum ꝙ ex contumacia nõ infert᷑ esse ꝓbatum ⁊ allegat Archid. quinq̃gesima distin. c. ferrum. ¶ Quarto ex isto tex. iuncta glo. ij. ẽt colligas ꝙ aliquãdo in penam cõtumacie quis habetur ꝓ confesso. aliquãdo vero ꝓpter ꝯtumaciã quis muttatur vt in toto siquis iudici nõ obtẽperauerit. ⁊ aliquando denegat᷑ audiẽtia. l. sed ⁊ si per pretorẽ. §. si dum decreto. ff. qui. ex qui. cau. maio. aliquãdo ꝓpter cõtumatiam ꝯceditur tenuta ex primo ⁊ secũdo decreto vt dictũ fuit in auctẽ. si omnes. ꝟ. si vt se ab here. absti. ⁊ dicta remedia solent habere locum ꝯtra inobedientes etiam absentes. sed quãdo inobediens est p̃sens tunc habet locum quod dixit iste tex. q2 nõ solum mutatur sed haberet᷑ pro confesso. ⁊ ad hoc vide quod no. Bal. l. i. ꝟ. quõ ⁊ quando iu. ⁊ aliquãdo ꝯtumacia nõ est potẽs vt faciat vt quis habeatur ꝓ confesso vt occurrit qñ quis est contumax in nõ contestando litis. ⁊ hoc est quod sentit hic glo. ij. dum allegat auctẽticaȝ qui semel quõ ⁊ quãdo iu. Scias ꝙ quãdo quis cõtumaciter resistit in nõ cõtestando litem ꝯtumatitia causat effectũ litis conte. l. si cum. §. qui iniuriarũ. in fi. siquis cau. ⁊ ad hoc vide quod nõ. Bar. l. si finita. §. iulianus. ff. de dam. infec. ⁊ vide quod nõ. Bal. l. consentaneũ ⁊ in dicta auctentica qui semel quõ ⁊ quãdo iu. ⁊ vide in vltima consti. fe. c. i. §. de causis vbi dicit ꝙ cautela est ꝙ iudex interloquat᷑ litem haberi pro cõtestata quãdo pars non vult eam contestari. Addas tamen quod ipse nõ. dicit. l. scire oportet. §. sufficit. ff. ꝺ excus. tu. vbi dicit ꝙ hoc nõ est verũ quãdo lex requirit verã litis contes. nam tunc cõtumacia nõ habet effectũ litis cõtestate allegat Inno. c. statuimus ꝺ elec. ⁊ dicit qꝺ istud probat᷑. l. ij. vbi in rem actio. ¶ Quinto principaliter ex glo. super verbo narratione dum dicit ꝙ iste est habitus pro cõfesso põt appellare nõt ꝙ licet vere cõfessus apud acta nõ soleat appellare tamen ille qui habet᷑ pro cõfesso nõ perdit beneficiũ appellandi. Et põt duplex ratio assignari vna est ꝙ illud quod

dicitur q̄ cōtumacia habet effectum vere confessionis est verū quādo est cōtumax circa snīaȝ puta q̄ȝtum habuit se contumaciter q̄ȝtum ad nō cōparendū tempore sententie sed quādo eēt contumax in alio separato a snīa sicut erat hic quādo fuit contumax in nō iurando de calumnia tūc illa talis cōfessio nō preiudicat ⁊ nō tollit beneficiū appellandi ⁊ ita vult illa glo. sing. in clemen. causam de ap. in fi. vel secundo dicas q̄ quotiens. l. pcedit p fictionē ⁊ imponit penā nunq̄ȝ casus fictus operat᷑ vltra q̄ȝ verba dicant vt eleganter dixit Bal. in. l. ij. ȷ̄. de here. insti. vbi dicit q̄ esto q̄ ille qui est condemnatus de publico crimine paciat᷑ publicationē bonoꝝ suoꝝ tamē si habetur pro cōdemnato ficte a lege nunq̄ȝ vident᷑ publicata bona ⁊ assignat rationem q: vbi lex fingit nunq̄ȝ fit extensio. ⁊ ad hoc singulariter adducit. l. fi. ȷ̄. de fide instrumentorum.

De iudiciis. Rica.

1 Udicio cepto vsuraruȝ. Per litis cōtestationē nō extinguit᷑ obligatio vsurarum cōmissa vel cōmittenda hoc dicit secundum vtrāq̄ȝ lecturā. ¶ Et ex isto tex. tria colliguntur primū q̄ per particularē petitionē factaȝ de eo quod sibi debetur nō videt᷑ quis preiudicasse sibi in residuo de quo mentionē nō fecit in petitione. sed in recipiēdo partē eius quod debet᷑ preiudicet sibi in residuo si nō sit facta protestatione vide Bar. in. l. fi. ff. de eo q̄d cer. lo. ⁊ in. l. in hac ff. de tritica. ¶ Secundū est q̄ accessoria obligatio pōt deduci in nouo iudicio esto q̄ in principali nō sit facta deductio. nam hic petuntur vsure in nouo iudicio q̄ȝ sunt accessorie ad principalem petitionē super qua iudiciū fuit primo loco fundatū. ¶ Tertium est q̄ nouatio que resultat per litis contestationē cum sit necessaria nō tollit id quod erat in prima obligatione deductuȝ sed eius natura est vt dicit hic glo. ij. ⁊ melius in glo. fi. vt adiciat. nō aūt vt perimat ita q̄ eius virtute interrumpit᷑ p̄scriptio ⁊ perpetuatur actio vt habet᷑. l. cum notissimi de pre. xxx. an. ⁊ Bar. l. ij. §. fi. ff. de peremp. Et eundē effectū operat᷑ aliquando citatio ⁊ libelli productio quod est verum q̄n copia libelli est interserta i citatorio alias citatio nec interrumpit nec perpetuat vt dicit nō. glo. in clemen. i. vt lite pen. ⁊ in ista nouatione necessaria resultante per litem cōtestatā nō est aliquid innouatū per. l. fi. ȷ̄. de noua. vbi dicit᷑ q̄ nouatio que oliȝ resultabat ip̄o iure hodie nō resultat vbi expresse agatur lȝ exceptionis ope hodie operet᷑ vt dicit glo. in. l. ij. ff. de noua. nam etiaȝ hodie in ista nouatione necessaria ipso iure effectus qui resultabat de iure antiquo prout est interruptio perpetuatio ⁊ presumpta mala fides ita resultat hodie sicut olim ⁊ ita nō. dicit Bar. in. l. solutionē vel iudiciū. ff. de solu. vnde in hoc casu scias q̄ in materia nouationū nihil est innouatū. Et idem est quādo resultat delegatio. q: tūc etiā ipso iure resultat nouatio vt dicit bar. in. l. delegare. ff. de noua. quod est summe nō. Ad questio. de mercatore falito de qua vide que dixi in. l. singularis. ff. si cer. pe. Et tandem q: glo. magna tangit hic materiam nouationū conclusiue dicas q̄ triplex est spēs nouationis nam vna est voluntaria que resultat quādo plus est in secunda q̄ȝ in prima vt. l. qui vsumfructū. ff. de verbo. obli. ⁊ intelligas q̄ ista nouatio resultat quādo in secunda interuenit stipulatio q: alias de cōtractu ad cōtractū nō resultat nouatio neq̄ȝ ip̄o iure neq̄ȝ exceptionis ope dato q̄ plus sit in secunda q̄ȝ in prima ⁊ ita firmat Bar. in. l. i. ff. de noua. neq̄ȝ repugnat ad hoc tex. in. l. si mandato meo ff. mandati in fi. vbi tex. vult q̄ de cōtractu ad cōtractum fiat nouatio lȝ nō insit stipulatio. nam illud est verū q̄ȝtuȝ ad potentiā nouationis sed non q̄ȝtum ad presumptionē nouationis vt dicit bar. in. d. l. i. ⁊ requirit᷑ etiam q̄ inter primū cōtractū ⁊ stipulationē subsequentē insit temporis intercapedo q: si statim sequeret᷑ stipulatio indubio nūq̄ȝ p̄sumeret᷑ nouatio vt dicit bar. in. l. singularia. ff. si cer. pe. Et quando nouatio voluntaria resultat in casu iam dicto scias q̄ tollitur omnis effectus principalis obligationis q̄ nouatio nō est aliud q̄ȝ vnius obligationis in aliaȝ transfusio vt. l. i. de nouat. ff. sed illud quod transfunditur certum est q̄ non curatur. ⁊ ideo curatur effectus precedentis more q̄n fit nouatio p modū supradictū. l. quotiēs. ff. de no. q̄d itelligas verū nisi in stipulatione sit dictū promittis dare ⁊ facere omne id quod te oportet dare. naȝ p iistam subsequentē stipulat. l. nō purgatur defectus more vt Jac. in repertorio iuris ciuilis in littera. m. in ver. mora per. l. scire debemus. §. fi. de ver. ob. ¶ Secūda autem species nouationis est que dicitur necessaria ⁊ resultat ex actu iudiciario vȝ per litis contestationē. l. aliam. ff. de noua. ⁊ ista est illa de qua loquitur iste tex. ⁊ est ppria nouatio que nihil detrahit sed pducit nouos effectus q: interrumpit ⁊ perpetuat sicut dictum est. ¶ Tertia autem species est illa que per snīam renouat. vt. l. nepoti. ff. de fun. instruc. quod intelligas verū quādo interest eius in cuius fauorem lata est snīa. quia alias nō renouaret vt dicit hic magna glo. No. ex hoc inferas q̄ per actuȝ necessariū nō fit nouatio q̄n interest eius in cuius fauorem actus ille resultat. Et ex hoc etiam inferas q̄ si actor per snīam vult agere actione prima ⁊ nō actione mādati ⁊ reus vult excipere de re iudicata dicendo q̄ actor male agit q: prima actio est nouata q̄ non pōt excipere q: actor pōt replicare q̄ talis nouatio non resultat q: sua nō interest. ⁊ istud ē quod vult hic glo. quod tene menti. Et est alia ratio q̄ non potest se tueri ex snīa ɔtra se lata vt dicit illa glo. no. l. euidenter. ff. de excep. rei iudi. de quo vide per Bal. l. si seruus pluriū. §. fi. de le. i. stultus tamē est ƀm glo. l. si a te. ff. de excep. rei iu. ille qui habet actionē in factum ⁊ snīam vel iudicis officiū executiuū si recurrit ad primā actionē. Et ratio huius est q: snīa habet executioneȝ paratam. l. ait p̄tor. ff. de re iu. ⁊ per Bar. l. miles. §. iudicati. e. ti. ⁊ p Bal. l. si causaȝ de executi. rei iudi. ⁊ illa via executiua nō competit q̄n itentat᷑ antiqua actio ⁊ ex ista sentētia postq̄ȝ transit in rem iudicatā acquirit actor actionē in factum ⁊ iudicis officiuȝ sed nō vtilem in reȝ. lȝ glo. velit hic oppositum de quo dic vt plene habet᷑ p Bar. in. d. §. iudicati. ¶ In glo. prima ibi si fuerant in iudicio deducte si intelligatur q̄ iste vsure erant decurse aū motuȝ iudiciū. tex. iste nō habet dubium. nam certum est q̄ debetur q: tp̄e iudicij conuentus erat debitor. vnde tex. iste intelligit᷑ in casu magis dubio vȝ in vsuris pēdētibus quaꝝ versus nō impeditur per litis conte. q: vt dictum est litis cōtestatio nō detrahit sed adiungit. ⁊ ɔcludas q̄ opus est noua instantia hoc casu super istis vsuris postea occurrentibus de q̄bus mentio non est facta in libello q: in ɔtractibus stricti iuris nō pōt iudex in non petitis ferre snīam etiam si sint accessoria ⁊ petant᷑ iudicis officio mercenario quod fallit in ɔtractibus bonefidei. l. ediles. §. item sciendū. ff. de edilit. edicto ƀm vnum intellectū. Secūdo fallit quādo versatur actio arbitraria. q: tunc in cōtractibus stricti iuris fuerit iudex snīam in his que occurrunt pendente iudicio l. nō solum. ff. de rei ven. Tertio fallit q̄n illud quod superuenit pendente iudicio venit ex natura rei petite put occurrit in fructibus qui percipiunt᷑ ex re petita pendente iudicio. ⁊ ita loquit᷑ tex. in. d. §. item sciendū. ƀm intellectū Bar. ⁊ vide q̄d no. Ange. l. nō potest. ff. e.

1 Icet iudice accepto. Quando petitio est generalis p̄secutio specialis ⁊ snīa generalis contra exceptionē rei iudicate datur replicatio

plicatio. Et ex isto tex. no. hunc effectũ principaliter q̃ lʒ snia reguletur ẽm petitionẽ. l. vt fundus. ff. cõi diui. ⁊ petitio sit generalis ad quam se refert snia generalis ⁊ sic verba generaliter operanť. tamẽ istud in effectu nõ attendiť. sed illud q̃d est ꝓsequutuʒ inspiciť ꝓut etiam in trãsactione dictum est. l. age. §. de transac. Et in hoc passu ↄclusiue dicas q̃ si petitio sit specialis ⁊ snia generalis restringiť snia ꝓpter petitionẽ per tex. in. d. l. vt fundus. Aliquando stat econtra q: generalis est petitio ⁊ snia spãlis. ⁊ tunc nõ inspicitur quid petatur sʒ quid fuerit iudicatũ. l. j. §. si aduersus rem iudicatã. Aliquãdo vero est petitio generalis ꝓsequutio generalis ⁊ snia generalis. ⁊ tunc dicas q̃ generaliter operať ar. l. j. §. ⁊ generaliter. de leg. prest. quod fallit quãdo in snia est expressa causa specialis que nõ ↄuenit generalitati. nam tunc restringiť solum ad illam spẽm cui conuenit illa causa ẽm quod no. dixit Inno. c. cum bitomensis extra de elec. quod tene menti q: nõ est necessario hic occurrens ⁊ per doc. nõ allegatuʒ. Item hoc quod dictum est q̃ generaliter operať fallit in occultatis dolo partis. l. tres fratres. ff. de pac. cuius legis arg. hoc dicit. Iteʒ fallit in his que ꝓueniunt ex vltima voluntate q: generalitas nõ opatur vbi constet q̃ omnia sunt discusa iusta no. l. de his. ff. de transa. Aliquãdo vero occurrit q̃ petitio est generalis ⁊ similiter snia sed specialia ꝓsequutio. ⁊ tunc ꝓcedit iste tex. q̃ ꝓsequuta tantũ considerenť. Q̃d fallit in apendicis ⁊ ↄsequutiuis. l. si cum tibi. ĵ. e. ti. Secundo fallit q̃n dolo partis facta est ꝓsequutio specialis. vt tex. singularis quem allegat hic glo. l. de rebus. ff. de arbi. subdit tamen hic Bal. vnum casum ad quem aduerte vʒ detur q̃ est petitio generalis ⁊ q: actor nõ est ꝓsequutus nec in genere nec in specie reus fuit generaliter absolutus nunquid tuuc teneat illa snia videť primo aspectu q̃ nõ. q: non põt valere si ex actis nõ ↄstat q̃ sit facta ꝓbatio c. cum ecclesia sancte marie extra de consti. ⁊ ad hoc vide quod no. Bal. l. cum a nobis. ĵ. de dilat. l. ⁊. l. j. ĵ. de re iu. ⁊. l. petende. §. de tempo. in integ. resti. vbi decidit an valeat snia non assignata parti ad ꝓbandum ⁊ vide q̃d ipse no. l. cum ⁊ minores. §. si aduersus reʒ iudi. ⁊. l. platam. ĵ. de sententijs.

q **Uotiens.** Iudex incidẽter põt cognoscere de eo q̃d alias nõ posset vel sic iudex cause principalis est iudex cãe incidentis vel emergentis. h. d. ¶ In tex. ibi terminetur cognoscit ergo iudex cause incidẽter de eo q̃d cognoscere nõ põt principaliter. ⁊ ad hoc accedat tex. l. solemnis. §. latrũculator. ff. e. ⁊. l. interdũ. §. qui furem. ff. de fur. ⁊ vide quod no. Inno. c. cum opʒ. extra de accusa. Et istud ideʒ dicas i arbitro q̃d hic dicitur a iudice ⁊ ẽ bona glo. l. cum ꝓponas. ĵ. de iureiu. Et per istum tex. dixit bal. in. l. si suspecta in fi. ff. de inoffi. testa. q̃ lʒ super causis nullitatis sit a statuto certus iudex spãliter deputatus. tñ si incidunť coram alio iudice habeať questio d̃ nullitate poterit hoc videri ⁊ terminari ꝑ illum iudicẽ qui cognoscebat super causa principali quod tene menti. Et aduertas q: per istum tex. videť posse reprobari quod dixit Bar. l. nam postea. §. si minor. ff. de iureiu. vbi dicit q̃ si cã principalis vertitur coram iudice pedaneo coraʒ quo incidenter est petita in integ. resti. q̃ nõ poterit in integruʒ restituere. ⁊ sic nõ vult q̃ rõne incidentie sit iudex ille qui principaliter iudex esse nõ põt. ⁊ tamen hoc est contra regulaʒ hic datam. ⁊ ideo forte q̃ iste tex. destruit illud dictuʒ. Et addas quod argumento huius. l. Bal. in. d. §. latrunculator. dixit q̃ iudex cause crimialis põt ratione incidẽtie dare curatorẽ adulto contra quẽ formata est inquisitio. ⁊ ad hoc allegat bonum tex. l. fi. §. i. ĵ. de admi. tu. ista tamẽ regula nõ habʒ locum quando resultat oimoda incapacitas respectu iudicis. puta si coraʒ iudice laico incidẽter occurrat articulus spãlis. q: tunc sit remissio ad ecclesiasticũ vt c. tuam de ordi. cogni. ⁊. c. lator qui filij sint legit. quinimo persepe q̃n occurrit articulus spiritualis tota cã cognoscitur per ecclesiasticũ ẽm quod dicit respectu fori quãdo interponitur iuramentũ sup ↄtractu. c. cum. c. laicus d̃ foro compe. ⁊ ad hoc vide quod no. bal. in. l. ordinarij. ĵ. de rei vendi. ⁊. l. i. §. de iureiurando.

f **I cum tibi.** Sentẽtia generalis parit exceptionẽ in nõ ꝓsequutis si sunt de apenditijs ꝓsequutoꝝ hoc dicit. ¶ In tex. ibi instaurari nõ oportere istud est ex eo q: ista euictio est quid dependẽs a principali articulo emptionis prediorꝝ super quo est facta discussio ⁊ prosequutio vnde illud iuducať de pendentibus etiã nõ discussis quod iudicať d̃ principali ad quod vide nõ. per bar. l. solent de ali. ⁊ cib. le. ⁊ licet barto. dicat q̃ non sit alium tex. istud ita bene dicere dicas q̃ imo est tex. qui idẽ vult. l. si minoris. ff. de admi. tu.

a **Iudice.** Iudex delegatus ab inferiore a principe nõ subdelegat. h. d. sed si sit delegatus a principe subdelegat q: est maior quolibet ordinario. ⁊ hoc locum habet etiã si causa delegata concernat industriã personalẽ puta q: in rescripto ẽ dictũ super quo tuam conscientiã oneramus vt ẽ tex. in hoc singularis in clemẽ. i. de offi. delega. Summas regulam negatiuã q̃ delegatus nõ subdelegat quod fallit primo i delegato a principe vt supradictũ est. ¶ Secundo fallit in delegato a procõsule. l. legatus. ff. de offi. procon. Et idem dicas sit sit delegatus a cardinali legato de latere qui assimilatur proconsuli vt habeť. c. i. de offi. delega. li. vi. ¶ Tertio fallit in delegato ad vniuersitatem causaꝝ qui põt vnã ex illis subdelegare. l. i. quis ⁊ a quo ap. ⁊. c. cum causam de ap. ¶ Quarto fallit quando subdelegat lite cõtestata ẽm q̃d dicit glo. l. i. quis ⁊ a quo licet hoc cõiter nõ teneať sed pro opinione illius glo. bene facit tex. c. cuʒ bertoldus de re iudi. ¶ Quinto fallit in delegato a lege q: videť habere vim ordinarij. c. ab arbitris de offi. delega. quod intelligas esse verũ si sit delegatus a lege ciuili. secus auteʒ si pretoria vt nõ. dixit Bar. l. iiij. §. siquis duas. ff. de dam. infec.

g **Hec.** Ordinarius q vult causam delegare reseruata sibi snia debet causam audire a principio. i. in cõtestatione litis ⁊ in medio. i. in receptione probationũ ⁊ in fine ⁊ omnibus resarcitis debet ferre sententiam. ⁊ cetera omnia expedit delegatus sed iudex cause appellatiõis vel delegatus in causa principali nihil cõmittit sed per se causam audit ⁊ si contrafit punitur pena hic cõtenta hoc dicit vbi tex. ibi administrator si intelligas q̃ iste esset iudex ordinarius vel eẽt delegatus a principe ista prouisio nõ videť iusta cum possint simpliciter cõmittere ⁊ delegare multo magis posset reseruata ipsis snia sed quãdo simpliciter cõmittunt de cetero se nõ impediunt ergo ⁊ ita dicendum videť in casu isto. si autẽ intelligas in alio iudice delegato tunc modo ꝓcedit. q: delegatus nõ subdelegat vnde opus ẽ q̃ tu intelligas in illis casibus in quibus potest subdelegare. Et aduertas q̃ aliqui sunt iudices q non possunt dici delegati sed habẽt cõicatam iurisdictionem prout sunt iudices deputati in curia potestatis ꝑ portas siue quarterios ciuitatis vt dicit Ange. in. l. indebituʒ. ff. de iurisdic. om. iudi. ⁊ scias q̃ in causis criminalibus quãdo a potestate ẽ certus iudex deputatus ꝓut ẽ iudex maleficioꝝ ipse nõ per sniam sed potestas ẽ ille qui iudicat vt Bar. l. i. in fi. ff. de offi. asses. Et istud q̃d dicit ista auctentica nõ habet locũ de iure canonico vt. c. super questionũ de offi. delega. ¶ Et vltimo aduertas q: in ↄtestatiõe litis requirit iste tex. q̃ ille qui cõmittit sit presens quia ille

actus ē magni preiudicij ⁊ ideo cautius ē agenduȝ quod bene facit pro eo quod singulariter dixit glo.l.siquis insti tuitur.ff.ꝺ here.insti.vbi dixit ꝙ ille qui nō pōt cōparere excusatur si non mittit procuratorē ad litem contestatam.

s **Eruus.** Judicium cum seruo non potest esse hoc dicit.

c **Um debitoris.** Cōtra huī detentorē rei hypo tecate nō pōt fundari iudiciū sed ob rem in de fensam pōt creditor implorare iudicis officiū vt mittat̄ in possessionē hoc dicit. ¶ Jn tex.ibi ad posses sionem.i.ad tenutā ex primo decreto sed quomodo deue nitur ad primū decretum in quo requirit̄ trina citatio vt Bar.l.si finita.§.iulianus de dam.infec.⁊ seruus iste non pōt citari cum in iudicio esse nō possit respondeas hic da tus fuit curator bonis anteq̄ȝ detur tenuta sed certe si de tur curator bonis nō ē opus recurrere ad hoc remediuȝ qꝛ personalis actio pōt intentari cōtra istum curatorē si cut contra heredē. ⁊ ideo foret cogitandū ⁊ dicunt doc.ꝙ hic iacebat hereditas ex quo nōt ꝙ hereditas iacens pati tur primū decretū ⁊ non secundum. ⁊ ad hoc vide nō. per bar.l.siquis pro emptore.ff.de vsuc.⁊ per bal.in Rica.ꝭ.ꝺ succes.edic.⁊ scias ꝙ si superest filius in potestate nūq̄ȝ he reditas dicitur iacere vt nō.dicit bal.l.cum hereditas.ꝭ. depositi.

p **Lacuit.** Equitas scripta preferr̄ rigori hoc dicit. Et scias ꝙ equitas est applicatio animi ad directū iudiciū siue in tellectum nō errantē in substantia nec in circū stantijs vt dicit bald.l.i.ff.de iustitia ⁊ iure vbi dixit ꝙ equū ē iudiciuȝ claue nō errante.⁊ vide quod nō.l.i.ꝭ.de leg.⁊.l.apud antiquos.ꝭ.ꝺ furtis vbi dicit ꝙ illud ē equū cuius cōtrariū ē absurdū. Et scias ꝙ vbi deficit legis cen sura siue dispositio semper recurrendū ē ad equitatē.l.in summa.§.item nauis de aqua plu.ar.⁊ vide ad hoc quod nō.bal.l.eedem.ꝭ.loc.vbi dicit ꝙ quādo quis debet deci dere ⁊ terminare de equitate videt̄ cōmissa equitas que resultat ex rationabilibus ar.per tex.l.scire oportet.§.suf ficit de excusa.tutoꝝ ⁊ quid importetur quādo cōmissio ē facta ꝺ equitate de bono ⁊ equo vide quod nō.bal.in.c.i. §.sacramēta ⁊ pace iura.fir.⁊.l.nemo.ꝭ.de senten.⁊.l.pro ea.ꝭ.man.⁊ vide q̄ȝ nō.bar.l.si fideiussor.§.in omnibus. ff.man.Et an tunc intelligat̄ facta cōmissio vt possit pro cedere sine strepitu ⁊ figura iudicij vide quod nō. bald.in tractatu de sindico.l.obseruare.§.iudicis de offi.procon. ff.⁊ de lega.

i **vdices.** Judex cuȝ cause cognitione de bet proferre sniam ⁊ interroga re partes siquid noui volūt allegare hoc dicit. ¶ Jn tex.ibi plena inquisitiōe ⁊ ista plena in quisitio requirit̄ etiam si sit causa sumaria.nam licet sit re missus ordo procedendi nō videt̄ remissus ordo probādi ita ꝙ etiam in causa sumaria requirit̄ plena probatio vt in clemē.sepe de verbo.signi.nisi tractetur de modico pre iudicio vt Bar.in extrauagā.ad rep̄.super ver.sumarie ar.l.thesaurus ad exhibēdū ⁊ nō pōt iudex qui cognoscit sumarie prius videre de peremptorijs q̄ȝ de declinatorijs excep.vt.c.exhibita de iudicijs.

i **vbemus.** Ubi altera pars renūciauit allegationibus debet iudex alteri parti postea dare dilationes postea hic descriptas deinde ferre sententiam hoc dicit. ¶ Jn tex.ibi allegationibus renunciauerit per hanc eniȝ renunciam q̄ȝ faciunt partes allegationibus intelligit̄ ta cite in causa fuisse concluduȝ de quo per Joan.an.in.c.fi. de in integ.re.li.vi.⁊ qūo in causa concludat̄ vide ꝑ Bal. l.nec causas.ꝭ.de ap.⁊ scias ꝙ in causa criminali nō cōclu ditur in causa vt nō. bar.l.diui fratres.ff.de penis ⁊ bal. in.l.i.ꝭ.de condi.inde.vide potest tamen cōcludi in causa etiam criminali vt per Joan.an.c.cum ioannes heremita extra de fidei instrumēto ⁊ ideo Angē. in.l.pactum.ff.de pac.dixit ꝙ caute facit iudex maleficioꝝ si facit concludi in causa postq̄ȝ reus confitetur maleficiū ex ista renuncia facta allegationibus operat̄ ⁊ vt de cetero ille qui renun ciat nō admittat̄ ad probandū quod intelligas verum nisi vellet iuuari ꝓpter terminū assignatū alteri parti ꝑ reg. l.petende.ꝭ.de tempo.in integre.⁊ de allegationibus dā da sit copia parti vide quod dixi.l.i.ꝭ.ꝺ eden. ¶ Jn tex. ibi triginta dies q̄ constituunt vnū mensuȝ. vnde ex hoc infertur ꝙ mensis intelligit̄ de.xxx.diebus ad quod vide nō.l.fi.ꝭ.de iure delib.⁊ in.c.fi.de mili.⁊ vas.vbi vide per glo.⁊ vide Bal.l.cū anterioribus de tempo.ap.⁊.l.eos.ꝭ. de ap.⁊ tandeȝ ex isto tex.notat ꝙ iudex tenetur dare sen tentiam legibus ⁊ moribus congruentē sed quando iurat seruare vtrūqȝ.i.leges ⁊ statuta vel legem ⁊ cōsuetudineȝ ⁊ ista duo discrepat dicas tunc tenetur seruare vltimū.i. statutū ⁊ cōsuetudinē.c.si aduersarius de eo qui mittitur in pos.causa rei ser.

¶ Jn glo.i.ibi ƀm quosdam vult ergo glo.ꝙ quis nō pos sit renunciare probationibus fiendis ꝙ nō est verū in ciui li causa ƀm quod dicūt hic doc.⁊ per.c.testibus extra de test.⁊ quod ibi per glo.dicit tamen hic Bal.ꝙ si sit factū pactum ꝙ nō possit probari nisi per instrumēta nō tamen tollitur quominus possit probari per testes quod tunc vi detur nō posse procedere.nam si tunc quis pōt renūciare probationibus futuris simpliciter in causa ciuili vt supra dictum est forte videtur hoc dicendum quando renūciat solum in vna specie probationis.

n **Ulli rorsus.** Continentia cause nō debet diuidi coram di uersis iudicibus.h.d.Et intelligas hanc regu lam ꝙ ꝯtinentia cause nō debȝ diuidi q̄n sunt eedem ꝑtes.secus autem si essent diuerse persone lȝ causa foret vna vt in.c.significauerūt extra ꝺ testi.Et pōt hic po ni exemplum q̄n in genere super tutella est mota lis corā vno iudice ⁊ interim super vno articulo ꝑtinenteȝ ad illaȝ causam mouetur qō.coraȝ alio iudice. Jtem pōt poni exē plum ƀm.l.vbi ceptum.ff.e.⁊ in possessorio ⁊ petitorio ab eadeȝ ꝑsona simul intentato de quo plene habetur ꝑ bar. l.naturaliter.§.nihil cōe.ff.de acqui.pos.⁊ per regulaȝ hu ius.l.bal.in.l.si ex causa.ff.de mi.in apostilis reprobat di ctum Bar.l.pe.ꝭ.de pac.vbi dixit ꝙ cōpromissum debȝ fieri inter ꝯsanguineos ex forma statuti ⁊ cā ꝑncipalis pē det corā vno iudice coram quo sup aliquo articulo emer genti vertitur qō ꝙ pōt tunc de illo articulo peti cōpro missum.lȝ nō sit petitū in cā principali ⁊ Bal.approbat ꝑ istum tex.⁊ de hoc dic vt ibi dixi. ¶ Et aduertas quādo quis ꝑ eadem re trahit eodem tꝑe reum ad diuersa tribu nalia videt̄ ꝙ debeat perdere causam per tex.no.l.i.ꝭ.de asser.tol.lȝ respōdeatur ibi specialr̄ fauore libertatis.⁊ ad hoc vide glo.que dicit contra illum tex.xi.q.in.c.placuit. ⁊ quādo diuersi iudices fundāt inquisitionē ꝯtra eundeȝ super eodem facto eodem tꝑe quid debeat facere reus vi de Jnno.c.cum.m.de consti.⁊ quod habetur in.l.in sūma §.qꝛ maius de re iudi.

p **Roperandum.** A die litis ꝯte state inchoat̄ in stantia que in cā ciuili durat triēnio in crimia li vero durat biennio. h.d. ¶ Ex isto tex.no. primo ꝙ instantia cause criminalis finitur biennio ciuilis ꝟo triennio.⁊ intelligas siue cā criminalis sit mota ꝑ accu sationē inquisitionē denūciationē ꝺ qua per Bar.l.diu9 de custo.reo.ȝ si de crimine opponat̄ in vi exceptōis ꝑut fieri pōt.l.qui de crimina.ꝭ.qui accu.nō pos.tūc an bien nio

nio claudat via opponēdi dicendū est forte q nō illa eim que sunt temporalia ad agenduꝫ ad excipiendū sunt perpetua.l.i.ꝛ.ij.ff.de excep.do. Et qñ instantia finitur etiaꝫ pars non insistit q ferat sniā iudex ex ꝓprio motu pōt ferre sniam requisitis tñ partibus vt no.dicit Bar.l.seius ꝛ augerius.ff.ad.l.fal.quod tene menti qꝛ alibi non posuit hoc dictum.ꝛ hꝫ locum dispō huius.l.neduꝫ in iudice ordinario.sed ēt in delegato si terminus assignatus sibi non sit minor triennio vel maior.qꝛ tūc meta triennij est inspicienda.l.ij.§.si iudex.ff.e.alias si simpliciter esseꝫ datus instantia duraret ꝓut durat in iudice ordinario. ¶ Tertio ex isto tex.no.q in publicis functionibus ꝛ sic vbi vertitur simpliciter fauor fisci instantia triennio nō finitur ꝛ de iure canonico ꝛ sic in terris ecclesie instātia tempore nō finitur c.venerabilis.extra eo.ti.tandem sup eo quod tangit hic glo.magna neqꝫ ante consensu partium iste terminus possit terminari concludas breuiter q nō in prima causa qꝛ vertitur interesse rei publice vt dicit hic tex.ꝛ ideo tale pactum nō firmatur iuramento ꝛ in secundo causam in quo vertit recuperabile preiudicium lex permittitur q si fiat cōpromissum pendente termino cōpromissi nō durat instantia auē.si tñ.ꝯ.de tempori.ap. Et sic instantia dormit quādo p̄iudiciū q nō pōt repari sed nō est ita qñ est reparabile ꝛ ꝓpter hoc potest forte solemniter limitari illud qd̄ dicit Bal.l.si cuꝫ ipse.ff.de excu.tu.vbi dixit q qñ.ꝯ.tps instantie nō pōt pars ꝓbari vt qꝛ testes sunt d̄ longinquo tunc nō currit instantia iuxta no.l.petende.§.de tpi.in integrū resti.nam hoc potest esse verum qñ illi impedito ꝓbare non daret restitutio ex clausula siquam sed qñ posset restitui vel alio remedio iuuari tunc nō haberet locuꝫ dictum suum qd̄ tene menti qꝛ per doc.nō tactum. Et illuꝫ vltimū vꝫ nunqd valeat snia lata vltra tps instantie bar. inuestigat an terminus assignetur parti an iudici ꝛ iurisdictioni an simpliciter iudici an vō ipsi instātie ꝛ an actiōi de quibus dic vt hic an per eum ꝛ Bal. Et addas vnuꝫ qꝛ cum dicūt qñ terminus est assignatus parti non valet qd̄ postea factū est dꝫ intelligi si altera pars insistat vt nō fiat alias vero non valeret.l.si maritus.§.prescripti.ff.de adulterijs.

Et si quidem. Actor absens post liteꝫ ꝯtestatā legitime citatus si d̄ cā nō liquet ꝯdemnat in expensis ꝛ reus absoluit ab obseruatiōe iudicij.sed si de cā liquet fertur snia pro eo qui iustitiaꝫ fouet ꝛ actor victus nō appellat.h.d. ¶ Nō primo ex isto tex. q instantia inchoat a ꝯtestatione litis ꝛ vbi lis nō ꝯtestatur dicit hic Bar. q incipit ab actu qui solet sequi post ꝯtestationē litis.sed aliter dixi in.l.litibus.ꝯ.de agrico.ꝛ cen.li.xi.ita q in hoc articulo variauit.sed istud quod dicit hic est verius vt dictum fuit.l.j.§.de iura.calum. ¶ Secūdo no.ex tex.ibi dum dicit ꝓpe finem q qñ non superest nisi sexta pars tunc dicit quis esse ꝓpe finem quod facit ad no.per bar.l.iij.ff.de fur.in qōne illa qñ dicatur esse officialis in prin.vel in fi.officij.ꝛ facit ꝓ glo.l.i.ff.de nouatl. que vult q ꝓximus pubertati dicat qñ est in.xiij.anno cū dimidio ad qd̄.l.nō tm̄ de excu.tu. ¶ Tertio no.ibi dum dicit incusantē q iudex nō dꝫ se mouere nisi ad ptis instātiam.ꝛ ideo nō valet snia si nō appareat lata ad partis instantiā dixit tñ bal.l.i.§.vt que d̄sunt aduo.q proactore valet snia lꝫ nō appareat q tpe snie iudex fuerit requisitus a parte qꝛ sufficit q qñ dedit libelluꝫ petierit reum cōdemnari sed ꝓ reo nō valet snia ex quo nunqꝫ petat sniaꝫ ferri. Et addas qd̄ qñ iudex videt q instātia pit.puta qꝛ est ꝓpe finē instantie tunc pōt ipse ex officio requisitis.tñ partibus ferre sniam vt no.dixit bar.l.seius ꝛ augerius. ad.l.fal. Item ex eo quod dicit hic tex.q debꝫ incusari cōtumatia partis infertur q iudex non potest punire cōtumatiam nec eum condēnare si eius contumatia non fuerit per aduersariū accusata ita q est opus q tria ꝯcurrāt

Primū ē q ad partis instantiā sit facta requisitio. Secūdo q sit accusata cōtumacia ꝛ q accusans recesserit licentiatus a iudice vel q expectauerit vsqꝫ ad discessum a tribunali alias si requisitus cōpareret i termino ꝛ alia pars nō eēt p̄sens circūduceret edictū.l.ꝛ post edictum.ff.eo.ꝛ ita vult Inno.c.cōsului de offi.deleg.ꝛ Anto. de bu.c.i. de iudi.ꝛ Bar.l.si finita.§.iul.de dam.infec. Tertiuꝫ est q per nunciū sit factū reportatū qꝛ si in actis nō constat primo reportatū fuisse factū iudex nō posset ipm vt contumacē damnare lꝫ re vera sit cōtumax vt Bar.l.multū de condi.ꝛ demon. Et ad hoc vt possit ferri snia tanqꝫ ꝯtra cōtumacē est opus q in citatorio sit dictū q cōpareat tali die ad audiendā sniam ꝛ si nō cōparebit q cōtra euꝫ feretur snia. nam ista declaratio est oportuna sm Bar.l.si apparitio.ꝯ.de cobartal.li.xij.quod tene menti. Et requiritur q sit ter citatus vt vult iste tex. qui requirit trinā citationē habet.n.tunc trina citatio vim pereptorie.l.tres denunciatōes.ꝯ.qūo ꝛ qñ iu.vl' requirit cuꝫ peremptorio. d.l.post edictū ꝛ.l.peremptoriū.ff.eo. vnde qñ ad ꝓlationem snie diffinitiue siue interloquutorie etiā ex primo decreto nō sufficit vna citatio qꝛ non hꝫ vim peremptorij. ꝛ ad hoc vide glo.l.p̄senti.§.de his qui ad ec.confug. Sed in alia materia regulariter omnis citatio est peremptoria de quo p Inno.c.ad peti.de accu. ꝛ addas q tantū releuat si in citatione dicat citamus vt cōpareas cras ad audiendā sniaꝫ alias ꝓcedimus cōtra te ad cognitionē ꝛ cōdemnationē iustitia merite q̄tum si apponeret peremptorium sed nō sufficeret si diceret alias procederet contra te prout iuris fuerit ex quo non dixit ad condemnationeꝫ vt vult Bar.in.d.§.iul.lꝫ bal.aliter dicat in.l.ꝯsentaneū.ꝯ. qūo ꝛ qñ iu.ꝛ.l.nō ignorat.ꝯ.de fruc.ꝛ litis expen. ꝛ.l.i.ꝯ. cōmi.epistolas. ¶ Quarto nota ex tex.ibi dum dicit ꝯspicere q iudex nō pōt ferre sniam nisi cuꝫ cause cognitione vnde nō sufficit q iuste iudicauerit si primo non discussit ad quod lex hec aūr.§.nō defendi.ff.ex qui.cau.in pos.ea. q Bal. in.l.ij.§.de edendo limitat eē verū qñ tractat de actibus necessarijs ꝛ substātialibus prout est libellus ꝛ litis cōtestatio ꝛ citatio sed in alijs dicit q nō curat quod tene menti. qꝛ est non limitatio ad istud quod cōe dicit q nō valent nisi iudex inspexerit. ¶ Quinto nota ex tex.ibi dum dicit instructū q nō sufficit mittere procuratorē nisi mittatur instructus ꝛ cum copia mandati.l.siquis inficiatus.ff.depo.quinimo requirit vt dicat pfecte instructus q habeat mandatū ad substituendū alias casus occurrēs in psona ꝓcuratoris nō excusaret dn̄ium vt notat Ange. l.ij.§.siquis in iudicio.ff.siquis cau. ¶ Sexto nota ex tex. ibi dum dicit ab obseruatione q regulariter actore nō insistente ꝛ negligente nō cōparere absoluit reus ab iudicij obseruatiōe ꝛ ista snia dicit interloquutoria vt glo.l.ꝛ barum.ff.de serui.ꝛ notat bar.l.titia de accusa.ꝛ natura huius snie est q perimit instantiā sed nō tollit actionē itaq nō perit exceptionē rei iudicate vt habet.ꝯ.proximo.§.q bal.in repeti.l.iul.verū debi.ff.de cōdi. inde. intelligit eē verū nisi actor iam fecisset suas ꝓbationes.item dat ista snia ab iudicij obseruatione persepe qñ est penale iudici si nō pronūciat ꝛ ipse nō hꝫ ꝓbationes hinc inde quo casu cōsulitur sibi vt ferat absolutoriā ab obseruatione iudicij vt bal.in auctētica qui semel.ꝯ.qūo ꝛ qñ iu. ꝛ de ista snia vide quod dixi.l.qui accusare.§.de eden. Addas pro intellectu tex. ꝛ glo.q aliqñ actor qui fecit citare reuꝫ dato libello nō cōparet ꝛ tunc regulare cōdemnat solum in expensis ꝛ circūducit citatio.l.sancimus.§.e.aliqñ est ad vlteriora ꝓcessus ꝛ tunc si sumus iuxta finē instantie ꝛ reus insistat vt ferat snia dꝫ recurri ad istum.§. dicēdo q si ex actis cōstat eē probatū pro actore snia fertur pro ipso deductis tamē expensis prout dicit iste tex. ꝛ si reus ꝓbauit ꝛ nō actor fertur diffinitiua absolutoria pro reo ꝛ actor in expensis cōdemnat si vō nil ꝓbatū est pro reo absoluit ab

obſeruatione iudicij vt ꝓxime dictũ eſt ſed hodie eſt adi-
tum ꝙ ſi vult inſiſtere ⁊ ꝓbare de iure ſuo ad finẽ vt diffi
nitiue abſoluatur tunc dñt termini maiores aſſignari ſm
ꝙ diſponit tex. i.d.auctẽtica qui ſemel.ĩ.quõ ⁊ qñ iudex.
¶ Septimo nota ex tex.ibi duz dicit ꝙ debẽt mitti nun
cij ꝙ citatio ⁊ requiſitio debz fieri ꝑnuncios đputatos.⁊
ideo dixit bar.l.ꝓhibitũ.ĩ.de iure fi.li.x.ꝙ ſi nuncius dz
portare ſignũ ⁊ nõ portat ꝙ impune ſibi nõ credit̃ ⁊ quã
do citat perſonam claram non creditur ſibi.

Si autem. Reo abſente legitie citato ſi de cã liquet ad diffinitiuã ſniam ꝑuenit̃
que mandat̃ executioni ſine ſpe recuꝑande poſſeſſionis ⁊
appellatõis.h.d. ¶ In tex.ibi ad maiorẽ iudicẽ glo.intel
ligit ſm.l.a diuo pio.§.ſniam.ff.de re iudi.vbi tex.diſpo
nit ꝙ qñ iudex vnius territorij dat ſniam ſuꝑ rebus i alio
territorio ꝯſtitutis ꝙ illa ſnia mittit̃ executõi per iudicez
vbi ſunt bona ad litteras iudicis q ſentẽtiauit.ſi aliter fa-
ceret executio nõ valet ⁊ intelligas vex hoc qñ eſt intenta
ta via executiua ⁊ ſic iudicis officiũ per executionẽ ſnie.ſe
cus aũt ſi eẽt intentata actio in factũ.qꝛ tũc ꝓcederet̃ ordi
narie nõ loqueret̃ in lite ⁊ bene facit tex.in.l.argentarius.
§.i.ff.eo.Scđo loco dicas ꝙ iſte littere proſunt ad hoc vt
poſſit fieri executio in bonis exiſtentibus in alio territorio
qñ ſnia fuit lata in ꝑ̃ſentẽ. ſecus aũt ſi in abſentẽ ⁊ cõtuma
cem qꝛ tũc iudex territorij vbi ſunt bona nõ põt facere exe
cutionẽ in illis bonis ad litteras iudicialis ſm bal.l.edi-
cto diui in fi.allegãdo.c.ſolent in fi.de ſnia excõi.Sed cer
te iſtud nõ videt̃ eẽ verũ qñ abſens eſt diffinitiue damna
tus.nam tũc nõ dz eẽ melioris cõditionis cõtumax q̃z ille
qui ꝑ̃ſens eſt item qꝛ illud dictũ videt̃ cõtra iſtũ tex.⁊ con
tra iſtã glo.nam hic fuit lata ſnia in abſentẽ ⁊ cõtumacẽ ⁊
tamẽ ſm iſtã glo.hz locũ tex.in.d.§.ſniam. Inſuper ſcias
ꝙ qñ ſnia eẽt lata a iudice nõ habẽte territoriũ puta a re-
ctore ſcolariũ ꝙ tũc nõ eſt opus portare litteras qñ illius
ſnie petitur executio in alio territorio vt cy. ⁊ bal.l.epiſco
pale.ſ̃.de epiſ.au. ¶ In tex.ibi nec ſi reuerſus fuerit ⁊ ſic
tex. iſte vult ꝙ ſi ex poſt facto offerat illud qđ a principio
obtuliſſet facta fuit executio nec lata ſnia qđ tñ illud qđ
poſtea offert̃ nõ attendit̃ qđ videt̃ eẽ ꝯtra theoricã datã.
l.ſi pecunie ſit in poſ.legatis ꝑ quẽ tex.doc.dicunt ꝙ ſi ꝑꝑ
cõtumaciã quis ẽ poſitus in tenutã ꝙ ſi poſtea cõtumax
reficit ſumptus ⁊ fideiuhet de ſtando iuri ꝙ reſoluit̃ illud
qđ primo factũ ẽ ⁊ ſic tenuta ẽ data primo decreto ⁊ ſic re
ſoluit̃ reo cõparẽte ⁊ ſumptus reficiente qđ ꝑ Bar.l.ſi fi
nita.§.iul.de dam.infec. Sed ad hoc reſpondeas ꝙ illud
hz locũ in pignore ꝑ̃torio ſed hic loquimur i iudiciario qꝛ
pro executione ſnie aſſignata erat tenuta ſiue poſſeſſio vñ
Bal.nõ.in.l.cõſentaneũ.ĩ.quõ ⁊ qñ iudex ꝙ qñ quis ẽ in
tenutã pro executiõe ſnie primo decreto ꝙ nõ reſoluit̃ ꝑ.
d.l.ſi pecunie nec reus abſoluit̃ niſi ſoluat creditori ⁊ qꝛ in
ſtrumenta guarẽtigiata habẽt vim ſnie vt ꝑ cy.l.i.ĩ.de cõ
feſſis ⁊ bene facit qđ nõ. bar.l.poſſeſſio.§. ⁊ ſi poſſeſſio.ff.
de acquirenda poſſeſſione debz dici iſtud idez qñ quis ha
beret tenutã vigore inſtrumẽti guarẽtigiati qđ tene mẽti
qꝛ ꝑ doc.non eſt tactũ. ¶ In tex.ibi in medio ꝓponunt̃ ⁊
fertur ſnia pro eo qui hz potiora iura ⁊ ſic poteſt hoc caſu
ferri ſnia pro ipſo reo in caſu qđ actor nõ probauerit vel
reus docuerit de iure ſuo actor vero nõ.Sed tunc diligẽ-
ter aduertas quõ hoc poſſibile.nam ſi reus abeſt ſequitur
ꝙ nõ petit ſniam ferri ⁊ ſnia nõ valet ſi nõ ſit lata ad par
tis inſtãtia vt.ſ̃.in ꝑ̃cedẽti.§.dictũ eſt ſed reſpõdeas ꝙ ſa
tis eſt ꝙ ſit lata ad inſtantia actoris vnde ſufficit ꝙ al-
tera ex partibus hoc petat.vel dicas ⁊ elegantius ꝙ illđ
hz locũ in diffinitiua ſed in abſolutoria ab obſeruatiõe iu
dicij qꝛ in ea nõ attendit̃ ꝙ reus aliquid petat qꝛ ſcriptũ
eſt in iure ꝙ actore nõ ꝓbante rem abſoluit̃.l.qui accuſa-
re.ſ̃.de eden.⁊ illud tene menti. qꝛ limitat illam regulã q̃
dicit ꝙ nõ valet ſnia ſi nõ ſit lata ad inſtantiã partis de

quõ vide ꝑ Bal.l.i.ſ̃.que deſunt aduo. ¶ In tex.ibi nul
la eſt ꝓuocationis licẽtia cõtumax ergo hoc caſu nõ appel
lat qꝛ fuit verus cõtumax alias appellaret.l.ſi creditor.§.
iuſſus de ap.⁊ ſcias ꝙ ꝓprie ille eſt verus ꝯtumax qui eſt
citatus ꝑſonaliter ⁊ maxime ſi dixerit volo venire vt ple
ne habet̃ in clemẽ.i.de dolo ⁊ cõtuma. qꝛ tunc cõtemnit
iudicẽ niſi purget ⁊ veniat ipſo ſedente pro tribunali.l.di
uus.ff.de in integ.re.⁊ ille qui eſt citatus a iure ⁊ etiã a le
ge eſt verus cõtumax vt glo.in.d.clemẽ.i.ſm Bal.ĩ.quõ
⁊ qñ iudex vbi querit nunqd citatus ꝑ edicta ſi non cõpa
ret ſit verus contumax. Et addas vltimo ꝙ etiã citatus
ad domũ qui ẽ fictus cõtumax ſi tñ ꝓbauit ꝙ ipſe habuit
ſcientiã citationis etiã dicit̃ verus cõtumax vt.l.ex cõſen
ſu.ff.de ap.⁊ iſtud ẽ ſume ponderãdũ qꝛ ſm hoc q̃z pluri
mi citati ſunt veri ꝯtumaces. Cetex ad id qđ ſupradictũ
eſt limitãdo.l.ſi pecunie.ff.vt in poſ.le. Addas etiã aliaz
nõ.limitationẽ dicẽdo ꝙ tũc eſt vex ꝙ reſoluit̃ tenuta qñ
contumax poſtea offert ſtare iuri ⁊ ſumptus reficere qñ a
principio ſi cõpromiſſiſſet eẽt tutus de iure cõi.ſecus autẽ
ſi ex priuilegio tueri ſe põt.l.đ die.§.fi.in ver.plane.ff.qui
ſatiſda.co.vbi ẽ ſingularis ad hoc ſm itellectuz Ange.qđ
tene menti. Item põt etiã dici ꝙ dicta regula hz locũ in
cõtumace in nõ ſoluẽdo.ſecus aũt in ꝯtumace in nõ veniẽ
do.nam lz ille velit cauere ⁊ ſumptus reficere nõ auditur
⁊ hoc mõ põt intelligi iſte tex. Tandez qꝛ tex.iſte dicit ꝙ
abſentia hoĩs ꝑ ꝑ̃ſentiaz dei ſupplet̃ dz intelligi ꝙ iſtud
reſultat ꝓpter euãgelia ſuꝑ quibus iudex iurat ⁊ in qbus
repreſentat̃ deus qui ẽ vbiq̃z ꝑ̃ſens ⁊ glo. ſingularis in.l.
bene a zenone.ĩ.de quadri.pre.dicit ꝙ fiſcus vbiq̃z fingit̃
eẽ ꝑ̃ſens vnde valeret donatio ſibi facta lz nõ ſit probatũ
de ꝑ̃ſentia ipſius fiſci vł alterius recipiẽtis ꝓ ipſo fiſco qđ
tene menti. ¶ Ultimo nota iſtũ tex.qui ſepe allegat̃ ꝙ vi
ctus victori in expẽſis cõdemnat̃ ꝙ intelligas verũ niſi ha
beat iuſtã cãm litigãdi qꝛ illa excuſat ab expẽſis vt i auctẽ
tico ex iudicibus.§.oportet ⁊ ibi ꝑ glo.Sed nunqd excu
ſet ab interitu vide bona glo.l.in hac.ff.đ tritica.Et eate
nus excuſat quatenus ꝓbat̃ habuiſſe iuſtã cãm. nam põt
pro parte temporis habere iuſtã cãm litigãdi ⁊ pro parte
vt ꝓbat tex.l.deſtitiſſe.ff.eo.⁊ ad hoc vide.l.ſiquis inficia
tus.ff.depo.⁊ vide qđ plene nõ.Bal.in auctẽtica genera-
liter.ſ̃.de epĩs ⁊ cle.⁊.l.nõ ignorat.ĩ.de fructibus ⁊ litis
expẽſis.Et ſcias ꝙ indubio omnis ille qui victus eſt nõ ꝑ̃
ſumit̃ habuiſſe iuſtã cãm litigãdi vt glo. nõ.d.§.oportet.
Et illud qđ dictũ ẽ ꝙ ꝑꝑ iuſtã cãm excuſat̃ ab expẽſis in
telligas veraz qñ ꝯuenit̃ iudi.offi. ſecꝰ qñ peterentur iure
actionis pura. qꝛ eſſent debite ex ꝯtractu vel teſtamento
vel ex diſpoſitiõe ſtatuti. qꝛ tunc debent̃ ſi habeãt iuſtam
cãm litigãdi vt Bar.l.nõ ſolũ.ff.de rei ven.⁊.l.ſi mulier.
§.ſi rem.ff.de lega.iij.ꝑ glo. ibi poſitã quã ad hoc ſingula
riter nõ. Sed nunqd iſta differẽtia an habeat iuſtã cãm li
tigandi vel nõ attendat̃ in appellatione ſicut in prima cã
vide.l.eos.§.nec temere.ĩ.de ap.Et nunqd ille qui vincit
in prima cã ſi perdit in ſcđa excuſet̃ a refectione ſumptuũ
ꝓpter iuſtã cãm quã videt̃ hr̃e ex prima ſnia vide qđ nõ.
Inno.c.ſepe extra de ap.⁊ qđ nõ. Joan.an.in nouella.c.
ignorãtia de reg.iur.in.vi.Et ſcias ꝙ ille qui obtinet re-
cuperat ſumptus in lite factos vt vult iſte tex.ſed dz intel
ligi niſi in factione illox ſumptuũ poſſet ſibi culpa impu-
tari.verbigr̃a ſi ego ꝑꝑ culpã in aliquo articulo cõmiſſuz
fui ꝑ interlocutoriã ꝯdẽnatus tibi ad refectionẽ ſumptuũ
⁊ tu poſtea fuiſti cõdẽnatus in tota cã cũ refectione ſum-
ptuũ.nam nõ recuperabo poſtea illos ſumptus quos tibi
ſoluerã ꝑꝑ culpã vt nõ.dixit bal.l.ſi pignore.ff.de pigno.
actione qđ tene mẽti.Et addas etiã aliud nõ.verbuz qđ
ipſe ponit.l.i.§.fi.ſiquis iuſdicẽti nõ obtemperauerit vbi
dixit ꝙ qñ expẽſe veniũt reficiẽde ꝑꝑ cõtẽptũ iudicis non
ſolũ poſſunt peti iudicis officio ſed etiaz iure actiõis qđ
tene mẽti. Et ſcias ꝙ iſte expẽſe q̃ veniũt regulariter iudi
cis

cis officio mercenario possunt peti in quacūq3 parte iudi cij ar.l.ediles.§.item sciēdū.ff.de edictio edic.de cuius in tellectu vide q̄d dictū fuit.l.i.s.eo.Sed nō tenetur iudex ferre sniam sup ipsis si nō petanť a parte fm cy.ꝛ bal.ꝛ ad hoc facit q̄d nō.glo.l.siquis missum.ff.de dam.infec.Et scias vltimo q̄ ex triplici cā possunt sumptus deberi iudi cis officio mercenario primo ratione victorie ꝛ sic tenetur victus q̄ p̄sumiť temerarius litigator ꝛ d̄ isto loquiť tex. ꝛ glo.l.euz quē temere.ff.eo.Sc̄do pp calumniā vt habeť p glo.ꝛ doc.l.qui solidū etiaz de lega.ij.vbi Bar.dicit q̄ lz iuramētū calumnie excuset ab expēsis cōmissis vt nō te neať pp calumniā nō ppea excusať vt nō teneať ex capite temeritatis de q̄ p bal.d.l.nō ignorat.Tertio spēs i cōtu maciā ñ ꝯparētl q̄ teneť tūc ad expēsas ꝛ ita loq̄ť.tex.iste.

Jnautem. Judex negligēs cāz infra terminū a lege statutū ter minare pena hic statuta puniť.ꝛ si iudex fuerit remotus aliter quā in suū locū fuit assumptus dz hr̄e terminū ad iudicādū nō minorē anno. ¶ Ex isto tex.dum dicit q̄ iudex positus in dignitate plus puniť q̄ȝ minor iudex aduertas q̄ videbať dicēdū ꝯtrariū vt falti equaliter puniren̄ť ex quo equaliter deliquerunt vel q̄ in dubio acrius puniať minor iudex q̄ȝ maior q̄ ceteris pa ribus aiectus ꝛ plebeius durius puniť.l.pedius de incē. ru.ꝛ na.sed rñdeas q̄ illud hz locū in penis afflictiuis p sone in q̄bus durius torqueť plebeius q̄ȝ nobilis sed in pe cuniarijs.secus est de quo vide p bal.l.fi.s̄.de sacrosanc. ec. ¶ Sc̄do ex isto tex.nō q̄ lz nō fit defectus in parte sed in iudice.Jnterim tñ currit instātia vñ elapso triennio in casu isto instātia perimit ꝛ reus itelligiť absolutus ab ob seruatiōe iudicij sed hoc nō obstāte iudex pōt declarare ꝛ ipm absoluere ab obseruatione iudicij lz nō sit amplius de istātia.ꝛ ad hoc vide q̄d nō.bal.l.si p̄ses.j̄.quō ꝛ qñ iu. ¶ Jn glo.l.ibi sed restituiť vult ergo glo.q̄ i casu isto qñ stetit p iudicē deť parti restitutio ex clausula si qua mihi ꝛ ad hoc bene facit tex.allegatus hic in glo.ꝛ in auctētica si tñ.j̄.de tempo.ap.Sed in ꝯtrariū videť tex.j̄.eo.l.in fi. vbi solū cōpetit minori sed dicas q̄ regulariter maiori nō dať restitutio nisi in subsidiū.s.qñ ꝯtra iudicē nō pōt hr̄e regressum fm Jaco.bu.vel nisi sit minor vt in.d.§.fi.nec obstat tex.allegatus in glo.q̄ ibi nō tractať de instantia. Sed de actione cōpetente parti item nō obstat tex.in.d. auctentica si tñ q̄ ibi loquiť de instantia respectu.secun de cause hic aūt loquitur respectu prime ꝛ ratio differen tia ē q̄ i dcis duob⁹ casib⁹ tractať.d̄ irreuocabili p̄iudicio q̄d nō occurrit i p̄ma istātia q̄ pōt reuocari i appellatōe.

Jllo procul. Si ppter negligētiā aduocati cau sa differať legitime puniť ꝛ si retra ctatur ppter salariū nō solutū cōpelliť pariter ad soluen dum hoc dicit. ¶ Et ex isto tex.ibi dū dicit in sua snia mā date ꝛc.Nota q̄ in hac snia fuit opus exprimere cām q̄d est verū regulariter in interlocutoria ꝛ in diffinitiua habē te vim interlocutorie sed nō hz locū in diffinitiua nisi qñ haberet in interlocutoria.ꝛ ad hoc vide q̄d nō.bal.l.mino ribus.j̄.de his qui vt indignis.ꝛ vide q̄d ipse nō.in.l.ter minator.j̄.de fruc.ꝛ litis expē.vbi dicit q̄ qñ appellať ab interlocutoria ꝛ ab excessu expensaꝝ opus est interserere cām in appellatione.sed in hoc passu respectu snie dicas q̄ si amica cā tantū pōt resultare tunc nō ē opus q̄ in ali qua snia exprimať cā ꝛ hz locū q̄d dicit glo.l.ij.§.ignomi nie de his qui nō.insa.vbi hť q̄ imprudens ē iudex qui exprimit cām in snia ꝛ ratio ē q̄ solū ex illa causa est opus tunc iustificare sentētiā ar.l.habebat.ff.de institoria ꝛ.l.si mulier in fi.q̄d me.vbi dr̄ via quā elegisti hec ter pateat q̄d tñ nō est verū in appellatiōe q̄ iustificatur etiā ex cau sa non expressa.l.scio.ff.de ap.Sed qñ plures cause pos sunt resultare tunc est regulariter causa exprimenda.c.si cut nobis extra de reg.iur.ꝛ de hoc vide q̄d plene notat Ange.in repe.l.qui rome.§.duo fratres.de ver.obli.ꝛ q̄ diffinitiua snia referť ad libelluz.l.vt fundus.ff.cōi.diui. ꝛ in libello apponiť vna cā iō est q̄ in diffinitiua snia nō requiriť expressio cause.sz tunc succedit dubiū quid foret si in libello apponereť duplex cā alternatiua q̄ aliqñ iter poniť.s.qñ vtraq3 de p se est apta pducere effectū actoreȝ releuantē sicut occurrit si dicatur in libello q̄ emphiteota cecidit a iure suo ppter canonē nō solutū vel pp nō petitā inuestiturā.j̄.tps fm quod disponit tex.c.i.quo tpe miles nam valet iste libellus ēt sufficit q̄ actor pbet alteram ex istis causis vt no.Bal.l.gallus.§.si ei.ff.de libe.ꝛ post.an tunc isto casu sit in snia cā exprimenda videť dicenduz q̄ nō q̄ referť ad acta.ergo videť lata ex illa cā quā constat esse pbatā ꝛ vbi ambe cāe essent pbate tūc stat maius du bium q̄ reus volens appellare nō videť eē certus ex quo capite debeat iustificare appellatōez.vnde in hoc foret co gitandum q̄ p doc.hoc nō inuestigať dixit tñ no.Ja.bu. in.d.§.ignominie.q̄ iudex facit prudenter si nō exprimit cām in sniam dispositiue sz prudenter facit si apponat cāz post verbuz maxime vnde dz dicere ꝯdēno te q̄ cecidisti a iure tuo maxime ex ista cā q̄ nō soluisti canonē sz Ant. de bu.in.c.ex lr̄is de in inte.re.p illum tex.dānat istā pra cticaz.addas tandeȝ q̄ qñ quis petit recursum ad arbi trium boni viri ē opus q̄ in libello recursus exprimat cāz lesionis.ꝛ alias nō valeret vt no.Bal.l.i.j̄.de his q̄ pene noie circa prin.Et qñ snia ferť in cōfessum dicit Ang.in.l. ij.j̄.quoꝝ ap.nō reci.q̄ est ēt cā inferēda ꝛ allegat Jnno. c.romana extra de ap.Et idem dicas qñ petiť restō in in tegrum.q̄ dz deduci qualitas ꝛ q̄ntitas lesionis vt habeť p Bal.l.eos.j̄.de accu.p.l.minor aūt mgratus.ff.de mi. ꝛ ista sufficiat q̄ntuz ad istū tex.qui vult q̄ cā in snia expri mat. ¶ Sc̄do ex isto tex.no.q̄ iudicis officio mercenario aduocatus ꝯsequiť salariū sibi debitū p patrocinio ꝛ q̄n tum sit salariū arbitrabiť ipse iudex ꝛ scias q̄ si aduoca tus liberabit clientuluz in cā criminali q̄ sibi ꝯuenit grāde salariū vt pbat tex.l.i.§.pe.de dona.ff.p quē tex.dicit ibi Bal.q̄ aduocatus cuius opa psona clientuli eximiť ꝛ li berať a pcessu psonali nō pōt hr̄e salariū q̄d dicať iniu stum. ¶ Ultimo no.q̄ hic fertur snia ab obseruatōe iudi cij fm vnū intellectū ēt elapso triennio.ꝛ sic post pemptā instantiā ꝛ dicit.Bar.p no.l.si p̄ses.j̄.quō ꝛ qñ iu.q̄ hoc casu iudex pōt ferre sniam lz nō duret istātia q̄d tene mē.

Si in vero cause. Si per negligentiā tuto ris vel curatoris iudex ste terit quo minus intra terminū cā termineť parit instātia iure remanente saluo minoribus ꝛ damnū q̄d viz ꝯtingit respicit illos admistratores.h.d. ¶ Jn tex.ibi ꝛ res eoruz s.curatoꝝ ꝛ tutoꝝ.naz eoꝝ bona sunt obligata pro mala gestione ipsoꝝ actoꝝ ex quo no.q̄ nō solum bona tutoris ꝛ curatoris sunt obligata p eo q̄d gerit tutor ꝛ curator sz p eis que gerit actor qui est cōstitutus ab eis de quo acto re vide q̄d no.Bar.l.actor.ff.rez ra.ha.Sz nūq̄d bona ipsius actoris sint obligata ipsi pupillo.tex.iste videť vel le q̄ nō sed expresse hoc nō determinet. ¶ Secūdo ex isto tex.nō q̄ terminus legalis respiciēs iudicia nō dormit tē pore minoris etatis imo currit minori sicut maiori ꝛ per hoc limitať.l.fi.s̄.de temporibus in integ.rest. ¶ Tertio ex isto tex.nota q̄ speciale ē in minore vt si currit instātia in subsidium detur restitutio ergo maiori nō cōpetit quo quomodo de quo vt dictū fuit.s̄.in.§.sinautem vtraq3. ¶ Aduertas vltimo q̄ hic tractať de persona minoris q̄ est priuilegiata ꝛ p ipsum nō ē cōmissa negligētia ꝛ tamē currit instantia lz in subsidiū detur restitutio ꝛ tamē bal. in.l.si cū ipse.ff.de excu.tuto.dicit q̄ si p statutū iudex ha bet terminū quattuor mensium ad terminandā causam ꝛ testes sint vltra mare itaq̄ opus sit dare dilationem sex mensium q̄ tunc interim non currit illa instantia statuti quod videtur esse contra mentem huius textus.

r **Em non novam.** Judices ꝛ advocati debent iurare in singulis causis, forma hac lege cōtenta ꝛ aduocatus i q̄cunqꝫ parte litis reperierit clientuluꝫ nō fouere iustitiā debet cām delinquere hoc.d. ¶ Ex isto tex. substantialiter colligi possunt nō. infrascripta ꝛ primo iudicē teneri deū habere preoculis ꝛ istud in dubio p̄sumit̄ ꝑpter sacras scripturas quas dꝫ penes se tenere cum discutit cām vt vult iste tex. Et hinc est ꝙ in.l. p̄cedēti.§.pe.dicitur in tex. ꝙ absentia partis dei p̄sentia supplet̄. ¶ Scdō nota ex isto tex. ꝙ arbitria imitantur naturā iudicij ꝛ istud est qđ nō. Bar. in cōclu.spec.in tit. de arbitro dixit ꝙ mioꝛ pōt cōpromittere sꝫ n̄ ꝓseq cāꝫ corā arbitro qꝛ sicut in iudicio minoꝛ eē nō pōt.l.cum ꝛ minores.s̄.si aduer. rem iu. ita nō pōt corā arbitro litigare. ¶ Tertio ex tex.ibi dum dicit nō magis nō.eligit̄ ꝙ iuste iudicate qđ illud statuit i alterū ꝙ in se ipso verisimiliter vellet statui ꝛ ideo equū ē placitū arbitratoris qñ ita arbitrat̄ prout in se arbitrari vellet. ꝛ ad hoc vide bonū tex. l.i.de solu. ¶ Quarto ex isto tex. colligit̄ practica ꝯtestādi litem. qꝛ facta ꝑpositione pactoꝝ ꝛ negatiōe ꝑ reum libello iam nato resultat litis cōtestatio vt dicit iste tex. esto ꝙ etiā ꝯtestet̄ aliqñ ꝑ affirmatiōeꝫ si nō sit facta aio deserende litis vt habet̄.l.i.j̄.de litis contes.ꝛ qñ reus nō vult respondere ad hoc vt lis nō cōtestet̄ dicas ꝙ sua cōtumacia hꝫ vim litis cōtes.l.si eum.§. qui iniuriaꝝ.ff.siquis cau. ꝛ de hoc vide qđ nō. Bal.in auctētica.j̄.qūo ꝛ qñ iu.ꝛ vltima consti. feu.§.de cāis vbi dixit ꝙ pōt iudex interloqui ꝑpter cōtumaciā rei hr̄e litē pro ꝯtestata. ¶ Quinto principaliter ex isto tex. circa finē colligas ꝙ statur dicto partis qñ dicit ꝙ hꝫ ꝯscientiā lesam.nam hic statur dicto aduocati volentis desistere a patrocinio eo qꝛ dicit ꝙ repugnat ꝯsciētiā ꝛ sic bene facit ad illud qđ dicit glo.c.statutū.§.pe.in.vi.ꝙ a snīa eius qui ꝓnūciat ſm sniam nō possit appellari lꝫ glo.aliter dicat clemē.i.de iure patro. sed qūo saluent̄ vide qđ nō. Bal.de mili.ꝛ vasal.i.c.i.ꝛ.xiij. c.i.ꝛ in.l.i.ff.de iureiurā. ¶ Sexto ex isto tex.nō.ꝙ aduocatus qui incipit patrocinari in vna cā nō pōt desistere n̄ nō iusta cā lꝫ aliter dicat̄ in ꝓcuratore.l.innit̄.s̄.de ꝓcu. ¶ Septimo ꝛ vltimo cū tex.hic dicat ꝙ qñ aduocati sūt discordes qꝛ vnus vult ꝓsequi alter nō desistere qs dicatur iustioꝛ finis cause demonstret. Infertur illud vulgare exitus acta ꝓbat. Et ex hoc oꝛit̄ corolariū ꝙ indubio victus ꝑ sniam p̄sumit̄ nō habuisse iustā cām litigādi hoc q̄ꝫ tum ad litterā.sed q̄tū ad glo.que ē in ver.ꝑtereat̄ dū dicit ꝙ si omittat̄ ista solemnitas nō ꝑpterea viciat̄ snīa infertur ꝙ omissio leuis solēnitatis nō viciat actuꝫ ad hoc bene facit qđ dicit de signo crucis omisso in inuētario đ quo habet̄ in.l.fi.j̄.de iure deli. Sed ad vnū aduertas qꝛ est solemnitas q̄ p̄cedit sniam cuius omissio solet ipso iure viciare sniam vt dicit glo.in.l.vniuersa.C.de preci. imp. offi.ꝛ Bal. in.l.ambiguitati.C.de te. sed dꝫ intelligi illa gl. đ substātiali nō đ leui qꝛ illa n̄ viciat vt ꝓbat̄ hic i gl. ¶ In glo.in ver. tacitis nō ꝙ ꝯsuetudo ꝯtraria lꝫ nō tollat funditus legē.l.nauilia.j̄.de fur.tollit tñ eius obseruātiā vnde dicit Bal. ꝙ illud qđ lege habet̄ si ꝯsuetudine nō seruat̄ omissum nō viciat ꝛ ad ꝯtrariū facit nō. verbū qđ ipse ponit in auctētica oēs peregrini.j̄.cōia de succes. vbi referēdo Archidia.iiij.distinc.c.fi.dicit ꝙ si sit factuꝫ vnū statutū ꝯtrariū ad id qđ erat consuetū sed ante illud statutū ꝛ post factū statutū illud statutū ꝓbat̄ ꝙ ꝯtrariū seruabatur dicit ꝙ potius ē attendēda ꝯsuetudo q̄ statutum qđ tene menti.ꝛ vide etiā qđ dixit de cogni.ꝑin.c.i.

b **Hodie post.** Juramētū debet a iudice prestari hodie vno modo a maioribus iudicib⁹ ꝛ alio a minoribus.h.d. ¶ In tex.ibi secunduꝫ leges quando se refert ad leges non est licitum eas transgredi sed quando simpliciter iurat tūc ꝑpter occurrētē necessitatē pōt aliqñ fieri transgressio iuxta nōt in.l.quid ergo.§.qui pena grauioꝛ. ff.qui not.infa.iur̄. Bal.dicit ꝙ iurātes seruare statuta. vt p̄tores qñ itrant offīn nō possunt trāsgredi leges rōne casuuꝫ emergentiū qꝛ tenent̄ p̄cise seruare statutū ar.l.ꝓsperit qui ꝛ a qui.vnde ex hoc infert̄ no.limitatio ad nō. per Inno.c.j.de consti.ꝛ addas ad hoc no.ver.quod ipse ponit.l.i.j̄. đ ꝯfes. vbi dicit ꝙ qñ iudex iurat ſuare statutum tūc ex officio ꝛ motu ꝓprio tenet̄ allegare ꝛ adducere illud statutū ēt ad priuatā vtilitatē ita ꝙ hoc casu vt n̄ sit piurus supplet ex officio ad priuatā ptis vtilitatē qđ est summe notañ.ꝑ limit.l.iiij.§.hoc aūt iudiciū.ff.de dā. infec.sed forte ꝙ in casu Bal.hic ꝯriuꝫ eēt dicēdū đ iur̄naꝫ esto ꝙ iudex iurādo se referat ad statutū.attñ ad hoc vt nō reducat̄ ad iniquū cōpediuꝫ lex reducat̄ restrictiue nisi in casu casuū emergētiū.qꝛ ista admistratio admittit̄ ēt in statutis vt Bal.in.l.terminatū.j̄.de fur.ꝛ litis expē. ꝛ facit glo.in.§.cōputatōe.j̄.de iure delib.

s **Sancimus.** Cōtumax nō audit̄ nisi refectis expensis alteri parti declarādis suo iuramēto.ꝛ si iudices aliud seruent faciunt litē suā.h.d. ¶ No.primo ex isto tex.ꝯtumacē in quacūqꝫ pte iudicij cōdēnari ad restōnem sumptuū ꝛ dānoꝝ.sꝫ intelligas itrinsecoꝝ qꝛ de extrinsecis ꝯsideratio nō habet̄ ar.l.si sterilis.§.cū ꝑ vendicatoꝫ. ff.de acti.emp.ꝛ intelligas de fructibus ne dū factis sꝫ ferendis si iudici videat̄ cū ꝑꝑ ꝯtumaciā possit ꝯdēnari ne dum in sumptib⁹ factis sed fiendis vt dicit Bar.in.l.fulcinus.§.siquis.ff.q.ex cau.in pos.ea. Et aduertas ꝙ si iste ꝯtumax fuit citatus a iudice nō suo ꝛ ꝑꝑ ꝯtumatiā passus est renutā ex scđo decreto vel ꝯdēnatus ad debitū quod actoꝛ petit si postea cōparet ꝛ soluit dāna ꝛ interesse resoluitur decretū ꝛ snīa sup debito p̄ncipali hꝫ ꝙ no.dic̄ bar. in.l.nō vi̇.ff.de iudi.ꝛ de ista materia expēsaꝝ vide quod dictuꝫ ē in.l.ꝑperandū.s̄.e. Et addas ꝙ iusta cā litigādi que excusat ab expensis occurentibus rōne victorie vt dictuꝫ fuit in.d.l.ꝑperañ.nō excusat ab expēsis que occurrunt in cā rōne ꝯtumacie ꝑut occurrit in casu istius.l.ꝛ iusta cā litigādi ēt nō excusat qñ statutū disponit ꝙ refundantur expense.vnde dixit bal.in auc̄.litigatoꝛ.j̄.de fruc. ꝛ litis expē.ꝙ si statutū dicit ꝙ victus victori cōdēnet̄ in expensis dato ꝙ hēat iustā cām litigādi nō excusat̄ ab expensis qđ ē nō.si.ꝑcedat.sed dicas ꝙ forte hoc nō est veꝝ qꝛ ista interpretatio nutrit iniquitatē qꝛ pars vidēs ꝙ in oēm casuꝫ hꝫ opus refundere sumptus desistet a ꝓsequutione sui iur̄ ꝛ statutū nō dꝫ trahi ad iniquū cōpendiū.vt dicit no. Ang.l.nō tm̄.§.fi.ff.đ peti.here. allegādo.l.i.C. de solu.ꝛ lib.debi.li.xi.ꝛ ꝑ hoc infert ꝙ lꝫ statutū dicat ꝙ nulla exceptio opponi possit poterit tñ đbitoꝛ ꝙ soluit creditori opponere exceptōeꝫ solutōis qꝛ iniquū foret ꝙ qui semel soluit iterū soluere teneret̄ ergo ꝛ ita in casu isto.qꝛ iniquū foret ꝙ habēs iustā cām litigādi ꝯdēnaret̄ in expēsis cum sibi nihil possit imputari.certe statutū simpliciter loquens simpliciter est intelligēdū esto ꝙ nihil ꝓuideat vltra ius cōe ꝛ qñ dicat̄ habere iustā cām litigādi vide qđ no.bal.l.i.j̄.de fruc.ꝛ litis expē.ꝛ auc̄.gn̄aliter.de epis ꝛ ꝛ cle.ꝛ vide Ang.in.l.itē veniūt.§.i.v.cū aūt.ff.đ peti.hē. vbi dicit qui dicat̄ esse iustus possessoꝛ ꝛ dicit ꝙ ē ille q ex aliqua cā vera vel collorata nititur possidere. Et iste expēse ꝓbātur hic iureiurādo ꝑꝑ difficultatē alteri⁹ ꝓbatōis. ꝛ ad hoc vide qđ no.glo.l.fi.§.in cōputatōe.j̄.de iure delib. Et aliqñ statur iuramēto ꝑꝑ duo ꝯcurrētia ꝑꝑ doluꝫ aduersarij ꝛ difficultatē ꝓbatōis vt in casu.l.si qñ.j̄.vnde vi.de cui⁹.l.itellectu vide qđ no.bar.in.l.actōibus đ i lit. inrā.ꝛ.l.i.§.si cistā.ff.depo.ꝛ.l.i.§.fi.ff.fur.aduer.nau.ca. ꝛ vide qđ plene dixi ꝛ qđ ibi no.bal.l.qui accusare.s̄.de edēn. Et aduertas insup ꝙ dixi ꝯtumacē teneri ad refectionē sumptuū in quacūqꝫ parte iudicij.nam ꝑ hoc infertur ꝙ

tur ꝙ si sit ter citatus ⁊ vltima vice cõparuit ꝙ tamẽ teneretur reficere etiã expensas prime ⁊ secunde citationis de quo habetur.c.querelã de ꝓba. ⁊ auctẽtica si vero cernimus.ĩ.de adul.⁊ vide q̃ð nõt Bar. ⁊ Joan. ð imola.l. si finita.§.iuli.ff.ð dam.infe.⁊ ꝑ eundẽ imo.in.l.qui ante calẽdas de verbo.obli.⁊ vide spec.in ti.de expen.§.fi. Et forte in hoc articulo dicẽdũ ꝙ si primo erat ꝯstitutus in cõtumacia vt q̄r erat interpellatus extra iudicium tunc in distincte tenetur sed vbi mora nõ p̄cessit ⁊ cõparuit cũ citatus tunc indubio nõ tenetur q̄r nõ põt dici cõtumax in prima ⁊ cõparuit in secũda vel tertia tenetur fructus refundere etiã prime vel secũde citationis q̄r in prima lꝫ postea cõpareat pur verũ ẽ dicere ꝙ fuit cõtumax. ¶ Scð̃o loco p̄ncipaliter ex isto tex. nota ꝙ primo iuratur deinde taxatur q̃ð tñ hodie ẽ correctũ vt in auctentica ibi posita ⁊ fit ista taxatio ꝙ ꝓbatio nõ fit ꝑ liquidas ꝓbationes.s. instrumẽta vel testes sed fit ꝭm ꝙ pars iurat.naꝫ alias taxatio nõ fieret sed ꝓbatis standũ foret addas tñ ꝙ si statutuꝫ dicit ꝙ stari debeat iuramẽto partis ⁊ iudici videꝛ ꝙ pars iurauerit imoderate põt illud refrenare ⁊ defalcare de sũma iurata vt ipse dicit.l.q restituere.ff.de rei ven. fundando se per glo.ibi positã sup ver. taxatione q̃ð tene menti. ¶ Tertio ex isto tex.nota ꝙ isto casu iudex nõ seruando formã huius legis facit litem suã ⁊ q̄r solutũ soluiꝛ culpa sua nõ recuperaꝛ a parte iuxta notata in.l.mãcipia ĩ.de ser.fug.⁊ isto casu qñ agitur cõtra iudicẽ petunt sumptus ⁊ damna integraliter prout sunt deducta q̄r lꝫ alias qñ agitur cõtra iudicẽ in sindicatũ debeat libellari vt condemneꝛ prout religioni in sindicatorijs videꝛ eẽ iustum ⁊ equũ alias nõ valet libellus vt dicit Ange.l.si filius.ff.eo. per tex.in.l.fi.ff.de vari.⁊ extraor.cogni.⁊ vide etiã ꝑ ipꝫ in.l.ex maleficijs.ff.de actio.⁊ ob.Et hꝫ locum ista lex in quocũqꝫ iudice etiã delegato ꝭm doc.q̃ð videꝛ eẽ dubiũ. q̄r minoris auctoritatis ẽ officiũ delegati q̃ȝ iudicis ordinarij qui cuꝫ nõ habeat fundatã iurisdictionẽ in expensis ante litis cõtes.nõ absoluit ab obseruatiõe iudicij vt ẽ tex. sing.in.l.si reus paratus.ff.ð ꝓcura.Sed nunqd habeat locũ in arbitro vide q̃ð nõt.l.i.s̃.de pac. vbi facit litẽ suã sicut iudex lꝫ nõ semp vt Bal.in auctẽtica decernimus.s̃. de arbi. ¶ Quarto ex isto tex.nõt ꝙ iudex põt cõmittere citationẽ nuncio ⁊ etiã ipse põt viua voce citare ⁊ qñ mouet partẽ illa monitio vim hꝫ ꝑemptorij vt dicit glo.l.ij. ĩ.quõ ⁊ qñ iudex. ¶ Scias vltimo ꝙ lꝫ in p̄iudiciũ contumacis sit facta cõdẽnatio in expẽsis ꝓ hoc nõ tolliꝛ quin etiã nõ possit cõdẽnari aliqs ⁊ capi tenuta de bonis suis ⁊ etiã noua multa imponit q̄r ista remedia executiua possunt adinuicẽ cumulari vñ dixit Bal.in.l.ignorare.s̃.de resti.mili.ꝙ lꝫ creditor capiat tenutaꝫ de bonis debitoris nõ ꝓpterea impediꝛ ꝙ nõ possit eum facere capi ꝑ ꝑsonã quãdo statutũ permittit capturam quod est vtile verbũ.

f **Ed hodie.** Ista taxatio debꝫ fieri ante quam iuretur ne periurium detegatur hoc dicit.

a **Pertissimi.** Judices delegati possunt ex cã suspicionis recusari sꝫ partes coguntꝛ ad eligẽdos arbitros qui funguntꝛ via delegati hoc dicit. ¶ Nota primo ex isto tex. ꝙ recusatio iudicis dꝫ fieri ante litis cõtes.q̃ð fallit si post litis ꝯtes.supueniat suspicio ar.l.ð etate.§.ex cã.ff.de interroga.actio. nã sicut diciꝛ de interlocutoria q̃ est ꝓponẽda añ litẽ ꝯtes.l.ita demũ.s̃.de pcur. tñ si post litis ꝯtes.supueniat apponi põt in quacũqꝫ parte iudicij vt habeꝛ.l.ij.ĩ.de ꝯfor.eius litis. Sed ad vnuꝫ aduertas q̃ð ꝑ doc.nõ tãgiꝛ q̄r dꝫ opponi statim qñ supuenit ita ꝙ lꝫ supueniat litis ꝯtes.nõ põt ꝑpea retardari i quacũqꝫ parte iudicij ⁊ ita elegantẽ dixit Bal.in apostilis suis.l.elegãter.§.fiqs post.ff.de cõdi. inde. ꝑ tex.l.ij.§.sin añt.C.de iura.calũ.⁊ ista exceptio suspitionis sit cõmixta

cum alijs exceptiõib⁹ vꝫ tñ a iure primo loco ꝓposita.naꝫ ius ordinat q̃ð hõ nõ ꝓuidet ⁊ ita nõt Bar.l.qdã cõsulebat.ff.de re iudi. ⁊ dicit bal.nõ.l.exceptionũ.ĩ.de ꝓba.ꝙ ille q ꝓponit exceptionẽ suspitiõis de defectu mãdati nõ vꝫ in iudicẽ ꝓrogare qñ facit ex necessitate hoc ꝑ tex.in.l. ij.§.sed si agaꝛ.ff.eo. ¶ Scias tñ ꝙ in crimine notorio locũ nõ hꝫ exceptio suspitionis vt in.c.ꝓposuit extra de ap. q̃ð tene mẽti. ¶ Nota scð̃o ꝙ rõ quare ab iterlocutoria nõ appellaꝛ ẽ ne lites efficiantꝛ imortales. ¶ Tertio nota ꝙ vbi nõ appellaꝛ ibi iudex nõ recusaꝛ ꝭm bal. q̃ð dꝫ intelligi eẽ verũ respectu tẽporis vt q tarde allegat nõ recuset sed nõ puto bonaꝫ ꝯñam ab isto iudice nõ lꝫ appellare ergo nõ lꝫ eũ recusare q̄r tũc maius ẽ periculũ si appellari nõ põt ergo cautius ẽ agẽdũ vt nõ cogaꝛ sub suspecto iudice litigare. ¶ Vltimo nota ꝙ qñ delegatus recusaꝛ eliguntur arbitri qui interloquunꝛ in locũ delegati ⁊ statim veniũt ad merita cause vt.ĩ.diceꝛ ⁊ cum fungatur loco iudicis nõ hꝫ locũ q̃ð dictũ est in.l.i.in.§.de arbi.ꝙ nõ lꝫ appellare ita nõ hꝫ locũ.l.si dictũ.§.si cõpromisero.ff.de euic.vbi dꝛ qñ emptor cõpromittit mihi arbitriũ ꝑdiꝛ remediũ euictõis.naꝫ nõ hꝫ locũ in isto arbitro sicut nõ hꝫ locum in arbitro necessario de quo vide ꝑ Bal.i.l.libera. ĩ.de sen.l.nõ videꝛ.s̃.de integ.res.mi. Tandẽ sup hac mã suspitiõis sub breui cõpẽdio.⁊ ad hoc vt veritas lucideꝛ capias ĩfrascriptã ꝯclõnẽ delegatus põt allegari suspect⁹ ante litis ꝯtes.nec opus ẽ eã exprimere vl̃ ꝓbare sꝫ crediꝛ recusanti simplici iuramẽto libello porrecto coram iudice recusato si sit p̄sens alias corã ordinario ⁊ in subsidiũ corã administratoribus rei publice ⁊ ꝓuideꝛ tũc de arbitris q funguntꝛ vice iudicis delegati ⁊ ꝓcessus factus a iudice recusato dꝛ eẽ nullus ⁊ p̄dicta locũ sibi vẽdicãt in iudice delegato sed in ordinario nõ fit remotio sed adiungiꝛ ep̄us ꝑut in sequẽti auctẽtica diceꝛ q̃ oĩa ꝓcedunt de iure ciuili sed de iure canonico opus ẽ ꝙ de suspitiõe ꝓbeꝛ qua probata ꝓcedũt arbitri ad merita cãe alias fit remissio a iudice recusato ⁊ ista ẽ ꝯclusio sup ista mã ad cuius verificationẽ põdera vba.s̃.narrata. nã dixi p̄io añ litis q̄r vt dixi supra in primo notabili ista exceptio nõ ꝓponiꝛ post litis ꝯtes.⁊ dixi scð̃o ꝙ nõ est opus exprimere cãm ⁊ iõ glo.hic nõ. dicit ꝙ statur iuramẽto q̃ð intelligas verũ eẽ in casu isto in quo lex nõ reqrit nisi ꝙ pꝫ euꝫ suspectũ vt dicit hic tex.dũ dicit suspectũ iudicẽ putet. ⁊ sic hoc ꝯsistit in solo aĩo ergo iuramẽto ꝓbato vt in simili dicit illa glo. nõt.l. si cui.ff.de actio.sed q̃ȝtuꝫ ad ea q̃ sunt grauioris p̄iudicij qñ qs faceret capi debitorẽ vt suspectũ tunc nõ sufficeret iuramẽtũ sed ẽ opus ꝙ sumari sit facta fides de debito ⁊ ꝙ ꝯditio sit variata in deterius ⁊ ꝙ diu nõ steterit creditor ⁊ ꝙ iuret eũ suspectũ ⁊ tũc cõmittiꝛ captura vt Ange. l.si fideiussor.ff.q satisda.co.⁊.l.sciẽdũ eo.ti.dixi corã ipso iudice vel ordinario.nã ita dꝫ ꝓponi libellus recusatiõis ⁊ qñ maior iudex nõ repiriꝛ in subsidiũ recurriꝛ ad antianos q dicuntꝛ administratores rei publice vt bar.in simili vbi absum.ff.de tuto.⁊ cu.dan. ab his. Dixi vlterius ꝙ ꝓuideꝛ tũc de arbitris q fungũtur vice iudicis recusati ⁊ istud vult iste tex.vñ exercẽt iurisditionẽ.nã ꝓprie nõ sunt arbitri ex quo sequũtur effectus quos supradixi in nõ.Et isti arbitri statim cũ sunt assumpti vt dicũt hic doc.omissa suspitione ꝓcedũt ad merita cãe de iure ciuili sed alter de iure canonico vt.ĩ.diceꝛ. ¶ Ceterũ dixi ꝙ ꝓcessus factus a iudice recusato est nullus q̃ð est verũ ꝭm Bar.l.q̄r poterat.ff.ad trebel.ꝑ tex.in.l.i.si quacũqꝫ pre.põti.Sed Inno.in.c.cũ speciali de ap. dixit cõtra ⁊ vult ꝙ ꝓcessus teneat ꝓ quo facit bene iste tex.qui equiperat appellationẽ ab interlocutoria ⁊ recusationẽ ⁊ in interlocutoria certum est ꝙ ꝓcessus factus pro iudice a quo post appellationem interpositã anteq̃ȝ sit facta in iudicio q̃ð valet.c.nõ solũ de ap.in.vi.⁊ ꝑ bar.in.l.ij.ff.de ap.reci. Insuper per Bar. Pet.de ancharano adducebat.c.cũ laicus de foro

competenti.li.vi.⁊ ẜm hoc optime facit.c.iudex laicus de
offi.le.li.vi.vbi dicit ꝙ iudex postq̄ ē recusatus ⁊ ꝓbata
est recusatio nō pōt subdelegare sed ante pōt. Ex quo in-
fertur ꝙ regulariter nō obstāte recusatiōe valet ꝓcessus
⁊ ad hoc vide q̄d nōt Joan. de imola.l.qdā cōsulebāt de
re iudi. Insuper q̄d dictū est ꝓcessuꝫ factū post recusatio
nem eē nullū ẜm sniam Bar. in.d.l.q: poterat ad trebel.
motus ꝑ tex.in.l.i.ff.quacū.pre.po. dꝫ intelligi eē vex qñ
recusatio fuit nō solū ꝓposita sed ꝓbata.naꝫ tex.ibi vult
ꝙ fuerit ꝓnūciatū suꝑ ipsa suspitiōe ⁊ occurrēti. Sed vbi
hoc nō foret lꝫ eēt etiā recusatus de iure ciuili valeret pro
cessus ⁊ ita dicit dñs Petrus d̄ perusio in.c.si iudex ab
apostolica de offi.le.li.vi.⁊ ita rñdet ad.d.l.i. Insuper ad
id q̄d dixi ꝙ qñ cā suspitionis orit̄ post litē ꝯtes.ꝙ tunc lꝫ
ꝓponere suspitionē etiā post litis ꝯtes. dꝫ intelligi eē vex
dūmō nō sit in cā ꝯclusum attēto ꝙ declinatoria que pōt
opponi post litis ꝯtes.qñ postea lata ē vt supradictuꝫ fuit
recipit limitationē nō sit in cā ꝯclusuꝫ vt notat Joan.an.
in.c.cū dilectus de ordi.cogni. ergo ⁊ idē erit in hoc casu
q̄d nō. Et addas ꝙ de iure canonico sit opus ꝓbare suspi
tionē iter ceteras cās allegari pōt iudex suspectus qñ fuit
aduocatus partis aduerse in illa cā ẜm Bar.ꝑ.l.solent.ff.
de iur.om.iu.sed ille tex. hoc nō ꝓbat ⁊ addas ꝙ qñ erat
cōmēsalis cū parte aduersa pōt ex hoc allegari suspectus
vt Joan.and.in adi.spec.in ti.de offi.deleg.in ver. itē q̄d
delegatus insuꝑ addas ꝙ ille qui fuit aduersarius meus
⁊ habuit similē cām hoc ipo pōt allegari postea suspectus
vt Joan.and.in adi.specu.in ti.de teste.§.vi.in ver.item
sciendum ⁊ ista sufficiant q̄ꝫtum ad hanc legem.

f **Si vero contigerit.** Ordinari-
us iuratus
suspectus nō remouet̄ sed associatur ep̄us sibi
hoc dicit. ¶ In tex.ibi ꝑ amicabilē cōpositio
nem debēt ergo curare iudices vt anteq̄ꝫ sniam ꝓferant
partes reducere ad cōcordiā pacto trāsactione vel cōpro-
misso sed nō intelligas ꝙ in iudice cadat cōpromissum vt
in arbitro q: eēt ꝯtra tex.l.sed si in seruo.§. si iudex.ff. de
arbi. Sed intelligas tanq̄ꝫ in arbitratore qui cognoscit ex
bono ⁊ equo ⁊ ꝓnūciat iuris ordine seruato qualiter veri
similiter in se vellet iudicare hoc ꝓbat tex. in.l.i.ff.de sol.
Et persepe iudex qñ nō pōt partes reducere ad cōcordiaꝫ
cōmittit cām iudicio iuxta nōt in.l.i.j̄.de solu. Et si par-
tes discordent in formatione puncti tunc ipse est in forma
in casu in quo ex actis possit ꝯsequi punctus ⁊ dubitatio
⁊ ita Jaco.bu. adducebat ad hoc tex.l.si in venditione.§.
fi.de bo.auc.iud.pos. ¶ In tex.ibi episcopum quid auteꝫ
si nō reperiretur episcopus dicas ꝙ adiungitur vnus qui
maioribus iudicibus cōmunis ⁊ ita Jaco.de bel.

c **Certi iuris.** Homines illiterati ⁊ mili-
tes possunt eē iudices ⁊ ha
bent officiū iudicandi hoc dicit. ¶ In tex. ibi
ꝓpter vsuꝫ quottidianū iam esse approbatos
pōt ergo approbari ille qui ex lōga pratica cognoscit sicut
ille qui hꝫ experitia litterarū ergo videt̄ ꝙ obstetrix que
diu est consueta dicat̄ certa in eo ꝙ iudicat sicut medicus
qui hoc probaret ꝑ sniam Aristotelis vel Auicēne ⁊ istud
repugnat ad id quod dicit glo.l.i.d̄ ventre inspi.vbi vult
ꝙ obstetrices nō iurent de veritate qñ testificant̄ ⁊ licet iu
dex illiteratꝰ possit eē iudex tñ defectꝰ suus supplet̄ a vica
rio iuxta nō.l.fi..j̄.de sen.ex pi.re. Et facit iste tex.ꝙ ex cō
suetudine querat̄ iurisditio ad hoc vide Inno.c.cuꝫ ꝯtin
gat de foro cōpetē.⁊.c.dilecta de maio.⁊ obe.⁊ vide tex.
qui facit in.l.fi.de aqua plu.ar.in ar.

c **Tam specialis.** Libellus recusatio
nis debꝫ dari corā
iudice recusato si est presens alias corā iudice
partis qui residet in loco illo vbi est pars ⁊ ipe
iudex compellit tunc partes vt eligāt arbitros ⁊ ipsorum
sentētia mandatur executioni per iudicē recusatū ⁊ appel-
lantur ad delegantē hoc.d. ¶ Nota primo ex tex.ibi duꝫ
dicit lōgo itinere ꝙ qs nō dꝫ trahi ad locū longinquū vñ
rescripta q̄ trahūt vltra vnā dietā dicunt̄ regulr̄ odiosa
vt dicit hic bal.vnde receptū est ꝙ etiā ille qui sortitur fo
ruꝫ in loco rōe originis vel ꝯtractus nō possit ibi ꝯueniri
si alibi erat ne.l.assumptio.ff.ad muni.⁊ in.c. romana.§.
ꝯhentes.li.vi.de fo.cōpe.sꝫ i loco domicilij quis pōt sem
per cōueniri.q: vbi hꝫ familiā ibi.semꝑ vr̄ adesse vt dicit
Bar.in.l.i.ff.d̄ lib.agno.⁊ in dubio est p̄sumptio ꝙ quis
fuerit pñs in loco domicilij vt dicit Bal.in.l.fi.j̄.si āno cō
pe.tud.⁊ in hoc p̄ualet forus domicilii origini.vnde dicit
spec.in ti.de cōpe.iudi.adit l.§.fi.ꝙ lꝫ qs sit abñs in loco
originis semꝑ tenet̄ ad munera ⁊ onera. lꝫ nō quo ad fo-
ruꝫ iudicialē q: nō ꝯuenit̄ si nō repꝑiat ⁊ ꝑdit̄ iste forus q̈t
tuor de causis de quibus vide ꝑ Bal.in rub.j̄.si a nō cō
pe.iudi. ¶ Scd̄o nō.ex isto tex.ibi dū dicit infra triduuꝫ
ꝙ illud dr̄ fieri illico q̄d infra triduū expedit̄.⁊ ad hoc vi
de.l.fi.de ero.aduo.inter ista denotātia tꝑis breuitatē nō
pōt dari certa meta vt est qñ dicit̄ statiꝫ illico ⁊ incōtinēti
q: alias sumit̄.i.anteq̄ꝫ sit facta diuersio ad actus extra-
neos vt.l.antiquitas.j̄.de testa.⁊ anteq̄ꝫ ꝯ̈ctus sit habitꝰ
ꝓ absoluto.vt.l.ꝯ̈ctus.j̄.de fide instru.⁊ aliqñ sumit̄ sine
medio.vt.l.i.in princi.de ver.ob. Et aliqñ verificat̄ ꝯ̈ctu
magni tꝑis vt ponit exēpluꝫ glo.no.in.l. iij.§.cuꝫ igit̄.ff.
de vi ⁊ vi ar.vnde hoc dignoscit̄ iudicis arbitrio ar.l.si
nauis.j̄.de iure delib. ¶ Tertio principaliter ex hoc tex.
nō.ꝙ reglr̄ delegās exequit̄ sniam sui delegati ⁊ ꝙ iudex
appellatōis mandat executōi sniam latā per iudicē a quo
q̄d intelligas verū qñ ipse apponit manū ꝯfirmādo eam.
alias aliqd nouādo vt habet̄ per Inno.in.c.pastoralis.§.
i.de offi.deleg.alias si ex ꝯsensu partiū snia ꝯfirmet̄ sicut
occurrit in.l.tale pactuꝫ.§.qui ꝓuocauit.ff.de pac.sed qñ
ꝯferat̄ a.l.ꝑ lapsuꝫ fataliū tūc aliud est.vt.l.ꝓcimus.in fi.
j̄.de ap.⁊ de hoc vide q̄d no.bar.in.l.a diuo pio.§.sniaꝫ
ff.de re iudi. ¶ Quarto nō.ꝙ ab arbitro legis appellat̄.
naꝫ dicit hic tex.circa fi.ꝙ ab istis arbitris appellat̄.⁊ ad
hoc vide quod no.gl.in.l.arbitris.ff.qui satisda.cog.⁊ q̄d
no.bart.in.l.i.in fi.ff.a qui.ap.nō lꝫ.nam ꝑ hoc dicit hic ⁊
ibi ꝙ a snia arbitroꝝ in quos est opus ꝯpromittere ex for
ma statuti lꝫ appellet que ē nō.limitatio ad.l. diem ꝓfer
re.§.stari.ff.de arb.⁊ ad.l.si dictū.§.si cōpromisso d̄ euic.
ff.vbi habetur ꝙ emptor cōpromittēs ꝑdit remediū eui-
ctionis.nam illud nō hꝫ locū in arbitro necessario vt ple
ne habet̄ in.l.libera ⁊ ante.§.longa.j̄.de sen.⁊ idem dicas
qñ est ꝓmissa euictio quocūq̄ꝫ modo euincat̄ vt singulari
ter dixit glo.in.l.cum postea.ff.de arbitris.

¶ Et sic explicit opus valde vtile famosissimi Juris.v.
doc.domini Francisci de aretio super prima parte.C.
¶ Impressum Papie per Leonarduꝫ de opizonibus.
Impensis Gasparis de nebijs de burgo.Anno.1501.die
17. Decembris ad laudem summi ⁊ eterni dei Amen.

Finis.

Registrum huius operis.

A B C D E F G H

¶ Omnes sunt terni preter H qui est duernus.

Commentaria iuris vtriusq; [illegible]
doctoris subtilissimi domini
Francisci aretini de acol
tis in secundam partem
codicis domini
imperialis

colorchecker CLASSIC

calibrite